

MERION CIMER BREDLI

Gospa od AVALONIA

OSOBE U PRIČI

* - istorijska ličnost

() - mrtav pre početka priče

Prvi deo

Sveštenici i sveštenice Avalona

Kaileja - Vrhovna sveštenica, došla iz Šumske Kuće

(Eilan) - nekadašnja Vrhovna sveštenica Šumske Kuće,
Gavenova majka

Gaven - Eilanin sin sa Gajem Macelijem

Eiluned, Kea, Marged, Rianon - starije sveštenice

Berijan, Braka, Dika, Lunet, Lisanda - mlađe sveštenice i devojke
na obuci

Siana - kćer Vilinske kraljice

Bendeigid - nekadašnji Vrhovni druid, Gavenov britanski deda

Branos - stari druid i bard

Kunomaglos - Vrhovni sveštenik

Tuarim, Ambios - mladi druidi

Hrišćanski sveštenici na Inis Vitrinu

* otac Josif od Arimateje - predvodnik hrišćanske zajednice

otac Pavle - njegov naslednik

Alanus, Bron - sveštenici

Rimljani i ostali

Arije - Gavenov drug iz vojske

Gaj Macelije Severus stariji - Gavenov rimski deda

(Gaj Macelije Severus Silurikus) - Gavenov otac, žrtvovan kao

britanski Godišnji kralj

Lucije Rufinije - centurion zadužen za regrute u Devetoj legiji

Salvije Bufo - zapovednik kohorte kojoj je dodeljen Gaven

Vodohodač - pripadnik naroda iz močvare koji vozi barku za Avalon

Drugi deo

Sveštenici i sveštenice Avalona

Dierna - Vrhovna sveštenica i Gospa od Avalona

(Beka - Diernina mlađa sestra)

Teleri - princeza Durotriga

Sigfola, Krida, Erdufila, Ildeg - starije sveštenice

Adven, Breka, Lina - devojke na obuci u Avalaonu

Ceridahos - Vrhovni druid

Evein - mladi druid

Leval - Iscelitelj

Rimljani i Britanci

* Alektus - sin Duovira od Vente, kasnije pripadnik Karausijevog osoblja

* Dioklecijan Avgust - stariji imperator

Eidin Minok - princ Durotriga

Elije - trijarh (kapetan) 'Herkula'

Gaj Martinije - option iz Vindolanda

Gnej Klaudije Polio - magistrat Durnovarije

Vitruvija - njegova žena

* Konstantin Hlorus - rimski zapovednik, kasnije Cezar

Kvintije Julije Cerialis - duovir Vente Belgarum

* Maksimijan Avgust - mlađi imperator

* Marko Aurelije Muzije Karausije - navarh (admiral) britanske flote, kasnije imperator Britanije

Menekrat - zapovednik Karausijevog admiralskog broda, 'Oriona'
Trebelijer - proizvođač bronzanih zaptivaka

Varvari

Edfrid, Tudibert - ratnici iz Karausijeve menapijske garde
Hlodovik - franački poglavica iz klana Salija
Vulfher - poglavica Angla
Radbod - frigijski poglavica

Treći deo

Sveštenici i sveštenice Avalona

Ana - Vrhovna sveštenica i Gospa od Avalona
(Anara i Idris - njena prva i druga kćer)
Vivijan - njena treća kćer
Igreana - četvrta kćer
Morgoza - peta kćer

Klaudija, Elena, Julija - starije sveštenice
Elija, Fiana, Mandua, Nela, Rovana, Silvija - novakinje u Kući
Devojaka, kasnije sveštenice

Talesin - glavni bard
Nektan - Vrhovni druid
Talenos - mladi druid

Britanci

* Ambrozije Aurelijanus - 'car'
Betok - Vivijanina pomajka
Enije Klaudijan - jedan od Vortimerovih zapovednika
Fortunatus - hrišćanski sveštenik i sledbenik Pelagijev
* Biskup Germanije od Oksera - pobornik uskogruđevne vere
Heron - pripadnik naroda iz močvare

- * Kategirn - Vortigernov stariji sin
- Neten - Vivijanin poočim
- Uter - jedan od Ambrozijevih ratnika
- * Vortigern - Vrhovni kralj Britanije
- * Vortimer - njegov mlađi sin

Saksonci

Hengest - predvodnik saksonskih useljenika
 Horsa - njegov brat

Mitske i istorijske ličnosti

- * (Agrikola) guverner Britanije 78-84. n.e.
- Arianrod - britanska boginja povezana sa morem i mesecom
- * (Boudika) - kraljica Icenije, vodila Veliku Pobunu 61. godine n.e.
- Briga/Briganta - boginja isceljenja, poezije i zanata, božanska babica, oblasna boginja Britanije
- Ceridven - britanska boginja tipa 'užasne majke', posednik pehara mudrosti
- * (Kalgakus), britanski vođ, poražen od Agrikole 81. godine n.e.
- Kamulos - bog ratnika
- * (Karaktakus) - predvodnik britanskog ustanka u prvom veku
- Katubodva - boginja rata, nalik na Morigan (Gospa od Gavranova, Boginja Gavranova)
- Lugos - mudri bog sa mnogo veština
- Maponus/Mabon - mladi bog, Sin Majke
- Minerva - rimska boginja mudrosti i isceljenja, odgovara Atini, Sulis i Brigi
- Modron - boginja Majka
- Nehalena - oblasna boginja Nizozemske
- Nemetona - boginja gaja
- Nodens - bog oblaka, nezavisnosti, isceljenja, možda povezan sa Nuadom
- * (Pelagije) - britanski verski vođa iz četvrtog veka
- Rigantona - Velika Kraljica, boginja ptica i konja

Rigizamus - gospodar gaja

Rogati, bog životinja i tamne polovine godine

Sulis - boginja lekovitih izvora

Tanarus - bog grmljavine

Teutates - plemenski bog

Vilinska kraljica

MESTA U PRIČI

Akve Sulis - Bat
Branodunum - Brankaster, Norfolk
Britanija - Velika Britanija
Cezarodunum - Tur, Francuska
Deva - Čester
Dubris - Dover
Durnovarija - Dorčester, Dorset
Durobriva - Ročester
Durovernum Kantiakorum - Kenterberi
Eburakum - Jork
Galija - Francuska
Garianonum - Burg Kasl, Norfolk
Gezoriakum - Bulonj, Francuska
Glevum - Gločester
Inis Vitrin - Glastonberi, Samerset
Kantijum - Kent
Klauzendum - Bitern, na Iktisu, blizu Sautemptonu
Korinijum - Kirenster, Gloster
Korstopcijum - Korbridž, Nortumbrija
Lindinis - Ilčester, Samerset
Londinium - London
Mona - ostrvo Anglesi
Otona - Bradvel, Eseks
Portus Adurni - Portčester (Portsmaut)
Portus Lemana - Limn, Kent
Rutupije - Ričborou, Kent
Sabrina Fluvia - reka Severn i njeno ušće
Segedunum - Volsend, Nortumbrija
Segotinum - Cernarvon, Vels
Sorviodunum - Old Sarum, kod Salsberija
Tamesis Fluvius - reka Temza
Tanatus Insula - ostrvo Tanet, Kent
Vektis Insula - ostrvo Vajt

Venta Belgarum - Vinčester

Venta Icenorum - Kastor, Norfolk

Venta Silurum - Cervent, Vels

Vernemeton (najsvetiji gaj) - Šumska Kuća

Verovikum - tvrđava Hausted, Nortumbrija

Vindolanda - Česterholm, kraj Korbridža

VILINSKA KRALJICA GOVORI

U svetu ljudi, plime moći se okreću... Za mene, ljudsko doba prođe u trenutku, ali s vremena na vreme neka iskra privuče moju pažnju.

Smrtnici kažu da se u Vilinskoj zemlji nikada ništa ne menja. Ali nije tako. Postoje mesta gde svetovi leže blizu jedan drugog, kao nabori na čebetu. Jedan takav most je mesto koje ljudi zovu Avalon. Kada su majke čovečanstva tek došle u ovu zemlju, moj narod, koji nikada nije imao telo, načinio je obličja za nas po njihovom liku. Izgradile su kuće na motkama, kraj jezera, i lovile su po močvarama, i mi smo hodali i igrali se zajedno, jer to je bilo u osvit sveta.

Vreme je proticalo, i gospodari drevnih znanja prešli su preko mora, bežeći od propasti Atlantide, njihovog svetog ostrva. Pokrenuli su ogromno kamenje da označe linije moći koje protiču zemljom. Oni su osigurali sveti izvor kamenom i uklesali spiralni put oko Tora, oni koji su našli u obrisima predela simbole svoje filozofije.

Bili su veliki umetnici magije, pevali su čarolije kojima smrtnici mogu da dosegnu druge svetove. A ipak su bili smrtni, i njihova rasa je s vremenom izumrla, dok smo mi ostali.

Za njima su došli drugi, svetle kose, nasmejana deca sa oštrim mačevima. Ali dodir hladnog gvožđa nismo mogli da izbegnemo, i od tog vremena Vilinska Zemlja počela je da se odvaja od sveta ljudi. No, drevni čarobnjaci naučili su ljude mudrosti, i njihovi mudraci, druidi, bili su privučeni moćima svetog ostrva. Kada su legije Rima marširale preko zemlje, okivajući je kamenom popločanim putevima i ubijajući one koji bi se opirali, ostrvo je postalo utočište za druide.

To je bilo još koliko maločas, po mom računu. Primila sam u svoju postelju zlatokosog ratnika koji je zalutao u Vilinsku Zemlju. Kopnio je, pa sam ga ponovo poslala nazad, ali podario mi je dete. Naša kćer je plavokosa i zlatna kao on što je bio, i zanima je njeno ljudsko poreklo.

A sada se plime okreću, i u svetu smrtnika jedna sveštenica želi da pređe na Tor. Osetila sam moć u njoj još koliko juče, kad sam je srela na drugoj obali. Kako to da je tako naglo ostarila? A ovog puta

vodila je sa sobom muško dete čiji sam duh takođe ranije poznavala.

Mnogo tokova sudbine sada hita da se susretnu. Ta žena i moja kćer i dečak povezani su u drevnom simbolu. U dobru ili u zlu? Osećam da dolazi vreme kada će meni zapasti da ih vežem, telom i dušom, za ovo mesto koje oni nazivaju Avalon.

Prvi deo: ŽENA-MUDRAC

@03 = 96-118. n.e.

1.

Bližio se zalazak sunca, i tihe vode u dolini Avalona bile su prelivene zlatom. Ponegde su se nad mirnom vodom podizali smeđi i zeleni bokori trske, nejasni zbog svetlucave izmaglice koja je, krajem jeseni, pokrivala močvaru čak i po vedrom vremenu. U sredšitu Doline, jedan šiljati vrh nadvišavao je sve ostale, okružen uspravljenim kamenjem.

Kaileja je gledala preko vode, dok je plavi ogrtač starije sveštenice visio oko nje u nepokretnim naborima, i osećala je kako nepomičnost rastvara zamor od pet dana putovanja. Činilo joj se duže. Za putovanje od pepela u Vernemetonu do srca Letnje Zemlje svakako je potreban čitav životni vek...

Moj vek... pomisli Kaileja. Više neću napustiti Kuću Sveštenica. Pre šest meseci dovela je svoju grupicu žena iz Šumske Kuće, kako bi osnovale sveštenečki red na ovom ostrvu. Pre šest nedelja se vratila, sama, suviše kasno da spase Šumsku Kuću od uništenja. Ali barem je spasla dečaka.

"Je li to ostrvo Avalon?"

Gavenov glas vrati je u sadašnjost. Žmirkao je, kao da ga je svetlost ošamutila, i ona se nasmeši.

"Jeste", odgovori mu, "a sad ću pozvati barku koja će nas odvesti tamo."

"Ne još, molim te..."

Dečko se okrete ka njoj. Još je rastao. Bio je visok za desetogodišnjaka, ali i dalje je izgledao kao nasumično sastavljen, kao da ostatak tela još nije uhvatio korak sa rastom šaka i stopala. Sunce mu je osvetljavalo pramenje smeđe kose, izbledelo preko leta.

"Obećala si da ću, pre odlaska na Tor, dobiti odgovor na neka pitanja. Šta da kažem kada me pitaju šta tražim tamo? Čak nisam siguran ni kako se zovem!"

Tog trenutka njegove krupne sive oči toliko su ličile na majčine da se Kaileji steže srce. Tačno, pomisli ona. Obećala je da će razgovarati sa njim, ali tokom puta nije pričala ni sa kim, obuzeta

umorom i tugom.

"Ti si Gaven", blago mu reče ona. "Pod tim imenom je tvoja majka upoznala tvog oca, i zato ga je dala i tebi."

"Ali, moj otac je bio Rimljanin!" Glas mu je zadrhtao, kao da ne zna treba li da se ponosi ili stidi.

"To je tačno, a pošto nije imao drugog sina sem tebe, pretpostavljam da bi po rimljanskim običajima mogao da se zoveš Gaj Macelije Severus, kao i on i njegov otac pre njega. To ime je među Rimljanima poštovano. O tvom dedi uvek sam slušala da je dobar i častan čovek. No, tvoja baba bila je princeza Silura i svog sina zvala je Gaven, i ne treba da se stidiš što se i ti tako zoveš!"

Gaven je zurio u nju. "Pa, dobro. Ali na ovom druidskom ostrvu neće šaputati ime mog oca. Je li tačno..." Proguta je knedlu i ponovo pokušao. "Pre nego što sam otišao iz Šumske Kuće, govorili su... je li istina da je ona - Gospa od Vernemetona - bila moja majka?"

Kaileja ga pažljivo pogleda, sećajući se sa koliko je bola Eilan čuvala tu tajnu. "Tačno je."

On klimnu glavom, i deo napetosti nestade iz njega uz dug uzdah. "Pitao sam se. Ponekad sam sanjario - sva deca u Vernemetonu hvalila su se kako su njihove majke kraljice i očevi prinčevi, koji će jednog dana doći da ih odvedu. I ja sam pričao takve priče, ali Gospa je uvek bila dobra prema meni, i kad sam noću sanjao, majka koja je dolazila po mene uvek je bila ona..."

"Volela te je", reče Kaileja još tiše.

"Zašto me onda nikada nije priznala? Zašto se moj otac nije oženio njome, ako je bio toliko cenjen i častan čovek?"

Kaileja uzdahnu. "On je bio Rimljanin, a sveštenicama iz Šumske Kuće bilo je zabranjeno da se udaju ili rađaju decu čak i sa muškarcima iz plemena. Možda ćemo ovde to moći da izmenimo, ali u Vernemetonu... da je tvoje postojanje obznanjeno, za nju bi to značilo smrt."

"Tako je i bilo", šapnu on; iznenada je izgledao stariji. "Saznali su i ubili je, zar ne? Umrla je zbog mene!"

"Oh, Gavene..." obuzeta sažaljenjem, Kaileja pruži ruke ka njemu, ali on se izmače. "Bilo je mnogo razloga. Politika - i svašta

drugo - bolje ćeš razumeti kada odrasteš." Ugrizla se za usnu, bojeći se da govori dalje, jer otkriće postojanja ovog deteta zaista je predstavljalo iskru koja je zapalila plamen, i u tom smislu on je ipak bio u pravu.

"Eilan te je volela, Gavene. Kad si se rodio, mogla te je dati na usvojenje, ali nije želela da se odvoji od tebe. Sukobila se sa svojim dedom, Vrhovnim druidom, da bi mogla da te zadrži, i on je pristao pod uslovom da se ne sme saznati da si njeno dete."

"To nije pravično!"

"Pravično!" prasnu ona. "Život je retko pravičan! Imao si sreće, Gavene. Zahvali se bogovima i nemoj da kukaš."

Njegovo lice pocrvene, pa preblede, ali nije joj odgovorio. Kaileja oseti da njen bes jenjava naglo kao što je i došao.

"Sada više nije važno, jer sve je gotovo, i sad si tu."

"Ali ti me ne želiš", šapnu on. "Niko me ne želi."

Ona se na trenutak zamisli. "Smatram da bi trebalo da znaš - Macelije, tvoj rimljanski deda, želeo je da te zadrži u Devi i da te podigne kao svog."

"Zašto me onda nisi ostavila sa njim?"

Kaileja se zagleda u njega bez osmeha. "Da li želiš da budeš Rimljanin?"

"Nikako! Zašto bih?" uzviknu on, ljutito porumenevši, i Kaileja klimnu glavom. Druidi koji su podučavali dečake u Šumskoj Kući naučili su ih da mrze Rim. "Ali trebalo je da mi kažeš! Trebalo je da pustiš da ja odlučim!"

"I jesam!" obrecnu se ona. "Odlučio si da dođeš ovamo!"

Njegovog opiranja nestade kad se okrenuo da ponovo pogleda preko vode.

"Tačno. Ali ne razumem zašto si me primila..."

"Oh, Gavene", reče ona, a bes je iznenada napusti. "Čak ni sveštenica ne razume uvek sile koje je pokreću. Delom zato što si ti sve što mi je ostalo od Eilan, koju sam volela kao rođeno dete." Grlo joj se steže od bola. Prošlo je nekoliko trenutaka dok nije mogla da mirno nastavi dalje. Potom je produžila glasom hladnim kao kamen: "A delom i zato što mi se činilo da tvoja sudbina leži među nama..."

Gaven je i dalje gledao pozlaćenu vodu. Neko vreme čulo se

samo tiho pljuskanje talasića u trsci. Potom on podiže pogled.

"Pa, dobro." Glas mu je bio promukao od napora da se savlada. "Hoćeš li mi ti biti majka, tako da imam bar nekakvu porodicu?"

Kaileja je na trenutak bez reči zurila u njega. Treba da odbijem, inače će mi jednog dana slomiti srce.

"Ja sam sveštenica", odvrati ona. "Isto kao i tvoja majka. Vezuju nas zaveti koje smo dale bogovima, ponekad i mimo naše volje..." Inače bih ostala u Šumskoj Kući i mogla bih da zaštitim Eilan, pomisli ona. "Da li razumeš, Gavene? Da li razumeš da ću, iako te volim, ponekad morati da ti svojim delima nanese bol?"

On brzo klimnu glavom, i ona već oseti bol u srcu.

"Pomajko - šta će biti sa mom na ostrvu Avalon?"

Kaileja se malo zamisli. "Suviše si velilki da bi ostao sa ženama. Obitavaćeš među mladim sveštenicima, novacima i bardovima. Tvoj deda bio je znameniti pevač, i možda si nasledio njegov dar. Da li bi voleo da učiš za barda?"

Gaven zatrepta kao da se uplašio. "Ne još... molim te... ne znam..."

"Nije važno. U svakom slučaju, sveštenicima će biti potrebno vremena da te upoznaju. Još si veoma mlad, i ne moramo sada odlučiti o čitavoj tvojoj budućnosti..."

A kada dođe vreme, neće Kunomaglos i njegovi druidi odlučiti šta će postati od njega, smrknuto pomisli ona. Nisam mogla da spasem Eilan, ali barem mogu da čuvam njeno dete dok ne bude mogao da sam odabere...

"Eto", reče ona. "Čeka me mnogo posla. Hajde da pozovem barku i da te povedem na ostrvo. Večeras te ne čeka ništa, obećavam, sem večere i kreveta. Jesi li zadovoljan?"

"Moram biti..." šapnu on, gledajući je kao da sumnja i u nju i u sebe.

Sunce je zašlo. Nebo na zapadu sve je više tamnelo, ali magla nad vodom postala je srebrna. Tor se gotovo nije video, kao da ga je, pomisli Kaileja, neka magija odvojila od sveta. Pomisli na njegovo drugo ime, Inis Vitrin, Ostrvo Stakla. To joj se odjednom dopalo. Rado će ostaviti za sobom svet u kome je Eilan spaljena kraj svog rimljanskog ljubavnika na druidskom plamenu. Ona se strese i izvadi

koštanu zviždaljku iz torbice na boku. Njen zvuk bio je tanak i drhtav. Nije delovao glasno, ali jasno se prenosio preko vode.

Gaven se trže, osvrćući se, i Kaileja mu pokaza rukom. Otvorena voda bila je okružena tršćakom i močvarom, kroz koje su bile prosečene stotine krivudavih kanala. Plitak čamac četvrtastog pramca upravo se promaljao iz jednog od kanala, potiskujući trsku u stranu. Gaven se namršti, jer čovek koji je veslao nije bio ništa viši od njega. Tek kad se barka primače bliže, video je bore na čovekovom tamnom licu i srebrne vlasi u njegovoj crnoj kosi. Kada je čamdžija ugledao Kaileju, pozdravio ju je, podigavši motku za veslanje tako da je čamac sam nalegao na obalu.

"Ovo je Vodohodač", tiho reče Kaileja. "Njegov narod bio je ovde pre Rimljana, čak i pre nego što su Britanci došli na ova ostrva. Nismo ovde dovoljno dugo da bi iko od nas naučio njihov jezik, ali on zna naš i kaže da je to značenje njegovog imena. Vrlo bedno žive u ovoj močvari i zahvalni su nam na svakom zalogaju hrane koji možemo da im damo, kao i na lekovima kad se razbole."

Dečak se i dalje mrštio dok se smeštao kraj krme. Seo je, spustio jednu ruku u vodu i zagledao se u talasiće koji su promicali dok se čamdžija ponovo otiskivao ka Toru. Kaileja uzdahnu, ali nije pokušala da izvlači dečaka iz mračnog raspoloženja. Tokom proteklog meseca oboje su pretrpeli udare i gubitke, i pošto Gaven manje zna o značenju svega što se desilo, utoliko će mu biti teže da se oporavi.

Kaileja jače prigrnu ogrtač i okrete se ka Toru. Ne mogu da mu pomognem. Moraće da sam trpi tugu i zbunjenost... kao i ja, mračno pomisli, kao i ja...

Magle se kovitlala oko njih, a potom se razredi kad se Tor nadnese nad njih. Odozgo odjeknu šuplji zvuk roga. Čamdžija poslednji put potisnu čamac i kobilica zagreba po obali. On iskoči i povuče čamac više, i Kaileja se iskrca.

Desetak sveštenica silazilo je stazom, sa kosom upletenom niz leđa, u nebojenim lanenim haljinama opervaženim zelenim. Poređale su se pred Kailejom.

Marged, najstarija, pokloni se u znak poštovanja. "Dobro nam došla, Gospo od Avalona." Potom zastade, zagledana u Gavena. Na

trenutak je bukvalno ostala bez reči. Kaileja je gotovo videla pitanje na njenim usnama.

"Ovo je Gaven. Živeće ovde. Hoćeš li da razgovaraš sa druidima i nađeš mu mesto za večeras?"

"Rado, Gospo", šapnu ona, ne skidajući pogled sa Gavena, koji je ljutito pocrveneo. Kaileja uzdahnu; ako i običan pogled na muško dete - jer čak ni sada nije mogla da smatra Gavena za mladića - ovako deluje na njene devojke, biće potreban ogroman trud da prevaziđe predrasude donete iz Šumske Kuće. Njegovo prisustvo možda će koristiti devojka.

Iza devojaka stajao je još neko. Na trenutak je pomislila da je to neka od starijih sveštenica, možda Eiluned ili Rianon, takođe sišla da je pozdravi. No, pridošlica je bila suviše sitna. Primetila je tamnu kosu; potom se prilika primače.

Kaileja zatrepta. Stranac, pomisli ona, a onda ponovo trepnu, jer žena joj je istovremeno izgledala potpuno opušteno i potpuno poznato, kao da je Kaileja poznaje od početka sveta. No, i dalje nije mogla da se seti kada ju je, i da li ju je ikada ranije videla, niti ko bi mogla da bude.

Pridošlica uopšte nije gledala Kaileju. Njene oči, tamne i bistre, bile su uperene u Gavena. Kaileja se iznenada upita zašto joj se učinilo da je nepoznata niska, jer ona sama bila je visoka, a nepoznata je izgledala još viša od nje. Njena kosa, crna i dugačka, bila je upletena isto kao kod sveštenica, u dugačku pletenicu na leđima, ali bila je obučena u haljinu od jelenske kože, a oko slepoočnica je nosila uzan venac od crvenih bobica.

Pogledala je Gavena i duboko mu se poklonila.

"Sine Stotinu Kraljeva", reče ona, "budi dobro došao u Avalon..."

Gaven ju je zapanjeno gledao.

Kaileja se nakašlja, tražeći reči. "Ko si ti i šta želiš od mene?" upita oštro.

"Od tebe ništa, sada", reče žena, "i ne treba da znaš moje ime. Ovde sam zbog Gavena. Ali ti me odavno poznaješ, Crna Ptico, iako se ne sećaš."

Crna ptica... "Lon-dubh" na jeziku Hibernije. Na zvuk imena kojim su je zvali kao dete, na koje nije ni pomislila već skoro četrdeset

godina, Kaileja naglo ućuta.

Ponovo je osetila tištanje modrica, bol između butina, strašno osećanje prljavštine i stid. Čovek koji ju je silovao zapretio je da će je ubiti ako ikome kaže šta je učinio. Tada joj se činilo da samo more može da je ponovo očisti. Probijala se kroz žbunje na ivici litice, ne osećajući trnje koje joj je paralo kožu, spremna da se baci u talase koji su se penili oko stenja u dubini.

Senka između žbunja iznenada se pretvorila u ženu, ništa višu od nje, ali mnogo snažniju, koja ju je zagrlila, mrmljajući nešto sa nežnošću za koju njena majka nikada nije imala snage, i pozvala ju je imenom iz detinjstva. Mora da je na kraju zaspala, uljuljkana u Gospinom naručju. Kada se probudila, telo joj je bilo očišćeno, najgore povrede postale su samo tupo žiganje, a sećanje na užas bilo je daleko kao ružan san.

"Gospo..." šapnu ona. Mnogo godina kasnije, ućeći od druida, saznala je ko je bilo biće koje ju je spaslo. No, vilinska žena sada je gledala Gavena.

"Gospodaru moj, povešću te ka tvojoj sudbini. Čekaj me na ivici vode, i jednog dana, uskoro, doći ću po tebe." Ponovo se poklonila, sada ne toliko duboko, i iznenada nestala, kao da je nije ni bilo.

Kaileja zatvori oči. Nagon koji ju je naveo da dovede Gavena u Avalon bio je valjan. Ako ga je Gospa vilinskog naroda počastvovala svojim prisustvom, znači da njegov dolazak ovamo ima svrhu. Eilan je jednom u vizijama srela Merlina. Šta joj je obećao? Iako je bio Rimljanin, otac ovog dečaka umro je kao Godišnji kralj da bi spasao svoj narod. Šta je to značilo? Na trenutak je gotovo razumela Eilaninu žrtvu.

Gevenovo zagrcnuto disanje vratilo ju je u sadašnjost. Bio je beo kao kreda.

"Ko je ona? Zašto mi se obratila?"

Marged je pogledala Kaileju, pa dečaka, podigavši obrve, i Kaileja se upita da li su ostali išta videli.

"To je Gospa Starog Naroda - onih koje zovu vile. Jednom mi je spasla život, veoma davno. Sada pripadnici Starog Naroda ne dolaze često među ljude - i sigurno nije došla bez razloga. Ali zašto - to ne znam."

"Poklonila mi se." Gaven proguta knedlu, a potom upita prigušenim šapatom. "Hoćeš li mi dozvoliti da pođem, pomajko?"

"Da ti dozvolim? Ne bih se usudila da te sprečim. Kada dođe po tebe, moraš biti spreman."

On pogleda naviše u nju, a sjaj u njegovim bistrim, sivim očima iznenada je podseti na Eilan. "Znači, nemam izbora. Ali neću poći sa njom dok mi ne bude odgovorila!"

"Gospo, nikada ne dovodim u pitanje tvoje odluke", reče Eiluned, "ali šta ti bi da dovedeš ovamo muško dete u tim godinama?"

Kaileja otpi gutljaj vode iz koštanog pehara i uz uzdah ga spusti na sto. Za šest meseci otkako su sveštenice stigle na Avalon, ponekad joj se činilo da su mlađe žene neprekidno dovodile u pitanje svaku njenu odluku. Pitala se da li Eiluned zavarava i samu sebe ovim izigravanjem poniznosti. Bilo joj je samo trideset godina, ali izgledala je starija, mršava, namrštena i uvek zauzeta tuđim poslovima. Ipak, bila je razumna i postala je dobar zamenik.

Ostale žene, prepoznavši ton, brzo oboriše pogled i usredsrediše se na jelo. Dugačka sala u podnožju Tora izgledala je pusto kad su im je druidi izgradili početkom leta. No, kako se vest o novoj Kući Devojaka širila, dolazilo im je sve više devojaka, i Kaileja je mislila da će pre kraja narednog leta morati da proširuju salu.

"Druidi uzimaju na obuku i mlađe dečake", mirno reče ona. Vatra je bacala odsjaje preko Gavenovog glatkog lica, učinivši ga starijim.

"Pa, onda neka ga uzmu! On ne spada ovamo..." Prostrelila je očima dečaka, koji pogledom potraži spas od Kaileje pre nego što je ponovo zagrabio pasulj iz činije. Dika i Lisanda, najmlađe od devojaka, kikotale su se toliko da je Gaven pocrveneo i oborio oči.

"Za sada sam uredila sa Kunomaglosom da dečko stanuje sa starim Branosom, bardom. Jesi li sad zadovoljna?" upita otrovno Kaileja.

"Odlična ideja!" klimnu glavom Eiluned. "Starac se polako gubi. Živim u strahu da će jednog dana pasti u sopstveno ognjište ili odlutati u jezero..."

To je bilo tačno, mada je Marged odabrala njega zbog starčeve ljubaznosti, a ne zbog bolesti.

"Ko je to dete?" upita Rianon sa druge strane, tresući riđim

kovrdžama. "Zar on nije bio usvojenik u Vernemetonu? Po zemlji se šire najneverovatnija govorkanja..." Gledala je Vrhovnu sveštenicu sa iščekivanjem.

"On je siročče", uzdahnu Kaileja. "Ne znam šta ste čule, ali činjenica je da je Gospa od Vernemetona mrtva. Izbili su nemiri. Druidi sa severa su se razbežali, a nekoliko starijih sveštenica takođe je poginulo. Među njima i Dieda. Ne znam hoće li Šumska Kuća opstati, a ako ne uspe, mi ćemo biti jedine koje čuvaju staro znanje i predaju ga dalje." Je li Eilan predosetila svoju sudbinu, je li znala da će opstati samo nova zajednica na Avalonu?

Ostale sveštenice spustiše kašike i raširiše oči. Ako pretpostavljaju da su Eilan i ostale ubili Rimljani, utoliko bolje. Kaileja nije nimalo volela Bendeigida, koji je sada postao Vrhovni druid, ali iako je lud, on je ipak jedan od njihovih.

"Dieda je mrtva?" Kein mili glas se utanji, i ona zgrabi Rianon za ruku. "Ali trebalo je da ove zime odem da dalje učim od nje! Kako ću sada učiti devojke svetim pesmama? To je strašan gubitak!" Nepomično je sedela, a iz ozbiljnih, sivih očiju tekle su joj suze.

Zaista veliki gubitak, mračno pomisli Kaileja, ne samo Diedinog znanja i veštine, neo i sveštenice kakva je mogla postati da nije izabrala mržnju umesto ljubavi. To je bila lekcija i za nju, i setiće je se svaki put kad zapreti da će je obuzeti gorčina.

"Ja ću vas učiti", tiho reče ona. "Nikada nisam učila tajne bardova iz Eriua, ali svete pesme i službe druidskih sveštenica potiču iz Vernemetona, a ja ih sve dobro znam."

"Oh, nisam mislila..." Kea učuta, pocrveneši. "Znam da umeš da pevaš i sviraš na harfi. Sviraj nam, Kaileja, toliko je prošlo otkako si nam svirala kraj vatre!"

"Ovo je kreut, nije harfa..." automatski poče Kaileja. Potom uzdahnu. "Ne večeras, dete moje. Suviše sam umorna. Bolje da nam ti pevaš i da nam ublažiš tugu."

Naterala je sebe da se osmehne, i Kea sinu. Nije imala Diedinu sigurnu veštinu, ali glas, mada tih, bio joj je iskren i umilan, i volela je stare pesme.

Rianon potapša prijateljicu po ramenu. "Večeras ćemo svi pevati Boginji, i Ona će nas utešiti. Barem si nam se ti vratila. Bojale smo

se da nećeš stići do punog meseca."

"Sigurna sam da sam vas dovoljno učila!" uzviknu Kaileja. "Nisam vam potrebna za obred."

"Možda i nisi", nasmeši se Rianon. "Ali bez tebe ne bi bilo isto."

Kada su izišle iz sale, bio je potpuno mračno i hladno, ali večernji vetar razvejavao je maglu. Iza crne mase Tora, noćno nebo bilo je puno zvezda. Kaileja pogleda ka istoku i primeti da se nebo osvetljava pred izlazak meseca, iako se ovaj još nije video.

"Da požurimo", reče ona ostalima, bolje opasujući topli ogrtač. "Naša Gospa već pretražuje nebesa." Pošla je uz stazu, a ostale se poređale iza nje; dah im se maglio u hladnom vazduhu.

Tek kad je stigla do prve krivine, Kaileja se osvrnula. Vrata sale ostala su otvorena, i na njima se videla Gavenova tamna silueta. Iako je predstavljao samo obris na pozadini osvetljene prostorije, bilo je neke bolne usamljenosti u načinu na koji je stajao, gledajući žene kako odlaze. Kaileja na trenutak požele da ga pozove da ih prati. No, tek to bi zgrozilo Eiluned. On je barem ovde, na svetom ostrvu. Potom se vrata zatvoriše i dečak nestade. Kaileja duboko uzdahnu i nastavi da se penje uz brdo.

Bila je odsutna čitav mesec i izgubila je kondiciju. Kada je stigla do vrha, zadihano je stajala dok su joj se ostale primicale, boreći se da se ne uhvati za neki od uspravljenih kamenova. Postepeno prestade da joj se vrti u glavi, i ona zauze mesto kraj oltara. Sveštenice su ulazile u krug, jedna po jedna, krećući se oko oltara u pravcu sunca. Mala ogledala od uglačanog srebra koja su im visila o pojasu svetlucala su dok su zauzimale mesta. Kea postavi srebrni Gral na kamen, a Berijan, koja je tek na ovu dugodnevicu položila zavet, napuni ga vodom sa svetog kladenca.

Ovde nije bilo potrebe da se iscrta krug. Mesto je već bilo sveto, zabranjeno neposvećenim očima, ali kada su žene obrazovale krug, vazduh u njemu kao da je postao teži i potpuno miran. Nestalo je čak i vetra od koga je do maločas drhtala.

"Pozdravljamo veličanstvena nebesa, obasjana svetlom." Kaileja podiže ruke, a za njom i ostale žene. "Pozdravljamo svetu zemlju iz koje smo ponikli." Pognula se i dodirnula travu posutu injem. "Čuvari

Četiri Četvrti, pozdravljamo vas." Zajedno se okrenuše na sve četiri strane, gledajući dok nisu naslutile kako pred njima svetlucaju Moći čija su imena i oblici skriveni u srcima Mudrih.

Ona se opet okrete ka istoku. "Odajmo poštovanje našim precima, koji su davno otišli odavde. Čuvajte svoju decu, sveti." Eilan, mila moja, čuvaj me... čuvaj svoje dete. Ona zatvori oči, i na trenutak joj se učinilo da oseća nešto nalik na blag dodir po kosi.

Kaileja se okrete ka istoku, gde su zvezde bledele u sjaju meseca. Vazduh oko nje postade napet od iščekivanja dok su i ostale žene činile isto, čekajući da se prva blistava ivica podigne iznad bregova. Pojavi se treptaj; ona duboko uzdahnu kada se visoki bor na dalekom vrhu iznenada pojavi kao tamni obris. Iznenada se pojavi mesec, ogroman i zlatan. Podizao se svakog trenutka sve više, i kako je ostavljao zmelju pod, sobom postajao je sve bleđi i blistaviji, sve dok nije slobodno lebdeo u nepomućenoj čistoti. Sveštenice, kao jedna, podigoše ruke.

Kaileja uloži napor da umiri glas, željna da uroni u poznati ritam obreda.

"Na istoku se diže naša Gospa od Meseca", zapeva ona.

"Dragulju mudrosti, dragulju noći", uzvratila joj hor.

"Neka se posveti sve na šta padne Tvoja svetlost..." Kako je Kailejin glas jačao, jačao je i hor; njena energija se umnožavala energijom ostalih sveštenica, delujući tako i na njih.

"Dragulju mudrosti, dragulju noći..."

"Neka se posveti svako delo koje Tvoja svetlost obasja..." Svaki stih je dolazio sve lakše, moć je zračila iz odgovora drugih žena. Osećala je da joj je sve toplije.

"Neka se posveti Tvoja svetlost na bregovima..." Sada je imala snage da održi poslednji ton tokom odgovora, a hor je svojim poslednjim tonom podržavao njen glas u umilnom sazvučju.

"Neka se posveti Tvoja svetlost nad njivama i šumama..." Mesec je sad bio iznad vrhova drveća. Gledala je pod sobom dolinu Avalona sa sedam svetih ostrva, i činilo joj se da vidi sve dalje i dalje, sve dok pred sobom nije ugledala čitavu Britaniju.

"Neka se posveti Tvoja svetlost na svim putevima i nad svim putnicima..." Kaileja raširi ruke u blagoslovu i začu Kein jasni sopran

kako se naglo izvija nad horom.

"Neka se posveti Tvoja svetlost nad talasima mora..." Vid joj je hitao preko vode. Sada je gubila svest o svom telu.

"Neka se posveti Tvoja svetlost među zvezdama na nebesima." Isunila ju je moć mesečine, obuzela ju je muzika. Lebdela je između zemlje i neba, svevideća, duše otvorene u ekstazi blagoslova.

"Majko Svetlosti, blede mesečne noći..." Kaileja je osećala da joj se opažanje sužava, sve dok nije videla samo mesec.

"Dođi nam, Gospo! Neka budemo Tvoje ogledalo!"

"Dragulju mudrosti, dragulju noći..."

Kaileja je održavala poslednji ton zajedno sa horom i posle njega, a hor je, osećajući narastranje energije, zadržao svoje sazvučje. Ogromna struna pulsirala je kad bi žene uzimale dah, ali se održavala.

Sveštenice su lebdela na moći, osetivši bez ikakvog znaka trenutak kada da podignu ogledala. Sada su, još pevajući, prišle bliže, dok nisu obrazovale polukrug, licem prema mesecu. Kaileja, još istočno od oltara, okrete se ka njima. Muzika se pretvorila u tiho brujanje.

"Gospo, siđi k nama! Gospo, budi sa nama! Gospo, dođi nam sada!" Ona spusti ruke.

Dvanaest srebrnih ogledala blistalo je belim plamenom dok su ih sveštenice okretale da uhvate mesečinu. Bledi meseci poigravali su po travi, krećući se ka oltaru. Svetlost blesnu sa srebrne površine činije, šaljući blistave odsjaje preko nepokretnih prilika sveštenica i uspravljenog kamenja. Potom, kad su sva ogledala bila usmerena, odrazi mesečine susretoše se na površini vode u posudi. Dvanaest drhtavih mesečića stopilo se kao kapi žive i postalo jedno.

"Gospo, Ti koja nemaš ime, a ipak si zvana mnogim imenima", mrmljala je Kaileja. "Ti, koja si bez oblika, a ipak imaš mnoga lica; kao što su meseci iz naših ogledala postali jedna slika, neka bude tako i sa Tvojim odrazom u našim srcima. Gospo, pozivamo Te! Siđi k nama, budi ovde sa nama!"

Ona duboko uzdahnu. Brujanje se pretopi u tišinu koja je pulsirala od iščekivanja. Vid, pažnja, čitavo postojanje bilo je usmereno na sjaj u činiji. Ona oseti poznato pomeranje svesti kad joj se trans

produbio, kao da joj se telo rastapa, i od svih čula joj ostade samo vid.

Sad se i vid zamagli, zaklanjajući mesečev odraz u vodi unutar Grala. Ili to možda i nije bila slika, nego zračenje koje se menjalo, jačalo, sve dok mesec i njegova slika nisu postali povezani prugom svetlosti. Čestice svetla ketale su se u zraku mesečine, uobličivši se u priliku, blago sjajnu, koja ju je gledala blistavim očima.

Gospo, pozva njeno srce, izgubila sam onu koju sam volela. Kako da preživim sama?

Ne baš sama - imaš sestre i kćeri, začu se odgovor, i oštar i veseo. Imaš sina... i imaš Mene...

Kaileja je bila nejasno svesna da su je noge izdale i da sada kleči. Nije bilo važno. Njena duša pripadala je Boginji, koja joj se smešila, i u sledećem trenutku ljubav koju joj je nudila poteče ka njoj, toliko uvećana da neko vreme nije bila svesna ničeg drugog.

Kad se Kaileja pribrala, mesec je već bio prevalio najvišu tačku neba. Prisustvo koje ih je obasjalo sada je nestalo, i vazduh je bio hladan. Ostale žene počеше da se meškolje. Kaileja natera ukočene mišiće da se pokrenu i ustade, drhteći. Delići vizije još su joj blistali u sećanju. Gospa joj se obratila, rekla joj je ono što treba da zna, ali to je svakog trenutka sve više bledele.

"Gospo, kao što si nas Ti blagosiljala, mi Ti se zahvaljujemo..." mrmrljala je. "Dopusti da poneseo taj blagoslov u svet."

Zajedno izgovoriše zahvalnicu Čuvarima. Kea priđe da uzme srebrnu činiju i da prospe vodu iz nje preko kamena. Potom, krećući se protivno suncu, pođoše oko oltara i krenuše niz stazu. Samo je Kaileja ostala kraj kamenog oltara.

"Kaileja, ideš li? Ovde je postalo hladno!" Eiluned je, na kraju kolone, stajala i čekala.

"Ne još. Moram da razmišljam. Ostaću ovde još neko vreme. Ne brini, imam topao ogrtač", dodade ona, mada je već drhtala. "Samo ti idi."

"Pa, dobro." Eiluned je zvučala sumnjičavo, ali u Kailejinom glasu osećalo se naređenje. Trenutak kasnije druga žena se okrete i nestade preko ivice strmine.

Kada su svi otišli, Kaileja kleče kraj oltara i zagrlila ga kao da će

time dodirnuti Boginju koja je tu stajala.

"Gospo, govori! Reci mi jasno šta želiš da činim!"

No, niko joj nije odgovorio. U kamenu je postojala moć, nejasan drhtaj koji je osećala u kostima, ali Gospa je otišla, i kamen je bio hladan. Posle nekog vremena, ona sede uz uzdah.

Kako se mesec kretao, u krug su ulazile senke uspravljenog kamenja. Kaileja, pažnje još usmerene unutra, primećivala je kamenje, ne videći ga. Tek kada je ustala, shvatila je da joj je pogled prikovan za jedan veliki kamen.

Prsten na vrhu Tora bio je osrednje veličine, većina kamenja dopirala je Kaileji do pojasa ili ramena. No, ovaj kamen postao je viši za glavu. Kad je to primetila, kamen se pomače, i iz njega kao da iziđe tamna prilika.

"Ko..." poče sveštenica, ali istog časa je znala, sa istom sigurnošću kao tog popodneva, ko to mora biti. Čula je tiho talasanje smeha, i vilinska žena potpuno iziđe na mesečinu, odevena kao i ranije - u haljinu od jelenske kože i sa vencem od bobica; izgledalo je da ne oseća hladnoću.

"Vilinska Gospo, pozdravljam te..." tiho reče Kaileja.

"Pozdrav, Crna Ptico", reče vilinska žena, ponovo se smejući. "Ali ne, ti si postala labud, ploviš jezerom okružena svojim labudićima."

"Šta radiš ovde?"

"Gde bih drugde bila, dete? Drugi Svet dodiruje tvoj na mnogim mestima, mada ih sada više nema tako mnogo kao ranije. Kameni krugovi su kapije, ponekad, kao sve ivice zemlje - planinski vrhovi, pećine, obale gde se susreću more i kopno... Ali ima mesta koja uvek postoje u oba sveta, a od tih je Tor jedno od najmoćnijih."

"Osećala sam to", tiho reče Kaileja. "Tako je ponekad bilo i na Brdu Devojaka, blizu Šumske Kuće."

Vilinska žena uzdahnu. "To brdo je sveto mesto, i sada je još svetije, ali krv koja je tamo prolivena zatvorila je kapiju."

Kaileja se ugrize za usnu, opet ugledavši mrtav pepeo pod rasplakanim nebom. Hoće li njen bol za Eilan ikada oslabiti?

"Dobro si uradila što si otišla odande", reče vilinska žena. "I što si dovela dečaka."

"Šta hoćeš od njega?" Glas joj postade oštiji zbog straha za

Gavena.

"Da ga pripremam za njegovu sudbinu... a šta ti hoćeš od njega, sveštenice, umeš li da kažeš?"

Kaileja zatrepeta, pokušavajući da povрати kontrolu nad razgovorom. "Kakva je njegova sudbina? Hoće li nas povesti protiv Rimljana i vratiti stare običaje?"

"To nije jedina vrsta pobeđe", odgovori Gospa. "Šta misiš, zašto je Eilan toliko rizikovala da rodi dete i sačuva ga?"

"Ona mu je bila majka..." počeo Kaileja, ali vilinska žena je prekide.

"Bila je Vrhovna sveštenica, i to velika. I bila je kćer one krvi koja je donela na ove obale najveću mudrost. U ljudskim očima, ona nije uspela, i njen rimljanski ljubavnik sramno je umro. Ali ti znaš da nije tako."

Kaileja je piljila u nju, a ožiljci od rana za koje je mislila da ih je zaboravila sada joj probudiše u sećanju novi bol. "Ja nisam rođena u ovoj zemlji, niti potičem od plemenitog roda", kruto reče ona. "Da li mi govoriš da nemam prava da stojim ovde, niti da podižem dečaka?"

"Crna Ptica", odmahnu glavom vilinska žena, "slušaj šta ti govorim. Ono što je Eilanino bilo po rođenju, tvoje je po pravu obuke i truda i dara Gospe od Života. Eilan ti je sama poverila ovaj zadatak. Ali Gaven je poslednji naslednik loze mudrih, a njegov otac bio je sin Zmaja po majčinoj liniji, vezan krvlju za zemlju."

"To si, znači, mislila kada si ga nazvala Sinom Stotinu Kraljeva..." šapnu Kaileja. "Ali od kakve je to sada koristi? Ovde vladaju Rimljani."

"Ne mogu reći. Dato mi je da znam samo toliko da njega treba pripremiti. Ti i druidi pokazaćete mu najveće mudrosti čovečanstva. A ja, ako platiš moju cenu, mogu da mu pokažem misterije ove zmelje koju zovete Britanija."

"Tvoju cenu", napeto ponovi Kaileja.

"Vreme je da se grade mostovi", reče Kraljica. "Imam kćer, Sianu, začetu sa čovekom tvoje rase. Ona je istih godina kao dečak. Želim da je primiš u svoju Kuću Devojaka, kao posvojče. Nauči je svojim običajima i svojoj mudrosti, Gospo od Avalona, a ja ću naučiti Gavena svojim..."

2.

"Znači, došao si da postaneš sveštenik?" upita starac.

Gaven ga iznenađeno pogleda. Kada ga je sveštenica Kea sinoć dovela kod Branosa, činilo mu se da je prastari bard davno nadživeo ne samo svoju muziku, nego i pamet. Kosa mu je bila potpuno seda, a ruke toliko izobličene da više nije mogao da bira prave strune na harfi; kad su mu predstavili Gavenu, jedino je pokazao gomilu ovčijih koža gde je dečak mogao da legne, a onda je ponovo zaspao.

Bard nije mnogo obećavao kao učitelj na ovom stranom mestu, ali ovčije kože bile su tople i bez buva, a dečak je bio veoma umoran. Pre nego što je i do pola razmislio o svim čudnim stvarima koje su mu se desile proteklog meseca, obuzeo ga je san. No, Branos je ujutro bio sasvim drugačiji od sinoćnjeg ošamućenog stvorenja. Zamagljene oči bile su neobično oštre, i Gaven oseti da crveni pod tim sivim pogledom.

"Nisam siguran", oprezno odgovori on. "Moja pomajka nije mi rekla šta ću ovde raditi. Pitala je da li bih voleo da budem bard, ali ja sam naučio samo najjednostavnije pesme, kakve uče sva deca usvojena u Šumskoj Kući. Volim da pevam, ali za barda je svakako potrebno mnogo više od toga..."

To nije bilo sasvim tačno. Gaven je obožavao pevanje, ali Vrhovni druid, Ardanos, koji je bio najbolji bard među druidima svog vremena, nije voleo ni da ga vidi i nikad mu nije dao da pokuša. Sada, kad je znao da mu je Ardanos pradeda, i da je hteo da ubije Eilan kada je saznao da ova čeka dete, znao je i zašto, ali i dalje je oklevao da pokaže zanimanje.

"Da sam pozvan tim putem", oprezno dodade on, "to bih do sada već znao, zar ne?"

Starac se zakašlja i pljunu u vatru. "Šta voliš da radiš?"

"U Šumskoj Kući pomagao sam oko koza i ponekad sam radio u bašti. Kad je bilo vremena, loptao sam se sa drugom decom."

"Voliš da se muvaš napolju, a ne da učiš?" Oštar pogled ponovo je počivao na njemu.

"Volim da radim stvari", polako reče Gaven, "ali volim i da učim

stvari, ako su zanimljive. Voleo sam priče o junacima koje su nam pričali druidi." Pitao se kakve priče Rimljani pričaju svojoj deci, ali znao je da to ovde ne treba da pita.

"Ako voliš priče, znači da ćemo se lepo slagati", reče Branos, smešeći se. "Želiš li da ostaneš?"

Gaven obori pogled. "Mislim da je među mojim precima bilo bardova. Možda me je zato Gospa Kaileja poslala baš ovamo. Ako nemam dara za muziku, da li ćete me i dalje želeti?"

"Meni su, avaj, potrebne tvoje snažne ruke i noge, a ne muzika." Starac uzdahnu; potom mu se čupave obrve namrštiše. "Ti misliš da je među tvojim precima bilo bardova? Zar ne znaš? Ko su ti bili roditelji?"

Dečak ga je oprezno gledao. Kaileja mu nije rekla da treba da krije svoje poreklo, ali saznanje mu je bilo toliko novo da mu nije delovalo stvarno. Ali možda je Branos toliko dugo živeo da mu čak ni ovo neće biti čudno.

"Ne znam hoćete li mi poverovati, ali do ovog meseca nisam znao ni njihova imena. Sada su mrtvi, i pretpostavljam da im više ne može naškoditi ako ljudi saznaju za mene..." Sa čuđenjem je primetio u svojim rečima gnušanje. "Kažu da mi je majka bila Vrhovna sveštenica Vernemetona, Gospa Eilan." Setio se njenog umilnog glasa i mirisa koji se uvek osećao u njenim velovima, i zažmurio da savlada suze. "Ali moj otac bio je Rimljanin, i prema tome sad znate da nikada nije ni trebalo da se rodim."

Prastari druid više nije mogao da peva, ali sluh mu je bio odličan. Čuo je uvređeni prizvuk u dečakovom glasu i uzdahnuo.

"U ovoj kući nije važno ko su ti bili roditelji. Kunomaglos, koji predvodi druide onako kako gospa Kaileja predvodi sveštenice, potiče iz lončarske porodice u okolini Londiniuma. Niko na ovom svetu ne zna, osim po čuvenju, ko mu je bila majka, ili otac. Pred bogovima nije bitno ništa sem onoga što sam stвориš."

To nije sasvim tačno, pomisli Gaven. Kaileja je rekla da je prisustvovala mom rođenju; prema tome, ona zna ko mi je bila majka. Ali pretpostavljam da je i to po čuvenju, jer moram da joj verujem na reč. Mogu li da joj verujem? upita se on. Ili ovom starcu, ili bilo kome ovde? Začudo, tog trenutka pomisli na Vilinsku Kraljicu.

Njoj je verovao, i to je bilo čudno, jer čak nije bio siguran ni postoji li ona.

"Među druidima našeg reda", reč starac, "rođenje nije važno. Svi ljudi stižu na ovaj svet bez ičega, i bez obzira na to jesi li sin Vrhovnog druida ili lualice beskućnika, svaki čovek počinje kao drečava gola beba - i ja i ti, sin prosjaka ili kralja ili stotinu kraljeva - svi ljudi tako počinju, i svi isto završavaju, pod pogrebnim čaršavom."

Gaven je zurio u njega. Gospa od Vilinskog naroda upotrebila je isti izraz - 'Sin Stotinu Kraljeva'. Od toga ga obuze istovremeno vrućina i jeza. Obećala je da će doći po njega. Možda će mu tada reći šta ta titula znači. Osetio je da mu srce iznenada ubrzano bije i nije znao je li to od iščekivanja ili od straha.

Kako je opadao mesec koji ju je pozdravio po povratku u Avalon, Kaileja se sve više uklapala u rutinu, kao da i nije bila odsutna. Ujutro, kad su se druidi penjali na Tor da pozdrave zoru, sveštenice su obavljale svoje obrede kraj ognjišta. Uveče, kada su daleke morske plime podizale nivo vode u močvari, okretale su se ka zapadu da pozdrave sunce na zalasku. Uveče je Tor pripadao sveštenicama; mladi mesec, puni mesec i svaka četvrt imali su svoje obrede.

Neverovatno, razmišljala je dok je pratila Eiluned ka skladištu, kako brzo nastaju tradicije. Zajednica sveštenica na svetom ostrvu nije još proslavila ni svoju prvu godišnjicu, ali Eiluned se već ponašala kao da je sve što je Kaileja bila predložila bilo posledica prirodnih zakona i stotinu godina tradicije.

"Sećaš se kako je Vodohodač, kad je prvi put došao, doneo vreću ječma? Ali ovog puta, kad je došao po lek, nije doneo baš ništa." Eiluned pođe prva niz stazu ka skladištu, ne prekidajući priču. "Moraš shvatiti, Gospo, da ovo nikada neće uspeti. Imamo premalo obučених sveštenica da pomažemo i onima koji mogu nečim da nam uzvrate, a ako ti budeš dovodila svako siročće koje nađeš, nemam pojma kako ćemo ih prehraniti tokom visoke vode!"

Kaileja na trenutak ostade bez reči; potom požuri da je stigne.

"On nije bilo koje siročće - on je Eilanin sin!"

"Onda neka ga uzme Bendeigid! On joj je, na kraju krajeva, bio

otac."

Kaileja odmahnu glavom, jer pamtila je poslednji razgovor sa njim. Bendeigid je poludeo. Ako se ona išta pita, on neće nikada saznati da je Gaven uopšte živ.

Eiluned povuče rezu koja je držala vrata skladišta. Kad se vrata otvoriše, nešto malo i sivo istrča u okolno žbunje.

Eiluned ciknu i ustuknu, pravo u ruke Kaileji. "Proklete bile prljave zveri! Proklete..."

"Ćuti!" obrecnu se Kaileja i protrese je. "Nije na tebi da proklinješ stvorenje koje ima jednaka prava kao i mi da traži sebi hranu. Niti da odbiješ pomoć ikome ko dođe da je traži, pogotovo Vodohodaču, koji nas voza tamo i ovamo preko jezera, a plaćamo mu samo blagoslovom!"

Eiluned se okrete, zlokobno crvena u licu. "Ja samo radim posao koji si mi dodelila!" uzviknu ona. "Kako možeš tako da mi se obraćaš?"

Kaileja je pusti i uzdahnu. "Nisam htela da te uvredim, niti da kažem da ne radiš dobro. Mi smo ovde još nove, još učimo šta možemo da radimo i šta nam je potrebno. Ali znam da naše prisustvo ovde nema nikakve svrhe ako pri tom treba da postanemo grube i pohlepne kao Rimljani! Ovde smo da služimo Gospi. Zar ne možemo imati poverenja u Nju da će nam pomoći?"

Eiluned odmahnu glavom, ali u lice joj se vratila prirodna boja. "Hoćemo li služiti Gospi gladujući? Pogledaj", ona povuče kamenu ploču sa trapa i pokaza unutra, "trap je poluprazan, a kratkodnevica je tek za jedan mesec!"

Trap je dopola pun, požele Kaileja da odgovori, ali odredila je Eiluned da se brine o skladištu upravo zbog njene sklonosti za ovakvom brigom.

"Imamo još dva trapa, a oni su još puni", mirno reče Kaileja, "ali dobro je što si mi ukazala na ovo."

"U skladištima u Vernemetonu uvek je bilo dovoljno žita za nekoliko zima, a sada imaju da hrane mnogo manje usta", reče Eiluned. "Da pošaljemo nekoga da nam donese višak?"

Kaileja zatvori oči i ponovo ugleda hrpu pepela na Brdu Devojaka. Zaista, Eilani i mnogim drugima neće biti potrebna hrana

ove zime, niti ikada više. Rekla je sebi da je to praktičan predlog, da Eiluned nije želela da joj nanese bol.

"Pitaću." Naterala je sebe da smiri glas. "Ali ako će, kao što se govori, zajednica žena u Šumskoj Kući biti raspuštena, ne možemo očekivati da nas hrane još godinu dana. A svakako bi bilo mnogo bolje da nas u Devi potpuno zaborave. Ardanos se upleo u poslove Rimljana i to nas je gotovo uništilo. Mislim da treba da budemo što neupadljivije, a u tom slučaju moramo naći načina da se same prehranimo."

"To je tvoj posao, Gospo. Moj je da se snađem sa onim što imamo", reče Eiluned. Gurnula je kamenu ploču na mesto. Ne, to je Gospina dužnost, pošli Kaileja dok su prebrojavale vreće i burad. Mi smo ovde zbog Nje, i ne smemo to da zaboravimo.

Bila je činjenica da mnoge starije žene nisu nikada imale drugi dom sem svešteničkog. No, pri tome su posedovale veštine koje bi im otvorile vrata sale bilo kog britanskog poglavara. Bilo bi teško otići, ali nijedna od njih neće gladovati. Došle su da služe Boginji jer ih je Ona pozvala, a ako Boginja želi sveštenice, pomisli Kaileja uz nagoveštaj osmeha, na Njoj je da nađe načina da ih nahrani.

"A to ne mogu sama", reče Eiluned. Kaileja se trže kad je shvatila da ne sluša drugu ženu. Sada upitno podiže obrve.

"Ne možeš očekivati od mene da pazim na svako zrno ječma i raži. Neka neke devojke zasluže hranu tako što će mi pomagati!"

Kaileja se namršti, i u njoj iznenada propupe ideja. Dar od Gospe, pomisli ona, odgovor za mene. Devojke koje su učile kod njih bile su dobro obučene, i lako bi našle mesto u svakom domaćinstvu. Zašto ne bi primili kćeri ambicioznih ljudi i podučavali ih neko vreme, dok ne odu da se udaju? Rimljani ne mare mnogo šta žene rade - oni ne moraju čak ni znati za to.

"Dobićeš pomagače", reče ona Eiluned. "Naučićeš ih kako da održavaju domaćinstvo, Kea će ih učiti muzici, a ja ću ih učiti starim pričama našeg naroda i znanju Druida. Šta misliš, kakve priče će pričati svojoj deci? I kakve pesme će pevati bebama koje će roditi?"

"Naše, valjda, ali..."

"Naše", potvrdi Kaileja, "a očevi Rimljani koji vide svoju decu jednom dnevno, za večerom, neće ni pomisliti da to pitaju. Rimljani

veruju da nije važno ono što kaže jedna žena. Ali možemo im oteti čitavo ovo ostrvo pomoću dece žena koje su učile na Avalonu!"

Eiluned slegnu ramenima i nasmeši se, nejasno shvatajući. No, dok je Kaileja sa njom završavala proveru, već je hitro razmišljala. Jedna od njihovih devojaka, mala Alija, nije bila rođena za život sveštenice. Kada se bude vratila svojoj kući, moći će da proširi vest među ženama, a druidi je mogu poslati ljudima iz poglavarstava kuća koji još poštuju stare običaje.

Ni Rimljani sa svojom vojskom niti hrišćani sa svojim pričama o prokletstvu ne mogu nadvladati prve reči koje beba čuje u majčinom naručju. Neka Rim vlada telima muškaraca, ali Avalon, mislila je u rastućem uzbuđenju, sveto ostrvo, bezbedno u močvari, Avalon će uobličiti njihove duše.

Gaven se probudio vrlo rano i ležao je budan, suviše obuzet mislima da bi ponovo zaspao, iako je komadić neba koji se video kroz pukotinu pod strehom kolibe tek počeo da blede pred najavom svitanja. Branos je još tiho hrkao na drugom krevetu, ali pod prozorom se čulo nečije kašljanje i šuškanje. Nebo u visini još je bilo tamno, ali na istoku, tamo gde će izići sunce, već se video nagoveštaj ružičastog.

Tokom nedelju dana od dolaska u Avalon počeo je da uči njihove običaje. Muškarci su se okupljali pred druidskom salom, novaci u sivim, a stariji sveštenici u belim odorama, pripremajući se za službu svitanja. Procesija je bila potpuno nema; Gaven je znao da niko neće progovoriti sve dok se sunčev disk ne pokaže, jasan i blistav, iznad bregova. Dan će biti lep; proveo je čitav život u druidskom hramu i poznao je vreme.

Izvukao se iz kreveta, obukao se ne uznemirujući starog sveštenika - barem ga nisu dodelili Kući Devojaka, gde bi ga čuvali kao devicu - i izišao iz kolibe. Svetlost praskozorja bila je nejasna, ali vlažni vazduh bio je pun svežeg mirisa ranog jutra, i on duboko udahnu.

Kao na neki znak, procesija svitanja krete uz stazu. Gaven je čekao u senci pod strehom dok druidi ne odoše, a potom tiho pođe ka obali jezera. Vilinska žena rekla mu je da tu čeka. Svakog dana

otkako je došao, dolazio je na ivicu vode. Sada se pitao hoće li ona ikada doći po njega, ali već je zavoleo sporo svitanje dana nad močvarama.

Nebo je tek počinjalo da rudi. Iza njega su se sada jasno videle zgrade skupljene pod padinom Tora. Video se visoki vrh glavne sale, sagrađene pravougaono, na rimljanski način. Iza nje su nejasno sijali trčšani krovovi ostalih zgrada - jedna veća za sveštenice, manja za devojke, i još jedna mala, izdvojenija, za Vrhovnu sveštenicu. Iza njih su ležale kuhinja, tkaonica i staja za koze. Mogao je samo da nazre od vremena potamnele krovove druidskih zgrada na drugoj strani brda. Niže nizbrdo, znao je, nalazi se sveti kladenac, a na drugoj strani pašnjaka bile su hrišćanske kuće, nalik na košnice, okupljene oko trnovitog drveta koje je tamo niklo iz palice oca Josifa.

No, tamo još nije bio. Sveštenice su, posle malo rasprave o tome koji poslovi pristaju muškom detetu, odlučile da se on stara o kozama koje su im davale mleko. Da sam otišao kod svog rimljanskog dede, pomisli on, ne bih morao da čuvam koze. No, koze nisu bile loše društvo. Pogledao je sve svetlije nebo i zaključio da će sveštenice uskoro ustati i da treba da ode u salu na jutarnji obrok. Tada će koze početi da mekeću, jedva čekajući da iziđu na pašnjak. Ovo je bilo jedino vreme koje je imao za sebe.

Opet je začuo u sebi Gospine reči: 'Sine Stotinu Kraljeva.' Šta joj je to značilo? Zašto on? Nije uspevao da se oslobodi takvih misli. Mnogo je dana prošlo od tog čudnog pozdrava. Kada će doći po njega?

Dugo je sedeo na obali, gledajući preko sivog prostranstva vode, koje se menjalo u srebrnasto, odražavajući boju jesenjeg neba. Vazduh je bio oštar, ali on je navikao na hladnoću, a ovčija koža koju mu je Branos dao kao ogrtač dobro ga je grejala. Bilo je tiho, ali ne potpuno; kad se još više umirio, uhvatio je sebe kako osluškuje šapat vetra u drveću i uzdahe talasića koji su ljubili obalu.

Zatvorio je oči i zadržao dah, jer su svi ti tihi zvuci iz sveta oko njega na trenutak postali muzika. Postao je svestan pesme - nije znao potiče li spolja ili to peva nešto u njemu, ali melodija je bila sve umilnija. Ne otvarajući oči, on izvuče iz džepa vrbovu sviralu koju je dobio od Branosa i počeo da svira.

Prvi tonovi bili su toliko pištavi da je umalo bacio sviralu u vodu; ali ubrzo su se pročistili. Gaven duboko udahnu i pokuša ponovo. Sada je opet čuo čistu nit zvuka. Pažljivo je premeštao prste i počeo da izvlači melodiju. Kako se opuštao, disao je sve dublje, kontrolisano, i utonuo u začetak pesme.

Zanet muzikom, u prvi mah nije ni primetio da se pojavila Gospa. Postepeno se treperenje svetla nad jezerom izoštrilo u senku, a senka se pretvorila u obličje, krećući se kao magijom preko površine vode, sve dok se nije dovoljno primaklo da bi video nizak pramac čamca na kome je stajala i vitku motku za veslanje u njenoj ruci.

Čamac je odnekle ličio na barku kojom ga je Vodohodač dovezao na ostrvo, ali bio je uži, a Gospa je veslala dugim, spretnim pokretima. Gaven ju je pažljivo gledao. Kad su se ranije sreli, bio je suviše zbunjen da bi je zaista pogledao. Njene vitke, mišićave ruke bile su gole do ramena, uprkos hladnoći; tamnu kosu vezala je iznad čela, visokog i bez bora, na kome su se isticale jedino tamne, ravne obrve. I oči su joj bile tamne i sjajne. Pratila ju je mlada devojka, čvrsto građena, sa dubokim jamicama na ružičasto-belim obrazima glatkim kao gustom mleku i lepom kosom, bakarno zlatnom, istom kakvu je imala i gospa Eilan - njegova majka. Kosu je uplela, kao sveštenice, u dugačku pletenicu. Devojka mu se brzo osmehnu, i jamice postaje dublje.

"Ovo je moja kćer, Siana", reče Gospa, čvrsto ga gledajući očima blistavim i ostrim kao u ptice. "Kakvo ime ti je dato, gospodaru moj?"

"Moja majka me je zvala Gaven", reče on. "Zašto ste..."

Gospine reči prekinuše njegovo pitanje. "Znaš li da veslaš motkom, Gavene?"

"Ne znam, Gospo. Nikada me nisu učili ništa o vodi. Ali pre nego što pođemo..."

"Dobro. Znači, ništa ne moraš da zaboraviš, i barem tome mogu da te naučim." Opet ga je prekinula. "Ali za sada će biti dovoljno da uđeš u čamac i ne prevrneš ga. Pažljivo uđi. U ovo doba godine voda je suviše hladna za kupanje." Pružila je malu šaku, čvrstu kao kamen, i pomogla mu da uđe u čamac. On sede, stežući ivice kad se zaljuljao, ali više ga je uznemirilo njeno naređenje nego taj pokret.

Siana se zakikota, a Gospa se zagleda u nju onim tamnim očima.

"Da tebe niko nije naučio, ni ti ne bi ništa znala. Je li lepo smeјati se neznanju?"

A šta ćemo sa moјim neznanјem? upita se on. No, nije pokušavao da ponovi pitanje. Mođda će hteti da ga sasluša kasnije, kada stignu tamo kuda su krenuli.

"Samo sam zamislila neočekivano kupanje po ovakvom danu..." promrmlja Siana. Pokušavala je da se uozbilji, ali opet se zakikotala, i Gospa se popustljivo nasmeši, gurajući motkom čamac preko površine Jezera.

Gaven pogleda devoјku. Nije znao da li mu se Siana podsmeva, ali dopadalo mu se što joj se oči iskose kad se nasmeši i zaključio je da mu ne smeta njen smeh. Ona je bila nešto najlepše u svom tom prostranstvu srebrnaste vode i bleđog neba; mogao bi da ugreje ruke u toј crvenoj kosi. Neodlučno joj se nasmešio. Kad mu je uzvratila, sjaj njenog osmeha probio je oklop kojim je pokušao da obuzda svoја osećanja. Tek mnogo kasnije shvatio je da se njegovo srce tog trenutka zauvek otvorilo pred njom.

No, sada je znao samo da mu je toplije, pa je olabavio poјas na svoјoj ovčijoj koži. Barka je glatko klizila vodom kako se sunce pelo. Gaven je ćutke sedeo, gledajući Sianu ispod trepavica. Gospa, izgleda, nije osećala potrebu da govori, a Siana se ugledala na nju. Gaven se nije usuđivao da prekine tišinu, pa je osluškivao ptićiji poј i tiho pljuskanje vode.

Voda je bila mirna, tek sa malenim talasima od blagog povetarca ili jaćih nabora za koje mu je Gospa rekla da oznaćavaju skrivene sprudove i debla. Jesen je bila kišovita, i voda je ostala visoka; Gaven je gledao ustalasanu vodenu travu i zamišljao potoplјene livade. Bregovi i brdašca provirivali su iz vode, ponegde povezani tršćacima. Već je prošlo podne kada Gospa upravi čamac ka šljunćanoј obali jednog ostrva koje - barem Gavenu - nije izgledalo ništa drugaćije od ostalih. Izišla je na suvo i dala znak deci da pođu za njom.

"Umeš li da zapališ vatru?" upita ona.

"Žao mi je, Gospo, ni to me nikada nisu naućili." Osetio je da crveni. "Znam kako da održavam dobar plamen, ali druidi smatraју da je vatra sveta. Pale je samo u naroćitim prilikama, a i to ćine

jedino sveštenici."

"Baš liči na muškarce da prave misteriju od nečega što svaka seljanka ume", reče Siana. No, Gospa odmahnu glavom.

"Vatra jeste misterija. Kao i svaka moć, može da bude opasnost, ili sluga, ili bog. Zavisno od toga kako se koristi."

"A kakav plamen ćemo ovde zapaliti?" upita on.

"Samo putničku vatru, da skuvamo sebi jelo. Siana, povedi ga sa sobom i pokaži mu kako se skuplja gorivo."

Siana pruži ruku Gavenu, sklopivši male, tople prste oko njegovih. "Hajde, treba da nađemo suhu travu i lišće; sve što će brzo goreti i lako se zapaliti; grančice i opalo granje - ovako." Pustila je njegovu ruku i podigla šaku grančica. Zajedno su tražili suvo drvo i gomilali lišće i grančice na hrpu u udubljenju u mokrom tlu. Krupnije granje stavljali su na drugu hrpu. Očito su one ranije već bile ovde.

Kada je procenila da je hrpa dovoljno velika, Gospa mu pokaza kako se pali vatra pomoću čelika i kremena koje je nosila u torbici o pojasu, i pojavi se prvi plamen. Gavenu je bilo čudno što ga ona uči služinskim poslovima pošto ga je pozdravila kao kralja. No, gledajući vatru, setio se šta je ona rekla o njoj, i razumeo je. Čak je i vatra za kuvanje sveta, a možda, u ova vremena kada Rimljani vladaju spoljašnjim svetom, čak i sveti kralj treba da služi tajno, u sitnim stvarima.

Ubrzo je već plamtela vesela vatrica, a Gospa joj je dodavala sve veće grane. Kada se dobro razgorela, Gospa poseže u barku i izvuče iz vreće mlitavog, obezglavljenog zeca. Uz pomoć malog kamenog noža brzo ga je odrala i očistila, pa ga je namestila na zelene grane nad vatrom, koja se smirivala pošto se deo granja pretvorio u žar. Uskoro iz zeca poče u vatru da kaplje sok, šišteći. Gavenu zakrča stomak od nestrpljenja pred prijatnim mirisom, i on postade bolno svestan da je propustio doručak.

Kada je meso bilo gotovo, Gospa ga iseče nožem i daje deci po porciju, mada za sebe nije uzela ništa. Gaven je gladno jeo. Kada su završili, Gospa im pokaza gde da zakopaju kosti i krzno.

"Gospo", reče Gaven, brišući ruke o tuniku, "hvala vam na jelu. Ali i dalje ne znam šta smerate sa mnom. Sada kad smo jeli, hoćete li mi odgovoriti?"

Ona se ispitivački zagleda u njega. "Misliš da znaš ko si, ali to uopšte ne znaš. Rekla sam ti da ću te voditi. Pomoći ću ti da saznaš za šta si stvoren." Ona se vrati do čamca i dade im znak da se ukrcaju.

A šta je sa stotinu kraljeva? želeo je da upita. No, nije se još usuđivao.

Ovog puta vila ih poveze preko otvorene vode, gde se u močvaru ulivala reka stvarajući kanal; sve dublje se saginjala da motkom dohvati dno. Ostrvo ka kome se uputila bilo je prostrano, odvojeno od kopna samo uzanim kanalom sa zapada.

"Tiho hodajte", reče ona čim su pristali uz obalu. Povala ih je među drveće.

Čak i na početku zime, kada je lišće počelo da opada, provlačenje između stabala i ispod nižih grana nije bilo lako, a suvo lišće šušalo je pod svakim neopreznim korakom. Gaven je neko vreme bio suviše zauzet kretanjem da bi pitao kuda idu. Vila je hodala bez zvuka, a Siana je takođe bila veoma tiha. Pored njih se osećao kao trapavi vo.

Sa olakšanjem se zaustavio kad je ona podigla ruku. Polako je povukla u stranu leskovu granu. Pred njima se nalazila mala livada gde su crveni jeleni pasli bledu travu.

"Proučavaj jelene, Gavene, moraš naučiti njihove navike", tiho reče ona. "U leto ih ne bi našao ovde. Tada leže tokom vrelog dana i izlaze da pasu tek u sumrak. Ali sada znaju da moraju jesti što više mogu pre nego što dođe zima. Jedna od prvih dužnosti lovca jeste da nauči navike životinje koju sledi."

Gaven se usudi da poluglasno progovori. "Znači, treba da budem lovac, Gospo?"

Nije mu odmah odgovorila.

"Nije važno šta radiš", odvrati mu jednako tiho. "Drugo je šta jesi. To moraš da naučiš."

Siana pruži sitnu šaku i povuče ga u udubljenje u travi.

"Gledaćemo jelene odavde", šapnu ona. "Odavde se sve vidi."

Gaven je tiho ležao kraj nje, toliko blizu da mu odjednom sinu da je Siana devojka, i to njegovih godina. Dosad jedva da je viđao, a kamoli dodirivao mlade devojke; Eilan i Kaileja, koje je poznavao

čitavog života, za njega uopšte nisu bile žene. Sve što je čitavog života slušao ne razumevajući sada ga zapljusnu. Gotovo potpuno obuzet ovim novim saznanjem, oseti da mu obrazi crvene. Bio je veoma svestan toga i brzo je sakrio lice u hladnu travu. Mogao je da oseti sladak, vlažan miris Sianine kose, kao i jak miris njene suknje od grubo uštavljene kože.

Posle nekog vremena Siana ga muni. "Gledaj!" šapnu ona.

Preko trave pažljivo je stupala košuta, lako balansirajući na kopitama koja su izgledala premala za njenu težinu. Nekoliko koraka iza nje išlo je poluodraslo lane, sa svetlim pegama upola zaklonjenim čupavim zimskim krznom. Pratilo je majku, ali u poređenju sa njenom smirenom elegancijom njegov korak je naizmenično delovao trapavo i ljupko. Kao ja... pomisli Gaven, smešeći se.

Gledao ih je kako polako napreduju u paru, zastajući da onjuše vetar. Potom, možda uplašena od nekog tihog zvuka koji Gaven nije čuo, košuta podiže glavu i iščeze u skoku. Ostavljeno samo na maloj čistini, lane se u prvi mah ukoči; nekoliko sekundi nepomično je stajalo, a onda naglo jurnu za njom.

Gaven ispusti vazduh. Sve do sada nije ni bio svestan da je zadržavao disanje.

Eilan, moja majka, pomisli on, još isprobavajući tu reč, mada ne prvi put, bila je kao ta košuta. Bila je toliko zauzeta poslom Vrhovne sveštenice da nije, zapravo, ni znala da sam tamo, a kamo li ko sam i šta sam.

No, sada se već gotovo navikao na taj bol. Svest o Siani koja se protezala kraj njega bila je mnogo stvarnija od sećanja. Još je osećao mesto na kome su njeni mali, vlažni prsti stezali njegove. Poče da se pokreće, ali ona je pokazivala ka ivici šume. On se ukoči, pokušavajući da ne diše, a onda, na ivici čistine, ugleda senku. Jedva je čuo Sianin nehotični uzdah kad veličanstveni jelen, sa širokim rogovljem, polako iziđe na otvoreno. Držao je visoko podignutu glavu; kretao se sa ogromnim i prefinjenim dostojanstvom.

Gaven je nepokretno gledao kako jelen okreće glavu, zastavši na trenutak kao da može da kroz lišće vidi Gavena.

Čuo je Sianin šapat kraj sebe. "Kralj Jelen! Mora da je došao da te pozdravi! Ponekad sam gledala jelene nedeljama, a njega ne bih

videla!"

Gaven ustade mimo svoje volje. Za trenutak se gledao u oči sa jelenom. Potom životinja načuli uši i pripremi se za beg. Gaven se ugrize za usnu, siguran da ga je on uplašio, ali sledećeg trenutka kroz vazduh prolete strela sa crnim perjem i zari se u zemlju na mestu gde je stajao jelen. Za njom dolete još jedna. No, dotle su već svi jeleni ponovo nestali u šumi, i nije se videlo više ništa sem zanjihanih grana.

Gaven pređe pogledom sa mesta gde je nestao jelen ka mestu odakle su došle strele. Između drveća se pojaviše dva čoveka, zaklanjajući oči dlanom od popodnevnog sunca.

"Stoj!" To su se pokrenule Gospine usne, ali glas kao da je dopirao odasvud. Lovci stadoše kao ukopani, osvrćući se. "Ovaj plen nije za vas!"

"Ko brani..." poče viši lovac, ali njegov drug već je pravio znak protiv zla i šapatom ga učutkivao.

"Šuma vam brani, i Boginja koja svemu daje život. Druge jelene možete da lovite, jer sad je doba lova, ali ovog ne. Usudili ste se da zapretite Kralju Jelenu. Idite i tražite drugi trag."

Sada su obojica drhtala. Ne usudivši se ni da uzmu strele, okrenuše se i uz bučnu lomljivu nestadoše u žbunju iz koga su izišli.

Gospa iziđe iz senke velikog hrasta i dade deci znak da ustanu.

"Moramo da se vratimo", reče ona. "Dan odmiče. Drago mi je što smo videli Kralja Jelenu. To sam želela da vidiš, Gavene - to je razlog što sam te dovela ovamo."

Gaven zausti da pita, a onda se predomisli. "Šta je bilo?" upita Vilinska Kraljica. "Uvek smeš da mi kažeš šta misliš. Možda neću uvek sve moći da ti kažem, ali uvek smeš da pitaš, a ako je to nešto što ne mogu da učinim ili dozvolim, uvek ću ti objasniti zašto."

"Sprečili ste one ljude da ulove jelenu. Zašto? I zašto su vas poslušali?"

"Oni su ljudi iz ovog kraja i znaju da treba da me slušaju. A što se tiče jelenu, stariji narodi ga ni u kakvoj gladi nisu dirali. Kralja Jelenu može da ubije samo kralj..."

"Ali mi nemamo kralja..." šapnu on, svestan da se primiče odgovoru, a ne znajući da li želi da ga zna.

"Sada ne", složi se ona. "Hodi." Pošla je putem kojim su došli.

"Voleo bih da ne moram da se vratim", ozbiljno reče Gaven. "Ja sam samo neželjeni teret ljudima na Toru."

Na njegovo veliko iznenađenje, Gospa nije požurila da ga ubeđuje u dobre nemere njegovih staratelja. Dosad je već bio navikao da svi odrasli podržavaju ono što su drugi odrasli rekli.

Umesto toga, Gospa je oklevala. Potom polako progovori. "I ja bih volela da ne moraš da se vratiš; ne želim da budeš nesrećan. Ali svaka odrasla osoba mora, ranije ili kasnije u životu, da čini stvari za koje nema sklonosti ni dara. I premda bih smatrala za čast da usvojim nekoga sa takvim poreklom i mada sam oduvek želela sina da ga podižem zajedno sa kćeri, neophodno je da ostaneš u hramu, koliko god je potrebno da se postane druid. To učenje je neophodno i mojoj kćeri."

Gaven razmisli na trenutak. "Ali ja, zapravo, ne želim da postanem druid."

"Nisam to ni rekla - samo da moraš proći tu obuku da bi ispunio svoju sudbinu."

"Šta je moja sudbina?" uzviknu on, i primeti da je Siana prebledela. Nije hteo da se pred njom svađa sa njenom majkom, ali morao je da zna.

Vila je dugo gledala u njega. "Kada vidiš oblake crvene i debele, znaš da će tokom dana verovatno biti oluje, zar ne? Ali ne možeš znati kada će tačno početi kiša niti koliko će je pasti. Tako je i sa vremenom u unutrašnjim svetovima. Ja poznajem njihove plime i cikluse. Poznajem znake i vidim njegove moći. Vidim moć u tebi, dete; zvezdane plime se talasaju oko tebe kao što se voda razdvaja pred skrivenim drvetom. Mada ti to sada nije uteha, znam da si ovde sa nekim ciljem.

Ali ne znam koji je to cilj, ne tačno, a i da znam, ne bih smela da ti kažem; jer ljudi često, trudeći se da ispune ili izbegnu neko proročanstvo, čine upravo ono što ne bi smeli."

Gaven ju je slušao bez mnogo nade, ali ipak je postavio pitanje kad je završila. "Hoću li vas videti ponovo, Gospo?"

"Budi siguran da hoćeš. Zar neće moja rođena kćer živeti među devicama Avalona? Kada dođem da je vidim, posetiću i tebe. Hoćeš

li je čuvati među druidima onako kako je ona tebe čuvala u šumi?"

Gaven je zapanjeno pogleda; Siana uopšte nije ličila na druidsku sveštenicu, koju je on uvek zamišljao kao Eilan, ili možda Kaileju.

Znači, i Siana je takva? I ona ima sudbinu?

3.

Kako se primicala kratkodnevnica, postajalo je tamnije, vlažnije i hladnije. Čak i koze više nisu želele da lunjaju. Gaven je sve češće zaticao sebe u blizini koliba nalik na košnice, tamo gde se pašnjak pružao daleko od Tora. U prvi mah, kada je čuo zvuk pesme kako dopire iz prostrane okrugle zgrade koju su hrišćani držali za svoje svetište, ostao je podalje, ali ono što je čuo zadivilo ga je. Svakog dana prilazio je sve bliže.

Govorio je sebi da je to samo zbog kiše ili zbog hladnog vetra, i da hoće da iz zaklona pazi na koze. Možda bi bilo drugačije da je imao za društvo nekoga svojih godina, ali Vilinska Kraljica još nije ispunila obećanje da će dovesti Sianu na Avalon, i on je bio usamljen. Krio se kad bi monasi izlazili, ali dugo, sporo pulsiranje njihovih pesama uznemiravalo ga je, mada drugačije, isto koliko i muzika druidskih bardova.

Jednog dana, neposredno pred kratkodnevicu, zaklon kraj zida izgledao je posebno privlačno, jer je te noći slabo spavao. Sanjao je svoju majku, okruženu plamenom, kako zove sina da je spase. Gavenu se srce stezalo dok ju je gledao, ali u snu nije znao da zove baš njega, i zato nije učinio ništa. Kada se probudio, setio se da je on njen sin. Dugo je plakao, jer je bilo prekasno da je spase, pa čak i da joj kaže da bi je voleo, da mu je samo dala priliku.

Seo je oslonjen o zid od pletera, čvršće se umotavajući u gunj. Danas je muzika bila naročito lepa, puna radosti, činilo mu se, mada nije razumeo reči. Razgonila je noćne strepnje kao što prvo sunce topi inje. Zagledao se u igru duginih boja na ledenim kristalima; kapci mu postaje teški, i on zaspao neopazice. Nije ga probudio neki zvuk, nego upravo tišina. Pesma je prestala i vrata su se otvarala. Izišlo je dvanaest muškaraca, starih, ili su bar njemu tako izgledali, odevenih u sive mantije. Osećajući da mu srce tuče, Gaven se uvuče u svoj gunj, nepokretan kao miš kada vidi sovu u letu. Na samom kraju kolone išao je maleni starac, pogrbljen od godina, potpuno sede kose. Zastao je, osvrćući se oštrim pogledom, i skoro odmah ugledao uznemirenog Gavena. Pošao je par koraka prema njemu i

klimnuo glavom.

"Tebe ne poznajem. Jesi li mladi druid?"

Poslednji monah u koloni ispred starca, visok, proćelav i nezdrave kože, okrete se da ih ljutito pogleda. No, starac podiže ruku, u znak prekora ili blagoslova, i taj drugi, još namršten, okrete se i pođe za ostalima ka svojoj kolibi.

Gaven ustade, umiren starčevom učtivošću. "Nisam, gospodaru. Ja sam siročić, i pomajka me je dovela ovamo jer nemam nikog drugog na svetu. Ali moja majka bila je jedna od njih, pa ću verovatno i ja biti."

Starac ga je pomalo iznenađeno gledao. "Zaista je tako? Verovao sam da su druidske sveštenice pod zavetom devičanstva, kao naše monahinje, i da se ne udaju, niti rađaju decu."

"Tako je", reče Gaven, setivši se nekih stvari koje je Eiluned govorila kad je mislila da je on ne čuje. "Ima ih koji govore da nije uopšte trebalo da se rodim. Ili da je trebalo ubiti i mene i moju majku."

Stari monah ga je dobroćudno gledao. "Gospod, dok je obitavao među nama, imao je razumevanja čak i za žene uhvaćene u preljubi. A govorio je da će maloj deci pripasti carsko nebesko. Ali ne sećam se da je On ikada pitao kako je ko rođen, zakonito ili ne."

Gaven se namršti. Zar čak i njegova duša ima vrednosti u očima ovog starog sveštenika? Mada oklevajući, usudio se da to upita.

"Svi ljudi imaju duše jednako vredne u očima istinskog Boga, mali brate. Tvoja kao i svaka druga."

"Istinskog boga?" upita Gaven. "Zar vaš bog, ko god da je, smatra da mu pripada moja duša, i ako nisam njegov sledbenik?"

"Prva istina tvoje vere", blago reče sveštenik, "kao i moje, jeste da su svi bogovi jedno, ma kojim imenom ih zvali. Postoji samo jedan jedini izvor; a On vlada i nad hrišćanima i nad druidima."

Starac se nasmeši i kruto pođe ka klupi kraj malog trnovitog drveta. "Razgovaramo o besmrtnoj duši, a još se nismo upoznali! Moja braća koja predvode pevanje jesu Bron, koji je bio oženjen mojom sestrom, i Alanus. Brat Pavle je najnoviji u našoj duržini. Ja sam Josif, i obično me zovu 'oče'. Ako se tvoj ovozemaljski otac ne bi protivio, voleo bih da me i ti tako zoveš."

Gaven je zurio u njega. "Nikada nisam video svog ovozemaljskog oca, a sada je mrtav, pa nemam pojma šta bi rekao na to! A što se tiče moje majke, nju sam poznavao, ali nisam znao..." progutao je knedlu kad se setio sna, "da mi je rod."

Stari sveštenik posmatrao ga je nekoliko trenutaka. Potom uzdahnu. "Rekao si da si siročić, ali nisi u pravu. Imaš i Oca i Majku..."

"U Drugom Svetu..." počeo Gaven, ali otac Josif ga prekide.

"Svuda oko tebe. Bog je tvoj otac i tvoja majka. Ali imaš majku i na ovom svetu, jer zar nisi usvojenik mlade sveštenice Kaileje?"

"Kaileja? Mlada?" Gaven jedva suzdrža smeh.

"Meni, koji sam zaista star, Kaileja izgleda kao dete", smireno odvrati otac Josif.

"Znači, ona vam je pričala o meni?" sumnjičavo upita Gaven. Već je znao da Eiluned i ostali pričaju o njemu. Pobesneće ako sazna da su pričali čak i hrišćanima.

No, starac se samo smešio. "Tvoja pomajka i ja ponekad razgovaramo. U ime Gospoda koji je rekao da su sva deca Božija, ja ću ti biti otac."

Gaven odmahnu glavom, setivši se svega što je slušao o hrišćanima. "Nećete me hteti. Imam još jednu pomajku, Gospu Vilinskog naroda. Da li je znate?"

Starac odmahnu glavom. "Žao mi je što nemam tu čast, ali siguran sam da je ona plemenita osoba."

Gaven je sad lakše disao, ali još nije bio spreman da veruje starcu. "Čuo sam da hrišćani kažu kako su sve žene zle..."

"Ja ne kažem", reče otac Josif, "jer čak je i Gospod, kada je obitavao među nama, imao prijatelje među ženama: Mariju iz Betanije, koja bi mu bila žena, da je poživela dovoljno dugo; i drugu Mariju, iz grada Magdale, za koju je rekao da joj je mnogo oprošteno jer je mnogo volela. Prema tome, žene, naravno, nisu zle. Tvoja pomajka, Kaileja, veoma je plemenita žena. Ne kažem da su žene zle, nego da ih ponekad pogrešno razumeju ili pogrešno upućuju, isto kao i muškarce. A ako neke od njih greše, ne znači da su sve žene takve."

"Znači, onda Vilinska Gospa nije zla, niti njena kćer?" Starac je

zvučao kao da ne predstavlja pretnju, ali Gaven je morao da se uveri.

"Ne poznajem Gospu, pa ne znam. Ima mnogo priča o Vilinskom narodu. Priča se da su oni niži anđeli, koji se nisu borili ni za Boga ni za Zlog kada se pobunio, i zato su osuđeni da zavek žive ovde. Drugi kažu da je Eva, posramljena što ima tako mnogo dece, sakrila neke od njih, tako da im Bog nije podario duše.

Moji učitelji govorili su da se vilinski narod sastoji samo od duha, koji govori u ime svega u prirodi što nema svoj glas. Ali svakako ih je stvorio Bog. I kao što ljudi koji odu u Vilinsku zemlju nikada ne umiru, oni iz Vilinskog naroda koji se pridruže ljudima postaju smrtni, a ako žive dobro, svemoćni Bog će im podariti dušu. Što se tiče njene kćeri, ona je samo dete. A ako delom potiče od smrtnika, onda svakako već ima dušu. Mogu li deca da budu zla? Gospod je rekao da je njihovo carstvo nebesko."

Otac Josif pogleda Gavenu i nasmeši se. "Često si slušao naše pesme, je li? Da li bi voleo da nas slušaš unutra?"

Gaven ga je sumnjičavo odmeravao. Starac ga je privlačio, ali već se umorio od odraslih koji stalno govore šta je on i šta treba da radi.

"Ne moraš", dodade otac Josif, "ali tako zvuči mnogo bolje..." Govorio je sasvim ozbiljno, ali dečak primeti iskru u njegovom oku i počeo da se smeje. "Posle svečanosti kratkodnevice, kad budeš imao više vremena, mogao bi, ako želiš, i da učiš pevanje..."

Gaven se ukoči. "Otkud ste znali? Otkud ste znali da bih to voleo više od svega? Ali hoće li mi Kaileja dopustiti?"

Otac Josif se na to osmehnu. "Kaileju prepusti meni."

Velika sala bila je puna mirisa borovih grana. Druidi su išli da ih naseku sa drveća koje je raslo na sledećem brdu u nizu koji se pružao od Avalona. Niz se pružao od Tora ka severoistoku, dosežući sve do najdalje tačke na kojoj se Britanija pružala u zapadno more. Druge linije moći stizale su do Tora sa severozapada i severa, označene uspravljenim kamenjem, izvorima ili brdima, od kojih je većina bila obrasla borovima. Kaileja nije bila lično tamo, ali ih je videla putujući duhom. Činilo joj se da danas sve pulsira od moći.

Prema druidskim proračunima, ova noć doba je najveće tame u godini. Sutra će sunce početi povratak sa južnog neba, i mada je najgori deo zime tek bio pred njima, mogli su se nadati da će leto ponovo doći. Ovo što činimo, ovde u ovom čvoru moći, pomisli Kaileja dok je upućivala Lisandu da pričvrsti kraj venca na stub, poslaće odjeke energije kroz čitavu zemlju.

A to je važno za sve što čine, ne samo za večerašnji obred. Postajalo joj je sve jasnije da je ovo utočište u močvari zapravo tajno središte Britanije. Rimljani mogu da vladaju njenom glavom u Londiniumu i da upravljaju svime što se dešava u spoljašnjoj ravni. No, samim svojim prisustvom ovde, sveštenice Avalona vladaju njenom dušom.

Sa drugog kraja sale začu se cika, i Dika, sva crvena u licu, okomi se na Gavena i počne da ga šiba borovom granom. Eiluned, namrštena kao olujni oblak, pohita ka njima, ali je Kaileja bila brža.

"Nisam te ni pipnuo!" uzviknu dečak, krijući se iza Kaileje. Sveštenica krajičkom oka ugleda Lisandu kako se povlači i brzo je zgrabi.

"Prva dužnost sveštenice jeste da govori istinu", strogo joj reče Kaileja. "Ako mi ovde govorimo istinu, istina će vladati u zemlji." Devojka pogleda nju, pa Gavena, i pocrvene.

"Pomerila se..." promrmlja Lisanda. "Htela sam da gurnem njega."

Kaileja je znala da ne treba da pita zašto. Dečaci i devojčice u tim godinama su kao psi i mačke, dve različite vrste bića, naizmenično neprijateljske i zadivljene razlikama između sebe.

"Niste ovde radi igre", blago reče ona. "Zar mislite da nameštamo sve ove grane samo zbog lepog mirisa? One su svete, predstavljaju obećanje nastavka života i kad su sve ostale grane gole."

"Kao zelenika?" upita Dika; od radoznalosti je zaboravila na uvredu.

"Da, i kao imela, koja se rađa iz munje, i živi ne dodirujući zemlju. Sutra će druidi ići da je seku zlatim srpovima, kako bi je koristili u svojoj magiji." Kaileja zastade, osvrćući se. "Ovde smo skoro gotovi. Idite da se ugrejete, jer će uskoro zaći sunce i ugasićemo sve vatre."

Dika, mršav devojčurak i večita smrza, potrča ka vatri koja je

gorela, na rimljanski način, u gvozdenu mangalu nasred odaje, a Lisanda pođe za njom.

"Moraš mi kazati ako te budu suviše gnjavile", reče Kaileja Gavenu. "Mlade su, a ti si jedini dečak njihovih godina ovde. Uživaj u njihovom društvu još malo, jer kada budu postale žene neće više moći slobodno da jurcaju okolo."

Pokajala se kad je videla koliko se zbunio. "Nije važno. Idi kod Rianon i pitaj da li je pri pečenju možda pokvarila neki od kolača što ih sprema za svečanost. Mi koje smo položile zavete moramo da postimo, ali nema razloga da vi mladi prerano upoznate glad."

Još je bio dovoljno mali da od tog predloga sav sine, i Kaileja se smešila za njim kad je odjurio.

Neosvetljena, sala sveštenica izgledala je ogromna, kao duboka pećina ledene tame u kojoj bi se šaćica okupljenih ljudi lako izgubila. Gaven se smestio blizu Kaileje, koja je sedela u središtu grupe, posađena na svoju veliku stolicu. Kroz odeću je osećao toplotu njenog tela, i to mu je prijalo.

"I tako je izgrađen 'Đavolji ples'", reče Kea, na koju je došao red da priča priču, "i nikakve sile zla nisu uspele to da spreče."

Još od zalaska sunca sedeli su u sali, i sveštenice su pričale priče o vetru i drveću, o zemlji i suncu, o duhovima mrtvih i delima živih, i o čudnim bićima koja nisu ni jedno ni drugo, a obitavaju u praznini između svetova. Kea je pričala o gradnji ogromnih kamenih kapija na vetrometini u središnjoj ravnici, istočno od Letnje Zemlje. Gaven je čuo za nju, ali nikada nije bio tamo. Činilo mu se da je svet pun čudesa koja on nije video, i nikada ni neće ako ga Kaileja zadrži ovde.

No, ovog časa bio je zadovoljan što je tu. Zvuk vetra pod strehom šaputao je zajedno sa Keinim glasom, i povremeno mu se činilo kao da može da razabere poneku reč. Sveštenice su govorile da u ovo doba godine napolju lutaju sile tame koje nimalo ne vole čovečanstvo, i dok je slušao šapat vetra, bio je spreman da im poveruje.

"A ogari nisu učinili ništa?" upita Lisanda.

"Ne baš ništa", odgovori Kea, jedva suzdržavajući smeh. "Najveći od njih, čije ime neću da izgovorim u ovakvoj noći, zarekao se da će

zakopati kameni prsten u kome služimo Majci - onaj što se nalazi severoistočno odavde. Povezuje nas jedna od podzemnih linija moći, i u ovoj noći tamošnji žitelji paliće vatru na središnjem kamenu."

"Ali šta je ogar učinio?" konačno upita Gaven.

"Oh, da - pa, pričali su mi da je nakupio ogromnu gomilu zemlje i poneo je ka krugu, ali Gospa je stala pred njega i zaustavila ga, i on je ispustio svu tu zemlju na gomilu i pobegao. A ako mi ne verujete, možete otići i videti sami. Nalazi se tik sa zapadne strane kamenog prstena. Na prolećnu ravnodnevicu šaljemo tamo sveštenika i sveštenicu da vode obrede."

Zidovi zadrhtaše od jačeg naleta vetra. Gaven položi dlan na utabani zemljani pod, na trenutak uveren da se sama zelja trese od nečijeg prastarog, ogromnog koraka. A šta sa Vilinskim narodom, pomisli on. Šta je sa Sianom i kraljicom? Da li one jašu na vetru, ili i same održavaju svečanost na nekom tajnom podzemnom mestu? Često je mislio na njih od onog dana na jezeru.

"Jesmo li ovde bezbedni?"

Gavenu je bilo drago što je mala Dika to pitala.

"Ostrvo Avalon je sveto tlo", odgovori Kaileja. "Dok god služimo bogovima, nikakvo zlo ne može da prodre ovamo." Nastupi tišina; Gaven je osluškivao kako vetar zavija preko krova i polako jenjava.

"Koliko dugo?" šapatom upita Dika. "Koliko će vremena proći dok se svetlost vrati?"

"Onoliko dugo koliko je potrebno da se popneš na vrh Tora i vratiš se dole", odgovori Rianon, koja je, kao i sve ostale sveštenice, imala gotovo neprirodnu sposobnost određivanja protoka vremena.

"Onda su druidi, koji će doneti vatru, sada već gore", reče Gaven, sećajući se šta mu je Branos pričao.

Odgovorila mu je Kaileja. "Oni čekaju ponoć, odolevajući hladnoći i opasnostima tame. Budite sad mirni, deco moja, i molite se Gospi da zapali vatru u vašoj tami, jer, mada možda ne mislite tako, vaša je tama dublja i opasnija od ove noći koja obavlja svet."

Ona začuta. Dugo je izgledalo da se niko ne miče. Gaven položi glavu na Kailejino koleno. Nije se čulo ništa sem tihog disanja; čak je i vetar stao, kao da čitav svet čeka zajedno sa ljudskim dušama koje su se ovde okupile. Trgao se kad ga je nešto dodirnulo, a onda je

shvatio da je to Kailejina ruka i da mu gladi kosu. Ukočio se u čudu, i nešto u njemu, dotle smrznuto kao zimski led, poče da se topi. Kako se blago, pravilno milovanje nastavljalo, on zagnjuri lice uz njenu butinu, zadovoljan što je suviše mračno da bi iko video suze na njegovom licu.

Nije ga trgao zvuk, nego neka druga promena, možda u samom vazduhu. Još je bilo sasvim mračno, ali senke oko njih kao da su postale manje teške. Neko se promisekoljio; čuli su se koraci kad je neko prišao vratima.

"Slušajte!" Vrata se otvoriše, otkrivajući pravougaonik modrog noćnog neba prošaranog zvezdama, a odnekud izdaleka, kao da pevaju same zvezde, do njih dopre nagoveštaj pesme.

Iz tame dolazi svetlo;
Iz slepila dolazi vid;
Neka nestanu senke!
U ovom svetom času
Rečena je reč moći;
I noći više nema...

Gaven se ukoči, trudeći se da razabere reči. Neko dahnu, i on podiže pogled. Na vrhu Tora propupelo je svetlo, sićušna, treperava tačka plamena; za njom usledi druga, pa treća. Devojke su mrmlijale, pokazujući tamo, ali Gaven je čekao nastavak pesme.

Godina će teći dalje,
Zemlja je sada slobodna,
Sve izgubljeno neka se nađe!
U ovom svetom času
Rečena je reč moći;
I leđa više nema...

Svetlost se pretvori u prugu što je tekla naniže, spiralnim putem oko Tora. Glasovi bi se utišali kada bi svetlo zašlo na drugu stranu brda, a potom bi se vratili, jači. Kao i kada je čeznuo za hrišćanskom muzikom, Gaven uzdrhta od harmonije. No, monaška liturgija bila je

veličanstvena potvrda reda, a melodije druida slivale su se i razdvajale, izvijajući se i utišavajući se u istovremeno slobodnoj i neizbežnoj harmoniji nalik na ptičiju pesmu.

Kad gubitak postane dobit,
Kad radost zameni bol,
Neka tuga ostane zalud.
U ovom svetom času
Rečena je reč moći;
i smrti više nema...

Sada su bili dovoljno blizu da bi baklje osvetlile ljude koji su ih nosili; kolona druida u belim odeždama krivudala je niz brdo. Gaven se njihao u mestu, želeći da postane deo te muzike.

Dolaze svete plime,
Dolazi proleće iz zime,
Istinu pevamo sada.
U ovom svetom času
Rečena je reč moći;
I straha više nema...

Kolona pevača, predvođena sedobradim Kunomaglosom, stigla je do sale. Žene se razdvojiše da ih propuste unutra. Branos, staračkog lica prosvetljenog zanosom muzike, uhvati Gavenov zadivljeni pogled i nasmeši se.

Biću bard, pomisli dečak. Hoću! Moliću Branosa da me uči.

Kad je ušao u salu za ostalima, zažmirkao je, zbunjen sjajem posle tako duge tame. Desetak zapaljenih baklji bacalo je svetlost na nasmešena lica, ali kada mu se vid prilagodio, Gaven se zagleda u jednu osobu. Njena plava kosa lebdela je u oblaku oko lica, blistava kao dan; oči su joj sijale. U umu mu se, vrlo polako, pojavi njeno ime - Siana - ali to nije bila ona sasvim ovozemaljska devojka sa kojom je lutao jednog jesenjeg dana. Večeras je bila kćer vile, od glave do pete.

Neko mu dade kolač, i on poče da jede, ne skidajući pogled sa

devojke. Postepeno mu se, dok je žvakao, vratiše ljudska čula. Sada je video da ona ima pege na obrazima i da joj je suknja na ivici zamrljana. No, možda zbog sati provedenih u tami, ona prva slika je zadržala snagu prosvetljenja.

Zapamti! reče on u sebi. Šta god da se desi, ovo je njena istina! Zapamti!

Bez obzira na to u koliko kratkodnevica iščekivala povratak svetlosti, mislila je Kaileja, uvek dođe trenutak kada se upita je li moguće da se ovog puta to neće desiti, da se vatra neće upaliti, i da će tama zavladati svetom. Noćas, kao i uvek, njena prva reakcija na prvu iskru što se pojavila na vrhu brda bilo je olakšanje. Ove godine je, možda, imala više razloga od većine drugih da bude zahvalna. Posle toliko tragedija, obećanje obnove bilo joj je posebno važno.

Drvo u mangalu na sredini sale bilo je potpaljeno; uz toplotu baklji, temperatura je naglo rasla. Kaileja dozvoli da joj se ogrtač otvori dok je gledala oko sebe. Bila je okružena osmesima. Čak je i Eiluned jednom dozvolila sebi da bude zadovoljna.

Otac Josif, koji je završio svoju ponoćnu službu, prihvatio je njen poziv i došao sa jednim od svojih monaha, ne bratom Pavlom sa uvek kiselim licem, nego sa mlađim muškarcem, Alanusom, koji ga je pratio.

U kojim drugim telima, u kojim drugim životima i zemljama smo zajedno čekali da pozdravimo povratak svetlosti? upitala se. Susreti sa ocem Josifom često su je navodili na takve misli. Bilo je neobične utehe u pomisli da će, uprkos zbrci i tuzi u ovom sadašnjem životu, ipak preostati nešto večito.

Ona prođe kroz gužvu da ga pozdravi.

"U ime svetlosti uzvraćam ti blagoslov. Neka bi mir vladao unutar ovih zidova", odvrati joj on. "Moram da govorim sa tobom, Gospo, o obuci mladog Gavena."

Kaileja se okrete, tražeći dečaka. Gaven je zurio preko vatre, rumen u licu i očiju nalik na zvezde. Oseitla je da joj se srce grči. I Eilan je tako izgledala posle ispita za sveštenicu, kada je izišla iz jezera. Potom Kaileja pođe za njegovim pogledom i ugleda plavokosu devojku, blistavu i rumenu kao da je rođena iz plamena, a

iza nje, kao senku, Vilinsku Kraljicu.

Kaileja pogleda nezgrapnog dečaka, pa blistavu devojčicu, i oseti, onako kako je ponekad dato onima što prođu njenu obuku, da se uspostavlja sklop. Posle one noći kada je razgovarala sa Vilinskom Kraljicom, Kaileja je mnogo razmišljala o detetu koje je Kraljica rekla da će dovesti, i o njenoj mogućoj budućnosti. Bilo je dovoljno teško učiti i devojčice što dođu iz sveta ljudi. Kako će se snaći sa detetom odraslim u Vilinskoj Zemlji? No, Siana nije došla, i posle nekog vremena svakodnevne brige su potisnule to pitanje.

"Oče... rado ću govoriti sa tobom o dečaku, ali ovde je neko koga moram da pozdravim", žurno reče ona. On pođe za njenim pogledom i raširi oči.

"Sasvim te razumem. Dečak je govorio o njima, ali nisam mu sasvim verovao. Zaista je ovaj svet još pun čudesa!" reče on.

Kad je Kaileja prišla, vila iziđe iz senke da je dočeka. Imala je dar da privuče pažnju kad tako želi, i razgovori zamreše kad svi koji su je dotle jedva primećivali videše da stoji pred njima.

"Došla sam, gospo od Avalona, da ispuniš ono što si mi obećala." Gospin glas odjekivao je salom. "Ovo je moja kćer. Molim te da je učiš kao sveštenicu."

"Vidim je i pozdravljam je dobrodošlicom", odvrati Kaileja, "No, za obuku je potrebna volja deteta i nikoga drugog."

Vila promrmlja nešto i Siana stade pred Kaileju, pognute glave. Plamsaji vatre sijali su u njenoj plavoj kosi.

"Znam da si došla ovde uz pristanak svoje porodice. Ali jesi li došla među nas po svojoj slobodnoj volji, bez pretnji ili nagovaranja bilo koje vrste?" upita Kaileja.

"Jesam, Gospo", začu se odgovor, tih, ali jasan, iako je svakako znala da svi pilje u nju.

"Da li obećavaš da ćeš živeti u miru sa svim ženama iz ovog hrama i ponašati se prema njima kao prema majci ili sestri sopstvene krvi?"

Siana na trenutak podiže pogled. Uglavnom je ličila na svog neznanog oca, ali imala je duboki pogled na majku. "Hoću, tako mi Boginja pomogla!"

"Tokom obuke, devojke pripadaju Gospi i ne mogu se podati

nijednom muškarcu, osim ako Boginja to bude zahtevala. Hoćeš li se pokoravati tom pravilu?"

"Hoću." Siana se stidljivo nasmeši i ponovo obori pogled.

"Onda, dobro došla među naše device. Kada odrasteš, možeš, ako te Boginja pozove, da preuzmeš obaveze sveštenice, ali za sada ovo će biti jedino što te vezuje." Ona raširi ruke i zagrlji dete, na trenutak ošamućena slatkim mirisom te svetle kose.

Potom zakorači unazad, i sve ostale žene priđoše, jedna po jedna, da pozdrave svoju novu sestru; sumnje i mrštenje su nestajali, čak i kod Eiluned, čim bi dodirnuli devojku. Kaileja pogleda njenu majku i primeti nagoveštaj osmeha u tamnim vilinskim očima.

Optočila je devojku sjajem da bismo je prihvatili, pomisli Kaileja. To se mora okončati. Siana mora da zasluži svoje mesto ovde, ili joj nećemo biti ni od kakve koristi. No, devojku će čekati mnogo problema dok bude učila disciplinu hrama i običaje u svetu ljudi. Mala čarolija za lakši početak svakako ne može mnogo škoditi.

"Ovo je Dika, a ovo Lisanda", predstavila je Siani poslednje devojke u koloni. "Vas tri delićete malu kolibu kraj kuhinje. Tamo te čeka krevet, a one će ti pokazati gde da ostaviš svoje stvari." Zagledala se u Sianinu tuniku od prirodne vune, izvezenu mnoštvom lišća i cvetova, i nasmešila se. "Sad idi da pojedješ nešto. Ujutro ćemo ti naći odeću kakvu nose i ostale devojke."

Bio je dovoljan samo nagoveštaj pokreta i Lisanda, uvek odvažnija, uhvati Sianu za ruku. Tri devojke odoše. Kaileja ču tihi Dikin glas i žubor Sianinog smeha u odgovor.

Budite dobri prema njoj, i ona će vam biti blagoslov. Danas si stekla moju zahvalnost...

Tek kad se okrenula i videla da vilinske Kraljice više nema, Kaileja je shvatila da te reči nisu bile izgovorene naglas. Soba se ispunila razgovorom i smehom, jer svi su postili čitavog dana, a sad su navalili na pripremljenu gozbu. Rimljanima bi se činila prilično skromna, ali za stanovnike hrama, naviknute na najjednostavnije kuvane žitarice, povrće i sir, kolači zaslađeni voćem i medom, pečeni zečevi i jelensko meso bili su ogromno izobilje.

"Znači, to je kćer Gospe Vilinskog naroda, o kojoj mi je pričao Gaven?" upita otac Josif, prilazeći joj.

"Jeste."

"Jesi li zadovoljna njenim dolaskom?"

"Da nisam, ne bih joj dopustila da ostane."

"Ona ne pripada tvom stadu..."

"Niti vašem, oče", polako reče Kaileja. "Nemojte da se zabunite."
Uzela je jabuku iz kotarice i zagrizla je.

Otac Josif klimnu glavom. "Zato sam se i čudio što vidim njenu majku. Ona pripada narodu koji je bio ovde pre Britanaca - kažu čak i pre ljudi uopšte. Svakako su bili ovde kada je Narod Mudrosti stigao iz Potopljenih Zemalja na ove obale."

"Ne znam zasigurno ko je ili šta je Gospa Šumskog Naroda", reče Kaileja. "Ali jednom mi je pomogla kada mi je bilo veoma potrebno. Njen narod ima mudrost koju smo mi izgubili. Volela bih da dovedem među nas Vilinski narod, sa svim njihovim znanjima. A obećala je da će poučavati mog usvojenog sina, Gavenu."

"O Gavenu sam i hteo da razgovaramo", reče otac Josif. "On je siročče, zar ne?"

"Jeste", reče Kaileja.

"Onda, u ime Učitelja koji je rekao 'Neka mi dođu mala deca', dozvoli da tvoj posinjak Gaven bude i moj sin. Molio me je da ga učim muzici. Ako i devojka želi da uči, biće mi kćer i Gavenova sestra po Hristu."

"Zar vam ne smeta što su se zakleli starim bogovima?" upita Kaileja. Jedan druid doneo je harfu i spremao se da svira. Gaven je stajao kraj njega, gledajući odsjaje na strunama.

"Ne smeta mi činjenica da je dala zavet pred tobom", uzdahnu otac Josif. "No, bratu Pavlu se to možda neće dopasti. On je nov među nama i smatra da čak i ovde, na kraju sveta, treba da preobratimo sve koje sretnemo."

"Čula sma ga", reče Kaileja sa gorčinom. "On, izgleda, veruje da će izneveriti svoju dužnost ako dozvoli ijednoj osobi na čitavom svetu da ostane pagan. Treba li da zabranim Gavenu da dolazi kod vas? Ne želim da postane hrišćanin."

"Tako veruje Pavle", reče otac Josif. "Nisam rekao da delim njegovo mišljenje. Čovek koji izda svoju veru jednom, verovatno će se odreći i druge vere, a verujem da to važi i za žene." Vrlo ljubazno

se nasmešio. "Veoma poštujem one koji propovedaju vašu veru."

Kaileja uzdahnu i opusti se; znala je da bilo koje od svoje dece može mirno poveriti ocu Josifu.

"Ali zar nisam upravo čuo kako tražiš od devojke da sama odluči? Na kraju krajeva, dečak će sam odlučiti kojoj veri da se prikloni."

Ona je na trenutak zurila u njega, a onda odmahnu glavom i nasmeši se. "U pravu ste, naravno. Teško je setiti se da je odabiranje obostrano, i da nije bitna ni moja volja, pa čak ni njegova, nego volja bogova..."

Ona pruži ruku starcu. "Sada moram da pođem i vidim kako se Siana smestila. Hvala vam što ste ljubazni sa Gavenom; on nam je veoma važan."

"Lako je biti ljubazan sa njim", odvrati otac Josif. "I ja moram da pođem, jer moramo ustati u zoru da pozdravimo svog Gospoda, a onda ću morati da objasnim svoju odluku bratu Pavlu, koji misli da sam ionako suviše popustljiv prema paganima. No, Gospod nas je učio da je istina Božija važnija od ljudskih reči, i da su, u osnovi, sve vere jedno."

Kaileja pogleda Josifa, i vid joj se zamagli kao da gleda kroz vatru. Na trenutak ga je videla višeg i mlađeg, sa lepršavom crnom bradom. Nosio je belu odoru, ali oko vrata je imao drugačiji simbol, a ne krst. I ona je bila mlađa, obavijena tamnim velovima.

"A to je prva od velikih istina." Reči su joj dopirale iz neke velike dubine sećanja. "Da su svi bogovi Jedno, i nema vere veće od Istine..."

"Neka Istina prevlada", odvrati otac Josif. Dvoje posvećenika u Misterije osmehnuše se jedno drugom.

4.

Druge Gavenove zime na Avalonu izbio je požar. Niko nije sa sigurnošću znao kako je počeo. Eiluned je tvrdila da je sigurno neka devojka prethodne večeri nepažljivo zapretala ugljevlje u velikoj sali. No, niko nije mogao da bude siguran. Tamo niko nije spavao, a kada su se sveštenice probudile od svetla, zgrada je već plamtela. Jak vetar povijao je plamen, noseći iskre kroz vazduh pravo na trščani krov Kuće Devojaka.

Odatle se požar širio ka kolibama druida. Gaven se probudio od kašljanja starog Branosa. U prvi mah je pomislio da se starac muči nešto više nego obično, ali kad se rasio, osetio je zadah dima, pa je i sam počeo da kašlje. Iskočio je iz postelje i prišao vratima.

Tamne prilike žurno su se movale naspram plamenog bleska, vičući. Dah vrelog vazduha podiže mu kosu sa čela kad je vetar promenio pravac. Iskre su šištale u travi pokrivenoj injem.

"Branose!" povika on, okrenuvši se. "Ustani! Vatra!"

Gaven nije posedovao ništa što bi mu nedostajalo, izuzev ovčijeg gunja. Jednom rukom navukao ga je preko glave, a drugom je vukao starca da ustane.

"Hajde... obuj se..." Navukao je Branosu obuću i zgrabio ćebe da ga omota oko njegovih mršavih ramena. Stari bard je stajao, klateći se, ali se odupro Gavenovom pokušaju da ga povuče ka vratima.

"Moja harfa..." Dečak je jedva razumeo njegovo mrmljanje.

"Nikad ne sviraš na njoj..." počeo Gaven, a onda se zakašlja. Vatra mora da je zahvatila njihov krov, jer odaja je počela da se puni dimom. "Idi", jeknu on, gurnuvši starca ka vratima. "Ja ću ti je spasti!"

Na ulazu se pojavi lice; neko zgrabi Branosa i povuče ga napolje, vičući. No, Gaven se već okretao. Nad njim se iznenada pojavi plameni jezik, pojačan promajom sa vrata. On pođe ka uglu gde je stajao instrument, pod kožnom navlakom, trže se kad se po podu rasula masa varnica, a onda se baci napred, razgoneći rukom deliće zapaljene trske kao da su muve.

Harfa je bila velika gotovo koliko on, i teška, ali u tom trenutku

stekao je snagu da je povuče kroz plamen i vrelinu koji su se spuštali naniže, i bacio se kroz vrata.

"Glupane mali!" dreknu Eiluned, raščupane kose i umazanog lica. "Zar nisi ni pomislio kako bi bilo Kaileji da si izgoreo?"

Gaven, nogu smrznutih od ledenog tla iako se još znojio od vreline vatre, zinu na nju, zapanjen tolikim besom. No, odmah vide užas u njenim očima i shvati da, optužujući ga, ona krije sopstveni strah. Koliko li je od onoga što ljudi čine, vređajući ga, samo način odbrane, kao što se jež sklopča kad se uplaši?

Zamišljaću je kao ježa, pomisli on, i kad me uvredi, setiću se da je ona, zapravo, veoma plašljiva životinja.

Nekoliko druida pokušavalo je da sačuva preostale zgrade, polivajući krovove vodom sa svetog kladenca, ali bilo je premalo kofa, i sada je većina sveta samo stajala i gledala požar. Duga sala stajala je optočena vatrom, i plamen je lizao ka nebu kroz krov Kuće Devojaka. Druidska sala takođe je bila zahvaćena, kao i neke manje zgrade. Životinje su puštene iz staja i sada su uznemireno blejale, ali te zgrade možda su bile dovoljno udaljene da bi izbegle vatru.

Žene su jecale ili sedele u ošamućenom ćutanju, gledajući plamen. "Kako ćemo živeti?" šaputale su. "Kuda ćemo poći?"

Branos je sedeo i plakao, grleći harfu čvornovatim šakama.

Gaven se upita zašto je rizikovao život da je spase, a onda, osmotrivši veličinu instrumenta, upita se kako je to uspeo.

Kao u odgovor, dođoše mu reči: Uvek ćeš naći snage za ono što moraš da učiniš...

Branos podiže pogled, očiju osvetljenih plamsajima. "Hodi", zakrešta on. Ne obraćajući pažnju na Eiluned, dečak ustade i priđe mu. Stari bard ga uze za ruku i postavi je na harfu. "Tvoja je... ti si je spasao. Sada je tvoja..."

Gaven proguta knedlu. Svetlost plamena zlatasto se prelivala po žicama usađenim u uglučano drvo i bronzanim strunama. Glasovi oko njega sliše se u tihu huku, nalik na zvuk požara. Oprezno je pružio ruku i dodirnuo strunu, izazvavši samotan, mek ton.

Nije hteo da bude glasan, ali ton kao da je ostao u vazduhu. Okrenuše se oni najbliži, pa ostali, sledeći njihov pokret. Gaven je zurio u njih, prelazeći pogledom sa lica na lice, uviđajući da ih je

umilni ton na trenutak odvojio od panike ili očajanja. Među tamnim prilikama našao je Kaileju, umotanu u šal. Njeno lice, pod svetlošću vatre, bilo je naborano i izobličeno od strepnje. Izgledala je stara. Jednom mu je pričala o plamenu u kome su izgoreli njegovi roditelji. Da li i sada misli na to? Oči ga zapekoše od sažaljenja nad sobom, jer nije znao šta je izgubio, i nad njom, jer ona je tako dobro poznavala njegovu majku.

A sada su oboje po drugi put gubili sve.

Zvuk harfe nestade. Kaileja pogleda Gavena pravo u oči. Na trenutak se namrštila, kao da se pita otkuda on tu. Potom joj se lice izmeni. Kasnije, kad se prisećao toga, jedina reč kojom je mogao da opiše ono što je bilo u njenim očima bila je 'čudo'. Dok ju je gledao, ona se ispravi, očito ponovo zauzimajući položaj Gospe od Avalona.

"Gospo", Eiluned je govorila u ime svih, "šta će biti sa nama? Hoćemo li se sada vratiti u Šumsku Kuću?"

Kaileja pogleda oko sebe. I druidi su je gledali, čak i Kunomaglos, njihov poredvodnik, koji je došao na Tor tragajući za životom mirne meditacije, i koji je bio sve nesrećniji kako je zajednica rasla.

"Sve ste, kao i uvek, slobodne. Šta želite da uradite?" Glas Vrhovne sveštenice bio je hladan.

Eilunedino lice se zgrči, i Gaven prvi put oseti da i nju žali. "Reci nam!" zajeca ona.

"Mogu da vam kažem samo šta ću ja da radim", reče Kaileja nešto blaže. Ponovo je pogledala vatru. "Dala sam zavet da ću na ovom svetom brdu stvoriti središte drevne mudrosti. Vatra može da uništi samo ono što je vidljivo ljudskom oku, ono što je načinjeno ljudskim rukama. Avalon srca ostaje..." Ona ponovo pogleda Gavena. "Kao što se duh pobedonosno diže iz tela koje sagoreva, tako se ni pravi Avalon ne nalazi u ljudskom svetu." Zastala je, kao da je sopstvene reči čude koliko i one koji je slušaju. "Odlučite po svom srcu. Ja ostajem da služim Boginji na ovom svetom brdu."

Gaven pogleda ostale i vide da ispravljaju leđa, sa novom svetlošću u očima. Kaileja potraži njegov pogled i on ustade kao da ga je prozvala.

"Ja ostajem", reče.

"I ja", reče glas kraj njega.

Gaven poskoči i ugleda Sianu, koja je imala majčin dar da se bešumno kreće. Sada su progovarali i ostali, obećavajući da će sve obnoviti. On steže Sianu za ruku.

Zima nije najzgodnije doba za gradnju. Gaven dunu u ukočene prste da ih ugreje, a potom pruži ruku naniže sa krova nove Kuće Devojaka da uzme konopac od upredene slame koji mu je pružala Siana, pa poče da privezuje za grede novi snop slame. Ona je drhtala; njeni obrazi, inače ružičasti, sada su postali purpurni od zime. Pričala mu je da u Vilinskoj zemlji vreme može biti hladno jesenje ili blago prolećno. Sigurno se pita zašto je uopšte pristala da obitava u zemlji smrtnika.

No, nije se žalila, a neće ni on, čak ni ako je zbog svoje male težine određen da se penje na krov, izložen svakom naletu ledenog vetra. On joj se nasmeši dok je jedan druid podizao novi naramak slame. Potom leže na bok, namesti slamu gde treba i uze od Siane novi slamni konopac da je zaveže. Barem nova zgrada ne mora da bude tako velika kao stara. Neke sveštenice našle su sklonište kod Vodohodača i njegovog plemena, ali druge su se vratile svojim porodicama. Stariji druidi i dečaci živeli su u maloj crkvi oca Josifa. I neki muškarci su otišli. Čak je i Kunomaglos, vođa druida, otišao u planine, tražeći samoću. Jedna kuća za muškarce i jedna za žene biće dovoljne do leta. Barem su skladišta i staje ostali neoštećeni.

Pretpostavljao je da je sada Kaileja glavna za sve. Barem nije došao niko iz Vrenemetona da naredi drugačije. Ako se Vrhovna sveštenica i razočarala zbog onih što su otišli, nije to pokazivala. Gavenu se činilo da ona na te gubitke gleda kao na neophodno potkresivanje, posle koga će svi biti još snažniji. Isto je bilo i u svetu izvan doline Avalona, gde je Trajan pobedio u građanskom ratu i polako uređivao svoje carstvo.

Vetar je jačao. On poče da drhti, pa prekrsti ruke, krijući sleđene šake pod pazuhom.

"Sidi", reče Siana. "Pusti da malo ja radim. Još sam lakša od tebe."

Gaven odmahnu glavom. "Ja sam jači..." poče. No, ona ga prostrela pogledom, još više porumenevši od besa.

"Neka ona radi", javi se novi glas. Gaven zažmirka kad shvati da

je kraj njih Kaileja.

"Ne može!" uzviknu on. "Ovde je suviše hladno!"

"Odabrala je da živi sa nama, i ja ne bih valjano obavljala svoju dužnost kad bih je štedela", strogo reče sveštenica.

Siana pogleda jedno, pa drugo, naizgled neodlučna da li joj se manje dopada Gavenov zaštitnički stav ili Kailejina grubost. Potom pruži ruku, uhvati ga za članak i cimnu. Gaven ciknu i poče da klizi, no sledećeg trneutka već se nalazio na pokrivenom delu krova i nije imao za šta da se uhvati. Stropoštao se pravo Kaileji pred noge.

Siana skoči i uzvera se na krov, brzo kao veverica. On ju je ljutito gledao, ali nije mogao da odoli njenom smehu. On odmahnu glavom, ustade i poče da priprema konopce, a Kaileja ode dalje, još se mršteći.

Te noći, dok je slušao Branosa i oca Josifa kako rapsravljaju o teoriji muzike, shvatio je da nikada nije bio toliko srećan. Najzad zagrejan, stomaka punog kaše, skupio se pod pokrivačima. Nije razumeo čitav njihov razgovor, ali naizmenično otpevane teme i talasava pesma harfe hranili su mu dušu.

Prošla je zima, i leto za njom. Izgorele zgrade zamenjene su novim, još boljim, i sveštenice su počinjale da razmišljaju o građenju od kamena. Gavenovi prvi nespretni pokušaji sa harfom pretvorili su se u početke prave veštine. Takođe je nastavio da peva i sa ocem Josifom i hiršćanima, i njegov dečaćki sopran izvijao se nad njihovim dubljim glasovima.

Kako su se smenjivala godišnja doba, shvatio je da je nestalo nesigurnosti koju je uvek osećao kraj Kaileje. Prestao je da očekuje od nje da mu postane majka i, zapravo, kako je rastao, više to nije ni želeo. Nije bio siguran šta ona misli o njemu, ali kako je zajednica na Avalonu postajala sve sigurnija, mnogi su želeli da joj se pridruže, i ona je bila suviše zauzeta poučavanjem pridošlica da bi obraćala mnogo pažnje na njega.

Kad bi poodrasli, mladići i devojke povereni druidima na Toru radi daljeg obrazovanja provodili su dane odvojeno. No, za neke stvari opet su se okupljali, kada je posredi bilo učenje onoga što im je jednako potrebno, i za svečanosti. I tako je proteklo šest godina.

"Sigurna sam da svi umete da nabrojite sedam ostrva Avalona, ali znate li zašto je svako od njih sveto?"

Trgnut upitnim Kailejinim glasom, Gaven žmirnu i ispravi leđa. Bila je sredina leta, i zemlja je ležala obavijena sanjivim mirom. U ovo doba godine narod Avalona živeo je uglavnom izvan kuća, i Gospa je okupila učenike ispod hrastovog drveta blizu obale. Pitao se zašto. To što je pitala svi su naučili još kao deca. Zašto se Vrhovna sveštenica sada vraća na to?

Posle trenutka iznenađenog ćutanja, ruku podiže Dika. Od mršavog deteta oštrog jezika izrasla je u vitku mladu ženu, lica pomalo nalik na lisicu, sa oblakom smeđe kose. I dalje je umela da bocne jezikom, ali sada je bilo očito da pomno pazi na ponašanje.

"Prvo je Inis Vitrin, Stakleno ostrvo, na kome je sveti Tor", dostojanstveno reče ona.

"A zašto se tako zove?" uzvraita Kaileja.

"Zato što... kažu da, kad se gleda na Drugom svetu, sija kao svetlost kroz rimsko staklo."

Je li to tačno? Gaven je u učenju uznapredovao do unutrašnjeg putovanja, nalik na hodanje u snu, ali još mu nisu dozvolili da putuje izvan svog tela i da gleda stvarni svet duhovnim očima.

"Vrlo dobro", ree Kaileja. "A sledeće?" Uperila je pogled u jednu od novijih devojaka, tamnokosu curicu iz Dumonije po imenu Braka.

"Drugo je ostrvo Briga, koje je veliko u duhu iako je visinom malo. Tamo nam Boginja dolazi kao Majka, noseći novorođeno sunce." Devojče je pocrvenelo, ali odgovor je bio jasan.

Gaven pročisti grlo. "Treće je ostrvo krilatog boga, blizu velikog sela naroda iz močvare. Njemu su posvećene vodene ptice, i niko ne sme da ih ubija u blizini njegovog svetilišta. Za uzvrat, ptice iz zahvalnosti nikada ne prljaju njegov krov."

Bio je tamo nekoliko puta sa Vilinskom Gospom i video je da je stvarno tako. Kad je na to pomislio, osvrnuo se ka Siani, koja je sedela iza ostalih, kao i obično kad bi ih poučavala Vrhovna sveštenica. Kailejin pogled postade blaži dok je on govorio, ali kada je videla kuda gleda, namrštila se.

"A četvrto?" oštro upita ona.

Odgovorio je Tuarim, krupan, crnokos dečak koga su driudi primili na obuku prošle godine i koji je, izgleda, odabrao Gavena za uzor.

"Četvrto je ostrvo u močvari koje brani dolinu Avalon od svih zlih sila."

"Peto je ostrvo kraj mora, tamo gde se nalazi drugo selo naroda iz močvare." To je bio Ambios, star sedamnaest zima i spreman da postane pravi druid. Većinu vremena držao se izdvojeno od mlađih, ali očito je odlučio da je vreme da pokaže svoju nadmoć. "Na tom ostrvu nalazi se sveti kladenac", nastavi on, "pod moćnim hrastovim drvetom, i svake godine kačimo ponude na njegove grane."

Gaven ponovo pogleda Sianu, pitajući se zašto ona ne odgovara, kad je sve to znala još od najranijeg detinjstva. Možda zato i čuti, pomisli on, gledajući njene oborene oči i prste prepletene u krilu. Ne bi bilo pošteno. Laki povetarac zanjiha grane na hrastu i sunce se probi kroz lišće, osvetlivši Sianinu plavu kosu.

Nisam video svetlost kako sija kroz ovo ostrvo, iznenada pomisli on, ali vidim je kako sija u tebi... Tog trenutka Sianina lepota nije imala značenje. Jedva ju je i povezivao sa onom ljudskom devojčicom sa kojom se šalio i igrao u godinama pre nego što je postala žena, pa joj je bilo zabranjeno da bude nasamo sa muškarcem. To je bila činjenica, dovoljna samoj sebi, kao lepota čaplje koja u zoru poleće sa jezera. Jedva je i čuo Diku kako odgovara na sledeće pitanje.

"Šesto ostrvo je dom divljeg boga iz planina, koga Rimljani zovu Pan. On donosi ludilo ili ushićenje, isto kao i plod puzavica zasađenih na tom mestu, od koji se pravi snažno vino."

"Sedmo je visoko brdo", ponovo se javi Ambios, "stražarska kula i kapija Avalona. Tamo je Vodohodačevo selo, a njegov narod je oduvek vozio barke za sveštenike sa Tora."

"To su bili dobri odgovori", reče Kaileja. "Vi koji ćete uskoro položiti druidske zavete, treba da znate da druidi nisu bili prvi sveštenici koji su tragali za mudrošću na Toru."

Ona strogo pogleda Ambiosa, a potom Gavena, koji joj mirno uzvratila pogled. Ostale su mu još dve godine dok ne bude mogao da postane druid, a njemu se nimalo nije dopadala pomisao da to odabere. Sve više je napredovao sa harfom, i bio je dovoljno dobar

da bi mogao da dobije službu kod neke britanske prinčevske porodice koja je postala saveznik Rima, ali i dalje poštuje stare običaje. Ili bi mogao da ode kod dede - onog drugog - i da zahteva da postane Rimljanin po krvi. Nikada nije ni video neki rimljanski grad. Čuo je da su to prljava i bučna mesta. Govorilo se da posle godina mira plemena sa severa ponovo počinju da se komešaju. No, u danima kao što je ovaj, kada je sanjivi mir Avalona toliko dubok da deluje kao da sve guši, dopadala mu se čak i mogućnost rata.

"Ostrvo Stakla, ostrvo Brignata, ostrvo Krila, ostrvo Močvare, ostrvo Hrasta, ostrvo Pan, i Brdo Čuvar. Drugi narodi zvali su ih drugim imenima, ali to je njihova srž, i tome su nas naučili mudraci koji su došli preko mora, iz Potopljene zemlje. A zašto se svetim smatraju baš ta ostrva, a ne neka druga, kad, kao što vidite, ova uošte nisu najviša niti najupadljivija?"

Mladi su je nemo gledali. Nikada se nisu setili da to pitaju.

Kaileja je već zaustila da nastavi, kad se ispod drveta začu Sianin glas.

"Ja znam..."

Kaileja podiže obrve, ali Siana, prilazeći obali jezera, izgleda nije imala pojma da je tu reč o drevnim misterijama. Za nju, uostalom, to možda uopšte nisu bile misterije.

"Sasvim je lako, kad znate kako da gledate." Ona podiže trouglasti kamen i uspravi ga na mekom tlu. "Ovde je Inis Vitrin, a ovde", uzela je manji, obao kamen i stavila ga ispod prvog, "ovde je ostrvo Boginje. Ostrvo Krila i ostrvo Hrasta su ovde preko", stavila je jedan manji i jedan veći kamen malo razmaknute, stvorivši malo rastegnuti pravougaonik sa ona prva dva, "a onda imamo Panovo ostrvo i Ostrvo močvare", malecki kamen i jedan šiljati našli su se levo i iznad ostrva Krila, "i Kapija..." još dalje levo, još veći kamen.

Zaboravivši Kaileju, mladići i devojke okupiše se oko nje. Gaven se slagao da to sve tako možda i izgleda iz vazduha, ali šta to znači?

"Zar ne vidite?" namršti se Siana. "Pomislite na noći kada nas stara Ris tera da gledamo zvezde." Devojke na jednoj, a momci na drugoj strani brda, seti se Gaven i iskezi se.

"To je Medved!" iznenada uskliknu Dika. "Ostrva su poređana isto kao zvezde u Velikom Medvedu!"

Ostali su klimali glavom, sad su i oni uvideli sličnost. Sada se, konačno, okrenuše ka Kaileji.

"Ali šta to znači?" upita Ambios.

"Znači, ipak želite mudrost?" sarkastično upita Vrhovna sveštenica.

Siana pocrvene, jer osetila je prebacivanje iako ga nije razumela, i Gavena zbog nje obuze kratak nalet besa.

"Rep Velikog Medveda pokazuje ka Čuvaru, najsajnijoj zvezdi na severnom nebu. Zvezda koja je naš Tor u središtu je neba. To su drevni mudraci videli kada su gledali u nebo, i postavili su svetilišta na zemlji tako da ne zaboravimo da poštujemo Moć koja štiti ovaj svet."

Gaven je osetio njen pogled na sebi, ali je nastavio da gleda preko močvare. Odjednom mu je bilo hladno.

Kada ih je Vrhovna sveštenica raspustila, on se zadržao u senci vrba, nadajući se da će progovoriti koju reč sa Sianom.

"Nemoj više ni pomisliti da preuzmeš podučavanje!" oštro reče Kaileja, i Gaven proviri kroz lišće. Siana je zurila u sveštenicu, a na licu joj se videlo koliko je zapanjena.

"Ali, pitali ste nas..."

"Koristila sam pitanja da ih navedem da razmišljaju o misterijama nebesa, a ne o dečijim igrama!"

"Pitali ste, i ja sam odgovorila", promrmlja Siana, gledajući u zemlju. "Zašto ste me primili na obuku ako ne cenite ono što imam da dam?"

"Ti si poznavala više drevne mudrosti kad si tek došla ovde nego oni koji su spremni da polože konačne zavete. Mogla bi da budeš toliko više od njih..." Kaileja prekide, kao da se plaši da je rekla više nego što je želela. "Moram te učiti stvarima koje ne znaš!" dodade na kraju, pa se okrete i ode.

Kad se sveštenica udaljila, Gaven iziđe iz skrovišta i zagrlji devojkicu, koja je nečujno plakala. Osećao je bes i sažaljenje, ali je ipak bio svestan i mekoće njenog tela, i slatkog mirisa njene blistave kose.

"Zašto?" uzviknu Siana kad je mogla ponovo da govori. "Zašto me ne voli? A ako me ne želi ovde, zašto me ne pusti da odem?"

"Ja te želim ovde!" silovito promrmlja Gaven. "Pusti Kaileju - ona ima mnogo briga, i ponekad je grublja nego što namerava. Pokušaj da je izbegavaš."

"Pokušavam, ali ovo je malo mesto, i ne mogu stalno da joj se sklanjam sa puta." Siana uzdahnu i potapša ga poruci. "Ali hvala ti. Da nije tvog prijateljstva, pobegla bih, ma šta na to rekla moja majka!"

"Za godinu ili dve položićeš zavet sveštenice", vedro reče on. "Tada će morati da te poštuje kao odraslu."

"A ti ćeš proći prvi stepen obuke za druida..." Još malo ga je držala za ruku. Njena je bila hladna kad ju je tek uhvatio, ali sada je između njih narastala toplota. On se iznenada seti šta se još dešava pri prelasku u odrasle, a po njenom rumenilu znao je da i ona misli na to. Naglo se povukla od njega.

No, te noći, dok je razmišljao o proteklom danu pre nego što zaspi, činilo mu se da između njih svakako postoji nešto više od prijateljstva, i da su upravo obećali nešto jedno drugom.

Prošlo je godinu dana, a zatim još jedna zima, toliko vlažna da se čitava dolina Avalona pretvorila u blatnjavo more, i voda je zapljuskivala podove sojenica ljudi iz močvare. Gaven, koji se uputio da poseti oca Josifa, jedva se uzdržao od psovke kad se okliznuo u blatu i umalo pao. Otkako je počeo da mutira, nije više često pevao na njihovim svečanostima, ali otac Josif je u mladosti nadaleko putovao, i nije poznao samo jevrejsku muzičku tradiciju nego i teorije grčkih filozofa, pa su i on i dečak uživali upoređujući ih sa druidskom muzikom.

No, kada je Gaven stigao do crkvice, otac Josif nije bio tamo.

"Moli se u svojoj kolibi", reče brat Pavle, a njegovo duguljasto lice još se više izdužilo od neodbravanja. "Bog mu je poslao groznicu da mu umrtvi telo, ali uz molitve i post brzo će se pročistiti."

"Smem li da ga vidim?" upita Gaven, a grlo ga je bolelo od početka brige.

"Ne treba njemu ništa od nevernika", odvrati monah. "Dođi mu kao sin po Hristu i bićeš dobrodošao."

Gaven odmahnu glavom. Ako sGm otac Josif nije zahtevao da on

postane hrišćanin, teško da će ga brat Pavle ubediti u to.

"Pretpostavljam da mu ne biste preneli blagoslov jednog 'nevernika'", kruto reče on, "ali nadam se da ćete imati dovoljno samilosti da mu kažete da mi je žao što je bolestan i da mu prenesete moju ljubav."

Posle tako teške zime, svi na Avalonu bili su mršavi, ali samo bi potpuno gladovanje moglo da dečaka Gavenovih godina zaustavi u rastu, pomisli Kaileja dok ga je gledala na svečanosti dolaska proleća. Sada mu je bilo sedamnaest godina, bio je visok, na majčin rod. No, njegova kosa, posle zime bez sunca, potamnela je do rimljanski smeđe. Vilica mu je porasla, pa mu zubi više nisu bili neskladno veliki, a u snažnom nosu i bradi osećao se nagoveštaj orla.

Gaven je telom bio muškarac, i to lep, mada to, izgleda, nije shvatao. Svirao je harfu na svečanostima, a njegovi dugački prsti prebirali su po strunama sa uvežbanom sigurnošću. No, pogled mu je bio oprezan, kao da se boji da će negde pogrešiti.

Je li to uobičajeno za taj uzrast, upita se sveštenica, ili sam mu ja nešto učinila, možda očekujući suviše od jednog deteta?

Kasnije ga je pozvala k sebi.

"Porastao si", rekla je, osećajući se neobično neprijatno dok ga je gledala u oči. "Stekao si veliku veštinu na harfi. Da li i dalje učiš muziku i sa ocem Josifom?"

Gaven odmahnu glavom. "Razboleo se odmah posle kratkodnevice. Odlazio sam tamo nekoliko puta, ali ne puštaju me da ga vidim. Kažu da više ni ne napušta postelju."

"Mene neće sprečiti!" uzviknu ona. "Idem odmah, a ti ćeš me pratiti."

"Zašto mi nisi rekao da je otac Josif bolestan?" upita ona dok su silazili niz brdo.

"Bila si tako zauzeta..." on zastade kad je video njen izraz lica. "Mislio sam da svakako znaš."

Kaileja uzdahnu. "Oprosti mi - nije pošteno da se istresam na tebi. Niti da te krivim što si mi rekao istinu... Ponekad mi se čini da

svakog trenutka u danu neko zahteva moju pažnju, ali nadam se da ću uvek naći vremena za one kojima sam zaista potrebna. Znam da dugo nisam razgovarala sa tobom, a sada je skoro već došlo vreme da položiš druidske zavete. Kako vreme leti!"

Prošli su kraj okrugle kolibe sagrađene za sveštenice koje bdiju nad Kladencem Krvi i kraj voćnjaka koji su tu zasadili, i nastavili su stazom koja je išla uzvisinom. Kapela koju su sagradili hrišćani, pokrivena slamom kao i ostale zgrade, ali sa strehom u dva nivoa, tako da je izgledalo kao da ima sprat, čučala je kao kvočka među pilićima, okružena kolibama za monahe. Jedan mlađi monah čistio je lišće koje je vetar protekle noći naneo na stazu. Podigao je pogled kad su mu prišli.

"Donela sam sušeno voće i kolače za oca Josifa." Kaileja malo podiže kotaricu. "Hoćeš li me povesti kod njega?"

"Ocu Pavlu možda se neće dopasti..." počeo čovek, mršteći se, a onda odmahnu glavom. "Nije važno. Možda će vaše đakonije učiniti ono što naša jednostavna hrana više ne može. Ako ga ubedite da pojede nešto, bićemo vam zahvalni, jer još od svečanosti Hristovog rođenja on ne jede ni koliko je potrebno ptici."

Poveo ih je do jedne okrugle kolibe, ništa veće od ostalih, stazom oivičenom belim šljunkom, i povukao u stranu kožu koja je služila umesto vrata.

"Oče, došla je Gospa od Avalona da te vidi. Hoćeš li je primiti?"

Kaileja zažmirka, trudeći se da prilagodi vid senkama posle blistavog prolećnog dana. Otac Josif ležao je na postelji na podu, a kraj njega je treperilo kandilo. Drugi monah podmetnu mu jastuke pod leđa i donese mali tronožac za Kaileju.

Zaista liči na pticu, pomisli sveštenica kada ga je uhvatila za ruku. Mršave grudi jedva su mu se pomerale; sav život koji je ostao u njemu blistao mu je u očima.

"Prijatelju moj stari!" tiho reče ona. "Kako si?"

Začu se nešto nalik na smeh. "Gospo, svakako si dovoljno obučena da vidiš i sama!" Otac Josif vide po njenom pogledu da neće to reći, pa se osmehnu. "Zar nije i pripadnicima vašeg reda dato da znaju svoj čas? Moj će uskoro doći, i zadovoljan sam. Ponovo ću videti svoga Gospoda..." Neko vreme je ćutao, zagledan

unutra i smešeći se nečemu što je tamo video.

Potom uzdahnu i ponovo pogleda Kaileju. "Ali nedostajće mi naši razgovori. Ako jedan starac na samrtnoj postelji ne uspe da te ubedi da prihvatiš Hrista, srešćemo se tek na kraju svih stvari."

"I meni će nedostajati razgovori sa tobom", reče Kaileja, suzdržavajući suze. "Možda ću u nekom drugom životu moći da pođem tvojom stazom. Ali u ovom sam već dala zavete."

"Istina je da niko ne zna svoj put sve dok ne stigne do samog kraja..." šapnu otac Josif. "Nisam bio mnogo mlađi od tebe kada mi se život preokrenuo... Prijalo bi mi kad bih ti ispričao tu priču, ako si voljna da slušaš."

Kaileja se nasmeši i prihvati njegovu pruženu ruku. Bila je tako krhka da je izgledalo kao da svetlo prodire kroz nju. Eiluned i Rianon čekaće je da razgovaraju o devojkama koje su se prijavile za obuku, ali to može da čeka. Uvek se može nešto naučiti kada čovek govori kako je pronašao Svetlost, a otac Josif je imao još vrlo malo vremena.

"Bio sam trgovac u Judeji, poreklom iz grada po imenu Arimateja, u istočnom delu Imperije. Moji brodovi putovala su na sve strane, čak i u Dumoniju, da trguju olovom, i stekao sam ogromno bogatstvo." Glas mu je sve više jačao. "U to vreme nikad nisam mislio dalje od obračuna narednog dana, i ako sam se u snovima nekada i sećao zemlje koja je sada potopljena pod talasima i čeznuo za njenom mudrošću, to sam zaboravljao u zoru. Dovodio sam za svoj sto ljude vične mnogim veštinama, i kada se proćuo novi učitelj iz Galileje koga su ljudi zvali Ješua, pozvao sam i njega."

"Jesi li tada znao da je on jedan od Sinova Svetlosti?" upita Kaileja. Bogovi su oduvek govorili, u drvetu i planini i u tišini ljudskog srca, ali u svakom razdoblju, pisano je, šalju jednog Prosvetljenog da govori svetlu ljudskim rećima. No, u svakom dobu, takođe je pisano, vrlo su retki bili oni koji su umeli da ćuju.

Otac Josif odmahnu glavom. "Slušao sam Ućiteljeve reći i smatrao sam da je On prijatan, ali nisam Ga dobro poznao. Stara ućenja još su mi bila skrivena. Ali video sam da On donosi nadu ljudima, i davao sam novac kad god je bio potreban Njegovim sledbenicima, i dozvolio sam im da proslave Pashu u kući koja mi je

pripadala. Bio sam izvan Jerusalima kada je On uhapšen. Kada sam se vratio, On je već bi na krstu. Otišao sam na brdo smaknuća, jer sam čuo da je Njegova majka tamo, i želeo sam da joj ponudim pomoć."

Zastao je, prisećajući se, i ona vide da mu se oči pune suzama. Tišinu je prekinuo Gaven, koji je osetio težinu osećanja, mada nije razumeo razlog.

"Kakva je bila - njegova majka?"

Josif se zagleda u dečaka. "Bila je kao vaša Boginja, kada plače za vreme žetve zbog smrti boga. Bila je mlada i stara, krhka i stamena kao kamen. Video sam njene suze i počeo da se prisećam svojih snova. A onda sam stao pod krst i pogledao njenog Sina.

Dotle je Njegova agonija sažegla najveći deo ljudskog lika. Uviđanje njegove prave prirode dolazilo je i odlazilo - ponekad bi jeknuo u očajanju, a ponekad bi govorio reči utehe onima koji su čekali pod njim. Ali kada je pogledao mene, bio sam ošamućen Njegovom Svetlošću, i tog trenutka sam se setio ko sam nekada bio, u davnim vremenima, i zaveta koje sam položio." Starac duboko uzdahnu. Videlo se da se umara, ali niko nije ni pomislio da pokuša da ga prekine.

"Rekli su da se zemlja zatresla kad je On umro. To ne znam, jer bio sam potresen do srži. Kasnije, kada su Ga proboli kopljem da bi bili sigurni da je mrtav, uhvatio sam malo Njegove krvi u bočicu koju sam imao kod sebe. I upotrebio sam svoje veze kod Rimljana da dobijem Njegovo telo, i položio sam ga u svoju porodičnu grobnicu."

"Ali on nije ostao tamo..." reče Gaven. Kaileja ga pogleda i seti se da je dugo učio muziku sa hrišćanima. Sigurno dobro poznaje i njihove legende.

"On nikada i nije bio tamo", reče otac Josif uz blag osmeh. "Samo telo koje je nosio... Gospod ga je ponovo uzeo kako bi pokazao moć svoga duha onima koji misle da postoji samo telesni život, ali ja nisam morao da Ga vidim. Ja sam znao."

"Ali zašto ste došli ovamo, u Britaniju?" upita tada Gaven.

Josifov pogled postade pun tuge; sada je govorio sporije. "Sledbenici koje je Učitelj ostavio za sobom počeli su da se sukobljavaju oko toga ko će biti predvodnik i ko će tumačiti značenje

Njegovih reči. Nisu hteli da me slušaju, i ja sam odbio da budem uvučen u njihove svađe... Tada sam se setio ove zelene zemlje iza talasa, zemlje gde ima onih koji još, na neki način, slede drevnu mudrost... I zato sam ovde potražio utočište, a vaši druidi dočekali su me dobrodošlicom kao ravnopravnog tragaoca za Istinom iza svih misterija."

Zakašljao se i zatvorio oči, boreći se za dah. Kaileja je umirujuće mrmrljala, želeći da prenese svoju energiju kroz šake spojene sa njegovim.

"Ne pokušavaj da govoriš", reče ona kad on otvori usta i ponovo se zakašlja.

"Moram... da ti... kažem." Naterao je sebe da dublje udahne, i postepeno se smirio, iako je sada bio приметно slabiji. "Posuda sa svetom krvlju..."

"Zar se o njoj ne staraju tvoja braća?" upita Kaileja.

On odmahnu glavom. "Njegova majka mi je rekla... da mora da je čuva žena. Pričvrstio sam je za staru alku, u udubljenju... svetog kladenca."

Kaileja raširi oči. Voda bogata gvožđem ostavljala je mrlje nalik na krv, iako je bila ledeno hladna i čista. Mudraci iz davnih vremena izgradili su svojim veštinama oko nje kuću, isečenu iz jednog jedinog ogromnog kamena. To je svako mogao da vidi. Ali postojanje udubljenja u samom oknu kladenca, visokog taman da primi čoveka, bila je tajna koju su poznavali samo posvećeni. Prikladno mesto da se čuva krv žrtve, pomisli ona, i svakako je u davna vremena baš za to i služila.

"Razumem..." polako reče ona, "i dobro ću je čuvati..."

"Ah..." Otac Josif se spusti na jastuke. Njeno obećanje kao da mu je donelo olakšanje. "A ti..." On pogleda Gavena. "Hoćeš li se pridružiti mome stadu i povezati staru i novu mudrost?"

Dečak se uspravi, raširivši oči kao uplašeni jelen. Na trenutak je pogledao Kaileju - ne molećivo, kao što je očekivala, nego sa iščekivanjem. Ona zatrepta. Zar dečak želi da se pridruži hrišćanima?

"Dete, dete", reče Josif, shvativši, "nisam hteo da te teram. Kada dođe vreme, odabraćeš..."

Kaileji se po glavi vrtelo stotinu odgovora, ali oćutala je. Neće raspravljati o veri sa ćovekom koji je tako blizu smrti, ali nije verovala da su bogovi namenili prazno postojanje monaha ovom detetu, koje je sama Gospa od Vila nazvala 'Sin Stotinu Kraljeva'!

Otac Josif zatvori oći. Kaileja oseti da starac tone u san i polako mu pusti ruku.

Kada su izišli iz kolibe, ona potraži pogledom brata koji ih je doveo. No, ćekao ih je otac Pavle, i po gnevu u njegovim oćima znala je da samo iz poštovanja prema samrtniku nije upao da ih izbaci.

Pogled mu se donekle ublažio kada je ugledao iza nje Gavena. "Brat Alanus napisao je novu himnu. Hoćeš li doći sutra, kad je budemo ućili?"

Gaven klimnu glavom, i Pavle ode, a iskrzana ivica njegove sive mantije šuštalala je po kamenju.

U danima posle posete ocu Josifu, Gaven je sa strahom oćekivao vest da je starac umro. No, zaćudo, vest nije stizala. Otac Josif se borio, i kako se približavala svećanost Beltana, pripreme odvojiše Gavena od te brige. On i još dvojica dećaka pripremali su se za uvođenje u predvećerje svećanosti, i on se bojao.

Nije znao kako da pretoći svoja osećanja u reći. Niko ga nikada nije stvarno pitao želi li da postane druid; naprosto su pretpostavljali da će, pošto je završio prvi nivo obuke, nastaviti dalje. Samo je otac Josif pomenuo da bi mogao imati i neki drugi izbor, ali iako se Gaven divio ćistoti odanosti hrišćana i nalazio mnogo dobrog u njihovom ućenju, njihov život ćinio mu se još uži od života druida na Toru. Druidi barem nisu potpuno odsećeni od žena.

Zajednica na Avalonu nasledila je tradicije Šumske Kuće, ali Kaileja ih nije terala da se drže onih pravila koja su im bila nametnuta kao odbrana od rimljanskih predrasuda. Sveštenice i sveštenici na Toru uglavnom su živeli ćedno, ali pravilo je bilo manje strogo na Beltan i na dugodnevicu, kada moć stvorena između muškarca i žene daje život zemlji. No, u tim obredima mogli su da ućestvuju samo oni koji su položili zavete.

Siana je prethodne jeseni postala sveštenica. Ovo će biti njen prvi

Beltanski obred. Gaven je u snovima viđao njeno telo kako sija pod svetlošću svetih vatri i budio se, ječeći od osujećenosti i svoje vrlo očite reakcije.

Ranije, pre nego što su ga zahtevi tela suviše zaokupili, želeo je mudrost na kraju druidskog puta. Sada je jedva mogao da se seti te čiste čežnje. Hrišćani su govorili da je najcrnji greh leći sa ženom. Hoće li ga bogovi ubiti zbog greha ako položi druidske zavete samo zbog želje za Sianom? Govorio je sebi da ga ne vodi samo požuda. To što je osećao svakako je bila ljubav. No, otkako je položila zavete nikada nije bio nasamo sa njom. Je li njena naklonost, koju mu je uvek pokazivala sa njene strane samo sestrinsko osećanje, ili i ona oseća isto što i on?

Tako uskovitlanih osećanja, zurio je preko močvare ka dalekim bregovima, kao što zarobljena ptica gleda kroz rešetke kaveza. U rimljanskom svetu svakako je lakše postati muškarac. Kako bi živeo da ga je, umesto Kaileje, usvojio deda Macelije? Ponekad mu se mir Avalona činio kao zatvor, i toliko bi mu dojadilo što svakog dana viđa jedna te ista lica da bi najradije počeo da vrišti. A Rimljanin je građanin čitavog sveta.

Da je otišao kod Macelija, svakako bi postao vojnik, kao otac. Vojnici treba samo da slušaju naređenja, a ne da donose ovakve odluke. To mu se ponekad činilo vrlo privlačno. No, drugi put bi mu se činilo da svi koje poznaje pokušavaju da mu naređuju, i to različite stvari, i jedino je želeo da se oslobodi.

Jednog jutra izišao je da se pridruži procesiji svitanja, i iz doline je čuo naricanje. Požurio je nizbrdo, ali znao je šta se desilo, čak i pre nego što je video monahe kako stoje kao izgubljena deca.

"Avaj", reče brat Alanus, bledih obraza vlažnih od suza, "naš otac Josif nas je napustio. Kada je Pavle jutros ušao u njegovu kolibu, našao ga je ukočenog i hladnog. Ne bi trebalo da plačem", nastavi on, "jer znam da je on sada na nebu, sa našim Gospodom. Ali teško mi je što je morao da ode sam, u mraku, bez utehe prisustva svojih sinova, a još mi je teže što se nismo oprostili. Čak i dok je bio bolestan, bilo je dobro što je bio tu. On nam je bio otac. Ne znam šta ćemo sada bez njega!"

Gaven klimnu glavom, a grlo mu se steglo kad se setio onog

čudnog popodneva kada im je starac pričao kako je dospeo na Avalon. On nije video Svetlost o kojoj je govorio otac Josif, ali video je njen odraz u starčevom pogledu, i nije verovao da je starac umro sGm.

"I meni je bio otac. Moram da odem gore i kažem ostalima." No, dok je hitao uz stazu, mislio je samo na Kaileju.

Tog popodneva Gospa od Avalona sišla je sa Tora da izrazi saučešće monasima, odabravši Gavena da je prati, kao i ranije. Jutrošnja zbrka je prošla. Iz okrugle crkve čula se pesma. Druidska kolona zaustavila se napolju, a Gaven priđe vratima.

Starčevo telo ležalo je na odru pred oltarom, a oko njega su gorele svetiljke. Sve je bilo ispunjeno gustim oblacima tamjana, koji su zaklanjali monahe, ali Gavenu se na trenutak učinilo da razabire svetleća obličja nad njima, kao da nad ocem Josifom bdiju anđeli o kojima je tako često govorio. A onda, kao da je svestan prisustva paganskih očiju, priđe im otac Pavle.

Gaven se povuče kada je hrišćanin izišao kroz vrata. Pavlove oči bile su crvene od plača, ali njegovo lice nije postalo ništa blaže od tuge. Sa neodobravanjem se zagledao u Kaileju.

"Šta radite ovde?"

"Došli smo da podelimo vašu tugu", blago reče Vrhovna sveštenica, "i da odamo počast odlasku dobrog čoveka, jer, zaista, Josif nam je svima bio kao otac."

"Onda nije bio tako dobar čovek, niti dobar hrišćanin, ili biste se vi nevernici radovali", grubo reče Pavle. "Ali od sada sam ja vođa i nametnuću svom stadu jaču veru. Pre svega, zabraniću posećivanje između našeg bratstva i vaših prokletih sveštenika. Odlazi, ženo. Nije nam potrebno ni tvoje saučešće ni tvoje prisustvo."

Gaven nagonski istupi kao da hoće da se postavi između njih. Neki druidi su ljutito mrmljali, ali Kaileja je delovala istovremeno zapanjeno i veselo.

"Nismo potrebni? Pa, zar nismo mi dali dozvolu da ovde sagradite crkvu?"

"Tako je", gorko reče otac Pavle, "ali ovo je zemlja Božija, a ne vaša. Ne dugujemo ništa sledbenicima demona i lažnih bogova."

Kaileja tužno odmahnu glavom. "Zar ćete izdati oca Josifa i pre nego što je sahranjen? On je rekao da prava vera mora da zabrani kaljanje bilo kog imena kojim ljudi zovu svoje bogove, jer to su sve imena za istog, Jednog."

Otac Pavle se prekrsti. "Svetogrđe! Nikad nisam čuo da je on rekao takvu jeres! Odlazite, ili ću pozvati braću da vas oteraju!" Lice mu strašno pocrvene, a u bradi mu se pojaviše kapi pene.

Kailejino lice ukoči se kao kamen. Dala je znak druidima da se udalje. Kad se Gaven pokrenuo da pođe za njima, Pavle pruži ruku i zgrabi ga za rukav.

"Sine moj, ne idi sa njima! Otac Josif te je voleo - ne prepuštaj svoju dušu obožavanju idola, niti svoje telo sramoti! Oni će pozvati Veliku Kurvu koju zovu boginja u onaj kameni prsten. Ti si hrišćanin, po svemu sem po imenu! Klečao si pred oltarom i podizao glas u svetim pesmama. Ostani, Gavene, ostani!"

Gaven se na trenutak ukočio od iznenađenja. A onda ga obuze bes. Otrgnuo se, gledajući Pavla, pa Kaileju, koja je pružila ruke kao da će ga povući ka sebi.

"Ne!" jeknu on. "Neću da se otimate o mene kao psi za kost!"

"Hodi, onda", reče Kaileja, ali Gaven odmahnu glavom. Nije mogao da se pridruži ocu Pavlu, ali svešteničine reči otkrile su da i druidi imaju slične namere. Srce ga je bolelo za Sianom, ali kako sada da se usudi da je dodirne? Sva njegova zbunjenst i nesigurnost iznenada se pretvoriše u odluku. Nije bilo načina da ostane ovde.

Korak po korak, počeo je da se povlači.

"Oboje želite da me posedujete, ali moja duša pripada samo meni! Borite se oko Avalona ako hoćete, ali ne oko mene! Odlazim", odluku je doneo tek dok je to izgovarao, "da tražim svoje pretke Rimljane!"

5.

Gaven se brzo kretao kroz močvaru, koristeći veštine kojima ga je naučila Vilinska Gospa. Zapravo, ona je jedina mogla da ga zaustavi, i tokom prvog dana putovanja bio je obuzet strahom da će je Kaileja poslati za njim. No, ili je Gospa to odbila, ili se njegova pomajka nije setila da je moli za pomoć, ili joj možda, kao što je sada mislio, nije ni bilo važno, i zato je viđao jedino barske ptice, porodice vidri i ponekog opreznog jelena.

Sedam godina nije napuštao dolinu Avalaona, ali njegovo obrazovanje uključilo je i poznavanje granica teritorija britanskih plemena i položaj rimljanskih tvrđava i gradova, kao i mapu mreže linija kojima moć teče kroz zemlju. Umeo je da pronađe drum ka severu, a bio je dovoljno vičan šumskom životu da ne gladuje uz put. Dve nedelje putovanja dovele su ga pred kapije Deve.

Prva pomisao bila mu je da nikada nije video toliko ljudi na istom mestu, kako rade različite stvari. Ogromna volovska kola natovarena crvenim peščarom stenjala su uzbrdicom ka tvrđavi iza grada. Delovi zemljanih nasipa sa palisadama bili su srušeni, i umesto njih podizao se kameni zid. Nije bilo osećanja hitnje - zemlja je bila potpuno mirna - ali bilo je jasno da Rimljani nameravaju da tako i ostane.

Stresao se od toga. Druidi su se mrštili na rimljansku obuzetost privremenom nadmoći. No, i ovde je bilo duha, a tvrđava od crvenog peščara bila je njegovo svetilište. Sada više nije bilo uzmaca. Gaven ispravi ramena, pokušavajući da se seti onog latinskog za koji je mislio da ga nikada neće upotrebiti, i pođe za kolonom magaraca natovarenih kotaricama punim grnčarije, prema kapiji i u svet Rima.

"Ličiš na oca - a ipak si stranac..." Macelije Severus pogleda Gavenu, pa odvrati pogled. Starac je to činio otkako je dečko stigao pred njega, kao da ne zna da li da se raduje ili ljuti što ipak ima unuka. Tako sam se i ja osećao, pomisli Gaven, kada sam saznao ko su mi bili roditelji...

"Ne očekujem da me priznate", reče on naglas. "Imam neke veštine - mogu da se sam probijem."

Macelije se ispravi, i Gaven prvi put vide da je on stvarno oficir Rima. Iako krupno građen, sada je bio pogrbljen od starosti, i kosa mu je bila proređena do svega nekoliko sedih pramenova, ali mora da je bio moćan čovek. Tuga mu je ostavila traga na licu, ali izgledao je sasvim sposoban za rasuđivanje, i Gavenu je bilo milo zbog toga.

"Da li se plašiš da ćeš mi naneti sramotu?" Macelije odmahnu glavom. "Suviše sam star da bi mi to smetalo, a sve tvoje polusestre udate su ili obrečene, pa to neće uticati na njihovu budućnost. No, usvajanje bi bilo najjednostavniji način da ti dam svoje ime, ako to želiš. Ali prvo mi moraš reći zašto si došao, posle svih ovih godina."

Gaven se nađe pod njegovim orlovskim pogledom od koga su nesumnjivo drhtali mnogi regruti, pa se zagleda u svoje sklopljene šake.

"Gospa Kaileja je rekla da ste pitali za mene... Nije vas slagala", požuri da doda. "Kada ste se sreli, ona još nije znala gde sam."

"A gde si bio?" Pitanje je bilo vrlo tiho, i Gaven oseti nagoveštaj opasnosti. No, sve je to bilo prošlost - šta bi starcu naudilo da sazna?

"Jedna od starijih devojaka, koja je u Šumskoj Kući pomagala oko dece, sakrila me je kada je moj drugi deda, Vrhovni druid, zarobio mog oca i majku. A onda - kad se sve završilo - Kaileja me je povela sa sobom u Avalon."

"Sada ih više nema, nijednog druida iz Šumske Kuće..." odsutno reče Macelije. "Bendeigid, tvoj 'drugi deda', umro je prošle godine - kažu da je još brbljao o svetim kraljevima. Nisam znao da u južnoj Britaniji još ima druida... Gde je taj Avalon?"

Pitanje je bilo tako iznenadno da je Gaven odgovorio pre nego što se i upitao zašto starac to želi da zna.

"To je sasvim malo mesto", zamuca on potom, "grupa žena i staraca, i zajednica hrišćana u podnožju brega."

"Onda sasvim razumem zašto je tako snažan i mlad čovek poželeo da pobegne..." Macelije ustade, i Gaven poče da se opušta. "Umeš li da čitaš?"

"Mogu da čitam i pišem na latinskon, jednako dobro kao što ga govorim, što nije baš nešto naročito", odvrati Gaven. Nije bio trenutak da se razmeće ogromnim količinama znanja koje je stekao

kod druida. "Umem da sviram na harfi. No, iskreno rečeno", dodade, setivši se obuke koju je prošao kod Vilinske Gospe, "verovatno bi od najveće koristi bile moje veštine lova i šumskog života."

"Verovatno. To je dobro za početak. Severusi su uvek bili u vojsci", dodade Macelije, iznenada sumnjičavo. "Želiš li da budeš vojnik?"

Primetivši nadu u starčevim očima, Gaven pokuša da se nasmeši. Do pre pola meseca, pomisli on, trebalo je da postanem druidski sveštenik. Pridruživanje vojsci značilo bi potpuno odbacivanje tog dela njegovog porekla.

"Potražiću ti mesto", nastavi Macelije. "To je zanimljiv život, i inteligentan čovek može brzo da napreduje do položaja koji donosi vlast. Naravno, nije lako napredovati u mirnoj zemlji u kakvu se pretvorila Britanija, ali možda se, kad stekneš malo iskustva, možeš okušati na nekoj granici. U međuvremenu, postaraćemo se da zvučiš više nalik na Rimljanina."

Gaven klimnu glavom, i njegov deda se nasmeši.

Sledeći mesec proveo je s Macelijem, prateći starca po gradu preko dana, i čitajući mu uveče naglas Ciceronove govore ili Tacitove izveštaje o Agrikolinim ratovima. Usvojenje je glatko prošlo pred magistratom, a potom je dobio prve lekcije o nošenju toge, odeće pred čijim su naborima druidski ogrtači delovali kao oličenje jednostavnosti.

Dok god je bio budan, rimljanski svet ga je potpuno držao. Samo u snu je čeznuo za Avalonom. U snovima je video Kaileju kako uči devojke. Na njenom čelu videle su se nove bore, i ponekad bi se zagledala ka severu. Želeo je da joj kaže da mu je dobro, ali kad bi se probudio, znao je da nema načina da pošalje vest, a da time ne izloži Avalon opasnosti.

Na večer Beltana, zapao je u nemiran dremež u kome je video Tor obasjan svetim vatrama. No, uopšte nije video Sianu. Duh mu je lutao sve dalje, njišući se i tragajući za njom. Nije bila na Toru, ali našao ju je na kamenoj klupi, kraj svetog kladenca.

"Bez tebe nisam želela da igram oko vatri. Zašto si me ostavio? Zar me ne voliš?" žalosno ga upita njena slika u snu.

"Volim te", odvrati on, "ali za Beltan svi služe gospodaru i

Gospi..."

"Ne i devica koja čuva kladenac", odvrati ona sa prizvukom mračnog ponosa. "Hrišćanima sada upravlja otac Pavle i ne dozvoljava im nikakav dodir sa Avalaonom. No, pošto oni nemaju svoje svete žene, a čak ni on ne može da porekne ovu poslednju volju oca Josifa, rešeno je da sveti kladenac čuva devica Avalona. Dok god vršim ovu dužnost, mogu da ostanem devica i da te čekam..." Ona mu se nasmeši. "Ako se ne budeš sećao ničega drugog iz noćasnijeg sna, neka se tvoje srce seća moje ljubavi..."

Kada se probudio, obrazi su mu bili mokri od suza. Čeznuo je za Sianom, ali ništa se nije promenilo. Otrgao se od druida, a mogao je da joj se vrati samo kao sveštenik.

Negde u vreme dugodnevice Rimljani su proslavljali svečanost Jupitera. Macelije, kao magistrat, snosio je deo troškova svečanosti. Sedeo je sa ostalim viđenijim ljudima na platformi sa koje se videlo igralište, sa Gavenom kraj sebe. Jednog dana, ponosno je rekao, izgradiće pravu arenu, i onda će gradski oci gledati igre iz lože, kao imperator u Rimu.

Gaven je klimao glavom. Njegov latinski sve se više popravljao, i sada je govorio gramatički sasvim pravilno, mada se osećao britanski naglasak. No, i dalje je morao da razmisli pre nego što išta kaže, i ma koliko čitao Tacita i Cicerona, nije mogao da se pridruži vedrom ćaskanju ostalih mladića, koji su ovog dana pratili svoje očeve.

Većina ih je bila dosta mlađa od njega. Video je one koji ga nisu poznavali kako se pitaju zašto, u tim godinama, nije u vojsci, i one koji ga poznaju kako objašnjavaju ostalima da je to kopile, mešanac, koga je Macelije neočekivano usvojio. Smejali su se kad su mislili da ih niko ne čuje, ali Gavenovo izvežbano lovačko uho čulo je svaki zvuk.

Ne bi on tražio prijatelje među njima, čak i da ga ne preziru. Uglavnom nije razumeo njihove šale, a ono malo što je razumeo nije mu bilo smešno. Odabrao je Rim, ali nije mogao da prezre britanski narod iz koga je potekao.

Gledao je gladijatore koji su se borili pred njim i žalio zabog

traćenja života jednako koliko se divio njihovoj veštini. Ne spadam ovamo..., žalosno je mislio, isto kao što nisam spadao na Avalon. Eiluned je bila u pravu. Nije trebalo ni da se rodim!

No, druidska obuka dala mu je dovoljno samokontrole da ne pokaže očajanje, i kada se sa Macelijem vraćao kući, starac, zadovoljan uspehom proslave, nije ništa ni naslutio. Macelije se prisećao događaja tog dana i sav je sijao.

"Eto, momče, kako treba organizovati svečanost! Potrajaće dok Junije Varo ili neka druga naduvana vreća uspe da postigne nešto slično." Prelistao je gomilu poruka koje su ga čekale na random stolu, zastao nad jednom od njih i razmotao je. "Drago mi je što si bio tu, momče, da vidiš..."

Gaven, koji se dotle sa uzdahom olakšanja oslobodio toge koja ga je davila, podiže pogled, osetivši promenu u njegovom glasu.

"Šta je bilo?" upita on.

"Dobre vesti, bar verujem da ćeš se i ti složiti - našao sam ti mesto u vojsci. Poruka je svakako stigla dok smo bili na igrama. Treba da se javiš u Devetu legiju, Hispaniku, u Eburakumu."

Legija! Sad, kad je došlo do toga, Gaven nije znao da li da se raduje ili plaši. To će ga barem udaljiti od uobražene štenadi koja ga ovde gleda sa nipodaštavanjem, i možda će u vojsci biti suviše zauzet da bi čeznuo za Avalonom.

"Oh, momče, to je prava stvar za tebe - svi Severusi bili su vojnici - ali samo bogovi znaju koliko ćeš mi nedostajati!" Na Macelijevom licu jasno se videlo da se i u njemu sukobljavaju osećanja. On mu pruži obe ruke.

Dok ga je grlio, Gavenu se jedna misao jasno probi kroz zbrku - i njemu će nedostajati ovaj starac.

Latisnka reč za vojsku izvedena je iz izraza za vežbanje, exercitio, i Gaven je već posle nekoliko dana službe ustanovio da se svi koji stupe u vojsku bave isključivo time. Regruti su svi bili mladi, odabrani po spremnosti i inteligenciji, ali za marš od dvadeset rimskih milja za pet sati pod punom opremom bila je potrebna i te kakva snaga. Kad nisu marširali, vežbali su borbu pod dvosturkim opterećenjem, sa mačem ili kopljem, ili paradni korak, ili podiznaje

privremenih utvrđenja.

Gaven je bio nejasno svestan da je predeo oko Eburakuma grublji od njegovih bregova, ali osim tog saznanja, koje je poticalo koliko od gledanja toliko i od bolnih tabana i butina, nije uopšte obraćao pažnju na okolinu. Regruti su retko viđali redovne trupe, osim kad bi se neki preplanuli veteran iskezio na njihovu preznojenu kolonu u trku. Bilo je teško, ali ništa čudnije od prvog susreta sa rimljanskim životom u Devi. Začudo, upravo druidska obuka dala mu je dovoljno samokontrole da izdrži vojničku disciplinu, dok su dečaci iz dobrih rimljanskih porodica padali u nesvest i bivali poslati kući.

Kako su napredovali sa obukom, regruti bi povremeno dobijali slobodan dan, kada su mogli da se odmire, poprave opremu, pa čak i da posete grad koji je rastao izvan zidova tvrđave. Za Gavenu je bio šok da čuje pevni britanski govor posle mnogo nedelja vojničkog latinskog; to ga je podsetilo da je on još Gaven, a da se Gaj Macelije Severus zove samo zbog usvojenja. No, britanski trgovci i goniči mazgi koji su tako slobodno pričali pred njim nikad nisu ni pomislili da je visoki mladić sa rimljanskim crtama lica i legionarskom tunikom u stanju da razume svaku njihovu reč.

Tržnica u Eburakumu bila je puna glasina. Mesni farmeri slivali su se u grad da prodaju svoje proizvode, a trgovci su donosili robu iz svih delova carstva, ali bilo je neobično što su mladi Briganti, koji su se inače okupljali da zijaju u vojnike, odjednom nestali. Šaputalo se o nemirima i nagađalo o savezništvu sa severnim plemenima.

Gaven se osećao nelagodno, ali je ćutao, jer su glasine unutar zidova tvrđave bile još neprijatnije od onoga što se čulo napolju. Kvintije Makrinije Donatus, njihov legatus legionis, dugovao je svoj položaj pokroviteljstvu guvernera, koji mu je bio rod, a senatski tribun koji je bio drugi po rangu bio je opšte poznat kao razmaženo štene koje nije ni trebalo da napušta Rim. To inače ne bi bilo važno, ali iako je Lucije Rufinije, centurion zadužen za regrute, bio sasvim pristojan čovek, pronosili su se glasovi da će se među oficirima koji komanduju kohortom naći više od uobičajenog broja okrutnih i surovih ljudi. Gaven je podozrevao da je Rufinije upravo zbog svoje pristojnosti dobio nezahvalan posao pretvaranja gomile seljačkih sukmeta u okosnicu imperije.

"Još samo nedelju dana", reče Arije, dodajući kutlaču Gavenu. Krajem leta čak je i sever Britanije topao, a posle jutarnjeg marša voda iz bunara gde su zastali imala je bolji ukus nego vino. Bunar se sastojao od svega nekoliko kamenova poređanih oko izvora koji je izbijao iz rupe u padini. Nad njima je put vijugao kroz vres koji se purpurno prelivao u suvoj travi. Ispod njih su se nalazile njive i pašnjaci, obavijeni avgustovskom izmaglicom.

"Biće mi milo da konačno položim zakletvu", reče Arije. "Redovan oklop biće kao letnja tunika u poređenju sa ovim, a i dosadilo mi je da slušam staru vojsku kako nam dobacuje dok prolazimo kraj njih!"

Gaven obrisa usta i dodade kutlaču sledećem čoveku. Arije je bio iz Londiniuma, žilav, brz i neizlečivo druželjubiv. Za Gavenu, nevičnog sklapnju prijateljstava, predstavljao je dar bogova.

"Pitam se hoćemo li biti dodeljeni istoj kohorti." Kako se primicao kraj obuke, Gaven je počinjao da brine o onome što dolazi potom. Ako su priče starih vojnika po vinarijama istinite, a ne samo sračunate na to da ih uplaše, redovan vojnički život mogao bi biti i gori od obuke. Ali nije zato bio zabrinut.

Proveo je pola života pripremajući se za adruida, a onda je pobegao. Kako može da se za jedno leto veže za zavet koji možda jeste manje svet, ali je jednako obavezujući?

"Obećao sam crvenog petla Marsu ako me rasporede u petu, kod starog Hanoa", odgovori Arije. "Za njega kažu da je lukav matori lisac, i da uvek izvuče najbolje za svoje ljude!"

"I ja sam to čuo", reče Gaven, ponovo pijući. On, koji je napustio svoje bogove, nije se usuđivao da se moli bogovima Rima.

Do bunara je stigao sledeći odred. Gaven im predade kutlaču i stade u stroj. Dok su se ostali postrojavali, gledao je ka severu, gde je beli put vijugao preko bregova. Delovao je vrlo krhko; čak je i tvrđava koja se videla u daljini izgledala jadno, kao dečija igračka, usred zatalasanih bregova. No, taj put, sa dubokim jarkom sa jedne strane, predstavljao je limes, granicu imperije. Bilo je sanjalica među vojnim graditeljima koji su tvrdili da to nije dovoljno, da južna Britanija može biti bezbedna tek kada se izgradi zid. No, za sada je dejstvovao i ovako. To, zapravo, predstavlja pojam, kao i sama

imperija, iznenada pomisli Gaven, magična linija koju je divljim plemenima zabranjeno da pređu.

"Jedna strana ne izgleda mnogo drugačije od druge", reče Arije, pogodivši mu misli. "Šta li je tamo napolju?"

"Imamo tamo još nekoliko osmatračanica, i ima i sela sa lokalnim življem", reče neki drugi vojnik.

"Tako, znači", reče Arije.

"Šta ti to znači?"

"Vidiš onaj dim? Ljudi verovatno pale strnjiku po njivama."

"Bolje da ipak podnesemo izveštaj. Komandant će hteti da pošalje patrolu", reče Gaven. Centurion je već izdavao naređenje za pokret. Rufinije je svakako takođe video dim i znaće šta treba da preduzme. Gaven podiže ranac i zauze mesto u koloni.

Te noći tvrđava je brujala od priča. Dim je primećen i na drugim mestima duž granice, i govorilo se da je među plemenima podignuta ratna strela. No, legionarska komanda samo je poslala jednu kohortu da ojača dobrovoljačka utvrđenja duž limesa. Bili su zauzeti zabavljanjem kolega oficira iz Deve koji su došli u lov. Granice su uvek pune glasina - nema smisla objavljivati opštu uzbunu zato što nekoliko seljaka spaljuje njive.

Gaven, koji se sećao Tacitovog opisa Boudikine pobune, nije bio tako siguran. No, nije bilo skorašnjih incidenata koji bi pokrenuli plemena - osim, pomisli on, večitog trupkanja potkovanih sandala po rimljanskim putevima.

Dve noći kasnije, kada su lovci već odavno pošli, u brdima iznad grada iznenada procveta vatra. Ljudstvu u tvrđavi naređeno je da se spremi, ali i komandant i njegov zamenik bili su u lovu, a logorski prefekt nije imao ovlašćenje da šalje trupe na marš. Posle neprospavane noći, vojsci je rečeno da se pripravnost ukida, i da ostaju samo dežurni koji će posmatrati perjanice dima kako lebde preko neba.

Regruti u Gavenovoj kohorti nisu mogli da zaspe, ali čak ni veterani nisu stigli da se naspavaju. Vratili su se prefektovi izviđači, i novosti su bile loše. 'Pojam' granice ipak nije bio dovoljan. Novanti i Selgovi prešli su granicu, i njihovi rođaci Briganti podigli su se da im

se pridruže. Sunce je u podne već bilo krvavo crveno na zadimljenom nebu.

Kvintije Makrinije Donatus stigao je kasno noću, pokriven prašinom i rumen od uzbuđenja, ili možda od besa što je propustio lov. Čovek je svakako mnogo bolja divljač, pomisli Gaven, koji je bio na straži kada je stigao zapovednik. No, s obzirom na broj divljih ratnika o kome se govorilo, možda bi lovci uskoro postali lovina.

"E, sad će biti akcije", govorili su ljudi. "Ti plavo obojeni divljaci neće ni znati šta ih je snašlo. Legija će ih rasterati kao poplašene zečeve, sve do njihovih planinskih jazbina!"

No, čitavog narednog dana ništa se nije dešavalo. Zapovednik je čekao nove podatke, govorilo se. Čulo se i da čeka naređenja iz Londiniuma, ali u to je bilo teško poverovati. Ako Deveta ne treba da čuva granicu, zašto je uopšte smeštena u Eburakumu?

Trećeg dana posle probijanja granice, konačno se oglasiše legionarske trube. Iako još nisu položili vojnu zakletvu, regrutska kohorta je raspodeljena među vojne veterane. Gaven, zbog svoje vičnosti šumskom životu, i Arije, iz ko zna kakvih razloga znanih samo bogovima vojske, bili su određeni za izviđače u kohortu Salvija Bufa. Ne bi se bunili čak ni da je bilo vremena za to. Bufo nije bio ni najbolji ni najgori centurion, i mnogo godina je služio u Germaniji. Koliko god zaštite moglo da im pruži njegovo iskustvo, oni će je imati.

Čulo se gundanje među veteranima kada su im se pridružili regruti, ali na Gavenovo olakšanje, Bufovo naređenje da 'ostave to za neprijatelje' sve ih je ućutkalo. Do podneva su već bili u pokretu, i Gaven je sa zahvalnošću pomislio na duge marševe za vreme obuke, koji su ga očeličili dovoljno da nosi težinu svoje opreme brzim tempom po rimskom putu.

Te noći sagradili su utvrđeni logor na ivici močvare. Posle tri meseca u barakama, Gavenu je bilo neobično da spava napolju. Privremeni logor imao je jarkove i ogradu, i spavalo se u kožnim šatorima prepunim ljudi, ali i kroz njihovo hrkanje čuo je noćne zvuke, a promaja koja je vukla ispod šatora nosila je miris močvare.

Možda je zato sanjao Avalon.

U snu je video druide, i sveštenike i sveštenice, kako se okupljaju

unutar kamenog kruga na vrhu Tora. izvan kruga su se na dugačkim motkama nalazile baklje; preko kamenja padale su crne senke. Na oltaru je gorela mala vatra. Dok je gledao, Kaileja je bacila bilje u plamen. Dim suknu uvis, skrećući ka severu, i druidi podigoše ruke, pozdravljajući. Video je da im se usne kreću, ali nije mogao da razabere reči.

Dim je postajao sve gušći, prelivajući se crvenilom pod bakljama, i on se još više začudi kada dim poprimi obličje žene naoružane mačem i kopljem. Lice i telo čas su ličili na vešticu, a čas na boginju, ali dim koji je kuljao uvis uvek joj je bio kosa. Figura je brzo rasla; sveštenici podigoše ruke uz poslednji uzvik, i nalet vetra iznese je iz kruga i ponese za severu, praćenu jatom krilatih senki kako su baklje još jednom zaplamtele i zgasnule. Pri poslednjoj svetlosti Gaven ugleda Kailejino lice. Pružila je ruke, i učinilo mu se da ga doziva po imenu.

Gaven se probudi drhteći. Oko ivice šatorskog krila nazirala se bleđa svetlost. Ustao je, oprezno prošao između nogu svojih drugova i izišao npolje. Magla je bila gusta nad močvarom, ali nebo je bivalo sve svetlije. Sve je bilo vrlo mirno. Stražar se okrete i poidže obrve, a Gaven pokaza ka nužniku. Bosa stopala mu se ovlažiše u travi dok je odlazio u tom pravcu.

Kad se vratio, tišinu zapara snažno graktanje. Sledećeg trenutka maglu zatamneše crna krila. Gavranovi - više nego što ih je ikada video na jednom mestu - pristizali su sa juga i kružili oko brda. Crne ptice tri puta obleteše oko rimljanskog logora; potom kretoše na zapad, ali čuo je njihove krike i dugo pošto su nestali.

Stražar žurno prstima načini znak koji rasteruje zlo, a Gaven nije osećao potrebu da se izvinjava što drhti. Sada je znao ime Boginje Gavrana kojoj su se molili sveštenici Avalona, i nije mu bila potrebna druidska obuka da bi protumačio znak. Danas će se suočiti sa plemenskim ratnicima na bojnopolju.

Gaven se naglo okrete na oštar zvuk slomljene grane. Srce mu je tuklo. Arije podiže pogled, crven u licu, i raširi ruke u znak izvinjenja. Gaven klimnu glavom i, ponovo bez reči, pokuša da mu pokaže kako se bešumno prolazi kroz čestak kleke i paprati. Sve do sada nije

shvatao koliko je naučio od Vilinske Gospe. Razum mu je govorio da nekoliko trenutaka objašnjavanja neće mnogo pomoći gradskom momku kao što je njegov drug, a ako su Brignati krenuli, rimljanski izviđači će ih čuti pre nego što ovi čuju njih. No, ipak se trzao svaki put kad začuje Arijev pokret.

Za sada su pronašli masu otisaka kopita u zadimljenim ruševinama usamljene farme. Bilo je to dobrostojeće mesto; u pepelu su našli ostatke glinenog posuđa i slamarica. Bilo je i nekoliko leševa, od kojih jedan obezglavljen. Kad su zašli za ugao, trgli su se od staklastog zurenja glave, koja je bila kosom okačena za bodež zariven u vrata. Farmer je očito dobro napredovao pod rimljanskom upravom, i stoga je smatran za neprijatelja.

Arije je malo pozeleneo, uznemiren koliko prizorom toliko Gavenovom sposobnošću da tako brzo protumači prizor. No, Briganti su otišli dalje, pa su morali i oni. Neprijatelj se prvo podigao blizu Luguvaliuma i kretao se duž limesa ka Eburakumu. Da su skrenuli na jug, uzbunu bi podigli izviđači poslati u drugim pravcima.

Bufova naređenja bila su jasna. Ako Gaven i Arije ne primete neprijatelja do sredine popodneva, pretpostaviće da su Briganti pošli ka istoku, prirodnim putem ka Eburakumu. Sada im je trebalo dobro mesto sa koga će ih videti da odlaze, pa da upozore Rimljane koji zauzimaju odbrambene položaje oko grada. Gaven iskusnim pogledom odmeri teren i pođe uzbrdo, ka mestu gde je neki drevni pritisak izdigao tlo uvis. Stene su se probijale iz litice kao gole kosti.

Kada su stigli do čvornovatih borova na vrhu čuke, obrisaše oznojena čela legionarskim maramama, jer dan je postao topao, i počеше da skupljaju drva za signalnu vatru. Travnata dolina iza njih bila je najprirodniji izbor za svakoga ko traga za bogatim zemljama blizu mora. Bilo je vrlo tiho. Suviše tiho, pomisli Gaven dok je gledao preko doline. Koža ga je svrbela. Bez obzira na to da li će nastaviti pljačku ili će krenuti kući, pobunjenici moraju proći ovuda. Možda i oni imaju izviđače, pomisli on i povuče se iza drveta. Možda se već smeju, planirajući kako da srede ove Rimljane koji su se tako glupo udaljili iz bezbendosti svojih zidova.

Dalje na sever tlo se polako spuštalo u dugačkim talasima, prekriveno izmaglicom. Gaven se setio kako je zemlja još dalje

odatile ponekad sakrivena izmaglicom koja okružuje Avalon, kao da se ostrvo odvojilo od sveta. I granice mogu da budu takve. Pola godine živeo je isključivo u očevom svetu, ali na ovom mestu, koje nije sasvim pripadalo ni Britaniji ni Rimu, bio je neprijatno svestan svog mešovitog porekla i pitao se postoji li mesto gde može sasvim da pripada.

"Pitam se hoće li novi imperator išta učiniti zbog ove pobune", začu iza sebe Arijev glas. "Taj Španac, Hadrijan..."

"Nijedan imperator posle Klaudija nije nikada posetio Britaniju", odgovori Gaven, još zagledan preko predela. Je li ono oblak prašine ili dim iz tek ugašene vatre? Na trenutak je napola ustao, čkiljeći, a onda se ponovo spustio. "Briganti bi morali da naprave poveliku predstavu da bi privukli njegovu pažnju..."

"Tačno. Britanci nisu baš mnogo usklađeni - čak i kad imaju vođu, kao u bici na planini Graupius, opet izgube. To je bilo poslednje uporište plemena."

"To je mislio i moj otac", reče Gaven, setivši se sa koliko mu je ponosa deda pričao o sinovljevoj vojnoj karijeri. "Bio je tamo."

"To mi nikad nisi rekao!" uzviknu Arije.

Gaven sleže ramenima. Bilo mu je teško da misli o Gaju starijem kao o svom ocu, iako je bilo dovoljno da uporedi portet koji je Macelije držao u radnoj sobi sa sopstvenom slikom u bronzanom ogledalu. Njegov otac se na planini Graupius odvažno borio. Uprkos obuci koju je prošao, sad kad je on bio na ispitu, Gaven se pitao kako će se poneti.

"Ako nisu našli novog vođu ravnog Kalgakusu, ne verujem da će dugo biti opasni", reče on glasno.

Arije uzdahnu. "Svakako će biti gotovo čim Deveta stigne Brigante. Hadrijanu će poslati izveštaj o običnom pograničnom sukobu, a možda ni to. Bitka neće imati ni ime."

Najverovantije... pomisli Gaven. Za protekla tri meseca dobro je upoznao disciplinu i snagu rimske vojske. Uprkos hrabrosti svakog pojedinca, bilo bi čudo kad bi plemena mogla da im se suprotstave. Na trenutak se setio sna o Gospi od Gavranova, ali to je svakako ipak bio samo san. Gvozdена snaga legija bila je stvarnost.

"A onda se vraćamo u kasarne", nastavi Arije. "Pa, vežbe... kakva

dosada!"

"Načinili su pustinju i nazvali je mir...", tiho navede Gaven. "Tako je Tacit rekao za umirenje severa iza planine Graupius. Posle ovoga će nam možda biti drago da se dosađujemo."

"Nervozan si zbog čekanja." Arije se iznenada iskezi. "Znam - i ja sam nervozan."

Sigurno je zato. Njegove sumnje normalne su za čoveka koji očekuje bitku. Gaven uspe da se nasmeje, iznenada veoma zadovoljan što je Arije sa njim, i ponovo se zagleda u bregove na severu.

Arije je prvi primetio neprijatelja. Vratio se trčeći iz guštare u koju se povukao da se olakša, uzbuđeno mašući rukama, i Gaven je, provirivši ispod borova, ugledao na zapadu, gde se sunce već spuštalo ka brdima, oblak prašine kako se polako razdvaja u masu ljudi i konja.

Briganti su sporo napredovali zbog ukradenih volovskih kola prepunih plena. Greška, pomisli Gaj. Jedna od najvećih prednosti plemena upravo je pokretljivost. No, bilo ih je više nego što je očekivao - na hiljade. Pogledao je ka jugu, gde bi trebalo da čeka legija, proračunavajući vreme i razdaljinu.

"Sačekaćemo dok glavina neprijatelja prođe, pa ćemo onda upaliti vatru."

"A zatim?" upita Arije. "Ako ostanemo odsečeni od svojih, propustićemo svu zabavu."

"Ako sačekamo, bitka će stići do nas." Gaven nije znao da li se tome nada ili se plaši. Sada je znao da će najopasniji biti trenuci između potpaljivanja vatre i pojave rimske vojske - ako je zauzela svoj položaj, pa bude mogla da vidi signal.

Neprijatelj je sada bio gotovo ispod njih. Po opremi se videlo da su Briganti, ali među njima bilo je i pripadnika divljih plemena sa severa. Arije uhvati njegov pogled, iskezi se i izvuče kremen i čelik. Iskru je dobio tek posle nekoliko pokušaja, ali uskoro se sa nakupljenog granja podiže pramen dima, jačajući kako su dodavali drva, a onda se pretvori u snažan plamen. Dobro proračunato dodavanje zelenog granja i lišća pretvorilo je beli dim u sivi; dimna

perjanica se zanjihala, a onda se ispravila, stremeći pravo u nebo.

Da li je Rimljani vide? Gaven postade napet, zureći. Iznenada ugleda tačku svetlosti na ivici dalekog brda. Prepoznao je srebrni odsjaj vrhova kopalja, i jedan zlatni. Orao... Bez reči je pokazao ka simbolu legije, i Arije klimnu glavom. Pod njima su se skupljale senke, sve dublje, a onda se sliše niz padinu, nezaustavljive kao plima. Umilne zbog daljine, začuše se trube, i pokretna masa pretvori se u tri kolone; središnja je usporavala, a dva krila se odvojiše preko uzvišica.

I Briganti su ih videli. Na trenutak kao da su se pokolebali; potom se začu neskladno brujanje njihovih rogova. Kroz masu ljudi pronese se talas pokreta dok su skidali štitove sa leđa i isturali koplja. Gaven i Arije spustili su se sa druge strane čuke i zaustavili se kad se vika pojačala, vireći iza kleka.

Rimljanska formacija napredovala je neumoljivom pravilnošću ratne mašine. Blokovi ljudi kretali su se ranomernim korakom u pravoj liniji, a krila su zaokretala da štite centre. Keltski juriš plusirao je od divlje energije šumskog požara, tutnjeći ka neprijatelju.

Britanci su svakako videli kakav je rimljanski plan, ali niko, čak ni vođe, nije mogao biti siguran šta će Kelti učiniti. U trenutku kada je izgledalo da će čitava vojska Briganta biti opkoljena i zdrobljena pod napredovanjem Rimljana, nekoliko grupa iz divljih plemena iznenada se odvojiše od njih.

"Beže!" uzviknu Arije, ali Gaven je ćutao.

Nisu delovali uspaničeno, nego besno, i sledećeg trenutka bilo je jasno da ne beže, nego zaokreću kako bi napali bok Rimljana. Iznenada je viši teren, koji je omogućio Rimljanima da se nađu iznad središta neprijatelja, postao nepovoljan, jer su keltski konjanici bili još više. Oni zaurlaše i podbodoše svoje konje nizbrdo.

Na takvom tlu nije im se mogla suprotstaviti ničija pešadija. Legionari se razleteše, gaženi pod kopitama ili gazeći jedni druge dok su pokušavali da se sklone. Kroz formaciju se širila zbrka. Odozgo se videlo kako se uredna formacija raspada i kako se krila spajaju sa središtem baš kad su prvi redovi stigli do glavnine pešadije Briganta.

Dvojica izviđača su užasnuto i netremice gledala uskovitlanu

masu ljudi. Gaven se iznenada setio kako je jednom oborio vevericu kamenom, a ona je pala u osinje gnezdo. Sirota životinja je istog časa nestala pod masom napadača. Sada je gledao isto to. Trzao se od svakog udarca. Je li strašnije biti usred boja, upitao se, ili ovde, gde umireš hiljadama puta za svaku smrt koju vidiš?

No, Rimljani, bolje oklopljeni i zaštićeni od neprijateljskih žaoka, nisu bili potpuno savladani. Mnogi su poginuli na mestu, ali oni koji su mogli baciše se u trk. Zapovednik i njegovo osoblje postavili su se na maloj uzvišici. Crveni plaštovi počеше da se kreću kada je prvi talas vojske u bekstvu stigao do njih. Hoće li Donatus moći da ih sredi?

Gaven nikada nije saznao je li zapovednik makar pokušao. Video je crvene plaštove kako se povlače, video ih je progutane u masi, i onda je video krvave mačeve kada su ih Britanci stigli. Legionarski orao njihao se još nekoliko trenutaka nad opštim metežom, a onda pade i nestade.

"Jupiter Fides", šapnu Arije; lice mu je bilo boje sira. Gaven, koji je video jato vrana kako lete iznad bitke, znao je da ovde ne vlada rimljanski bog nego Velika Kraljica, Gospa od Gavranova, Katubodva.

"Hajde", šapnu on. "Više im ne možemo pomoći."

Arije se teturao dok su se spuštali sa druge strane brda. Gaven, i sGm ozbiljno uzdrman, nije imao vremena za saosećanje. Čula su mu bila napregnuta do same granice, tragajući za opasnošću, i kada je čuo, kroz tutnjavu bitke, zveckanje metala o kamen, gurnuo je druga u paprat kraj potoka, šapnuvši mu da se ne miče.

Ležali su kao progonjeni zečevi i osluškivali sve glasnije zvuke. Gaven pomisli na odrubljenu glavu koju su videli na onoj farmi. Pripadnici plemena ponekad uzimaju glave kao trofeje. Na trenutak je mogao da zamisli svoju i Arijevu glavu kako se keze na motkama pred vratima nekog severnjačkog ratnika. Želudac mu se podiže i on brzo počе da guta pljuvačku, bojeći se da bi ih zvuk povraćanja odao.

Sada je kroz paprat video gole cevanice i čuo je pesmu. Ratnici su se smejali, pevajući raštimovane odlomke koji će se pretvoriti u pobedničku pesmu. Slušao je grleni govor severnjaka i pokušavao

da razabere reči.

Trgao se od grčevitog pokreta kraj sebe. Nad glavama divljih ratnika njihao se legionarski orao. Osetio je kako Arije ustaje i pružio je ruku da ga zaustavi, ali njegov drug već je stajao i izvlačio mač. Blesak sunca na čeliku prekinuo je pesmu. Gaven brzo čučnu, pripremivši oružje, a Briganti počеше da se smeju. Užasnut, shvatio je da ih ima preko dvadeset.

"Dajte mi orla!" promuklo reče Arije.

"Daj ti nama mač!" reče najviši, natucajući latinski. "Možda ćemo te pustiti da živiš."

"Kao rob među ženama..." reče neko drugi, crvenokosi džin.

"Oh, ostavi ga neka ih zabavlja!"

"Dopašće im se te kovrdže - možda je ovo, zapravo, devojka, koja je pošla u rat za svojim momkom!"

Potomu usledi niz prostačkih nagađanja na britanskim jezicima o tome šta će mu sve žene raditi. Gaven je na trenutak, uklješten između straha za druga i narastajuće panike koja je zahtevala da pobjegne, ostao nepokretan. Onda ipak ustade.

"Ovo je ludak", reče Gaven jezikom ratnika, hvatajući Arija za kraj tunike da ga zaustavi. "Bogovi ga štite."

"Svi smo mi ludaci." Poglavica Briganta ga je oprezno odmeravao, pokušavajući da poveže britanski govor sa rimljanskom opremom. "A nama su bogovi podarili pobjedu."

Sasvim tačno, pomisli Gaven, a ja sam najluđi od svih. Ipak, nije mogao da gleda kako mu ubijaju druga. Od tog sećanja svakako bi poludeo.

"Bogovi vašeg naroda bili su dobri", počе on da brblja, "i ne bi voleli da vide kako vređate bogove poraženog neprijatelja. Ovaj ovde je njihov sveštenik. Dajte mu orla i pustite ga."

"A ko si ti da nam naređuješ?" upita poglavica, smračivši se.

"Ja sam Sin Avalona", odvrati Gaven, "i video sam Katubodvu kako jaše na vetru!"

Među ratnicima nastupi zbunjeno mrmljanje, i Gaven se na trenutak ponadao da će uspeti da se izvuče. A onda riđi pljunu i podiže koplje.

"Onda si izdajica i u društvu sa budalom!"

Od tog pokreta Arije uspe da se otrgne. Gaven je zakasnio samo za trenutrak i nije uspeo da ga zaustavi kada je jurnuo. Samo je video, sa užasnom jasnoćom, luk koji je koplje Briganta proseklo preko neba.

Prsni oklop bi možda skrenuo udarac, ali izviđači su nosili samo tešku kožnu tuniku. Arije se zatetura kada mu se oštrica zarila u grudi, i iznenađeno raširi oči. Još dok mu je drug padao, Gaven je znao da je rana smrtonosna. No, to je bila poslednja razumna misao koju je pamtio. Pred njim se pojaiv lice Katubodve, i on vrisnu i jurnu napred.

Osetio je udar kad je njegova oštrica naišla na meso. Ne razmišljajući, parirao je udarac i provukao se ispod neprijateljeve ruke. Kelti su stajali zbijeni i nisu mogli da zamahuju dugačkim mačevima. Njegova oštrica bila je kraća i on je neprekidno zamahivao, zarivajući je u meso i stružući kosti. Dugi sati provedeni u vežbanju mačem usmeravali su udarce, ali druidske kletve koje je uzvikivao bile su po njegove neprijatelje opasnije od mača.

Gaven oseti olakšanje, a onda primeti da ga više niko ne napada. Zatreptao je, dahćući kao premoren konj.

Primetio je poslednje Brigante kako nestaju iza vrha. Oko njega je ostalo opruženo osam leševa. Pomalo se teturajući dok ga je duh koji ga je zaposeo polako napuštao, Gaven uspe da se vrati do Arija. Drug mu je nepomično ležao, zureći u nebo praznim očima. No, malo dalje, tamo gde su ga Briganti bacili, ležao je orao Devete.

Gaven nejasno pomisli da bi trebalo da sahrani druga. Trebalo bi da položi Arija u herojsku mogilu, okuženog neprijateljima i sa orlom umesto spomenika. Ali znao je da nema tu snagu, i da je, zapravo, svejedno. Arije bi i dalje bio mrtav, kao i svi ostali. Sada čak ni orao nije bio važan, osim kao povod da se ljudi ubijaju.

Ne spadam ovamo... ošamućeno pomisli on. Mač mu skliznu iz ruke. Odrvenelim prstima petljao je oko kopči na kožnoj tunici. Bolje se osećao bez nje, ali i dalje je zaudarao na krv. U tišini on iznenada začu žubor vode kako ga priziva. Nesigurno je zašao u paprat i zaronio lice u ledeni potok koji je sebi izdubio duboko korito; oprao je krv sa ruku i nogu i ponovo se napio. Začudo, vrlo malo krvi bilo je njegovo. Od vode se osetio bolje, ali mrlja od krvi, krvi sopstvenog

naroda, još mu je ležala na duši.

Nisam položio zavet imperatoru, pomisli on. Ne moram da ostanem u vojsci i postanem kasapin! Da li bi ga primili ako se vrati u Eburakum? To nije znao, ali je bio siguran da bi mu deda umro od sramote. Bolje da starac misli da je poginuo, nego da veruje da je pobjegao od užasa bitke. Dok je gledao mrtvace oko sebe, Gaven je shvatio da se, zapravo, boji ubijanja, a ne pogibije.

Konačno je ustao. Među telima su na zalazećem suncu blistala pozlaćena orlovska krila.

"Barem ti više nikoga nećeš moći da ubiješ!" promrmlja on, podiže orla i ponese ga do potoka. Hladna voda se sklopi nad orlovim sjajem, kao što je sakrivala i sjaj mnogih drugih dragocenosti koje je bogovima prinosio narod njegove majke.

Sa druge strane grebena ljudi su se možda još borili i umirali, ali ovde je vladala tišina. Gaven je pokušavao da smisli šta da radi. Nije mogao da se vrati u legije, ali rimljanske crte lica doneće mu propast među plemenima. Zapravo je postojalo je samo jedno mesto gde niko neće pitati je li Rimljanin ili Britanac, nego samo kakav je u duši. Iznenada je bolno i duboko poželeo da ode kući, u Avalon.

6.

Dolina Avalona bila je utonula u žetveni mir. Zlatasta svetlost probijala se kroz lišće jabukovog drveta, blistajući na mirisnom dimu koji je izvirao iz glinene posude, i bacajući blagu svetlost na velove sveštenica i plavu kosu devojke koja je sedela među njima. U srebrnoj činiji pred njom voda se zatalasala od dodira daha, a potom se umirila. Kaileja, dodirujući prstima Sianina ramena, oseti kako iz njih nestaje napetost kad je devojka zapala u dublji trans, i ona klimnu glavom. Dugo je čekala na ovaj dan.

"Opusti se, tako je", mrmljala je ona. "Udahni... izdahni... i pogledaj površinu vode." Osetila je kako njena vizija poigrava na vodi dok je udisala dim magičnog bilja. Brzo je odvrtila pogled, učvršćujući svoju svest u sadašnjosti.

Siana uzdahnu i naže se napred, a Kaileja je zaustavi. Bila je sigurna da je devojka pogodna za Vid, ali nije imala prava da je upotrebi za to sve dok Siana ne položi zavet sveštenice. Onda je Gaven pobegao, i devojka je patila i toliko je smršala da joj je Kaileja zabranila bavljenje ma kojom vrstom magije. Tek poslednjih meseci počela je da se oporavlja. Kaileji je to donelo ogromno olakšanje. Kćer Vilinske Kraljice bila je najnadarenija od svih devojaka koje su im došle na obuku - nikakvo čudo, s obzirom na poreklo. Vrhovna sveštenica bila je prema njoj stroža nego prema ostalima, a Siana se nije slomila. Ona je svakako bila u stanju da nauči svu drevnu magiju i da je koristi kada Kaileje više ne bude bilo.

"Voda je ogledalo", tiho reče Kaileja, "u kome možeš videti stvari vrlo daleke u prostoru i vremenu. Sada potraži vrh Tora i reci mi šta vidiš..."

Siana počne dublje da diše. Kaileja ju je pratila, postepeno popuštajući kontrolu kako bi podelila viziju, zadržavajući pri tome vezu sa stvarnim svetom.

"Vidim... krug kamenja kako blista na suncu... Dolina je duboko dole... vidim šare... blistave staze između ostrva, blistavi put koji dolazi iz Dumonije i udaljava se ka istočnom moru..."

Kaileja je kroz poluzatvorene kapke takođe videla šarene

bregove, šume i njive, a ispod njih blistave linije moći. Kao što se i nadala, Siana je mogla da vidi unutrašnji svet kao i spoljašnji.

"Dobro je, vrlo dobro..." poče ona, ali Siana je nastavila:

"Sledim blistavu stazu; ona vodi ka Albi na severu. Diže se dim; granice su natopljene krvlju. Bila je bitka, i gavranovi se goste leševima..."

"Rimljani", šapnu Kaileja. Kada su čuli vest o ustanku, druidi su se složili da ga pomognu svojim moćima, a sveštenice, zagrejane njihovim oduševljenjem, bile su spremne da im se pridruže. Kaileja se setila prvog naleta zadovoljstva zbog mogućnosti da konačno oteraju omražene Rimljane, a potom i sumnje - je li to pravi način za korišćenje moći Avalona?

"Vidim Rimljane i Britance, tela prepletenih na bojnopolju..." Sianin glas je drhtao.

"Ko je pobedio?" upita Kaileja. Oni su otposlali svoju moć; čuli su da je bilo borbe. A potom ništa. Ako su Rimljani i znali šta se desilo, nisu dozvoljavali da se vesti daleko šire.

"Gavrani se goste i prijateljima i neprijateljima. Domovi leže u ruševinama, a bande begunaca lutaju zemljom."

Vrhovna sveštenica se ispravi, mrešćeći se. Da su pobunjenici lako poraženi, Rim bi to smatrao za običan sukob. Da su plemena potpuno uništila Rimljane, imperija bi možda odustala od Britanije. No, ova polovična propast samo će ih razbesneti.

"Gavene, gde si?" šapnu Siana, drhteći.

Kaileja se ukoči. I dalje je imala neke veze u Devi. Znala je da je dečak otišao kod svog dede i da je potom poslat u Devetu legiju u Eburakum. Od tada je živela u strahu da je Gaven poginuo u bici. Ali kako je devojka znala za to? Nije htela da Siana traga za njim, ali znala je koliko su vezani, i nije se oduprla mogućnosti da sazna ono što je očajnički želela da zna.

"Proširi viziju", tiho reče ona. "Neka te srce vodi tamo kuda moraš da ideš."

Siana se još više umiri, ako je to i bilo moguće, očiju uperenih u kovitlac svetlosti i boja u činiji.

"On beži..." konačno reče ona. "Pokušava da nađe put kući. Ali zemlja je puna neprijatelja. Gospo, zašiti ga svojom magijom!"

"Ne mogu", odgovori Kaileja. "Moja snaga može da čuva samo ovu dolinu. Moramo se moliti bogovima."

"Ako ti ne možeš da mu pomogneš, onda, osim Boginje, samo još ona to može." Siana se uspravi uz drhtav uzdah, i površina vode se naglo isprazni. "Majko!" kriknu ona. "Tvoj posinak je u opasnosti! Majko - ja ga volim! Dovedi Gavena kući!"

Gaven se trže i sede, oslušujući nagoveštaj zvuka koji se proneo vresištem. Postajao je glasniji. Osetio je na obrazu dodir ledenog vazduha i ponovo seo. Samo vetar, jača u sumrak, kao i uvek. Ovog puta je samo vetar. Za tri dana, koliko je prošlo od bitke, činilo mu se da se samo skrivao i bežao. Bande lutajućih Briganta i razbijene legionarske jedinice bile su jednako opasne, a svaki pastir mogao je da ga izda. Mogao je da preživi hvatajući sitne životinje u zamke i krađući iz farmerskih ostava, ali postajalo je sve hladnije. Na severu, on je bio jedan od mnogih koji su izbegli bitku, u opasnosti od obeju strana. No, kako se bude kretao ka jugu, postajace sve upadljiviji. Tehnički, on nije bio dezertar, ali Rimljani će tražiti žrtvene jarce.

Stresao se i čvrće pritegao ogrtač. Kuda da pođe? Postoji li mesto, čak i Avalon, gde se čovek mešane krvi kao što je on može osećati kod kuće? Gledao je kako svetlost zamire na zapadu i osećao kako mu nada umire u duši.

Te noći sanjao je Avalon. I tamo je bio mrak, i device su plesale na Toru, prodevajući se između kamenja. Bilo ih je više nego što je on pamtio; potražio je Sianinu blistavu kosu. Devojačke prilike tkale su šare kroz senke i mesečinu, i dok su se kretale, trava na Toru kao da je sijala u odgovor, kao da je njihov ples probudio moć koja spava unutar brda.

"Siana!" uzviknuo je u snu, znajući da ga ona neće čuti. A ipak, čim je izgovorio to ime, jedna prilika je zastala, okrenula se i pružila ruke. Bila je to Siana; prepoznao je njeno gipko telo, nagnutu glavu, sjaj kose. A iza nje, kao senku, ugledao je priliku njene majke, Vilinske Kraljice. Senka je na njegove oči rasla, sve dok se nije pretvorila u vrata u tami. On se povukao, bojeći se da će ga progutati, a neko čulo mimo sluha uhvatilo je njene reči: "Put do svega što voliš jeste kroz Mene..."

Gaven se probudio u zoru, smrznut i ukočen, ali, začudo, malo manje obeshrabren. U jednu zamku se uhvatio mladi zec, čije mu je meso malo ublažilo glad. Oko podneva, kada se uputio nizbrdo da pije sa malog izvora, sreća mu je opet okrenula leđa. Trebalo je da se udalji čim je utolio žeđ, ali popodne je bilo toplo, a on veoma umoran. Sedeći naslonjen leđima o vrbu, dozvolio je očima da se zatvore.

Naglo se probudio, svestan zvuka koji nije bio ni vetar u drveću ni žubor potoka. Čuo je muške glasove i zvuk potkovanih sandala - sada ih je video kroz lišće - rimske vojnike, i to ne obeshrabrene lutalice kakve je dosad sretao. Ovo je bio redovni vod pod komandom centuriona.

Prepoznaće legionarsku tuniku, pomisli on, nagonski tražeći pogledom zaklon. Iza njega je bilo brdo, pokriveno gustom šumom. On pođe puzeći tuda, pomerajući rukama vrbove grane. Bio je na donjem delu padine kad su ga primetili.

"Stoj!"

Autoritet u tom glasu na trenutak ga je zaustavio. Potom je nastavio, i jedno bačeno koplje tresnu u grmlje kraj njega i začegrtalo po kamenju. Gaven ga zgrabi i nagonski baci nazad. Začu nekoga da psuje i nastavi dalje, prekasno shvativši da će, ako dosad nisu nameravali da ga prate, sada to svakako učiniti.

Već je poverovao da će umaći, kada se padina neočekivno završi na mestu gde je neki davni grč zemje rascepio stenje. Zanjihao se na ivici ponora, gledajući naizmenično oštro stenje u dubini i oružje onih koji su ga gonili. Bolje da poginem boreći se, očajnički pomisli on, nego da me okovanog odvuku na suđenje za dezerterstvo.

Sada im je video lica, crvena od napora, ali užasno odlučna. Izvukao je dugačak bodež, žaleći što im je vratio koplje. A onda ga neko pozva po imenu.

Ukočio se, ali legionari nisu imali daha za dovikivanje, čak i da su znali ko je on. Mora da mu se pričinjava od hučanja krvi u ušima. Ili je to vetar u stenju.

"Gavene - hodi k meni!" Bio je to ženski glas. On se nehotice okrete. Ponor je sada zaklanjala senka, sve tamnija kako je gledao u

nju. "Seti se, put u bezbednost vodi kroz Mene..."

Poludeo sam od očajanja, pomisli on, ali sada mu se učini da vidi blistave tamne oči na licu uokvirenom crnom kosom. Strah nestade iz njega uz kratak uzdah. Kada je prvi legionar stigao do ispusta na kome je stajao, Gaven se nasmeši i zakorači u prazninu.

Rimljanima je izgledalo da je pao u tamu. Zahvatio ih je ledeni vetar, nalik na dah zime u duši, i čak ni najhrabriji među njima nije goreo od želje da po ponoru traži telo čoveka koga su gonili. Ako je bio neprijatelj, onda je mrtav, a ako je bio prijatelj, onda je budala. Vratili su se nizbrdo, neobično nevoljni da razgovaraju o onome što su videli, i do vremena kada su se priključili glavnini odreda, događaj se povukao u onaj deo njihovih duša u kome borave ružni snovi. Čak ni centurion se nije setio da to pomene u izveštaju.

Svakako su imali druge, važnije brige. Ostaci razbijene Devete legije polako su se vraćali u Eburakum, gde ih je Šesta, premeštena iz Deve, dočekivala sa jedva obuzdanim prezirom. Govorilo se da je novi imperator, Hadrijan, besan i da će možda doći u Britaniju da lično sredi prilike. Preživeli iz Devete bili su raspoređeni u druge jedinice, rasute po raznim delovima imperije. Nikakvo čudo što su na sva ispitivanja odgovarali samo mračnim ćutanjem.

Samo je centurion Rufinije, koji je zaista voleo svoje regrute, imao koju reč za postarijeg vojnika u penziji koji je takođe stigao iz Deve. Da, sećao se mladog Macelija. Dečko je bio poslat kao izviđač i možda je uspeo da izbegne veliku bitku. No, otada ga niko nije video.

Potom je Šesta izišla na dugi, brutalni zadatak umirivanja severa, i Macelije se vratio kući u Devu, još ne znajući šta se desilo sa dečakom koga je zavoleo za tih nekoliko kratkih meseci.

Zima je te godine bila teška i vlažna. Severom su besnele oluje, a teške kiše pretvorile su dolinu Avalona u sivo more koje je bregove preobrazilo u prava ostrva na kojima su ljudi čučali i molili se da dođe proleće.

Na dan ravnodnevice Kaileja se rano probudila, drhteći. Ležala je umotana u vunenu ćebad, a njena slamarica bila je pokrivena

ovčijom kožom, ali vlažna hladnoća zime prodrila je u sve, uključujući i njene kosti. Otkako je izgubila mesečnicu bila je zdrava i jaka, ali ovog jutra, sećajući se koliko su je tokom zime boleli zglobovi, osećala se prastara. Srce joj zakuca u iznenadnoj panici. Ne sme da ostari! Avalon napreduje, čak i u ovakvim godinama, ali ima premalo obučenih sveštenica na koje može da se osloni. Avalon neće opstati bez nje!

Ona duboko udahnu, naređujući srcu da se umiri i mišićima da se opuste. Jesi li sveštenica ili nisi? Šta je bilo sa tvojom verom? Kaileja se nasmeši, svesna da grdi sebe kao neku od novih devojaka. Zar nemaš poverenja u Boginju da će se starati o svojim?

To ju je umirilo, ali po njenom iskustvu Gospa je najčešće pomagala onima koji i sami sebi pokušavaju da pomognu. I dalje joj je bila dužnost da obuči svoju naslednicu. Bez Gavena, svete loze, za čiji je nastavak Eilan žrtvovala život, bile su prekinute, ali to je bio samo razlog više da Avalon, koji čuva njen rad i učenje, istraje.

Siana...pomisli ona. Ona treba da me nasledi.

Devojka je položila zavet sveštenice, ali je za Beltan bila bolesna i nije bila kod vatri. A onda je postala čuvar kladenca. No, to može da radi i neka od mlađih devojaka. Nekim sveštenicama, naviklim na prisilnu čednost Šumske Kuće, bilo je teško da shvate važnost dozvole sveštenicima i sveštenicama da zajedno ležu u obredu. Oni koji to čine, ne vode ljubav iz zadovoljstva, ili barem ne potpuno, nego su predstavnici moćnih muških i ženskih sila koje ljudi nazivaju bogovi. Buduća Vrhovna sveštenica Avalona mora učestvovati u tome.

Ove godine neću prihvatiti nikakav izgovor. Ona mora dovršiti obred i predati se bogu.

Neko joj je lupao na vrata, i ona sede, trgavši se od zime.

"Gospo!" Bio je to glas Lunet, zadihane od uzbuđenja. "Vodohodač stiže na pristanište. Neko je sa njim. Liči na Gavena! Gospo, morate doći!"

No, Kaileja je već bila u pokretu, brzo obuvajući krznene cipele i navlaćeći topli plašt. Kada je otvorila vrata, zažmirkala je od blistavog dnevnog svetla, a vazduh, koji joj je do maločas bio leden, sada ju je opio kao vino.

Sreli su se na stazi. Vodohodač je već otisnuo čamac od blatnjave obale. Lunet i ostale sveštenice probuđene njenom vikom sabile su se iza nje, piljeći u Gavena kao da se vratio iz mrtvih.

Kad ga je bolje pogledala, Kaileja je razumela njihovu nesigurnost. Gaven se promenio. Izgledao je viši i mršaviji, ali bilo je mnogo čvrstih mišića na tim dugačkim kostima, a čvrsto lice sa kojim se vratio svakako je bilo lice muškarca. Ali pogled mu je bio pun čuđenja.

Ona odmahnu glavom i otera ostale. "Glupače male, nije ovo Samen, kada se mrtvi vraćaju, a on nije avet nego živ čovek. Idite i spremite mu nešto toplo da popije i suhu odeću, ako ne možete da smislite ništa bolje - trk!"

Gaven zastade i osvrte se. Kaileja tiho izgovori njegovo ime.

"Šta se desilo?" upita on, konačno je primetivši. "Ima tako mnogo vode, ali nisam video kišu, i kako to da grane pupe kad tek što su izgubile lišće?"

"Ravnodnevnica je", reče ona, ne shvatajući.

On klimnu glavom. "Bitka je bila mesec dana pre toga, a onda sam neko vreme lutao..."

"Gavene", prekide ga ona, "velika bitka na severu bila je vođena u vreme žetve, pre pola godine!"

On se zanjaha, i na trenutak je pomislila da će pasti. "Pre šest meseci? Ali prošlo je samo šest dana otkako me je Vilinska Gospa spasla!"

Kaileja ga uze za ruku, polako shvatajući. "Vreme u njihovom svetu teče drugačije. Znali smo da si u opasnosti, ali ne i šta je bilo sa tobom. Vidim da treba da zahvalimo Vilinskoj Gospi što te je sačuvala. Nemoj da se žališ, dete - propustio si zimu, a bila je teška. Ali sada si kod kuće, i moramo da odlučimo šta ćemo sa tobom!"

Gaven pomalo drhtavo uzdahnu, a onda uspe da se nasmeši. "Kod kuće... Tek posle bitke sam shvatio da mi nije mesto ni u rimskim ni u britanskim zemljama. Samo ovde, na ovom ostrvu koje ne pripada sasvim svetu ljudi."

"Neću da ti namećem odluke", oprezno reče Kaileja, savlađujući uzbuđenje. Kakav bi vođa druida on bio! "Ali ako nisi položio neki drugi zavet, odluka pred kojom si bio pre odlaska još te čeka."

"Za nedelju dana bih položio zavet imperatoru, ali došli su Briganti i poslali su nas bez toga", odvrati Gaven. "Brat Pavle biće besan." On se iznenada osmehnu. "Sreo sam ga dok sam se peo; preklinjao me je da se pridružim njegovom stadu. Odbio sam, a on je povikao nešto... šta se desilo sa hrišćanima otkako je umro otac Josif? Pavle mi izgleda još luđi nego ranije!"

"On je sada otac Pavle", odgovori Kaileja. "Izabrali su ga sebi za vođu, a izgleda da je rešen da i od ostalih načini fanatike slične sebi. To je šteta, jer smo mnoge godine mirno živeli jedni uz druge na ovom brdu, ali on više neće da ima ništa sa zajednicom kojom vlada jedna žena. Već mesecima ne razgovaramo između sebe. Ali nije on važan", nastavi ona. "Ti moraš da odlučiš šta ćeš sada."

Gaven klimnu glavom. "Izgleda da sam u vilinskom svetu proveo šest meseci u razmišljanju, iako mi se činilo da je mnogo kraće. Spreman sam..." on zastade, osvrćući se po izbledelim kolibama, a potom pogledavši kamenom krunisani Tor, "da se suočim sa sudbinom koju su mu bogovi spremili, kakva god da je."

Kaileja zatrepta. Na trenutak ga je videla optočenog zlatom kao da je kralj, ili je to bila vatra?

"Tvoja sudbina možda je veća nego što pretpostavljaš..." reče ona glasom koji nije bio njen.

A onda trenutak vizije prođe. Pogledala je da vidi kako će on reagovati, ali zurio je mimo nje, i sa njegovog lica nestao je sav umor. Kaileja nije morala da se okrene kako bi znala da tamo stoji Siana.

Mladi mesec je zalazio. Gaven je kroz ulaz u nisku kolibu od granja, gde su ga smestili, mogao da nazre njegov krhki srp tik nad ivicom brda. Siroti, mali mesec žuri na spavanje; uskoro će ga ostaviti u tami. Promeškoltio se i ponovo seo. Bila je noć pred Beltan. Gaven je bio ovde od zalaska sunca, kada je mladi mesec već bio visoko. Rekli su mu da treba da meditira i priprema dušu. Njemu je sve to neprijatno ličilo na one duge sate kada su on i Arije čekali da počne bitka između Rimljana i Briganta.

Ovde ga je držala samo sopstvena volja. Bilo bi sasvim lako umaći kroz tamu. Narod Avalona svakako ga ne bi prognao ako bi se

predomislio - i ovako su ga stalno pitali da li polaže zavete svojom slobodnom voljom. No, ako bi odbio, a ostao, uvek bi video razočaranje u Kailejinim očima, a Siana - učinio bi i mnogo više od ovoga što mu spremaju, samo da ima prava na njenu ljubav.

Ponovo je pogledao napolje. Mesec je zašao. Kratak pogled na položaj zvezda odmah mu je rekao da se bliži ponoć. Uskoro će doći po mene, a ja ću čekati. Zašto? Da li ga zadržava samo želja za Sianom, ili neki dublji poriv duše?

Gaven je pokušao da pobjegne i otkrio je da ne može da umakne od svoje dvostruke prirode. Sada mu se činilo da je jedini način da se zaleći bio da odabere nešto čemu će služiti, nešto čemu će se potpuno posvetiti.

Napolju nešto šušnu; on podiže pogled i primeti da su se zvezde pomakle. Napolju su se okupljali druidi, u belim odeždama koje su avetinjski sijale pod svetlošću zvezda.

"Gavene, sine Eilanin, pozivam te sada, u satu vrhunca noći. Je li i dalje tvoja želja da budeš posvećen u svete misterije?" To je bio Branosov glas, i Gavenu laknu kad ga je čuo. Starac je izgledao prastar kao bregovi, prsti su mu sada bili toliko izobličeni u zglobovima da više uopšte nije mogao da svira harfu, ali kad zatreba i dalje je mogao da učestvuje u obredima sa punim sveštениčkim moćima.

"Jeste." Glas mu je zazvučao promuklo.

"Onda, iziđi, i neka proba počne."

Povedoše ga, još u tami, do svetog kladenca. U zvuku vode bilo je nečeg drugačijeg. Kad je zavirio unutra, Gaven utvrdi da je tok vode promenjen. Sada su se videle stepenice, koje su vodile u okno kladenca, kao i niša u zidu.

"Da bi se ponovo rodio u duhu, prvo moraš da se pročistiš", reče Branos. "Siđi u kladenac."

Drhteći, Gaven se svuče i pođe naniže. Tuarim, koji je položio zavete prošle godine, pođe za njim. Gaven se trže kada mladić kleče i postavi mu oko članaka na nogama par gvozdениh okova. Rekli su mu da će to uraditi, i znao je da bi lako mogao de ih se oslobodi ako ga izda hrabrost, ali hladna težina metala na nogama ispunila ga je neočekivanim strahom. Ipak, nije rekao ništa nego je slušao žubor

vode, koja je, oslobođena, počela ponovo da ispunjava kladenac.

Voda je brzo rasla. Bila je ledeno hladna, i Gaven neko vreme nije mogao da misli ni na šta drugo. No, svaki od sveštenika na koje je mislio sa gorčinom dok je učio za vojnika, svakako je prošao kroz ovo; neće pobeći od onoga što su oni izdržali. Pokušao je da skrene misli, pitajući se da li sveta posudica o kojoj je govorio otac Josif još ovde ili ju je Kaileja prenela na neko bezbednije mesto. Ako bi pokušao, verovatno bi osetio nešto, odjek radosti kroz bol, ali voda je rasla.

Kada mu je voda stigla do grudi, Gaven više uopšte nije osećao donji deo tela. Pitao se da li bi ga mišići dovoljno slušali da pobegne, ako reši da pokuša. Je li sve ovo možda samo trik da ode u smrt, ne pobunivši se? Seti se! reče on u sebi. Seti se šta te je Kaileja učila! Prizovi unutrašnju vatru!

Hladna voda obgrli mu vrat; zubi su mu cvokotali. On očajnički posegnu za sećanjem na plamen - iskrom u tami uma koja je plamtela dok je udisao vazduh, a onda eksplodirala kroz svaku venu. Svetlost! Odbio je da misli na ma šta drugo sem na toplotu. Na trenutak mu se učini da vidi komešanje senki rascepljeno usamljenom munjom koja je odelila svetlo od tame, i time, lančanom reakcijom, poslala u svet sistem, red i smisao.

Povratila mu se svest o sopstvenom telu, ali na sasvim drugom nivou. Utvrdio je da može da vidi, jer tama oko njega bila je osvetljena zračenjem koje je dopiralo iznutra. Više mu nije bilo hladno - još malo, pomislio je, i njegova unutrašnja vrelinu pretvoriće vodu u paru. Kada mu je dodirnula usne, nasmejao se.

Tog trenutka nivo vode počeo ponovo da opada. Nije dugo trebalo da se kladenac, sa zaprečenim ulazom i otvorenim izlazima, dovoljno isprazni da bi ga druidi izvukli. Gaven je to jedva primetio. Bio je svetlost! To novo saznanje bilo je jedino na šta je sada mogao da misli.

Kraj kladenca bila je upaljena ogromna vatra; da nije uspeo, verovatno bi ga tu grejali. Rekli su mu da mora proći kroz vatru da bi nastavio, i Gaven se ponovo nasmeja. On je vatra - zašto bi se plašio plamena? Onako nag, prošao je preko ugljevlja, i mada je vrelinu osušila vodu sa njega, nije zadobio ni najmanju opekotinu na

stopalima.

Sa druge strane čekao ga je Branos.

"Prošao si kroz vodu i vatru, dva od elemenata od kojih se, po učenjima drevnih mudraca, sastoji svet. Ostaju još zemlja i vazduh. Da bi dovršio svoju probu, moraš naći put do vrha Tora - ako možeš..."

Dok je starac govorio, ostali su doneli zemljane ćupove u kojima se dimilo bilje, i postavili ih oko njega. Dim je navirao uvis, sladak i zagušljiv; prepoznao je kiselo-slatki miris bilja koje se koristi za izazivanje vizija, ali nikada ga nije osetio u tolikoj koncentraciji. Nehotice je udahnuo, zakašljao se i prisilio sebe da ponovo udahne, pripremajući se da se odupre talasu vrtoglavice koji će uslediti.

Prihvati ga, dopusti da te ponese, ponovio je u sebi stari nauk. Dim može biti velika pomoć pri odvajanju uma od tela, ali bez discipline duh bi se mogao izgubiti u košmarima. No, njemu, već punom svetog plamena, nije trebala pomoć da prevaziđe uobičajenu svest. Sa svakim udisajem osećao je da ga dim odvodi sve dalje od obične svesti; pogledao je druide, i video da su optočeni oreolom svetlosti.

"Popni se uz svetu planinu i primi blagoslov bogova..." Branosov glas odjekivao je kroz sve svetove.

Gaven trepnu i pogleda u padinu nad sobom. To bi trebalo da bude sasvim lako, čak i dok mu duh lebdi. Za proteklih sedam godina peo se na Tor toliko često da će mu noge svakako i same pronaći put. Načinio je prvi korak i osetio da mu stopala tonu u tlo. Još jedan korak - kao da je išao kroz duboku vodu. Pogledao je napred; ono što mu je do maločas delovalo kao odraz vatre u prizemnoj izmaglici sada je izgledalo kao sjaj što dopire iz same zemlje, a planina je bila svetlucavo prozirna kao rimsko staklo. Kamen koji je označavao početak staze sada je izgledao kao vatreni stub.

Bila je to ista svetlost kao ona što je video da izvire iz njegovog tela - kao oreoli koje je video oko ostalih. To nisam samo ja! shvati on. Sve je načinjeno od Svetla!

No, stvari ovako osvetljene nisu bile iste kao na svakodnevnoj svetlosti. Sada je bilo jasno da spiralni put koji je tako dobro

poznavao ne vodi oko Tora nego u njega. Na trenutak je osetio strah - šta ako ga vizija napusti i on se nađe zarobljen pod zemljom? No, ovaj novi način gledanja bio je toliko zanimljiv da nije mogao da se odupre želji da sazna šta leži unutar svete planine.

Gaven duboko udahnu, i ovog puta dim ga nije ošamutio, nego mu je izoštrio viziju. Put je bio jasan. On odvažno pođe napred.

Put je, sa najzapadnije tačke Tora, vodio pravo u unutrašnjost planine. Utvrdio je da se kreće zakrivljenom putanjom, kroz neku prozirnu materiju koja je pružala otpor kao voda i peckala kao vatra, ali nije bila ni jedno ni drugo. Dok je izlazio iz krivine i ponovo skretao nazad, osećao se kao da mu je telo postalo manje čvrsto; lebdeo je kroz tlo, i samo poimanje svetlosti u sopstvenom telu omogućavalo mu je da zadrži svest o sebi.

Sada se bližio mestu ulaska, ali umesto da ga spiralno zaobiđe, put se gotovo presavi. Ponovo je skrenuo oko brda. Ova krivina bila je duža; osećao je da se udaljava od središta usmesto da se približava. No, ista sila ponovo ga okrete, toliko blizu površine da je video spoljašnji svet kao kroz kristalnu izmaglicu. Opet je prošao okolo i nazad, i sada je, konačno, put vodio pravo u brdo.

Sad je bio veoma duboko. Moć je u središtu brda pulsirala tolikom snagom da je jedva mogao da stoji. Pokušao je da se probije kroz zid prolaza, upinjući se da je dosegne, i osetio je početak uzvišenog rastakanja sopstvenog bića kada je dodirnuo granicu. Put je zatvoren, začu se glas duboko iznutra; nisi još dovršio svoj preobražaj.

Gaven se povuče. Video je da se može samo napred, ali jedva je uspeo da podnese bol od udaljavanja od središta. No, ovaj deo lavirinta bio je tešniji od ostalih, i sada je naišao na oštru krivinu i zateturao se kada ga je tok moći koji teče kroz Tor zahvatio i poneo ga ka srcu planine.

Odnekud izvan krugova sveta začu se glas: "Pendragon prolazi Stazom Zmajeve..."

Kao sunce kad se presijava na ledom optočenim granama drveta zimi; kao zvuk fanfara, talasanje tonova sa svih harfi na svetlu; sGm sjaj i lepota. On je bio Zmajeve Glava i lebdeo je na neugasivoj tački koja predstavlja središte sveta.

No, posle večnosti izvan vremena, učini mu se da ga neko zove ovozemaljskim imenom.

"Gavene..." Poziv je bio jedva čujan zbog udaljenosti, ženski glas koji bi trebalo da pozna. "Gavene, sine Eilanin, vrati nam se! Izidi iz kristalne pećine!"

Zašto da iziđem, pomisli on, kada je ovde kraj svih želja?

A i mogu li, upita se potom, optočen sjajem lepote bez početka i kraja.

No, glas je bio uporan, ponekad se razdvajajući na tri glasa, a potom se ponovo stapajući u jedan. Nije mogao da ga ne sluša. Dodoše mu slike lepote manje savršene, ali zato stvarnije. Setio se ukusa jabuke, savijanja mišića u trku, jednostavne ljudske slasti dodira devojačke ruke.

A sa tim sećanjem dođe i lice. Siana...

Moram kod nje, pomisli on i posegnu u sjaj. No, nije mogao da ode kad nije video put.

"Ovo je proba Vazduha", ponovo se seti on. "Moraš izgovoriti Reč Moći."

Ali nisu mu rekli koja je to reč.

U svesti su mu svetlucali odlomci drevnih priča - priča koje mu je pričao Branos, dela znanja bardova. Imena su magična, setio se, ali pre nego što daš ime nečemu drugom, moraš dati ime samom sebi.

"Ja sam sin Eilan, kćeri Bendeigidove..." šapnu on, a onda, oklevajući, "ja sam sin Gaja Macelija Severusa." U prisustvu koje ga je optakalo raslo je osećanje iščekivanja. "Ja sam bard, ratnik i druid obučen u magiji. Ja sam dete svetog ostrva." Šta još da kaže? "Ja sam Britanac i Rimljanin, i..." Setio se još nečega: "Ja sam Sin Stotinu Kraljeva..." To je ovde, izgleda, nešto značilo, jer se sjaj ustalasa, i na trenutak je naslutio put. Ali i dale nije mogao da se pokrene. Zastenjavao je, napinjući se da se seti još nekog imena. Ko je on? Ko je ovde?

"Ja sam Gaven", reče on, a onda se seti sile koja ga je ponela ka unutra. "Pendragon..."

Na tu reč oseti da se podiže, nošen kroz tunel svetlosti nekom nepojmljivom silom koja ga iznese na vrh Tora i baci ga, zadihanog, na vlažno busenje unutar kamenog kruga.

Gaven je nekoliko trenutaka ležao, dahćući. U ušima mu je zvonilo; tek postepeno je postao svestan da negde u daljini ptice počinju da se oglašavaju, kako bi pozdravile naredni dan. Trava pod njim bila je vlažna. Imao je prste... Ščepao je travu, osećajući njenu snagu, udišući bogati miris vlažne zemlje. Uz nalet bola shvatio je da je ponovo samo običan čovek.

Oko njega kao da se skupilo mnoštvo sveta. S mukom je ustao, trljajući oči, i ustanovio da se još nije sve vratilo u normalno stanje, jer, mada sunce još nije izišlo, svi oko njega bili su optočeni oreolom svetlosti. Najveći sjaj poticao je od tri prilike pred njim - tri žene u sveštiničkoj odori i sa ukrasima Boginje na grudima i čelu.

"Gavene, sine Eilanin, pozvala sam te u ovaj sveti krug..."

Govorile su u glas, i on oseti da se ježi. Uspeo je da ustane, samo se na trenutak zbunivši kad je utvrdio da je još nag. Pred njima - pred njom - bio bi nag i da je nosio odeću.

"Gospo", promuklo reče on, "ovde sam."

"Prošao si probu koju su ti pripremili druidi i izvršio si zadatke. Jesi li spreman da položiš zavet Meni?"

Gaven uspe da ispusti nekakav zvuk pristanka, i jedna prilika mu priđe bliže. Izgledala je viša od ostalih i vitka, iako su još maločas sve tri delovale istovetno. Nad njenim belim velom nalazio se venac od belog gloga, nalik na zvezdanu krunu.

"Ja sam Devojka, večita devica, sveta Nevesta..." Glas joj je bio blag i umilan.

Gaven se upinjao da razabere lice pod velom. Ovo je svakako bila Siana, koju je voleo, ali ipak su joj se lice i telo menjali, i ljubav koju je osećao prema njoj bila je na trenutak očinska, pa bratska, pa onakva kakva je verovatno ljubav između ljubavnika. Samo jedno mu je bilo jasno - ovu devojku voleo je već mnogo puta, na mnoge načine.

"Ja sam svaki početak", nastavi ona. "Ja sam obnova duše. Ja sam Istina, koja se ne može ukaljati niti izmeniti. Hoćeš li se zavetovati da ćeš uvek pomagati svemu dobrom iz Rođenja? Gavene, hoćeš li mi se to zakleti?"

On duboko udahnu slatki jutarnji vazduh. "Kunem se."

Ona mu priđe i podiže veo. Video je Sianu dok se saginjao da joj

poljubi usne, Sianu i još nešto, nešto čiji je dodir bio kao beli plamen.

Potom se ona udalji od njega. On zadrhta i uspravi se kada ka njemu pođe srednja prilika. Nad purpurnim velom nosila je venac od klasova žita. Ko li igra ovu ulogu u obredu? Ovako izdvojena, na trenutak je izgledala sitnija, a na trenutak ogromna, divovska prilika kojoj je presto čitav svet.

"Ja sam Majka, večito plodna, Gospa od Zemlje. Ja sam rast i snaga, pomažem sve što živi. Ja se menjam, ali nikad ne umirem. Hoćeš li služiti svemu u Životu? Gavene, hoćeš li mi se zakleti?"

Taj glas svakako poznaje! Gaven pokuša da pogleda kroz veo, i trže se od bleska crnih očiju. Ali prepoznao je, nekim drugim čulom sem vida, Vilinsku Gospu, koja ga je spasla.

"Ti si ulaz do svega što želim", tiho reče on. "Ne razumem te, ali služiću ti."

Ona se nasmeja. "Da li seme razume moć koja ga tera da iziđe iz tame na svetlost, i da li dete razume silu koja ga gura iz sigurnosti materice? Zahtevam samo da budeš voljan..."

Ona raširi ruke, i on joj nespretno priđe u zagrljaj. Kada je bila Vilinska Gospa, između njih je uvek postojalo odstojanje. No, u mekoći grudi na kojima se našao bilo je toliko tople dobrodošlice da se on rasplaka. Osetio se kao sasvim malo dete, uljuljkano u meko naručje, umireno drevnom uspavankom. Njegova prava majka tako ga je držala. Sećanje koje je suzbijao od najranijeg detinjstva sada mu pokaza njenu belu kožu i blistavu kosu, i prvi put u svesnom životu znao je da ga je volela...

A onda je stajao još jednom, gledajući Boginju, i Njeno treće obličje polako je prilazilo da se suoči sa njim. Njen venac je bio od kostiju.

"Ja sam Starica", oštro reče ona. "Ja sam Drevna, Gospa od Mudrosti. Ja sam videla sve i dala sam sve. Ja sam Smrt, Gavene, bez koje ništa ne može da se izmeni. Hoćeš li mi položiti zavet?"

Poznajem ja Smrt, pomisli Gaven, setivši se praznog, optužujućeg pogleda ljudi koje je pobio. Smrt kosi ljude kao što žetelac srpom kosi letinu. Može li to da donese išta dobro? Ali još dok je mislio na to, u umu mu se pojavi slika snopova žita u njivi.

"Ako to ima nekog smisla", polako reče on, "služiću čak i Smrt."

"Zagrli me", reče Smrt, a on je stajao i zurio u nju.

Nije ga privlačilo ništa u toj pogrbljenoj prilici. Ali položio je zavet, i zato natera olovna stopala da ga ponesu ka njoj, da stoje dok mu njeni crni velovi zaklanjaju vid, i dok se njene koščate ruke sklapaju oko njega.

A onda više nije osećao ništa, samo je lebdeo u tami u kojoj iznenada primeti zvezde. Stajao je u bezdanu, a pred sobom je video ženu, okruženu lebdećim velovima, sa očima punim lepote izvan mladosti. Bila je to Kaileja, i još neko, koga je, u davna vremena, služio i voleo. On joj se duboko pokloni.

A onda je, kao i pre, ponovo bio on sam, i drhtao je dok je gledao sveštenice, crnu, belu i crvenu. Nebo na istoku počinjalo je da bleedi od prvog nagoveštaja zore.

"Zakleo si se, i tvoj zavet je prihvaćen." Opet su govorile u glas. "Ostaje još samo jedno, da pozovemo duh Merlina, kako bi te on učinio sveštenikom i druidom, slugom Misterija."

Gaven kleče i pognu glavu kada su počele da pevaju; čekao je. Muzika je prvo bila bez reči, ton se nastavljao na ton sve dok nije osetio da mu telo bridi od vibracija. Potom dođoše reči, mada na njemu nepoznatom jeziku. No, poziv i otvorenost bili su sasvim jasni.

Oh, Mudri, molio se on, dođi k nama, ako želiš, dođi kroz mene. Veoma nam je potrebna tvoja mudrost!

Prigušeni uzvik nekoga u krugu natera ga da podigne glavu, žmirkajući od sjaja. U prvi mah pomislio je da je izišlo sunce i da Gospodar mudrosti nije došao. Ali to nije bilo sunce.

Stub sjaja talasao se u središtu kruga. Gaven prizva sopstvenu svetlost da ga zaštiti, i izmenjenim vidom vide Duha koga su prizvali, drevnog, pa ipak mladog, oslonjenog o svoje žezlo, sa belom bradom mudrosti rasutom preko grudi i sa prstenom na čelu sa koga je blistao dragulj.

"Gospodaru, položio je zavet", uzviknu Branos. "Zar ga nećeš prihvatiti?"

Merlin pogleda po krugu. "Prihvaću ga, ali još nije vreme da dođem među vas." On ponovo pogleda Gavenu i osmehnu se. "Položio si zavet i postao si sveštenik, a ipak nisi mag. U kristalnoj pećini imenovao si sebe. Kaži, sine moj, kojim Rečima si se

oslobodio?"

Gaven je zurio u njega. Uvek su mu govorili da ono što se u tim trenucima desi mora zauvek ostati tajna između čoveka i njegovih bogova. Ali kada se setio šta je bio rekao, shvatio je zašto ta imena, za razliku od svih drugih, treba obznaniti.

"Ja sam Pendragon..." šapnu on. "Ja sam Sin Stotinu Kraljeva..."

Krug se zatalasa od začuđenog mrmljanja. Vazduh posta blistaviji. Nebo na istoku plamtelo je od zlatnih traka, a sunčeva vatra oivičila je bregove. Ali niko nije gledao to. Gaven oseti na svom čelu blistavu težinu zlatne dijademe i vide svoje telo zaogrnuo kraljevskim plaštom, izvezenim draguljima veštinom koju nijedan umetnik na ovom svetu ne bi postigao.

"Pendragon! Pendragon!" povikaše druidi, dajući mu titulu Svetog Kralja, koji vlada duhom, a ne mačem, žive veze između ljudi i zemlje u kojoj obitavaju.

Gaven podiže ruke u prihvatanju i pozdravu, i sunce iziđe pred njim, i sjaj ispuni svet.

7.

Zmajevi tetovirani na podlakticama peckali su Gavena zbog toplote popodnevnog sunca. Pogledao ih je sa čuđenjem koje ga nije napuštalo još od kako se pojavio Merlin. Vijugave, zmijolike linije prekrivale su čvrste mišiće. Istetovirao ih mu je starac plemena iz močvare, koristeći trnje i plavu boju vrbolike. Gaven je još bio napola u transu kada je posao počeo, a kada je stao da oseća bol, ponovo je potisnuo svest. Tetovaža ga je isprva bolela, ali sada ga je na nju podsećalo samo povremeno peckanje.

Rekli su mu da se odmara, ali ležanje na ovčijim kožama, mada je bio okupan i odeven u tuniku od vezenog lana, jedva da mu je bilo stvarnije od probe koju je upravo izdržao. Nije mogao da poriče šta mu se desilo, ali nije još ni počeo da shvata. Druidi su ga nazvali Pendragon, pozdravivši ga kao sveštenika-kralja, kakvi su vladali zemljom sada odavno potopljenom pod morem. No, njemu se činilo da je dolina Avalon veoma malo kraljevstvo. Hoće li i on, kao Hrist koga je otac Josif takođe zvao kralj, imati kraljevstvo koje nije na ovom svetu?

Otpio je razblaženo vino iz pehara koji su mu ostavili kraj postelje. Možda će kasnije, kada ova noć prođe, on i Siana vladati kao kralj i kraljica u Vilinskoj Zemlji. Od toga mu je srce brže zakucalo. Nije je video još od obreda u praskozorje. No, večeras će i ona plesati oko Beltanske vatre. On će, kao kralj, hodati među plesačima i smeće da odabere bilo koju ženu koja mu se dopadne. Već je znao koju želi. Uprkos vremenu provedenom u vojsci, čim je ugledao Sianu znao je da za prvo iskustvo sa ljubavlju žene ne bi odabrao nijednu drugu devojku.

Osetio je da se uzbudio čim je i pomislio na nju. Da je sve bilo prema planu, spojili bi se još prošle godine, ali on ju je napustio. Da li ga je čekala? Sanjao je da jeste, ali znao je koliki se pritisak vrši na sveštenice da učestvuju u obredima, i nije se usuđivao da je pita. Nije ni bilo važno. U duhu, ona pripada njemu. Preko površine vode u močvari čuo se drhtavi zvuk bubnjeva. Gaven oseti da i njegovo srce bije sa njima i nasmeši se, iako su mu se oči sklapale. Uskoro.

Uskoro.

Sledeće godine, pomisli Kaileja dok je gledala plesačice, moraće da premeste proslavu na livadu u podnožju Tora. Na otvorenom prostoru unutar kamenog kruga jedva je bilo mesta za sve druide i mlade sveštenice, a narod iz močvare još je pristizao, pažljivo ih gledajući sa ivice vatrom osvetljenog kruga. Neverovatno koliko se brzo pronela vest, ali svakako im je rekao onaj stari lovac koga su pozvali da Gavenu istetovira zmajeve.

Sveštenice su, naravno, još od jutros znale šta se desilo, jer su se druidi vratili niz Tor sa sjajem u očima. Činilo joj se da oseća izvesno iščekivanje, drugačije od uobičajenog prazničnog raspoloženja. Izgledalo joj je da su sve žene posebno udešavale kosu i ukrase za sebe. Večeras će među njima hoditi kralj. Koju li će odabrati?

Kaileja nije morala da gleda u srebrnu činiju sa vodom da bi znala odgovor. Čak i da nije od detinjstva voleo Sianu, to što ju je video kao Devicu Nevestu tog jutra ispuniće mu srce njenom lepotom i ljupkošću. Sveštenici i sveštenice na Avalonu ne venčavaju se po običajima ljudi, ali kada se spajaju u Velikom Obredu, oni su sredstvo kojim se sjedinjuju Gospodar i Gospa. Večeras će se ovde odigrati kraljevsko venčanje, i Gavenovo spajanje sa Sianom doneće blagoslov zemlji.

Znala je da je Gaven rođen za neku veliku sudbinu, ali ko je mogao i pomisliti na ovo? Kaileja se nasmešila sopstvenom oduševljenju. I ona je, na neki način, bila opčinjena kao i mlade sveštenice, jer sanjala je o Gavenu i Siani kao o svetom kralju i kraljici, koji će vladati dušom Britanije sa Avalona, a ona će biti iza njih.

Za svečanost su bila kupljena dva vola i ispečena na ražnjevima u podnožju brega. Meso su preneli do vrha u korpama, a narod iz močvare doneo je jelensko meso, barske ptice i sušenu ribu. Vresovo pivo u kožnim mešinama i medovina u zemljanim čašama takođe su bili njihov doprinos. A u prostoru između kamenog kruga i posmatrača poređanih u obliku polumeseca plamtela je vatra. Kada bi pogledala na jugozapad, videla bi sjaj vatre koja je gorela na

Zmajevom ostrvu. Znala je da se sa tog mesta vidi druga vatra, a od nje treća, sve do kraja sveta, baš kao što je put što vodi na severoistok, ka ogromnom krugu od kamenja u podnožju svetog brda, noćas označen vatrom.

Ove noći, zadovoljno pomisli ona, ove noći je čitava Britanija protkana svetlošću koju mogu videti čak i jednom rođeni, oni bez unutarnjeg duha!

Devojka iz naroda močvare, sa gustom crnom kosom vezanom trakom od puzavica divlje ruže, kleče pred sveštenicu stidljivo i ljupko, nudeći joj iz korpice suve bobice u medu. Kaileja podiže plavi veo sa lica i uze nekoliko, smešeći se. Devojka, ugledavši srebrni polumesec koji je blistao nad manjim polumesecom tetoviranim na sveštenu činom čelu, načini gest dubokog poštovanja i brzo odvratila pogled.

Kada je otišla, Vrhovna sveštenica ostavi lice otkriveno. Ovo je noć svečanosti, kada se otvaraju vrata između svetova i duhovi lebde, slobodni. Nema potrebe za tajanstvenošću. Veo je ionako bio samo simbol - Kaileja je znala kako da izazove opsenu senke preko svog lica ukoliko joj ustreba. Devojke koje je poučavala bile su ubeđene da i ona, kao Vilinska Kraljica, može da se pojavi niotkuda.

Zvuku bubnjeva, koji je pulsirao pod zvucima svečanosti kao otkucaji srca, iznenada se pridruži talasavi zvuk harfe. Jedan mladi druid doneo je svoju malu harfu na vrh Tora. Sada je sedeo prekrštenih nogu kraj malog, tamnopotog bubnjara, nakrivljene plavokose glave, osluškujući ritam. Sledećeg trenutka muzici se pridruži gorkoslatki jauk roga, poskakujući oko skladnih tonova harfe kao mlado tele na cvetnoj livadi.

Devojka sa vencem od divlje ruže počela da se njiše uz muziku, preplićući ruke, njišući kukovima ispod haljine od jelenske kože. Prvo oklevajući, a onda sve slobodnije, pridružiše joj se Dika i Lisanda. Bubnjanje se ubrzavalo, i uskoro su im čela sijala od znoja, a tanka plava tkanina tunike lepila im se za telo. Kako su lepe, pomisli Kaileja dok ih je gledala. Čak i ona se njihala uz muziku, a prošle su mnoge godine otkako je poslednji put plesala na svečanosti.

Primetila je promenu u ritmu plesa, nekakav talas pokreta nalik na promenu toka kada čovek zagazi u potok. Igračice skliznuše u

stranu, okrećući se, i Kaileja ugleda Gavena. Nosio je beli kraljevski kilt, sa zlatnim pojasom. Na grudima mu je ležao kraljevski medaljon, delo nekog drevnog majstora, a kao krunu je nosio zeleno hrastovo lišće.

Uz tetovirane zmije na podlakticama, to su mu bili jedini ukrasi. Ali nije mu ni trebalo ništa drugo. Meseci rimljanske vojne obuke uobličili su mu telo i stvorili mu čvrste mišiće na rukama i nogama. Osim toga, sa lica su mu nestale i poslednje detinjaste obline; sada su se jasno videle kosti, potpuno uravnotežene. Dečak koga je volela i za koga je strahovala sada je nestao. Ovo je bio muškarac.

I kralj, pomisli ona, svesna sjaja koji ga je okruživao. Da li ga želi? Kaileja je znala da i dalje poseduje moć da se zaogrne sjajem od koga bi izbledela čak i Sianina blistava mladost. Ali ako je, kao što je podozrevala, veza između njih dvoje iskovana u pradavna vremena, Gaven bi izabrao sebi pravog para čak i kada bi izgledala kao veštica. U svakom slučaju, Siana je mlada i može da rodi Gavenovo dete, što Kaileja, bez obzira na svu svoju mudrost i svu magiju, sada više nikako ne bi mogla.

Nije on voljeni moje duše, pomisli ona uz prizvuk tuge. Duša muškarca koji bi bio moj par još nije otelotvorena. Njeno zanimanje samo je prirodna reakcija na mušku privlačnost kralja i na moć Beltanskih vatri. Ove noći Gaven je svačiji voljeni - muškaraca i žena, mladih i starih.

Je li tako Eilan videla dečakovog oca kada joj je prišao kraj Beltanskih vatri? Gaven je viši nego što je bio Gaj, i mada mu je profil pravi rimljanski, njoj se činilo da su mu oči na Eilan. No, Gaven ovog trenutka zapravo uopšte nije ličio na svoje roditelje, nego na nekoga drugog, koga je poznavala u drugim, davnim životima.

'Godišnji Kralj', pronese se šapat dok je on prolazio između igračica, i Kaileja oseti ubod predviđanja. Dečakov otac postao je to neposredno pred smrt. No, Gaven nosi svete zmajeve. On nije samo Godišnji Kralj, koji tokom četiri godišnja doba uživa počasti, a potom, ako vremena tako zahtevaju, biva žrtvovan, nego je Pendragon, koji služi zemlji čitavog života.

Devojke su se okupile oko njega i uvukle ga u ples. Videla ga je kako se smeje, uhvativši jednu devojku za ruke i okrenuvši je u krug,

a onda je ostavivši zadihanu i nasmejanu da bi prišao drugoj, zakratko je zagrlio i poslao je u zagrljaj nekog mladića. Plesali su sve dok se svi sem Gavena, koji je izgledao spreman da nastavi čitave noći tako, nisu zadihali. Tada je dopustio da ga odvedu do sedišta, pokrivenog mekom jelenskom kožom isto kao Kailejino, sa druge strane vatre.

Doneli su mu hranu i piće. Bubnjanje prestade, i ostao je samo umilni treptaj flaute, prodevajući se kroz žamor priče i smeha. Kaileja otpi malo razvodnjenog vina i dobroćudno se nasmeši, razgledajući okupljene.

Okrenula se kad je ponovo začula bubanj, tih i stalan kao otkucaji srca.

Bubnjar, čovek iz močvare, mora da je znao šta nailazi, ali Kaileja se namrštila, pitajući se šta Vodohodač i starci oko njega sada smeraju. Ništa neprijateljsko, svakako - bili su goloruki, osim uobičajenih noževa u kanijama za pojasom - nego nešto još ozbiljnije, ili je možda samo nešto drugačije od vedrog opuštanja na svečanosti. Šta to nose? Ona ustade i tiho pođe oko vatre, kako bi bolje videla.

"Ti si kralj." U Vodohodačevom grlenom glasu jasno se osećalo da to nije pitanje, već izjava. On okrznu pogledom zmajevu na Gavenovim podlakticama. "Kao drevni koji su došli sa mora. Mi pamtimo." Starci su klimali glavom. "Pamtimo stare priče."

"Tako je", reče Gaven, i Kaileja je znala da je tokom probe video svoje ranije živote i da mu je dozvoljeno da ih zapamti. "Ponovo sam došao."

"Onda ti dajemo ovo", reče starac. "Naši prvi kovači iskovali su ga od pale zvezde - vrlo, vrlo davno. A kada se slomio, čarobnjak vašeg naroda ga je iscelio. U to vreme, gospodar, koristio si ga da nas zaštitiš, i kada si umro, mi smo ga sakrili." Pružio je zavežljaj koji je nosio, dugačak i umotan u šarenu kožu.

Nastupi tišina dok ga je Gaven primao. Kaileja je čula kako joj srce bije, teško i sporo. Unutar zavežljaja, kao što su joj sopstvena prastara sećanja govorila, nalazio se mač.

Imao je crnu oštricu, dugačku koliko i kod rimljanskog konjičkog mača, sa oblikom lista koji je viđala na bronzanim sečivima kakva

druidi koriste u obredima. Ali bronza nikada ne može da sija tako, kao ogledalo. Metal zvezde... Slušala je o takvim oštricama, ali nikada nijednu nije videla. Ko bi pomislio da narod iz močvare čuva takvu dragocenost? Ma koliko ponizni, oni su zaista bili veoma staro pleme.

"Sećam se..." tiho reče Gaven. Balčak mu je pristajao u ruku kao da je krojen za njegov dlan. Podigao je mač, i odsjaji plamena preleteše preko lica okupljenih.

"Onda ga uzmi, da nas braniš", reče Vodohodač. "Zakuni se!"

Mač lako skliznu uvis. Nekadašnji dečak Gaven svakako bi ga ispustio. Vešt okret zgloba sada ga je lako pokrenuo kroz vazduh. Baš je čudno, pomisli Kaileja, da su ga upravo Rimljani naučili kako da postane zaštitnik onih koje sami terorišu.

"Zakleo sam se da služim Gospi", tiho reče Gaven. "Sada se kunem i vama, i zemlji." On okrete oštricu i zaseče sopstvenu nadlanicu. Nije morao da pritisne - mač je bio oštar kao zmijski zub - i sledećeg časa tamna krv mu navre i poče da kaplje na zemlju. "U ovom životu, i ovom telu", nastavi on. "A što se duha tiče, obnavljam zakletvu koju sam već dao..."

Kaileja uzdrhta. Kakva je to sećanja ponovo stekao dok je bio u brdu? Uz malo sreće, vremenom će izbledeti. Biće mu teško da normalno živi ako se suviše dobro seća prošlih života.

"Služićemo te u životu i smrti, gospodaru." Vodohodač dodirnu prstom krv na tlu, a zatim svoje čelo, ostavljajući na sebi crveni trag. Drugi mladići učiniše isto, a onda se postrojiše oko Gavena kao počasna straža, po dvojica sa svake strane. Mladi druidi koji su to posmatrali izgledali su zapanjeno dok su pokušavali da shvate ovaj preobražaj nekoga ko je do pre godinu dana bio samo jedan od njih.

Kaileja pogleda uvis. Zvezde su se okretale ka ponoći, i vatra je jenjavala. Zvezdane plime se okreću; bližilo se vreme za najdublju magiju.

"Gde je Siana?" tiho upita Gaven. Kaileja shvati da je on pretraživao skup i pre nego što su mu doneli mač.

"Uđi u krug. Pozovi svoju nevestu, i ona će doći."

Oči mu iznenada blesnuše svetlošću koja nije poticala od vatre. Bez reči je pošao ka kamenom krugu. Pratlja pođe za njim, ali kada

je prošao između dva kamena na ulazu, oni se tu zaustaviše. Gaven na trenutak pogleda oltar, a onda podiže mač i ostavi ga pred kamen, kao ponudu. Praznih ruku se okrenuo i pogledao put kojim je došao.

"Siana! Siana! Siana!" povika on, i čežnja u tom pozivu pronese ga kroz sve svetove.

Na trenutak je čitav Tor nemo čekao.

A onda, izdaleka, začuše zvuk nalik na srebrna zvonca. Potom se začu bubnjanje, brzo i toliko vedro da je od njega srce radosno poskakivalo u grudima. Kaileja pogleda niz brdo i ugleda svetlost kako im se približava. Uskoro je mogla da razabere lica - ostatak naroda močvare, i druga, ne sasvim ljudska, ali koja mogu da hode među ljudima u ovoj noći, kada se otvaraju kapije između svetova.

Među njima se kretao beli sjaj - dugačka, prozirna tkanina koju su držali kao baldahin nad onom koju su pratili. Muzika postade snažna, glasovi su se izvijali u nevestinskoj pesmi, i kada je kolona stigla do ivice brega, pratnja se povuče i zaostade.

Kralj na krunisanju, mladoženja na svadbi, sveštenik na posvećenju - svi oni imaju svoj trenutak božanskog sjaja. A Gaven, dok je gledao kako mu dovode nevestu, bio je sve troje.

A Siana - ma koliko bila velika lepota Boga, lepota Boginje ga je prevazišla. Dok su podizali baldahin i dok je devojka prolazila između stubova njemu u susret, krunisana belim glogom, Kaileja je znala da ni sa svom svojom magijom ne bi mogla da joj se približi. Jer, dok je Gaven spavao, Siana se vratila u majčino kraljevstvo, i dragulji Drugog Sveta sada su krasili kćer Vilinske Kraljice.

Gavenu je čitavo telo podrhtavalo od udara srca. Bilo mu je drago što je spustio mač; ovako uzdrhtao, svakako bi se posekao. Ljudi sa bakljama koji su dopratili Sianu sada su stajali oko kruga. Dok je Siana prolazila između kamenja i prilazila mu, svetlo kao da je postalo jače, a svet izvan kruga nestade.

Tog trenutka ne bi umeo da kaže je li ona lepa. To je bila ljudska reč, a on, iako je učio za barda, ne bi mogao rečima da izrazi ono što je upravo osećao. Želeo je da joj se pokloni i da poljubi tlo po kome je hodala, ali osećao je da se i u njemu budi nešto jednako božansko

i hita joj u susret. Video je u njenim očima odraz toga.

"Pozvao si me, voljeni, i došla sam..." Glas joj je bio tih; u očima joj je video sjaj koji ga je podsetio na ljudsku devojku sa kojom je nekada davno tražio ptičija gnezda. Sada mu je bilo lakše da podnese božansku moć što je pulsirala u njemu.

"Naše spajanje", s mukom reče on, "služiće zemlji i narodu. Ali pitam te, Siana: ako sada legneš sa mnom, hoće li to služiti tebi?"

"A šta ćeš raditi ako kažem ne?" U njenom osmehu bilo je blagog izazivanja.

"Uzeo bih neku drugu - bilo koju - i pokušao da izvršim svoju dužnost. Ali tada bi to radilo samo moje telo, a ne srce niti duša. Ti si sveštenica. Želim da znaš da ću razumeti ako..." Zurio je u nju, želeći da ona shvati to što nije mogao da glasno kaže.

"Ali nisam", odgovori mu ona, "a nisi ni ti."

Siana mu pruže bliže i položi mu dlanove na ramena, podigavši lice da primi poljubac, a Gaven, ruku još spuštenih, saže se da primi ono što mu je ponudila. Kad su im se usne dodirnule, on oseti da je Bog sada potpuno u njemu.

Ličilo je na vatru koja ga je ispunila prethodne noći, ali bilo je blaže, zlatnije. Znao je da je on Gaven, ali bio je svestan i onog Drugog koji je znao, za razliku od Gavena, kako da odveže složen čvor nevestinskog vela i kako da otkaçi broševe koji su joj pridržavali haljinu. Uskoro je stajala naga pred njim, a ljupke obline njenog tela bile su lepše i od dragulja koje je još nosila.

Potom ona poče da mu otkopčava pozlaćeni pojas i vezice na kiltu sve dok i on nije bio slobodan. Zadivljeno joj je dodirnuo grudi, a onda, istovetnim pokretom kao da žele da postanu jedno biće, opet se poljubiše.

"Gde ćemo leći, ljubavi moja?" šapnu on kad je ponovo došao do daha.

Siana pođe unazad i leže na kamen. Gaven je stajao nad njom, osećajući ogromnu struju koja prolazi kroz Tor kako se diže iz srca brda, kroz njegove tabane, hitajući mu uz kičmu dok nije sav uzdrhtao od moći. Polako, kao da bi nagli pokret sve pokvario, on se naže nad nju i utonu među njene otvorene butine, spajajući svoje telo sa njenim.

U trenutku spajanja osetio je prepreku njenog devičanstva i znao je da nije lagala, ali to više nije bilo važno. Stigao je kući, sa slašću koju muškarac u njemu nije očekivao, i sa sigurnošću koju je bog u njemu sa radošću prepoznao. U prvom trenutku oboje su nepokretno ležali, ali nisu mogli da poriču moć koja ih je oboje obuzela.

Dok ga je Siana grlila, Gaven počeo da se kreće u ritmu najstarijeg od svih plesova, i znao je da on sam predstavlja samo kanal za moć koja je rasla u njemu, koja ga je gonila da preda svu svoju snagu ženi u čijem naručju je ležao. Osećao je njenu vatru pod sobom, osećao je kako mu se još više otvara, i privijao se uz nju kao da bi i ovim ljudskim telom mogao da dosegne nešto još više.

U poslednjem trenutku, kada je mislio da je prevazišao svaku svesnu misao, začuo je njen šapat: "Ja sam oltar..."

"A ja sam žrtva", odgovorio je, i s tim rečima konačno našao olakšanje za strast čoveka i moć boga.

Moćni tok energije, pojačan sjedinjenjem Boga i Boginje, slivao se sa Tora. Suviše moćan za glavno korito, probijao se kroz svaki raspoloživi prolaz, pulsirajući kroz niže slojeve Tora da blagoslovi čitavu zemlju. Kaileja, koja je čekala izvan kruga, osetila je to i opustila se uz uzdah. Ostali, takođe osetivši šta se desilo, skočiše na noge, blistavih očiju. Bubnjevi, koji su nastavili stalni ritam otkako se Siana u krugu spojila sa Gavenom, eksplodiraše u tutnjavi oduševljenja, i prvo jedan glas, pa drugi i treći prihvatiše uzvik, sve dok čitavo brdo nije odjekivalo od radosti.

"Bog se spojio sa Boginjom", objavi Kaileja, "i Gospodar sa Zemljom!"

Bubnjari, posle prvog izliva radosti, predoše na ritam za ples. Svi su poustajali, smejući se. Čak i najstariji druidi osetili su popuštanje napetosti. Sa njom je otišla i iznurenost, a izgleda i ustezanje. Oni koji su ranije samo posmatrali ples sada počeo da se njišu. Mlada devojka iz naroda močvare povuče starog Branosa u prostor pred vatrom, a on stade da poskakuje i vrti se mnogo veštije nego što je Kaileja mislila da je moguće.

Iako je vatra bila niža, delovala je vrelije nego ranije. Uskoro su plesači bili obliveni znojem. Na Kailejino iznenađenje, upravo jedna od njenih sveštenica, Lisanda, prva je svukla tuniku, ali ostali su se

brzo ugledali na nju. Mladić i devojka iz naroda močvare, oslobođeni opasnosti da im se odeća zapali, uhvatiše se za ruke i prekočiše vatru, za sreću.

Dok ih je gledala, Kaileja pomisli da su prošle godine otkako je videla toliku radost na Beltan. Možda i nikada, jer su obredi u Vernemetonu uvek bili opterećeni strahom od Rimljana, a u Avalonu su tek počinjali da uče navike zemlje. No, to je bilo višestruko nadoknađeno spajanjem sina druida sa kćeri Vilinskog Naroda. Svi mogu da budu zadovoljni noćasnjom svečanošću, pomisli Kaileja dok je gledala uznjihane igrače.

No, noć, ma koliko radosna, ne može večito da traje. Dvoje po dvoje, muškarci i žene povlačili su se da slave svoje obrede na padinama. Ostali su se umotali u ogrtače i plegali da spavaju kraj vatre. Baklje onih koji su čuvali krug odavno su zgasnule, ali kamenje je bacalo sopstvene senke koje su dovoljno zaklanjale one što su ležali unutar kruga.

Nešto pre svitanja, deo mladih ode da odseče Beltansko drvo i da sakupi zelenilo kojim će okititi zgrade u podnožju Tora. Ples oko drveta, tokom dana, mada jednako radostan, bio je pre neka vrsta ukrasa nego što je ličio na noćnu proslavu kraj vatri, i pružio je priliku i devicama i deci da učestvuju u svečanosti.

Kaileja, koja je manje plesala i pila od ostalih, a bila je navikla na bdenje, ispraćala je noć, još sedeći u svojoj velikoj stolici kraj vatre. Ali čak je i ona zadremala kada je zora oterala noćne senke.

Dan je bio divan. Kroz svod od granja koji su im podigli da bi imali makar malo samoće, Gaven se zagledao sa vrha Tora preko zemlje prošaranje vodom, njivama i šumama, koja kao da se širila pod Beltanskim suncem. Bio je siguran da bi to pomislio i da nije toliko srećan. Doduše, osećao je bol na neobičnim mestima, a nova tetovaža pekla ga je dok je povijao mišiće pod njom, ali to su bili samo površinski bolovi, jedva primetni u poređenju sa veličanstvenim osećanjem blagodeti koje mu je pevalo u žilama.

"Okreni se", reče Ambios, "da ti operem leđa." Sipao je vodu na krpu. Sa druge strane pregrade, gde su kupali Sianu, začu se umilni zvuk devojačkog smeha.

"Hvala", reče Gaven. Svakog novoposvećenog pomalo maze, ali

u Ambiosovom uslužnom ponašanju bilo je neobične poniznosti. Hoće li uvek biti tako? Lepo je osećati se kao kralj u ekstazi obreda, ali pitao se koliko će mu to prijati iz dana u dan.

Peckanje u podlakticama natera ga da spusti pogled na zmajeve. Neke stvari svakako su se zauvek promenile. Zmajeви neće nestati. I Siana je njegova zauvek.

Završio je kupanje i obukao zelenu lanenu tuniku bez rukava koju su mu doneli, bogato izvezenu zlatom. Nije ni pomišljao da druidi imaju u skladištima tako divne stvari. Vezao je pojas, pa potom pripasao mač. Iako na oštrici nije bilo nikakvog znaka starosti, kožne kanije bile su prašnjave, a šavovi kao da su počeli da popuštaju. Moraće se postarati za nove, pomislio je dok je izlazio ispod lisnatog zaklona.

Sve misli o maču smesta mu iščezoše iz glave kad je video Sianu. Bila je odevena, kao i on, u prolećno-zelenu boju, i upravo je stavljala na čelo novu krunu od belog gloga. Kosa joj je na suncu sijala kao crveno zlato.

"Gospo..." Uhvatio je njenu pruženu ruku i poljubio je. Jesi li srećna koliko i ja? pitao je njegov dodir.

"Ljubavi moja..." Još srećnija, odgovoriše mu njene oči. Jedva je čekao da padne noć, kada će ponovo moći da budu sami. Ona je sada bila samo ljudsko biće, ali ni kao Boginja u noći nije mu bila lepša nego sada.

"Gavene... gospodaru..." zamuca Lisanda. "Evo hrane za vas."

"Bolje da jedemo", promrmlja Siana. "Gozba koju pripremaju u podnožju neće biti gotova dok se ne završi podnevni ples oko drveta."

"Ja sam se nahranio" reče Gaven, stežući je za ruku, "ali uskoro ću opet biti gladan..."

Siana pocrvene, a onda se nasmeja i povuče ga ka stolu na kome su čekali hladno meso, hleb i pivo.

Taman su hteli da sednu, kada odozdo začuše viku.

"Zar već treba da siđemo?" upita Siana, ali u uzvicima je bilo hitnje koja nije odgovarala svečanosti.

"Beži!" jasno su se čule reči. "Oni dolaze - moraš da bežiš!"

"To je Tuarim!" uzviknu Lisanda, gledajući niz brdo. "Šta li ne

valja?"

Obuka za koju je Gaven mislio da ju je odavno zaboravio sada ga podiže na noge i natera da se uhvati za balčak mača. Siana zausti da pita, a onda sreće njegov pogled, pa samo ustade i stade kraj njega.

"Reci mi." Gaven pođe u susret mladom druidu koji se spoticao na samom kraju uzbrdice.

"Otac Pavle i njegovi monasi", dahtao je Tuarim. "Nose užad i čekiće. Kaže da će porušiti sveto kamenje na Toru!"

"To su samo starci", počeo Gaven da ga umiruje. "Staćemo između njih i kruga. Neće moći da pomere ni nas, a kamoli kamenje, čak i ako su poludeli." Bilo mu je teško da poveruje kako su se mirni monasi sa kojima je pevao pretvorili u takve fanatike, čak i posle godinu dana slušanja oca Pavla.

"Nije samo to..." Tuarim proguta knedlu. "Nego vojnici. Gavene, moramo te skloniti odavde. Otac Pavle je poslao poruku u Devu i pozvao Rimljane!"

Gaven duboko udahnu, a srce mu je toliko tuklo da se nadao da to niko neće primetiti. Znao je šta Rimljani rade sa dezerterima. Na trenutak je ozbiljno pomislio na bekstvo. No, to je jednom već učinio, i ako mu u utrobi još gori stid što je napustio rat koji nije bio njegov i vojsku kojoj se nije zakleo, kako da živi sa samim sobom ako napusti narod koji ga je pozdravio kao Pendragona na Svetom Toru?

"Dobro!" On natera sebe da se osmehne. "Rimljani su razumni ljudi i imaju naređenje da štite svaku veru. Objasnuću im kako stoje stvari, i oni će sprečiti hrišćane da oštete kamenje."

Tuarimovo lice počeo da se smiruje i Gaven ispusti vazduh, nadajući se da je to što je rekao tačno. A onda je postalo prekasno da se predomisli, jer na zaravan na vrhu stigao je otac Pavle, ljubičast u licu od napora i besa.

"Gavene! Sine moj, sine moj, šta su ti to učinili?" Sveštenik načini korak ka njemu, kršeći prste, a iza njega su išla još trojica. "Jesu li te naterali da se klanjaš njihovim idolima? Je li te ova kurva navela na sramni greh?"

Gavena naglo obuze bes, i on stade između Siane i starca.

"Ni na šta me nisu 'naterali', niti će! A ova žena je moja nevesta,

pa bolje pazi šta govoriš o njoj!" Sada su i ostali hrišćani stigli do vrha Tora, i zaista su nosili maljeve i kožne konopce. On dade znak Tuarimu da skloni Sianu.

"Ona je demon, otelotvorenje zmiije koja je preko Eve predala sve ljude grehu!" odvrati otac Pavle. "Ali još nije kasno, sine. Čak i blagosloveni Avgustin mogao je da se pokaje, a on je čitavu mladost proveo u grehu. Ako se pokaješ, ova jedna greška neće ti se računati. Idi od nje, Gavene." On pruži ruku. "Hodi sada sa mnom!"

Gaven ga je zapanjeno gledao. "Otac Josif bio je sveti čovek, blagosloveni duh koji je propovedao ljubav. Njega bih možda poslušao, ali on nikada ne bi govorio takvim rečima. Ti, starče, ti si potpuno poludeo!" On prostreli pogledom ostale, i u njegovom izrazu lica bilo je nečeg što ih je nateralo da ustuknu.

"Sada je na mene red da naređujem!" reče on i oseti kako ga optače astralno prisustvo kraljevskog plašta. "Došli ste nam kao moloci i mi smo vam pružili utočište i pustili smo vas da sagradite svoju crkvu kraj našeg svetog brega. Ali ovaj Tor pripada starim bogovima, koji štite ovu zemlju. Nemate prava da budete ovde; vaše stope kaljaju ovo sveto tlo. I zato vam velim: odlazite, inače će vas moćne sile koje zovete demoni na mestu zgromiti!"

Podigao je ruku, i iako je bila prazna, monasi uzmakoše kao da u njoj drži mač. Gaven se mračno osmehnu. Sledećeg trenutka će se okrenuti i pobeći. A onda začu trupkanje potkovanih sandala po kamenu. Stigli su Rimljani.

Bilo ih je deseterica, pod komandom oznojenog dekuriona, i svaki je imao u ruci kratko koplje. Jedva zaduvani, jednako oprezno su odmeravali ljutite hrišćane i uvređene druide.

Dekurion se zagleda u zlatni vez na Gavenovoj odeći, očito zaključivši da je to oznaka položaja, pa se obrati baš njemu. "Tražim Gaja Macelija Severusa. Ovi monasi su nam javili da ga možda krijete kod sebe."

Neko iza Gavena jeknu, pa se naglo umiri. On odmahnu glavom, nadajući se da dekurion nije dovoljno dugo u Britaniji da bi video njegove upadljivo rimljanske crte lica.

"Proslavljamo verski praznik", tiho reče on. "Nikoga ne uznemiravamo."

"A ko si ti da tako govoriš?" namršti se dekurion.

"Zovem se Gaven, ja sam sin Eilan..."

"Budalo!" dreknu otac Pavle. "Razgovaraš upravo sa Gajem!"

Rimljanin raširi oči. "Gospodine", poče on, "šalje nas vaš deda..."

"Uхватите га!" ponovo ga prekide Pavle. "On je dezertar iz vaše vojske!"

Kroz postrojene vojnike pronese se pokret, i dok su druidi gledali u njih, otac Pavle gurnu jednog od svojih monaha prema kamenom krugu.

"Jesi li ti mladi Macelije?" nesigurno ga upita dekurion.

Gaven malo odahnu. Ako je njegov deda iz Deve spreman da govori za njega, možda će ipak uspeti da se izvuče.

"To je moje rimljansko ime, ali..."

"Jesi li bio u vojsci?" prekide ga Rimljanin.

Gaven se trže i okrete na zvuk udara čekića o kamen. Dvojica monaha vezala su užad oko jednog kamena i sada su ga vukla, a treći monah ljuljao je drugi kamen.

"Ispravi se, vojniče, i odgovaraj!"

Tri duga meseca Gaven je dresiran da reaguje na taj ton. Pre nego što je mogao da razmisli, telo mu se samo namesti u stav 'mirno', koji može da proizvede samo legionarska obuka. Sledećeg trenutka pokušao je da se opusti, ali šteta je već počinjena.

"Nikada nisam položio zavet!" uzviknu on.

"To će drugi presuditi", reče dekurion. "Sada moraš sa nama."

Iz kruga se začu jedno krak, a potom bolno stenjanje kamena po kome udara čekić. Jedna žena vrisnu, i Gaven se okrete na vreme da vidi kako se jedan kamen lomi i pada na tlo.

"Zaustavite ih!" uzviknu on. "Zabranjeno je uništavati hramove, a ovo je sveto tlo!"

"Ovo su druidi, vojniče!" prasnu na to hrišćanin. "Jesi li mislio da su ih Paulinius i Agrikola sve istrebili? Rim ne toleriše one koji koriste magiju protiv njega. Druidi i njihovi obredi su zabranjeni - tvoja je dužnost da uništiš svakog koga nađeš!" On jurnu ka drugom kamenu, koji je veće počeo opasno da se ljulja, i stade da ga gura. Monasi sa čekićima, ohrabreni uspehom, počеше da napadaju treći kamen.

Gaven je piljio u njega, zaboravivši i Rim i opasnost po sebe u naletu kraljevskog besa. Ne slušajući dekurionova naređenja, on pođe ka krugu.

"Pavle, ovo mesto pripada mojim bogovima, a ne tvojim! Dalje od tog kamena!" Glas nije bio njegov; vibrirao je i kroz kamenje. Ostali monasi prebledеше i uzmakоše, ali Pavle prasnu u smeh.

"Demoni, ne plašim vas se! Satanas, retro me!" On ponovo gurnu kamen.

Gaven ga ščepa za mršava ramena; otrgao da je od kamena i bacio na zemlju. Dok se ispravljao, čuo je zvuk i smesta prepoznao da neko izvlači mač iz kanija. Okrenuo se, tražeći rukom balčak svog mača.

Legionari su držali uperena koplja, ali Gaven je naterao svoje prste da se rastave. Neću da prospem krv na ovom svetom mestu! Nisu me proglasili za vojskovođu, nego za svetog kralja.

"Gaje Macelije Severuse, uhapšen si u ime Imperatora. Spusti ruke!" Dekurionov glas odjekivao je između njih dvojice dok je ovaj mahao mačem.

"Samo ako uhapsite i njih", pokaza Gaven monahe.

"Tvoja vera je zabranjena, i ti si pobunjenik", obrecnu se oficir. "Skini taj mač ili ću narediti vojnicima da te proburaze na licu mesta."

Ja sam kriv, tupo pomisli Gaven. Da nisam poželeo da budem Rimljanin, oni nikada ne bi saznali za Avalon!

Ali sada znaju, odgovori mu neki buntovnički deo sopstvene duše. Zašto da tračiš život za nekoliko kamenova?

Gaven pogleda kamenje. Gde je magija koja je plamtela od kamena do kamena kada se pojavio Merlin? Sada je to bilo samo stenje, neobično golo pod punim dnevnim svetlom, a on je bio budala što je zamišljao da je kralj. No, ma šta da je istina, na tom oltaru mu je Siana poklonila svoju ljubav, i nije smeo da dozvoli da ga ukaljaju neposvećene ruke oca Pavla. Iza stroja vojnika video je Sianu i pokušao da joj se nasmeši, a onda, da ga ne bi obuzelo očajanje, brzo odvрати pogled.

"Nikada nisam položio zakletvu Imperatoru, ali zakleo sam se da ću štiti ovo sveto brdo!" tiho reče on, i drevni mač koji mu je poklonio narod močvare - još sinoć - lako mu skliznu u dlan.

Dekurion daje znak. Preteći oštar vrh koplja blesnu na suncu. A onda, iznenada, bačeni kamen tresnu o gvozdenu kacigu, i koplje, prerano pušteno, daleko ga promaši.

Ostali druidi bili su nenaoružani, ali na vrhu Tora bilo je dovoljno stenja. Legionare zasu pljusak kamenja. Oni odgovoriše. Gaven vide kako koplje pogađa i obara Tuarima. Ostale sveštenice, hvala bogovima, odvlačile su Sianu.

Trojica vojnika jurnuše na njega, podignutih štitova i mačeva. Gaven se spusti u odbrambeni polučučanj, odbi prvi udarac pariranjem koje mu je usadio Ruginije, i nastavi pokret udarcem koji preseče bočne trake na oklopu i zabi se čoveku u bok. Vojnik dreknu i pade na leđa, a Gaven se okrete da dočeka sledećeg; sada je sjajni čelik njegovog mača probio oklop. Izraz iznenađenja na vojnikovom licu bio bi smešan da je Gaven imao vremena da u tome uživa, ali na njega se već okomio treći. Gaven skoči ka njemu, i dok mu je protivnikova oštrica samo zagrebala leđa, on zari svoju ispod ivice oklopa, čitavim putem do srca.

Telo u padu umalo da mu istrgne mač, ali Gaven uspe da ga iščupa. Četvorica mladih druida ležala su na zemlji. Priteklo im je u pomoć nekoliko ljudi iz naroda močvare, ali njihove strelice bile su gotovo beskorisne pred rimljanskim oklopima.

"Bežite..." mahnu im on. Zašto budale ne pobegnu dok još ima vremena? No, preostali druidi pokušavali su da stignu do njega, zovući ga po imenu.

Gavenov juriš iznenadio je Rimljane. Jedan pade od prvog udarca; drugi podiže štit na vreme i uzvрати mu udarac. Oštrica zaseče Gavenu mišicu, ali nije osetio bol. Zateturao se od udarca u leđa, ali sledećeg trenutka se uspravio i narednim zamahom odsekao čoveku ruku. Ostala su još petorica, kao i dekurion, i sada su postali oprezni. Možda će ipak uspeti. Divlje se iskezivši, on napade sledećeg vojnika brzim udarcima koji su komadali oklop.

Plavi zmajevi na Gavenovim rukama sada su pocrveneli, i mada i dalje ništa nije osećao, dobar deo te krvi bio je njegov. Zažmirkao je kad je preko njega prošla senka, a onda je skočio u stranu, možda malo sporije, da izbegne sledeći udarac. Nije od gubitka krvi, pomisli on, rizikujući da pogleda uvis, gde se tamna magla brzo širila preko

do maločas vedrog neba.

Kaileja i Siana, pomisli on. One će ih srediti. Ja samo treba da izdržim.

Ali i dalje je imao petoricu protivnika. Mač mu je plamteo dok je vitlao njime. Legionar ispred njega odskoči, i Gaven se nasmeja. A onda, kao munja iz nebesa, nešto ga udari između lopatica. Gaven odskoči napred i pade na kolena, pitajući se šta ga to vuče naniže, zašto mu je odjednom tako teško da diše.

A onda spusti pogled i ugleda opaki vrh koplja kako mu štrči iz grudi. Odmahnuo je glavom, još ne verujući. Sada se brzo smračivalo, ali ne toliko brzo da bi rimljanski mačevi prestali da mu se zarivaju u leđa, noge i ramena.

A onda više ništa nije mogao da vidi. Zvezdani mač mu iskliznu iz utrnule ruke. "Siana..." šapnu on, i pade na sveto tlo Avalona, uzdahnuvši kao prethodne noći, kada je izlio svoj život u njenom naručju.

8.

"Je li mrtav?"

Kaileja vrlo nežno vrati Gavenovu ruku na grudi. Dok je tražila životnu silu unutrašnjim čulima, videla je samo iskru. Morala je da potraži puls kako bi se uverila.

"Živ je", glas joj se slomio, "mada samo bogovi znaju kako." Koliko je krvi bilo! Sveto tlo Tora bilo je natopljeno njome. Koliko će godina kiše biti potrebno da je spere?

"Moć kralja ga drži u životu", reče Rianon.

"Čak i kraljevska hrabrost ne može da prevaziđe ovo", odvrati Ambios. I on je bio ranjen, ali ne ozbiljno. Nekoliko druida je poginulo. No, poginuli su i Rimljani, kada je čarobnjačka tama došla i kada su samo obdareni duhom mogli da razlikuju prijatelja od neprijatelja.

"Trebalo je da budem tu", šapnu Kaileja.

"Ti si nas spasla. Ti si prizvala senku..." reče Rianon.

"Prekasno..." Kaileji zastade dah. Tame sada nije bilo. Ako ne vidi dobro, to je zato što su joj oči pune suza. "Prekasno da njega spasem..." Bila je u svojoj kući kad su stigli Rimljani, odmarala se kako bi bila spremna za popodnevnu proslavu. U tome nije bilo nikakve krivice, svi su joj tako rekli. Kako je mogla znati?

Ali nikakvi izgovori nisu mogli da izmene činjenicu da je Eilan umrla jer Kaileja nije uspela na vreme da stigne u Vernemeton, pre deset godina. A sada Eilanin sin, koga je naučila da voli, leži na samrti jer nije bila uz njega kada mu je najviše trebala.

"Smemo li da ga pomerimo?" Upita Rianon.

"Možda", odvrati Marged, najvičnija lečenju. "Ali ne daleko. Bilo bi najbolje da mu napravimo zaklon tu gde jeste. Ako odsečemo dršku koplja, možemo ga položiti na leđa. Onda će mu biti lakše."

"Ne možete da ga izvadite?" tiho upita Ambios.

"Ako to učinimo, smesta će umreti."

Brzo, ne znajući šta mu se desilo, pomisli Kaileja, umesto sporo, u velikim bolovima. Znala je kako umiru ljudi ranjeni u pluća. Bilo bi mnogo bolje da mu odmah izvuku koplje. Ali, ma koliko kratko,

Gaven je bio Pendragon, a kraljevi, isto kao i Vrhovne sveštenice, ne umiru kao drugi ljudi.

Moramo pustiti Sianu da se oprostí od njega, pomisli ona, ali u dubini srca znala je da je donela odluku zbog svoje želje da se oprostí od svog posvojčeta.

"Podignite zaklon od granja koji ste mu jutros napravili i donesite ga ovamo. Odseći ćemo dršku koplja i negovaćemo ga što bolje možemo."

Kaileja polako obiđe krug. Dok se Gaven borio protiv Rimljana, hrišćanski monasi nastavili su uništavanje. Dva stuba bila su srušena, kao i tri manja kamena, a na oltaru se videla velika pukotina. Kretala se u pravcu sunca, iz navike, ali moć koja bi se inače budila pri takvom kretanju, glatko tekući od kamena do kamena, sada je tekla mlitavo, bez snage i pravca. Kao i Gaven, i Tor je bio ranjen, i njegova moć je krvarila kroz oštećeno kamenje.

Kaileja uspori korak, kao da ni njeno srce više nema snage da pumpa krv kroz žile. Sećala je kako joj treperi u grudima. Možda ću i ja umreti. Tog trenutka joj se činilo da bi bilo dobro tako.

Gaven je ležao izvan kruga, umiven i previjen na improvizovanoj postelji, a Siana je bila kraj njega. Zaustavili su krvarenje iz manjih rana, ali vrh koplja još mu je virio iz grudi, a duh mu je lutao granicom između smrti i snova. Kaileja je zabranila sebi da se okreće i gleda ima li promene. Ako se probudi, neko će je pozvati; neće oduzeti Siani ono malo utehe koju joj pruža to što je nasamo sa njim.

Poslednji zraci sunca optočili su zemlju zlatom, blistajući u magli koja je počela da se skuplja oko nižih brda. Kaileja nije videla nikakav pokret u trsci niti na vodi. Ništa se nije kretalo na vlažnim livadama niti na šumovitim ostrvima. Kuda god bi pogledala, zemlja je bila mirna. To je privid, reče ona u sebi. Zemlja bi na ovakav dan morala da bukta od plamena i oluje!

Iznenada je obuze gnev kada je pogledala kolibe šćućurene oko crkvice oca Josifa. Pavle je uništio starčev san o dve zajednice koje žive zajedno, idući svaka svojim putem ka cilju koji je njoj i Josifu bio isti. Ali čak ni tamo se niko nije video. Narod močvare rekao je da su monasi pobjegli kad je nastupila tama, očajnički se moleći za spas od

demona koje su sami prizvali.

Iza crkve video se put na sever, ka Akve Sulis. Bio je beo i sada pust, ali pitala se koliko će potrajati dok stari Macelije ne počne da se brine za svoje vojnike, pa pošalje novu četvu da sazna šta im se desilo.

Gaven je ubio petoricu, a kada je pala tama, mali noževi naroda močvare pronašli su srca ostalih. Potom su odvukli tela i bacili ih u močvaru, kako ne bi zagadila Tor. No, monasi su svakako već poslali poruku Rimljanima da su vojnici stigli, i odmazda će biti strašna.

Doći će i završiće ono što je počelo masakrom na ostrvu Mona, dok sam bila dete. Druidi i sledbenici Boginje konačno će biti istrebljeni... mračno je mislila Kaileja. Tog trenutka nije joj ni bilo važno. Ostala je tu gde jeste, zagledana preko zemlje dok je svetlo nestajalo sa lica sveta.

Već se potpuno smračilo kada neko dodirnu Kaileju po ruci i vrati je svesti. Više se nije nadala, ali onako zamišljena uspela je da se malo smiri.

"Šta je bilo? Je li Gaven..."

Rianon odmahnu glavom. "Još spava. Potrebna si nama ostalima. Gospo, ovde su svi druidi i sve zavetovane sveštenice. Boje se; neki žele da pobegnu pre nego što Rimljani ponovo dođu, a drugi žele da ostanu i bore se. Govori sa njima - reci nam šta treba da radimo!"

"Da vam kažem?" Kaileja odmahnu glavom. "Zar misliš da je moja magija toliko moćna da treba samo da šapnem reč, pa da sve bude dobro? Nisam mogla da spasem Gavena - zašto misliš da mogu da spasem vas?" I u polumraku je videla bol na Rianoninom licu, pa je ućutala.

"Ti si Gospa od Avlaona! Ne možeš naprosto da se povučeš zato što si izgubila nadu. Svi smo očajni koliko i ti, ali ti si nas uvek učila da ne smemo dopustiti svojim osećanjima da nam određuju delovanje, nego da treba da tražimo smirenost i da puštamo večiti duh u nama da odluči..."

Kaileja uzdahnu. Osećala se kao da je duh u njoj umro kada je Pavle oborio sveto kamenje, ali još su je obavezivala dela žene

kakva je nekada bila. Istina je, pomisli ona, najjači su okovi koje sami sebi stavimo.

"Vrlo dobro", konačno reče ona. "Ova odluka uticaće na živote svih nas. Ne mogu da je donesem u vaše ime, ali doći ću i razgovaraćemo o tome šta da radimo."

Jedan po jedan, druidi uđoše u narušeni krug. Ambios donese Kailejinu stolicu, i ona sede, tek sada shvativši koliko je dugo stajala. Naučila je da zanemaruje zahteve tela, ali sada je osećala svih svojih šezdeset godina.

Na tlu se nađe nekoliko svetiljki. Pod treperavim svetlom Kaileja vide na njihovim licima odraz svojih strepnji i strahova.

"Ne možemo da ostanemo ovde. Ne znam mnogo o Rimljanima", reče Ambios, "ali svi smo čuli kako oni kažnjavaju svaki napad na svoje vojnike. Ako je rat, zarobljenike prodaju u roblje, ali ako se civili pobune i napadnu svoje gospodare, raskinju ih na krst..."

"Mi Britanci ne smemo da nosimo oružje, baš da ga ne bismo podigli na njih", reče neko drugi.

"Zar se čudite?" upita Rianon sa gorkim ponosom. "Pogledajte šta je Gaven učinio sam!" Svi se okrenuše da vide prilike pod lisnatim zaklonom.

"Prema nama sigurno neće imati milosti", reče Eiluned. "Čula sam šta su učinili ženama na ostrvu Mona. Šumska Kuća je osnovana da bi zaštitila preostale. Nije trebalo da odlazimo odande."

"Vernemeton je u ruševinama", umorno reče Kaileja. "I ovoliko je trajao sam zato što je stari Vrhovni druid, Ardanos, postao lični prijatelj sa nekoliko uticajnih Rimljana. Mi smo dosad živeli u miru jedino zato što vlasti nisu znale da smo tu."

"Ako ostanemo ovde, pobiće nas, ili i nešto gore od toga. Ali kuda da odemo?" upita Marged. "Čak i planine Demetije ne bi nas sakrile. Da li da zamolimo narod močvare da nam sagradi čamce, pa da zaplovimo ka ostrvima iza zapadnog mora?"

"Avaj", reče Rianon, "siroti Gaven verovatno će stići do tih ostrva pre nas."

"Mogli bismo da bežimo na sever", reče Ambios. "Kaledonjani se ne klanjaju Rimu."

"U Agrikolino vreme su se klanjali", odvrati Branos. "Otkud znate

da neki ambiciozni imperator neće pokušati da to povрати? A narod severa ima svoje sveštenike. Možda nećemo biti dobrodošli."

"Onda je druidski red Britanije okončan", mirno reče Rianon. "Decu koju smo primili na obuku moramo poslati njihovim porodicama, a mi treba da bežimo svako za sebe, pa ko uspe."

Branos odmahnu glavom. "Suviše sam star za tako nešto. Ja ostajem ovde. Rimljani mogu da se zabave mojim starim kostima kako god žele."

"Ostajem i ja", reč Kaileja. "Gospa Eilan me je poslala da služim Boginji na ovom svetom brdu, i neću da izneverim zavet koji sam joj dala."

"Majko Kaileja!" poče Lisanda. "Ne možemo da odemo..." ali prekide je neki zvuk. Siana je napola ustala i dozivala ih je.

"Gaven je budan!" doviknu ona. "Morate ovamo!"

Čudno, pomisli Kaileja, kako umor nije nestao, nego je postao nevažan. Ona je prva stigla do Gavena i klekla kraj njega, prelazeći mu rukama iznad tela da bi osetila životnu silu u njemu. Bila je čvršća nego što je očekivala, i setila se da je on u cvetu mladosti i u sjajnoj kondiciji. Ovo telo neće tako lako ispustiti duh što je u njemu.

"Rekla sam mu šta se desilo pošto je izgubio svest", tiho reče Siana kada se svi okupiše. "Ali jeste li odlučili šta ćemo?"

"Ne možemo naći utočište kao zajednica", reče Ambios. Bacio je pogled na Gavenovo blede lice i brzo ga odvratio. "Moramo se rasuti u nadi da Rimljani neće smatrati za shodno da nas gone jedno po jedno."

"Gavena ne smemo da pomeramo, a ja neću da ga ostavim!" uzviknu Siana.

Kaileja primeti Gavenov grčeviti pokret i položi ruku na njegovu. "Budi miran! Moraš štedeti snagu!"

"Za šta?" bezglasno upita Gaven. Začudo, u njegovom oku sinu iskra humora. Potom prenese pogled na Sianu. "Ona ne sme da rizikuje... zbog mene..."

"Ti nisi napustio sveto kamenje", reče Kaileja.

On pokušava da dublje udahne i trže se. "Tada je bilo šta da se brani. A ja sam... gotov."

"A šta će me držati na ovom svetu ako tebe nema?" kriknu Siana,

naginjući se nad njim. Njena blistava kosa zakloni mu rane, a ramena su joj se tresla od silovitog plača. Gavenovo lice se zgrči kad je shvatio da nema snage ni da podigne nepovređenu ruku i uteši je dodirom.

Kaileja, osećajući da je oči peku od suza, podiže njegovu ruku i položi je na Sianino rame. Iznenada oseti da joj koža bridi. Podigla je pogled i ugledala svetlucanje izmeštenog vazduha, a unutar njega vitko obličje Vilinske Kraljice.

"Ako sveštenice ne mogu da te štite, kćeri moja, onda se moraš vratiti u Vilinsku Zemlju, i tvoj čovek sa tobom. On neće umreti ako bude na mojoj brizi u Drugom Svetu."

Siana sede uspravno, pogleda punog očajanja. "A hoće li se zalečiti?"

Viline crne oči pogledaše Gavenu, pune beskonačnog saosećanja i beskonačne tuge. "Ne znam. Možda vremenom - vrlo dugim vremenom, ako se računa po ljudskim merilima."

"Oh, Gospo", šapnu Gaven, "bila si dobra prema meni, ali ne razumeš šta tražiš. Možeš da mi ponudiš besmrtnost Starog Naroda, ali šta bi mi to donelo? Beskrajne patnje zbog ranjenog tela, i patnju duha kad god pomislim na narod Avalona i na obesvećeno kamenje. Siana, mila moja, naša ljubav je velika, ali to ne bih mogao da preživim. Hoćeš li tražiti to od mene?" On se zakašlja, a crvena mrlja na zavojima oko grudi primetno poraste.

Siana zajeca i odmahnu glavom.

"Uklonila bih ti čak i ta sećanja", ponudi njena majka.

Gaven pruži ruku, oko koje se uvijao kraljevski zmaj, zapanjujuće taman na prebledeloj koži. "Možeš li da ukloniš i ovo?" upita on. "Onda bih bio mrtav, jer to što bi ostalo ne bih više bio ja. Ne prihvatam nikakvo izbavljenje koje ne uključuje i druide i sveto kamenje."

Je li i njegov otac posedovao tu mudrost na kraju? upita se Kaileja. Ako jeste, onda je video Eilan jasnije nego ja, i ja sam godinama verovala u pogrešnu procenu o njoj. Bilo je strašno ironično što je tek sad došla do tog saznanja.

Kraljica ih je oboje žalosno gledala. "Otkako je visoki narod došao preko mora, gledala sam i proučavala ljude. Ali i dalje vas ne

razumem. Poslala sam svoju kćer da nauči vašu mudrost, a ona je uz to dobila i vaše mane. Ali vidim da si rešen, i zato ću ti reći kako sveštenice i druidi Avalona mogu da se spasu. Biće teško, čak i opasno, i ne mogu da obećam uspeh, jer sam samo čula da je nešto slično pokušano jednom ili dvaput za mog dugog postojanja, a ni onda nije bilo uvek uspešno."

"Još jedna način za šta? Na šta misliš, majko?"

Kaileja sede na pete, čkiljeći, jer činilo joj se da je u pitanju nešto o čemu je i sama čula priče.

"Način da se ovaj Avalon u kome boravite odvoji od ostatka sveta ljudi. Rimljani će videti samo ostrvo Inis Vitrin, gde hrišćani imaju svoju crkvu. Ali za vas će postojati durgi Avalon, izmešten taman toliko da njegovo vreme teče drugim putem, niti sasvim u Vilinskoj Zemlji niti sasvim u ljudskom svetu. Za smrtnike, opkoljavaće ga magla moći, kroz koju će moći da prođu samo oni koji su obučeni da uobličavaju moć." Njen tamni pogled pređe na Kaileju. "Da li razumeš, Gospo od Avalona? Jesi li spremna da pokušaš, za dobro onih koje voliš?"

"Jesam", promuklo reče Kaileja, "čak i ako me to utroši čitavu. Usudila bih se i na više radi onoga čemu sam položila zavet."

"To se može izvesti samo na vrhuncu plime moći. Ako budete čekali dugodnevicu, neprijatelji će stići pre toga, a mislim da ni Gaven svakako ne bi poživeo dotle."

"Ali plime Beltana tek počinju da jenjavaju, a obred koji je sinoć ovde izveden proizveo je ogromnu moć", brzo reče Kaileja. "Učinićemo to sada."

Bilo je već vrlo kasno kad su bili spremni da počnu. Neće moći da prenesu čitavu dolinu Avalona; čak i prenos sedam svetih ostrva predstavljaće gotovo nezamisliv zadatak. Kaileja je poslala parove, po jednog sveštenika i sveštenicu, da označe tačke vatrama od ugljevlja sa Beltanskog ognja. Ostali su se okupili na Toru.

U trenutku kada su se zvezde zaustavile, označivši ponoć, Branos stade na vrh Tora, podiže rog do usana i dunu. Prsti su mu bili suviše nepokretni za harfu, ali pluća su mu bila odlična. Isprva tih, zvuk roga lebdeo je nad zemljom u senci, jačajući kao da izvlači

snagu iz same noći, ispunjavajući tamu tako potpunim zvukom da joj se učinilo da joj uzvraćaju i same zvezde. Kaileja oseti da se ježi od nadolazećeg transa, i da to što čuje nije sasvim fizički, jer kako može zvuk koji proizvede čovek da ispuni čitav svet? I kakva telesna čula bi to mogla da osete? To što je čuo njen duh bilo je iskazivanje obučene volje drevnih druida.

Pogledala je po krugu. Popravili su ga što su bolje mogli, podigavši oboreno kamenje i spojivši odlomljene delove, ali noćas je pravi krug bio stvoren od ljudskih tela i ljudskog duha. Narod Avalona stajao je oko njih, jedan krug unutra, a drugi spolja, kao živi produžetak tačkaka moći koje je kamenje označavalo. Ples za koji nisu imali vremena po podne obaviće se sada. Kaileja dade znak Rianon da počne sa muzikom.

To što je svirala bilo je dostojanstveno i živahno, kao kad čaplja korača kroz trsku, muzika koja je bila stara i kada su druidi došli na ovo ostrvo. Dve kolone plesača počеше da se kreću krugom u pravcu sunca, razdvajajući se da zaobiđu kamenje, prolazeći između njega, pa se razdvajajući kod narednog, tako da je kamenje bilo optočeno trakama svetlosti. Unutra pa napolje, unutra i napolje prodevali su se plesači, a melodija se ubrzavala sa svakim krugom.

Kaileja je osećala kako tok energije jača, a vidljiva svetlost bila je samo odraz energije koja je izvirala oko oboda kruga. Malo bi se zatalasala u dodiru sa oštećenim kamenjem, kao kada vodeni tok naiđe na prepreku. Ali voda je bezumna, samo prati liniju manjeg otpora. Odlučnost plesača proneće ovaj tok pravim putem.

Kako se ples ubrzavao, energija se širila sa oboda, bledeći i zračeci ka spolja. Ali moć koja se usmeravala ka unutra opstajala je, nošena svojim ubrzanjem i svojim sporijim kovitlacem, malo nejednakim tamo gde je kamenje bilo oštećeno, ali ipak dovoljno jakim. Vrhovna sveštenica posla pipak duha naniže, ukotvivši se u zemlji Tora. Koliko god puta je to činila, uvek bi osetila iznenađenje kada bi moć zaista potekla.

Vazduh unutar kruga se zgušnjavao. Kaileja zatrepta; kamenje i plesači bili su napola zaklonjeni talasavom, zlatnom izmaglicom. Kaileja podiže ruke kako bi prikupila svetlost. U dimenziji udaljenoj od ove samo za dah, čekala je Vilinska Kraljica. Ako druidi uspeju da

prikupe dovoljno moći, i ako Kaileja bude dovoljno snažna da je usmeri, vila će je upotrebiti da povuče Avalon između svetova.

Energija se dizala u vrtoglavim talasima, a kako je rasla, raslo je i izobličenje kod oštećenog kamenja. Kaileja se trudila da očuva ravnotežu, sećajući se dana kada se vratila na Tor preko vode, tokom oluje, a čamac je poskakivao pod njima dok se Vodohodač borio da je preveze. Pružene rurke čekale su da ih privuku u zaklon, samo ako Kaileja uspe da dobaci uže do obale. Ali zapravo ih je spaslo samo kratkotrajno jenjavanje vetra.

Sada je bilo isto tako. Zateturala se, zahvaćena narastanjem energije, i nije mogla da povrati ravnotežu; mogla je da prikupi moć, ali nije mogla da je usmeri od sebe.

"Dosta je!"

Kaileja nije znala je li glas dopro spolja ili iznutra. No, ionako ne bi mogla još mnogo da izdrži. Kada je volja koja ju je podržavala nestala, energija suknu upolje i ona pade.

"Žao mi je... nisam bila dovoljno snažna..." Kaileja je znala da bunca. Zažmirkala je, ne znajući je li pri svesti ili je sve to samo san. Svet se postepeno umirio. Sedela je oslonjena leđima o kameni oltar, a bleđa lica nejasno su poigravala oko nje. "Žao mi je", ponovi ona, nešto glasnije. "Nisam htela da vas uplašim. Pomozite mi da ustanem."

Barem je, pomisli ona mračno dok se osvrkala, sačuvala dovoljno stare discipline da usmeri višak moći kroz sebe, kako ne bi uništila krug. Ostali su delovali potreseno, ali svi su bili na nogama. Ona se osećala kao da ju je pregazilo krdo konja, ali bolno tutnjanje srca počinjalo je da se smiruje.

Njenu pažnju privuče pokret izvan kruga. Šta to rade? Četvoro mlađih prebacilo je Gavena na nosila i unelo ga unutar kamenog kruga.

"To je njegova želja, Gospo", reče Ambios, a ton njegovog glasa je dodao: Čak i na samrti, on je kralj... Doneli su klupe i položili nosila preko njih. Zgrčeni mišići na Gavenovim obrazima opustiše se kada je njihanje prestalo, i on ubrzo otvori oči.

Kaileja se zagleda u njega. "Zašto..."

"Da ti pružim onoliko pomoći koliko mogu kada ponovo pokušaš..." odvrati Gaven.

"Opet?" Kaileja odmahnu glavom. "Učinila sam sve što sam umela..."

"Moramo pokušati dugačije", reče Siana. "Zar nas nisi učila moći trijade u ovakvim delima? Tri tačke uvek su mnogo bolje uravnotežene od jedne."

"Misliš na mene, Gavenu i tebe? Za njega je opasno čak i da ostane unutar kruga. Kanalisanje tolike moći bi ga ubilo!"

"Ionako ću umreti, bilo od rana, bilo kada dođu Rimljani", tiho reče Gaven. "Čuo sam da se pri smrti kralja pokreće velika magija. Mislim da ću, umirući, imati više moći nego dok sam, pre nedelju dana, bi u punoj snazi. Vidiš, sada se sećam ko sam, i ko sam bio. Ono malo života što mi preostaje mala je cena za takvu pobjedu."

"Da li se Siana slaže?" gorko upita Kaileja.

"Ovo je čovek koga volim..." Sianin glas jedva je primetno zadrhtao. "Kako da mu se protivim? On je za mene oduvek bio kralj."

"Naći ćemo se ponovo." On pogleda nju, pa Kaileju. "Zar nas nisi učila da ovaj život nije jedini?"

Kaileja izdrži njegov pogled, osećajući se kao da će joj srce prepući. U ovom trenutku nije jasno videla samo Gavenu, nego i Sianu, i znala je da je duh koji blista u njenom pogledu onaj koga je nekada volela, a nekada mu se protivila, ranije.

"Neka bude tako", ozbiljno reče ona. "Rizikovaćemo zajedno, jer mislim da smo sve troje vezani istim lancem." Ona se ispravi i pogleda ostale.

"Ako ste takođe rešeni da pokušate ponovo, morate zauzeti mesta i stajati oko kamenja, držeći se za ruke. Ali ovog puta nećemo plesati. Oštećeno kamenje ne može da usidri energiju. Morate je poslati u pravcu sunca, kroz spojene ruke, dok budemo pevali..."

Ponovo se na Tor spustila tišina. Kaileja duboko udahnu, puštajući koren u zemlju, i počeo da izvija prvi ton u svetom sazvučju. Počelo je u prvi mah tiho, pojačavajući se kako se prilivalo sve više i više glasova, sve dok Kaileja nije videla vibracije u izmaglici. Pošto je ton ustaljen, ona prestade da peva. Siana i Gaven takođe su začutili, ali osećala je kako koriste zvuk da usmere energiju.

To je bilo ohrabrujuće, ili je samo ona počela da klizi u dublje stanje svesti, u kome je sve što se dešava mogla da prati nepristrasnim pogledom. Produbila je usmerenost i počela drugi ton sazvučja.

Kako se harmonija usložnjavala, magličasti sjaj postajao je sve jači. Ako je energija prizvana plesom bila življa, ova svetlost delovala je stabilnije. Iskusniji druidi zauzeli su mesta kraj oštećenog kamenja, i njihova snaga davala je ravnotežu ostalima.

Kaileja ponovo prikupi snagu i ispuni otežali vazduh trećim tonom.

Svakako nam uspeva, pomislila je dok su se viši glasovi mladih žena slivali u sazvučje, jer sada je u sjaju videla dugine boje koje su postepeno počinjale da se kovitlaju u pravcu sunca. Ovu moć nije trebalo kontrolisati nego pratiti, blago lebdeći na njenom sve jačem toku. Sada ju je samo valjalo usmeravati.

"Pevam sveto kamenje Avalona", poče ona četvrti ton, a hor ga prihvati.

"Pevam krug svetlosti i pesme", pridruži se Siana.

"Pevam duh koji lebdi mimo bola..." Gavenov glas bio je iznenađujuće snažan.

"Sveto je visoko mesto na kome smo..."

"Trava na njegovim padinama raste zelena..."

"Pupoljci lete na vetru..."

Glasovi su se slivali za njima, nastavljajući napev. Pod duginim svetlom Kaileja ugleda slike Avalona: maglu u ružičastom sjaju praskozorja nad jezerom, srebrno-blistavi blesak podnevnog sunca, pruge plamena u trščacima pred veče. Prizivali su lepotu Tora u proleće, okićenog jabukovim pupoljcima, u zelenoj snazi leta, i ogrnutog tihim, sivim maglama jeseni. Pesma se okrete ka zelenim ostrvima, ka hrastovom drveću što poseže ka nebu i ka slatkim bobicama zaštićenim trnjem.

Više nije bilo uzbuđenja kao pri prvom pokušaju, samo rastuća sigurnost da ih muzika podiže. Moć unutar kruga polako je rasla, postepeno zračeci napolje, ka obodu oblasti kojom su vladali druidi. No, osa čitavog ogromnog točka koji se polako okretao bila je trijada postavljena kraj kamenog oltara. Kaileja je bila svesna Sianinog srca

punog ljubavi i Gavenove odvažne duše, kao i sebe, kako se kreće između muške i ženske mudrosti, oboje i nijedno, jer predavali su središte jedno drugom kako su pevali.

Postepeno joj se učini da čuje još jedan glas, umilan u daljini, glas iz Drugog Sveta. I taj je pevao o Avalonu, ali lepote u toj pesmi bile su prolazne i večne, i pripadale su Avalonu srca, koji postoji između svetova.

Ništa smrtno ne bi moglo da se odupre tom pozivu. Kailejin duh treperio je kao goluždravi ptić koji stremi ka nebesima. Zemlju potrese drhtaj; Kaileja se zanjiha i pridržava se za oltar. Tlo pod njenim nogama više nije bilo stabilno, nego je samo veza sa ostalim dvoma bila nit života za koju se držala dok su je talasi vibracija nosili sve dalje i dalje od obične stvarnosti.

Više nije videla ni kamen ni krug, već samo ostalo dvoje, kako lebde u zlatnoj magli. Videla je da više nisu u telu, jer Gaven je stajao blistavo čitav, kao što je bio prethodne noći, sa Sianom kraj sebe. Kaileja im pruži ruke i oni je uhvatiše, i taj dodir posla trenutak bolnog sjaja moći, a potom ogromni mir.

"Postignuto je..." reče glas iznad njih. Oni podigoše pogled i videše Vilinsku Kraljicu onakvu kakva je na drugoj strani, blistavu od veličanstvenosti za koju je lepota što je ponekad nosi među ljudima samo nagoveštaj i maska.

"Dobro ste radili. Ostaje još samo da prizovemo oblake koji će kriti ostrvo Avalon od sveta. Vi, deco moja, treba da se vratite u svoja tela. Biće dovoljno da Gospa od Avalona, koja je odavno naviknuta da boravi izvan svog tela, ostane ovde i nauči člaroliju kojom se prolazi kroz maglu u spoljašnji svet."

Kaileja se odvoji od ostalih. Siana se nasmeši i počne da se okreće, ali Gaven odmahnu glavom.

"Nit koja me je vezivala za taj oblik prekinuta je."

Siana raširi oči. "Mrtav si?"

Gaven se, začudo, nasmeja. "Da li ti izgledam mrtav? Samo moje telo nije izdržalo. Sada sam slobodan."

I izgubljen za mene... pomisli Kaileja. Oh, dragi moj dečko, sine moj! Pružila je ruke ka njemu, a onda ih spustila. Sada je bio daleko

od nje.

"Onda ću ostati ovde, sa tobom!" Siana ga grčevito uhvati.

"Ovo mesto je samo prag", reče njena majka. "Uskoro će nestati. Gaven mora dalje, a ti se moraš vratiti u svet ljudi."

"Avalon je bezbedan", uzviknu ona. "Zašto sada da se vraćam?"

"Ako ne mariš za život koji još nisi proživela, vrati se radi deteta koje nosiš..."

Siana raširi oči, i Kaileja oseti kako se u njenom duhu budi nada za koju nije ni znala da se izgubila. Ali Gavenov sjaj je rastao, kao da su mu svakog trenutka sve manje važni telesni oblici.

"Živi, voljena moja, živi i podigni naše dete, tako da nešto od mene ostane u svetu."

"Živi, Siana", uzviknu Kaileja, "jer si mlada i snažna, i ubrzo će mi veoma trebati tvoja pomoć."

Gaven je zagrlji; sada je bio toliko blistav da se svetlost probijala i kroz Sianu. "Neće ti izgledati tako dugo. A kada dođe tvoje vreme, ponovo ćemo hoditi zajedno!"

"Obećavaš li?"

Gaven se nasmeja. "Ovde se može govoriti samo istina..." i sa tim rečima svetlost postade zaslepljujuća.

Kaileja zatovri oči, ali čula ga je kako kaže: "Volim te..." I mada su te reči možda bile upućene Siani, čula ih je i njena duša, i znala je da su bile upućene i njoj.

Kada je otvorila oči, stajala je na širokoj, blatnjavoj obali močvare gde se ušće reke Sabine vraćalo unazad zbog plime. Kraj nje je stajala Vilinska Kraljica, ponovo odevena u šumsku odeću, mada je na njoj ostalo još malo veličanstvenosti Drugog Sveta. Noć se primicala kraju, i vazduh je svakog časa postajao sve svetliji. Galebovi su im leteli nad glavom, krešteći, i vlažni vazduh bio je pun mirisa dalekog mora.

"Je li gotovo?" šapnu Kaileja.

"Pogledaj iza sebe", začu se odgovor. Kaileja se okrete. Na trenutak joj se učini da se ništa nije promenilo. Potom vide da je kameni prsten na Toru čitav i kamenje celo, kao da nikada nije bilo obesvećeno, a padina kraj svetog kladenca na kojoj su bile kolibe bratstva oca Josifa bila je prazna i zelena.

"Magle će vas štititi - prizovi ih sada..."

Kaileja ponovo pogleda ka zapadu. Nejasna izmaglica dizala se nad vodom, produbljujući se pred njenim pogledom sve dok se nije stopila u čvrsti zid morske magle koja dolazi sa zorom.

"Kojom čarolijom da je prizovem?"

Gospa izvadi iza pojasa nešto umotano u žuto platno. Bila je to mala, zlatna pločica izgravirana neobičnim slovima, i pri pogledu na nju u Kaileji se probudiše daleka sećanja; znala je da su to napisali ljudi koji su došli iz moćnih zemalja što su sada potopljene pod morem. A kada ju je dodirnula, iako nikada nije čula taj jezik ovim smrtnim ušima, znala je koje reči mora da kaže.

Gusta magla u daljini kovitlala se i počinjala da se valja. Dok je nastavljala prizivm magla se približavala, kotrljajući se preko drveća, trske i vode do blatnjave zaravni obale, kovitlajući se oko nje u hladnom zagrljaju koji joj je umirio poslednji bol.

Ona mahnu rukom, šaljući maglu na sve četiri strane. Obgrli nas, okruži nas, odvedi nas dalje u maglu gde nikakav fanatik neće moći da izvikuje kletve niti da baca svoje čini i gde će moći da nas nađu samo bogovi. Okruži Avalon maglom u kojoj ćemo biti zauvek i večito bezbedni!

Počela je da oseća hladnoću. Na ivici vizije magla je teško lebdela nad vodom, i osećala je da iza nje više ne leži poznati predeo kojim je nekada doputovala iz Deve, nego nešto strano, nešto neprirodno i samo delimično vidljivo smrtnom oku.

Je li provela tako minute ili sate? Bila je ukočena i utrnula, kao da je dugo i daleko vukla na svojim leđima i ramenima čitav Avalon.

"Gotovo je." Glas Vilinske Kraljice bio je nesiguran. Izgledala je manja, kao da je i ona iscrpljena noćasnjim radom. "Vaše ostrvo leži između sveta ljudi i vilinskog. Ko god da sada potraži Avalon, naći će samo hrišćansko sveto ostrvo, osim ako je upućen u drevnu magiju. Možeš uputiti u čaroliji nekoga iz naroda močvare, ako su dostojni toga, ali inače neka se prenosi samo vašim posvećenicima."

Kaileja klimnu glavom. Vlažni vazduh bio je svež i nov. Od sada će obitavati u čistoj zemlji, neće dugovati ništa prinčevima i imperatorima, i vodiće ih samo bogovi...

KAILEJA GOVORI

Od trenutka kada se oko nas sklopila vilinska magla, vreme Avalona počelo je da teče drugačije nego u spoljašnjem svetu. Od Beltana do Samena, i od Samena do novog Beltana, godine su kružile, i od tog dana neposvećena noga nije stupila na Tor. Kad se osvrnem, to mi se čini tako skoro. Ali Gavenova kćer koju je Siana rodila sada je odrasla žena i položila je zavet Boginji. A Siana je Gospa od Avalona po svemu sem po tituli.

Kako starim, misli mi se sve više okreću ka unutra. Devojke me brižno neguju i pretvaraju se da ne primećuju kada oslovim neku od njih imenom njene majke. Nemam bolove, ali ostaje istina da su mi davni događaji često jasniji nego ovi sadašnji. Kažu da je Vrhovnim sveštenicama dato da znaju kada im je čas, i mislim da neću još dugo ostati u ovom telu.

Povremeno nam dolaze na obuku nove devojke; dovode ih ljudi iz močvare koji znaju čaroliju, ili ih nalaze naše sveštenice kada izlaze u svet. Neke odlaze posle godinu ili dve, a neke ostaju i polažu zavete sveštenice. Ipak, promene su ovde male u poređenju sa događajima izvan Doline. Tri godine posle Gavenove smrti, u Britaniju je došao car Hadrijan lično i zaposlio vojsku da gradi veliki zid preko severne zemlje. Ali hoće li to zadržati divlja plemena u njihovim močvarama i planinama zauvek?

Pitam se. Zidovi su uvek onoliko čvrsti koliko i ljudi koji ih drže.

Naravno, to važi i za Avalon.

Po danu mislim na prošlost, ali noćas sam sanjala da vodim svečanost punog meseca, na vrhu Tora. Pogledala sam u srebrnu činiju i videla sam u njoj odraze budućnosti. Videla sam cara po imenu Antonije kako maršira na sever od Hadrijanovog zida da sagradi još jedan, u Albi. Ali Rimljani nisu mogli da ga održe i samo nekoliko godina kasnije povukli su svoje snage, ispraznili tvrđave i odmarširali nazad. U budućnosti kakvu sam videla u činji, vremena mira smenjivala su se sa vremenima rata. Novi savez severnih plemena pregazio je Zid, i drugi car, Severus, došao je u Britaniju da ih umiri i vratio se u Eburakum da umre.

U mojim vizijama prošlo je skoro dve stotine godina, i za sve to vreme magle su čuvale Avalon. U južnoj Britaniji, Britanci i Rimljani postali su jedan narod. Stigao je novi car, po imenu Dioklecijan, i krenuo da izleči imperiju od poslednjih građanskih ratova.

Između sukoba sa Rimljanima viđala sam svoje sveštenice, pokolenje za pokolenjem, kako obožavaju Boginju na Svetom Toru ili odlaze da postanu žene prinčeva i održe malo stare mudrosti u spoljašnjem svetu. Učinilo mi se da poneka ima Gavenov lik, ili Eilaninu lepotu, ili da je mala i tamnoputa kao Vilinska Kraljica.

Ali nisam videla sebe ponovo rođenu u Avalonu. Prema druidskim učenjima, poneko je toliko svet da kada ih smrt oslobodi tela on zauvek odlazi izvan krugova sveta. Ne mislim da sam ja toliko blistava duša. Možda će Boginja biti milostiva i dopustiti mom duhu da bdi nad mojom decom dok ne bude potrebno da ponovo oživim u telu.

A kada se to desi, možda će Gaven i Siana takođe ponovo doći. Pitam se hoćemo li se prepoznati. Možda nećemo, ali mislim da ćemo u te nove živote poneti makar sećanje na našu nekadašnju ljubav. Možda će sledeći put na Sianu biti red da bude učitelj, a na mene da učim. Ali Gaven će uvek biti Sveti Kralj.

Drugi deo: VRHOVNA SVEŠTENICA

@03 = 285-293. n.e.

9.

Kiša je padala od jutros, zapravo sipila je, uporno i dosadno, natapajući ogrtače putnika i navlačeći velove magle preko bregova. Četvorica slobodnjaka unajmljenih da prate Gospu od Avalona do Durnovarije jahali su pogrbljeni u sedlima, a voda im je kapala sa velikih hrastovih močuga koje su nosili o boku. Čak i mlada sveštenica i dvojica druida koji su je pratili navukli su preko lica kapuljače čupavih vunениh ogrtača.

Dierna uzdahnu. Želela je da i sama to učini, ali njena baka bezbroj puta joj je govorila kako Vrhovna sveštenica Avalona mora da daje primer, i zato je jahala uspravljena u sedlu sve do sumraka. Čak i kad bi poželela, Dierna nije mogla da zaboravi disciplinu. Ponekad, pomislila je, to što možeš da pratiš svoje poreklo kroz sedam pokolenja, od kojih su većina bile sveštenice, sve do Gospe Siane, predstavlja nimalo potrebnu čast. Sada su izbili na više tlo, i na putu je bilo više sveta. Biće u Durnovariji pre nego što padne noć.

Konek, mlađi od dvojice druida, pokaza joj rukom, i ona ugleda ljupku liniju akvadukta kako se probija kroz drveće.

"Zaista je čudo", složi se ona, "pogotovo što narod Durnovarije sasvim lepo može da se snabdeva vodom iz gradskih bunara. Rimljanski velikaši stiču slavu podižući veličanstvene građevine za svoje naseobine. Pretpostavljam da su prinčevi Durotriga želeli da ih oponašaju."

"Princ Eidin Minok više je zainteresovan za odbranu", reče Leval, stariji druid, zdepast i prosed, koji im je bio Iscelitelj i pošao je sa njima da kupi bilje koje na Avalonu nisu mogli da odgaje.

"Pa, to mu je i potrebno", dobaci jedan od slobodnjaka. "Gusari sa Kanala svake godine nas sve češće napadaju."

"Za to bi trebalo da se pobrine mornarica", reče drugi. "Zašto plaćamo Rimu porez svake godine?"

Mlada Erdufila potera svog konja bliže Dierninom, kao da očekuje da će gusarska banda iskočiti iza sledećeg drveta.

Kada su izbili na uzvišicu, Dierna ugleda grad, postavljen na krečnjačku zaravan iznad reke. Ograda i jarak bili su isti kao što ih

se sećala, ali sada im je bio dodat novi, kameni zid. Reka je nemo tekla ispod litice, oivičena crnim blatom. Mora da je oseka, pomisli ona, čkiljeći kroz kišu prema tamnijem zelenilu gde se nebo stapalo sa morem. Pozdraviše ih galebovi, leteći im iznad glava. Druidi se ispraviše, pa čak i konji, osetivši kraj putovanja, počеше brže da hodaju.

Dierna uzdahnu, tek sada priznavši samoj sebi da je strepela. Barem će noćas biti na toplom i bezbednom mestu, unutar zidova koje je podigao Eidin Minok. Sada može dozvoliti sebi da razmišlja o devojci koja je bila razlog što su se uputili kroz kišu.

"Telerti, da li me slušaš? Vrhovna sveštenica će nam doći na večeru." Glas Eidina Minoka tutnjao je kao daleka grmljavina.

Teleri zatrepta, s mukom odvajajući misli od sve bliže budućnosti u kojoj su je sveštenice već vodile sa sobom u Avalon. Nalazila se u očevoj radnoj sobi u Durnovariji, uvrćući ivicu haljine kao nervozno dete.

"Da, oče", odvrati ona negovanim latinskim koji su sva prinčeva deca morala da nauče.

"Gospa Dierna prešla je veliki put da te vidi, kćeri. Da li si i dalje rešena da ideš sa njom? Neću da ti namećem takvu odluku, ali kada je jednom doneseš, više nema predomišljanja."

"Da, oče", ponovi Teleri, a onda primeti da otac želi opširniji odgovor. "Da, želim da idem."

Nikakvo čudo što otac misli da je uplašena; stoji pred njim vezanog jezika kao kuhinjska robinja. Princ je bio nežan otac - većina devojaka njenih godina već je udata, a da ih niko nije pitao šta ili koga žele. No, sveštenice se ne udaju. Ako žele, uzimaju ljubavnika u svetim obredima i rađaju decu, ali ne zavise ni od jednog muškarca. Sveštenice Avalona poseduju moćnu magiju. Teleri nije ćutala od straha, nego od divlje radosti koja je izvirala u njoj od same pomisli na sveto brdo.

Toliko je to želela - mogla bi da peva, viče, skakuće po očevoj radnoj sobi kao da je poludela, samo ako bi počela da mu govori kako se danas zaista oseća. Zato je držala oči oborene kao prava čedna devojka i odgovarala jednosložnim rečima na očevo zabrinuto

ispitivanje.

Stići će večeras! - pomisli ona kad ju je princ konačno otpustio, pa je mogla da se vrati u svoju sobu. Kuća, građena u rimljanskom stilu, bila je okrenuta ka unutrašnjem atrijumu, sa cvećem u saksijama koje je blistalo od kiše. I ona je dosad tako živela, pomislila je dok se oslanjala na jedan od stubova u kolonadi: zaštićena i negovana, ali zatvorena.

No, postojale su merdevine koje su vodile na krov. Otac ih je postavio kako bi mogao da nadgleda izgradnju novog zida. Teleri prikupi suknu, pope se, otvori podna vrata i okrete se ka vetru. Kiša ju je bockala po obrazima; kosa joj je ubrzo bila mokra, a voda joj je tekla niz vrat i natapala joj haljinu. Nije se brinula. Očevi zidovi delovali su blede na kiši, ali nad njima su se videli sivi, ustalasan bregovi.

"Uskoro ću videti šta se nalazi iza vas", šapnu ona. "A onda ću biti slobodna!"

Gradska kuća u kojoj je princ Durotriga boravio kada je bio u plemenskom gradu bila je građena u rimskom stilu, a ukrašavali su je lokalne zanatlije, pokušavajući da svoju mitologiju predstave u rimljanskom stilu. Nameštena je bila sa nemarnim nepoštovanjem stila i osećanjem za udobnost. Kamene podne ploče pokrivali su debeli vuneni tepisi; preko ležaljki stajali su prostirači od lisičjih koža. Dierna ih je željno gledala, ali znala je da, ako jednom uroni u tu mekoću, više neće moći da ustane.

Barem su prinčevi robovi doneli toplu vodu za umivanje, i ona sa olakšanjem skide pantalone i tuniku u kojima je putovala i obuče plavu haljinu širokih rukava, odeždu sveštenica Avalona. Nije nosila nikakve ukrase, ali odeća joj je bila od fino tkane vune, obojene naročito bogatom plavom bojom čija je proizvodnja jedna od tajni svetog ostrva.

Uzela je bronzano ogledalo i vratila jedan neposlušni pramen u venac od pletenica kojima je ukrotila svoju bujnu kosu, a onda prebaci preko glave veo, nabravši jedan kraj preko grudi, a drugi ostavivši da visi preko leđa. I odeća i frizura bili su joj strogi, ali meka vuna sama se oblikovala preko grudi i kukova, a pod tamnoplavom bojom njena kosa, još kovrdžavija na vlažnom vazduhu, plamtela je

kao vatra.

Pogledala je Erdufilu, koja je još pokušavala da namesti svoj veo, i nasmešila se.

"Trebalo da pođemo. Princ neće biti zadovoljan ako zbog nas bude morao da kasni sa večerom..."

Mlađa sveštenica uzdahnu. "Znam. Ali druge žene će nositi vezene tunike i zlatne ogrlice, a ja se u ovoj odeći osećam tako obično."

"Razumem te - kada sam prvi put pratila svoju baku na put izvan Avalona, isto tako sam se osećala. Ona mi je rekla da im ne zavidim - njihovi ukrasi samo znače da imaju muškarce koji im ugađaju. Ti si sama zaradila tu svoju odeću. Kada uđeš među njih, drži se ponosno, pa će se one osećati preterano nakindžurene i zavideće tebi."

Erdufila, sa uzanim licem i pepeljastom kosom, nikada neće biti lepa, ali na Diernine reči se ispravila, i kada je Vrhovna sveštenica pošla ka vratima, krenula je za njom lakim, lebdećim korakom koji je takođe bio tajna Avalona.

Gradska kuća bila je prostrana, sa četiri krila oko dvorišta. Princ i njegovi gosti okupili su se u prostranoj odaji u krilu najudaljenijem od puta. Jedan zid bio je oslikan prizorima venčanja Mladog Boga sa Devicom Cveća na narandžastoj pozadini, a na podu se nalazio mozaik. No, na ostalim zidovima bili su namešteni štitovi i koplja, a stolica u kojoj je sedeo princ Eidin Minok bila je prekrivena vučijom kožom.

Princ je bio srednjih godina, sa dosta sedih vlasi u crnoj kosi i bradi. Nekadašnji snažni mišići polako su mu se pretvarali u salo, i tek bi povremeni sjaj u oku pokazivao mudrost koju je nasledio od majke, koja je bila kćer Avalona. Nijedna njegova sestra nije pokazala dar vredan obuke, ali prema poruci od Eidina Minoka, njegova najmlađa kćer, mada prilično lepa, bila je 'toliko puna čudnih želja i prohteva da bi sasvim odgovala Avalonu'.

Dierna se osvrte po odaji, prihvativši prinčev pozdrav lakim, tačno odmerenim naklonom glave. I to ju je naučila baka. Gospa od Avalona je, u svom domenu, po rangi ravna imperatoru. Ostali gosti - nekoliko matrona odevenih u rimljanskom stilu, gojazan čovek u

togi konjičkog staleža i trojica mišićavih mladića, verovatno sinovi Eidina Minoka - gledali su je sa mešavinom poštovanja i radoznalosti. Da li se devojka koju je došla da vidi još udešava ili je suviše stidljiva da bi došla u društvo?

Jedna od žena vrlo je upadljivo izbegavala njen pogled. Kada je sveštenica primetila da ova oko vrata nosi srebrnu ribu na lančiću, shvatila je da je to svakako hrišćanka. Dierna je čula da ih ima mnogo u istočnim delovima imperije, ali iako je grupa monaha živela na ostrvu Inis Vitrin, pandanu Avalona koji je ostao u ovom svetu, u ostatku provincije bili su srazmerno malobrojni. Izgledalo je da su se do te mere upustili u svađe i rasprave da će najverovatnije uništiti sami sebe, bez ikakve pomoći imperatora.

"Vaši zidovi brzo rastu, gospodaru", reče čovek u togi. "Otkako sam poslednji put dolazio, već su zahvatili polovinu oboda grada."

"Sledeći put kad dođete, biće završeni", ponosno reče Eidin Minok. "Neka oni morski vukovi arlauču negde drugde u potrazi za večerom, u zemljama Durotriga neće dobiti ništa."

"To je veličanstven dar vašem narodu", nastavi čovek u togi, kao da ga nije ni čuo. Dierna se seti da su se jednom već sreli - bio je to Gnej Klaudije Polio, jedan od ovdašnjih magistrata.

"To je jedini dar koji nam Rimljani dozvoljavaju da damo", promrmlja jedan od sinova. "Ne daju nam da naoružamo narod, a trupe koje bi trebalo da nas štite šalju preko Kanala, da vode njihove ratove."

Njegov brat je žustro klimao glavom. "To je nepravedno, uzimaju nam poreze, a ne daju nam ništa. Pre dolaska Rimljana barem smo mogli sami da se branimo!"

"Ako imperator Maksimijan neće da nam pomogne, treba da imamo svog imperatora!" reče treći dečak.

Nije govorio glasno, ali Polio se zagleda u njega sa prebacivanjem. "A koga bi ti izabrao, petliču? Samog sebe?"

"Ma ne, ma ne", brzo se umeša njegov otac, "ne govori on o izdaji. To je samo krv njegovih predaka, koji su branili Durotrige još pre nego što je Julije Cezar došao preko Galije, to mu plamti u žilama. Činjenica je da, u vremenima teškim po imperiju, ponekad izgleda da im je Britanija najmanje važna, ali i dalje nam je bolje

unutar nje nego da se gložimo između sebe..."

"Trebalo bi da nas štiti mornarica. Šta Maksimijan i Konstantin rade sa novcem koji im šaljemo? Zaklinjali su se da će uništiti gusare", mrmljao je jedan od starijih ljudi, odmahujući glavom. "Zar nemaju admirala koji bi mogao da povede flotu protiv običnih razbojnika?"

Dierna, koja je sa zanimanjem slušala, uvređeno se okrete kad ju je neko povukao za rukav. Bila je to najbogatije odevena žena, Vitruvija, udata za Polija.

"Gospo, kažu mi da mnogo znate o travama i lekovima..." Glas joj se spusti do šapata kada je počela da opisuje nalete lupanja srca koji su je uplašili. Dierna je, ispod kozmetike i nakita, prepoznala u ženi istinsku strepnju, pa je naterala sebe da sluša.

"Jeste li приметili promene u mesečnom pranju?" upita ona. Muškarci, zadubljeni u razgovor o politici, nisu ni zapazili kad su se njih dve izdvojile.

"Još sam plodna!" uzviknu Vitruvija, a ispod boje na obrazima probi se pravo rumenilo.

"Za sada", blago reče Dierna, "ali vi sada prelazite iz vlasti Majke u vlast Mudre. Proći će nekoliko godina dok se prelaz izvrši u potpunosti. U međuvremenu, svakako pripremite kapi majčine dušice. Uzmite nekoliko kapi kad vas srce zabrine, i to će vam pomoći."

Iz susedne sobe dopirao je primamljiv miris pečenja, i Dierna postade svesna koliko je vremena prošlo od doručka. Mislila je da će im se prinčeva kćer pridružiti za večerom, ali možda je Eidin Minok jedan od onih staromodnih roditelja koji veruju da neudate devojke treba držati izdvojeno. Na ulazu se pojavi rob i objavi da je večera spremna.

Dok su prolazili hodnikom, Dierna oseti nešto, možda dašak vazduha, kao da su negde dalje niz hodnik otvorena spoljašnja vrata, pa se okrete. U senci na drugom kraju hodnika kretalo se nešto blede: primetila je žensku priliku, koja se približavala brzim, lakim korakom, kao nošena vetrom. Vrhovna sveštenica zastade tako naglo da Erdufila nalete na nju.

"Šta se desilo?"

Dierna nije mogla da odgovori. Deo njenog uma prepoznao je u pridošlici vrlo mladu ženu, tek izišlu iz detinjstva, visoku i vitku kao žalosna vrba, sa bledom kožom, crnom kosom i nagoveštajem snažnih kostiju Eidina Minoka u obrisu čela i obraza. Ali zanemela je od sasvim drugog osećanja, koje bi mogla da opiše samo kao prepoznavanje.

Diernino srce lupalo je kao u sirote Vitruvije; zatreptala je i na trenutak ugledala krhku devojkicu, sa sasvim svetlom kosom, odevenu kao sveštenica, a potom ponovo sitnu, sa kestenjastim prelivom u crnoj kosi i sa zlatnim narukvicama nalik na zmije oko obe ruke.

Ko je ona? upita se Dierna, a potom, Ili ko je bila, i ko sam bila ja, kada pozdravljam njen povratak sa toliko radosti? Za trenutak kao da je začula ime - Adsarta...

A onda se devojkica nađe pred njom i raširi crne oči kada ugleda plavu odeždu. Lako i ljuko se spustila na kolena, dohvatila kraj Dierninog veka i poljubila ga. Vrhovna sveštenica gledala je naniže u tu pognutu glavu, nesposobna da se pokrene.

"Ah, evo je konačno, moje drage kćeri!" začu iza sebe glas Eidina Minoka. "Teleri, mila, ustani! Šta će Gospa misliti o tebi?"

Znači, zove se Teleri... Ostala imena i lica nestadoše pred živom stvarnošću devojkicu koju je gledala, i Dierna utvrdi da ponovo može da diše.

"Učinila si mi čast, kćeri moja", tiho reče ona, "ali ovo nije ni vreme ni mesto da klečiš preda mnom."

"Znači, biće ga?" upita Teleri, prihvatajući Dierninu pruženu ruku i ustajući. Na njenom licu divljenje je već ustupalo mesto oduševljenom smehu.

"Da li to želiš?" upita Dierna, još je držeći za ruku. Reči su joj navirale na usne od neke moći suviše duboke da bi se nazvala navika. "Ponovićemo sve ovo pred drugim sveštenicama, ali pitam te i sada. Da li svojom slobodnom voljom, bez prisiljavanja ili ubeđivanja svog oca li bilo koga drugog, želiš da se pridružiš svetom sestinstvu koje obitava na Avalonu?"

Znala je da je Erdufila zapanjeno gleda, ali otkako je postala Vrhovna sveštenica teško da je učinila išta u šta bi bila ovoliko sigurna.

"Kunem se mesecom, zvezdama i zelenom zemljom", žustro odvrati Teleri.

"Onda, u ime dobrodošlice kojom će te dočekati moje sestre kada se vratimo, pozdravljam te." Dierna obujmi Telerino lice dlanovima i poljubi je u čelo.

Teleri je te noći dugo ležala budna. Kada je večera završena, Eidin Minok je naglasio da su sveštenice umorne od dugog puta, poželeo im je laku noć i poslao i kćer u krevet. Teleri je znala da je bio u pravu, i da je i sama morala da primeti njihov umor. Ponavljala je sebi da će imati vremena da razgovara sa njima tokom puta za Avalon - imaće pred sobom čitav život da se narazgovara sa sveštenicama. Ali srce joj je uznemireno ječalo što mora da ih ostavi.

Teleri je očekivala da će Gospa od Avalona ostaviti dubok utisak na nju. Svi su znali za priče o vrhu Tora, skrivenom, kao i vilinska zemlja, u magli kroz koju mogu da prođu samo posvećeni. Neki su mislili da je to legenda, jer kada bi sveštenice izlazile u svet obično su bivale prerusene. No, u drevnim kraljevskim porodicama znala se istina, jer mnoge njihove kćeri provodile su godinu ili sve na svetom ostrvu, a ponekad, kada je to zahtevalo zdravlje zemlje, jedna od sveštenica bila bi poslata da sklopi Veliki Brak sa poglavarom, kraj Beltanskih vatri. Ali nikako nije očekivala da će reagovati kao da je Vrhovna sveštenica neko koga je, veoma davno, veoma volela.

Sigurno me smatra za budalu! govorila je Teleri u sebi, opet se prevrćući u krevetu. Pretpostavljam da je tamo svi obožavaju. Gospa od Avlaona je u svim pričama bila zapanjujuća ličnost, i to se pokazalo tačno. Gospa Dierna bila je kao svetionik pod ponoćnim nebom. Kraj nje se Teleri osećala kao senka. Možda je ona zaista duh nekoga ko je u nekom drugom životu već poznavao Diernu.

Na to ona poče da se smeje. Sad će još uobraziti da je Boudika, ili rimski imperator. Najverovatnije sam, pomisli ona, bila Diernina sluškinja! I potom je, smešeći se, zaspala.

Teleri bi najradije krenula već narednog jutra, ali, kako reče njen otac, bilo bi vrlo negostoljubivo otpraviti ljude sa Avalona bez ijednog dana odmora, a pokazalo se da su i oni želeli da kupe nešto na tržnicama Durnovarije. Teleri postade Diernina senka. Trenutak

zapanjujuće bliskosti između njih dve nije se ponovio, ali bilo joj je neobično lako da se složi sa starijom ženom.

Teleri je tek postepeno shvatila da razlika u godinama između njih dve nije tako velika kao što je ona mislila. Njoj je bilo osamnaest, a Vrhovna sveštenica bila je samo deset godina starija. Razliku između njih stvarali su odgovornost i iskustvo. Erdufila joj je ispričala da je Diernino prvo dete, kćer, još bila u materici kada je Dierna postala Vrhovna sveštenica, sa dvadeset tri godine; devojčica je data na usvajanje pre nego što je napunila tri. Pri pomisli na Dierninu decu Teleri se osećala kao da je i sama dete. I te noći zaspala je sa pravim dečijim nestrpljenjem, jedva čekajući polazak narednog jutra.

Izjahali su iz Durnovarije u vlažno i kišovito svitanje, ostavljajući za sobom grad još utonuo u san. Vrhovna sveštenica želela je da rano krenu, jer će prvi deo putovanja biti dug. Slobodnjak koji im je otvorio kapiju još je zevao i trljao oči. Teleri se upitala hoće li on uopšte zapamtiti putnike kojima je otvorio. Umotane u tamne ogrtače, dve sveštenice prošle su kao senke, i čak i muškarci koji su ih pratili kao da su primili deo njihove neprimetnosti.

Ona je bila potpuno budna; oduvek je volela da rano ustaje, a nestreljenje ju je izvuklo iz postelje znatno pre nego što su poslali po nju. Čak je ni mračno nebo nije obeshrabrilo. Čvrsto je držala uzde svoje kobile i osluškivala prve ptice koje su pozdravljale zoru.

Tek su pošli nizbrdo ka reci kada je začula ptičji zov koji joj nije bio poznat. Bila je jesen, kada mnoge ptice prolaze leteći na jug. Teleri se osvrte, pitajući se je li to glas neke ptice koju dotad nije videla. Pričalo se da su močvare oko Avalona raj za barske ptice. Tamo će svakako videti mnoge nove vrste. Zov se ponovo začu, i njena kobile načulji uši. Teleri oseti drhtaj nespokojstva i zbacila kapuljaču da bolje vidi.

Pod vrbama se nešto kretalo. Ona uspori kobilu i obrati se najbližem slobodnjaku, koji se uspravi u sedlu, pripremi močugu i pogleda tamo gde mu je pokazala. Istog časa začu se zvižduk, vrbe zadrhtaše, i put se ispuni naoružanim ljudima.

"Pazi!" vrisnu mlađi druid, koji je jahao na čelu. Blesnu koplje; Teleri vide promenu na njegovom licu, i njegov konj se prope, ržući, dok je druid padao. Njena kobile takođe pokuša da se propne dok se

Teleri trudila da je okrene; shvatila da je Dierna nezaštićena i nagonski je pošla ka njoj.

Put je bio pun naoružanih ljudi. Vrhovi kopalja blistali su na jutarnjem svetlu, i ona primeti i sjaj mača. Slobodnjaci su vitlali močugama, ali to je bilo slabo oružje u poređenju sa oštrim sečivima. Jednog po jednog, povukoše ih sa konja; vazduh je odjekivao od njihovih krikova. Telerina kobila prope se od mirisa krvi. Jedno izobličeno lice iskezi se na nju i ona oseti žuljevitu ruku kako je steže za članak. Ona zamahnu na čoveka svojim jahaćim bičem i ovaj pade.

Dierna je pustila uzde i podigla ruke, iscrtavjaući po vazduhu čudne simbole. Teleri oseti da joj u ušima bruji kada Vrhovna sveštenica poče da peva; zbrka oko njih postepeno se smirivala. Utom se iza nje začu grleni uzvik. Ona se okrete, ugleda teško koplje kako leti ka Dierni, i podbode kobilu da požuri napred. Ali bila je predaleko. Erdufila, koja se nije usuđivala da se udalji od Dierne, grčevito se izvi tako da postavi sopstveno telo između koplja i Vrhovne sveštenice.

Teleri je videla strašni vrh kako se zariva mladoj ženi u grudi; čula je njen vrisak dok je padala unazad, pravo Dierni u naručje. Njihovi preplašeni konji se propeše i one obe padoše. Teleri ponovo zamahnu bičem; jedan čovek opsova, i njena kobila stade kada ju je uhvatio za uzde. Kada je Teleri pokušala da ih povuče, ovaj joj uze uzde. Pipala je pod ogrtačem, tražeći mali nož, i uspela je da napadne prvog čoveka koji je pružio ruke ka njoj, ali sledećeg časa neko je zgrabi s leđa i izvuče je iz sedla.

Vrisnula je, još se otimajući, ali udarac ju je ošamutio. Kada je ponovo mogla da misli, ležala je u šumi, vezanih ruku i nogu. Kroz drveće je videla konje kako odlaze putem. Razbojnici koji su ih jahali navukli su ogrtače preko glave. Pitala se hoće li stražari na kapiji primetiti da su se jahači promenili. No, dvojica koji su ostali da čuvaju zarobljenike nisu morali da kriju plavu kosu.

Gusari! mračno pomisli ona. Saksonci ili možda odmetnuti Frigijci iz Belgike. Razgovori koji su joj za očevim stolom uvek bili dosadni, najednom poprimiše brutalno značenje. Ona okrete lice u stranu, ubrzano trepćući kako bi savladala suze.

Kraj nje je ležala Dierna. Teleri je u prvi mah pomislila da je Vrhovna sveštenica mrtva, a onda primeti da je vezana. Nema potrebe za vezivanjem leša. No, Dierna je ležala suviše mirno. Koža joj je bila bleđa, i Teleri vide veliku modricu na njenom čelu. Ipak, na grlu joj se video puls, i iako polako, grudi su joj se dizale i spuštale.

Iza sveštenice ležala su tela, onako kako su ih bacili kad su ih sklonili sa puta. Videla je mladog druida i slobodnjake, i srce joj zastade kad je ugledala i Erdufilu. Rekla je u sebi da ne bi trebalo da se čudi - onakvu ranu niko ne bi mogao da preživi. Osim nje i Dierne, iz čitave grupe preživeo je samo iscelitelj, Leval.

Teleri šapnu njegovo ime. Na trenutak je pomislila da je nije čuo; onda on ipak okrete glavu.

"Jesu li je udarili?" Ona pokaza glavom ka sveštenici.

On odmahnu glavom. "Mislim da ju je konj ritnuo kad je pala, ali nisu mi dali da je pregledam."

"Hoće li preživeti?" šapnu Teleri još tiše.

Leval na trenutak zatvori oči. "Ako bogovi budu dobri. Kod udarca u glavu može samo da se čeka. Čak i da smo slobodni, ne bih ničim mogao da joj pomognem sem da je utoplím."

Teleri se strese. Nije padala kiša, ali nebo je još bilo sivo.

"Dokotrljaj se ovamo, a i ja ću", tiho reče ona. "Možda će joj pomoći toplota naših tela."

"Trebalo je da se setim toga..." U njegovim očima pojavi se nagoveštaj svetlosti. Pažljivo, zastajući kad god bi neki stražar pogledao prema njima, oni počеше da se migolje ka Dierni.

Vreme je potom delovalo beskonačno dugo, ali zapravo su prošla jedva dva sata dok nisu čuli kako se vraća glavnina jahača. Teleri je znala da te zveri obično brzo napadaju i potom beže, odnoseći koliko god plena mogu, pre nego što njihove žrtve sakupe dovoljno snage da im se odupru.

Jedan ratnik podiže Teleri na noge i opipa finu vunu njene haljine. Kada je počeo da joj steže dojku, ona ga pljunu; on se nasmeja i pusti je, govoreći nešto nerazumljivo.

Druid iza njenih leđa žurno doviknu nekoliko reči na istom grlenom jeziku.

"Rekao sam im da si bogata i da ćeš im doneti veliki otkup.

Naučio sam ponešto njihovog jezika da bih mogao da kupujem bilje", reče on Teleri.

Jedan gusar se naže nad Diernom, očito ne znajući kako da poveže njene bele ruke i grubu putničku odeću. Trenutak kasnije slegnuo je ramenima i počeo da izvlači nož.

"Ne!" vrisnu Teleri. "Ona je sacerdos, opulenta. Sveštenica! Veoma bogata!" Mora da bar neko od njih razume latinski. Očajnički je pogledala Levala.

"Gita! Rika!" ponovi on.

Saksonac kao da nije verovao, ali je ipak vratio nož, podigao Diernino mlitavo telo i prebacio je preko ramena. Oni koji su držali Teleri i Levala gurnuše ih za njim, i uskoro su sve troje bili prebačeni preko konjskih leđa i vezani.

Kada su se konačno zaustavili, Teleri je već žalila što nije u nesvesti, kao sveštenica.

Pljačkaški brodovi bili su usidreni u zaklonjenom zalivu, a na obali su podigli privremeni logor. Grubi šatori krili su najvredniji plen; ostalo je bilo nagomilano oko vatri. Zarobljenike baciše kraj hrpe vreća sa žitom i potom kao da zaboraviše na njih; razbojnici su se dali na podsticanje vatri i podelu otete hrane, pogotovo vina.

"Ako budemo imali sreće, zaboraviće na nas", reče Leval kada se Teleri poluglasno upitala hoće li i oni dobiti da jedu. "Barem do sutra, kada se otrezne." On s mukom sede i položi nadlanicu na Diernino čelo. Sveštenica je zaječala dok su je skidali sa konja, ali, mada je možda bila nešto bliže svesti, još nije otvarala oči.

Padao je mrak. Logor kao da se malo smirio kad su svi posedali kraj vatri. Među plavokosim Saksoncima i Frigijcima bilo je poprilično crnih i smeđih glava, i odlomci primitivnog latinskog mešali su se sa grlenim glasovima germanskih jezika. Vojni dezerteri i odbegli robovi imali su mnogo zajedničkog sa varvarima. Izgleda da se za prijem u družinu tražila samo brutalnost i ruka dovoljno jaka za veslo i mač. Teleri pođe voda na usta od mirisa pečene svinjetine; ona odvrati lice na drugu stranu i pokuša da se moli.

Zapala je u nemiran dremež, kada je krckanje grančica pod nečijim koracima trže i prepade. Već je počela da se okreće u tom pravcu kada je udarac u rebra natera da poskoči, besno se

okrenuvši. Gusar koji ju je šutnuo glasno se nasmeja. Nije bio ništa čistiji od ostalih, ali krznena jakna načičkana zlatom pokazivala je da im je to verovatno poglavica. On zgrabi Teleri za ramena i okrete je ka sebi; kada je počela da se otima, jednom rukom ju je grubo pritisnuo uz sebe, sprečavajući je da pomeri vezane ruke. Drugom rukom zgrabio ju je za kosu. Još jednom se iskezio na nju, a onda pritisnu usta na njena.

Kada se uspravio, neki gusari počеше da se smeju, a ostali su se mrštili. Teleri se borila za vazduh, naprosto ne verujući šta joj je upravo učinio. Onda oseti njegovu žuljevitu ruku kako joj se zavlači u izrez haljine, tražeći dojku, i sada je shvatila šta on namerava.

"Molim vas..." nije mogla da se odmakne, ali barem je mogla da okrene glavu, "ako mi naudite, nećete dobiti otkup! Molim vas, recite mu da me pusti!"

Barem su neki razumeli njen latinski. Dvojica-trojica ustadoše, i jedan čak načini i korak prema nasilniku. Nije razumela šta mu je rekao, ali očit je u pitanju bio izazov, jer poglavica bez oklevanja izvuče mač. Na trenutak se niko nije micao. Teleri je gledala njegove plave oči kako polako prelaze sa jednog na drugog, sve dok svi ne oboriše pogled, i kada poglavica počе da se smeje, znala je da joj je sudbina zapečaćena.

Otimala se i ritala dok ju je podizao, ali on ju je samo čvršće stegao. Dok ju je nosio prema hrpi koža sa druge strane vatre, čula je ostale kako se smeju.

Dierna je dugo lutala svetom magle i senki. Pitala se jesu li to močvare oko Avalona - uvek je mogla da se nađe na granici između zaštićene oblasti oko Svetog Tora i spoljašnjeg sveta. Dok je još razmišljala, prizor postade jasniji. Nalazila se na jednom od mnogobrojnih ostrvaca na kome je nekoliko vrba raslo na brežuljku usred trske. Na blatnjavom tlu ležalo je nekoliko pera; klimnula je glavom, jer gnezdo divlje patke mora da je tu negde. Sada je videla i svoja malena, bosa stopala i suknju natopljenu vodom. Ali trebalo je da se seti još nečega. Sa strepnjom se osvrkala oko sebe.

"Di'na... čekaj me!"

Glas je dopirao iza nje. Brzo se okrenula, setivši se da je

zabranila mlađoj sestri da je prati kada ide da sakuplja ptičija jaja; mala je očito nije poslušala.

"Beka! Dolazim - ne miči se!" Dierna je, sa jedanaest godina, dovoljno poznavala močvaru da je mogla sama da se kreće kroz nju. Tražila je sveža jaja za jednu od sveštenica, koja se razbolela. Beki je bilo samo šest, bila je premalena da bi skakala sa busena na busen; Dierna nije htela da je dete usporava. No, otkako im je prošle godina umrla majka, devojčica je pratila Diernu kao senka. Kako li je uspela da sama stigne ovako daleko?

Dierna je gacala kroz tamnu vodu, osvrćući se. U daljini se začu patka, ali ovde se ništa nije micalo.

"Beka, gde si? Pljuska po vodi, pa ću pratiti zvuk!" uzviknu ona. A kada odvede sestru na sigurno mesto, pomisli ona, isprašiče joj tur što je nije posušala. To nije pošteno! Zar ne može da ima makar nekoliko sati samo za sebe, bez deteta na koje mora da pazi?

Sa druge strane sledećeg brdašca čula je pljuskanje i ukočila se, osluškujući, dok ga nije ponovo čula. Pokušala je da požuri, pogrešno procenila korak i jeknula kad joj je jedna noga potonula u duboko blato i nastavila da tone. Divlje je zamahala rukama, dočepala se vrbove grane, stegla je, oduprla se nogom koja je ostala na čvrstom tlu i polako pomerala drugu napred i nazad dok se nije iščupala iz blata.

Sada je bila mokra do pojasa. Drhteći, počela je da opet doziva sestru. Iza drveća ponovo je doprlo pljuskanje.

"Di'na, ne mogu da se maknem", začu se glas. "Pomozi mi!"

Dierna je mislila da se dosad plašila, ali sada joj užas poteče kroz žile kao led. Grabila je trsku, ne mareći što joj seče dlanove, i odmicala napred, spoticala se preko korenja drveća, dozivala i probijala se kroz visoku travu. Na tom mestu magla je bila gusta, i ništa nije videla. Ali čula je Bekino jecanje; ponovo je pošla, prateći zvuk.

Put joj je preprečila pala vrba. Dierna se provuče kroz granje, kližući se po truloj kori. "Beka!" vikala je. "Gde si? Javi se!"

"U pomoć!" ponovo se začu uzvik.

Dierna je osećala da joj po sklopljenim kopcima poigrava svetlost

vatre, i zaječa. Bila je u močvari - otkuda tamo vatra? Ali nije ni važno; sestra joj je u opasnosti, i mora što pre do nje. Ona s mukom udahnu vazduh. Nije mogla da se kreće! Je li i ona pala u blato? Trzala se, trudeći se da se seti sopstvenog tela, i oseti nalet bola kada joj se sećanje vratilo.

Neko se smejao... Dierna se ukoči. A onda njena sestra vrisnu.

Dierna sede, vrtelo joj se u glavi, i kada je pokušala da se smiri oseti da su joj ruke vezane i opet pade. Čkiljeći kroz trepavice ugledala je vatru, iskežena lica i belo telo žene koja se otimala od muškarca u krznenom ogrtaču. Ovaj je spustio pantalone; mišići na ružičastoj zadnjici grčili su mu se dok je pokušavao da pribije devojkicu na tlo.

Sveštenica je piljila u prizor. Nije znala gde se nalazi, ali bilo joj je jasno šta se dešava, i u tom trenutku sestra je ponovo pozva u pomoć. Zastenjavši od besa, ona prekide konopce i sede.

Razbojnici je nisu ni primetili. Gledali su borbu, kladeći se koliko će potrajati. Dierna duboko udahnu, ne tražeći mir već kontrolu koja će joj omogućiti da usmeri bes.

"Briga", šapnu ona, "Velika Majko, daj mi svoju magiju da spasem ovo dete!" Šta da upotrebi? U blizini nije bilo oružja, čak i kad bi mogla da se bori protiv tolikih neprijatelja, ali postojala je vatra. Još jedan uzdah, i ona usmeri volju u razigrani plamen. Vrelina joj oprži dušu, ali posle ledene vode u sećanju, to joj je prijalo. Ona prigrli bol, postade deo njega, podižući se sve dok nije stajala, u punoj visini, usred vatre.

Za one koji su gledali, izgledalo je kao da je neki nevidljivi vetar razgoreo vatru, i plamen je suknuo uvis sve dok svi nisu ugledali ženu stvorenu od vatre. Ona je na trenutak lebdela, sa iskrama koje su joj vrcale iz kose; potom se pokrete. Sada su svi bili na nogama. Neki počеше da se povlače, preplićući prste u znaku koji rasteruje zlo. Jedan čovek baci bodež; ovaj prolete kroz plamenu priliku i zazveketa na tlu.

Samo muškarac koji je pokušavao da siluje Teleri nije ništa primetio. Sada je uspeo da uhvati devojkicu za noge i upravo joj je svlačio pantalone.

"Želiš plamen ljunbavi? Primi moj zagrljaj i plani!" uzviknu boginja.

Plamene ruke se pružiše; poglavica dreknu i odskoči od devojke. Kada je video šta ga je opeklo, on ponovo dreknu i baci se u stranu. Vatra je lebdela nad njim dok se spoticao o sopstvene spuštene pantalone, pokušavajući da umakne. No, kad se dovoljno odmakao od svoje žrtve, plamen se obruši na njega, prikovavši ga za tlo isto kao što je on maločas prikovao devojku. Sledećeg časa njegova jakna poče da se dimi, a kosu mu zahvati plamen. Tada je počeo da vrišti iz sveg glasa, ali njegovi krici bili su još beskorisniji od njenih, jer njegovi ljudi su bežali lomeći granje, spotičući se preko stvari i jedni preko drugih, samo da bi što pre pobjegli.

Vatri je bilo svejedno. Dok god se micao, nastavljala je da gori, i tek kad su prestali i poslednji trzaji plamen suknu naviše i nestade u oblaku iskri.

"Dierna..."

Sveštenica jeknu i pade nazad u svoje telo. Osećala je kako je odvezane ruke peku od povratka krvotoka, i ugrize se za usnu da savlada bol. Leval je sekao konopce oko njenih nogu; sledećeg časa i oni spadoše, i ona se strese kada oseti peckanje u stopalima.

"Dierna - pogledaj me!" Pred očima joj se pojavi još jedno lice, blede, uokvireno zamršenom crnom kosom.

"Beka, živa si..." šapnu ona, a onda zatrepta, jer ovo je bila odrasla žena, sa pocepanom haljinom koja je visila sa jednog ramena, očiju još tamnih od sećanja na užas, obraza mokrih od suza.

"Ja sam Teleri, Gospo - zar me se ne sećaš?"

Diernin pogled odluta do vatre i do spaljene stvari iza nje, a onda se vrati na Telerino lice.

"Sada se sećam. Učinilo mi se da si moja sestra..." Ona se strese, ponovo ugledavši talasiće na površini tamne vode, i nešto belo ispod njih. Dierna je skočila u jezerce, uspela je da uhvati tkaninu, a potom i sestrinu ruku. Dah joj se i sada ubrza kad se setila kako je vukla, ronila, izranjala, kako se dočepala neke klade i odgurala je do obale; sa tim osloncem mogla je još jednom da povuče.

"Pala je u živi pesak. Čula sam je kako vrišti, ali kada sam stigla

donde već je bila potonula, a ja nisam bila dovoljno snažna da je izvučem." Dierna zatvori oči. Iako je znala da nema nikakve nade, ostala je tako, držeći jednom rukom kladu, a drugom Beku, sve dok nije stigla potraga sa bakljama da joj pomogne.

"Gospo moja, nemoj plakati!" Teleri se naže nad nju. "Stigla si na vreme da spaseš mene!"

"Da, i sada ti moraš da budeš moja sestra." Dierna je pogleda i uspe da se nasmeši. Pružila je ruke, i Teleri priđe da je zagrlji. To je, nekako, bilo baš kako treba. Ovu ću čuvati, pomisli ona. Neću da je ponovo izgubim!

"Gospo, hoćeš li moći da jašeš? Moramo da se sklonimo pre nego što se ove životinje vrate!" reče Leval. "Potražite hranu i mešine sa vodom. Ja ću osedlati tri konja, a ostale ću osloboditi."

"Životinje..." ponovi Dierna dok joj je Teleri pomagala da ustane. "Nisu - nijedna životinja ne nanosi zlo sopstvenoj vrsti. Ovo zlo pripada samo ljudima." Glava ju je bolela, ali odavno je znala kako da priguši telesne potrebe. "Pomozite mi da se popnem na konja, i ostaću na njemu", reče ona. "Ali šta ćemo sa tobom, malena? Koliko ti je naudio?"

Teleri baci pogled na zgrčenu hrpu sprženog mesa koja je nekada bila čovek i proguta knedlu. "Imam modrice", šapnu ona, "ali još sam devica."

Telesno, pomisli Dierna, ali taj demon joj je silovao dušu. Držeći se za Telerino rame, ona se ispravi i ispruži ruku.

"Ovaj ovde neće više silovati nijednu ženu, ali on je samo jedan od mnogih. Neka ih sve sprži Gospina vatra! Proklinjem ih vatrom i vodom, vetrovima nebeskim i svetom zemljom na kojoj stojimo. Neka se more podigne na njih i neka im nijedna luka ne pruži utočište. Ko što su živeli od mača, neka nađu neprijatelja od čijeg mača će umreti!"

Dierna je osećala kako moć teče iz nje dok se kletva udaljavala. Sa sigurnošću koja ponekad ide uz magiju, znala je da su se ove reči čule u Drugom svetu, i mada možda nikada neće saznati šta se desilo sa razbojnicima, njihova sudbina bila je zapečaćena. Ako Boginja bude milostiva, možda će jednog dana sresti junaka koji ih je kaznio i moći će da mu stegne ruku. Zanjihala se, i Teleri pohita da je

pridrži.

"Hodi, Gospo", reče Leval. "Pomoći ću ti da uzjašeš, pa da krenemo."

Dierna klimnu glavom. "Idemo kući, u Avalon..."

10.

Teleri izvuče novu pregršt vune iz kotarice i dodade je onome što je ostalo na preslici koju je držala u levoj ruci. Desnom uze nit koja je izlazila iz nje, podešavajući zategnutost; od brzog okreta vreteno poče da se okreće, i njeni prsti nastaviše da izvlače pređu. Sve jače sunce ranog proleća grejalo joj je leđa i ramena. Ovaj ugao jabučara bio je u zavetrini, i zato je zimi bio omiljeno mesto za sedenje, ali sada je bio još lepši, jer je sunce počelo da doziva prve cvetove iz pupoljaka.

"Tvoja pređa je tako ravnomerna", uzdahnu mala Lina, gledajući svoju čvornovatu nit, pa Telerinu glatku.

"Pa, imam za sobom mnogo vežbe", reče Teleri, smešeći joj se, "mada nikada ne bih pomislila da će mi ta veština biti potrebna i ovde. Ali pretpostavljam da, pošto i prinčevima i sveštenicama treba odeća, neko mora da prede za nju kao i mi sada. Žene u sali mog oca umele su da razgovaraju samo o muškarcima i bebama. Ono o čemu mi razgovaramo dok predemo barem ima više smisla." Ona pogleda staru Sigfolu, koja im je upravo pričala kako je na Avalonu osnovana Kuća Sveštenica.

Lina je sumnjičavo pogleda. "Ali i sveštenice imaju bebe. Sama Dierna ih je rodila tri. Strašno su slatke. Baš bih volela da imam jednu."

"Ja ne bih", odvrati Teleri. "Tamo gde sam ja odrasla žene umeju samo to da rade. Možda je prirodno da se sanja o onome što nemaš."

"Ovde barem same odlučujemo", reče neka druga devojka. "Kada su naše sveštenice, nekada davno, živele u Šumskoj Kući, bilo im je zabranjeno da ležu sa muškarcima. Drago mi je što se taj običaj promenio!" veselo reče ona, i sve se nasmejaše. "Sveštenice Avalona mogu da rađaju decu, ali ne moraju. Naše bebe dolaze voljom Boginje i našom voljom, a ne da bismo ugodile nekom muškarcu!"

Onda ih ja neću rađati, pomisli Teleri, uzevši novu pregršt vune.

Milošću Boginje i Dierninom magijom, ona je još bila devica i

želela je da tako i ostane. U svakom slučaju, položila je zavet čednosti dok ne završi obuku i položi poslednje zavete. Nekada je bila najmlađa u očevoj kući, a sada je postala najstarija u Kući Devojaka na Avalonu. Čak i kraljevske kćeri koje dolaze ovamo da nauče ponešto pre braka obično stižu mlađe nego što je ona. Pitala se hoće li se ostale devojke podsmevati njenom neznanju - toliko vremena je protraćila, a toliko toga može da se nauči! Srećom, posle putovanja sa Diernom, deo čari Vrhovne sveštenice kao da je prešao i na nju, i svi su se ponašali kao da im je starija sestra. No, ona svakako neće još dugo ostati sa devojka. Već dve godine je bila ovde. Na leto će položiti zavete i postaće najmlađa sveštenica.

Jedino je žalila što retko viđa Diernu. Čim su se vratili, dočekale su je obaveze i veličanstvenost Vrhovne sveštenice Avalona. Teleri je govorila sebi da bi trebalo da je zahvalna i što je putovala u društvu Gospe. Druge devojke su joj zavidele što su putovale zajedno; nisu znale da se Teleri čak i sada, posle toliko meseci, budi jecajući iz snova u kojima je napada saksonski poglavica.

Vreteno je postajalo teško od ispredene vune. Teleri ga spusti i osloni na pljosnat kamen, pa produži nit između preslice i vretena. Moraće da premota vunu u povesmo čim isprede ovu pregršt do kraja.

Stara Sigfola, koja je uprkos ukočenim zglobovima mogla da nadmaši u predenju bilo koju devojku, izvlačila je finu nit od lana. Vuna koju su upredale bila je od njihovih ovaca, ali lan je bio dobijen ili na poklon ili trgovinom. Deo je, pomisli Teleri, možda poticao i iz skladišta njenog oca, i bio je deo poklona koje je poslao po njenom dolasku.

"Predemo vunu radi toplote i teški lan za odeću", reče Sigfola. "Ali šta ćemo raditi sa ovakvom pređom?" Vreteno se okretalo, a pređa, tako tanka da je bila gotovo nevidljiva, ponovo se produžila.

"Utkaćemo je u velove za sveštenice, zato što je najsavršenija?" upita Lina.

"Tako je, ali ne zato što je bolja - nego samo zato što je tkanina od nje vrlo tanka. To ne znači da vaše niti ne treba da budu što ravnomernije i tanje", strogo dodade starica. "Jabukovo drvo nije više sveto nego hrast, i žito nije svetije od raži. Svako ima svoju

svrhu. Neke od vas će postati sveštenice, a neke će se vratiti kući da se udaju. U očima Boginje, svi putevi su jednako časni. Morate se truditi da što bolje radite ono što vam odredi Boginja. Čak i ako predete samo kudelju za vezivanje snoplja, i dalje treba da je upredete što bolje umete. Da li razumete?"

Desetak parova očiju brzo obori pogled. "Mislite da smo vas doveli ovde da predete samo da biste imale posla?" Sigfola odmahnu glavom. "Mogli bismo da kupujemo odeću, kao što kupujemo druge stvari. Ali postoji posebna odlika odeće načinjene u Avalonu. Predenje je moćna magija, zar niste znale? Kada pri radu govorimo o svetim stvarima, u nit ne ulazi samo vuna ili lan. Pogledajte svoju pređu - vidite kako se niti prepliću. Svaka posebno bila bi samo pramen na vetru, ali zajedno su snažne. Još su snažnije ako pri predenju pevate, ili ako u svaku nit prošapućete čaroliju."

"Kakvu čaroliju, o Mudra, pevate u lan koji će biti veo Gospe od Avlaona?" upita Teleri.

"U ovu nit upredeno je sve o čemu smo govorile", uzvratila Sigfola. "Ciklusi i godišnja doba, okretanje i vraćanje vretena. Druge stvari biće dodate tokom tkanja - prošlost i sadašnjost, svet izvan magle i ovo sveto tlo, jer osnova i potka prepliću se i daju tkanju novu gustinu."

"A bojenje?" upita Lina.

Sigfola se osmehnu. "To je ljubav Boginje, koja prodire i boji sve što mi činimo..."

"Neka bi nas čuvala ovde u bezbednosti", šapnu Lina.

"Tako je", reče starica. "Većim delom moga života Britanija je bila u miru unutar ujedinjene imperije. A mi smo napredovali."

"Tržnice su pune, ali ljudi nemaju dovoljno novaca da kupuju", usprotivi se Teleri. "Možda vi to ne vidite, jer živite ovde izdvojeni, ali ja sam provela mnogo godina slušajući one koji su dolazili da mole mog oca, pa znam šta se dešava. Roba koju uvozimo iz drugih delova carstva sve je skuplja, i narod zahteva veće nadnice kako bi mogli da ih kupuju, i onda i sami moramo da dižemo cene svojoj robi."

"Moj otac kaže da je za sve to kriv Postumije, koji je pokušao da otcepi zapadni deo imperije", reče Adven, koja će položiti zavete

zajedno sa Teleri.

"Ali, Postumije je poražen", pobuni se Lina.

"Možda, ali ponovno ujedinjenje carstva izgleda da nije mnogo pomoglo. Cene i dalje rastu, a naši mladići odlaze da se bore na drugom kraju sveta, dok niko ne dolazi da brani naše obale!" žustro je govorila Teleri.

"To je istina", potvrdiše ostale. "Gusari postaju sve drskiji."

Sigfola dodade novu pregršt lana i ponovo pokrete vreteno. "Svet se okreće kao ovo vreteno... Jedino je sigurno da će posle zla uslediti dobro, a posle dobra zlo. Da nema promena, ništa ne bi raslo. Kada se ponavljaju stari sistemi, to je uvek na novi način - lice Gospe se menja, ali Njena moć traje; Kralj koji daje život zemlji rađa se ponovo da bi ponovo žrtvovao život. Ponekad se i ja uplašim, ali videla sam toliko zima da sam sigurna da će proleće uvek doći..." Ona podiže lice ka sucu, i Teleri vide da je ispunjeno svetlošću.

Kada je preklinjala oca da je pusti u Avalon, svakako nije ni pomišljala da će se željeni život slobode svesti na pređenje sa drugim ženama. Hoću li uvek čeznuti za srećom koja je izvan mog domašaja? upita se ona. Ili ću vremenom naučiti da zadovoljno živim unutar magle koja nas okružuje?

Kako je proleće odmicalo, postajlao je sve toplije. Trava je nicala, gusta i zelena, na podvodnim livadama kako su se močvare sušile. U svetu izvan Avalona sušili su se i putevi, i trgovci i putnici počеше da se kreću kroz zemlju, natovareni robom i vestima. Ovog proleća kao da je bilo više vesti, jer lepo vreme označavalo je i početak sezone plovidbe, a zajedno sa trgovačkim brodovima na more su izlazili i gusari koji su ih vrebali.

Iako Dierna nije odlazila sa Avalona, vesti su dopirale do nje. Stizale su poruke od žena koje su učile na svetom ostrvu, ili od onih kojima je ostrvo u nečemu pomoglo, od lutajućih druida, od mreže posmatrača u čitavoj Britaniji. Njeni glasnici nisu bili brzi kao rimljanski, ali bili su raznovrsniji, i zaključci do kojih je dolazila bili su bitno različiti.

Kako je mesec rastao pred dugodnevicu, Vrhovna sveštenica se povlačila u izdvojenost na ostrvu Briga, kako bi meditirala. Tri dana

je ostala tamo, ne jedući ništa, pijući samo vodu donetu sa Svetog kladenca. Sve podatke koje je sakupila mora da razmotri i razume, i onda će je, možda, Gospa naučiti šta treba da se čini.

Prvi dan uvek je bio najteži. Stalno je hvatala sebe kako se brine za sve poslove, i sve ljude koje je ostavila za sobom. Stara Sigfola znala je bolje od nje da upravlja poslovima na Avalonu, a Ildeg, jedva nešto starija od nje, svakako će umeti da održi red među mladicama u Kući Devojaka. Dierna ih je mnogo puta ostavljala da je zamenjuju, kada bi putovala izvan Avalona.

Sveštenice su razumele zašto to čini, ali deca? Kako da im objasni zašto ne smeju ni pokušati da je vide, iako znaju da nije daleko od njih? Videla je pred sobom njihova lica: svoju prvu kćer, vitku i tamnoputu, takvu su decu zvali vilinskom, i živahne, crvenokose bliznakinje. Čeznula je da oseti njihovu težinu u naručju. Ponavljala je sebi da su njene kćeri rođene, kao i ona, da služe Avalonu, i da nije suviše rano da nauče kakva je tome cena. Prva kćer, koju je začeo jedan druid tokom obreda, već je otišla od nje, usvojila ju je porodica poreklom sa Avalona, koja je izgradila sebi dom od rasutih ostataka starog druidskog svetilišta na ostrvu Mona. Bliznakinje, deca poglavice koji ju je pozvao da mu pomogne da vrate plodnost njivama, uskoro će poći sličnim putem. Srce ju je bolelo zbog njih, ali barem će imati jedna drugu.

Dierna odmahnu glavom, svesna da su takve misli samo besmisleno izvrđavanje kojim se njen um uvek služio da izbegava pravi zadatak. Nije vredelo potiskivati ih - svaka misao mora izbiti na površinu, a potom neka ode svojim putem. Ona ponovo uperi pogled u svetlucanje uljane svetiljke.

Kada se sledećeg jutra probudila, malena žena iz močvare koja ju je služila ostavila je kotaricu sa nekoliko moćnih pečuraka koje je njen narod nalazio u močvari. Dierna se nasmeši. Pošto ih je dobro očistila, ona isecka gljive i ubaci ih u mali bakrač sa raznim biljem koji je donela sa sobom. Nagnula se nad bakrač i počela da peva i meša ga.

I sam postupak pripreme predstavljao je čaroliju, i čak i pre nego što je popila tečnost, od kisele pene koja se kovitlala sa tamne površine, čula su već počela da joj se menjaju. Presula je sadržaj

bakrača u srebrni pehar i izišla s njim napolje.

Koliba u kojoj je bdela bila je okružena trnovom živicom. Mesec je već za četvrtinu izišao iznad istočnog horizonta, sa blistavim ovalnim obrisom, svetlim kao školjka, i ptice su se podizale i obrušavale na zlatastom nebu. Dierna podiže pehar kao da nazdravlja.

"Tebi, Gospo Života i Smrti, nudim ovaj pehar, ali ponuda sam ja sama. Ako je potrebna moja smrt, u Tvojim sam rukama, ali ako je volja Tvoja, podari mi blagoslov - viziju onoga što jeste i što mora biti, i mudrost da je razumem..."

Uvek je osećala izvesnu nesigurnost, jer je razlika u količini između delotvornog i smrtnosnog napitka bila mala i zavisna od stanja pečuraka, zdravlja onoga ko pije i, kao što su je učili, od volje bogova. Uz sasvim malo oklevanje, ona prinese pehar usnama i ispi ga, kriveći lice od gorčine, a potom spusti na tlo praznu posudu. Zatim se čvršće umota u svoj ogrtač od blede, nebojene vune i leže na dugačak, sivi kameni oltar.

Dierna polako uzdahnu i izdahnu, brojeći i opuštajući ud po ud sve dok nije osetila da se stapa sa hladnim kamenom. Nad njom je nebeski krug bledeo, od blistavo ljubičastog do večernje sivog. Pogledala je uvis i spazila, između dva treptaja oka, treperenje prve zvezde.

U sledećem času preko neba kao da pređe talas svetlosti. Njoj zastade dah; potom je naterala sebe da diše dalje, jer provela je godine u obuci upravo zato da ne bi nagoni pobegla ili pokušala da se bori. Videla je jednu mladu sveštenicu koja je poludela jer nije imala snagu volje da se prepusti kovitlanju čula koje potresa telo dok se kroz njega širi duh iz pečuraka, a da pri tome sačuva kontrolu duše.

Sada je svetlost zvezda pulsirala u duginim bojama. Osetila je trenutak vrtoglavice kad nebesa kao da su se okrenula na naličje, a onda je još jednom udahнула i usmerila svest ka unutra, ka tački svetlosti u središtu sopstvene lobanje. Vaseljena se spiralno okretala oko nje u vrtlozima raznobojne svetlosti, ali 'ja' koje je to posmatralo nastavilo je da mirno pulsira u njoj. Čudovišni oblici nadvijali su se nad njom iz senki, ali ona ih je oterala kao što je maločas oterala nepozvane misli.

Potom kovitlac poče da usporava, a vid joj se izoštravao sve dok ponovo nije bila svesna sebe kako leži na kamenu, zureći u noćno nebo. Gledala je nebesa sa suzdržanom pažnjom, kakvu niko ne može održati u normalnom stanju svesti.

Mesečina na istočnom nebu bila je sve jasnija, ali Dierna je gledala pravo uvis, u zvezdani bezdan kroz koji bi mogla da pada, naviše, zauvek. No, nije bila tu radi svog zadovoljstva. Uz unutrašnji uzdah, ona poče da prati velika sazvežđa ocrtana na nebu. Smrtni vid može da razabere samo zvezde, rasute naizgled zbrkano po čitavom nebu. No, Diernin duh je, u transu, video i utvarne oblike koji su sazvežđima dali imena.

Visoko nad njom, Veliki Medved se okretao oko pola. Kako noć bude odmicala, Medved će kružiti ka zapadu, pa će se ponovo spustiti ka horizontu. Medved je bio nebeska paralela ostrvima u Dolini Avalona, a posmatrajući ostale zvezde sa kojima on deli nebo, Dierna će saznati kakve moći vladaju budućnošću koja sada nastupa.

Pogled joj skrete ka jugu, ka sazvežđu nazvanom Orao - je li to, možda, orao Rima? Blistao je, ali ni blizu toliko kao Zmaj koji je vijugao posred neba. Blizu njega sedela je Devica, u nedirnutoj veličanstvenosti. Dierna okrete glavu, tražeći jasni sjaj lutajućih zvezda, i blizu severne ivice zapadnog horizonta ugleda vodnjikavi sjaj Gospe Ljubavi, sa crvenkastim sjajem planete boga rata u neposrednoj blizini.

Preko nebesa prelete novi talas boje; Dierni zastade dah i ona natera sebe da diše dalje, znajući da je bilje vodi do nivoa na kome su slike i značenje jedno isto. Sjaj je plamteo iz te dve svetlosti, sve dok nije ugledala boga kako progoni i boginju kako zrači predajom koja je takođe bila i pobeda.

Ključ je u ljubavi, pomisli ona; ljubav će biti magija koja vezuje ratnika za naš cilj... Prešla je pogledom ka jugu i našla planetu nebeskog kralja. Ali vlast počiva na jugu... Ona zažmirka, i pred njom se pojaviše slike mermernih stubova, pozlaćenih vrhova, kolona i ljudi - više ljudi nego što je ikada videla okupljeno na jednom mestu. Je li to Rim? Vidno polje joj se širilo; videla je zlatne orlove kako predvode legije ka belom hramu gde je sitna prilika, ogrnuta

purpurom, čekala da ih pozdravi.

Sve je to bilo veličanstveno, ali tuđe. Kako takav narod može da brine brige jedne Britanije, daleko na ivici imperije?

Neka Orao brine svoje brige! Zmaj je taj koga moramo prizvati da čuva svoj narod, kao što je bilo i ranije... Još nije ni završila misao, a zvezdani Zmaj postade zmija u duginim bojama koja se razmotavala na sever, preko neba.

Taj blistavi prizor bio je prelep, i Dierna oseti kako je, uprkos disciplini, zahvata vrtlog vizija; nije mogla da ih zaustavi, niti kontroliše. Boje postaje oblaci koji hitaju preko olujom zahvaćenog mora. Vetar je urlao, toliko da je sluh postao težak koliko i vid. Tokovi sile koji su vodili njen duh dok je putovala zemljom nestadoše u ovoj zbrci energije; bila joj je potrebna sva snaga da nadvlada užas od dubine, da natera sebe da se više ne bori protiv oluje, nego da potraži ritmove unutar svoje disonantne harmonije.

Na površini mora ljuljali su se brodovi, još ranjiviji pod gnevom elemenata, jer bili su načinjeni od drvenih dasaka i kudeljnih konopaca, a na njima su se nalazila bića od krvi i mesa. Njen duh hitao je na naletu vetra ka najvećem brodu, na kome su se videli ljudi kako upiru u vesla. Bili su do te mere zahvaćeni olujom da nisu znali gde da traže obalu i zaklon. Među njima je samo jedan čovek mirno stajao, raširenih nogu, njišući se na palubi koja se propinjala i padala. Bio je srednje visine, okrugle glave i širokih grudi, sa plavom kosom sada zalepljenom za glavu zbog kiše. No, kao i ostali, i on je sa strepnjm gledao talase.

Dierna natera svoj duh da se uspravi i raširi čula po oluji. Videla je penu oko morskih litica, tamo gde su se talasi razbijali na nazubljeno kamenje. Ali iza njih bila je mirna voda. Kroz kišnu zavesu ugledala je bledu krivinu obale i svetlucanje svetiljki duž ivice vode.

U prvi mah pokrenuta samo sažaljenjem, ona ponovo potraži zapovednika. No, kako se primicala bliže, osećala je snagu u njemu i duh koji nikada neće pokleknuti. Je li on vođa za kakvim je tragala?

Počela je da izvlači iz oluje sirovu energiju, gradeći obličje duha kakvo čak i smrtnici mogu da vide. Obmotana belim, prikaza je hodala po površini mora. Jedan mornar viknu; sledećeg trenutka svi

su gledali u nju. Dierna podiže avetinjsku ruku i pokaza ka kopnu...

"Eno - zar ne vidite? Eno je, ide..." Vikao je osmatrač sa svog mesta na pramcu. "Bela gospa, hoda na talasima!"

Vetar je divovskom rukom valjao talase, noseći i njih i krhke brodove na njima. Flota Dubrisa bila je razbijena. Marko Aurelije Muzije Karausije, njihov admiral, držao se za ogradu 'Herkula' i brisao vodu iz očiju, pokušavajući da vidi.

"Čuvaj se tamo", začu se glas Elija, kapetana 'Herkula'. "Gledaj stenje, a ne morsku penu!"

Talas veličine kuće diže se sa desne strane, sa glatkom površinom koja je zablistala na svetlosti meseca što se na trenutak pojavio iza oblaka. Brodska paluba oštro se nagnu, dok su vesla mlatarala kao noge izvrnute bube, ali sa leve strane začu se zlokobna lomljava prenapregnutog drveta kada su se vesla, zarivena duboko u vodu, počela lomiti.

"Neptuna mi!" uzviknu kapetan kada brod, podrhtavajući, poče ponovo da se ispravlja. "Još jedan ovakav i odosmo dole."

Karusije klimnu glavom. Nisu očekivali ovakvu oluju u ovo doba godine. Isplovili su iz Gezoriakuma u zoru, očekujući da pređu kanal na najužem mestu i stignu u Dubris predveče. No, nisu računali na ovu paklenu oluju. Bili su daleko zapadno od mesta gde bi trebali da budu, i sada bi samo bogovi mogli da ih bezbedno uvedu u luku. Bogovi, ili duh koji je video osmatrač. On začkilji ka moru. Je li to prilika u belom ili sjaj mesečine na talasu?

"Ser." Tamna prilika teturala se palubom, i Karausije prepoznade bubnjara; još je stezao u ruci čekić kojim je davao ritam veslačima. "Imamo šest slomljenih vesala i dvojicu ljudi sa slomljenom rukom; oni ne mogu da veslaju." Mornari su mrmljali, a prizvuk panike izoštravao im je glasove dok je morska voda lila po klupama.

"Bogovi su nas napustili!"

"Ne, poslali su nam vodiča!"

"Tišina!" Karausijev glas prekide žamor. Pogledao je kapetana. On je bio zapovednik flote, ukoliko ijedan brod preživi, ali 'Herkul' je pripadao Eliju. "Kapetane", mirno reče Karausije, "vesla nisu ni od kakve koristi po ovakvom moru, ali moramo biti uravnoteženi kada

se oluja smiri." Elije zatrepta; ali brzo je shvatio.

"Reci zapovedniku smene da prebaci ljude sa desnih klupa kako bi izjednačio broj, i da uvuče vesla."

Karausije ponovo pogleda more. Na trenutak je ugledao ono što je video osmatrač sa pramca, obličje žene u belom. Izgledala je izmučeno, i to svakako ne zbog nje same, jer stopala su joj jedva dodirivala talase. Očajnički usrdno, gledala ga je pravo u oči i pokazala rukom ka zapadu. Potom jedan talas kao da prođe kroz nju, i prikaza nestade.

Admiral je treptao. Ako ovo nije priviđenje stvoreno od mesečine, znači da je video duha, i to svakako ne zlog. Ponekad naiđe trenutak, pomisli on, kada čovek sve mora da uloži u jedan potez. "Reci krmanošu da skrene ulevo, tako da budemo ispred vetra."

"Tako ćemo se nasukati", reče kapetan.

"Možda, ali mislim da smo otišli suviše na zapad da bi nam pretila takva opasnost. No, svakako je bolje nasukati se nego potonuti, a to nas sigurno čeka ako naiđemo na još jedan ovakav talas." Karausije je odrastao na blatnjavim obalama na ušću reke Rene. Obale Belgike delovale su prijateljski u poređenju sa ovim razbesnelim morem.

Brod se pod njima još propinjao, ali promena kursa izazvala je, do izvesne mere, predvidljivost pokreta. Sada su ih talasi, nošeni vetrom, gurali napred. Svaki put kad bi pramac skliznuo naniže, pitao se hoće li potonuti, ali pre nego što bi se to desilo novi talas bi ponovo ispravio brod, dok se more slivalo, kao vodopad, sa figure na pramcu i sa uglačane bronzne ratne grede ispod nje.

"Još malo ulevo", reče on krmanošu. Samo bogovi znaju gde bi mogli da se nalaze, ali onaj jedan pogled na mesec pomogao mu je da se orijentiše, a ako prikaza nije lagala, naći će zaklon negde na britanskoj obali.

Propinjanje broda se smanjilo kada su počeli da seku talase, mada bi povremeno neki zalutali talas, krećući se drugačije od ostalih, uspeo da se prelije preko ograde. Polovina mornara bila je zauzeta izbacivanjem vode. Brodu će biti potrebna snaga imenjaka da preživi do zore.

No, za čudo, Karausije se više nije bojao. Dok je bio dete, jedna

stara vračara iz njegovog naroda u delti Rene bacala je štapiće za njega i objavila da je predodređen da bude veliki čovek. Položaj admirala flote izgledao je kao dovoljno veliko dostignuće za dečaka iz Menapije, jednog od manjih germanskih plemena. Ali ako ih ova vizija odvede u bezbednost, značenje toga ne sme se poricati. Do purpura su se dizali ljudi ništa boljeg porekla od njegovog, mada nikada preko položaja pomorskog zapovednika.

Admiral je zurio preko talasa. Ko si ti? Šta želiš od mene? - pitao je njegov duh. No, bela gospa je nestala. Video je samo vrhove talasa, najzad sve manje kako se oluja odmicala od njih.

Dierna se vratila svesti nešto pre zore. Mesec je zašao, a sa jugoistoka su dolazili teški oblaci, zaklanjajući zvezde. Oluja! Znači, nije sanjala. Oluja je bila stvarna i dolazila je da napadne zemlju. Vlažni vetar mrsio joj je kosu, a mišići su je boleli od duge nepokretnosti. Dierna se strese, osećajući se veoma usamljeno. No, pre nego što sa bilo kim razgovara, moraće da izvuče iz dubina svoje vizije one slike koje će joj pomagati u odlučivanju tokom narednih meseci. Jasno se sećala kretanja zvezda. Ali od poslednje vizije ostali su joj samo odlomci - bio je neki brod, bacan po olujnom moru, i bio je neki čovek...

Ona se okrete ka nadolazećoj oluji i podiže ruke.

"Boginjo, čuvaj ga, ko god da je", svečano šapnu ona.

Sunce je tek počelo da se probija kroz oblake nad kanalom, odbijajući se od smeđih barica na obali i sivih talasa na moru, kada je mladi ribar iz Klauzentuma, tragajući za drvetom koje je izbacila oluja, ukočeno zastao i zagledao se preko nejasnog obrisa ostrva Vektis, dalje ka moru.

"Jedro!" Njegov uzvik probudio je ostale. Narod se skupljao, pokazujući preko talasa, gde je kvadrat platna natopljenog solju polako rastao. Čak su i na obali osetili snagu noćasnog vetra. Kako je ijedan brod mogao opstati na takvom moru?

"Rimljanski", reče neko kad su videli po dva čoveka za svakim veslom.

"A na njemu je i admiral!" uzviknu neko drugi kad videše

admiralsku zastavu kako leprša na jarbolu.

"Tako mi Amfitritinih sisa, pa to je 'Herkul'!" povika jedan trgovac, krupan čovek koji im nikada nije dozvoljavao da zaborave kako je nekada bio u mornarici. "Služio sam na njemu kao krmanoš poslednje dve godine u Dubrisu, pre nego što mi je prošao ugovorni rok. Mora da je na njemu lično Karausije!"

"Onaj koji je pre mesec dana pobedio gusare?"

"Onaj koji čuva naš novac koliko i svoj! Žrtvovaću jagnje onom bogu koji ga je spasao", uzbuđivao se trgovac. "Da je poginuo, to bismo svi osetili!"

Brod se polako okretao, skrećući oko Vektisa, očito se uputivši u luku Klauzentuma.

Trgovci i ribari pohitaše ka obali, a seljani, probuđeni vikom, požuriše za njima.

'Herkul' je ostao izvučen na obalu nedelju dana, dok su se oko njega rojili tesari, lečeći mu rane. Klauzentum je bio zabačena luka; ako popravke i nisu odgovarale merilima flote, zanatlije su ipak znale svoj zanat. Karausije je iskoristio priliku da se sastane sa magistratom i svim trgovcima koji su se u to vreme našli u luci, pokušavajući da otkrije sistem u gusarskim pohodima. No, svi su приметili kako, kada nema drugog posla, provodi mnogo vremena šetajući sam po obali, i niko se nije usudio da ga upita zašto se pri tome mršti.

Tik pred Dugodnevicu, Karausije i tek popravljeni 'Herkul' isploviše, ponovo se uputivši ka Gezoriakumu.

More je ovog puta bilo mirno kao staklo.

U Avalonu su trajali drevni obredi Dugodnevice; ti običaji bili su stari i kada su druidi tek stigli u ove zemlje. U podnožju Tora mukala je stoka, osećajući miris vatre koju su druidi zapalili da bi je blagoslovili. Teleri je bila zadovoljna što je određena da sa ostalim devicama peva oko druge vatre, svetog plamena koji je zapaljen na vrhu Tora.

Popravila je svoju belu haljinu, diveći se ljupkosti sa kojom je Dierna ubacila tamjan u vatru. Sve što je Vrhovna sveštenica činila, činila je sa takvom sigurnošću - možda je zapravo trebalo reći vlašću

- da je to svakako poticalo od dugogodišnje vežbe. Teleri je tako kasno stigla u službu Misterija da nije mogla ni da zamisli kako će ikada uspeti da se kreće na takav način da sve što učini izgleda kao deo čarolije.

Stoka u dolini počela je da prolazi između vatri, dok su ljudi pozivali bogove da je blagoslove. Na vrhu je trajala svečanost u znak priznanja da sve stvari, i tama i svetlo, moraju proći. Pun mesec opada i proguta ga noć, a potom se ponovo rađa kao traka svetlosti. Sunčevi ciklusi traju duže, ali znala je da ovaj trenutak, najduži dan u godini, označava početak njegovog opadanja. A ipak će se, usred tame kratkodnevice, sunce ponovo roditi.

Šta još sledi takav ciklus, upita se ona. Rimska imperija pokriva pola sveta. Mogo puta je bila u opasnosti, i uvek su joj orlovi vraćali još veću moć. Hoće li nastupiti trenutak kada će Rim dosegnuti vrhunac svoje moći i potom početi da opada? I hoće li njegov narod prepoznati taj trenutak, kada dođe?

Dierna se odmače od vatre, lako se naklonivši Ceridahosu, najstarijem druidu i Vrhovnom druidu Britanije, u znak da počne obred. Bilo je podne najdužeg dana, kada je moć svetlosti najpotpunija, i ispravno je da ovu svečanost vodi sveštenik. Kada padne tama, biće red na sveštenice. Starac raširi ruke, lepršajući rukavima.

"Šta je postojalo u početku? Pokušajte da zamislite - praznina, zjapeće ništavilo? Bujna materica, trudna, koja nosi budući svet? Ako možete da zamislite nešto, znači da je to već postojalo, a ipak nije bilo ni nalik tome što možete da zamislite, jer to je bila Sila, to je bio Ponor, to je Bilo, i Nije... večito, nepromenljivo Jedinstvo..."

Zastao je, i Teleri sklopi oči, njišući se od pomisli na toliku neizmernost. Druid nastavi da govori, a sada se u njegovom glasu osećao začetak melodije.

"Ali onda je nastupila razlika - vibracija je uskomešala nepomičnost..."

Uvučeni dah u nemom glasu,
Koji sadrži plamen u spasu...
Božanska tama i svetlost će doći

Vreme i Prostor u punoj moći
Gospodar i Gospa, taj sveti par
sestre i braćo, prizovimo dar!

"Njega zovemo Lugos!" uzviknuše druidi. "Gospodar Svetlosti!"
Mladići iza njih počеше da pevaju jedan glas.

"Nju zovemo Rigantona, Velika Kraljica!" odgovoriše sveštenice
sa druge strane kruga. Teleri odgovori na to, pridružujući se muškim
glasovima, tonom za trećinu višim od njihovog.

Sledila su nova imena. Teleri ih je osećala kao bleske svetlosti
koji ošamućuju čula. Osećala je moć kako narasta oko sveštenika
koji je strajao sa druge strane kamenog oltara, i kako se među
sveštenicama rađa odgovor energije.

Opet istupi Dierna, podižući ruke. Dok je govorila, Teleri je
osećala kako reči vibriraju i u njenom grlu, i znala je da Vrhovna
sveštenica govori u ime svih njih.

Ja sam More, Prostor i Prva Noć,
Materica tame i svetla moć;
Bezoblična struja, večiti tok,
Uzorak za početak svega večitog;
Ja sam Kosmička Majka, Velika Dubina
Iz koje život dolazi i u kojoj sniva...

Ceridahos istupi i stade pred nju, sa druge strane kamenog oltara.
Teleri žmirnu, jer je na starčevom licu ugledala mladića i ratnika, oca
i iscelitelja, punog zračenja moći. A kada je odgovorio sveštenici,
unutar njegovog glasa čula je mnoštvo drugih.

Ja sam Dah Vremena, večiti Dan,
Ja sam žezlo života, i Put sGm;
Ja sam Reč Moći, iskra u svemu,
Tren paljenja i pokret u njemu;
Ja sam Kosmički Otac, oslonac roga,
Izvor energije, seme Boga!

Dierna ispruži ruke nad drvetom za potpalu koje je bilo naslagano na kamenom oltaru. "Iz moje materice..."

"Mojom voljom.." reče druid, pa i sGm pruži ruke, tako da su im se dlanovi gotovo dodirivali. Teleri zatrepta, jer videla je svetlucanje u vazduhu između njihovih ruku.

"Svetlost Života stiže!" rekoše sveštenik i sveštenica u glas, i pažljivo poslagano granje iznenada planu.

"Evo Svete Vatre!" povika druid. "Ovo je pobeda svetlosti - ovog trenutka preuzimamo njenu moć. Ujedinjenih snaga, održavaćemo tu svetlost tokom najtamnijih časova, i time ćemo steći pobjedu!"

"Ova vatra biće svetionik, plamen koji razgoni tamu", reče Dierna. "Neka nam njena svetlost prizove Branitelja, koji će doneti Britaniji mir i bezbednost!" Ona podiže iz vatre jednu zapaljenu granu.

"Neka tako bude!" odvrati sveštenik. I on uze jednu granu i podiže je da plamti visoko.

Jedno po jedno, druidi i sveštenice su uzimali granje iz vatre, raspoređujući se sa obe strane sve dok središnji plamen nije postao okružen krugom svetlosti, kao da je sunce sinulo nad njim, zaokruženo oreolom, i poslalo svoje zrake na one koji su stajali pod njim.

Teleri, zagledana uvis, zakloni oči od svetlosti s neba. Potom ih je i protrljala, jer preko plavetnila se kretala jedna crna tačka. I ostali su je videli - pokazivali su je, a onda začutaše kad su prepoznali orla kako mirno leti sa juga, sa mora. Prilazio je sve bliže i bliže, sve dok ga nisu jasno videli, kao da ga je privlačio plamen.

Sada je bio nad njima. Orao se stušiti naniže, obiđe tri puta oko oltara, a potom se ponovo pope, spiralno kružeći naviše, ka nebesima, sve dok se nije stopio sa svetlošću.

Zaslepljena, Teleri čvrsto zažmuri, ali i ispod kapaka joj je slika velike ptice i dalje poigravala unutar sunčevog sjaja. Orao je slobodno leteo - zašto joj je izgledalo da je izbegao snazi vatre samo da bi ga zarobilo sunce? Mora da joj se samo pričinjava, pomislila je dok je pratila ostale device niz Tor, jer, ako je sloboda divljeg orla na nebesima samo privid, šta može da bude istinski slobodno?

Tog časa joj sećanje iz predašnjeg života ukaza na paradoks slobode koja može da postoji samo kao deo većeg sistema, ali um

koji je sebe poznavao kao Teleri to nije mogao da pojmi, pa, kao i orao, ova misao ubrzo nestade.

11.

"Drago mi je što te vidim - već smo mislili da nam te je ona oluja otela." Maksimijan Avgust podiže pogled sa voštanih tablica i nasmeši se.

Karausije je stajao u stavu mirno, sa desnicom položenom preko grudi u znak pozdrava. Nije očekivao da će u Gezorakumu zateći mlađeg imperatora. Maksimijan, zdepast, sed i sa prvim nagoveštajem stomačića, nosio je na plećima zapadni deo imperije. Posle dvadeset godina službe, Karausije je po navici odgovorio kao da se pred njim nalazi sam Dioklecijan.

"Bogovi su me čuvali", reče on. "Izgubio sam jedan brod, ali drugi je uspeo da se vrati u Dubris. Oluja nas je odnela niz kanal i imali smo sreće da stignemo do Klauzentuma pre nego što smo se nasukali na stenje ili izišli na otvoreno more."

"Zaista si imao sreće. No, bogovi vole čoveka koji se bori čak i kada izgleda da je svaka nada izgubljena. Imaš sreće, Karausije, a to je ređe čak i od veštine. Bilo bi nam žao da smo te izgubili."

Maksimijan mu dade znak da sedne, a na to se opusti i treća prisutna osoba, čovek mlađi od obojice. Jedan pogled otkrivao je da je vojnik - držao se uspravno, kao da preko tunike nosi nevidljivi oklop. Bio je za pola glave viši od Karausija, sa proređenom plavom kosom.

"Pretpostavljam da poznaješ Konstantina Hlorusa", nastavi imperator.

"Samo po čuvenju", odvrati Karausije.

Konstantin je bio omiljen dok je služio u Britaniji. Govorkalo se da je uzeo za stalnu ljubavnicu jednu lokalnu ženu. Od tada je imao nekoliko odličnih nameštenja po granici Germanije. Karausije ga pažljivije pogleda kad se nasmešio; lice mu je na trenutak bilo otvoreno i nedužno kao u dečaka. Potom je brzo povratio kontrolu. Idealista, pomisli Karausije, koji je naučio da krije svoju dušu. Takvi ljudi mogu da budu korisni prijatelji - ili opasni neprijatelji.

A kako on njima izgleda? Sa kosom izbledelom od godina provedenih na moru, i kože sada već stalno smeđe od sunca i soli,

verovatno je delovao kao mnogi drugi morski vukovi, osim ako mu je u očima ostao neki odraz vizije koju je video tokom oluje.

"Biće ti drago da čuješ, pošiljka plena od onih gusara koje si zarobio prošlog meseca donela je lepu svotu", reče Maksimijan. "Stalno mi govoriš da nam je potrebna još jedna baza na južnoj obali... još nekoliko takvih pobeda, i imaćeš potrebna sredstva."

U njegovom osmehu kao da je postojalo nekakvo iščekivanje. Karausije se namršti, svestan da je u tim rečima bilo nečeg neobičnog. Bogovi znaju koliko dugo se za to zalagao, ali nije se više nadao da će ga neko čuti.

"Ko će zapovedati?" oprezno upita on.

"Koga bi ti preporučio?" odvrati imperator. "Izbor je na tebi, Karausije - dajem ti britansku flotu i tvrđave na saksonskoj obali."

Mora da je počeo da trepće, jer čak se i Konstantin iskezio. No, Karausije ga je jedva primećivao; iznenada je pred sobom ponovo video prikazu žene u belom, kako hoda po talasima.

"Naravno, moraćemo da razradimo raspored tvojih obaveza na obe strane kanala", dodade Maksimijan. "Koliko trupa ti treba, i sa kakvom opremom? Ne obećavam da ćeš dobiti sve što zatražiš, ali..."

Karausije duboko uzdahnu, primoravajući sebe da usmeri pažnju na čoveka pred sobom.

"Pre svega, treba nam nova baza. Postoji dobra luka, lako bi mogla da se utvrdi, na obali blizu Klauzentuma. Zaklanja je ostrvo Vektis, a može se snabdevati iz Vente Belgarum." Dok je govorio, slika žene izblede, ustupivši mesto snovima koje je sanjao dok je koračao palubom jedrenjaka na dugim putovanjima preko kanala.

Teleri nije želela da napusti Avalon. Kada je Dierna ubrzo posle Dugodnevice odabrala i nju za pratnju na putovanju, bunila se. No, kada ih je put doveo do Vente Belgarum, više nije mogla da se pravi ravnodušna. Stara prestonica Belge ležala je u blagoj udolini sa zelenim, vlažnim livadama i ponosnim gajevima. Posle močvara oko Tora, bogato tlo pod nogama delovalo joj je čvrsto i umirujuće. Ovde je vladalo osećanje mirne sigurnosti, istrajnosti sasvim drugačije od drevnih odjeka koje je osećala u Avalonu, kao da su se stvari retko

menjale. Iako je u gradu bio pazarni dan, Venta ju je umirivala.

Sveštenicama je gostoprimstvo pružio Duovir, Kvintije Julije Cerialis, najugledniji lokalni magistrat, koji je bio i potomak stare kraljevske kuće. Ne bi se to reklo na prvi pogled. Debeljušan i usporen, Cerialis je bio veći Rimljanin od Rimljana. Savršeno je govorio latinski, i Teleri, koja ga je od detinjstva govorila jednako dobro kao i maternji jetik, često je morala da prevodi mlađoj od dveju sveštenica koje su takođe bile u pratnji. Čak je i Dierna povremeno tražila pomoć, jer, iako Vrhovne sveštenice dobro razumeju jezik Rimljana, ona nije dovoljno vladala njegovim istančanim nijansama za ovu zaista zvaničnu priliku.

No, ostali su uspevali da se snađu i sami. Sve devojke prijavljene za obuku dobro su govorile britanski. Teleri se stalno pitala zašto je, čak i pre nego što je položila zavete, otrgnuta iz mira Avalona.

Vreme je ostajalo vedro i sunčano. Ova godina doneće dobru žetvu sena i žita, uprkos prolećnim olujama. Očito su im, kao što je Cerialis voleo da naglašava, bogovi i boginje bili naklonjeni. No, bregovi oko Vente zaustavljali su vetrove, i kako je vreme odmicalo, Teleri je počinjala da čezne za osvežavajućim morskim vetrom Durnovarije. Obradovala se kada je Dierna objavila da će otići na obalu radi osvećenja temelja za novu pomorsku tvrđavu.

No, to nije bio samo prijatan izlet na obalu. Kada su neke žene upitale zašto Vrhovna sveštenica želi da blagosilja rimljansku tvrđavu, Dierna ih je podsetila na orla koji se pojavio na obredu Dugodnevice. "Nekada smo bili neprijatelji, ali sada naša bezbednost zavisi od Rimljana", rekla im je, a Teleri, koja se dobro sećala Saksonaca, složila se sa njom.

"Ah, evo povetarca!" uzviknu Cerialis. "To će vam osvežiti te rumene obraze, mile moje!"

Teleri uzdahnu. Uprkos šeširu sa širokim obodom, Cerialisovo lice bilo je crveno od vrućine. Možda će vetar malo ohladiti i njega.

Na narednoj krivini ugledala je kroz drveće svetlucavu, plavu vodu. Put, novoizgrađen, išao je malo dalje od obale, od Klauzentuma, gde su proveli prethodnu noć. Dobar jahač stigao bi iz Vente za jedan dan, ali Cerialis je očito smatrao da gospe treba

maziti.

"Mislite li da će ova nova tvrđava obeshrabriti Saksonce?" Uprkos njihovu nosiljke, ona se naže ka Cerialisu.

"Svakako, svakako!" On je žustro klimao glavom. "Svaki zid i svaki brod su poruka tom morskom ološu da se Britanija drži." Ispravio se u sedlu, i ona na trenutak pomisli da će salutirati.

"Ne slažem se", reče njegov sin Alektus, prilazeći bliže na svojoj kobili. "Najvažniji su vojnici i mornari koji će u njima biti, oče. Bez ljudi, brodovi su samo drvo koje truli, a zidovi su samo gomila kamenja."

Sin je bio njenih godina ili možda malo mlađi, procenila je Teleri, sav koščat i napet za razliku od debeljuškastog i mlitavog oca. Imao je uzano lice i prodorne crne oči. Delovao je kao da je dobar deo detinjstva bolovao, i možda zato nije otišao u vojnike.

"Istina... naravno, to je istina..." Cerialis sa nelagodnošću pogleda mladića.

Teleri jedva savlada osmeh. Duovir je bio dobar poslovan čovek, ali govorkalo se da je njegov sin, iako telesno nežan, pravi čarobnjak sa brojkama. Njegova mudrost unapredila je porodično bogatstvo do te mera da su mogli da plaćaju javne radove i zabave, kao što se očekuje od jednog magistrata, i Cerialis je to znao. Alektus je predstavljao kukavicu u gnezdu debelog goluba, ili možda neku plemenitiju pticu, možda sokola, pomisli ona gledajući njegov oštri profil. U svakom slučaju, bilo je jasno da otac uopšte ne razume svog sina.

"Pa, ovaj novi admiral je ubedio imperatore da nam pojačaju odbranu", vedro reče ona. "To je svakako znak da je taj čovek, u najmanju ruku, vredan našeg poverenja."

"Tako je. Ako vođe ne valjaju, ni najbolji ljudi ništa ne vrede", mudro je klimao glavom Cerialis.

U Alektusovom pogledu pojavi se prezir, toliko kratko da nije bila sasvim sigurna je li dobro videla.

"Niti žene", suvo reče ona. Sumnjala je da rimljanska vojska, ma koliko uvežbana i disciplinovana, ima išta nalik na testiranje koje moraju da prođu sveštenice Avalona. Ona potraži pogledom drugu nosiljku, u kojoj je putovala Dierna sa malom Adven. Osetila je zavist

i brzo ju je savladala. Možda će na putu nazad Vrhovna sveštenica pozvati nju da joj pravi društvo.

Nosiljka se nagnula kada su počeli da silaze ka obali. Kada su izišli ispod drveća, Teleri se nagnula i počela da se osvrće. Taj novi admiral svakako ima dobro oko za okolinu. Zemljište raščišćeno za tvrđavu ležalo je u severozapadnom uglu prilično velike prirodne luke, povezane sa morem preko uzanog kanala. Ovo mesto pružalo je zaštitu i od oluja i od gusara, mada je po ovako blistavom letnjem danu bilo teško zamisliti i jedno i drugo.

Tvrđava će očitio biti velika. Jarkovi za temelje zidova bili su iskopani u obliku kvadrata dužine po nekoliko akri, povremeno prekinutog kulama u obliku slova U. Cerialis se potrudio da ih obavesti kako će ovo biti najveća od svih obalskih tvrđava, veća čak i od one u Rutupiji. Kako su se primicali, on počeo da sa vlasničkim ponosom odmerava radnike. Teleri je znala da ovakve građevine obično podižu sami vojnici, ali videla je da je deo radnika drugačije odeven.

"Mudro ste to primetili, veoma mudro", reče Cerialis, prateći njen pogled. "To su robovi sa mojih imanja, poslati da pomažu u izgradnji. Smatrao sam da je tvrđava koja će braniti Ventu mnogo korisniji doprinos gradu nego, recimo, amfiteatar."

Alektusove tanke usne se izviše, ali to nije ličilo na osmeh. Da li se protivi ovom očevom gledištu? Ne, pomisli Teleri, setivši se šta je ranije govorio. Mnogo verovatnije je upravo on dao ocu tu ideju.

"To je odličan plan, i sigurna sam da će novi zapovednik ceniti vašu pomoć", ljubazno reče ona i odmah primeti izdajničko rumenilo na mladićevim upalim obrazima.

No, njegov pogled ostao je upravljen ka graditeljima. Nekolicina muškaraca išla je tamo-amo, nadgledajući iskopavanje. Gde li je admiral, upita se Teleri. Videla je kako se Dierna naglo uspravlja u nosiljci, zaklanjajući rukom oči od sunca. Alektus je zaustavio konja, napet kao lovački pas. Teleri pođe za njegovim pogledom. Jedan od oficira, u elegantnoj crvenoj tunici i sa pojasom od bronzanih pločica, išao je prema njima, praćen snažnim muškarcem u mornarskoj tunici bez rukava, izbledeoj od sunca i soli do te mere da se više nije raspoznavalo kakve je boje nekada bila.

Alektus sjaha da ih pozdravi. No, prvo je prišao drugom čoveku. Teleri raširi oči. Je li to taj čovek, kose ukrućene od znoja i visokog čela pocrvenelog od sunca, o kome su čuli tolike priče? Prilazio im je širokim korakom čoveka koji provodi mnogo vremena na moru, i kad im se primakao, primetila je kako preleće pogledom preko vode, šume i pridošlica, pa opet nazad, čak i dok se smešio. To ju je, začudo, podsetilo na način na koji Dierna osmatra okupljene sveštenice pred početak neke ceremonije.

Dierna je vrlo čudno gledala Karausija, gotovo sa odobravanjem. Kada je Rimljanin prišao da stegne ruku Alektusu, on ponovo prelete pogledom preko nosiljki, i kada je ugledao Vrhovnu sveštenicu, Teleri ga vide kako iznenađeno širi oči. Potom nastupi gužva opšteg upoznavanja. Kada je kasnije razmišljala o tome, činilo joj se da je izgledao kao da je prepoznao sveštenicu. No, to joj se svakako činilo, jer sama Dierna je rekla da nije pre toga upoznala Karausija.

Sunce je zalazilo iza niskog rta koji je štitio luku. Karausije je stajao sa oficirima pred temeljima svoje tvrđave, gledajući kako se sveštenice pripremaju za svoj obred. Legionari su bili okupljeni u formaciju na mestu gde će jednog dana biti kapija, a sa obe strane stajali su lokalni radnici.

Pre mesec dana, kada su počeli kopanje, došao je sveštenik iz Jupiterovog hrama u Venti Belgarum i žrtvovao vola, a prorok je čitao iz životinjskog droba. Proročanstvo je bilo ohrabrujuće - ali Karausije zaista nije mogao da se seti da je ikada, kad su planovi već načinjeni i sredstva prikupljena, neki prorok rekao išta nepovoljno na osnovu utrobe žrtvovane životinje.

"Hiljadu godina i dve hiljade stajaće ovi temelji u slavu Rima u ovoj zemlji..."

Odlično proročanstvo, pomisli Karausije. No, sveštenik, punačak i živahan čovečuljak čiji je kuvar bio najbolji u celoj Venti, nije delovao naročito ubedljivo. Dok je gledao sveštenice u plavim odeždama, Karausije je shvatio zašto mu se činilo da rimljanska ceremonija nije dovoljna, i zašto je, kada je čuo da je Gospa od Avalona u blizini, zamolio da dođe i ona. Tvrđava Adurni biće rimljanska, ali zemlja koju treba da zaštiti je Britanija.

Tokom rimljanskog obreda stajao je i znojio se u svojoj togi pod podnevnim suncem. Večeras je nosio lanenu tuniku obojenu u purpur, izvezenu po ivicama, i laki vuneni ogrtač sa zlatnom kopčom. Takva odeća dovoljno je ličila na nošnju njegovog plemena u Germaniji da bi ga podsetila na prošlost koje se odrekao kada je položio zakletvu Rimu. Narod njegovog oca prinosiso je ponude Nehaleniji. Kakvoj li se boginji ovde mole?

Na zapadu se pojavi sjaj. Admiral se okrenuo na vreme da vidi ivicu sunca kako proviruje na trenutak iza brega, kao srp od rastopljenog metala. Dok je nestajalo, njegov pogled privuče slabiji sjaj. Jedna od žena palila je baklje. Podizala ih je, i na trenutak ju je ugledao kako stoji, nalik na boginju, sa rukama punim svetlosti. On trepnu i shvati da je to samo najmlađa sveštenica, kćer, kako su mu rekli, nekog lokalnog kralja. Dosad mu se činilo da je hladna i odsutna, ali sada, sa svetlošću koja joj je blistala na crnoj kosi i bledejoj koži, bila je divna.

Vrhovna sveštenica, lica skrivenog iza vela, stade iza nje, a za njom ostale dve; jedna je nosila granu oskоруše, a druga štap jabukovog drveta okićen srebrnim praporcima.

"Ovo je čas između dana i noći, kada možemo da hodimo između svetova", začu se ispod vela glas Gospe Dierne. "Zidovi koje ćete ovde izgraditi biće od kamena, dovoljno snažni da odbiju oružje ljudi. Ali mi ćemo, hodeći, stvoriti drugačiju prepreku, štit od duha koji će odbijati duh vaših neprijatelja. Budite svedoci, vi što služite Britaniji i Rimu!"

"Ja sam svedok", reče Karausije.

"I ja", začu se iza njega Alektusov nešto viši glas.

"I ja", ozbiljno reče Cerialis.

Dierna prihvati njihove izjave lakim naklonom glave. Mora da tako carica prihvata zakletvu, pomisli Karausije. Pretpostavljao je da je Vrhovna sveštenica Avalona ravna carici, u svom domenu. Je li to zaista ista žena iz njegove vizije? Ako jeste, zna li to ona? Čudno se ponašala prema njemu; nije mogao da odredi da li joj se dopada ili ga prihvata samo po dužnosti.

No, sveštenice su već počele da kruže, skrećući udesno. Zvuk praporaca bio je sve slabiji.

"Koliko treba da stojimo ovde?" upita Cerialis posle nekog vremena. Sveštenice su stigle do najbližeg ugla i zastale da prinesu ponude duhovima zemlje. "Ne znam zašto su joj bili potrebni svedoci. Nema ništa da se vidi."

"Ništa?" šapnu Alektus drhtavim glasom. "Zar ne osećaš? One pevaju zid moći. Zar ne vidiš svetlucanje u vazduhu tamo gde su prošle?"

Cerialis se nakašlja, postićeno gledajući admirala kao da bi da kaže: On je samo dete, svašta mu se pričinjava. No, Karausije je video Gospu od Avalona kako hodi po talasima. Sada nije video ništa, ali činilo mu se da neko neobično čulo potvrđuje Alektusove reči.

Čekali su dok su sveštenice išle u pravcu sunca, do najudaljenijeg ugla, a potom krenule ponovo ka njima. Trajao je dugi severni sumrak, i boje zalaska sunca bledele su od zlatne do ružičaste, i od ružičaste do carske purpurne, kao da je preko neba prevučen carski plašt. Procesija se zaustavila na narednom uglu, a potom krenula ka mestu gde će jednog dana biti glavna kapija.

"Hodite, vi koji ćete držati ovo mesto protiv naših neprijatelja!" uzviknu Gospa. Karausije u prvi mah nije razumeo. No, shvatio je da pokazuje na njega, pa je pošao napred. Zaustavio se pred njom. Lice joj je bilo skriveno, ali osećao je njen pogled na sebi.

"Šta ćeš dati, čoveče sa mora, da bi čuvao u bezbednosti narod ove zemlje?" Glas joj je bio tih, ali u njemu je bilo značenja čija ga je težina uznemiravala.

"Dao sam zavet da ću braniti imperiju", počeo on, ali ona odmahnu glavom.

"Ovo nije pitanje volje, nego srca", reče ona. "Hoćeš li proliti krv svoga srca, ako zatreba, da bi sačuvao ovu zemlju?"

Ovu zemlju... pomisli on. Otkako je dodeljen kanalskoj floti, pretpostavljao je da je zavoleo Britaniju, kao što vojnik zavoli svako mesto na kome je dugo raspoređen. Ali ona nije to tražila od njega.

"Rođen sam u zemlji preko mora, i na rođenju sam dobio blagoslov bogova..." tiho reče on.

"Ali prešao si to more, i život ti je ponovo podarila Boginja kojoj služim", odvrati Diarna. "Da li se sećaš?"

On je zurio u nju, nazirući kroz veo onu koju je video u oluji. "Znači, jesi bila ti!"

Ona ozbiljno klimnu glavom. "I sada tražim da mi platiš što sam te spasla. Tvoja krv će te vezati za ovo tlo. Ispruži ruku."

Glas joj je bio potpuno siguran, i on, koji je jednom rečju mogao da pošalje čitavu britansku flotu na more, smerno poslušao.

Svetlost baklji poigravala je na malom srpu što ga je držala u ruci. Pre nego što je stigao išta da pita, ona mu prevuče oštrim vrhom preko meke kože na unutrašnjoj strani podlaktice. On se ugrize za usnu od bola i zagleda se u tamnu krv koja je izvirala iz posekotine i kapala na zemlju.

"Hrani ovu zemlju kao što ona tebe hrani", šapnu Gospa. "Krv krvlju, duša dušom. Kao što si se obavezao da čuvaš, ona se obavezala da daje, vezani ste službom i sudbinom..." Iznenada ga je pogledala, i glas joj je zadrhtao. "Zar se ne sećaš? Tvoje telo je odraslo u plemenu Menapi, koje obitava preko mora, ali tvoja duša je mnogo starija. Činio si ovo i ranije!"

Karausije se strese i obori pogled na tamne mrlje, tamo gde je njegova krv nahranila zemlju. Svakako je to video i ranije... On duboko udahnu, iznenada svestan kako se miris šume, oslobođen hlađenjem vazduha, meša sa mirisom mora. Trenutak vizije otkri mu visoko brdo sa krugom od kamenja na vrhu. Neprijatleji su bili svuda oko njega, rimski vojnici. Krv iz njegovih rana prskala je po zemlji dok je vitlao blistavim mačem...

A onda jedna baklja zapucketa i vrati ga u sadašnjost. No, sada je razumeo da ono što oseća prema Britaniji nije samo ljubav prema dužnosti. Sada je neće braniti samo iz ambicije, nego i iz ljubavi.

Dierna dade znak najmlađoj sveštenici, onoj po imenu Teleri, koja predade baklje ostalima. Obrisala mu je ruke krpicom koju je držala za pojasom, ozbiljnog i pažljivog lica, a onda je previ belom platnenom trakom.

Vrhovna sveštenica iscrta simbol iznad mesta gde je zemlja upila njegovu krv. "Onima koji dolaze u miru, ovaj put će biti uvek otvoren", svečano reče ona. "A biće zatvoren pred onima koji dolaze u ratu!" Potom se okrete ka istoku, podižući ruke, i kao u odgovor, mesec se diže nad zalivom kao srebrni štit.

Sutradan je Cerialis pozvao rimske oficire na gozbu na obali. Kad su gosti stigli, Dierna je stajala pod hrastovim drvetom, gledajući kako njegove sluge postavljaju stolove i klupe. Da bi ukazao čast domaćinu, Karausije je obukao belu vojnu tuniku sa crvenim ivicama, a pojas i sandale bili su mu od crveno obojene kože sa graviranim pozlaćenim pločicama. Danas se odmah videlo da je vojni zapovednik. No, sinoć, dok su blagosiljali temelje njegove tvrđave, izgledao je kao kralj...

Šta li je njemu značila ta svetkovina? Nije očekivao da će ga ona pozvati, ali pokorio joj se. Doduše, ni ona nije planirala da ga obavezuje. No, kada u su stigle do kapije, slika čoveka na brodu i čoveka koji ju je gledao sa brda stopile su se u jednu, i znala je da zemlju neće zaštititi kamen i malter, nego krv onih koji se zakunu da će je braniti. A sada ga je zemlja poznavala, i bogovi, ali da li on to razume?

Bilo je potrebno još nešto, nešto zbog čega će on želeti da vrši dužnost koja ga obavezuje. Čitave noći progonili su je snovi o svetim kraljevima i kraljevskim venčanjima. Iznenada je iz toga iznikla slika baklji pod noćnim nebom, i sa njom zamisao - Teleri se možda neće dopasti, pomisli ona, ali poslužiće. Nije se ni setila da razmisli kako će se ona osećati dok bude gledala devojkicu kao Karausijevu nevestu.

Jedan Cerialisov rob ponudi je kotaricom bobica, da zavara glad dok ne počne gozba. Ona klimnu glavom, uze jednu i dodirnu dečakov rukav.

"Ako treba još da se čeka, idem da prošetam obalom. Idi kod rimskog zapovednika i pitaj da li će me pratiti."

Dok je gledala momka kako prilazi Rimljanima, shvatila je da ni to nije planirala. No, ideja svakako nije bila njena. Od one vizije pred Dugodnevicu, vodili su je bogovi; ako je otvorila svoj duh da ih čuje, mora verovati da je sve što čini njihova volja, a ne njena.

Admiralovo ponašanje bilo je besprekorno. Učtivo se držao na pravom rastojanju od nje dok su polako išli ka samoj vodi; nije je dodirivao, ali bio je dovoljno blizu da je pridrži ako bi se spotakla na kamenju. No, pogled mu je bio pun opreza kao da ide pravo na

neprijatelja.

"Pitaš se u šta si se to uvalio. I ne veruješ mi", poče ona tiho. "Često je tako u sličnim prilikama. Kada uzbuđenje mine, stiže sumnja. Prvog jutra posle svog posvećenja, poželela sam da pobeegnem iz Avalona. Ne plaši se, nije učinjeno ništa što bi uticalo na tvoju čast."

On podiže jednu obrvu, i duboke bore na njegovom licu na trenutak se umekšaše. Ona je pratila tu promenu sa neobičnim uzbuđenjem. Volela bih da ga vidim kako se smeje, pomisli.

"Zavisi od toga šta sam se tačno zakleo da..."

"Da braniš Britaniju, čak i po cenu smrti..." poče ona, ali on odmahnu glavom.

"To mi je ionako dužnost. Ovo je bilo nešto više. Jei li me začarala?"

Prešli su još nekoliko koraka dok je Dierna premišljala. Dobro je što je on svestan moći obreda, ali to je značilo i da mora biti veoma oprezna pri odlučivanju šta će mu reći.

"Ja nisam veštica, nego sveštenica Velike Boginje, i bilo bi protivno mojim zavetima kada bih te prisiljavala na nešto... Ali ipak verujem da si vezan. Vezali su te sami bogovi", nastavi ona, "pre nego što smo se mi uopšte sreli."

"Onda kad sam te video u oluji?" odvrati Karausije. Lice mu se ponovo izmeni, ali ne vedrinom kao maločas nego nečim dubljim, možda čak i užasom. Dierna opet oseti onaj čudan bol, sada oštiji, kao da nosi oštricu u srcu. U obredu je preko njegovog lica videla drugo, mlađe, sa rimljanskim crtama i tamnom kosom. Znala je da je u tom životu on bio sveti kralj. Ali ko sam ja bila, u tom drugom, tako davnom životu?

"Kako može živa žena da hodi po talasima?"

"Moje telo je ležalo u trnasu - ti si video moj uobličeni duh, koji može da putuje veštinama koje su Misterija Avalona."

"Druidska znanja?" sumnjičavo upita on.

"Mudrost koju druidi čuvaju jer su je naučili od onih koji su došli ranije, iz Potopljenih Zemalja preko mora. Ono što je preostalo od tog znanja čuva moje sveto sestrinstvo. U Avalonu još ima moći", nastavi ona, "moći koja ti može biti od velike pomoći dok budeš

branio ovu zemlju. Uz našu pomoć, odmah ćeš znati kada dođu razbojnici, i moći ćeš da izjedriš i presretneš ih dok se budu vraćali kući."

"A odakle će doći ta pomoć?" On iskrivi usne. "Moje dužnosti će me voditi uzduž i popreko ove obale i mora. Ne možeš provoditi čitavo vreme u obliku duha, savetujući me!"

"Istina je da u svom svetu imam dužnosti zahtevne koliko su i tvoje. Ali ako bi neko od mog naroda bio sa tobom, ona bi mogla da ti pomogne u nekim stvarima i da, kada je potreban veliki napor, razgovara u duhu sa mnom. Predlažem ti savez, i da bih ga zapečatila, daću ti jednu od mojih sveštenica."

Karausije odmahnu glavom. "Vojska ne dozvoljava da žena bude službeni..."

"Biće ti supruga", prekide ga Dierna. "Rekli su mi da nisi oženjen."

On zatrepta, i ona primeti da je pocrveneo. "Ja sam oficir..." reče on nekako bespomoćno. "Koga si mi namenila?"

Dierna u sebi odahnu od olakšanja. "Nisi više navikao da primaš naređenja", nasmeši se ona, "i misliš da sam vrlo svojeglava, znam. Ali mislim i na tvoje dobro i na službu ovoj zemlji. Teleri je devica koju ću ti dati; ona je kćer Eidina Minoka. Dovoljno je visokog porekla da bi ti bila dostojna žena, i veoma je lepa."

"Ona koja je noćas u obredu nosila baklje?" upita on. "Zaista je lepa, ali jedva da sam razgovarao sa njom."

Dierna odmahnu glavom. "Neću je terati u brak protiv njene volje. Kada pristane, razgovaraću sa njenim ocem, i svi će misliti da je brak ugovoren između vas dvojice, kao što je uobičajeno."

Teleri će verovatno žaliti što napušta Avalon, pomisli sveštenica, ali svakako će joj se dopasti da se uda za čoveka sa toliko moći. Dierna se zagleda u admiralova široka ramena i snažne i vešte ruke; oseti da joj se puls ubrzava, i na trenutak požele da je mogla da mu priđe kod Beltanskih vatri.

No, Teleri je mlađa i lepša. Ona će vršiti svoju dužnost na Avalonu, a Karausije će biti srećan sa Teleri u naručju.

Na nebo su se navlačili oblaci. Teleri obrisa čelo velom i duboko

udahnu lepljivi vazduh. Bilo joj je pomalo muka od njihanja nosiljke koja ju je vraćala neravnim putem ka Venti Belgarum, a vreme joj nimalo nije pomagalo. Znala je da će biti sve gore dok god ne počne kiša.

Barem se vraćala zajedno sa Diernom. Pogledala je stariju sveštenicu, koja je sedela u smirenoj ranvoteži, očiju sklopljenih kao da meditira. Kada su krenuli iz luke Adurni, radovala se, jer su se vraćali u Avalon. No, što je Dierna duže ćutala, Teleri je bivala sve napetija.

Na pola puta do Klauzentuma, zaobišli su odred vojnika koji su izravnavali put i polagali novo kamenje. Odatle je put bio pokriven šljunkom, pa su putovali lakše. Kao da ju je promena pokreta probudila, Vrhovna sveštenica se najzad pokrenu.

Teleri zausti da progovori, ali Dierna ju je pretekla.

"Provela si sa nama u Avalonu skoro tri godine. Uskoro ćeš moći da položiš zavete. Jesi li bila srećna tamo?"

Teleri je zurila u nju. "Srećna?" jedva uspe da izgovori. "Avalon je dom moga srca. Mislim da nikada i nigde nisam bila srećna dok nisam došla kod vas!" Naravno, ponekad se bunila zbog discipline, ali ipak joj je bilo daleko bolje nego zatvorenoj u očevoj kući.

Dierna klimnu glavom, ali u njenom pogledu bilo je nečeg čudnog.

"Učila sam što sam bolje mogla", reče Teleri. "Zar sveštenice nisu zadovoljne mnome?"

Sveštenica je blaže pogleda. "Zadovoljne su. Vrlo dobro ti je išlo." Potom nastupi kratka pauza. "Kada smo blagosiljale tvrđavu, šta si videla?"

Teleri je opet zurila u nju. Jedva je primorala um da se vrati na polje osvetljeno bakljama i zvezdama.

"Mislim da smo podigle moć. Koža mi je bridela..." Nesigurno je gledala sveštenicu.

"A rimljanski zapovednik, Karausije - šta misliš o njemu?"

"Izgleda snažan... sposoban... i verovatno i ljubazan", polako reče ona. "Iznenadila sam se kad si mu uzela krv za blagoslov."

"I on se iznenadio." Dierna se osmehnu. "Pred Dugodnevicu, kada sam se izdvojila tražeći vizije, videla sam ga." Teleri oseti da joj se oči šire dok joj je sveštenica pričala događaj. "On je Orao koji će

nas spasti, Odabrani Branitelj", zaključi Dierna. "Ponudila sam mu savez sa Avalonom."

Teleri se namršti. Karausije joj nije izgledao kao heroj, a i svakako joj je delovao star. Ali Dierna je govorila dalje.

"Boginja nam je pružila mogućnost, a taj čovek, mada nije od naše krvi, ima drevnu dušu. Ali jedva da je budna u njemu. Potreban mu je saputnik da ga podseća i da bude njegova veza sa Avalonom..."

Teleri oseti kako joj malopredašnja mučnina iznenada steže utrobu. Dierna je uhvati za ruku. "Bivalo je i ranije da devojka obučavana u Avalonu bude data kralju ili vojskovođi, kako bi ga vezala za misterije. Kada sam ja bila mala, Eilan, princeza Demeta koju su na jeziku Rimljana zvali Helena, bila je data Konstantinu Hlorusu. Ali on je premeštan izvan Britanije. Sada se ponovo javlja potreba za takvim savezom."

Teleri proguta knedlu. "Zašto to govoriš meni?" upita ona šapatom.

"Zato što si ti najlepša i najnadarenija od naših devojaka koje još nisu položile zavet, i visokog si porekla, što će Rimljani ceniti. Ti moraš poći za Karausija."

Teleri se otrže; sama pomisao da legne sa muškarcem vratila ju je sećanje na Saksončeve grube ruke koje je drže. Tog časa je savlada mučnina, i ona grčevito zgrabi ivicu nosiljke, odgurnuvši zavese. Čula je Diernu kako dovikuje robovima da zaustave konje. Želudac, ispražnjen, počeo da joj se smiruje i svet joj se ponovo vrati u žižu.

"Siđi", začu ona mirni glas sveštenice. "Eno potoka gde možeš da se umiješ i piješ. Tada će ti biti bolje."

Teleri dopusti robovima da joj pomognu pri izlasku iz nosiljke, crveneći od stida dok je osećala na sebi radoznale poglede ostalih sveštenica, i zabirnutost Alektusa, koji je predvodio pratnju.

"Evo, sad će ti biti dobro", govorila je Dierna.

Teleri obrisa usta i sede. Voda ju je oživela, i zaista se osećala bolje na čvrstom tlu. Videla je oblake kako se skupljaju na nebu, i crvene biljke u travi, i svetlucanje potoka, jasno kao i obično. Dašak vetra pomeri joj vlažnu kosu sa čela.

"To što si rekla", šapnu ona. "Ne mogu. Odabrala sam Avalon jer sam želela da služim Boginji. A znaš bolje od bilo koga zašto ne mogu da se podam muškarcu." Dierna ne zna šta traži od nje u tom braku. Žena je rob, a ona tog čoveka čak ni ne poznaje.

Dierna uzdahnu. "Kada su me odabrali za Vrhovnu sveštenicu, pokušala sam da pobeegnem. Bila sam trudna sa prvim detetom, i znala sam da, ako mi zapadne ta sudbina, neću moći nikada da mu budem majka - barem ne uistinu - jer će prva briga uvek morati da mi bude dobro Avalona. Čitavu jednu noć ležala sam u močvari, plačući, dok se magla kovitlala oko mene. Posle nekog vremena shvatila sam da postoje drugi ljudi koji će se starati o mojoj deci, ali da tog časa zaista nema nikoga drugog ko bi mogao da preuzme terete Gospe od Avalona. Žalila sam za jednostavnom srećom u kojoj neću smeti da uživam, ali još više sam se plašila krivice, mnogo veće od one koju sam osećala zato što neću moći da pružim svom detetu svu svoju ljubav, krivice koja će me progoniti ako odbijem ovu dužnost. Mislim da bi smrt bila bolja od onoga što sam tada osećala.

Ali tik pred izlazak sunca, kada sam potrošila sve suze, okružila me je toplina, kao u majčinom naručju. U tom času sam znala da će moje dete imati svu ljubav koja mu je potrebna, jer će Boginja bdeti nad njim, i da ne treba da se bojim kako ću izneveriti one koji zavise od mene, jer će Ona delovati kroz mene.

Zato mogu da tražim da učiniš ovo, Teleri, jer znam koliko će ti teško biti. Kada polažemo zavet Avalonu, mi obećavamo da ćemo služiti Gospu prema Njenoj volji, a ne prema našoj. Zar misliš da te ne bih radije zadržala kraj sebe, da te gledam kao rasteš u lepoti kao mlado jabukovo drvo?" Dierna ponovo pruži ruke, i Teleri se ovog putna nije odmakla. "Znakovi su bili suviše jasni da bismo ih poricali. Britaniji je ovaj čovek potreban, ali on je suviše ukorenjen u ovaj život da bi se sećao mudrosti svoje duše. Ti moraš biti za njega Boginja, mila moja, i probuditi ga!"

Dierni zastade glas. Teleri ju je gledala, svesna koliko je starija žena voli.

"Gospa je okrutna što nas tako korisit!" uzviknu ona. Ali njeno srce govorilo je drugačije. Zar me ne voliš dovoljno da bi me zadržala kraj sebe? Zar ne vidiš koliko želim da ostanem?

"Ona čini ono što mora, za dobro svih..." šapnu sveštenica, "i da bismo joj služile, moramo i mi tako."

Teleri pruži ruke, dodirnu Dierninu blistavu kosu, a Dierna je čvrsto zagrla.

Posle nekog vremena Teleri oseti vlagu na obrazima, i nije znala da li to sama Gospa plače na nebesima, ili su to njene sopstvene suze.

12.

Žito je bilo skupljeno u ambare, a seno u plastove. Zemlju je obuzeo žetveni mir. Njive izvan doline Avalona bile su prošarane zlatom. To je dobar znak, pomisli Dierna dok su se magle stapale iza njih. Brakovi se obično sklapaju u proleće ili početkom leta, ali za Karausija svakako je bolje da uzme svoju nevestu kada početak zime okonča pljačkašku sezonu, pa će imati vremena da je upozna pre nego što bude ponovo morao da pođe u borbu. A to što se Dierna oseća iznureno bilo je samo stoga što je poslednja dva meseca žurno pripremala Teleri za udaju.

Svakako je i Teleri zbog toga izgledala bleđa. Dok su se penjale u pokrivena kola koja je Eidin Minok poslao da ih odvezu u Durnovariju, Dierna umirujuće potapša devojkicu. Radila je naporno kao i sve druge, dovršavajući obuku i učeći da vidi vizije u vodi.

To je, naravno, bilo najlakše u svetom kladencu, ali biće sasvim dobra i srebrna činija, ukoliko ona koja Gleda udahne dovoljno svetog dima i ako je voda blagoslovljena odgovarajućom čarolijom. Stvar i nije u vodi, nego u onome ko gleda u nju. Ona sama je dovoljno uvežbala tu veštinu da bi mogla da prizove vizije i u blatnjavoj barici, uz samo nekoliko dubokih udaha i bez ikakve pomoći bilja. Ponekad joj se čak dešavalo da joj Vid dođe nepozvan, a te vizije, prizvane potrebom, bile su najvažnije.

No, Teleri je još verovala da svetost počiva u obličju stvari, i zato je, između svega ostalog, nosila sa sobom i srebrnu činiju prošaranu lavirantom spirala koje privlače pogled, kao i nekoliko vrčeva vode sa svetog kladenca.

Teleri je piljila kroz otvor između kožnih zavesa kao da može da vidi kroz maglu što okružava Tor. No, mogla se videti jedino hrišćanska crkva i grupica koliba u kojima su živeli tamošnji monasi. Više uz brdo, iznad svetog kladenca, bile su kuće svetog sestinstva. Nad njima se video zaobljeni vrh Tora, pust još od vremena prve Vrhovne sveštenice, kada su monasi porušili sveto kamenje. Ponekad je, gledano spolja, bilo teško misliti da oni koji imaju moć da pođu kroz maglu na njenom kraju nalaze Veliku salu Avalona,

Kuću Devojaka, uspravljeno kamenje i Put Procesije koji do njega vodi.

Pred njenim duhovnim okom to je bilo mnogo stvarnije od prizora koji je videla. Mnogo šta se izmenilo otkako je Gospa Kaileja prizvala magiju kojom je odvojila Avalon od sveta. U Sianino vreme počeli su da grade od kamena. U vreme vladavine Sianine kćeri, dizali su se zidovi Velike sale, dugački koliko i kod neke rimske bazilike, mada je bila pokrivena trskom, a ne crepom. Njena unuka posvetila je prve stubove Puta Procesije. Diernina baka je izgradila novu Kuću Devojaka.

A šta ću ja sagraditi? - upita se ona. Odmahnula je glavom, jer odgovor na to ležao je upravo na ovom putovanju. Njene pramajke gradile su u kamenu, a ona, prva koja je posle mnogo godina obratila pažnju na spoljni svet, gradiće na nevidljivim temeljima ljudskog srca. Ili srca samo jednog čoveka. No, ako temelj bude dobro postavljen, načiniće na njemu zid od brodova i ljudi koji će zadržavati Saksonce mnogo uspešnije od bilo koga kamenog zida.

Dierna se zavela u meko sedište i spusti zavesu kad su kola krenula. Teleri je već zatvorila oči, ali ruke su joj bile suviše čvrsto stegnute da bi spavala. Sveštenica se namršti, tek sada primetivši koliko su devojci smršale ruke. Posle one prve pobune, Teleri se više nije protivila braku. Naprotiv, činila je sve što se od nje tražilo, poslušno kao svaka kćer Avalona. Dierna je pretpostavljala da se Teleri pomirila, ali sada se upitala nije li samo koristila gužvu priprema da izbegne dalje ispitivanje.

"Teleri", tiho pozva ona i vide da se devojčini kapci trzaju. "Veština gledanja u vodi deluje u oba smera. Svake noći tražićeš u vodi vizije onoga što se dešava u Britaniji - slike koje ću ti ja slati, ili koje ćeš vremenom početi i sama da primaš. Ali voda se može koristiti i za slanje poruka. Kada si u transu, ako si se dobro pripremila i imaš jaku volju, možeš mi i poslati poruku. Ako se desi nešto - ako budeš u nevolji - pozovi, i ja ću doći."

Teleri odgovori, ne otvarajući oči. "Tri godine sam provela na Avalonu. Očekivala sam da će se sada spremati moje posvećenje, a ne venčanje. To je bio samo lepi san. Sada sam izbačena i oterana nazad u svet. Rekla si mi da me daješ dobrom čoveku. Takva

sudbina nije ništa gora nego u drugih devojaka plemenitog porekla. Najbolje da raskid bude potpun..."

Dierna uzdahnu. "Kao što kažeš, provela si tri godine među sveštenicama. Avalon je ostavio traga na tebi, Teleri, iako ne nosiš polumesec na čelu. Tvoj život nikada više neće biti kao nekada, jer ti više nisi ista. Čak i ako je sve dobro, biće mi lakše ako mi se budeš javljala." Čekala je, ali odgovora nije bilo. "Ljuta si na mene, i verovatno s razlogom. Ali nemoj nikada zaboraviti da će Boginja biti tu da te teši čak i ako ne budeš htela da se obratiš meni."

Na to se Teleri uspravi i pogleda je pravo u oči. "Ti si Gospa od Avalona..." polako reče ona. "Meni si ti Boginja." Potom ponovo odvrati lice.

Gospo, šta sam to učinila? - pomisli Dierna, gledajući devojčin profil, čist i besprekoran kao na nekom rimljanskom bareljefu. Ali već je bilo učinjeno, gotovo sasvim, a potreba koja je izazvala ovu izdaju - ako je to zaista izdaja - nije se izmenila. Ona i sama zatvori oči. Gospo, Ti poznaješ sva srca. Ovo dete ne može razumeti da je ovo što si Ti tražila od nas meni jednako teško kao i njoj. Pošalji joj utehu koju neće da primi od mene, Gospo, i ljubav...

Karausije povuče slobodan kraj toge napred i pokuša da se seti o čemu govori Polio. Taj čovek bio je veliki zemljoposjednik na teritoriji Durotriga, zainteresovan za trgovinu sa Rimom, sa mnogo veza i uticaja. No, gotovo svi koje je princ Eidin Minok pozvao na venčanje svoje kćeri bili su plemenitog porekla, ili moćni, ili oboje. Odeveni u toge i vezene lanene haljine, mogli su predstavljati skup aristokratije ma gde u Imperiji. Samo sveštenice u plavom, koje su stajale na vratima, podsećale su da Britanija ima svoje bogove i svoje Misterije.

"Sjajan izbor", ponovi Polio. "Naravno, svima nam je laknulo kada smo čuli da je Maksimijan dodelio komandu vama, ali ova bračna veza sa jednom od naših najuglednijih porodica govori o vašem ličnom zanimanju za Britaniju."

Iznenada mu je postalo lako da sluša. Sveštenica mu je ponudila ovaj brak kao način da se poboljša komunikacija. Postoji li i politički smisao u braku sa kćeri britanskog princa, smisao koji njemu nije ni pao na pamet? Kleopatra je predala čitav Egipat Antoniju, ali on je

od Teleri želeo samo vezu sa Avalonom. Mora naći načina da saopšti princu Eidinu Minoku, i ostalima, da ne smera ništa više od toga

Polio uze kolačić sa poslužavnika koji je prineo jedan rob i nastavi. "Ja sam bio u Rimu. I posle tri stoleća, oni misle da smo mi na kraju sveta. Kada vremena postanu teška i kada im odbrana bude ugrožena, na nas će poslednje misliti, pomažući prvo svima ostalima. Zar nismo to već videli, kada su povukli trupe sa naše granice kako bi se borile u ratu između imperatora?"

"Ja sam položio zakletvu imperatoru..." poče Karausije, ali Polio još nije završio.

"Ima mnogo načina da se služi. Možda nećete toliko žuriti da ispunjavate svoje ambicije po Rimu ako vas ovde neko bude čekao, a? Vaša nevesta svakako je dovoljno lepa da svaki muškarac najpre misli na kuću." Polio se iskezi tako da se admiral narogušio. "Sećam je se dok je još bila mršavo detence; svakako je procvetala u poslednjih godinu dana!"

Karausije pogleda preko sobe, ka Teleri koja je stajala kraj svog oca, pod vencem od žitnih klasova i suvog cveća. Bilo mu je teško da je zamisli kao trapavu šiparicu. Namirisana, okićena draguljima i zaklonjena velom od purpurne svile, uvezene iz istočnih krajeve Imperije, bila je čak još lepša nego kad ju je video kod tvrđave. No, iako je bila odevena kao kraljevska kćer, svi ti ukrasi samo su naglašavali njenu lepotu, najviše zbog načina na koji ih je nosila.

Kao da je svesna njegovog pogleda, ona se okrete, i na trenutak je kroz ružičastu izmaglicu vela uspeo da joj nazre čiste linije lica, nalik na kip boginje na svečansti. On brzo odvrati pogled. On je imao normalne muške želje, i kako je napredovao u službi, sve lakše je dobijao žene. Ali nikada, čak ni dok je odlazio rimskim kurtizanama, nikada nije spavao sa ženom kraljevske krvi, niti sa nekom toliko lepom. Bilo bi lako obožavati je, pomisli on. Nije bio siguran kako će se snaći u ulozi muža.

"Nervozan si?" Elije, koji je ostavio 'Herkula' na popravci u Kaluzentumu i došao da mu drži strah, steže ga za rame. "Ništa čudno! Ali kažu da se sve mladoženje tako osećaju! Ne brini - sve žene su iste kad se baklje ugase. Seti se kako si vodio čamac kroz

deltu Rene i sve će biti u redu. Idi plako i stalno meri dubinu!" On prsnu u smeh, a Karausije ga prostreli pogledom.

Osetio je olakšanje kada mu neko dodirnu rame i pruži mu izgovor da se okrene. Dočekao ga je čvrst, taman pogled mršavog mladića koji je stajao pred njim, ali u prvi mah nije mogao da se seti njegovog imena.

"Gospodine, proveo sam mnogo... vremena razmišljajući... od prošlog leta", reče mladić. "Velika je stvar ovo što činite za Britaniju." Zastajkivao je u govoru, kao da ne može da obuzda duboka osećanja.

Alektus, tako je. Dečko je prisustvovao osvećenju temelja za tvrđavu u Portus Adurni, zajedno sa ocem, i pratio je sveštenice kući. Karausije klimnu glavom, i mladić produži.

"Bio sam bolešljiv u mladosti, pa nisam služio vojsku. Ali za ostvarivanje vaših ciljeva biće vam potreban novac. I to više nego što mislim da će vam Imperator dati. Ja se razumem u novac, gospodine. Ako biste me primili u svoje osoblje, služio bih vam svim srcem!"

Karausije se namršti, odmeravjajući mladića iskusnim oficirskim okom. Alektus nikada neće biti neki naročiti ratnik, ali izgledao je zdrav, a ako su sve priče o njemu tačne, onda se ne razmeće. Svakako je govorio istinu; admiral je već počeo da shvata kako će za zaštitu kakvu od njega očekuje stanovništvo Britanije biti potrebna sredstva veća od onoga što je obećao Maksimijan. No, samo zaštitu će im i pružiti, pomisli on kad se seti priča o raznim oficirima koji su se proglasili za imperatore.

"Šta na to kaže tvoj otac?"

Alektusu sinuše oči. "Voljan je. Mislim da će čak biti i ponosan."

"Vrlo dobro. Možeš se priključiti mom osoblju - nezvanično - i radićeš sa nama ove zime. Ako se dokažeš, postaraćemo se da to postane za stalno, kada u proleće počnu pohodi."

"Gospodine!" Alektus načini nekakvu karikaturu salutiranja sa oduševljenjem od koga je iznenada izgledao mnogo mlađi. Nastupi trenutak zbunjenosti dok Alektus nije savladao svoja osećanja.

Karausije se sažali na njega. "A moje prvo naređenje jeste da odeš i saznaš kada će ceremonija početi!"

Alektus se ispravi i udalji se korakom za koji je očito nameravao da liči na vojnički. Karausije se upita je li ispravno postupio što ga je primio. Mladi Britanac bio je mešavina zrelosti i mladalačke trapavosti, ali po svemu što se o njemu čulo bio je i sposoban poslovni čovek, iako vrlo mlad. Vojsci su potrebni razni ljudi. Ako se pokaže da Alektus može da iziđe na kraj sa fizičkim zahtevima vojne službe, i da podnosi vojnu disciplinu, mogao bi da bude od zaista velike koristi.

Admiral je na trenutak stajao, namršten, postrojavajući sopstvene misli. Planirali su venčanje za kraj pomorske sezone, ali vreme je ostalo lepo mnogo duže nego što se očekivalo. To je bilo zgodno za one koji su morali da putuju na svadbu, ali neki odvažni Saksonac možda će iskoristiti priliku za još jednu pljačku pre nego što počnu oluje. A ako se to desi, on će biti ovde, umesto da čeka u nekoj od tvrđava na Kanalu, a do vremena kada sazna za napad, morski vukovi će već odavno otići...

Neko čulo mnogo osetljivije od sluha pozva ga da se vrati u sadašnjost. Kada je podigao pogled, pred njim je stajala Dierna.

On duboko uzdahnu i pokaza rukom masu sveta u odaji. "Dobro si radila, i svi smo izvršili tvoja naređenja. Jesi li zadovoljna?"

"A ti?" Ona ga pogleda pravo u oči.

"Ne svodim račune o boju dok ne padne mrak."

Dierna podiže jednu obrvu. "Da li se bojiš?"

"Otkako sam te sreo, naslušao sam se čudnih priča o Avalonu. Kažu da je Rim pokorio druide, ali ne i njihove sveštenice; da ste vi čarobnice, kao one što obitavaju na ostrvu Sena u Armorici, i da ste naslednice drevnih moći." Spremno se suočavao sa ljudima koji su želeli da ga ubiju, ali bila mu je potrebna ogromna snaga volje da bi gledao ovu ženu u oči.

"Mi smo samo smrtne žene", blago reče sveštenica, "mada je naša obuka naporna, i možda je istina da čuvamo izvesne Misterije koje su Rimljani izgubili."

"Ja jesam građanin, ali nisam Rimljanin." On ponovo povuče na mesto slobodan kraj tunike. "Dok sam bio dečak, žene-mudraci još su obitavale u močvarama Germanije, tamo gde se Rena uliva u severno more. One su imale nekakvu svoju mudrost, ali u tebi

osećam nešto duboko, i podsećaš me na sveštenike koje sam sretao tokom službe u Egiptu."

"Možda..." Ona ga zianteresovano pogleda. "Priča se da su oni što su pobjegli iz Potopljenih Zemalja našli utočište u mnogim lukama, kao i da su Misterije Egipta slične našima. Da li se sećaš?"

Karausije zažmirka, uznemiren nečim u njenom glasu. Već ga je pitala nešto slično u Portus Adurni.

"Da li se sećam?" upita on, a ona odmahnu glavom i nasmeši se.

"Nije važno. U svakom slučaju, danas treba da misliš na svoju nevestu..."

Oboje se okrenuše da pogledaju Teleri. "Veoma je lepa. Ali nisam očekivao da ćemo se venčati na pravoj rimljanskoj ceremoniji."

"Njen otac hteo je da bude siguran da će brak biti priznat", odvrati Dierna. "Pre više godina, jedna naša žena data je rimljanskom oficiru, Kostantinu, prema našim obredima, a sada čujemo da je smatraju za njegovu naložnicu."

"A kakvi su obredi Avalona?" upita on tiho.

"Muškarac i žena ležu zajedno kao sveštenik i sveštenica Gospodara i Gospe. On nosi moć Rogatog, koji daje život poljima i stadima, a ona ga prima kao Velika Boginja, Majka i Nevesta."

Nešto u njenom glasu ga je uznemirilo. Na trenutak kao da je počeo da se priseća nečeg odavno zaboravljenog, ali životno važnog. A onda začu spolja blejanje žrtvene ovce, i trenutak nestade.

"Ne bih odbio takav obred", tiho reče on. "Ali sad je vreme da se priklanjamo obredima Rima. Daj nam svoj blagoslov, Gospo od Avalona, i učinićemo najbolje što možemo."

Prorok je stajao na vratima, dajući im znak da iziđu. Karausije se ispravi, osećajući duž mišica ono poznato peckanje od uzbuđenja koje bi uvek iskusio kada je čekanje gotovo i počinje bitka. Ni ovo nije drugačije, pomisli on dok je polazio, a zvanice za njim. Ovo jeste proslava, ali on se nalazi na nepoznatom moru.

Izvan spavaće sobe prijem je još trajao. Princ, srećan što ne samo da nije izgubio kćer zbog Avalona nego ju je i udao za uglednog čoveka, naručio je ogromnu količinu galskog vina, a

zvanice su se obilno koristile njime. Karausije pogleda svoju nevestu i požele da je i on mogao tako. No, dobar zapovednik ne pije na dužnosti.

A ovo je bila dužnost. Žena koja ga je čekala u prostranom krevetu bila je divna. Pretpostavljao je da je i dobroćudna, kao i, pošto je učila na Avalonu, mudra. Ali bila mu je potpuno nepoznata.

Nije mu ni palo na pamet da bi to mogao da bude problem. Sa kurtizanima i logorskim ženama spavao je bez ikakve potrebe za upoznavanjem. No, sada je shvatio da od ovog braka želi nešto više. Teleri je ležala pokrivena do brade, na oprezu kao srna. Karausije joj se nasmeši u pokušaju da je umiri dok je svlačio tuniku. Po rimljanskim zakonima bila mu je žena, ali po britanskim običajima, kao i običajima njegovog naroda, venčanje je završeno tek kada se svadbena gozba okonča i nevesta razdeviči.

"Hoćeš li da ugasm svetiljku?" upita on.

Ona ćutke klimnu glavom. Karausije na trenutak zažali - čemu venčanje sa lepom ženom ako ne možeš da vidiš njeno telo? No, previše lepote moglo bi da zasmeta njegovoj muškosti, a u mraku su sve žene iste. On povuče pokrivač i začu škripanje kreveta dok se spuštao pored nje, ali Teleri je i dalje ćutala. On uzdahnu i pruži ruku da je pogladi po kosi. Koža joj je bila veoma glatka. Bez ikakvog razmišljanja, prsti mu sami skliznuše preko njenog obraza do vrata, a odatle do čvrste i okrugle dojke. Ona kratko dahnu i ukoči se, drhteći pod njegovom rukom.

Da li da je umiri rečima ljubavi? Njeno ćutanje ga je nerviralo, a nije mogao da smisli šta bi rekao. No, iako mu je um bio nespreman, njegovo telo već je reagovalo na ono što je dodirivao. Karausije pokuša da uspori, da sačeka dok i ona bude spremna, ali Teleri je nepomično ležala, pasivno prihvatajući dok joj je širio butine. A onda više nije mogao da se uzdržava. On zastenja i pritisnu je svojim telom, stežući je za ramena. Ona iznenada zajeca i poče da se otima, ali on je već dospeo kuda je hteo.

Brzo je bilo gotovo. Potom se Teleri sklupča na svojoj strani kreveta, okrenuvši mu leđa. Karausije je dugo ležao osluškujući njeno disanje, pokušavajući da čuje da li plače. No, nije od sebe davala ni zvuka. On postepeno poče da se opušta. Ponavljao je u

sebi da ovo i nije tako loš početak, i da će se stvari popravljavati kako se oni budu privikavali. Verovatno je preterano nadati se ljubavi, ali dok on i Teleri budu živeli zajedno, svakako će među njima rasti poštovanje i osećanje pripadanja, a većina parova nikad ni ne upozna nešto više od toga.

Karausije nije bio navikao da deli krevet s nekim, i zato dugo nije mogao da zaspi. Neeomično je ležao, premećući u mislima raspored trupa i zaliha i žaleći što ne može da upali svetiljku i radi. No, nije znao spava li njegova žena, a ako spava, nije hteo da je probudi. Posle nekog vremena zapao je u nemiran san u kome je stajao na zaljuljanoj palubi, u borbi protiv neprijatelja bez lica.

Kada je začuo kucanje, u prvi mah je pomislio da je to zvuk grede koja udara o bok njegovog broda. Čuli su se glasovi; postepeno je uspeo da razabere reči.

"Gospo, treći je čas. Pre zore ne možemo ništa - za ime Junone, pa ovo je admiralova prva bračna noć! Ne smemo ga sada uznemiravati!"

"Ako se naljuti, ja ću preuzeti krivicu", odvrati ženski glas. "Hoćeš li ti da budeš kriv što nije dobio važnu vest?"

"Vest?" upita stražar. "Nije dolazio nikakav glasnik..."

"Meni glasnici nisu potrebni." Ženski glas se promeni, i Karausije, koji je već ustao i počeo da se oblači, oseti jezu koja nije imala nikakve veze sa svežim noćnim vazduhom. "Zar sumnjaš u moju reč?"

Nesrećni stražar, uhvaćen u klopku između primljenih naređenja i sveštene moći, bio je spasen od odgovaranja na to kad je Karausije otvorio vrata.

"Šta nije u redu?"

Nešto na Dierninom licu se opusti, i ona se nasmeši. Prebacila je ogrtač preko spavaćice, a kosa joj je, raspletena, padala preko ramena kao plamen. A onda joj lice ponovo postade ozbiljno.

"Saksonci su ponovo došli."

"Otkuda znaš..." počeo on, ali ona se samo nasmeja.

"Održao si svoj deo pogodbe. Zar si mislio da ja neću održati svoj? Znala sam koliko si se bojao da ostaviš obalu nezaštićenu, i zato sam noćas pogledala u činiju Vida. Rekla sam ti - tome sam

čitave jeseni učila Teleri."

On duboko udahnu, potpuno se probudivši kada je shvatio značaj njenih reči. "I šta si videla?"

"Grad u plamenu - mislim da je bio Klauzentum - i dva jedrenjaka izvučena na obalu. Pljačkače natenane, ubeđeni da niko neće doći u pomoć. Ako budeš brz, možeš da uhvatiš plimu u zoru i da ih čekaš iza ostrva Viktis kada krenu kući."

Karausije klimnu glavom. Stražar je stajao otvorenih usta, ali skočio je u stav 'mirno' kad je admiral počeo da izdaje naređenja. Karausije savlada osmeh; a onda svi obziri nestadoše pod plimom iščekivanja bitke. Ovo je umeo da radi.

Tu zimu proveli su u Dubrisu, rimljanskoj tvrđavi na jugoistočnoj obali, na teritoriji plemena Kanti. Teleri je mislila da će mrzeti to mesto, jer neće biti Avalon. No, ako je vila nad belim liticama gde ju je Karausije smestio i bila kavez, bila je barem udobna, a krupni, plavokosi Kantaci, mada drugačiji od njenog živahnog zapadnjačkog naroda, bili su ljubazni i lepo su je dočekali. Muž joj je često bio odsutan, pošto je nadgledao izgradnju nove tvrđave u Portus Adurni, ili prepravke u Dubrisu.

Deo plena otetog od gusara koje je Karausije pobedio dan posle svadbe vraćen je vlasnicima. Zatražio je od Rima dozvolu da stvari kojima se nije mogao utvrditi vlasnik proda, a sredstva usmeri u zaštitu obale.

Čak i kad je bio kod kuće, Karausije je većinu vremena provodio sa svojim oficirima, zadubljen u mape i rasprave o strategiji. Teleri je u prvi mah prijalo što ga tako retko viđa. Plašila se da će dodir muškarca probuditi u njoj sećanja na onaj pokušaj silovanja, ali ono što je naučila na Avalonu zaista joj je dobro poslužilo.

Kad bi Karausije legao sa njom, bilo joj je dovoljno da odvoji um od tela i nije osećala ništa - ni bol ni strah. Nije ni pomislila da bi njen muž mogao to da primeti, ali posle nekog vremena počela je da se pita da li je on namerno izbegava.

Na kratkodnevicu, Rimljani su slavili Saturnalije. Admiral je svojim ljudima dao odsustvo i vratio se u vilu, na odavno zasluženi odmor. Na samo veče kratkodnevice priredili su gozbu. To je bilo vreme

veselja i muškarci su prilično pili. Čak je i Teleri dozvolila sebi da popije više slatkog galskog vina nego što je bila naviknuta. U Avalonu se ta noć proslavlja svetim obredima, koji pomažu novorođenom suncu da se vrati u svet. Ona ih je videla svega jednom, ali i sada bi plakala kad se seti te lepote.

I tako je sada pila, a kada su konačno ustali od stola, sa iznenađenjem je utvrdila da joj kolena klecaju.

"Ne mogu da hodam!" zaprepašćeno uzviknu ona. Muškarci počеше da se smeju, a onda i njoj postade smešno. No, smeh joj je pokvario ono malo ranvoteže. Kad se zateturala, Karausije je uhvati i podiže, a lice mu je bilo zbunjeno kao da se pitao otkuda se ona stvorila.

"Ja sam ti žena", ozbiljno klimnu glavom ona, "i tvoje je pravo da me nosiš..."

Svet joj se okretao ko glave dok ju je nosio niz hodnik, pa ga je čvrsto stegla oko vrata, i nije ga pustila ni kada ju je položio na postelju.

"Da ti pošaljem služavku da te svuče?" upita on, pokušavajući da rasplete njene prste.

"Svuci me ti", promrmlja Teleri, "mužu..." Pogledala ga je u lice i nasmešila se. Znala je da ne oseća požudu, samo usamljenost. Ali ako je on sa njom, onda neće misliti na Avalon.

"Popila si previše vina", reče on, ali mišići na rukama nisu mu više bili tvrdi kao kamen.

Ona se iznenada zakikota. "I ti si!"

"Tako je", odvrati on tonom osobe koja je upravo došla do neočekivanog otkrića.

Ona ga povuče za tuniku i Karausije se sruči na krevet kraj nje, a onda je, prilično nespretno, poljubi. Ima neke utehe, pomisli ona dok joj je svlačio odeću, kad si blizak sa nekom drugom osobom. Ovog puta je odlučila da učestvuje u svemu, ali kako je stvar napredovala, ona se i nehotice udaljavala od događaja. Kada se on konačno našao na njoj, ona nađe utočište u slučajnim slikama, i među njima ugleda, neočekivano, Alektusovo lice.

Sledećeg jutra probudila se sa glavoboljom i zbrkanim sećanjima. Bila je sama u krevetu, ali Karausijev ogrtač ležao je na podu. Nije

sanjala da je legla sa njim. Barem ga se više nije plašila, pomislila je dok ju je služavka oblačila. Kada su se sreli za doručkom, on kao da nije znao kako da je pozdravi, kao da se pomalo stideo. Ili je možda i njega bolela glava.

No, iako im nije pogoršao odnose, taj noćni događaj ih nije ni produbio.

Kako su trajali mračni dani, Karausije je sve češće dovodio u vilu svoje oficire. Teleri se često nalazila u društvu Alektusa, spremna da ga sasluša kad bi ga zahtevi vojničkog života doveli do granice izdržljivosti.

"Način finansiranja nam je tako nedelotvoran!" uzviknu on dok su šetali duž litica. "Porez se prikuplja u Britaniji, i sav se šalje u Rim; potom, ako imperator smatra za shodno, delić se polako vraća nazad. Tako nikakav trgovac ne može da napreduje! Zar ne bi bilo razumnije da se proceni koliko je potrebno za odbranu Britanije, pa da se ta svota unapred odvoji, pre nego što se porezi pošalju dalje?"

Teleri je klimala glavom. Ovako objašnjeno, svakako je imalo smisla. Navikla na civilnu vladu, koja se uglavnom finansirala od priloga bogataša koji su istovremeno bili i magistrati, nikada nije ni razmišljala o problemima odbrane čitave provincije.

"Zar ne bismo mogli da zatražimo priloge od ljudi koje Karausijeve tvrđave štite?"

"Moraćemo, ako nam Maksimijan ne pošalje nešto više. " Alektus se okrete, sa rukama na kukovima, i zagleda se preko mora. Teleri se činilo da mu vojnički život prija. Onaj prodorni pogled ostao je isti, ali sati provedeni na obuci dali su njegovoj koži bronzanu boju. Imao je i bolje držanje, a na mršavom telu sada su se videli i mišići.

"Dao sam deo našeg novca pod ineteres, tako da nam ga vrate pred početak sezone plovidbe, i to će nam doneti izvesnu dobit. Ali za stvaranje novca potreban je novac. Dobra je ideja da se zatraže prilozima od magistrata" - pri tom joj se nasmešio onim osmehom koji mu je potpuno menjao lice - "ali biće potrebno mnogo više od čvrste logike da bi se od naših ljudi iscedilo zlato. Oni umeju da budu velikodušni kada će rezultat biti nešto čime mogu da ostave utisak na svoje susede. Ali da uvide korist od utvrđenja koje će braniti teritoriju nekog drugog plemena, to prevazilazi njihovu maštu. Moraš

poći sa mnom, Teleri, da svojim šarmom podstakneš njihovu velikodušnost! Tvom osmehu svakako neće moći da se odupru..."

Ona nehotice porumene i pomisli kako, uprkos svim žalbama, njemu vojska očito koristi, i fizički i društveno. Pre godinu dana ne bi imeo da joj da takav kompliment.

Vreme je postajalo sve toplije, mada su se i dalje javljale oluje. Karausije je premestio štab u tvrđavu i poveo je i Teleri sa sobom. Savez sa princem Eidinom Minokom i aura Avalona bili su sami po sebi od prilične pomoći, ali to nije bio glavni razlog što se oženio sa Teleri. Sada je bilo vreme da se vidi može li se ostvariti i drugi, tajni cilj njenog prisustva. Teleri počne da se rano povlači - što uopšte nije bilo teško, pošto je Karausije ionako morao da provodi večeri sa svojim osobljem. Niko nije znao da ona ustaje u mračnim satima pred zoru i sedi gledajući u srebrnu činiju punu vode, pročišćavajući um i čekajući poruku sa Avalona.

U prvo vreme bilo joj je teško da se usredsredi, ali postepeno je počela najviše da voli upravo to vreme usamljenosti. U tim tihim satima, dok je velika tvrđava oko nje spavala, mogla je gotovo da zamisli kako se vratila u Kuću Devojaka. Trudila se da se priseti svega što je tamo učila, i začudila se kad je utvrdila koliko toga se seća, i koliko je njeno razumevanje toga napredovalo.

Jedne noći krajem meseca Marsa uhvatila je sebe kako razmišlja o Dierni sa tugom, a ne sa besom, kao toliko noći pre toga. I kao da je ta promena raspoloženja delovala kao pomeranje kamena koje oslobađa masu vode sabijenu iza brane, ona ugleda u vodi pred sobom lice Vrhovne sveštenice.

Po tome kako je druga žena raširila oči, Teleri je znala da i Dierna vidi nju, i iznenadila se kada je u njenom pogledu otkrila olakšanje i ljubav. Diernine usne se pokretoše. Teleri nije ništa čula, ali osetila je pitanje i umirujući se nasmešila, a onda pokretom upitala kako je u Avalonu. Dierna na to sklopi oči i namršti se, a njena slika se zamagli. Teleri na trenutak ugleda Avalon, kako mirno leži pod zvezdama. Videla je Kuću Devojaka i zgradu za sveštenice, tkačnice, bojadžinicu i kuhinje, kolibu u kojoj su sušile i mešale bilje. Videla je jabučar, hrastovu šumu i svetlucanje svetog kladenca, a

nad svim tim uzdizao se vrh Tora.

Teleri tada i sama sklopi oči, pokušavajući da zamisli tvrđavu Dubris i luku u kojoj su se ratni brodovi njihali na talasima. Potom pomisli na Karausija, zamišljenog, sa više sedih u kosi nego pre godinu dana. Iznenada se iza Karausijevog ramena pojavi Alektusovo lice, očiju blistavih od uzbuđenja. No, sledećeg trenutka izdade je volja, nenavikla na takve napore, i kada je trepnula, u činiji je videla samo prazan sjaj vode, a na prozoru prvu svetlost praskozorja.

Karausije se podiže od mape obale, trgavši se od bola u leđima. Koliko dugo li se saginjao nad njom? Mapa je bila načinjena na koži, tako da se mogla saviti i poneti, ili zakačiti za ploču. Drvene pločice koje su predstavljale brodove i zalihe bile su poslagane oko slika tvrđava ili gradova, pa ih je bilo lako prebrojati ili premestiti. Kad bi barem bilo jednako lako premeštati brodove i ljude. No, promenljivost vremena i varljivost ljudskog srca mogu da poremete i najbolje planove.

Tvrđava je ležala u tišini sati između ponoći i zore, kada svi spavaju sem stražara na zidinama. I njega i Alektusa. Mladić je upravo premestio još tri drvene 'vreće žita' sa slike Dubrisa u Rutupiju i potom pogledao zapovednika.

"Mislim da će nam biti dovoljno." On nešto zapisa na svojoj pločici. "Nećemo se ugojiti, ali svi će biti siti." Pokušao je da savlada zevanje.

"A svi moraju i da spavaju", reče Karausije, smešeći se. "Čak i ti i ja. Idi u krevet, Alektuse, i lepo spavaj."

"Nisam umoran, zaista. Ostale tvrđave..."

"Ostale tvrđave mogu da čekaju do jutra. Za sada si učinio više nego dovoljno."

"Znači, zadovoljni ste mojim radom?" upita Alektus. Karausije se namršti, čudeći mu se što je uopšte morao da pita.

"Jesenas ste me primili nezvanično", nastavi Alektus. "Ovdašnji oficiri me poznaju, ali kada idem na druga mesta imao bih više ovlašćenja da nosim uniformu. Naravno", reče odjednom plašljivo, "ako to zaslužujem..."

"Alektuse!" Karausije ga dograbi za rame, i mladić se ispravi, očiju blistavih kao da jedva savlađuje suze. Na trenutak je podsetio admirala na Teleri - oboje su imali tanke kosti i tamnu put plemena iz zapadnih krajeva. Možda su i u nekom dalekom srodstvu.

"Zar sumnjaš u to, dečko? Ne mogu ni da zamislim kako sam se dosad snalazio bez tebe. Ali ako želiš uniformu, onda ćeš je i dobiti."

Alektus se blistavo osmehnu, saže se i poljubi admiralu ruku. Karausije mu pusti rame, pomalo iznenađen, ali i dirnut tim gestom. "Hajde sad na spavanje", nežno reče on. "Ne moraš se iznurivati da bi mi dokazao svoju odanost."

Kada je Alektus otišao, Karausije ostade da gleda za njim, još se smešeći. Ako mi Teleri rodi sina, mogao bi da bude takav, iznenađa pomisli on. Uzeo ju je iz drugih razloga, ali bila mu je žena. Zašto se ne bi nadao sinu, rođenom u ovoj zemlji, koji bi pošao njegovim stopama?

Krenuo je hodnikom ka svojim odajama, žustrije nego inače. Teleri mu je jasno stavljala do znanja da joj ne prijaju njegovi zagrljaji, ali većina žena želi da rađa decu. Možda bi tada osetila malo topline prema ocu svog deteta.

No, kada je stigao u sobu, krevet je bio prazan.

Karausije je na trenutak zurio u njega, zapanjen dubinom bola od pomisli da je prevaren. No, brzo se javio i razum. Čak i da je Teleri tip žene koja bi potražila sebi ljubavnika, svakako je bila suviše pametna da bi to učinila noću, kada se tačno zna gde je ko i kada stražari sve nadgledaju. On tiho pođe do vrata unutrašnje sobe.

Na stolu je gorela svetiljka. Svetlo se odbijalo od ivice srebrne posude i od Telerine bele odeće. Plamen je zatreperio kada je ušao, ali ona se nije ni pomakla. Jedva se usuđujući da diše, on kleče kraj nje.

Oči su joj bile uprte u tamnu površinu vode, i usne joj se pomeriše.

"Dierna..." šapnu ona, a onda se ukoči kao da osluškuje.

"Gospo", konačno reče i Karausije glasom jedva nešto jačim od njenog, "neka tvoj vid pretraži obale Britanije. Šta vidiš?" Ni sGm nije bio siguran kojoj od njih dve se obraća, a kada se Teleri pomerila, opet nije bio siguran koja mu odgovara.

"Tamne vode... vidim reku, niskih obala, i tamno drveće pod zvezdama." Dah joj zastade i ona se zanjihla. "Snažna struja... blistavi talasići... blistava vesla se podižu iz vode..."

"Jesu li to ratni brodovi? Koliko ih je?" brzo upita Karausije. Ona se trže, ali ipak je odgovorila.

"Šest... Idu uzvodno..."

"Kuda?" Ovog puta pazio je da govori tiho, ali nije mogao da čuti. "Kojom rekam? U koji grad?"

"Vidim most... i crvene zidove od kamena", začu se odgovor. "Dierna kaže... to je Dubrovija! Idi! Moraš brzo da ideš!" Poslednje reči, mada ih je izgovorila Teleri, toliko su ličile na Diernin glas da je Karausije zažmirkao. Potom se žena zanjihla i pade mu pravo u naručje.

Srce mu je ubrzano udaralo dok je nosio Teleri u krevet. Mada je sav ustreptao od želje za žurbom, zadržao se dok je nije dobro pokrio. Nije se probudila, ali disanje joj je već postalo duboko, kao kod svakog spavača. Njeno smireno lice ličilo je na lice vestalke, ili deteta, i tog časa nije mogao ni da zamisli kako bi je poželeo.

"Hvala ti, Gospo." Karausije se saže i poljubi je u čelo. Potom iziđe iz sobe, zaboravivši je čim je počeo da izdaje prva naređenja koja će ga ponovo odvesti na more.

Sa vojne tačke gledanja, naredna sezona bila je veoma uspešna. Diernin Vid nije bio uvek tačan, a Teleri nije mogla uvek da razume njene poruke. A dešavalo se i da Karausije već bude na moru, pa da ne mogu da ga upozore. No, kao što je Vrhovna sveštenica i obećala, savez sa Avalonom pružio mu je dodatnu prednost koja mu je omogućavala, ako ne baš da uništi neprijatelje, onda barem da održi ravnotežu. Iako Rimljani nisu mogli uvek da stignu u pomoć pre nego što pljaškaši opustoše neko naselje, često su stizali na vreme da ga osvete. A trgovci koji su isplovljavali iz britanskih luka nosili su sve više plena što ga je Karausije slao u Rim.

Krajem leta, kada je seno već bilo nagomilano u plastove po livadama, a ovas se klanjao pred srpovima kosaca, Karausije sazva savet britanskih poglavara iz svih delova Saksonske obale kako bi razgovarali o budućoj odbrani Britanije. Uz Telerin pomoć, učinio je

mnogo više nego što je Maksimijan očekivao od njega. No, ni to nije bilo dovoljno. Da bi zemlja bila zaista bezbedna, morao je nekako ubediti one koji žive u unutrašnjosti da mu pomognu. Okupili su se u prostranoj bazilici u Venti Belgarum, jedinom mestu dovoljno velikom da ih sve primi.

Karausije ustade, po navici povlačeći nabore toge tako da padaju onako kako priliči Rimljaninu. Tokom protekle dve godine dovoljno često je morao da nosi togu, tako da se više nije osećao zarobljen u njoj. No, dok je prebacivao slobodan kraj preko jedne ruke i podizao drugu kako bi zatražio mir na skupu, shvatio je da su dostojanstveni pokreti, nepohodni da bi se ta odeća zadržala na mestu, svakako dobrim delom uzrok rimljanskog shvatanja dostojanstva.

"Prijatelji, nemam govorničkog dara kakav se uči u Rimu. Ja sam vojnik. Da nisam zadužen za sprovođenje Dux Tractus Armoricani et Nervicani na obalama s obe strane kanala, ne bih ni bio ovde, i zato mi oprostite što ću govoriti vojnički jednostavno." Karausije zastade, gledajući ljude koji su sedeli, takođe u togama, na klupama pred njim. Ako je suditi po odeći, mogao se nalaziti i u rimskom Senatu, ali ponegde su se videli ljudi blede kože i riđe kose, očito čiste keltske krvi, ili finog sklopa kostiju, što je govorilo o još starijem poreklu.

"Sazvao sam vas ovde", nastavi on, "da razgovaramo o odbrani zemalja koje su vas rodile i koje su meni postale dom."

"To je posao vojske", odvrati jedan čovek iz poslednjeg reda. "A vi ga dobro obavljate. Kakve to veze ima sa mnom?"

"Ne onoliko dobro koliko bi trebalo." Drugi čovek se okrete ljutito ka njemu, a potom se namršti na Karausija. "Nema ni dva meseca kako je taj ološ napao Vigniacis i uništio mi radionice. Gde ste tada bili?"

Karausije se namršti, a Alektus, koji je bio kraj njega, šapnu: "Zove se Trebelije i ima livnicu bronze. On nam isporučuje veliki broj zaptivaka za naše brodove."

"Gonio sam razbojnika koji je potopio brod sa vašim tovarom, koliko se sećam", smesta odgovori admiral. "Vaš roba nam odlično služi, i molim se bogovima da brzo obnovite proizvodnju. Svakako ne mislite da bih namerno ugrozio radionicu koja proizvodi ono što mi je

toliko neophodno." Nato se začu žamor odobravanja.

"Flota radi najbolje što može, Trebelije. Nemoj da kukaš", reče Polio, koji je pomagao u organizaciji sastanka.

"Zaista radimo sve što možemo", ponovi Karausije, "ali ponekad, kako je ukazao ovaj naš prijatelj, to nije dovoljno. Imamo ograničen broj brodova, a oni ne mogu svugde da budu. Ako bismo poboljšali tvrđave koje imamo, i izgradili nove, i ako bismo imali brodove da ih opslužuju, ne biste morali da plaćete nad svojim poharanim kućama i spaljenim imanjima."

"Sve je to vrlo lepo", odvrati čovek iz Klauzentuma, "ali šta očekujete od nas?"

Karausije potraži nadahnuće na zidu sa freskom, koja je pokazivala Jupitera, neobično nalik na Dioklecijana, kako pruža venac Herkulu sa Maksimijanovim licem.

"Da vršite svoju dužnost, kao gradski oci i kao vođe gradova. Navikli ste da snosite troškove javnih radova i izgradnje javnih objekata. Tražim samo da deo tih sredstava uložite u zaštitu. Pomozite mi da izgradim nove tvrđave i ishranim vojsku!"

"To ih je pogodilo u najosetljivije mesto", promrmlja Alektus kad u sali izbi žagor rasprave.

"Jedno je kad izgrađujemo sopstvene gradove." Na kraju istupi Polio u ime svih. "Od malena smo naučeni da to činimo, a sredstva koja imamo su, najčešće, jedva po meri toga. Ali odbrana je dužnost Imperije. Zašto ubiremo toliki prez od naroda i šaljemo novac u Rim? Ako plaćamo za svoju odbranu, hoće li imperator novac od našeg poreza poslati u neku Siriju, ili će ga baciti na novu kampanju protiv Gota?"

"Ostavite ovde poreze koji se ovde prikupe, da pomognu lokalnoj vlasti, i tada ćemo svi rado plaćati za odbranu", reče princ Eidin Minok, "ali nije pravedno da nam sve uzimate, a ništa ne dajete za uzvrat."

Zidovi se zatresoše od provale odobravanja. Krausije pokuša da im objasni kako on može samo da podnosi izveštaje i preporuke, a da nema načina da privoli imperatora da ih i posluša, ali niko ga nije čuo.

"Imperator mora da nam pomogne!" začu se uzvik. "Ako se

obratite Dioklecijanu za pomoć, svi ćemo biti uz vas. Ali mora nam pomoći. Ko želi da ima titulu imperatora Britanije, mora to i da zasluži!"

"Šta ćete uraditi?" upita Alektus. Karausije se trže, jer u njegovom pogledu video je strepnju.

Cerialis je izneo trpezarijske ležaje u baštu. Rani jesenji sumrak bacao je preko drveća zlatastu izmaglicu, kroz koju se čulo tiho pljuskanje reke u tršćacima. Bilo je kao svetogrđe prekinuti ovaj san o miru razgovorom o ratu.

"Pisaćemo Dioklecijanu", odgovori Karausije tiho, kao da se boji da će ga neko čuti, mada su u blizini bili samo Alektus i Elije. "To svakako moramo, ali znam kolike ogromne troškove on već ima, i ne nadam se da će nam Rim pomoći."

On iskapi pehar, nadajući se da će mu vino ublažiti glavobolju, i pruži ga najbližem robu da ga ponovo napuni. "Ne razumem kako vi Britanci možete da budete toliko kratkovidni! Ne vredi tražiti novac od imperatora. On mora da pazi na čitavu Imperiju, a sa mesta gde se nalazi, možda vidi da su neka druga mesta ugroženija nego Britanija."

"U tome je teškoća", ozbiljno reče Cerialis. "Dovoljno mi je teško da navedem svoje sunarodnike da pogledaju preko zidova sopstvenog grada, a kamoli dalje od naših obala. Oni smatraju da su platili za zaštitu i da ne treba da plaćaju ponovo..."

Karausije zatvori oči; glava mu je pucala od bola, kao da neko pokušava da je raspoluti. S jedne strane, sve čemu su ga naučili tokom dvadeset godina službe zgražavalo se nad ovim provincijalcima koji nisu shvatili kako svi delovi Imperije zavise od snage celine. S druge strane, ono u njemu što se rodilo kad je sveštenica prolila na zemlju njegovu krv tvrdilo je da ništa, čak ni zavet Imperatoru, nije toliko važno kao bezbednost Britanije.

"Učinio sam sve što mogu da prikupim novac, ali ne mogu da postignem više ništa sredstvima koja su mu na raspolaganju." Alektusov glas kao da je dopirao iz velike deljine.

"Sredstvima na raspolaganju..." ponovi admiral, i iz unutrašnjeg komešanja u njemu poče da se rađa ideja. Ako ni imperator ni

britanski prinčevi neće da popuste, onda mora da nađe treći način. Podigao se na jedan lakat, zbiljno se zagledavši u ostale.

"Bogovi znaju koliko sam pokušavao da poštujem pravila! Ali ako moja dužnost zahteva da ih malo zaobiđem, onda ću tako i morati da učinim. Kada zarobimo neki brod, čak i imperatorovi zakoni mi dozvoljavaju udeo u plenu. Od sada će i Britanija dobijati svoj udeo. Tebi, Alektuse, poveravam da sastavljaš naše izveštaje tako da... prikriju šta se dešava."

13.

Visok i jasan, zvižduk stražara dopre preko močvare. U podnožju Tora su ga čuli, i talasavi uzvik prenese poruku naviše.

"Neko dolazi. Prizovite maglu i pošaljite barku da ga dovede na Avalon!"

Dierna prebaci svoj dugačak veo preko glave i ramena. Srce poče da joj kuca sa neobičnim uzbuđenjem; zastala je na trenutak, začuđena time, a onda je duboko uzdahnula i istupila iz svoje senovite kuće na blistavi letnji dan. Kritički je odmerila sveštenice koje su je očekivale.

Krida je to primetila i zabacila glavu. "Zar se bojiš da ti nećemo služiti na čast? Zašto si toliko pažljiva? Pa, to je samo jedan Rimljanin."

"Ne sasvim", odvrati Vrhovna sveštenica. "On je iz plemena koje se ne razlikuje mnogo od naših, a primoran je, kao i mnogi naši mladići, da se uklopi u rimske kalupe. A tog čoveka su označili bogovi..."

Ućutkana, Krida pokri lice velom. Dierna klimnu glavom i povede kolonu krivudavom stazom. Kad su se približile obali, u susret im iziđe Ceridahos, u punoj opremi Vrhovnog druida. Pratio ga je Leval, koji je već video današnjeg gosta.

Pitala se kako će Tor izgledati u admiralovim očima. Tokom godina, prve zemljane kuće zamenjene su kamenim, ali i dalje su čučale na padini brda. Samo veliki Put Procesije, sa svojim parovima stubova, imao je u sebi veličanstvenost nalik rimljanskoj, mada sasvim drugačije. A uspravno kamenje na vrhu Tora bilo je drevno i kada je Rim bio tek šačica koliba na sedam brežuljaka.

Velika barka Avalona stajala je izvučena na obalu, pod jabukovim drvećem. Bila je sagrađena u vreme njene majke, dovoljno velika da nosi i konje i ljude, a upravljalo se veslima - ne motkama, kao manji čamac kojim se stanovnici močvare provlače kroz tršćake. Dierna uđe i zauze mesto na pramcu, i na njen znak veslači se otisnuše i barka tiho zaplovi vodom. Pred njima je na vodi svetlucala blistava izmaglica, optačući zlatom daleke bregove. Kada su stigli na sredinu

jezera, Dierna ustade, lako održavajući ravnotežu zbog dugogodišnjeg iskustva, mada je danas voda zaista bila glatka kao pod u dvorani za ples.

Duboko je udahnula i podigla ruke, preplićući prstima kao da prede nevidljivu nit. Veslači podigoše vesla dok je barka plutala, čekajući, na granici između svetova. Čarolija koja priziva maglu tka se u umu, ali vidi se i u spoljašnjem svetu, vezujući ih međusobno u ovakvim trenucima. Njen dah dobijao je na snazi; osećala je kako joj mišići u grlu vibriraju, mada i dalje nije bilo nikakvog zvuka. Dierna sklopi oči, prizivajući Boginju u sebi i prikupljajući svu svoju snagu u jedinstven čin volje.

Osetila je vrtoglavo pomeranje i oduprla se iskušenju da pogleda, svesna da je trenutak između vremena najopasniji. U godinama otkako je Gospa Kaileja podigla prepreku od magle kako bi ih zaštitila, mnoge sveštenice naučile su ovu čaroliju. No, u svakom stoleću našle su se jedna ili dve koje su poslate na probu i nestale kada su pokušale da razdvoje maglu i vrate se, izgubljene između svetova.

Iznenada se oko nje uskovitla vlaga. Dierna otvori oči i ugleda sivu vodu i masu drveća - i, kako se magla razilazila, purpurni plašt čoveka koji ju je čekao na obali. Teleri nije bila sa njim. Kada su razgovarale preko činije Vida, imala je utisak da joj je Teleri oprostila. Sve do ovog trenutka Dierna se nadala da će doći i ona.

Na trenutak joj misli poleteše ka jugozapadu. Teleri, ja te još volim. Zar ne shvataš? Neophodnost te je odvela sa Avalona, nisam te ja oterala!

A Teleri, koja je šetala baštom svoje vile u Dubrisu, zanjihala se, na trenutak obuzeta vrtoglavicom kao da je pogledala u činiju Vida. Oteturala se do kamene klupe i sela, a iza zatvorenih kapaka videla je Jezero Avalona. Gotovo se razbolela od čežnje pred tim prizorom.

Karausije je upravo stigao tamo, pomisli ona. Sedeće kraj Dierne, i ona će mu možda dopustiti da se popne na sveti Tor.

Je li pogrešila što je odbila poziv Vrhovne sveštenice? Isto koliko je nekada želela da ode na Avalon, sada je želela da se vrati. Ali nije htela da ode; ne zato što joj nije bilo stalo, nego zato što joj je

previše stalo.

Želim im da se nauživaju jedno drugog! Grčevito je preplela prste pod naborima haljine. A što se mene tiče, ako se ikada vratim na Avalon, živa ili mrtva, nikada ga više neću napustiti...

"Evo Doline Avalona", reče Dierna kada je barka ponovo prošla kroz maglu i počela da klizi vodom ka Toru. Karausije zatrepeta i ispravi se, kao da se budi iz sna. Ljudi iz pratnje, iako su se bunili, morali su da ostanu i čekaju kod konja. Sveštenica, naviknuta da čita sa lica, videla je u njihovim očima olakšanje i znala je da su i oni slušali priče o svetom ostrvu. Čak i prinčevima iz britanskih kraljevskih kuća retko je bilo dozvoljeno da šetaju po ovom svetom tlu. Kada je bilo potrebe, sveštenice su odlazile kod njih da blagoslove zemlju.

Dierna nije učinila ovaj izuzetak zbog Karusijevog položaja ili njegove moći u svetu Rimljana, nego zbog onog sna. Slutilo je na dobro, osećala je, što je čak i u ovo doba godine, kada je najopterećeniji, admiral odgovorio na njen poziv. No, i bila je činjenica da su stvari odlično tekle otkako je Karausije, krajem prethodnog leta, odlučio da koristi prihode od otetog plena za finansiranje svojih aktivnosti. Flota je imala izuzetno uspešnu sezonu i pokupila je mnogo plena, koji je opet ubrzavao opremanje brodova i dalju zaštitu obale. Možda je neprijatelj suviše iznuren da bi ih dalje gnjavio.

Pod jabukovim drvećem stajale su sveštenice u plavim odeždama, a iza njih druidi. Kada se barka primakla, oni počеше da pevaju.

"Šta kažu?" upita Karausije, jer reči su bile na drevnom narečju britanskog jezika.

"Pozdravljaju Branitelja, Sina Stotinu Kraljeva..."

On je delovao zbunjeno. "To je suviše velika čast, ako je meni namenjena. Moj otac je upravljao barkom veoma nalik ovoj, po kanalima delte gde se Rena uliva u severno more."

"Duh poseduje plemenitost koja prevazilazi krv. Ali o tome ćemo govoriti drugi put", odvrati mu ona.

Barka pristade, i Krausije stupi na obalu. Prišla mu je Krida sa

peharom dobrodošlice, načinjenim od obične gline, ali punim bistre vode sa Svetog kladenca, sa jakim ukusom gvožđa. Dierni je bilo milo što Krida nosi veo, koji je sakrivao možda neprijatan izraz lica.

Potom je predala gosta na staranje Levalu, kako bi ga nahranili i pokazali mu zgrade skupljene u podnožju Tora, a sveštenice je vratila na svakodnevne poslove. Ponovo su se sreli tek posle večere.

"Druidi izvode svoje obrede na Toru po danjem svetlu", govorila je Dierna dok je vodila Karausija ka Putu Procesije. "Ali po noći on pripada sveštenicama."

"Rimljani kažu da Hekata vlada u satima tame, i da su veštice njene kćeri koje koriste senke kako bi prikriale dela na koja se ne usuđuju po danu", odvrati on.

"Misliš li da smo čarobnice?" Pred njima su se nalazili kameni stubovi koji čuvaju Put. Ona zastade i zagleda se u njega, i u držanju glave i ramena vide napetost koje ranije nije bilo. "Pa, postoje trenuci, kada to zahteva dobrobit zemlje, kada možda i jesmo. Ali dajem ti reč da ti nećemo nauditi, niti ćemo te vezati bilo kakvom magijom."

On pođe za njom između stubova, a onda naglo stade, trepćući. "Možda nećete ni morati... Ovde ima dovoljno magije da začara svakog čoveka."

Dierna ga je gledala u oči. "Znači, ipak osećaš! Ti si hrabar čovek, Karausije. Ako ostaneš pribran, Tor ti neće nauditi. Reću ću ti samo ovoliko: ako su moje vizije istinite, već si hodio ovim putem..."

On je zapanjeno pogleda, ali ostatak puta prešao je ćutke. Mesec, koji će sutradan biti pun, dizao se iznad bregova i penjao istočnim nebom. Prelazili su iz tame na svetlost i ponovo u tamu, obilazeći oko brda. Kada su stigli do vrha, mesec je već bio visoko na nebu; kamenje u krugu bacalo je oštre, crne senke, ali oltar u središtu bio je potpuno osvetljen, a srebrni sud sa vodom na njemu sijao je kao da je osvetljen iznutra.

"Gospo, zašto si me dovela ovamo?" Reči su bile grube, ali glas mu je drhtao, i znala je da pokušava da kontroliše upravo svest o onome što je poricao.

"Budi miran, Karausije", tiho reče ona, obilazeći na drugu stranu kamenog oltara. "Kada stojiš na palubi svog broda, zar ne

osluškuješ vetar i zar se ne trudiš da osetiš raspoloženje mora? Budi miran i dozvoli da ti kamenje govori. Video si Teleri kako gleda u srebrnu činiju i znaš da ti to neće nauditi. Sada je na tebe red."

"Teleri je učila za sveštenicu", uzviknu on. "Ja sam vojnik, a ne sveštenik. Ne znam ništa o duhovnim stvarima - sve što sam postigao, postigao sam razumom i snagom."

"Znaš ti više nego što se sećaš!" uzvratila Dierna. "Ne liči na tebe da odustaneš pre nego što si i pokušao. Pogledaj u činiju, gospodaru moj..." glas joj postade tih, "i reci mi šta vidiš..."

Stajali su, gledajući se u oči, dok se mesec penjao sve više, i mada se njemu to činilo vrlo dugo, Dierna, navikla na ovakva bdenja, bila je odvojena od svih ovozemaljskih misli. Kako se tišina produbljivala, sve jače je osećala da je, u nekom drugom vremenu i na nekom drugom mestu, već gledala preko oltara tog čoveka.

Sada se on naglo zanjihao i zatetura napred, stežući kamen dok se povijao nad srebrnom činijom. Glava mu pade kao da je voda privlači. Dierna položi ruke na njegove, smirujući ga i uravnotežavajući moć koja je pulsirala kroz njega. Pogledala je u činiju neusmerenim pogledom Vida, i kada počеше da se pojavljuju slike, znala je da ona i Karausije vide jedno isto.

Na vodi je blistala mesečina; videla je ostrvo okruženo srebrnim morem. Dierna ga nikada nije videla budna, ali prepoznala je naizmenične prstenove kopna i vode, bogate njive blizu mora i brodove u unutrašnjoj luci, a u središtu ostrvo unutar ostrva, svo u stepeništima i terasama i krunisano hramovima koji su blede blistali na mesečini. Ostrvo je bilo veliko koliko čitava dolina Avalona, ali po obrisima je bilo istovetno svetom Toru. Bila je to stara zemlja, majka Misterija. Dierna je znala da vidi ostrvo sa koga su pobjegli učitelji druida, ostrvo sada potopljeno duboko pod morem.

Slika se širila; sada je gledala ostrvo sa terase sa mermernom balustradom. Kraj nje je stajao muškarac. Na snažnim rukama, kojima je stezao ogradu, nosio je istetovirane zmajeve, a na čelu mu je blistala kraljevska dijadema sunca, sada blede na mesečini. Kosa mu je bila crna i lice orlovsko, ali poznavala je duh u njegovim očima.

On se okreće ka njoj i raširi oči. "Srce Plamena!"

Iznenada i neočekivano, Dierna oseti kako se u njoj, u odgovor,

javlja želja. On posegnu ka njoj, a sliku iznenada zapljusnu ogroman talas morske vode. Dierna je osećala kako joj srce tuče dok je ulagala svu svoju disciplinu da povrati staloženost. Kada je mogla ponovo da vidi, Karausije je klečao, oslanjajući se na ruke i kolena, a iz prevrnute srebrne posude voda je curila po kamenu. Ona pohita ka njemu.

"Duboko diši", šapnu ona, držeći ga za ramena dok drhtanje nije oslabilo. "Reci mi - šta si video?"

"Ostrvo... na mesečini..." On sede na pete, trljajući podlaktice, i konačno je pogleda. "I ti si bila tamo, čini mi se..." Potom odmahnu glavom. "A bilo je i drugih slika. Bio sam ovde!" On se divlje osvrte. "Bila je borba, i neko je pokušavao da uništi kamenje!" On se namršti i zagleda se u nju. "Sada je prestalo. Ne mogu više da se setim..."

Dierna uzdahnu, poželevši da ga zagrla kao što je zagrlila onog drugog, tako davno. Ali nije bilo na njoj da mu kaže za vezu između njih, ako je već sam nije svestan. Zapravo, ni ona sama nije bila sigurna šta je vizija značila; pojmila je samo osećanja unutar nje. Volela je ovog muškarca u nekom drugom životu - možda i u više njih - a kad je razmislila o njihovom prvom susretu, shvatila je da ga još voli. Ona je sveštenica, naučena da kontroliše i srce i volju, i čak i prema ljudima koji su začeli njenu decu nije osećala ništa drugo do poštovanje i strast obreda. Kako je mogla da bude toliko slepa?

"Bio si kralj mora", tiho reče ona, "nekada davno, u zemlji koje više nema. Britanija je oduvek bila usmerena ka moru. A ovde opstaje delić te tradicije. Što se tiče kamenja..." Ona proguta knedlu. "Nekada davno, mladić po imenu Gaven umro je ovde, braneći ga. I on je bio sveti kralj. Ne znam jesi li to bio ti, ili si samo, kao ratnik, video prizor te borbe. Ali verujem da si ponovo rođen kako bi opet mogao da budeš zaštitnik Britanije."

"Zakleo sam se da ću služiti imperatora..." reče Karausije drhtavim glasom. "Zašto mi je ovo pokazano? Ja nisam kralj."

Dierna sleže ramenima. "Titula nije bitna. Bitna je samo posvećenost, a ti si je već primio kada si dao svoju krv za posvećenje tvrđave. Tvoja duša je kraljevska, ti si gospodar mora i vezan si za Misterije. Mislim da će doći dan kada ćeš morati da odlučiš hoćeš li prihvatiti svoju sudbinu."

On ustade, i ona oseti kao im se volje sukobljavaju. U tom čoveku svakako je bilo snage, ma koliko neobučene. Učinila je ono što joj je naložila Boginja. Šta god on odluči, ona to mora da prihvati. Ona ga ćutke povede niz brdo.

Ujutro im je stigla vest o hitnoj poruci za Karausija. Dierna naredi da glasnika dovedu na ostrvo, vezanih očiju, i ostavi ga da čeka dok je admiral vadio svitak iz kožne kutije.

"Razbojnici?" upita ona kad vide kako mu se lice menja.

On odmahnu glavom, pokazujući istovremeno očajanje i bes. "Ne Saksonci - ovo je poruka od lopova u Rimu!" On ponovo pogleda svitak, prevodeći naglas.

"Optužen sam za udruživanje sa neprijateljima Rima i za protivljenje imperatoru... Kažu da sam namerno čekao da napadam gusare na putu kući, kako bih mogao da im otmem plen! Budale - zar misle da mogu svuda da budem ili da čitam misli varvarima?" Ona vrati pergament i bezvoljno se nasmeja. "Očito baš tako misle, jer me optužuju za tajne dogovore sa pljačkašima; navodno sam ih upućivao gde da napadnu i posle s njima delio plen." On odmahnu glavom. "Tu neće biti nikakvih tajni ako bih se ikada okrenuo protiv Rima!"

"Ali ti si taj ovac trošio na Britaniju!"

"Tačno, ali hoće li mi poverovati? Pozvan sam u Rim, da mi sudi sam imperator. Čak i ako me oslobode, svakako će me rasporediti na drugi kraj imperije i nikada me više neće pustiti da se vratim u Britaniju."

"Nemoj ići!" uzviknu ona.

Karausije odmahnu glavom. "Položio sam zavet imperatoru..."

"Položio si zavet i ovoj zemlji, i druge zavete pre toga, da ćeš braniti Misterije. Zar to može iko drugi u Dioklecijanovoj vojsci?"

"Ako odbijem, postaću pobunjenik. To će značiti građanski rat." On je mračno pogleda.

"Ko može da te zaustavi? Maksimijan je zauzet Francima na Reni, a Dioklecijan Gotima na Danuviusu. Nemaju snage da obuzdaju jednog admirala koji je malo zastranio, a koji, ma šta mislili o njegovim metodama, ipak štiti imperiju. A ako i dođe do rata, neće biti prvi put." Ona izdrža njegov pogled. "I sam Dioklecijan je sin

robova, čiju je slavu predskazala druidska sveštenica u Galiji. Moja reč je po snazi jednaka njenoj."

On raširi oči. "Ne želim da budem imperator!"

Dierna se iskezi. "Vrati se svojoj floti, Krausije, i vidi hoće li te podržati. Moliću se bogovima da te čuvaju. Ako dođe do borbe, možda i nećeš imati drugog izbora do da prihvatiš plodove svoje pobede!"

Teleri je upućivala sluškinju koje haljine da spakuje za putovanje iz tvrđave Dubris u vilu, kada se na vratima njenih odaja pojavi legionar.

"Gospo, stigao je glasnik. Možete li da dođete?"

"Je li se nešto desilo admiralu?" Njeno srce naglo ubrza, i na trenutak nije znala je li to od nade ili straha. Karausije se pre godinu dana pobunio protiv imperatora i ojačao flotu, i saksonski napadi su oslabili. Ove godine nameravao je da učini još više.

Pre tri dana otisnuo se na more, da premesti rat u saksonske zemlje. Ako bi uspeo da im spali sela, možda ne bi više bili toliko voljni da pljačkaju Britaniju. No, u žaru bitke može da bude pogođen čak i zapovednik. Osećala se kao izdajnik. Muž je bio dobar prema njoj i branio je njen narod. Zgrozila se kad je shvatila koliko se gadi dužnosti koja je primorava da ostane sa njim.

"Mislim da nije", reče legionar. "Mislim da je poruka za Karausija, a ne od njega. Ali ovaj momak jedva govori latinski, a njegov britanski je nekakav dijalekat koji niko od nas ne razume."

"U redu." Ona dovrši uputstva sluškinji i pođe sa vojnikom do stražare.

Glasnik, postariji čovek u izbledejoj ribarskoj tunici koji je zijao u kamene zidove kao da se bojao da će pasti na njega, mirno je čekao. Kada ga je pozdravila narečjem Durnovarije, sav je sinuo.

"Iz Armorike je", promrmlja ona kada glasnik počne da govori. "Njihov narod često trguje sa našim, i govor im je prilično sličan." Teleri se naže napred, mršteći se. Glasnik je još govorio kada je u odaju ušao Alektus.

"Je li Maksimijan krenuo na nas?" upita Alektus na latinskom kada je glasnik završio priču.

"Tako on kaže", odvrati Teleri. "Ali zašto bi imperatori krenuli baš sada? Mislila sam da je Dioklecijan prihvatio Karausijevo pobijanje optužbi i da mu je oprostio što nije poslušao naređenje za povratak."

"To je bilo prošle godine", mračno reče Alektus, "kada su se imperatori borili na Reni. Ali ovog proleća stigla je vest da je Maksimijan sklopio mir sa Frnacima u Belgiki. Zar si zaista mislila da će Rim večito trpeti naše odbijanje poslušnosti? Verovatno ne treba da se začudimo ako je mlađi imperator iskoristio zatišje da izgradi flotu u Armorici." On stegnu usne. "Na kraju krajeva, i mi smo ovde gradili flotu. Voleo bih samo da smo imali više vremena za pripreme!"

"Ali Karausije ne želi da se bori protiv Maksimijana! On je položio zavet imperatorima!" uzviknu Teleri.

"Zavet položen krvlju u Portus Adurni vredi više. Bila si tamo - čula si ga kad se obavezao da će braniti ovu zemlju."

Teleri je zamišljeno gledala Alektusovo uspravno držanje, i nehotice razmišljajući o tome koliko mu vojnički život prija. Karausije jeste veliki ratnik, ali mladićeve finansijske veštine omogućile su im da vode rat. Zbunjenost zbog koje je ranije izgledao još mlađi nego što jeste sada se pretvorila u ponos.

"Ti želiš da se on pobuni", polako reče ona. "Ti želiš da se on proglasi za imperatora Britanije!"

"Da, želim. Hrišćani kažu da čovek ne može da služi dva gospodara, i došao je trenutak da se Karausije odluči." Alektus priđe otvorenoj kapiji i zagleda se ka moru. "Kad trgovina oživljava, ne dobijaju samo trgovci. Ti to možda ne možeš da vidiš, ali ja znam odakle potiče novac i kuda odlazi. Sada svima dobro ide. U hramovima se mole za Karausija, ako nisi znala, kao da je već imperator... Neka onda i postane gospodar kakav nam je potreban. Maksimijan će ga naterati da se odluči!"

Alektus odmahnu glavom, izvuče iz torbice za pojasom voštane tablice i okrete se ka ribaru.

"Pitaj ga koliko je brodova video i koliko ljudi nose. Pitaj ga kada su isplovili", oštro reče on. "Ako ne mogu da stojim kraj svog zapovednika sa mačem u ruci, mogu da mu dam ono što je možda i vrednije - informacije koje su mu potrebne za planiranje bitke i flotu spremnu da ga prati! Brzo - brod sa ovom porukom mora da uhvati

plimu!"

Rimljani se bore protiv Rimljana! Teleri se stresla i od same pomisli. Boginjo, zaštiti Krausija! poče ona da se moli, posramljena grozničavošću u Alektusovom pogledu, i oprost mi što sam sumnjala! Noćas ću ponovo pogledati u srebrnu činiju. Možda će i Dierna imati vesti za mene.

Ribar ih je naizmenično gledao, pokušavajući da shvati. Teleri duboko uzdahnu i poče da ga ispituje.

Karausije je stajao na zadnjoj palubi 'Oriona', blago se njišući dok se trirema ljuljala na talasima, skupljenih jedara. Najniži red veslača bio je sasvim dovoljan da održava položaj, dok su se drugi odmarali. Ostali brodovi pod njegovom komandom držali su formaciju u tri reda, osim jednog brzog jedrenjaka koji je poslao u potragu za neprijateljem. Sa leve strane pramca videla se zemlja, puna zelenih bregova i peščanih ravnica, oivičena sa zapada kamenitim liticama. Obala je delovala mirno, ali povremeno nabiranje vode otkrivalo je postojanje skrivenih struja.

'Orion' je bio dovršen preko zime, najveći njegov brod, ravan drevnim triremama, a drvo mu se beličasto presijavalo na suncu. Na pramcu je bio izdeljan lovac koji cilja u nevidljivi plen. Lik mu je bio rimljanski, ali ime broda predložila je Dierna. Rekla je da u tom sazvežđu postoji moć koja će im doneti pobedu.

No, na krmi se nalazilo svetilište sa boginjom, u punoj ratnoj opremi - šlem, štit i koplje. Rimljanski oficiri obraćali su joj se kao Minervi, ali i nju je predložila Vrhovna sveštenica, rekavši Karausiju da je u molitvama pominje kao Brigu, koja se poštuje u Avalonu, na Devojačkom ostrvu.

"Gospo, prizivam te teška srca", promrmlja Karausije. "Ne želim da se borim protiv Maksimijana. Daj mi znak, kako bih video svoj put, a ako se budemo borili, radi hrabrih ljudi koji me prate, budi milostiva prema njima i podari nam pobedu."

On baci na oltar šaku žita i poli ga vinom. Menekrat, koga je sGm odabrao za kapetana 'Oriona', uze malo tamjana i baci ga na ugljevlje. Miris mora prijatno se pomešao sa mirisom tamjana.

No, čak i dok se molio, admiralov um je proračunavao, planirao,

pripremao se za sukob. Alektusova poruka nagnala je Karausija da se žurno vrati iz delte Rene, a kada je stigao u Dubris, odredi iz Rutupije i Adurnije već su čekali da mu se pridruže. Stigla je i nova poruka od Teleri - Maksimijanova flota otisnula se na more i sada je napredovala uz kanal. Lično ih je Teleri videla u viziji, tri odreda od po deset brodova, prepunih ljudi. Karausijeve ukupne snage bile su veće, ali morao je da misli i na zaštitu provincije, dok je Maksimijan mogao da se obruši sa punom snagom na bilo koju tvrđavu koju odabere.

Teleri je pisala kako je Vrhovna sveštenica obećala da će prizvati vetrove koji će usporiti Maksimijana, ali kako neće moći predugo da odlaže susret. Sasvim dovoljno, pomisli Karausije, jer isti vetar je njih nosio niz kanal, i sada su se već promicali kraj Portus Adurni.

Snage su bile nejednake, ali Maksimijan mora da se snalazi sa robovima i unajmljenim ribarima, uz po koga oficira povučenog iz patrola po Sredozemlju i Reni. Imperator će se nadati da uhvati neprijatelja u klopku kraj obale i da ga primora na borbu na palubama, gde će moći da iskoristi ukrcane legionare.

No, brodovi britanske flote mogli su da pokretljivošću nadoknade nedostatak ljudstva. Karausije je ponavljao u sebi da se čuva preteranog samopouzdanja. Saksonci, sa kojima je navikao da se bori, bili su dobri mornari, ali u borbi su tražili pojedinačnu slavu, a ne zajedničku pobedu. Karausijevi ljudi nikada se nisu borili protiv brodova sa rimljanskom disciplinom. S druge strane, neprijatelj ne poznaje kanal, i možda će i samo to danas biti dovoljna prednost.

Shvativši da ga ljudi gledaju, on dovrši molitvu i zatvori vrata oltara. Menekrat uze lopaticu i baci ugljevlje u more. Karausije se osvrte i iskezi se. Imao je dobar brod, od bronzane grede koja je sekla talase tik ispod površine vode, pa do teških lanenih jedara. I imao je i dobre ljude - oficire koji su sem potpune vojne obuke imali za sobom i dve godine borbe protiv gusara, dvadeset iskusnih legionara, i sto šezdeset dvojicu slobodnih veslača, spremnih da brane Britaniju. A bogovi su im poslali vedar prolećni dan, sa tek ponekim oblakom i blagim vetrom u leđa, taman dovoljnim da napravi snežnobelu penu na duboko modrim talasima; dan po kome se rado ide u smrt ili u pobedu.

Nedostajao mu je Alektus, čiji su mu oštar um i sarkastični humor razvedrili mnoge mračne časove. No, iako je mladić zaista zasluživao svoje mesto u admiralovom štabu, nije imao stomak za more.

Galebovi su leteli oko katarke, a onda se uputiše ka kopnu, pernati pirati još pohlepniji od Saksonaca. Budite strpljivi, pomisli admiral, uskoro ćete imati hrane.

Sa pramca dopre uzvik osmatrača, i Karausije se ukoči, zaklonivši oči jednom rukom dok je gledao more.

"Jedrenjak!" ponovo povika osmatrač. "Približava se punim veslima..."

"Koji signal?" prodera se admiral, preskačući po dve stepenice do prolaza između klupa sa veslačima.

"Neprijatelj na vidiku!"

Sada je i Karausije video katarku i belu penu dok su veslači leteli preko talasa. Brodić je sve više rastao, sve dok nije žurno prišao, kao pače koje se vraća pod majčino okrilje. Karausiju se zgrči želudac. Došao je trneutak odluke.

"Koliko snage?" povika admiral, stežući ogradu.

"Tri odreda - dolaze uz kanal, u formaciji krstarice, pod lakim jedrima."

Karausije oseti da ga događaji obuzimaju. "Spremaju se za iskrcavanje u Portus Adurni, i hoće da prenoće dalje od obale i da nas noću iznenade. Umesto toga, iznenadićemo mi njih, momci." On se okrete ka posadi. "Podignite štit!"

Dok je pozlaćeni štit klizio naviše, u njemu blesnu sunce kao da je zvezda padalica. Sjaj je predstavljao rizik, ali čak i ako neki oštrooki neprijatelj i primeti blesak, ne bi znao kako da ga protumači ukoliko ne vidi i jedra. Iza Karausija, platno koje je štitilo veslače smota se uz bučno šuštanje. Ljudi su proveravali je li im oružje pri ruci, i gornji i srednji red veslača poseda na mesta.

Pljuskanje talasa o bok broda delovalo je preglasno u nagloj tišini. Preko palube prelete senka; Karausije diže pogled i ugleda jasan obris orla. Sunce je bilo gotovo nad njim, pa se ptica ocrtavala na nebu kao crna silueta. Skliznula je kraj njih, zaokrenula u blesku crnog i belog perja, pa načinila krug oko broda, jednom, drugi i treći

put. Potom uz krik odlete ka jugu, kao da vodi Britance ka neprijatelju.

"Znak!" Karausije je jedva čuo Menekratov uzvik od tutnjave u sopstvenim ušima. Bogovi su ga uslišili; sve sumnje nestadoše.

"Gospodar Nebesa nam ih je predao. Napred! Orao nam je pokazao put!"

Paluba mu zadrhta pod nogama kad se stotinu osam vesala podiže i zaroni u more. 'Orion' jurnu napred, malo se nakrivi, a onda konačno glatko krenu kada su veslači uskladili ritam sa sve jačim ubrzanjem preko talasa. Iza njih su išle tri veće trireme, tako postorjene da se ni po katarkama nije moglo jasno videti koliko ih je. Sa obe strane imali su po kolonu lakših brodova; i oni su, primeti admiral sa zadovoljstvom, savršeno održavali formaciju.

Karausije zatrepta i zakloni oči rukom. Na horizontu se ponovo pojavi beli blesak, i on se iskezi. "Hodite, mili moji, samo hodite - ne možete videti koliko nas je - recite sebi da ćemo biti lak plen i hodite ovamo!"

Neprijatelj kao da ga je čuo. Kako se na vidiku pojavljivao ostatak Maksimijanove flote, Karausije primeti kako se jedra na njima žurno skupljaju, i kako se oko bokova pojavljuje pena dok su prelazili na vesla. Formacija klina u kojoj su plovili sada se sabi, ali nisu usporili. Karausije dade znak trubaču.

Menekrat izdade naređenje. Krmanoš 'Oriona' nasloni se na krmu svom težinom, i paluba se naže dok je veliki brod započinjao oštar zaokret nadesno. Niz katarki za njima zadrhta dok su ih brodovi u koloni sledili u zaokretu. 'Orionovi' veslači nastaviše sa zamasima, ali brodovi iza njih su ubrzavali, a manji, brži brodovi u spoljašnjim kolonama hitali su napred i skretali na obe strane.

"Orione", šapnu on, "evo idu tvoji lovački psi! Neka im bogovi podare dobar lov!" Rimljanski zapovednik pokušaće da ih uhvati kukama i napadne preko palube, na uobičajen način, kako bi iskoristio brojčanu prednost. Cilj britanske flote mora biti da unište ili onesposobe što više neprijateljskih brodova pre nego što ih ovi uhvate kukama.

Sve više su se približavali. Karausijev štitonoša donese mu štit i kacigu. Na palubu doneše koplja, i 'Orionovi' vojnici su ih gomilali na

prednjoj i zadnjoj palubi, dok su praćkaši pripremali kamenje. Sada je na najbližoj triremi već video sjaj neprijateljskih oklopa. Poslednji put se osvrnuo. Admiral može da planira strategiju, ali svaki kapetan procenjuje, u situaciji koja se menja iz časa u čas, kako da sprovede u delo primljena naređenja. Sada je kocka bačena, pomisli Karausije sa neobičnim olakšanjem, i on više nije važniji od bilo kod drugog vojnika.

'Orion' se naže u stranu, jer je Menekrat naredio da skrenu ka manjem brodu koji je odabrao za prvi plen. Neprijatelj, uvidevši opasnost, počeo takođe da skreće, i više nisu bili u prilici da se sudare pramcima, ali britanska trirema imala je dovoljnu brzinu i sudar je bio neizbežan. Vesla sa leve strane podigoše se visoko iz vode kad su se brodovi približili, i 'Orionova' tek naoštrena greda probi se kroz neprijateljska vesla i zadera bok drugog broda. Ovaj nije bio uništen, ali je, barem zasad, bio izbačen iz stroja. Jedno koplje pade na palubu i zazveketa; kao u odgovor, 'Orionovi' veslači dadoše se ponovo na posao i povukoše ga izvan dometa, hitajući ka glavnini neprijatelja.

Uzvici i trube sa obe strane govorili su Karausiju da su bočne kolone počele da napadaju neprijateljski klin otpozadi; čak i laki brodovi mogu da nanesu veliku štetu udarajući gredom po krmu.

Naredni protivnik, lađa po imenu 'Herkul', prekasno je primetio opasnost u kojoj se našao. Karausije skoči u prolaz i zgrabi jednu gredu, kako ne bi pao kada 'Orion' zdrobi neprijatelja. Grede zaškripaše i nekoliko kopalja dolete preko boka, ali Menekratovi ljudi su već veslali unazad, odvajajući 'Oriona' pre nego što bi neprijateljski brod mogao da se sredi i uzvrat. Jedan mornar pade s kopljem u ramenu, ali ostali nisu posegnuli za oružjem, znajući da će ga uskoro osvetiti.

Nalet vike i sudar oružja oglosiše da je neko sa drugog broda uspeo da nabaci kuke i priključi se borbi. No, 'Orion' je hitao dalje. Katarke su se njihale na vodi kao krošnje drveća na oluji. Iza njih je video stenovite litice na obali, sada znatno bliže.

Kraj glave mu zazuja kamenje iz praćki, i osmatrač pade. Istog časa jedan mornar priskoči da ga podigne; ovaj je psovao, i videlo se kako mu lije krv iz rupe na slepoočnici. Brod sa koga su ih gađali

sada je zaokretao ka njima, ali ne dovoljno brzo. Jedan Menekratov uzvik posla 'Orion' u juriš ka nezaštićenom boku neprijatelja.

Zarili su se u njega, a slomljena vesla letela su na sve strane kao iverje. Komad drveta zabi se jednom veslaču u vrat kao strela, i ovaj pade. 'Orionov' pramac sunu naniže dok je neprijateljski brod tonuo. Kroz vazduh zazviždaše kuke, ali mornari su uspeli da ih odbiju. Karausije je nekoliko trenutaka strepeo da će ostati zaglavljani zajedno, ali 'Orion' je opet uspeo da se otrgne. Obala je bivala sve bliža. Karausije pogleda u sunce i shvati da ih popodnevena plima vuče ka kopnu. On zgrabi trubača za ruku i poče da mu viče na uvo.

Sledećeg trenutka nad zveketom umirućih brodova i ljudi pronese se zvuk trube. 'Orion' pođe unazad, i Rimljani pobedonosno zagalamiše. No, oni nisu poznavali ovu obalu i njene plime.

Dok su britanski brodovi počinjali da se povlače, Rimljani su pokušavali da ih gone, ali neprijateljske trireme bile su teže i lošije opremljene, pa su se sporije kretale. Rimljani su preteći urlicali dok su se njihovi pokretljiviji protivnici pregrupisali, čekajući da plima ojača i povuče neprijatelje prema pretećoj britanskoj obali. Rimljanski kapetani shvatili su opasnost i počeli da skreću pažnju sa bitke na more. Nekolicina, već suviše blizu obale da bi se spasli, okrenuše pramce ka kopnu, tražeći uvale da se nasuču. Ostali, dok su im vesla lupala po zapenušanoj vodi, polako su se udaljavali od obale, hitajući na otvoreno more.

Karausije je čekao, glave pune proračuna vremena i razdaljine, a 'Orion' je gonio neprijatelje, spreman da im preseče odstupnicu ukoliko se isuviše udalje. Iza zapenušanih struja, obala se izvijala u plitak zaliv. Kad je to primetio, admiral se ponovo obrati trubaču.

Zvuk roga ponovo se pronese preko talasa - 'Orion' je pozivao svoje lovčake pse da opet napadnu. Karausije pokaza ka najvećem od preostalih neprijateljskih brodova, i paluba se naže kada je njihov brod počeo da se okreće. Vesla su sevala sve hitrije, u brzom ritmu koji se može održavati samo onoliko koliko je potrebno da se približe drugom brodu za poslednjih nekoliko dužina.

Karausije je sada već mogao da razabere lica. Primetio je centuriona sa kojim je služio na Reni, dok su obojica bili još gotovo dečaci, i podigao je mač u znak pozdrava. Neprijateljski brod,

uvidevši opasnost, pokuša da skrene; admiral primeti izdeljanu morskú nimfu na pramcu. No, brod je veslao protiv plime, dok je 'Orion' imao snagu mora iza sebe. Sudariše se uz prodoran tresak od koga se oba broda izdigoše, dok su ljudi padali sa paluba.

Karausije pade na kolena, zureći u naoružane ljude koji su se rojili oko njega. Sudar ih je proneo gotovo do polovine drugog broda; nije bilo potrebe za bacanjem kuka kako bi ostali povezani, a snaga vesala nikako ne bi mogla da ih razdvoji. Veslači su već poskakali sa klupa, grabeći oružje. Jedan mač sinu iznad njega; admiral se podiže na noge, isturivši štit, i zaboravi na sve misli sem na potrebu da se brani.

Protivnici su bili veterani iz hiljada ovakvih sudara. Brzo su se oporavili od udara i počeli pregrupisavanje, probijajući se preko prednje palube 'Oriona' smrtonosnom delotvornošću. Karausije je primao njihove udarce štitom i gurao ga iz sve snage. Zateturao se od udarca po ivici kacige, ali sledećeg trenutka neki mornar i veslač, u smrtonosnom zagrljaju, padoše preko njegovog protivnika i baciše ga preko ograde.

Žurno šapnuvši molitvu zahvranicu, Karausije se podiže na noge. Tela su padala u vodu ili ležala na veslima. Gde god je bilo mesta da se stoji, ljudi su se borili mačevima i kratkim kopljima. Borba se prenela i na drugi brod, ali nije mogao da vidi ko pobeđuje. On brzo udahnu kada vide liticu kako se nadnosi nad njih.

Senka litice pala je preko oba broda, i nekoliko ljudi podiže pogled, ali većina je bila suviše obuzeta borbom. Sledećeg časa bilo je prekasno. Rimljanski brod udari bokom o stenje, otkliza uvis i porinu se uz bučnu lomljavu greda. 'Orionov' pramac, odglavljen od udarca, zaškripa i poče da se oslobađa.

Rimljanski brod bio je gotov, ali posada je i dalje ostala da se bori na 'Orionu'. Karausije zaškripa zubima i prikupi poslednju snagu dok su novi legionari skakali na njegovu palubu preko neprijateljske ograde što je tonula.

Mislio je da je boj dotad bio žestok, ali sada je bio deset puta žešći, mnogo ogorčeniji nego protiv saksonskih gusara. Karausije oseti da mu se ruka sa mačem umara; ruka sa štitom ga je bolela od mnogih primljenih udaraca. Krvario je iz desetak posekotina; uskoro

će ga gubitak krvi usporiti. Odvojili su se od rimljanske lađe i sada su i sami bili na milost i nemilost plime; nije bilo nikoga ko bi se prihvatio krme.

Leševi su ležali svuda unaokolo, ali centurion i još jedan čovek preskočiše mrtva tela i jurnuše. Karausije raširi noge i pripremi se za odbranu. Možda je trebalo da se zadovolji planiranjem bitke i da ostane na obali; Maksimijan je svakako učinio upravo tako. Mladići nikada ne veruju da će poginuti, seti se on dok mu se mač spuštao na kacigu, pokidavši pređicu i oborivši je; niti starci, pomisli on dok je primoravao umornu ruku da se podigne i blokira naredni udarac.

Okliznuo se na nečiju krv i pao na jedno koleno. Pogledavši preko ramena, shvatio je da ga je borba donela do Gospinog oltara. On brzo udahnu i polako izdahnu, i očajanje ustupi mesto ogromnoj smirenosti. Gospo, moj život pripada tebi, kriknu njegov duh.

Nad njim se podiže senka. Karausije pokuša da podigne štit, znajući da neće imati vremena. A onda oseti drhtaj u daskama; paluba se prope, i udarac koji bi mu raspolutio lobanju ode u stranu. On ugleda nezaštićeni vrat neprijatelja i zamahnu; krv šiknu u purpurnom mlazu dok je Rimljanin padao.

Karausije se trudio da se ispravi, oslanjajući se o mač. Oko njega nije bilo nikoga živog. On se podiže na noge i shvati da se obala više ne kreće. Samo tlo Britanije posegnulo je da ga spase; 'Orion' je bio nasukan.

Borba na palubi bila je završena. Preživeli su se ispravljali, i pod slojevima krvi Karausije u njima prepoznade svoje ljude. Ostali brodovi još su plutali tik kraj obale, i većina ih je bila britanska.

Živ sam! Zurio je oko sebe, obuzet ogromnim čuđenjem. Pobeda je naša... Na licu kipa nad oltarom kao da se na trenutak video osmeh.

Te noći, veći britanski brodovi usidrili su se u plićacima uvale, dok su manji namerno nasukani na pesak. Ljudi su podigli logor na obližnjoj livadi i podelili sledovanja, a kako su se vesti širile čitavim krajem, stizala su kola, noseći hranu i piće za proslavu.

Zapovednika su posadili na hrpu drveta, pokrivenu plaštevima uzetim od neprijatelja. Karausije je govorio u sebi kako bi trebalo da

izdaje naređenja, da pravi nove planove, ali vrtelo mu se u glavi od gubitka krvi i vina koje je neko našao na jednom zarobljenom brodu. A i bio je suviše srećan. Veče je bilo divno, a ljudi, njegovi ljudi, bili su najbolji i najhrabriji ljudi koje je ikada imao neki zapovednik. Sve ih je gledao sa licem blistavim kao sunce na zalasku, a oni su mu uzvraćali pohvalama, sve glasnijim kako je pristizalo više vina.

"Neće nam se više niko смејати kao provincijskim budalama!" povika jedan veslač.

"Britanski brodovi su najbolji, kao i britanski mornari!"

"Nije ni trebalo primati naređenja od glupaka iz Rima", mrmljao je neko.

"Ove vode pripadaju Britaniji, i mi ćemo ih braniti!"

"Karausije će ih braniti!" Obala je odjekivala od njegovog imena.

"Karausija za imperatora!" povika Menekrat, izvlačeći mač.

"Imperator, imperator..." Jedan po jedan, čitava flota prihvati uzvik.

Karausije je bio zapljusnut njihovim osćenajima. Jupiterov Orao poveo ga je u bitku, a Gospa od Britanije spasla mu je život. Nije više mogao da sumnja, i kada su ga njegovi ljudi podigli na štit kako bi ga proglasili za imperatora, on podiže ruke, prihvatajući njihovu ljubav i njihovu zemlju.

14.

Ponekad, kad bi se vazduh nad bregovima zgusnuo, a magla skotrljala preko močvara, Teleri je gotovo mogla da zamisli kako je ponovo u Avalonu. Uvek ju je čudilo što joj ta pomisao nanosi toliki bol. Ovo nije Letnja Zemlja, govorila je u sebi dok ju je konj nosio putem, nego močvare u zemlji Briganta; a ona nije više sveštenica Avalona, nego žena imperatora Britanije.

Jahač ispred nje zaustavio je konja i upitno je pogledao, kao da je čuo njen uzdah. Teleri nekako uspe da se nasmeši. Za dve godine od kako je Karausije proglašen za imperatora, Alektus joj je postao dobar prijatelj. On nije imao izdržljivosti za duge marševe, i svakako nije bio za mornara, ali za pisaćim stolom bio je pravo čudo, a imperatoru su, čak više nego i zapovedniku, takvi ljudi neophodni za opstanak.

Ponekad ju je čudilo što je Karausije tako dugo zadržao svoj položaj. Kada je prihvatio zahtev vojske i proglasio se za imperatora, Teleri je očekivala da će se Rim obrušiti na njih ognjem i mačem u roku od nekoliko meseci. No, izgleda da je gospodar Britanije mogao da se pobuni sa više izgleda na uspeh od generala iz bilo koje druge provincije - barem ako vlada morima i uživa podršku Avalona. Ipak, činilo joj se da se i Karausije iznenadio kada je Maksimijan, pošto je izgubio pomorsku bitku, na njegovo proglašenje reagovao krutim, zvaničnim pismom u kome ga je pozdravio kao bratskog imperatora.

Rimljani su svakako imali neke svoje razloge: Maksimijanov mir sa Francima nije bio dugog veka; još je pokušavao da ih spreči da pregaze Galiju, istvoremeno umirujući Alamane na Reni, a Dioklecijan se na Danuviusu borio protiv Sarmata i Gota. Pričalo se i o borbama u Siriji. Rim nije imao koga da pošalje u bitku na nekom trećem mestu. Dok god Britanija ne bude ugrozila neki drugi deo imperije, imaperatori će smatrati da mogu da je prepuste samoj sebi. A i Karausije je postepeno učio da vladanje Britanijom nije samo odbrana obala od Saksonaca.

Teleri baci pogled ka sivom kamenom zidu koji je vijugao preko bregova. Sa druge strane zida bili su slobodni Pikti, a iako su

poreklom Kelti kao i Briganti sa ove strane zida, divlja plemena iz Albe sejala su užas među svojim romanizovanim rođacima, jednak užasu koji su južni Britanci osećali pred Saksoncima, a pri tom dugotrajniji.

Teleri navuče kapuljaču dublje na lice. Magla je postala gušća, a to joj je pomoglo da misli samo na put pred sobom, oivičen sivilom. Pesak na putu bio je taman od vlage. Ako ovako nastavi, moraće da upale baklje, iako je bila tek sredina popodneva. Njihov vodič zastade, podigavši ruku, i Teleri zaustavi svog konja, osluškujući. Bilo je teško razlikovati zvuke po takvom vremenu, ali nešto se približavalo...

Pratnja smesta stade oko nje, spremnih kopalja. Mogli su da se bore, ali bilo bi glupo bežati kada i put jedva mogu da vide. Ona nape sluh i razabra ritmično trupkanje i zveckanje; svakako suviše pravilno za divlje piktske konjanike. Postajalo je sve bliže i glasnije. Alektus okrete konja da zapreči put ispred nje. Teleri začu struganje metala dok je on izvlačio mač. Pitala se ume li da ga valjano koristi. Znala je da vežba sa jednim centurionom, ali obuku je počeo tek pre dve godine. Ipak, prijala joj je njegova odlučnost da se postavi između nje i opasnosti.

Na trenutak se ništa nije micalo. Zatim se iz magle pojaviše obličja, a potom čitav odred legionara stade tačno pred njom.

"Gaj Martinije, option, garnizon Vindolanda; poslati smo da vas štitimo, gospo carice", zvanično pozdravi on.

"Ali, gospa Teleri ima pratnju..." poče Alektus.

"Mi smo tu kao pojačanje do Korstopituma", mračno reče option. "Noćas su se Pikti probili kod Verkovicijuma. Imperator je pošao za njima, a nas je poslao da vas u bezbednosti ispratimo do tvrđave." Čoveku kao da je bilo neprijatno što je postao običan čuvar dok se njegovi drugari ludo provode.

Karausije je želeo da ona ostane u bezbednosti, u Eburakumu, i Teleri je sada razumela i zašto. Oduvek je smatrala Zid preprekom nepremostivom koliko i magle oko Avalona, ali ta kamena traka sada je izgledala tako krhko u prostranstvu močvara. To je samo ljudsko delo, a ono što jedni ljudi sagrađe drugi mogu da poruše.

Kada su stigli u Korstopitum, već je padao mrak, a magla se

pretvorila u sitnu kišu. Grad je imao dobar položaj, na severnoj obali reke, gde se vojni put ukrštao sa starom putanjom za Albu. Ranijih godina stanovništvo se uvećavalo, jer su dolazile zanatlije da rade za vojsku i ljudi zaduženi za upravljanje vojnim dobrima. No, dok je Teleri jahala glavnom ulicom ka konačištu, sa kišom koja joj je kvasila vrat i butine, gradić je izgledao jedno. Mnoge zgrade bile su napuštene, a ostale su vapile za opravkama.

No, već godinama je svaki imperator koji bi došao da obiđe Zid odsedao u Korstopitumu, a službeno konačište bilo je prostrano i udobno. Mada nije bilo mozaika, drveni podovi bili su pokriveni debelim ćilimima sa prugama u stilu lokalnih plemena, i bilo je nekog primitivnog šarma u prizorima iz lova koje je neki dokoni vojnik nacrtao na zidu. Suva odeća i topao mangal postepeno odagnaše jezu, i kad se pridružila Alektusu u velikoj trpezariji Teleri se dovoljno oporavila da bi mogla da sa saosećanjem sasluša njegove brige.

"Imperator je snažan čovek, i naši bogovi ga štite", odvrati ona kada se on po treći put upitao gde će se Karausije skloniti od kiše. "Čoveku koji je navikao da se drži na palubi tokom najgorih oluja svakako neće biti teško da izdrži malo kiše."

Alektus se strese, a onda se nasmeši; od toga nestadoše bore zabrinutosti zbog kojih je inače izgledao stariji.

"Ume on da se brine o sebi", ponovi Teleri. "Tako mi je milo što si tu sa mnom!"

"Naše udruživanje je dobro ispalo." On se uozbiljio, ali i dalje je zadržao onaj dečački izraz lica koji joj se toliko dopadao. "On ima snagu i moć da povede ljude za sobom. Ja umem da mislim, da proračunavam, pamtim i predviđam ono što čovek od dela nema vremena da primećuje. A ti, moja gospo, ti si Sveta Kraljica. Tvoja ljubav sve čini vrednim!"

Ljubav? Teleri podiže jednu obrvu, ali je oćutala, ne želeći da mu kvvari veru. Volela je Diernu, i Avalon, a to joj je oduzeto. Karausije joj je dolaizo u postelju znatno češće otkako je postao imperator, pa mu je trebao naslednik, ali ona mu nije rodila dete. Možda bi ih beba zbližila; ovako je naučila da muža posmatra sa poštovanjem, pa čak i sa nešto naklonosti, ali najviše ih je vezivala dužnost.

Da li voli Britaniju? Šta to znači? Svidale su joj se zemlje

Durotriga, gde je rođena, ali u ovim severnim močvarama nije videla ništa zbog čega bi ih zavolela. Da je mogla da proučava Misterije dugo kao Dierna, možda bi naučila i kako da voli jedan apstraktan pojam.

No, Diernina dužnost bila je da brine za apstraktne stvari zbog kojih je prognala Teleri. Teleri nije želela da bude carica, ni Britanije ni Rima. Njoj je sve to bilo jednako nestvarno. Čak više nije ni sanjala slobodu. Iznenada se upitala da li je uopšte sposobna da išta više iskreno voli ili želi.

Naredna poruka od Karausija stigla je jedva jedan sat pre samog imperatora; ležao je u nosiljci sa velikom ranom na butini. Jedan piktski konjanik uspeo je da mu se dovoljno približi.

"Umem dobro da se borim na palubi, čak i kada se brod propinje na talasima", reče on, trzajući se dok mu je vojni lekar previjao ranu, "ali borba na konjskim leđima nešto je sasvim drugo! Ali zaustavili smo ih, i jedva je njih pet-šest uspelo da pobegne i javi poglavicama kako će imperator Britanije čuvati svoju zemlju."

"Ali ne možeš svuda da stigneš, gospodar, čak i kad bi jahao kao Sarmat. Snaga zida je u ljudima, ali oni moraju imati nešto što će braniti. Poslednji imperator koji je popravljao Zid bio je Severus, a to je bilo pre dva pokolenja. Čitavoj ovoj oblasti potrebna je obnova, a mi nemamo sredstava da donosimo novo drvo i kamen."

"Tačno", reče Karausije, "ali i stanovništva je sada manje, i mnoge zgrade su napuštene. Ako ih porušimo, imaćemo dovoljno građe. Grad će biti manji, ali čvršći..." On se ujede za usnu kada mu je lekar naneo melem na ranu. "Kao i Britanija..." brzo dovrši on, dok mu se sa čela slivao znoj.

Alektus nestrpljivo odmahnu glavom. "Je li gadno?" upita on kada je lekar počeo da pakuje stvari. "Hoće li rana ostaviti trajne posledice?"

Lekar, Egipćanin koji je i posle više decenija provedenih daleko od sunca svoje rodne zemlje išao uvek umotan u šalove i ogrtače, sleže ramenima i nasmeši se.

"On je vrlo snažan. Lečio sam i mnogo gore rane od kojih su se ljudi oporavljali dovoljno da sutradan krenu u boj."

"Ja ću se starati o nezi", rele Teleri. "Kad carica naredi, čak i imperator mora da poslušati."

Lekar klimnu glavom. "Ako bude mirno ležao i pustio da se telo samo leči, sve će biti u redu; u suprotnom, ostaće ožiljak."

"Misliš, još jedan ožiljak", ispravi ga Karausije.

"To ste i zaslužili kada rizikujete u borbi koju bi svaki konjički zapovednik sa pet godina iskustva mogao isto tako dobro da vodi!" strogo reče Alektus.

"Kad bismo imali takvog", odvrati imperator. "U tome je problem. Sada kada porezi više ne idu u Rim, Britanija napreduje, ali tako samo postaje privlačnija za razbojnike, i sa kopna i sa mora. Ljudima iz južnih plemena bilo je pokolenjima zabranjeno da nose oružje, pa nisu ni od kakve koristi i većina ni ne želi da napusti svoj dom radi vojske. Isto se dešavalo, kažu, i na počecima rimske imperije, u samom Rimu."

"Pa, kako su rešili problem?" upita Teleri.

"Regrutovali su vojnike iz tek pokorenih varvarskih zemalja, čiji sinovi nisu zaboravili da su ratnici."

"Pa, ne verujem da bi ti Dioklecijan dozvolio da mu preotimaš regrute", reče Alektus.

"Tačno... ali moraću negde da nađem ljude..." Karausije začuta, i nije se bunio kada je lekar naredio da svi iziđu kako bi se ranjenik odmorio.

Kada prvi bol umine, biće veoma loš pacijent, pomisli Teleri. Izgledao je neobično bespomoćan, tako ležeći, i ona oseti neočekivano saučešće prema njegovom bolu.

Tokom zime, dok se rana zaceljivala, Karausije je mozgao o problemu kako da uravnoteži novac i ljude. Alektus se odlično starao o organizaciji, ali novac ništa ne vredi dok leži u riznici. Mora ga iskoristiti da kupi ljude. Divlja plemena sa severa bila su stari neprijatelj, i rimljanska Britanija ne bi ih prihvatila čak i kada bi ovi pristali da ih imperator unajmi. Znao je da mora da traži negde drugde.

Karusije je sve češće sanjao pešćane ravnice i crvenkaste močvare svoje rodne zemlje, sa druge strane kanala, kao i plodne

njive otete od mora. Ljudi koji su stvorili te njive bili su smireni i pribrani, ali dobri borci, a za mlađe sinove nikada nije bilo dovoljno zemlje. Ako bi poslao poruku, pomisli on, neko bi se sigurno javio.

A što se tiče Saksonaca: njihova obala, istočno od zemlje Juta, blizu severnog mora, bila je jednako teška za život kao i menapijske zemlje. Oni nisu išli u pljačku samo radi slave, nego i zato što će osvojenim plenom moći da kupe hranu za gladna usta kod kuće. Ako bi im prišao kao zemljak, možda bi ih naveo na pregovore, a ako bi uspeo da nekakvim prilogom obezbedi njihovu saradnju, bio bi prvi imperator koji je ikada novcem od prikupljenog poreza kupio bezbednost za svoju zemlju.

Učiniće to kada se bude vratio u Londinium. To je bilo jedino rešenje koje je mogao da vidi.

Na majske ide, pred jugoistočnom obalom Britanije pojaviše se tri jedra. U proteklim godinama i najobičniji pastiri naučili su da prepoznaju kožna jedra saksonskih lađa. Po selima odjeknuše zvona, a zatim nasutpi tišina dok su brodovi prolazili kraj njih.

Izviđači u Rutupiji, dobro pamteći naređenja, mračno su gledali kako brodovi ulaze u ušće Stoura i pod veslima napreduju uz reku. Krajem dana stigli su do Durovernuma, plemenskog sedišta Kanta, sa novoizgrađenim zidovima koji su se ružičasto presijavali pod zalazećim suncem.

Karausije je stajao ispred bazilike i gledao germanske poglavare kako maršišraju uz glavnu ulicu, okruženi svojim ratnicima i rimskim legionarima koji su nosili baklje, nelagodno svesni da će možda morati da brane vekovne neprijatelje od mržnje gradskog življa. Ako su Saksonci i primetili napetost, to ničim nisu pokazali, ili su možda njihovi osmesi pokazivali da opasnost smatraju nečim u čemu treba uživati.

No, Karausije je sročio poziv rečima koje su oni dobro razumeli, a ako je i zaboravio njihov jezik, imao je mlade ratnike iz Menapije, koje je doveo iz Germanije Inferior da mu budu garda; oni će mu pomoći oko jezika. Da bi potvrdio poslatu poruku, odabrao je za sebe odeću u germanskom stilu: dugačke pantalone, prikupljene na člancima, od fine, zlatno obojene vune, i lanenu tuniku obojenu plavo

i prekrivenu trakama grčkog veza, sa zlatnim ukrasima oko doručja i vrata. O pojasu, pokrivenom zlatnim medaljonima, nosio je stari rimljanski konjički mač, kako bi ih podsetio na to da je i on ratnik. A preko svega toga stavio je purpurni plašt imperatora, sa brošem od teškog zlata, kako bi ih podsetio da je car.

Evo, govorila je takva odeća, ovo je veliki i moćan poglavar, a ne lukavi Rimljanin koji bi prodao svoju čast za malo zlata; ovo je kralj sa kojim slobodni ratnici mogu slobodno da sklope savez. No, dok je gledao goste kako se približavaju, nije mislio na značenje svoje odeće, nego na njenu neverovatnu udobnost u poređenju sa rimljanskom.

U bazilici je bio pripremljen dugačak sto za gozbu. Karausije je seo u čelo, sa germanskim poglavarima sa obe strane. Njihovi ljudi posedali su za klupe duž stola, gde su ih robovi stalno snabdevali glaskim vinom. Britanci su navikli da sve gusare smatraju Saksoncima, ali zapravo ih je bilo iz više plemena. Visoki čovek desno od imperatora bio je Hlodovik, primorski Franak, pripadnik naroda koji je i sada zadavao Maksimijanu grdne nevolje. Kraj njega je sedeo zdepast čovek sede brade, jedan od poslednjih Herula sa severa, koji je pripojio svoje ratnike onima što su pratili vođu Angla, Vulfhera. Poslednji je bio mračan Frižanin po imenu Radbod.

"Dobro ti je ovo vino", reče Vulfher, iskapivši pehar i pruživši ga robu da ga ponovo napuni.

"U tvoje zdravlje", odvrati Karausije, podižući svoj pehar. Iz predostrožnosti je dao da mu se pehar do polovine napuni rastopljenim voskom. U mornarici je odavno naučio da mnogo pije, ali sposobnosti germanskih ratnika prerasle su u legendu, a da bi stekao njihovo poštovanje moraće je da drži korak sa njima.

"Rado ćemo piti tvoje vino, ali kod kuće imamo jednako dobre amfore", dobaci Hlodovik.

"Plaćene krvlju", odvrati Karausije. "Bolje je da dobijete takvo vino kao poklon, a da krv prolivate za plemenitije ciljeve."

"Stvarno?" nasmeja se Hlodovik. "Zar ovo tvoje vino nije iz Galije? Zar ti se zalihe nisu smanjile otkako si se posvađao sa Maksimijanom?"

"Tvoji rođaci mu već nekoliko godina zadaju posla u Belgici",

nasmeja se i Karausije. "Nema on ni brodove ni ljude da sprečava trgovinu sa Britanijom."

"Vino je dobro", složi se Radbod, "ali zlato je bolje."

"Imam zlata... za prijatelje. I srebra iz rudnika Mendip." Karausije dade znak, i robovi počеше da unose korpe hleba i tanjire sa jajima, sirom i ostrigama, a potom uslediše butovi govedine i ovčetine.

"A kakve darove očekuješ zazvrat od svojih 'prijatelja'?" upita Hlodovik, sekući poveliko parče sa buta pred sobom. Sedeli su za stolom kao varvari, ali poglavice, koje su to cenile koliko i Riljani, jele su sa srebrnih tanjira i pili iz staklenih pehara.

"Neka vaši mladići traže slavu na nekim drugim obalama. Nagrada će biti još veća ako i vi sami krenete protiv neprijatelja koji nas napada preko mora."

"Ti si, gospodaru, dobar borac. Zašto bi se lišio takvog izazova?" upita Vulfher, smejući se i ponovo iskapivši pehar.

"Istina je da se radije borim na moru. No, sada sam ovde vrhovni kralj i moram da provodim mnogo vremena na severu, vodeći rat protiv tamošnjih Obojenih Naroda."

"A za to vreme bi ostavio vukove da ti čuvaju ovce?" Vulfher u neverici odmahnu glavom.

"Ako su vukovi časne životinje, više bih verovao njima nego psima", odvrati Karausije. Prve količine iznesenog mesa već su nestale, i ratnici su se sada bavili čitavim pečenim veprom, koji je iznet pred njih prelive medom i okružen jabukama.

Vulfher prekide jelo da bi ga pogledao. "Ti nisi Rimljanin, a zovu te imperator..."

Karausije se osmehnu. "Rođen sam u močvarama Menapije, ali sada pripadam Britaniji."

"Mi vukovi smo gladni i imamo mnogo vučića koje treba hraniti", dobaci Radbod. "Koliko bi dao?"

Posle mesa stigoše posude sa ukuvanim voćem, slatki hlebovi i drugi slatkiši, a razgovor postade određeniji. Amfore galskog vina praznile su se jedna po jedna. Karausije je pio svaku čašu sa svojim gostima, nadajući se da se se ujutro setiti svega što su rekli.

"Znači, imamo dogovor", konačno reče Hlodovik. "A imam još nešto što tražim od tebe."

"Šta to?" upita Karausije, osećajući kako mu vino peva u žilama, ili je to možda bila pobeda.

"Hoću da nam ispričaš kako si pobedio flotu imperatora Maksimijana..."

Karausije polako ustade, pridržavajući se za sto dok svet nije prestao da se okreće, a potom, pažljivo stupajući korak po korak, poče lagano putovanje do vrata. Uspeo je! U ime Jupitera Fidesa zakleo se da će platiti dogovorenu svotu, a varvarske poglavice položile su mu zavet, pozivajući se na Saksnota i Inga, i na Vodana od Koplja. Sada su ležali za stolom, položivši glave na ruke, a njihovi ratnici hrkali su na posteljama koje su im pripremljene tu, u sali. A on - Karausije - on je bio pobednik, i u piću i u pregovorima, jer samo je on bio u stanju da na sopstvenim nogama iziđe iz sale.

Želeo je da ide u krevet. Ne - želeo je da ide u Telerin krevet. Sa ovog bojnog polja otići će pravo njoj i ponudiće joj ovu pobedu. Na vratima ga je čekao Edfrid, najmlađi iz njegove menapijske garde. Naslonio se dečaku na rame, smejući se što ne može da govori. No, ipak je uspeo da mu objasni kuda da ga vodi, kroz hodnike, pa preko puta do najbliže kuće, koja je pripadala glavnom gradskom magistratu, i gde je bila smeštena imperatorova pratnja.

"Trebali vam pomoć, gospodaru?" upita Edfrid kad su se približili spavaćim odajama. "Da li da vam pošaljem ličnog roba, ili..."

"Ne..." Karausije velikodušno odmahnu rukom. "Ja sam mornar, zn'š? U mornarici se smeju onom... ko ne trpi vino. Svući ću s' sam..." On se spotače i brzo se pridrža za zid. "Možda će m' žena pomoći..." i tu se ponovo nasmeja.

Odmahujući glavom, mladić otvori vrata caričine spavaonice, podigavši baklju kako bi osvetlio pod mimo Karausija.

"Teleri!" povika on. "Uspeo sam! Pobedio sam!" Teturao se ka krevetu, a treperava baklja je bacala pred njim zanjihanu senku. "Morski vukovi pristli su na savez!" Čitavo veče govorio je germanskim jezikom i nije ni shvatao da ga govori i sada.

Pokrivači se pomeriše; pod svetlom baklji on ugleda njeno belo lice i raširene oči. Utom ona vrisnu.

Karausije ustuknu i poče da pada. Poslednje čega se sećao, pre

nego što ga je popijeno vino konačno savladalo, bio je užas u Telerinim očima.

Imperator se ujutro probudio sa groznom glavoboljom i odvratnim ukusom u ustima. Iskrivio je lice, nadajući se da je germanskim poglavicama još gore. Da li je počeo da stari, kada se toliko razboleo od jedne noći provedene u piću? Kad je otvorio oči, ustanovio je da se nalazi u Telerinom krevetu. Sam.

Glasno je zastenjao, i vrata se otvoriše. Tiho i taktično, njegov lični rob ga izvuče iz vinom zamrljane germanske odeće, opra ga i obuče mu čistu tuniku.

Karausije je našao Teleri u manjoj trpezariji, gde su često doručkovali. Podigla je pogled kada je ušao, i on stade kao ukopan, jer je na njenom licu, kao i noćas, ugledao čisti strah.

"Izvinjavam se", kruto reče on, "što sam te uznemirio." Teleri je zurila u tanjir i nije odgovarala. "Želeo sam da ti kažem da sam pobedio. Sklopili smo mir. Germanski poglavari poslaće svoje ratnike."

"Saksonci..." zasikta ona, stežući pesnice pod stolom.

"Frižani, Franci i Heruli", ispravi je on, pitajući se šta joj je. Znala je ko dolazi.

"Meni su svi oni smo saksonski vukovi! Mislila sam da mi neće smetati - prošlo je mnogo vremena..." Teleri odmahnu glavom, i on vide da ona plače.

"Teleri!" uzviknu on i pođe ka njoj.

"Ne dodiruj me!" kriknu ona, ustavši toliko brzo da je srušila klupu. "I ti si od njihovih! Mislila sam da si Rimljanin, ali kada te pogledam, sada vidim njegovo lice!"

"Čije, Teleri?" upita Karausije. Glas mu je drhtao od napora da ne viče.

"Onog Saksonca..." odvrati ona, toliko tiho da ju je jedva čuo. "Saksonca koji je pokušao da me siluje kad mi je bilo osamnaest godina..."

Leto je proticalo, a sa njim i najmirnija godina koja se pamti u južnim krajevima. Saksonci, sa novim zavetom na usnama i sa vrećama punim britanskog zlata, odabrali su sebi neke druge obale.

No, Irce ništa nije sprečavalo. Počeli su da pljačkaju zemlje Silura i Demeta, i imperator je sa čitavim domaćinstvom pošao na zapad, da se bori protiv njih.

Teleri je zamolila da ostane kod oca, ali imperator, znajući koliko zapadna plemena cene svoje kraljice, procenio je da bi trebalo da povede sa sobom i ženu i time pokaže koliko je siguran u pobedu. Teleri se činilo kako se on nada da će ponovo uspeti da je privuče u postelju. Pokušavala je da obuzda osećanja, ali od gozbe u Kantiakorumu više nije mogla da podnosi njegov dodir. Čak i kada nije nosio germansku odeću, niti bio okružen menapijskom gardom, kad god bi ga pogledala, videla je u njemu neprijatelja.

Kao carica, imala je sopstvenu poslugu. Putovala je u nosiljci, okružena svojim ljudima, i ako nije delila muževljevu postelju, bilo je lako reći da je umorna od puta i da mora da spava sama. Kada budu stigli u Ventu Silurum, od njih će se očekivati da žive zajedno, i biće teže izgovarati se. I tako, kada su stigli do ušća Sabrine, ona izmoli dozvolu da ode u Akve Sulis i isproba tamošnje lekovite vode. Karausije je pristao, možda u nadi da će vreme zalečiti jaz između njih.

Noć pre nego što će se dve grupe razdvojiti, zaustavili su se u Korinijumu, staroj prestonici Dobuna. Grad je bio mali, ali bogat, poznat po veštini pravljenja mozaika. Konačište je bogato opremljeno, pomisli Teleri dok se spuštala na ležaljku. Verovatno ni u Rimu ne bi mogli da naprave ništa luksuznije. Zato se utoliko više iznenadila kada se na vratima pojavila Dierna.

Vrhovna sveštenica je, kao i uvek, vladala čitavom okolinom, koja je iznenada delovala prekićeno, čak i neukusno, u poređenju sa klasičnom jednostavnošću njene plave odežde. Teleri se prekasno setila da je ona sada carica, viša po položaju od bilo koje sveštenice, pa se uspravila i zatražila da čuje otkuda Dierna tu.

"Dužnost - došla sam da razgovaram sa tvojim mužem, i sa tobom." Sveštenica sede na klupu. Teleri je pažljivo osmotri i primeti da su joj ruke čvrsto sklopljene u krilu, pokazujući da nije baš toliko smirena.

"Da li on zna da si tu?" Teleri se ponovo zaveli, nameštajući nabore haljine da lepše padaju.

Nije bilo potrebe za odgovorom: vrata se opet otvoriše i pojavi se lično Karausije, sa Alektusom tik iza sebe. Iza njih su se videle visoke prilike varvarskih gardista, i Teleri se i nehotice ukoči. Potom se vrata zatvoriše.

Imperator stade kao ukopan. Potom se pribra i pozdravi Diernu. "Gospo, ukazuješ nam čast."

"Tačno", odvrati ona. "Ukazujem ti čast, ali ti ne ukazuješ čast nama tom varvarskom odećom na sebi."

Teleri kratko uzdahnu. To se zove preći na stvar! Karausije pogleda svoje germanske pantalone i porumene, ali kada je podigao pogled, u njegovim očima nije bilo kolebanja.

"Rođen sam kao varvarin", tiho reče on. "Ovo je odeća moje mladosti, i udobna je. A to je i odeća mojih saveznika."

Diernine oči blesnuše. "Znači, odbacuješ bogove Britanije, koji su te tako visoko podigli? Nije sramota da se svinja valja u blatu, ali čovek bi trebalo da zna za bolje. Stajao si na Svetom Toru i čuo si pesmu letnjih zvezda. Nosio si na rukama zmajevu pre nego što je Atlantida potonula pod talasima. Hoćeš li se odreći mudrosti stečene u tolikim životima i vratiti se u blato u kome žive jednom rođeni? Ti više ne pripadaš njima, nego Britaniji!"

"Tako je. Ali šta je Britanija? Drvo koje štiti ljude, podiže granje ka nebu", polako odgovori Karausije, "ali mora imati koren u zemlji, inače će umreti. Britanija je više od Avalona. Putujući ovim ostrvom, video sam ljude iz svih krajeva Imperije, čiji sinovi smatraju ovu zemlju za svoju. Štitiću sve njih - sve one koji su mi dati. Ne smeš me kriviti što uzimam ono malo udobnosti što mogu..." On potraži pogledom Teleri, ali bzo obori oči.

"Tebi podršku daju prinčevi Britanije", uzviknu Alektus, "ljudi stare, keltske krvi koji su te učinili imperatorom! Zar ćeš njihove darove prepustiti robovima?"

Karusije se ispravi, a lice mu je ponovo plamtelo. "Da li me i ti napadaš? Mislio sam da mogu da računam na tvoju odanost!"

"Onda bi možda trebalo da razmisliš o svojoj", ogorčeno reče Alektus. "Ako si odlučio da se vratiš svojim korenima, ne smeš se žaliti što se ja sećam da su moji očevi bili kraljevi u Belgi!"

Karusije je na trenutak zurio u njega. Potom pogleda Diernu, pa

Teleri, i ovog puta ona odvratila pogled. Konačno, on uzdahnu.

"Učini šta misliš da moraš. Ali grešiš. Vrlo dobro znam ko me je učinio imperatorom - proglasili su me vojnici i ljudi iz flote, a ne britanski prinčevi, koji više ne nose oružje. Britanija je nekada pripadala Keltima, ali više nije tako. U Moridunumu ima ljudi - iz mnogih naroda - koji prolivaju krv da bi vas branili. Moje mesto je kraj njih. Vama prepuštam razgovore o filozofiji."

Carica Britanije putovala je u Akve Sulis da se okupa u lekovitoj vodi i odnese darove tamošnjoj Boginji. No, Teleri, žena, tražila je u tim vodama leka svojoj uznemirenoj duši. Pitala se hoće li ga naći. Dierna je odlučila da pođe sa njom, i čak ni carica nije mogla da odbije Gospu od Avalona. No, dok se njena nosiljka njihala preko mosta na Avonu, Teleri je gledala šumovite bregove oko grada i osećala početak mira.

Hram je bio izgrađen u grčkom stilu, još u vreme imperatora Hadrijana. U njegovo vreme, pomisli Teleri dok je prilazila oltaru, bio je divan. No, godine su izgubile kamenje i izbrisale freske. Činilo joj se da je ovo mesto postalo produžetak Boginje, prijatno i udobno kao haljina koju nosiš dok ne poprimi obrise tvog tela.

U dvorištu je zastala pred oltarom preko puta izvora i bacila na žar nekoliko zrna tamjana. Osećala je kraj sebe Diernu, koja je krila svoju moć pod velom što ju je pokrivaao kao senka. Sveštenice Sulisa pozdravile su Gospu od Avalona kao sebi ravnu, ali u ovom kultu ona nije imala nikakvu vlast, i to saznanje je pružalo Teleri izvesno zadovoljstvo.

Prešle su preko dvorišta i popele se stepeništem u hram, kraj Gorgonine glave koja ih je gledala sa postolja, okružena nimfama. Unutra su svetiljke blago osvetljavale kip Minerve Sulis u prirodnoj veličini, sa pozlaćenim licem koje je sijalo ispod brozanog šlema. Uprkos ratniškoj opremi koju je nosila, lice joj je bilo smireno i zamišljeno.

Gospo, pomisli Teleri dok ju je gledala, možeš li me naučiti mudrosti? Možeš li mi podariti mir? Nehotice se setila sveštenica kako pevaju na Svetom Toru, okupane u srebrnom sjaju mesečine. Tada je osećala prisustvo Boginje, koje ju je ispunjavalo svetlošću.

Ovde je osećala samo odjek moći, i nije znala je li to zbog drugačije prirode hrama, ili zbog njene duše.

Drugog dana boravka kupala se u lekovitoj vodi. Svim ostalim posetiocima bio je zabranjen ulaz, kako bi carica i njene gospe bile same. Kroz kolonadu oko bazena videlo se dvorište i oltar na kome je bila prethodnog dana. Svetlo se odbijalo od vode i poigralo na drvenoj tavanici; izmaglica od vlage sa zagrejanog bazena u susednoj odaji davala je svemu veo tajanstvensoti. Voda je bila prijatna, a na miris sumpora brzo se navikla. Teleri leže na leđa, lebdeći na vodi, i pokušava da se opusti. No, nikako nije mogla da zaboravi tugu u muževljevim očima kada ga je napuštala, i bol, jednake snage, mada drugačijeg uzroka, u Alektusovom pogledu. Srce joj se kidalo što su se njih dvojica zavadili.

Sveštenica Sulisa predloži im da pređu u topli bazen, koji se, kao i ostali, punio iz svetog izvora, ali se zagrevao odozdo. Teleri jeknu od vreline, ali Dierna je ušla u bazen mirno kao da je to jezero Avalona; Teleri se ugrize za usnu i primora sebe da pođe za njom. Neko vreme je mogla da misli samo na reakciju svog tela. Osećala je kako joj srce ubrzano tuče i kako joj se sa čela sliva znoj.

Kad je već mislila da će se onesvestiti, sveštenica joj pomože da iziđe i otprati je do kaldarijuma, čija joj se ledena voda uopšte nije činila hladna. Potom, kad joj je svaki nerv brideo, a krv joj brujala u žilama, dozvoliše joj da se vrati u veliki bazen. Ralzika u temperaturi ju je i iznurila i podstakla. Ovog puta bilo joj je lako da se opusti bez misli.

"Ovo je materica Boginje", tiho reče Dierna. "Rimljani je zovu Minerva, a oni pre njih zvali su je Sulis. Za mene je ona Briga, Gospa ove zemlje. Kada ležim u ovoj vodi, vraćam se svojim korenima i obnavljam se. Hvala ti što si mi dopustila da te pratim."

Teleri se okrete ka njoj, podigavši obrve. No, ipak je smatrala da tako učtivre reči zaslužuju odgovor. "Nema na čemu. Ne mogu da tvrdim da imam tako uzvišene misli, ali ovo mesto me smiruje."

"I u Avalonu ima mira. Sada mi je žao što sam te otpravila odande. Imala sam valjan cilj, ali to je teška sudbina za onog ko je ne prihvata voljno. Trebalo je da nađem drugi način." Dierna je ležala u zelenoj vodi, lebdeći, a dugačka kosa širila joj se oko lica u

bronzanim uvojcima; njene pune dojke, bradavica potamnelih od rađanja, probijale su površinu vode.

Teleri se potpuno zaprepastila. Žrtvovala je tri godine života, a sada joj saopštavaju da to uopšte nije bilo potrebno? "Rekla si mi da sudbina Britanije zavisi od moje spremnosti da se pokorim. Kakav drugi način postoji?"

"Pogrešila sam što sam te poslala u brak po rimljanskim pravilima." Dierna ustade; iz kose joj se cedila voda. "Tada nisam znala da je Karausiju predodređeno da postane kralj i da se mora spojiti sa svetom kraljicom, na drevni način."

"Pa, sad je to gotovo i ne može se popraviti..." poče Teleri, ali svštenica odmahnu glavom.

"Nije tako. Sada je još važnije prikloniti imperatora drevnim misterijama, jer je u iskušenju da pođe drugim putem. Moraš ga dovesti na Avalon, Teleri, i tamo sa njim izvesti Veliki Obred."

Teleri ustade toliko brzo da se oko nje podiže veliki talas. "Neću!" zasikta ona. "Kunem se Boginjom ovog svetog izvora! Izbacila si me iz Avalona, i neću da dotrčim nazad samo zato što si se ti predomislila. Bavi se magijom oko Karausija koliko god želiš, ali pre će se zatresti zemlja i nebo pasti nego što ću dopuzati nazad na tvoj mig!"

Ona pohita ka stepenicama na ivici bazena, gde su čekale robinje sa peškirimama. Osećala je na sebi Diernin pogled, ali nije se osvrnula.

Kada se Teleri sutradan probudila, rekli su joj da je Gospa od Avalona otišla. Na trneutak je osetila bol, a onda se setila šta se desilo između njih, i bilo joj je milo. Pre podnevnog obroka, trube objaviše nečiji dolazak. Bio je to Alektus, i bilo joj je toliko drago što ga vidi da ga nije ni pitala zašto nije sa imperatorom. Šumoviti bregovi oko Akve Sulis pretvorili su se u zatvor. Iznenada se uželela ustalanih bregova oko Durnovarije i pogleda na more.

"Vodi me očevoj kući, Alektuse!" povika ona. "Vodi me kući!" Njegovo lice pocrvene, pa preblede, i on se saže da joj poljubi ruku.

15.

Te zime je jedan general u Egiptu pošao Karausijevim stopama i proglasio se za imperatora. Na to su vladari Rima odabrali dvojicu svojih najmlađih generala i dodelili im titulu i vlast cezara - Galerija da pomogne Dioklecijanu na istoku, Konstantina Hlorusa na zapadu. Odluka je, izgleda, bila dobra, jer ne samo da su se Egipćani prisetili kome duguju pokornost, nego je, uz Konstantinovu pomoć, Maksimijan konačno uspeo da savlada Franke i Alemane na Reni. A kada se u ostatak imperije vratio mir, rimski imperatori konačno su mogli da iziđu na kraj sa manjim smetnjama, kao što je bila Britanija.

Kada su se mora smirila sa dolaskom nove godine, jedrenjak sa Konstantinovom zastavom zaobišao je ostrvo Tanatus i pošao uz ušće Tamesisa, ka Londiniumu. Svici koje je nosio sadržali su vrlo jednostavnu poruku. Dioklecijan i Maksimijan Avgust zahtevali su od Karausija da se odrekne uzurpacije britanske provincije i da se vrati pod okrilje Rima. Takođe je pozvan da dođe na suđenje u Rim. Ukoliko odbije, neka se pripremi za njihov gnev, iza koga će stajati čitava imperija.

Imperator Britanije sedeo je u svojoj kancelariji, u guvernerskoj palati u Londiniumu, i zurio, ne videći, u Dioklecijanovu poruku. Nije više morao da je čita - zapamtio ju je od reči do reči. U palati je vladala tišina, ali spolja je dopiralo mrmljanje nalik na talase, koje se povremeno podizalo do oluje.

"Ljudi čekaju", reče Alektus, koji je sedeo bliže prozoru. "Imaju pravo da ih saslušáš. Moraš im reći šta nameravaš da učiniš."

"Čujem ih", odvrati Karausije. "Slušaj - njihovi glasovi liče na šum mora. Ali okean mogu da razumem. Stanovnici Londiniuma mnogo su nestalniji i mnogo opasniji. Ako se ne povinujem ovom zahtevu, hoće li me podržati? Radovali su se kada sam prisvojio purpur. Doneo sam im blagostanje. Ali plašim se da će onog ko me pobedi dočekati jednako oduševljeno."

"Možda", oprezno reče Alektus, "ali neodlučnošću ih nećeš pridobiti. Oni žele da veruju kako ti znaš šta radiš; kako će njihovi životi i imanja biti bezbedni. Reci im da ćeš braniti Londinium, i biće

zadovoljni."

"Ja želim više od toga. Želim da to bude istina." Karausije odgurnu stolicu i poče da korača po podnom mozaiku. "A ne verujem da se to može postići ako budem logorovao u Dubrisu i čekao da Konstantin dođe."

"Šta drugo možeš? Londinium je srce Britanije, iz njega teče životna krv; zašto bi inače ovde smestio štab? Njega moraš da štitiš."

Karausije se okrete ka njemu. "Moram da štitim čitavu zemlju, a premoć na moru za to je najbitnija. Čak ni ojačavanje obalskih utvrđenja nije dovoljno. Moram odneti bitku prema neprijatelju. Ne smem im dozvoliti da iskrcaju na ove obale ni jednog jedinog legionara."

"Ići ćeš u Galiju?" upita Alektus. "Ljudi će misliti da si ih napustio."

"Pomorska baza Gesoriakum je u Galiji. Ako je Konstantin zauzme, nemamo više isturenu odbranu - a nemamo ni brodogradilišta, niti puteve snabdevanja koji nas povezuju sa imperijom."

"A šta ako izgubiš?"

"Jednom sam već pobedio..." Karausije je nepomično stajao, stežući pesnice.

"Tada ti je flota bila na vrhuncu delotvornosti, posle mnogih borbi sa Saksoncima", primeti Alektus. "Sada ti je pola vojske na severu, da pomogne garnizonima na Zidu. Hoćeš li pozvati svoje saveznike, varvare?"

"Ako budem morao..."

"Ne smeš!" Sada i Alektus skoči sa stolice. "Već si im suviše dao. Ako pobediš uz njihovu pomoć, oni će tražiti još. Želim slobodu Britanije koliko i ti, ali više volim za vladara Rimljane nego saksonske vukove!"

"Sada imaš za vladara jednog Menapa!" Karausije primeti da više i potrudi se da se savlada. "Guverneri Britanije dolazili su iz Galije, Dalmacije i Hispanije; legije koje vas brane nose strana imena."

"Možda su se rodili kao varvari, ali sada su civilizovani. Oni priznaju da je ovo zemlja Kelta. Saksonci žele samo da napune trbuhe. Njihova sorta nikada neće pustiti koren na tlu Britanije."

Karausije uzdahnu, setivši se kako je sveštenica njegovom krvlju nahranila zemlju. "Idem na jug, gde se ljudi još sećaju da sam im spasao domove, pa ću prikupiti one koji će ploviti sa mnom za Gesoriakum. Ti razumeš ove londiniumske trgovce, Alektuse. Ostani ovde i vladaj u moje ime dok nisam tu."

Mladić iznenada pocrvene. Karausije se upita zašto. Posle toliko vremena, Alektus sigurno zna koliko mu imperator veruje. No, nije bilo vremena da se brinu tuđe brige. On otvori vrata i pozva pisara, već smišljajući kakva sve naređenja mora da izda pre polaska.

Na Toru je početak leta uvek bio određen za bojenje povesma lana i vune koja su istkana tokom duge zime. Takođe je bila tradicija da Gospa od Avalona pomaže u tom poslu. Zvanično obrazloženje bilo je da se pruži primer devojkama, ali Dierni se uvek činilo da je taj običaj uveden stoga što, kada neko postane Vrhovna sveštenica, posao pripremanja boje i potapanja pređe postane prijatan odmor od drugih obaveza. Posao nije bio nimalo jendostavan - pravilno mešanje boja i određivanje tačnog vremena potapanja kako bi se dobila prava nijansa plave zahtevali su iskustvo i dobro oko. Ildeg je bila nadležna za bojenje, i Dierna je rado radila po njenim uputstvima.

Nekoliko povesma vune već je visilo sa granja vrbe iza nje; kora drveta još je ponegde bila plavičasta, pošto je i prošle godine služilo u iste svrhe. Dalje niz obalu potoka pušili su se drugi kazani. Ildeg je išla od jednog do drugog, proveravajući je li sve učinjeno kako treba. Mala Lina, koja je pomagala Dierni, donela je još dva povesma i položila ih na prostirku, a onda je dodala još jedan komad drveta u vatru. Bilo je važno da tečnost u kazanu tiho struji, a da ne proključa.

Dierna zakači jedno povesmo za kuku i polako ga spusti u kazan. U njemu je bila plava boja, pod dnevnim svetlom tamna kao talasi na otvorenom moru. Samo jednom je otplovila tako daleko da ne vidi kopno, kada ju je Karausije povezao na kanal u svom brodu. Smejao se njenom neznanju i rekao da i ona mora razumeti vode koje štite njeno voljeno ostrvo. Sada je gledala u kazan i ponovo videla more; kašika kojom je mešala stvarala je u njemu struje i belu penu na talasima.

Karausije je možda i sada na moru, pomisli ona, i vodi svoju bitku. Stigla je vest da se uputio ka Gesoriakumu sa svim brodovima koje je mogao da skupi. Ali nije poveo Teleri, a ako je sveštenica čak i videla u vizijama nešto što bi moglo da bude od pomoći, bez druge obučene sveštenice koja bi primila poruku, ili bez obreda pripreme i svetog bilja kojim bi pojačala sopstvene moći, nije bilo načina da prenese ono što je videla. Nije očekivala da će joj biti toliko stalo da zna šta se dešava.

"Izvuci odmah vunu, mila, inače će biti suviše tamna." Ildegin glas vrati Diernu u stvanrost. Ona žurno izvuče povosmo i ponese ga, onako vrelog, ka vrbi, dok je Lina otišla da donese još.

Dierna duboko udahnu pre nego što je potopila novu vunu, jer su kisela isparenja iz kazana sa bojom mogla da ošamute, a potom ga pažljivo spusti u tamnoplavo more... Jedan list pade i poče lenjo da se okreće na površini. Sveštenica pruži ruku da ga izvadi, a onda tiho uzviknu i ispusti kašiku. To nije bio list, nego brod, sa još desetak drugih, i pojavljivao se i nestajao u uskovitlanoj pari. Ona zgrabi ivicu kazana, nesvesna vrelina koja joj je pekla dlanove, i naže se bliže, pokušavajući da vidi.

Videla je kao morska ptica, kružeći iznad brodova koji su vodili bitku. Prepoznala je 'Orion' i još neke. Čak i da ih nikada nije videla, poznala bi ih po brzini i pokretljivosti. Ostali brodovi - veći, teži i trapaviji - svakako su neprijateljski, rimljanski. Iza njih se video duačak peščani žal; bitka se vodila u velikom zalivu, gde je pokretljivost britanskih brodova predstavljala sasvim malu prednost. Kako je Karausije dozovio da bude tako uhvaćen u zamku? U borbi protiv Maksimijanove flote pokazao je sjajnu pomorsku veštinu, ali kako su rimljanski brodovi, jedan po jedan, uspevali da nabace kuke i pređu na palubu britanskih lađa, postalo je jasno da ovu bitku neće odlučiti veština, nego gruba sila.

Beži! kriknu njeno srce. Ovde ne možeš pobediti, moraš da pobegneš! Dierna se naže još dublje; na trenutak je jasno videla Karausija, sa okrvavljenim mačem u ruci. On podiže pogled. Da li ju je video? Da li ju je čuo? Potom se preko čitave vizije preli crveni talas. More se pretvaralo u krv! Mora da je vrisnula, jer sledećeg trenutka začu glasove kako je dozivaju po imenu i oseti meke ruke

kako je odvlače.

"Crveno..." šaputala je. "Voda je puna krvi..."

"Ne, Gospo", odvrati Lina, "boja u vodi je plava! Oh, gospo moja, pogledajte svoje ruke!"

Dierna jeknu od prvog talasa bola. Potom se i ostale okupiše oko nje, i u zbruci oko previjanja rana niko se nije setio da je pita šta je videla.

Narednog jutra pozvala je Adven da joj spakuje stvari, i Levala i još jednog mladog druida da je prate, kao i ljude iz močvare da ih provezu kroz maglu u spoljašnji svet. Njeno držanje bilo je takvo da nije dozvoljavalo pogovor, ali ipak se ne bi ni usudila da govori o svojoj viziji, ako je to uopšte i bio Vid, a ne priviđenje rođeno iz straha. Ako je Karausije zaista poražen, onda će ili on ili vest o njegovoj smrti stići prvo u Portus Adurni, i zato i ona mora da pođe tamo. Ako je ostao živ, trebaće mu njena pomoć. Morala je da zna.

Tegobno putovanje trajalo je nedelju dana. Kada su stigli do Vente Belgarum, Diernini dlanovi već su zacelili, a umesto jedne strepnje javila se druga. Loše vesti širile su se kao vetar, i čitav zapadni kraj znao je za veliku bitku kod Gesoriakuma. Dierna je tu noć provela bez sna, suviše obuzeta strepnjom da bi potražila Karausija čak i duhovnim okom, ne znajući je li ostao u životu.

Ujutro su stigle nove vesti: zapovednički brod stigao je u luku, zajedno sa imperatorom, ali u pratnji je bilo veoma malo brodova. Flota koja je ulila strah u saksonska srca više nije postojala, kao ni ljudi koji su se u njoj borili, a Konstantin Hlorus prikupljao je snage za invaziju na Britaniju. Svuda se čulo mrmljanje. Ljudi koji su se obogatili za vreme pobunjeničke vlade bojali su se da će izgubiti imetak. Drugi su slegali ramenima, ne brinući se zbog eventualne promene gospodara, ili su nagađali kakve bi nagrade mogli da dobiju oni koji pomognu napadačima.

No, ma šta Konstantin učinio ostalima, ako pobedi, u Britaniji za Karausija neće biti milosti. Diernin konj odmahnu glavom i pređe u kas kad ga je podbola.

Vazduh u Portus Adurni izgledao je težak, uprkos svežem vetru sa mora. Dierna pomisli da bi osetila nevolje čak i da nije čula

glasine. Atmosfera u tvrđavi još nije odgovarala porazu, ali naprosto je osećala strepnju. Primetila je i da se dežurni oficir nije bunio kada je zatražila da vidi imperatora. Ona je bila civil i nije imala šta da traži u vojnoj postaji oko koje će se uskoro povesti rat. No, videlo se da su snage koje je Karausije zadržao ovde toliko očajne da bi rado prihvatile pomoć, ma koliko besmisleni, čak i od neke lokalne veštice.

Karausije je stajao nagnut nad stolom na kome je bila raširena mapa Britanije, premeštajući komadiće drveta tamo-amo, proračunavajući pokrete trupa. Na obrazu je imao ružnu ranu, a na listu zavoj. Dierna je na trenutak zastala na vratima, toliko obuzeta olakšanjem što ga vidi da nije mogla ni da se pomeri. A onda, iako nije načinila nikakav zvuk, on podiže pogled.

"Teleri?" šapnu on. Dierna istupi napred, tako da je svetlo palo na nju. Karausije zatrepta, a nada koja mu je na trenutak oživela lice ustupi mesto nečem drugom, možda strahu.

Zašto bih se čudila? pomisli ona dok je čekala da joj srce prestane da ubrzano bije. Želela sam da je on voli. Nije trebalo da dođem... Ali on je već išao ka njoj.

"Gospo", promuklo reče on, "jesi li došla da prorekneš dobru sreću ili očajanje?" Pogled mu se smirio, ali to je bila smirenost čoveka spremnog da se suoči sa konačnom sudbinom. Je li mu ona to predstavljala? Ujela se za usnu, svesna da mu je to jedino i dozvolila.

"Ni jedno ni drugo. Došla sam da ti pomognem, ako mogu."

On se namršti, brzo razmišljajući. "Ako dolaziš iz Avalona, stigla si veoma brzo. Ili ti je Teleri poslala..." Dok je odmahivala glavom, ona primeti u njegovim očima brzo prikrivenu tugu.

"Zar ona nije ovde, sa tobom?"

"Otišla je u Durnovariju, kod svog oca." Nastupi kratka tišina.

Sada se Dierna namršti. U Akve Sulis jasno je videla da je Teleri nesrećna. No, izgleda da je situacija mnogo gora nego što je mislila. Ona mene krivi za to, shvati ona. Zato nije htela da govori sa mnom. No, sada nije mogla da učini ništa za Teleri. Suzbila je nelagodnost i prišla da pogleda mapu.

"Gde misliš da će se Konstantin iskrcati i koliko vojske ćeš

povesti tamo?"

"Prva briga biće mu da zauzme Londinium", reče Karausije. Videla je da ga smiruje razgovor o konkretnom problemu. I to je bila nekakva akcija, a on nije bio tip čoveka koji će krotko prihvatiti svoju sudbinu, kao što su hrišćanski sveštenici preporučivali svojim sledbenicima.

"Možda će krenuti pravo tamo", nastavi on, "ali iskrcavanje bi bilo veoma teško ukoliko je grad branjen. Možda će pokušati da se iskrca na Tanatus, pa da maršira preko Kantijuma; on zna da imam jaku podršku na jugoistoku. Da sam na njegovom mestu, pokušao bih napad iz dva pravca, pa bih deo snaga iskrcao na drugom mestu, možda negde između Portus Adurni i Klauzentuma. Ovde se nalazi Alektusov deo uprave, i bilo bi mudro uništiti ga što pre."

Dok je govorio, premeštao je po mapi obojene štapiće, i Dierna na trneutak vide, jasno kao da gleda u sveti kladenac, vojnike kako marširaju zemljom. Ona odmahnu glavom da se oslobodi mašte, pa se ponovo usmeri na mapu.

"A ti pripremaš odbranu?"

"Alektus drži Londinium", odvratio on. "Ja sam garnizone na Zidu gotovo ispraznio, i te snage sada marširaju na jug, da nam se pridruže. Pojaćaću odbranu ovde, i u Venti. Moramo posebno da branimo gradove. Osim u pomorskim tvrđavama, na jugu gotovo da nema vojske. Borbe su se, još od Klaudijevog vremena, uvek vodile na obalama i na sevenroj granici, pa na jugu vojska i nije bila potrebna. Mogla bi da mi pomogneš, ako hoćeš, time što bi otišla u Durnovariju i pitala princa Eidina Minoka da li bi od svojih mladića obrazovao jedan odred."

"Ali, Teleri..."

"Teleri me je napustila", mirno reče on, potvrdivši njene strahove. "Ne tražim utehu. Znaš bolje od mene da je naš brak bio samo simboličan. Ona me nikada nije želela, a ja nikada nisam imao vremena da se potrudim i osvojim je. Voleo bih da sam mogao da je usrećim, ali neću je zadržavati protiv njene volje. Ipak, savez mi je još potreban, a ne mogu nju zamoliti da me zastupa."

Lice mu je bilo potpuno bezosećajno, što je očito bila maska za duboki bol. Dierna se ujede za usnu, znajući da ne treba da ga vređa

saosećanjem. Ona je udesila taj brak i mislila je da će svima odgovarati, ali jedini učinak bio je da je povredila devojkicu koju je volela kao sestru i muškarca koga je... poštovala? Mogu li se njena sadašnja osećanja nazvati poštovanje? Ona zaključuje da njena osećanja uopšte nisu bitna. Bilo je previše drugog posla.

"Poći ću, naravno", polako reče ona, pitajući se hoće li Teleri sada hteti da razgovara sa njom. "Ali bolje bih se osećala", dodade ona, "ako bi postavio nekoga drugog da zapoveda u Londiniumu." Nije bila sasvim sigurna šta joj tu smeta - da li nešto što je Alektus rekao u Korinijumu?

"Iskusnijeg oficira?" upita Karausije. "Alektus dovoljno zna da bi mu u vojnim pitanjima pomogao zapovednik garnizona. Reč je o civilnom stanovništvu. Njihova podrška nam je neophodna, a Alektus je u izvrsnim odnosima sa svim londiniumskim trgovcima. Ako iko može da ih ubedi, onda je to on. Verujem mu utoliko više što on nije vojnik. Dugogodišnji oficir, suočen sa cezarskim legijama, mogao bi da se seti kako je prvi zavet položio Dioklecijanu. Ali za Alektusa sam siguran da nikada neće voljno predati Britaniju nazad Rimljanima."

"U pravu si", reče Dierna, misleći na kraljevske loze, "ali da li je odan i tebi kao što je odan zemlji?"

Karausije se ispravi i zagleda u nju, a ona se ukoči, svesna iznenadne napetosti između njih.

"Zašto bi ti to bilo važno?" upita on.

Dierna je i dalje nemo stajala.

"Nisi ti htela imperatora Britanije, htela si svetog kralja", nastavi on. "Pozvala si me na ovo ostrvo svojom magijom i dala si mi kraljevsku nevestu; ti si me ubedila da se odreknem svog zaveta i svoje zemlje. Ali Alektus spada ovde. On te nikada neće uvrediti noseći varvarsku odeću..."

Znači, i on se sećao svađe u Korinijumu. Srce ju je zbolelo od njegovo žalosnog osmeha, ali sledećeg trenutka ona vide u njegovim očima ne samo bol nego i ponos.

"Ja jesam rođen kao varvarin, Gospo, ali nisam glup. Zar misliš da nisam shvatio kako predstavljam samo tvoje oruđe u odbrani Britanije? Ali oruđe može da se slomi, a kada se to desi, majstor

napravi drugo. Možeš li da me pogledaš u oči i kažeš da ćeš, ako ja padnem, odustati od pokušaja da oslobodiš ovu zemlju?"

Dierna oseti da joj se oči neočekivan pune suzama, ali nije odvrtila pogled. Njegovo strpljenje zahtevalo je odgovor.

"Ne..." konačno šapnu ona, "ali to je zato što oruđem rukuje Boginja, a i ja sam u Njenoj ruci..."

"Zašto onda plačeš?" On načini korak ka njoj. "Dierna! Ako smo jednako vezani, onda prestani, makar ovaj put, da pokušavaš svima da upravljaš prema svom osećanju dužnosti, i reci mi istinu!"

Istinu... očajno pomisli ona. Da li je i ja znam? Ili dozvoljavam sebi da vidim samo dužnost? "Plačem", konačno reče ona, "jer te volim."

Karausije je na trenutak stajao potpuno nepomično. Ona vide kako ga napušta napetost i kako saginje glavu.

"Ljubav..." šapnu on kao da nikada ranije nije čuo tu reč.

A zašto bi on voleo mene? - upita se ona.

"To nema nikakve veze", brzo reče Dierna. "Pitao si, i odgovorila sam."

"Ti si Vrhovna sveštenica Avalona, sveta kao vestalke u Rimu." On je pogleda u oči, i ona se trže od osećanja iznenada otkrivenih u tom pogledu. Nije imala prava da očekuje od njega ljubav, ali znala je da ne bi mogla da podnese njegovu mržnju. "Kad kažeš da tvoja osećanja ne znače ništa, unižavaš i sebe i mene." Karausije je i dalje zurio u nju, kao da je njeno lice knjiga ispisana nekim nepoznatim jezikom koji pokušava da iščita.

"Nisam govorila kao Vrhovna sveštenica, nego kao žena..." šapnu ona. Oči joj se opet ispuniše suzama.

"A njoj je odavno zabranjeno da ima osećanja?" upita on sa avetinjskim humorom. "To isto bi mogao da kaže i imperator Britanije."

Njegovo lice kao da se menjalo pod njenim zamagljenim pogledom. Videla to drugo lice i ranije, kada su zajedno tražili vizije u srebrnoj činiji na Toru. Volela sam ovog čoveka i ranije, pomisli ona sa iznenadnim uverenjem.

Karausije se ispravi. Polako mu se vratila aura moći zbog koje je uvek i u svakoj prostoriji izgledao kao najkrupnija osoba. To nije bila

aura moći imperatora, nego Kralja. Ima pravo, pomisli ona, pogodio je šta želim za Britaniju. No, Sveti Kralj koga je ona želela nije Alektus, nego on. On ode do vrata i reče nešto stražaru koji je stajao napolju. Potom čvrsto zatvori vrata i okrete se ka njoj.

"Dierna..."

Njeno srce poče da udara, ali činilo joj se da više nema snage za voljne pokrete. Karausije je zgrabi za ramena i saže se da je poljubi kao što se žedan čovek saginje nad izvor vode. Ona uzdahnu, sklopi oči, a on je privuče sebi kao da je osetio njenu želju. Dierna uzdrhta, iznenada bolno svesna svega što on oseća, jer njegove želje bile su i njene. Tog trenutka bilo joj je svejedno je li on kralj ili imperator ili običan čovek.

Posle nekog vremena on je pusti i poče da petlja oko kopči na njenoj haljini. Dierna se nije bunila; njeni prsti bili su zaposleni njegovim telom koliko i njegovi njenim. Nešto duboko u njoj, još pošteđeno strasti, podsmešljivo primeti da je trapava kao devica. I zaista, ona nije upoznala muškarca osim u svečanim spajanjima na druidskim obredima, nikada nije uzela ljubavnika samo zbog želje. Pitala se kako će izvesti spajanje kada u prostoriji nije bilo kreveta.

Karausije je ponovo poljubi i ona se privi uz njega; kosti su joj se topile, i tekla mu je u susret kao što reka teče ka moru. On je podiže i spusti je na mapu Britanije koja je stajala na stolu. Dierna se tiho nasmeja, svesna simbolike, znajući da je Boginja blagosloвила čak i ovo žurno spajanje, jer, bez ikakvih priprema i cermonija, Vrhovna sveštenica i imperator ipak su proslavljali Veliki Obred.

Zidovi koje je Eidin Minok podigao oko svog grada bili su visoki i jaki. Teleri je mogla, ako poželi, da hoda čitavog dana, a da nikada ne ugleda more. Otkako je stigla iz Akve Sulis, provodila je mnogo vremena u šetnji, na očajanje služavki koje joj je otac dodelio. A od Diernine posete više uopšte nije mogla da miruje.

Teleri se ponekad pitala šta je Vrhovna sveštenica htela da joj kaže. Odbila je da je vidi, bojeći se da će Dierna pokušati da je ubedi da se vrati mužu, ili u Avalon. No, sveštenica je provela mnogo vremena u razgovoru sa princom, pa je možda Teleri i nije preterano zanimala. U svakom slučaju, Dierna je sada otišla, a Telerina braća i

njihovi prijatelji zadovoljno su vežbali konjičke manevre na svojim rasnim konjima, učeći kako da lovačke veštine primene na bojištu. Uskoro će i oni otići, i onda više neće biti ničega što bi je podsećalo na Karausija i njegov rat.

Pred njom prolete galeb, kričeći, i ona poskoči, smesta načinivši prstima znak protiv zla.

"Oh, gospo moja, ne smete biti tako sujeverni", reče služavka Julija, koja je nedavno postala hrišćanka. "Nisu ptice zle, nego samo ljudi."

"Osim ako to nije bila prirodna ptica, nego privid Zlog", reče Bet, druga sluškinja, smejući se dok se Julija krstila.

Teleri odvrati pogled; njihovo bockanje bilo joj je jednako besmisleno kao ptičiji krik. "Idemo na tržnicu da vidimo tanjire i činije."

"Ali, gospo, išli smo tamo pre dva dana..." poče Julija.

"Rekli su da očekuju novu pošiljku", odvrati Teleri i pođe takvom brzinom da devojka nije imala daha da se dalje buni.

Kada su se vratile u gradsku kuću njenog oca - devojke su nosile dva tamnosmeđa ćupa sa prizorima lova u bareljefu - sunce je već zalazilo. Kupovina ćupova razvedrila je za neko vreme Teleri, ali oni su već prestali da je zanimaju, i kada su devojke upitale šta da rade se njima, ona sleže ramenima i reče da ih odnesu kućepazitelju ili u đubre, jer je njoj svejedno.

Teleri se uputi u svoje odaje i baci se na ležaj, a potom ponovo ustade. Bila je umorna, ali se plašila da spava, jer je često imala košmare. Tek što je ponovo sela, na vratima se pojavi, klanjajući se, kućni rob.

"Gospo, vaš otac kaže da treba da dođete. Stigao je gospodar Alektus!"

Teleri ustade tako naglo da oseti vrtoglavicu, pa se žurno pridržala za naslon ležaljke. Je li Alektus došao u ime imperatora, ili iz nekog drugog razloga? Iznenada zbunjena, ona skide ogrtač koji je nosila na tržnicu, zamrljan prašinom, i baci ga u stranu. "Kaži da mi donesu vode za umivanje i reci Juliji da mi izvadi tuniku od ružičaste svile i odgovarajući veo!"

Kada se Teleri priduržila ocu i gostu u trpezariji, bila je smirena

barem spolja. Kada je sela, razgovor se vratio na predstojeću invaziju.

"Šta kažu uhode, hoće li Rimljani brzo doći?" pitao je princ.

"Mislim da Konstantin nema dovoljno brodova za svu vojsku koju mora da dovede, pa će morati da ih gradi. Porazio je Karausija kod Gesoriakuma, ali naši momci su ga ipak dobro isprašili."

Alektus otpi malo vina, pogledavši ispod oka Teleri. Porumeneo je kada je ušla, ali pozdravio ju je vrlo zvanično. Dobro izgleda, pomisli ona, preplanuo od mnogo jahanja po suncu. A izgledao je i stariji - više nije bilo dečački mekih crta lica.

"A ovi naši momci", nastavi princ, "hoće li i oni, kao što si rekao, 'dobro isprašiti' Rimljane?"

"Ako budemo jedinstveni", reče Alektus. "Ali dok sam putovao, čuo sam govorkanja. Naš narod - ljudi keltske krvi - sada se budi. Lepo je izmaći ispod šape Rima, ali ima ih koji kažu kako bi trebalo da idemo dalje i da izaberemo kralja koji neće biti stranac."

Teleri brzo pogleda oca, koji je nastavio da ljušti jabuku.

"A kako bi odabrali takvog vrhovnog kralja?" upita princ. "Da su naši narodi u stanju da se ujedine, Cezar - onaj prvi - nikada ne bi stekao ni uporište na našim obalama. Naša tragedija jeste to što smo uvek spremniji da se borimo međusobno nego protiv stranog neprijatelja."

"Ali ako se slože? Ako neki znak ukaže na čoveka koga su odabrali naši bogovi?" tiho upita Alektus.

"Ima mnogo znakova i mnogo tumačenja. Kada dođe vreme, svaki poglavar sudiće po onome što sam vidi..."

Teleri je zurila u njih, pitajući se da li sanjaju oni ili ona. A šta je sa Karausijem? No, razgovor je već postao uopšteniji i okrenuo se obuci vojske i nabavci hrane, pa putevima kojima će se kretati.

Noć je bila topla, i kada se večera završila, Alektus upita Teleri bi li se prošetala atrijumom sa njim. Neko vreme su ćutke koračali. Potom Alektus iznenada zastade.

"Teleri - zašto si napustila Karausija? Je li bio okrutan? Da li te je tukao?"

Ona umorno odmahnu glavom. Očekivala je nešto ovakvo. "Tukao? Ne - nije mu bilo toliko stalo. Nije mi učinio ništa nažao, ali

kad god bih ga pogledala, videla bih Saksonca."

"Nikada ga nisi volela?"

Ona ga pogleda u oči. "Nikada. Ali ti jesi, Alektuse, ili si mu se barem divio! Šta želiš da ti kažem?"

"Mislio sam da će on spasti Britaniju!" uzviknu Alektus. "Ali to je bila samo promena gospodara. A ja sam uvek bio u njegovoj senci. A ti si pripadala njemu..."

"Jesi li ozbiljno mislio ono što si rekao mom ocu, ili si ga samo iskušavao?" upita Teleri.

On duboko uzdahnu. "Teleri, mogao bih da vodim ovu zemlju. Vlada zavisi od novca, a novac kontrolišem ja. Potičem od prinčeva Belge, i od silurskih, po majčinoj strani. Znam da to nije dovoljno. Ali ako bi ti mogla da me voliš - pošli bi za mnom ako bi ti pristala da budeš moja kraljica."

Ona je odsutno opipavala haljinu. "A da li me voliš, ili samo želiš da se oženiš mnome, kao on, zato što bi ti to pomoglo da stekneš moć?" Ona podiže pogled i vide da Alektus drhti.

"Teleri", šapnu on. "Zar ne znaš šta osećam prema tebi? Progoniš me u snovima. Ali kad smo se sreli, ti si bila princeza sa Avalona, a potom, odjednom, Karausijeva žena. Dao bih ti svoje srce na zlatnom tanjiru kada bi to poželela, ali radije bih ti ponudio Britaniju. Daj mi svoju ljubav i bićeš ne carica, nego Vrhovna kraljica."

"A šta će biti sa mojim mužem?"

Njegov pogled, još maločas blistav, postade surov. "Ubeđivaću ga dok se ne složi..."

Ako i odustane od nje, Teleri nije mogla zamisliti Karausija kako dobrovoljno prepušta moć nekom drugom. No, Alektus je klečao pred njom, i zato joj ništa drugo nije bilo važno. On je uze za ruku i poljubi je, a onda je blago okrete i poljubi joj i dlan.

Kako nežan dodir, pomisli ona. Alektus je ne bi sprečio ako bi sada ustala i udaljila se. No, dok je gledala njegovu pognutu glavu, osetila je kako je obuzima zaštitničko sažaljenje, i prvi put je shvatila da i ona poseduje moć. Karausiju je bila potrebna kao veza sa Britancima i sa Avalonom. Ovom čoveku potrebna je njena ljubav.

Ona mu blago pogladi kosu, i kada je podigao glavu, ona ga primi u naručje.

Glasnik koga je princ Eidin Minok poslao imperatoru javio je da će pričevi ljudi krenuti iz Durnovarije na junske ide. Princ je preporučivao da im se u susret, kod Sorviodunuma, pošalje oficir; tamo se glavni put sa jugoistoka ukršta sa putevima iz Akve Sulis i Glevuma.

Nekoliko dana pred Dugodnevicu, Karausije, iznuren čitavom sedmicom pregovora sa lokalnim senatorima u Venti, odlučio je da im lično pođe u susret. Još je za jahanje nosio germanske pantalone, ali savetnici su ga ubedili da svoju menapijsku gardu obuče u rimljansku opremu. Kad je pogledao kolonu iza sebe, utvrdio je da izgledaju kao bilo koji drugi regruti poslati da služe na drugom kraju imperije.

Kada su prispeli u Sorviodunum, Durotrigi još nisu stigli, ali vreme je bilo prijatno i sunčano; po takvom danu ne treba sedeti u kući, nego izići na svež vazduh. Dok je predvodio svoje ljude putem ka Durnovariji, Karausije je razmišljao kako bi najviše voleo da se nalazi na palubi broda. Ovo bi bio divan dan za plovidbu. No, morao se zadovoljiti njihanjem na konjskim leđima, i samo zamišljati da su bregovi oko njega, zapravo, morski talasi.

Već se bližilo podne kada je jedan Menapijac uzviknuo; Karausije podiže pogled i ugleda na putu oblak prašine. Poslednjih godina naučio je da procenjuje brojnost konjice, i sada je znao da im se približava oko četrdeset ljudi, goneći konje brže nego što bi iskusan zapovednik zahtevao, verovatno pre u oduševljenju nego u žurbi. On podbode svog vranca, a Menapijci predoše za njim u kas, žureći u susret Durotrizima.

Uz osmeh je prepoznao Telerinog najstarijeg brata, snažnije građenog od nje, ali sa istom crnom kosom. No, ionako je već znao ko mu ide u susret. Dobro izgledaju, pomislio je, osmotrivši ih - oprema koju su nosili, sva nakićena ukrasima i medaljonima, više je priličila paradi nego putu - ali delovali su energično i odlučno. A jahali su, naravno, odlično.

Samo je jedan konjanik jahao bez lakoće. Karausije zakloni oči jednom rukom, žmirkajući, i prepoznade Alektusa. Nije ga poznao odmah, jer ga još nikada nije video bez rimljanske odeće, a sada je

jahao u žutoj tunici i purpurnom plaštu, kao belgički princ, što je, uostalaom, i bio.

Izgleda da Karausije nije bio jedini koji se setio svojih korena, sada kad se bore protiv Rima. On se nasmeši i mahnu im dok su se zaustavljali pred njim u oblaku prašine.

"Alektuse, momče, šta ti radiš ovde? Mislio sam da si u Londiniumu."

"Ovo je moja zemlja i moj narod", odvrati Alektus. "Ovde mi je mesto."

Karausije oseti probod nesigurnosti, ali nastavio je da se smeši. "Pa, svakako si mi doveo odličan odred Durotriga." On se osvrte ka jahačima i oseti još jaču nelagodnost, jer niko se nije smešio.

Telerin brat potera svog konja malo bliže. "Zar si mislio da ste vi Rimljani - ili bolje da kažem vi Germani - jedini koji umete da se borite? Keltski ratnici su potresali zidine Rima dok je tvoj narod još puzao po blatu."

Teudibar, jedan od njegovih Menapijaca, zarezha nešto, ali Karausije mu dade znak da bude miran.

"Da nisam verovao u vašu hrabrost", počeo on, "ne bih tražio od tvog oca da vas pošalje. Britaniji je potrebno da se za nju bore svi njeni sinovi - i oni čiji su se preci borili protiv Cezara, i deca legija, dovedenih iz Sarmatije i Hispanije i svih krajeva imperije da puste koren u ovoj zemlji. Sada smo svi Britanci."

"Ti nisi", reče jedan od Durotriga. "Ti si rođen preko mora."

"Dao sam svoju krv Britaniji", odvrati Karausije. "Lično je Gospa od Avalona prihvatila moju žrtvu." Čak i sada mu srce poskoči od pomisli na Diernu. U Portus Adurni dao je više od svoje krvi; prolio je i svoje seme, sam svoj život, te noći u njenom zagrljaju, i to ga je obnovilo.

"Gospa od Britona to odbija", reče Alektus. Ratnici mu oslobodiše prilaz. "Kćer Eidina Minoka više nije tvoja žena. Savezništvo je okonča-no, i naš zavet povučen."

Karausije se ukoči od besa. Zar je taj mladić poludeo?

"Plemena daju hrabre ljude", reče on u poslednjem pokušaju da smiri strasti, "ali tri stotine godina niste nosili oružje, osim lovačko. Bez pomoći britanskih legija, bićete lak plen Konstantinu."

"Legije", prezrivo frknu Alektus. "One će poći za onim ko ih plaća. Zar nije to istorija vaše imperije? A vlast pripada meni. Bilo zbog novca ili iz ljubavi, čitava Britanija boriće se protiv napadača. Ali mora ih predvoditi čovek od stare loze."

Karausiju poče da pulsira vena na slepočnici. "Znači, ti..."

Alektus klimnu glavom. "Možda bi bilo drugačije da si imao sina sa Teleri, ali ona je odbacila tvoje seme. Prenela je ovlašćenje na mene."

Karausije je slepo piljio u njega. Znao je da nikada nije stekao Telerinu ljubav, ali nije znao da ga ona mrzi. To ga je zbolelo, jer mu je još bilo stalo do nje, iako mu je Dierna pokazala šta zaista znači voleti. Deo njegovog uma, još sposoban za razložnost, govorio mu je da Alektus sve to govori da bi ga povredio. Da mu se Dierna nije onako potpuno predala, Alektus bi možda i uspeo. No, pošto je sećanje na njenu ljubav bilo u njemu kao živa voda, nikakvo Alektusovo izazivanje nije moglo da mu uzdrma muškost. Ona, a ne Teleri, daje moć vlasti.

No, Durotriziti su očito verovali Alektusu, a on nije mogao da izda Diernu i kaže im šta mu je podarila.

"Ovi ljudi nisu pod zavetom", polako reče on, "ali ti si, Alektuse, dao zavet meni. Kako da ti veruju ako mene izdaš?"

Alektus sleže ramenima. "Zakleo sam se bogovima Rima - istim bogovima kojima si se ti zakleo da ćeš služiti Dioklecijana. Jedan pogažen zavet povlači drugi - 'oko za oko', kako kažu hrišćani."

Karausije potera svog konja još bliže, primoravši mladića da ga pogleda u oči. "Između nas dvojice, Alektuse, nije postojao samo zavet", tiho reče on. "Mislio sam da imam tvoju ljubav."

Mladić odmahnu glavom. "Više volim Teleri."

Teleri, pomisli Karausije, a ne Britaniju.

"Uzmi je slobodno, imaš moj blagoslov", mračno reče on, "i neka ti pruži više nego što je ikada pružila meni. Ali što se tiče Britanije, verujem da su legije dovoljno razumne da se ne pokoravaju neobučenom dečaku, čak i kada deli zlato šakom i kapom. A možda druga plemena neće biti toliko voljna da se pokoravaju Durotrizima, koji su ih pokorili pre dolaska Rimljana. Slobodno pokušaj, Alektuse, ali ne verujem da će te narod ove zemlje slediti, a ja neću da

napustim one koji polažu nadu u mene..."

On prezrivo okrete konja. Odmakao je možda za dve konjske dužine kada jedan Menapijac uzviknu upozorenje. Karausije poče da se okreće, i zato ga koplje koje je bacio Telerin brat nije pogodilo u leđa, nego u bok.

U prvom trenutku osetio je samo udar. Potom koplje samo ispade od sopstvene težine. Kad je palo na put, Karausije oseti vrelu krv kako mu teče ispod rebara, a potom, konačno, prvi plameni probad bola. Čuo je uzvike i zveket mačeva. Jedan konj zanjista. On zažmirka, pokušavajući da usmeri pogled, i ugleda jednog gardistu kako pada.

Još nisam mrtav, pomisli on, a ljudi umiru zbog mene! Jedan duboki uzdah pomože mu da se pribere, i on izvuče mač. Poterao je konja ka Alektusu, ali između njih je bilo previše ljudi. Jedna oštrica sunu ka njemu; uspeo je da je odbije, zamahnuo je svojim mačem, osetio trzaj pri udaru, i video neprijatelja kako pada. Čista sreća, pomisli on, ali već ga je obuzimao brobeni gnev, i svakog trenutka je bio sve snažniji. Njegovi Menapijci, videći ga kako se bori, ohrabriše se i napadoše jednako žestoko.

Sve oko njega bilo je mutno. Iznenada pred njim više nije bilo neprijatelja. Čuo je topot kopita i video da se Durotrizi prestrojavaju oko Alektusa i žurno se povlače. Mahali su oružjem kao da se svađaju.

"Gospodaru", povika jedan gardista. "Vi krvarite!"

Karausije uspe da vrati mač u korice i da pritisne ruku na bok. "Nije ozbiljno", jeknu on. "Otcepi traku sa svog plašta za zavoj. Bili su brojno jači od nas, ali smo ih potukli. Ako se sada povučemo, dobro će razmisliti pre nego što pođu za nama.

"Nazad u Sorviodunum?" upita Edfrid.

Imperator odmahnu glavom. Alektusova izdaja uzdrimala je sva njegova uverenja, i sve dok se ne izleči neće smeti da veruje ni u čiju odanost. Karausije se izvi da bi pogledao svoj bok. Krv je navirala iz rane, i bilo je teško videti je, ali osećao je da je ozbiljna. Iako je govorio nemarno, izgleda da bi mu mogli pomoći jedino londiniumski lekari. On se ispravi u sedlu i pogleda na zapad, gde su se bregovi stapali sa plavičastom izmaglicom.

"Previj mi bok", reče on Teudibertu.

"Gospodaru, rana je vrlo duboka. Moramo da nađemo pomoć."

"Onamo", pokaza Karausije. "Jedini lek za ovu ranu nalazi se u Letnjoj Zemlji. Poći ćemo kao da se vraćamo u grad i skrenućemo čim im ne budemo pred očima. Izgubiće vreme tražeći nas na putu. Hajde, brzo, i ne odugovlačite zbog mene. Ako ne budem mogao da jašem, vežite me za sedlo; ako ne budem mogao da govorim, pitajte za put za Avalon."

16.

Dierna kriknu od proboda bola. Nit joj puče među prstima i vreteno se otkotrlja u travu.

"Gospo! Šta se desilo?" uzviknu Lina, devojka koja ju je služila ovog meseca. "Je li vas ubola pčela, ili ste povredili ruku?" Njene reči izgubiše se u zabrinutim uzvicima dok su im pritrčavale ostale žene.

Sveštenica pritisnu ruku na bok i duboko udahnu, trudeći se da nadvlada bol. Nije poticao od srca; strašan probod pulsirao je znatno niže, ispod rebara, kao da je nešto unutra slomljeno. A bol nije poticao ni sasvim iznutra. Koža joj je, na pažljiv dodir, bila preosetljiva; a ipak, kada su joj raskopčali tuniku, nije se videla nikakva rana.

Nikakva čarolija niti urok nisu mogli da se probiju kroz Dierninu svesnu zaštitu. A postojala je samo jedna živa osoba kojoj se toliko potpuno otvorila da bi mogla da oseti njegov bol. Shvatila je da je, dok su vodili ljubav, Karausiju dala više od svog tela - dala mu je i deo svoje duše. Ona posla svoj duh da poleti putem kuda je došao bol, i oseti njegovu čežnju za njom.

"Pogodila ju je magija", tužno reče stara Sigfola. "Pažljivo je podignite, kćeri. Moramo je odneti u postelju."

Dierna je jedva smogla snage da progovori. "Nije... to... moj bol. Moram da se... odmorim, ali ti... Adven... idi do svetog kladenca. Neko... dolazi... pokušaj da Vidiš ko je to!"

Dierna je čitavo popodne ležala u hladnoj tami svoje kuće, koristeći sve što je ikada nučila kako bi održala trans koji će je poštediti bola. Fizička patnja postepeno postade podnošljiva, ali u njoj je raslo osećanje potrebe. Karausije ju je tražio, ali hoće li je naći na vreme?

Bio je to dobar plan, pomisli Karausije, zaustavivši konja i isprekidano dišući, ali ipak je procenio svoju izdržljivost. Uprkos zavojima, svaki korak nanosio mu je nepodnošljiv bol. Kada je trebalo da izabere hoće li se zaustaviti ili izgubiti svest, procenio je

da bi pauza zahtevala manje vremena. Ali morao je da zastaje sve češće i češće, a prilikom poslednjeg zastanaka stigla je galopom zaštitnica, da javi kako su im Durotrizi na tragu.

"Hajde da ovde napravimo zasedu", reče Teudibert. Karausije odmahnu glavom. Šuma je bila suviše gusta za manevrisanje, ali ne i dovoljno gusta da pruži zaklon. "Onda ćemo se podeliti", reče ratnik. "Deo će produžiti niz dolinu, gde je tlo meko, pa će se naši tragovi dobro videti. Vi skrenite preko vresa. Uz malo sreće, poći će za nama."

Imperator klimnu glavom. Tako će se spasti bar deo njegovih ljudi. Znao je da je to jedini način da ih natera da ga ostave. Alektus jeste izdajica, ali ovi mladići položili su mu zavet i neće dobrovoljno nadživeti svog zapovednika.

"Neka vas Hehalena čuva." Prizvao je njihovu boginju da im pomogne dok su žurno odlazili.

"Hajde da pođemo", reče Teudibert, "dok njihova buka još zaklanja našu."

Teudibert je držao njegove uzde, jer se Karausije sada jedva držao u sedlu; uspeo je da savlada bolni uzvik kada je od konjskog koraka opet osetio talase bola.

Tokom naredna dva dana isti prizor ponovio se nekoliko puta. Menapijci su bili izdržljivi i navikli na teška putovanja, ali Durotrizi su poznavali zemlju. Varke su neko vreme uspevale, ali neprijatelj ih je stalno ponovo pronalazio. Karausijeva jedina nada bila je da stigne na Avalon, gde će ga čuvati poštovanje Britanaca prema svetom ostrvu.

Po podne trećega dana stigli su na istočni kraj močvara Letnje Zemlje. Sada je Karausije već bio preslab da bi sam sedeo na konju, pa je jahao privezan za Teudiberta. Menapijci su se razumeli u močvare, ali ne na konju. Poslali su dva čoveka da idu dalje sa životinjama. Preostala šestorica zadržala su samo konja koji je nosio Karausija, pa počеше da obilaze jezero, tražeći selo naroda iz močvare čiji bi žitelji mogli da ih prebace u Avalon.

Nije im palo na pamet da su Britanci već pogodili kuda su se uputili i da su odjahali preko grebena Poldens da bi ih presreli. Karausije, koji bi to mogao da predvidi, sada više nije mogao da

razmišlja. Trgao se tek kada je Teudibert naglo zaustavio konja, psujući. On se uspravi u sedlu i otvori oči.

Padalo je veče. Preko mirne vode videle su se sojenice naroda iz močvare. Pred njima se nalazio komadić čvrstog tla, a na njemu se jasno videla grupa konjanika.

"Sakriću vas u močvari", reče Teudibert, odvezujući uže koje ih je držalo zajedno i vezujući slobodan kraj svom gospodaru oko pojasa.

"Ne..." jeknu Karausije. "Radije ću umreti u borbi. Ali pošalji Edfrida u to selo. Neka ih zamoli da pozovu Gospu od Avalona."

Još pre nekoliko trenutaka nije mogao ni da se pomeri, ali sada, ugledavši neprijatelja, uspeo je da sjaše i isuče mač.

"Baš dobro", reče Teudibert kad su jahači pošli ka njima. "Umorio sam se od bežanja." On se nasmeši, a Karausije je jedva smogao snage da mu uzvrat.

Na kraju se sve svede na užasno jednostavne stvari. Osećao je to i ranije pred bitku, kada svi planovi i pripreme postaju nevažni dok stojiš licem u lice sa neprijateljem. Ali ranije je bar počinjao borbu nepovređen. Ovog puta mogao se nadati jedino da zada dva ili tri dobra udarca pre nego što ga obore.

U ušima mu je odjekivao topot kopita. Jedan konj se okliznu i pade, ali ostali su mu se približavali zastrašujućom brzinom. Karausije se naže u stranu i zamahnu mačem na najbližeg jahača. Teudibertovo koplje blesnu i Britanac pade. Drugi jahač već je bio nad njima; imperator zakorači unazad u blatnjavu vodu, trudeći se da održi ravnotežu, ali konj iznenada zastade, uplašen od nesigurnog tla. Jahač se okliznu i zgrabi grivu da se zadrži; Karausijev mač ga pogodi u bok.

Naredni trenuci protekoše kao niz nepovezanih slika. Stajao je leđa u leđa sa Teudibertom, napola oslonjen o njega. Oseti je udar, i još jedan, i znao je da je pogođen, ali više nije osećao bol. Zatreptao je, osvrćući se, i upitao se da li tako slabo vidi zbog tame ili zbog gubitka krvi. Stizalo je još jahača. Teudibert iznenada jeknu, i Karausije se zatetura jer je naglo izgubio oslonac. Poslednji trzaj gneva ponese ga da se okrene, zamahujući. Udarac je pogodio Teudibertovog ubicu u vrat dok se saginjao da izvuče koplje.

Karusije se zatetura, trudeći se da podigne mač. No, nije više

bilo protivnika. Oko njega je ležalo desetak tela; neki su ječali, neki su već bili mrtvi. Sa druge strane grebena čuli su se zvuci borbe, ali ništa nije mogao da vidi. Potom i to nestade. Moji odvažni menapijski momci pružili su mi poslednju priliku, pomisli on. Ne smem je protraćiti.

S desne strane primetio je vrbe, gotovo srasle kraj same vode. Ako se tamo sakrije, niko ga neće naći. Vrtelo mu se u glavi od gubitka krvi, ali odnekud je smogao snage da stigne do zaklona među drvećem.

Tri dana i tri noći Dierna je bdela, dok je njen duh stremio ka čoveku koga voli. No, krajem drugog dana dodir je postao isprekidan, kao da on povremeno gubi svest. Trećeg dana ponovo se javio bol, a sa njim i strepnja koju je jedva podnosila. Tek iza ponoći zapala je u nemiran san, pun košmara u kojima je bežala kroz krvavo more, progonjena demonima bez lica.

Probudila se na prvi predznak svitanja u otvorenim vratima, i shvatila da ju je trglo kucanje.

"Uđi..." šapnu ona. Sela je u krevet i shvatila da prvi put za tri dana ne oseća bol. Je li Karausije mrtav? Nije verovala u to jer još je osećala teret na duši.

Pred sivim nebom stajala je Lina. "Gospo, došao je neko od naroda iz močvare. Kaže da je bilo borbe na ivici jezera. Jedan ratnik stigao je do njihovog sela, zahtevajući da oni nađu njegovog gospodara i odvedu ga Gospi od Avalona..."

Dierna ustade, iznenađena što je tako nesigurna na nogama, i uze svoj plašt. Lina je već nosila kotaricu sa melemima i zavojima. Sveštenica joj se osloni o rame dok su silazile stazom, ali kada su stigle do barke, sveži vazduh već ju je oživeo.

Prošle su kroz maglu i stigle do sela naroda iz močvare, sa kućama podignutim na visokim motkama u trsci. Sitni, tamnopusi ljudi već su bili na nogama, a među njima je stajao visok, plavokos momak koji je išao gore-dole obalom, uznemireno se osvrćući.

"Domina", pozdravi je on primitivim vojničkim latinskim. "Durotrizi su nas napali - predvodio ih je Alektus. Gospodar Karausije je ranjen. Rekao je da ga dovedemo ovamo. I tako mi svih bogova,

učinili smo tako."

"Gde je on?" prekide ga Dierna.

Mladić zatrese glavom. "Poslao me je u selo po pomoć. No, ljudi su videli borbu i bili su uplašeni. Koliko sam razumeo", on se osvrte oko sebe, "oni meni izgledaju kao deca, ali znam da su odrasli ljudi. Vratio sam se na bojište i našao samo mrtve. Ali moj gospodar nije među njima. Ovi mali nisu hteli ni da se maknu tokom noći, jer se plaše demona. Tragamo od prvog svitanja, ali Karausija nismo našli!"

Imperator Britanije ležao je pola u jezeru, a pola na obali, gledajući kako mu se krv meša sa jezerskom vodom, bojeći je u crveno pod prvim zracima sunca. Nikada nije ni pomislio da svitanje može da bude toliko lepo. Noć je bila puna užasa. Satima se trudio, puzao preko korenja drveća i zaobilazio blato koje je pretilo da ga uhvati u svoj sluzavi zagrljaj. Neko vreme je svakako bio u groznici, ali sada mu je bilo hladno - suviše hladno - toliko da nije mogao da oseti noge. Nije očekivao da će tako skončati.

Belo obličje labuda iziđe iz magle koja je lebdela nad vodom i prođe kraj njega, ljupko kao u snu. Sa mesta gde je ležao nije video bregove, pa je mogao za zamisli kako se nalazi u svojim rodnim močvarama, tamo gde se otac svih reka grana u mnogo rukavaca, tražeći more. U njegovoj domovini, setio se, ljudi se predaju bogovima trostrukom smrću. Mračno je stegao usne kada je shvatio da je on već prošao dve trećine toga - bio je izboden na desetak mesta i napola udavljen.

Ovo je dar, pomisli on. Povratio sam se, umesto da umrem u bunilu. Najmanje što mogu jeste da dovršim posao... Mudročću odnekud izvan ovog života setio se: Boginja nikada ne umire, ali Bog daje svoj život zemlji. Sada je znao da je to već radio, činom volje koji ga je pretvarao iz žrtve besmislenog nasilja u ponudu bogovima, učinjenu u nadi da će Boginja moći da je nekako iskoristi.

Uže kojim je bio vezan za Teudiberta još je stajalo oko njega. On nespretno opusti čvor i premesti petlju sebi oko vrata, a drugi kraj priveza za koren drveta. Stajaće uspravno koliko god bude mogao, jer jutro je veoma lepo, ali znao je da neće dugo izdržati.

Negde iza ove magle nalazi se carica njegovog srca. Hoće li saznati koliko ju je voleo? Ovo je dar za tebe, pomisli on, i za boginju kojoj služiš. Rođen sam preko mora, ali moja smrt pripada Britaniji. Možda to nije ni važno. Dierna mu je jednom rekla da su, iza lica koja nose, svi bogovi jedno. Jedino je žalio što nije još jednom video more.

Sunce se podizalo sve više, blistavo poigravajući na vodi. Odsjaji su gotovo isti kao na okeanu, pomisli on... a onda je to bio okean, i brujanje u ušima bila je pesma vetra u jedrima, a vrtoglavica je bila propinjanje broda koji ga nosi preko mora. Sad mu je sinulo: kao što su bogovi jedno tako su i vode jedno, sve potiču iz materice Boginje, sve su isto, najdrevnije more.

Pred njim se iz okeana podiže ostrvo, oivičeno liticama od crvenog kamena i zelenim poljima iza njih. U središtu se nalazilo šiljato brdo, s čijeg je vrha sijao pozlaćeni krov hrama.

Poznavao je to mesto, a poznao je i sebe, sa sveštenečkim oznakama na čelu i kraljevskim zmijama na podlakticama. Istupio je napred, podigavši ruke u pozdrav, ne mareći više za telo koje je ostavio za sobom, beživotno i vezano.

Preko vode se čuo glas žene koja će, iz života u život, uvek biti njegova voljena. Dozivala ga je.

Dierna je koračala obalom jezera, dozivajući svog voljenog. Sada, kada je Karausije toliko blizu, veza između njih će je privući. Znala je da ostali idu iza nje, ali držrala je oči zatvorene, prateći miris duha između svetova. Kada je uspela, znala je to po svesti na oba nivoa da je drugi deo njene duše u blizini.

Dierna otvori oči i ugleda ljudsko telo, zapleteno u korenje drveća i napola potopljeno, toliko prekriveno blatom i komadima trske da je izgledalo kao da se već stopilo sa tlom na kome je ležalo. Edfrid je protrčao kraj nje, stao kao ukopan kad je ugledao konopac oko Karausijevog vrata i načinio znak poštovanja pre nego što je pružio ruke i drhtavim prstima oslobodio i izvukao na obalu telo svog gospodara.

Ljudi iz močvare užasnuto su šaputali, ali Edfrid je molećivo pogleda. "Ovo nije bila sramna smrt. Da li razumete?"

Ona klimnu glavom, stegnutog grla. Zar nisi mogao da sačekaš još malo? jecalo je njeno srce. Zar nisi mogao da ostaneš da se oprostiš sa mnom?

"Odneću ga i prirediću mu pogreb dostojan heroja..." počeo mladić, ali Dierna odmahnu glavom.

"Karausija je naša Boginja odabrala da bude kralj. U ovom i u drugim životima, on je vezan za ovu zemlju. A preko njega", dodade ona kad ju je prosvetlilo novo saznanje, "preko njega je i vaš narod vezan za Britaniju, i jednog dana će joj pripadati. Umotaj ga u moj plašt i položi ga u barku, i načinićemo mu grobnicu u Avalonu."

Tokom čitavog tog dana, najdužeg u godini, Gospa od Avalona sedela je u svetom gaju kraj kladenca, čuvajući telo svog imperatora. Kad bi vetar promenio pravac, čula je odlomke pesme druida sa vrha Tora. Ildeg je vršila ulogu Vrhovne sveštenice. Dierna je odavno naučila da suzbija osećanja kada treba nešto uraditi, ali takođe je naučila da ima trenutaka kada čak ni obuka ne može da nadvlada krik iz srca. Stvarno posvećeni moraju da znaju kada dođe takvo vreme i da se povuku, kako magija ne bi pošla naopako.

Da sam danas u krugu, svakako bih ga uništila, pomisli ona, gledajući Karausijevo mirno lice. Još sam u plodnim godinama, ali sada se osećam kao Smrt...

Oprali su Karausija vodom sa svetog kladenca i povezali mu strašne rane. Sada su mu pripremali grob kraj Gavena, sina Eilaninog, koji je, prema predanju, i sam bio delom Rimljanin. Sahraniće ga kao kralja Britanije, ali to će ipak biti hladna postelja za čoveka sa kojim je legla u radosti.

Kad bih se usudila, bacila bih se u grob sa njim i proslavila Veliki Obred kao u davna vremena, kada je kraljica sledila svog kralja i na Drugi Svet... Ali ona mu nije bila žena, i tuga zbog toga nanosila joj je još veći bol nego gubitak, i proklinjala je svoj ponos koji ju je zaslepio pred glasom sopstvenog srca. Jer sve ovo bilo je njeno delo, sada je to videla - njene odluke naterale su Karausija i Teleri u brak bez ljubavi i dovele su do Alektusove izdaje. Da se nije uplela, Karausije bi još plovio svojim voljenim morem, a Teleri bi bila srećna kao sveštenica Avalona. Dierna se zanjihla, obgrlivši grudi rukama, i

zaplaka zbog svih njih.

Mnogo kasnije, kada su glasovi svečanosti zamrli i kada je dugi sumrak dugodnevice zaklonio zemlju, kao da se i bol koji ju je obuzeo konačno umirio. Dierna sede, trepćući, i osvrte se oko sebe. Osećala se ispražnjeno, kao da su joj suze sprale sva osećanja. No, ostala joj je jedna misao. Ona može da plače, ali noćas druge žene leže u muževljevom naručju, a deca im mirno spavaju, jer Karausije je odbranio Britaniju.

Izdaleka se začu tutnjava bubnja, spora kao otkucaji njenog srca. Dierna ustade dok je sa Tora silazila kolona druida u belim odorama. Sklonila se u stranu kako bi podigli kovčeg, i zauzela je mesto iza njega kada su ponovo počeli da se kreću. Sišli su do obale jezera, gde je barka obavijena crnim čekala da ponese gospodara mora na poslednje putovanje.

Grob je bio iskopan na Stražarskom brdu, najdaljem ostrvu koje je ostalo unutar magle, Kapiji Avlona. Za one koji ne mogu da prođu kroz maglu, na ostrvu nije bilo ničeg zanimljivog, osim siromašnog sela naroda iz močvare u podnožju brega, isto ko što u tom svetu u podnožju Tora nije bilo ničeg sem par hrišćanskih koliba. No, nekada davno ovde je sahranjen drugi Branitelj Avalona, kako bi njegov duh mogao i dalje da štiti Dolinu. Kada je došao ovamo, druidi su tom titulom pozdravili i Karausija. Bilo je sasvim prikladno da njegovo telo počiva kraj tela onoga zbog koga je titula i smišljena.

Kada su stigli do Stražarskog brda, pala je noć. Grob su okružavale baklje; njihova svetlost širila je prividnu toplotu preko lica čoveka koji je tu ležao, i odsijavala se sa bele odeće na druidima i plave na sveštenicama. No, Dierna je bila zaogrnutu crnim, i mada je svetlost poigravala i odbijala se od utkanih zlatnih niti kao da su u tkaninu uhvaćene zvezde, nije mogla da se probije kroz senku, jer noćas je ona bila Gospa od Tame.

"Sunce nas je napustilo..." tiho reče sveštenica kada je pesma prestala. "Ovaj dan je vladao, ali sada je pala noć. Od ovog trenutka, moć svetlosti će se smanjivati, sve dok zimska hladnoća ne okuje svet." Dok je govorila, kao da se čak i sjaj baklji umanjio. Učenje Misterija pridaje veliku važnost cikličnim promenama prirode; sada ih je razumela čitavom dušom.

"Duh ovog čoveka nas je napustio..." Glas joj je jedva primetno zadrhtao. "Vladao je u sjaju, kao sunce, i opao je, kao sunce. Kuda sunce odlazi kada nas napusti? Kažu da odlazi u južne zemlje. Tako i njegov duh sada putuje u Zemlju Leta. Žalimo što smo ga izgubili. Ali znamo da će se, u srcu zimske tame, sunce ponovo roditi. I zato dajemo ovo telo zemlji od koje je stvoreno, u nadi da će njegov blistavi duh jednom ponovo steći telo i doći među nas, u času kad bude potreban Britaniji."

Dok su polagali telo u grob i počinjali da ga zatrpavaju, Dierna začu kako neko plače, ali njene oči bile su suve. To što je rekla njoj nije probudilo nadu - nije više bila u stanju da se nada. Ali Karausije nije odustao od borbe kad se sudbina okrenula protiv njega, i znala je da ni ona to neće učiniti.

"Karausije ima svoju pobedu. Ali ima je u svetlu duha. U ovom svetlu, njegov ubica je još živ i razmeće se svojim delom. To je učinio Alektus - Alektus, koga je on voleo - Alektus, koji mora da plati za svoju izdaju! U ovom trenutku, kada se plime moći okreću ka propadanju i gašenju, poslaću na njega svoju kletvu."

Dierna duboko udahnu i podiže ruke ka nebesima. "Moći Noći, prizivam vas, ne magijom već po drevnim zakonima Neophodnosti, da padnete na ubicu. Neka mu nijedan dan ne bude sjajan, nijedna vatra topla, nijedna ljubav iskrena, sve dok ne plati za svoj zločin!"

Ona se okreće i pokaza ka jezeru koje se blago talasalo.

"Moći Mora, materice iz koje smo svi rođeni, moćnog okeana čije struje nas sve nose, neka svi pravci koje izabere pođu naopako! Podigni se i progutaj ga, o More, i udavi ga u svojim mračnim plimama!"

On kleče kraj groba i zagnjuri prste u rastresitu zemlju.

"Moći Zemlje, kojoj sada predajemo njegovo telo, neka čovek koji ga je ubio ne nađe mira na tvojoj površini! Neka sumnja u svaki svoj korak, i u svakog čoveka od koga zavisi, i u svaku ženu koju voli, dok ponor ne zine pod njim da ga proguta."

Dierna ustade, mračno se smešeći zapanjenim licima oko sebe. "Ja sam Gospa, i šaljem na Alektusa, sina Cerialisovog, kletvu Avalona. Tako sam rekla, i tako će biti!"

Godišnji ciklus je tekao ka žetvi, ali iako je vreme ostalo lepo, zemljom se širila letnja oluja glasina. Imperator je nestao. Neki su govorili da je mrtav, da ga je Alektus ubio. Ali drugi su to poricali, jer gde je onda telo? Krije se od neprijatelja, verovali su. Treći su opet šaputali da je pobjegao preko mora, da se pokori Rimu. Bilo je sigurno jedino to da se Alektus proglasio za vrhovnog kralja, i da je poslao jahače širom Britanije da pozovu poglavice i zapovednike na veliko polaganje zaveta u Londiniumu.

Narod Londiniuma se radovao. Teleri se trže od huke i čvršće pritegnu kožne zavese na nosiljci. Unutra je bilo tesno, ali nije mogla da podnese buku, ili joj je možda smetala pažnja tolikih očiju, tolikih umova usmerenih ka njoj. Bilo je durgačije kad je ranije dolazila ovamo, sa Karausijem. Kada mu se pridružila ovde, on je već bio prihvaćen kao imperator. Razlika je u tome što je sada i ona deo ceremonije. Trebalo bi da je ponosna i uzbuđena. Zašto se onda oseća kao zarobljenik u trijumfalnoj povorci nekog rimskog vojskovođe?

Bilo je nešto bolje kada su stigli u baziliku, iako je i tu bilo previše sveta. Stolovi su bili spremni za gozbu. Prinčevi i magistrati koji su već sedeli za njima odmeravali su je sa manje radoznalosti i više proračuna. Teleri je pokušavala da drži glavu visoko, ali čvrsto je stezala oca za ruku.

"Čega se plašiš?" upita princ. "Ti si već carica. Da sam samo pomislio, dok si bila mršavo devojče, da podižem Gospu od Britanije, mogao sam ti kupiti grčkog učitelja."

Ona ga pogleda i vide sjaj u njegovom oku, pa pokuša da se nasmeši.

Zbrka boja na dnu dugog prolaza pretvori se u ljudske prilike. Ona ugleda Alektusa, ogrnutog purpurnim plaštom, nekako sitnog u poređenju sa krupnim ljudima oko njega. Oči mu sinuše kad ju je ugledao.

"Prinče Eidine Minoče - budi dobrodošao", zvanično reče on. "Doveo si svoju kćer. Pitam te sada hoćeš li mi je dati za ženu."

"Gospodaru, zato smo i došli..."

Teleri pogleda jednog, pa drugog. Zar niko neće pitati nju? No, možda je ona svoj pristanak dala već one noći u Durnovariji, a ostalo

- ubistvo Karausija i sve što je usledilo - bilo je samo posledica.

Ona istupi, i Alektus je uze za ruku.

Gozba koja je usledila kao da nije imala kraja. Teleri je brljala po tanjiru, malodušno slušajući razgovore. Raspravljalo se o poklonu koji je Alektus razdelio vojsci po svom proglašenju. To je bila tradicija, pogotovo kada je novi imperator uzurpator, ali Alektusovi pokloni bili su velikodušni čak i po tom merilu. Trgovci su se, s druge strane, nadali novim povlasticama. Samo su poglavari starih keltskih loza obraćali nešto pažnje na nju, i sada je shvatila da je njen otac u pravu, i da su došli delom i zbog nje.

Do trenutka kad su se mladenci uputili u krevet, Alektus je bio prilično pijan. Teleri ga je pridržavala dok se teturao, i sada je shvatila da ga je uvek viđala samo potpuno prisebnog. Zagrljaj njenog prvog muža bio je nešto što treba otrpeti. Dok je pomagala Alektusu da se svuče, počela je da se pita hoće li njen drugi muž uopšte moći da obavi svoju bračnu dužnost.

Uspela je da ubaci Alektusa u veliki krevet, pa je legla kraj njega. Sada, kad su ostali nasamo, morala je da ga pita mnogo stvari - između ostalih, i o Karausijevoj smrti. Nije se iznenadila što je osetila krivicu kada je čula da je ubijen; od trenutka kada je prihvatila Alektusovu ljubav, razumela je, donekle, šta on namerava. Ali nije očekivala bol.

Kada se okrenula ka njemu, on je već hrkao. Usred noći, Alektus se trže iz sna, vrišteći da dolazi Konstantin sa ogormnom vojskom i krvavim kopljima. Privio se uz nju, jecajući, i Teleri ga je tešila kao da je dete. Bio je srećniji dok je služio Karausija. A ona, ako ne srećna, barem je imala čast. Koje od njih troje je krivo za ovu tragediju? Možda bi trebalo da okrivi Diernu, gorko pomisli ona.

Posle nekog vremena Alektus počne da je ljubi, grleći je sve grčevitije, sve dok je nije uzeo sa očajničkom hitnjom. Na kraju je ponovo zaspao, ali Teleri je dugo ležala budna u mraku. Ona, koja je sanjala o slobodi, sama je odabrala ovaj kavez. Ali sada je to učinjeno, i moraće da trpi.

Kada je konačno zapala u nemiran san, počela je da se moli Boginji kao što nije od detinjstva, dok je još sanjala da pobegne iz očeve kuće.

U Avalonu je i Dierna trpela. Kletva protiv Alektusa je poslata; njeno ispunjenje mora se prepustiti većim silama. Ali neko vreme činilo joj se da te sile ne mare za nju. Prošla je godišnjica Karausijeve smrti, a svet se okretao dalje. Sveštenica je čekala, ali nije znala na šta.

Prošla je još jedna godina. Ako Britanija i nije bila srećna pod Alektusovom vlašću, niko se nije usuđivao da suviše glasno govori protiv njega. No, on je i dalje plaćao varvarima, i obale su bile mirne. Što se tiče Konstantina, iako je njegova flota pobedila Karausijevu, pretrpela je velike gubitke, i kao što je Karausije i predvideo, biće potrebno mnogo vrmena i novca dok se izgradi dovoljno brodova za napad na ostrvo.

Mesec je stajao visoko na nebu. Iako je počeo da opada, i dalje je bio dovoljno blistav da okolne zvezde izblede. Krov Kuće Devojaka je blistao, kao i stubovi Puta Procesije. Dierna duboko udahnu hladni noćni vazduh. Oko nje je vladala tišina. Nemir koji ju je sprečavao da zaspi mora da potiče iznutra. Nešto se menja i osećaju se odjeci u unutrašnjim ravnima.

Prošla je još jedna godina otkako je Britanija odbacila gospodara koga je odabrao Avalon, i za sve to vreme Vrhovna sveštenica nije napuštala svoje ostrvo, ali povremeno su do njih stizale glasine. Konstantin je konačno krenuo u invaziju. Govorilo se da se iskrcao kod Londiniuma, i da su ga tamo dočekale snage Vrhovnog kralja. Druge glasine govorele su o iskrcavanju kod Klauzentuma i maršu na Kalevu. Da je Karausije ostao živ, koristila bi svu magiju Avalona da mu pomogne. Ali sada se više nikada neće uplitati u događaje u spoljašnjem svetu.

Već je htela da se vrati u krevet, kada je ugledala nekoga kako trči uz brdo. Bila je to Lina, kojoj je bilo određeno da bdi kraj svetog kladenca. Vrhovna sveštenica se namršti i pođe joj u susret.

"Pssst, tu sam." Ona zagrlji devojkicu i povede je ka najbližoj klupi. "Uzdahni duboko, još jednom. Sad je sve u redu..." Grčila je Linu sve dok nije prestala da plače i drhti. "Kaži mi, kćeri, šta te je uplašilo?"

"Kladenac!" Lina drhtavo uzdahnu. "Mesečina je blistala na vodi,

blistala je kao ogledalo. Pogledala sam u nju, i iznenada se oko mene pojavila magla i ugledala sam ljude kako se bore mačevima. Bilo je strašno! Toliko krvi! Drago mi je što nisam čula vriske."

"Jesu li to bili Rimljani? Jesi li videla Alektusa?"

"Mislim da jesu - rimljanski vojnici napadali su britanski logor. Šatori su goreli. Sve se videlo od svetlosti meseca i požara. Rimljani su bili pod punim oružjem, ali naši su spavali. Neki su imali vremena da zgrabe štitove, ali većina je bila goloruka. Najžešća bitka bila je oko mršavog, tamnokosog čoveka sa zlatnom trakom oko čela. Borio se odvažno, ali ne naročito vešto."

Alektus! pomisli Dierna. Moja kletva konačno je stigla na cilj.

"Njegovi ljudi ginuli su jedan po jedan. Rimljani su pozvali kralja da se preda, ali on nije hteo, i zato su ga proburazili kopljem, ponovo, i ponovo, i ponovo, dok konačno nije pao."

"Znači, mrtav je", glasno reče Dierna, "a Karausije je osvećen. Budi mirna, mila moja, i neka se smire oni koji su ga izdali. U nekom drugom životu, možda ćemo se ponovo sresti."

Te jeseni, dok je Cezar Konstantin ležao na lovorikama u prestonici koju je vratio Rimu, zemlju zahvatiše jake kiše. U dolini Avalona, oblaci su zaklanjali Tor i ležali nisko nad vodom, kao da se stapaju sa maglama koje ga štite. No, uprkos olovno sivom nebu, Dierna je osećala da joj je veliki teret pao sa srca, a njene sveštenice, primivši njeno raspoloženje, počele su da govore o izgradnji novih zidova oko staja i o zameni krova na glavnoj sali.

Jednog jutra, ubrzo posle ravnodnevice, devojka zadužena za ovce vratila se plačući, jer je jedna ovca prošla kroz privremenu ogradu i nestala. Pošto su se, posle mnogo nedelja nerekidne kiše, oblaci najzad istanjili toliko da bi možda propustili i koji zrak sunca, i pošto je posle mnogo meseci mirovanja poželela da se malo razmrda, Dierna dobrovoljno pođe u potragu za njom.

Nije bilo lako. Nivo vode porastao je zbog kiše, i neka mesta koja su inače bila potpuno suva sada su se takođe pretvorila u močvaru. Dierna je pažljivo birala put, pitajući se otkuda glupoj životinji pomisao da uopšte odlazi sa brda. No, u mekom tlu bilo je lako tražiti tragove, i ona je išla za njima oko brda, iznad svetog kladenca, pa

kroz voćnjake. Tragovi su se nastavljali, duž obale jezera, prema niskom bregu ostrva Briga, čiji je oltar bio okružen jabukovim drvećem.

Dierna zastade, mršteći se, jer brdo, koje se samo u govoru računalo za ostrvo, sada je stvarno bilo okruženo vodom. Nad močvarom je ležala magla, još pregusta da bi se videlo nebo, ali propuštala je odsjaje sunca. I pod tim nejasnim svetlom činilo joj se da pod drvećem vidi nešto sivo. Znala je gde mora da je staza, mada nije mogla da je vidi. Pokupivši štap sa zemlje, kako bi mogla da opipava tlo pred sobom, ona poče da gaca kroz vodu.

Magla se kovitlala oko nje, pri prvom koraku kao veo, ali posle trećeg pretvorila se u zavesu koja je sakrila i mesto sa koga je pošla i ono kuda je pošla. Ona zastade, obuzeta drevnom panikom, osećajući kako joj blatnjava voda pljuska oko članaka. Ovo je moja zemlja! pomisli ona. Poznajem ove staze otkako sam prohodala - morala bih da nađem put i vezanih očiju ili u snu! Ona duboko uzdahnu, prizivajući disciplinu koju je vežbala gotovo otkako živi na Avalonu.

Dok joj je tutnjava u ušima jenjavala, ona začu poziv.

"Di'na, pomози mi!"

Glas je bio slab, zbog udaljenosti ili iznurenosti, i još umrtvljen od magle. No, Dierna je napredovala.

"U pomoć... zar me niko ne čuje?"

Dierna jeknu, vida pomračenog od sećanja. "Beka!" Glas joj se slomio. "Nastavi da zoveš! Beka, dolazim!" Teturala se dalje, opipavajući put štapom.

"Oh, Boginjo, molim te - toliko sam se trudila da nađem put..." Reči nestadoše u nepovezanom mrmljnjju, ali bilo je dovoljno. Dierna se okrete i nađe se u dubljoj vodi, posegnu čulima jačim od vida, kao kada je tržila Karausija, i konačno ugleda obris drveta, a kraj samog njegovog korenja, žensku priliku.

Videla je mokru crnu kosu, mlitavu kao morska trava, i tanku, blatnjavu šaku. Telo je, dok ga je vukla na više tlo, bilo lako kao dečije. Dierna privi ženu na grudi i zagleda se... pravo u Telerine oči.

"Mislila sam..." od zbunjenosti joj se vrtelo u glavi. "Mislila sam da si moja sestra..."

Čuđenje na Telerinom licu nestade, i ona zatvori či. "Izgubila sam se u magli", šapnu ona. "Mislim da sam bila izgubljena još od kako si me oterala. Pokušavala sam da se vratim na Avalon."

Dierna je bez reči zurila u nju. Kada je čula da se Teleri udala za Alektusa, poželela je da prokune i nju, ali nije imala snage. Moglo se reći da je, čak i bez kletve, Teleri bila kažnjena istim onim moćima koje su uništile Karausijevog ubicu. Ali Teleri je još bila živa. Magla je lebdela oko njih kao lepljivi veo. Na čitavom svetu nije videla ništa živo sem Teleri, i sebe, i jabukovog drveta.

"Prošla si kroz maglu..." polako reče Dierna. "To može samo sveštenica, ili ako se ide kroz Vilinsku Zemlju."

Misao se pojavljivala polako, kao iz duboke vode. Može li da oprostí ovoj ženi, zbog čije se ljubavi Alektus okrenuo protiv svog kralja? Može li da oprostí samoj sebi, što je bila toliko uverena da zna volju Boginje da im je svima nametnula ovakvu sudbinu? Dierna uzdahnu, oslobađajući se tereta za koji nije ni znala da ga nosi.

"Nisi mene tražila... Oprosti mi..."

"Misliš? Obećavam da ću se prema svakoj ženi u ovom hramu ponašati kao da mi je sestra, majka i kćer, kao da mi je rod rođeni..." Svešteničin glas dobijao je na snazi dok je ponavljala zavet Avalona.

"Dierna..." Teleri podiže pogled, a njene crne oči, još tako lepe na tom izmučenom licu, ispuniše se suzama. Dierna pokuša da se nasmeši, ali sada je i sama plakala i mogla je samo da zagrlí drugu ženu, njišući je kao dete.

Nije znala koliko je vremena prošlo pre nego što su se smirile. Još ih je okruživao beli oblak, i bilo je hladno.

"Izgleda da ćemo biti zarobljene ovde, osim ako se magla ne razide", reče ona sa lažnom veselošću. "Ali nećemo gladovati, jer na drvetu ima još jabuka." Ona blago nasloni Teleri o stablo i ustade da ubere jednu. Pri tom primeti pokret u vazduhu malo dalje od ostrva; a onda, kao da se zgusnula iz magle, pojavi se ženska prilika na malom splavu sa motkom, nalik na onakve kakve koristi narod iz močvare.

Dierna se ukoči, čkiljeći da bolje vidi. Žena joj je izgledala poznata, a ipak, dok se prisećala ljudi iz sela u močvari, nije mogla da joj se seti ni lica ni imena. Uprkos hladnoći, nepoznata je bila

bosonoga i obučena samo u haljinu od jelenje kože, sa vencem od crvenih bobica na čelu.

"Zdravo", jedva je uspela da progovori. "Može li tvoj splav da prenese na Tor dve izgubljene žene?"

"To jest, Gospu od Avalona, i buduću Gospu od Avalona... Zato sam i ovde", dopre do nje odgovor.

Dierna zatrepta, a onda konačno shvati ko je došao po njih i duboko se pokloni.

Žurno, kako Vilinska Kraljica ne bi nestala kao što se i pojavila, Dierna podiže Teleri na splav i pope se za njom. Sledećeg trenutka splav je već klizio ka oblaku. Magla je tu bila veoma gusta i sjajna, kao što ponekad izgleda kad se prolazi kroz nju ka spoljašnjem svetu.

Ali sjaj koji ih je dočekaao kada su izišle bila je jasna svetlost Avalona.

DIERNA GOVORI

Noćas, kada je izišao prvi pun mesec posle prolećne ravnodnevice, Teleri se popela na proročko sedište. Odavno nije korišćen taj oblik Vida, još od vremena Gospe Kaileje, pre nego što su sveštenice živele na Avalonu, ali dugo pamćenje druida sačuvalo je čitav obred. Sada mi Vid retko dolazi, a bio nam je veoma potreban, i vredelo je rizikovati jedan pokušaj.

Svetom sada vlada Konstantin, sin Konstantina Hlorusa, a hrišćani, mada je neko vreme izgledalo da će se sami uništiti međusobnim svađama, ujedinili su se pod Dioklecijanovim progonima i sada vladaju kao miljenici njegovog naslednika. Bogovi Rima bili su sasvim zadovoljni da dele naklonost naroda Britanije sa našima, ali hrišćanski bog je ljubomoran gospodar.

Teleri se u Avalonu popela na visoko sedište, dok joj je crna kosa padala kao veo, a svete biljke omogućile su joj viziju onoga što će biti.

Videla je Konstantina kako veličanstveno vlada i kako ga nasleđuju nedostojni sinovi. Drugi imperator, kasnije, trudio se da vrati stare bogove i umro je mlad u dalekoj zmelji. U njegovo vreme, varvari su ponovo napali Britaniju, a posle njih narod iz Eriua. Ali uprkos svemu, naše ostrvo je napredovalo kao nikada ranije, osim hramova starih bogova, koje su uništili hrišćani; oni našu Boginju zovu demon, a uništeni hramovi dižu osmuđene zidove ka nebu.

Posle nekog vremena, drugi britanski general ugledao se na Karausija, proglasio se za imperatora i odjedrio sa svojim legijama put Galije. Ali bio je poražen, a ljudi koje je poveo sa sobom ostali su u Armorici. Sada je u imperiju počeo da se sliva talas za talasom varvara iz Germanije, i na kraju su prošli i kroz kapije Rima. Britanija, napuštena od legija, konačno je proglasila nezavisnost.

Prošlo je više od stoleća, i Obojeni Narodi počeli su da stižu sa severa, uništavajući zemlju. Teleri je tu počela da govori o novom gospodaru, koga su ljudi nazvali Vortigern, Vrhovni kralj. Poticao je od stare loze, kao i Alektus, ali, kao i Karausije, doveo je preko mora saksonske ratnike da bi zaštitio svoj narod.

Tu sam pokušala da zaustavim priliv vizija, da upitam kakvu ulogu, u toj čudnoj budućnosti, može da ima Avalon.

Ona je na to kriknula u odgovoru bez reči, opsednuta slikama suviše haotičnim da bi ih razumela. Pohitala sam da je vratim svesti, jer zaista je putovala vrlo daleko.

Teleri sada spava. Moj mir je narušen, jer, i dok ležim, slike koje je videla žive u mom sećanju, i bojim se, u zemlji koja odbacuje Boginju i sva Njena dela i mudrost, za sveštenice koje će doći posle nas na ovo sveto ostrvo.

Treći deo: KĆER AVALONA

@03 = 440-452. n.e.

17.

Neobično jak mraz držao je čitavu Britaniju okovanu ledom. Iako je do Samena ostalo još deset dana, poslednja oluja isisala je svu boju iz zemlje i ostavila ledenu ivicu na svakoj uzvišici, a vetar je bio mrazno hladan. Bilo je opasno kretati se čak i pravim rimljanskim putevima. Ostrvo Mona, odvojeno od britanskog kopna uzanim kanalom, ležalo je prekriveno ledenim mirom. Narod sa ostrva već danima nije viđao strance.

Vivijen je bila utoliko više iznenađena kada je pogledala kroz vrata štale i ugledala putnika kako skreće na stazu što je vodila ka farmi. Krupna, koščata mula na kojoj je stranac jahao bila je blatnjava sve to trbuha; stranac je, opet, bio toliko umotan u ogrtače i šalove da su mu se videla samo stopala. Zažmirkala je, na trenutak sigurna da ga poznaje. Ali to je, naravno, bilo nemoguće. Ona se saže da podigne tešku kofu sa mlekom, a onda pođe ka kuću, drobeći malim stopalima led koji je pokrio barice po stazi.

"Tata, stiže neki čovek, stranac..."

Glas joj je bio melodičan, tipično za sever, iako je rođena na mestu koje se zavlo Letnja Zemlja. Njen usvojeni brat jednom joj je šapnuo da ona potiče sa još neverovatnijeg mesta, ostrva po imenu Avalon, koje, zapravo, uopšte nije deo ovoga sveta. Otac ga je brzo ućutkao, i Vivijen, naravno, nije verovala u to, dok je bila budna, jer kako mesto usred kopna može da bude ostrvo? Ali ponekad, u snu, gotovo da se sećala i budila se sa čudnim osećanjem lišenosti. Njena prava majka bila je tamošnja Gospa, i jedino to je znala.

"Kakav stranac?" Njen otac, Neten, pojavi se iza ugla kuće, sa punim naručjem drva.

"Izgleda kao gomila krpa, sav je umotan zbog zime, ali takvi smo i ti i ja." Ona se nasmeši.

"Ulazi unutra, curo", Neten mahnu na nju svim onim drvima, "pre nego što se mleko smrzne."

Vivijen se nasmeja i prođe kroz vrata, ali Neten je ostao napolju, gledajući mulu kako polako napreduje stazom. Vivijen je spustila kofu i skinula ogrtač, a onda začu glasove i zastade da čuje. Betok,

njena usvojena mati, prestade da meša po loncu, pa i sama oslušnu.

"Talesine! Stvarno si ti", čule su Netena da govori. "Kakav te je zli vetar oduvao čak ovamo?"

"Vetar iz Avalona, koji nije čekao da se vreme prolepša", stiže odgovor neobično prijatnog glasa, iako je bio promukao od hladnoće.

"Sve mi se čini da nisi prešao toliki put samo da bi preneo Vivijeni pozdrave od majke!" odvrati Neten. "Ulazi, čoveče, pre nego što se sasvim smrzneš. Neću da se posle priča kako se najbolji bard Britanije smrznuo na mom pragu. Ne, ulazi, ja ću smestiti mulu kod mojih krava."

Vrata se otvoriše, i u kuću uđe visok i mršav muškarac. Vivijen ustuknu, zureći u njega, kada je počeo da odmotava šalove, rasipajući oko sebe parčice leda koji su se topili na dobro oribanom kamenom ognjištu. Ispod svih ogrtača nosio je belu vunenu odoru druida. Ono što je spolja kvarilo izgled jahača bila je kutija za harfu od fokine kože, koju je smaknuo sa ramena i pažljivo spustio na pod.

Potom se zadovoljno protegnuo. Vivijen je primetila da ima veoma lepe šake i kosu proređenu na temenu, toliko svetlu da se nije moglo odrediti je li plava ili seda. Zaključila je da će isto tako izgledati i kada ostari; zapravo, njoj je i ovako izgledao star. On primeti Vivijenin pogled i raširi oči.

"Ali ti si samo dete!"

"Navršila sam četrnaestu, i dovoljno sam odrasla za udaju!" odvrati ona, uspravljajući se, iznenađena toplinom njegovog osmeha.

"Pa, naravno - zaboravio sam koliko ličiš na svoju majku; ona mi doseže samo do ramena, ali svi uvek smatraju da je vrlo visoka."

On se nakloni njenoj usvojenoj majci, čije se mrštenje polako pretvori u mrgodnu ljubaznost. "Blagoslov ovoj kući i njenoj gospodarici", tiho reče on.

"I putniku koji je počastvovao naše ognjište", odvrati Betok, "mada ne verujem da nam zaista donosiš blagoslov."

"Ni ja", reče Neten, ulazeći kroz vrata.

Dok je on skidao ogrtač, Betok usu jabukovaču u drvenu čašu i ponudi je posetiocu. "Ali želim ti dobrodošlicu", dodade ona. "Večera će brzo biti gotova." Ona se okrete bakraču koji je visio nad vatrom,

a Vivijen poče da postavlja drvene činije na sto.

"Pa", reče Neten, "kakve su vesti?" Vivijen zastade da sluša, sa činijom u ruci.

Talesin uzdahnu. "Gospina kćer, Anara, umrla je prošlog meseca."

Moja sestra, pomisli Vivijen, pitajući se treba li da oseti tugu, pošto se te devojke uopšte nije sećala.

"Je li to ona što je bila udata za Vortigernovog sina?" poluglasno upita Betok.

Njen muž odmahnu glavom. "To je Idris, ali i ona je umrla, na porođaju, koliko sam čuo." On se obrati Talesinu. "Žao mi je što to čujem..." Čekao je, očito se pitajući zašto je bard prešao toliki put samo bi im to rekao.

"Gospa Ana me je poslala da dovedem Vivijen na Avalon..." reče Talesin.

"Moj dom je ovde!" uzviknu Vivijen, gledajući naizmenično oca i barda.

Talesin se još više uozbilji. "Znam. Ali potrebna si Gospi Ani."

"Oče! Reci mu da me nećeš pustiti!" kriknu ona.

Talesin iznenađeno pogleda Netena. "Nisi joj rekao?"

"Šta mi nije rekao?" podiže glas Vivijen. "Šta ovo znači?"

Neten porumene, izbegavajući njen pogled. "Da nisam tvoj otac i da nemam nikakvog prava da te zadržim; ali nadao sam se da to nikada nećeš morati da saznaš."

"Pa, čija sam onda kćer? Kažeš da nisi moj otac. Hoćeš li sada reći da Gospa nije moja majka?"

"Oh, jeste ti ona majka", mračno reče Neten. "Betok i ja smo dobili od nje ovu kuću kada smo te usvojili, i obećala je da će to biti uvek naša zemlja, a ti uvek naša kćer, osim ako nekim slučajem obe tvoje sestre umru ne ostavljajući za sobom žensku decu. Najstariju je zadržala kraj sebe da uči za sveštenicu. Pošto je sada mrtva, znači da si ti njena jedina naslednica."

Vivijen oseti da je prebledela. "I mene niko ni ne pita želim li da pođem?"

"Potreba Avalona važnija je od naših ličnih želja", blago reče Talesin. "Žao mi je, Vivijen."

Ona se ponosno uspravi, savlađujući suze. "Onda te neću kriviti. Kada moramo da pođemo?"

"Najradije bih rekao odmah, ali moja sirota mula mora da se malo odmori. Polazimo sutra u zoru."

"Tako brzo!" Ona odmahnu glavom. "Zašto me nije upozorila?"

"Ni smrt nikoga nije upozorila, mila. Dovoljno si odrasla da počneš obuku, a uskoro će putovanje biti potpuno nemoguće. Ako te ne odvedem sada, ne bi mogla da stigneš na Avalon sve do proleća."

Dok se penjala u potkrovlje da se spakuje, počеше da joj teku suze. Osećala se kao siročić. Bilo je jasno da je majka zove iz potrebe, a ne iz ljubavi. Avalon je bio lep san, ali nije želela da ostavi ljude koji su joj bili porodica, niti kamenito ostrvo koje je navikla da smatra svojim domom.

Talesin je sedeo kraj vatre, držeći u ruci čašu tople jabukovače. Lepo se naspavao, u toplom, prvi put za više dana. U ovoj kući vladao je mir. Ana je dobro izabrala kome će poveriti svoje dete. Šteta što nije mogla da je ostavi ovde. I nehotice se setio Gospe kakvu ju je poslednji put video, sa novim borama na visokom čelu i stegnutim usnama nad isturenim bradom. Sitna i ružna žena, možda bi rekao neko, ali od dana kada je stigao među druide, pre dvadeset godina, ona je Talesinu bila Boginja.

Anu je obučila rođena majka, a ovu tetka, tako mu mu rekli. Nije uvek kćer nasleđivala majku, ali tokom stoleća mnogo kćeri Avalona udalo se u prinčevske kuće Britanije, i one su slale svoje kćeri na sveto ostrvo da i same postanu sveštenice. Anino dete vodi poreklo, posredno, još od Siane, za koju se pričalo da je bila kćer Vilinske Kraljice.

On oseti pokret i podiže pogled. Sa potkrovlja se pojavi par nogu u pantalonama i obojcima. Gledao je neobičnu priliku, umotanu u široku tuniku, kako silazi niz lestvice i okreće se ka njemu, neprijateljski se mršteći. Talesin podiže jednu obrvu, i mrštenje se pretvori u nagoveštaj osmeha od koga se čitavo Vivijenino lice izmenilo.

"Je li to odeća tvog usvojenog brata?"

"Naučila sam da jašem kao muškarac; zašto se pri tom ne bih tako i oblačila? Tebi se ne dopada - hoće li se moja majka ljutiti?"

On brzo savlada osmeh. "Neće joj se dopasti." Sveta Boginjo, pomisli on, ista je kao Ana. Naredne godine biće vrlo zanimljive.

"Baš dobro!" Vivijen sede kraj njega i nalakti se na kolena. "To i hoću. Ako se bude protivila, reći ću joj da se ja protivim što me je odvela od kuće!"

Talesin uzdahnu. "Ne mogu da te krivim zbog toga."

Ne valja što te je poslala dok si bila vrlo mala, a potom te pozvala nazad bez ikakvog upozorenja, kao da si ti lutka na kanapu, pomisli on, ali Ana je uvek radila po svome. A i ja sam osetio njenu ruku na svom kanapu...

On primeti da se Vivijen ukočila i shvati da mu je čula misli. On bez razmišljanja načini jedva primetan pokret levom rukom; njeno iznenađenje nestade, i ona posegnu za šoljom. Moraće dobro da pazi. Ova malena možda ima dar jednak majčinom, mada još nije prošla obuku. A od Gospe od Avalona on nikada ništa nije mogao da sakrije.

Kad su konačno krenuli, već je bilo prošlo podne. Talesin je jahao mulu, a Vivijen malog planinskog ponija. Voda između ostrva i kopna bila je potpuno zaleđena, pa su mogli da je pređu jašući. Prošli su kroz selo nastalo kraj legionarske tvrđave u Segontiumu i uputili se putem koji su Rimljani izgradili preko zemlje Deceangla, sve do Deve.

Vivijen nikada nije jahala izvan ostrva Mona, i brzo se umorila. No, ipak je držala korak, ne pokazujući umor; druid, naučen da ne obraća pažnju na telesne zahteve, nije ni pomislio da bi mladoj devojci moglo biti teško da jaše tolike sate. No, ma koliko Vivijen bila sitna, imala je čvrstu građu tamnoputog naroda iz močvare od kojih je nasledila izgled. Nije videla majku od svoje pete godine, ali čvrsto je rešila da pred njom ne pokaže slabost. Stalno se pitala ko bi joj mogao biti pravi otac, i da li i on živi na Avalonu. Možda će je on voleti.

Jahala je dalje, sa smrznutim suzama na licu, i te noći legla je gotovo previše umorna da zaspi jer ju je sve bolelo. Postepeno, kako

su silazili na jug kroz dolinu Vej, navikla se na napor, iako i dalje nije volela jahanje, niti ponija koji joj je dodeljen. Ta životinja kao da je bila posednuta nekakvim demonom nezavisnosti - uporno je pokušavala da ide kuda ona želi, a želje joj se nimalo nisu slagale sa Vivijeninim.

Između Deve i Glevuma gotovo da i nije bilo tragova Rimljana. Noću su nalazili zaklon kod pastira, ili kod malih porodica koje su jedva opstajale u brdima. Svi su poštovali druida kao da im je u posetu došao lično bog, ali Vivijen su dočekivali kao da im je ravna. Kako su zalazili dublje na jug, putevi su postajali sve bolji, mada je i dalje bilo veoma hladno, i ponegde bi primetili vilu u rimljanskom stilu, okruženu prostranim njivama.

Malo severnije od Korinijuma, Talesin skrete na put ka jednoj takvoj vili, naizgled vrlo udobnoj staroj kući sa dvorištem oivičenim pomoćnim zgradama.

"Bila su vremena", reče druid dok su se primicali vili, "kada je sveštenik mog reda bio poštovani gost u svakoj britanskoj kući, a Rimljani su ga uvažavali kao pripadnika srodne vere. No, u poslednje vreme hrišćani su zatrovali um tolikom broju ljudi - oni poklonike svih drugih vera nazivaju demoni, čak i ako poštuju dobre bogove - da putujem prerušen u lutajućeg barda i otkrivam ko sam samo onima koji se drže starih običaja."

"A kakvi su u ovoj kući?" upita Vivijen kada su se oglasili psi čuvari, a na vratima se pojavili ljudi da vide ko stiže.

"Ovo su hrišćani, ali ne fanatični. Junije Priskus je dobar čovek, koji se stara o zdravlju svojih ljudi isto koliko i o svojim životinjama, ali pušta svakog da se stara o svojoj duši, a neobično voli da sluša harfu. Ovde će nas lepo primiti."

U susret im je, okružen psima, išao snažan muškarac crvene kose. Vivijenin poni baš je tad počeo da se propinje, i dok ga je umirila, Priskus im je već poželeo dobrodošlicu.

Večerali su u stilu starih Rimljana; muškarci su ležali, a žene sedele na klupama kraj ognjišta. Domaćinova kćer Priscila, krupnooko dete od osam godina visoko gotovo koliko Vivijen, iskreno se divila gošći, pa je sela kraj njenih nogu, nudeći joj još hrane kad god bi Vivijen ispraznila tanjir. To je bilo vrlo često, jer su poslednjih

dana odsedali kod siromašnih ljudi, i Vivijen se plašila da će im hrana kojom su ih nudili biti neophodna tokom zime. Sada joj se činilo da je prošlo čitavo stoleće od kako se pošteno najela i ugrejala. Jela je ne obraćajući mnogo pažnje na razgovore, ali kada se konačno malo zasitila, primetila je da se priča o Vrhovnom kralju.

"Jesi li zaista siguran da je Vortigern toliko loš?" upita Talesin, spuštajući pehar za vino. "Zar se ne sećaš kako smo, kada je iz Rima stigao biskup Germanije, bili toliko očajni da smo pozvali biskupa da predvodi trupe protiv Pikta jer je pre stupanja u crkvu bio legionar? To je bilo iste godine kada se rodilo ovo dete." On se osmehnu Vivijeni i ponovo se okrete ka domaćinu.

"Saksonci koje je Vortigern naselio na severu drže pod kontrolom Obojeni Narod; preselio je Votadine u Demeciju, a Kornove u Dumoniju, čime je smestio moćna plemena tamo gde mogu da nas štite od Iraca; a onaj anglički poglavica, Hengest, sa svojim ljudima čuva Saksonsku obalu. Samo kada vlada mir možemo da se svađamo među sobom, ali ne čini mi se da Vortigerna treba za uspehe kazniti građanskim ratom."

"Saksonaca je previše", reče Priskus. "Vortigern je Hengestu dao čitav Kantijum, ne pitajući za dozvolu njihovog kralja. Prihvatao sam Vortigerna dok ga je podržavalo Veće, ali Ambrozije Aurelijanus je naš pravi car, kao i njegov otac pre njega. Borio sam se za njega u Gulopumu. Da je neki od njih nadmoćno pobedio, znali bismo na čemu smo - a ovako će sirota Britanija proći kao ono dete koje je car Solomon ponudio da podeli između dve majke, raskomadano da bi zadovoljilo njihov ponos."

Talesin odmahnu glaovm. "Pa, koliko se ja sećam, njegova pretnja opametila je posvađane žene, a možda će i sa našim vođama biti isto."

Njegov domaćin uzdahnu. "Prijatelju moj, za to će biti potrebno nešto više od pretnje. Biće potrebno čudo." Na trenutak se namrštio, a onda je ustao, nasmešivši se svojoj ženi i devojkicama. "Ali ovo je turoban razgovor za ovako ledeno veče. Sad kad sam te nahranio, Talesine, da li bi hteo da nas razvedriš pesmom?"

U vili su ostali dve noći, i Vivijeni je bilo žao kad su pošli dalje. No, druidski sveštenici umeju da predviđaju vreme, i Talesin je rekao

da, ako ne krenu odmah, neće stići do Avalona pre snegova. Mala Priscila zagrlila je na rastanku Vivijen, obećavajući da je nikada neće zaboraviti, a Vivijen se, osećajući njeno dobro srce, upitala hoće li na Avalonu naći nekoga ko će joj se toliko dopasti kao drug.

Tog i narednog dana su žurili, odspavavši samo par sati u pastirskoj kolibi kraj puta. Vivijen je uglavnom ćutala, ako se ne računa povremena poluglasna grdnja upućena poniju. Sledeću noć proveli su u Akve Sulis. Vivijen je zapamtila samo veličanstvene zgrade koje su počele da propadaju, i povremeni miris sumpora. Nije bilo vremena za razgledanje, i sledećeg jutra pošli su putem za Lindinis.

"Hoćemo li večeras stići do Avalona?" upita Vivijen iza njega. Talesin se okrete; put se uspinjao uz planinu Mendip, i životinje su usporile korak.

On se namršti. "Na dobrom konju svakako, ali ove životinje ići će svojim tempom, ako uopšte budu išle. Pokušaćemo."

Sredinom popodneva osetio je vlagu na šaci; kad je podigao glavu, video je da se čitavo nebo pretvorilo u neprekidni oblak, iz koga je počinjao da veje prvi sneg. Začudo, izgledalo je kao da je sa snegom otoplilo, ali bard je znao da je to privid. Devojka se nije žalila, ali kada je, ubrzo pošto su prošli put ka rudnicima olova, počeo da pada mrak, on skrete stazom ka grupici zgrada okruženih drvećem.

"Ovde se preko leta prave krovne ploče", reče Talesin, "ali u ovo doba godine sve je prazno. Niko se neće buniti ako tu prenoćimo, pod uslovom da ujutro sakupimo i unesemo više drva nego što smo potrošili. Radio sam to i ranije."

Sve je bilo vlažno i ledeno, do te mere da ni vatra nije pomagala. Vivijen je sela tik do plamena, drhteći, dok je bard pristavljao vodu za kašu.

"Hvala", reče ona kad je dobila činiju. "Istina je da nisam želela da pođem na ovaj put, ali hvala ti što se staraš o meni. Moj otac - hoću da kažem, usvojeni otac - ne bi učinio više."

Talesin je brzo pogleda, a onda počeo da sipa kašu u svoju činiju. Njena tamna koža postala je bleđa od zime, ali u crnim očima

poigravao joj je plamen.

"Jesi li ti moj otac?" iznenada upita Vivijen.

On se na trenutak ukočio od šoka. No, brzo je mislio, jer se zaista i sam to pitao tokom ovog dugog putovanja. Bio je tek postao sveštenik pred svečanost na kojoj je ona začeta, i prvi put je učestvovao kraj Beltanskih vatri kao muškarac. A Ana, iako je bila pet godina starija od njega i već rodila dve kćeri, nosila je lepotu Boginje kao krunu.

Sećao se kako ju je poljubio, sećao se ukusa meda na njenim usnama. Ali te noći svi su bili pijani, sastajući se i rastajući u zanosu plesa. Povremeno bi se neki par dodirnuo, zagrlio i nestao u senkama da izvede najstariji ples na svetu. Sećao se žene koja mu je ječala u naručju dok je izlivao u nju svoje seme i svoju dušu. Ali tog prvog puta zanos ga je potpuno obuzeo, i nije se sećao njenog lica niti imena.

Devojka je još čekala i zasluživala je da joj odgovori.

"Ne smeš to da me pitaš." Uspeo je da se nasmeši. "Nijedan pobožan muškarac ne sme tvrditi da je začeo dete Gospi. Čak i divlji Saksonci znaju za to. Ti si kćer kraljevske loze Avalona, i samo to smem da ti kažem, i ja i bilo koji drugi muškarac."

"Zarekao si se Istini", reče ona, mršteći se. "Zar ne možeš da mi kažeš istinu?"

"Svaki čovek bio bi ponosan na takvu kćer, Vivijen. Odlično si podnela ovaj naporan put. Kada budeš sama igrala kraj Beltanskih vatri, možda ćeš razumeti zašto ne mogu da ti odgovorim. Reći ću ti istinu, dete moje - moguće je, ali naprosto ne znam."

Vivijen podiže glavu i pogleda ga u oči takvim pogledom da nije mogao da se otrgne, uprkos svoj dugoj obuci.

"Ako mi je oduzet jedan otac", konačno reče ona, "moram da nađem drugog, a ne znam nikoga koga bih radije zvala ocem od tebe."

Talesin je piljio u nju, onako skupljenu kraj vatre kao mala, smeđa ptičica, i prvi put otkako je postao bard ostao je bez reči. Ana će zažaliti što me je poslala na ovaj put, pomisli on. Ova kćer nije Anara, koja je pokorno išla i po vodu i u smrt, kako god joj je Gospa naredila. Ali ja neću zažaliti - kakva bi sveštenica mogla da se načini

od ove devojke!

Vivijen je još čekala.

"Možda bi bilo najbolje da ne kažemo ovo tvojoj majci", konačno reče on, "ali obećavam ti - biću ti otac što bolje budem umeo."

Stigli su do jezera u sumrak. Vivijen je razgledala predeo bez mnogo oduševljenja. Jučerašnji sneg pokrio je blato i trsku, a padao je i dalje. Barice su bile zamrznute, a i u tamnoj vodi jezera svetlucale su ledene ploče na poslednjem dnevnom svetlu. Dalje niz obalu videla je nekoliko koliba, podignutih motkama iznad močvanog blata. Sa druge strane vode nazirao se breg, vrha okruženog oblacima. Dok je gledala, odande dopreše prigušeni zvuci zvona.

"Da li onamo idemo?"

Talesin se na trenutak nasmeši. "Nadam se da ne - mada, da nismo narod Avalona, Inis Vitrin bio bi jedino sveto ostrvo koje bismo ikada videli."

On podiže kravlji rog, čitav izrezbaren spiralama, koji je visio na grani jedne vrbe, i dunu. Zvuk je moćno odjekivao u nepomičnom vazduhu. Vivijen se pitala šta sad treba da se desi. Bard je gledao ka kolibama; ona pođe njegovim primerom i prva je primetila pokret u grmlju.

Bila je to neka starica, umotana u koru drveta i nekakvo prastaro krzno. Sudeći po visini i tamnim očima, koje su se jedine mogle videti na licu, svakako je pripadala narodu močvare. Vivijen se upita zašto Talesin taka čudno pilji u ženu, kao da mu je zanimljiva i opasna, baš kao da je naišao na zmiju.

"Milostivi gospodaru i mlada gospo, čamac ne može da iziđe po ovakvoj zimi. Da li biste prihvatili da se odmorite u mojoj kući dok se vreme ne poboljša?"

"Ne, ne bismo prihvatili", odlučno reče Talesin. "Dao sam zavet da ću dovesti ovo dete u Avalon što brže mogu, i umorni smo od dugog puta. Zar hoćeš da pogazim zavet?"

Žena se tiho nasmeja, i Vivijen se naježi od nejnog glasa... ili možda samo od mraza. "Jezero je zamrznuto. Možda biste mogli da ga pređete pešice." Ona pogleda Vivijen. "Ako si rođena za sveštenicu, svakako imaš Vid i znaćeš kuda je bezbedno proći. Imaš

li hrabrosti da pokušaš?"

Devojka joj ćutke uzvratila pogled. Viđala je razne stvari, u kratkim bleescima i odlomcima, još otkako zna za sebe, ali je znala da, bez valjane obuke, Vid može da bude i opasan. Ali u ovom razgovoru takođe je osetila prizvuk nečega što nije razumela.

"Led je nesiguran - izgleda čvrst, a onda pukne i ti potoneš", reče bard. "Bila bi šteta, pošto sam doveo dete čak dovde, da se sad udavi..."

Reči kao da su lebdele u ledenom vazduhu, i Vivijen pomisli da se starica trgla, ali to je svakako bio privid, jer se ova sledećeg trenutka okrete, pljesnu dlanovima i uzviknu nešto na devojci nepoznatom jeziku.

Istog časa niz lestvice provrveše sitni, tamnopusi ljudi ogrnuti krznima, toliko brzo reagujući da su sigurno sve vreme gledali. Iz zaklona od trske izvukli su barku, dovoljno dugačku i plitku da je mogla da primi čak i konje, a oko pramca bila je prekrivena nekom crnom materijom. Led se lomio i praskao dok su je vukli napred, i Vivijen je bilo milo što nije pokušala da se dokaže. Da li bi je starica pustila da pokuša? Sigurno je znala koliko je led tanak.

U barci se nalazila i gomila krzna. Vivijen se žurno zamota u njih, jer kad su vozari potisnuli barku motkama i pokrenuli je dalje od obale, osetila je ledeni dodir vetra. Začudila se kad je ugledala staricu, za koju je mislila da samo još jedna seljanka, kako sedi na pramcu - potpuno uspravna, kao da ne oseća hladnoću. Sada je izgledala drugačije, kao da joj je odnekud gotovo poznata.

Stigoše na sredinu jezera. Vozari su se prihvatili vesala, a vetar je ojačao, pa se barka njihala na talasima. Vivijen tek što je shvatila da se kroz sneg nazire obala ostrva, sa okruglom crkvicom sagrađenom od sivog kamena, kada vozari naglo podigoše vesla iz vode.

"Gospo, ko će prizvati maglu?" upita jedan od njih na britanskom jeziku.

U jednom strašnom trenutku, Vivijen pomisli da se obraća njoj, a onda, začuđena, ugleda staricu kako ustaje. Sada nije izgledala toliko mala, ni toliko stara. Mora da joj se na licu videlo šta oseća, jer je primetila lukavi Gospin osmeh pre nego što se okrenula ka ostrvu. Vivijen nije videla svoju majku od pete godine, i nije mogla da se seti

njenog lica, ali sada ju je poznala. Optužujući je pogledala Talesina - mogao je da je upozori!

No, njen otac, ako je to bio, gledao je Gospu, koja je iz časa u čas postajala sve viša i lepša dok je podizala ruke. Na trenutak je stajala, tela izvijenog u prizivanju, a potom joj sa usana poteče niz slogova u jasnom uzviku, i ona spusti ruke.

Vivijen oseti drhtaj u kostima dok su se pomerali iz jedne stvarnosti u drugu. Čak i pre nego što je magla počela da svetluca, znala je šta se desilo, ali i dalje je širila oči u čudu dok se magla razdvajala, otkrivajući ostrvo Avalon kako svetluca pod poslednjim zracima sunca koje više nije sijalo u svetu što ga je ona znala. Na kamenju u krugu na vrhu Tora nije bilo snega, ali zato je pokrivač ovalu i ležao na granama jabukovog drveća kao pupoljci, jer Avalon nije, čak ni sada, bio potpuno odvojen od sveta ljudi. Vivijeni se tada učinio kao vizija svetlosti, i u svim potonjim godinama svog života ona nikada nije videla ništa toliko lepo.

Vozari su, smejući se, zamahnuli veslima i brzo dovezli barku do pristaništa. Već su bili primećeni - niz brdo su hitali druidi u belim ogrtačima i devojke i žene u haljinama od vune, prirodne boje ili obojene plavo. Gospa od Avalona zbacila ogrtače kojima se prerušila, prva iziđe na obalu i okrete se da uzme Vivijen za ruku.

"Kćeri moja, dobro došla na Avalon."

Vivijen ju je već umalo uhvatila za ruku, ali sada zastade, a ono što se tokom celog puta nakupljalo u njoj sada pokulja kroz reči.

"Ako sam tako dobro došla, zašto ti je trebalo toliko dugo da pošalješ po mene, a ako sam ti kćer, zašto si me otrgla, bez i jedne reči upozorenja, iz jedinog doma za koji sam znala?"

"Nikada ne objašnjavam ono što činim." Gospin glas iznenada postade leden.

Vivijen se odjednom setila tog glasa iz najranijeg detinjstva; bila je željna maženja, a umesto toga dočekala bi je hladnoća, strašnija od udarca.

Gospa produži nešto blaže. "Kćeri moja, doći će vreme kada ćeš i ti činiti isto tako. Ali za sada, tebe radi, moraš se podvrći istoj disciplini kao i svaka seoska novakinja na ovom ostrvu. Da li razumeš?"

Vivijen je stajala bez reči, a Gospa - nije mogla da misli o njoj kao o majci - dade znak jednoj devojci.

"Ravena, odvedi je u Kuću Devojaka i daj joj haljinu novakinje. Položiće zavet pre večere, u velikoj sali."

Devojka je bila vitka, s plavom kosom ispod šala što ga je omotala oko glave i ramena. Progovorila je čim su se udaljile od Gospe. "Nemoj se plašiti..."

"Ne plašim se. Besna sam!" zasikta Vivijen.

"Zašto se onda toliko treseš da mu jedva držiš ruku?" Plavokosa devojka se nasmeja. "Veruj mi, nema razloga za strah. Gospa ne ujeda. Čak ni ne laje mnogo, ako paziš da radiš sve što ti kaže. Doći će vreme, veruj mi, kada će ti biti milo što si ovde."

Vivijen odmahnu glavom. Da je moja majka pokazala bes, možda bih poverovala da me voli...

"I uvek nas pušta da postavljamo pitanja. Ponekad je nestrpljiva, ali nikad ne smeš pokazati da je se plašiš - od toga se strašno naljuti. I nikad ne smeš pustiti da te vidi kako plačeš."

Znači, dobro sam počela, pomisli Vivijen. Dok je na putu dovde razmišljala o svojoj majci, nije ni pomišljala da će njihov susret ovako izgledati.

"Jesi li je ikada ranije videla?"

"Ona mi je majka", reče Vivijen, na trenutak uživajući u devojčinom zaprepašćenju. "Ali ti je sigurno znaš bolje od mene - ja sam je poslednji put videla dok sam bila vrlo mala."

"Čudim se da nam nije rekla!" uzviknu Ravena. "Ali možda je mislila da bismo se tada drugačije ponašale prema tebi. Ili je to možda zato što smo sve mi, u neku ruku, njena deca. Sada smo nas četiri novakinje", nastavi da priča devojka, "ti, ja, Fiana i Nela. Spavaćemo zajedno u Kući Devojaka."

Utom su stigle do zgrade. Ravena joj pomože da svuče odeću prljavu od puta i da se umije. Vivijen je dotle već izgubila svako zanimanje za ovozemaljasku odeću. Rado bi obukla i džak, samo da bude suv i čist. No, haljina koju joj je Ravena dodala bila je od gusto tkane sivkaste vune, a vuneni ogrtač, kad ga je prebacila preko ramena, bio je mek i topao.

Potom su pošle u salu, gde su videle da se i Gospa presvukla.

Sada na njoj nije bilo ni traga od starice. Stajala je u tamnoplavoj hljini i velu, sa vencem od jesenjih bobica na čelu. Kad je pogledala njene tamne oči, Vivijen je poznala - ne majku koje bi se setila, nego lice koje je viđala kad god bi se nagula nad šumsko jezero.

"Device, zašto si došla u Avalon?"

"Zato što si poslala po mene", reče devojka. Videla je kako je majčin pogled potamneo od gneva, ali setila se šta joj je Ravena rekla i mirno ju je gledala u lice. Među devojkama začu se nervozno smejućkanje, koje prestade na jedan Gospin pogled.

"Da li po svojoj slobodnoj volji tražiš da budeš primljena među sveštenice Avalona?" strogo upita Gospa, gledajući je u oči.

Ovo je važno, pomisli Vivijen. Mogla je narediti Talesinu da ide čak do Mone po mene, ali on me ne može naterati da ostanem ovde; ne može čak ni ona, ma koliko moćna bila. Potrebna sam joj, i ona to zna. Na trenutak je došla u iskušenje da odbije.

Na kraju je odlučila da ostane, ne iz ljubavi prema majci, niti iz straha, čak ni zbog pomisli na ledeni svet napolju, nego zato što su u njoj, dok je putovala preko jezera, i ranije, sa Talesinom, počela da se bude čula uspavana životom na farmi. Kada ih je njena majka izvela iz magle, Vivijen je osetila magiju koja je pripadala i njoj, i želela je još.

"Iz kog god razloga da sam došla, želim da ostanem ovde - po svojoj slobodnoj volji", odlučno reče ona.

"Onda te prihvatam u ime Boginje. Od sada si posvećena Avalonu." Prvi put otkako je stigla, majka zagrlila Vivijen.

Ostatak večeri nije uspela ni da zapamti - upozorili su je da sve žene na ostrvu treba da poštuju kao rođake, i predstavili su joj ih poimence; potom je dala zavet da će ostati devica. Hrana je bila jednostavna, ali dobro pripremljena; onako umorna i ugrejana kraj vatre, već je gotovo zaspala pre kraja večere. Ostale devojke su je, smejući se, povele sa sobom u Kuću Devojaka, pokazale joj krevet i dale joj lanenu košulju koja je mirisala na lavandu.

Ali nije odmah zaspala. Krevet joj je bio čudan, kao i disanje ostalih devojaka i škriputanje kuće na vetru. Sve što se desilo otkako je Talesin stigao, jašući, u kuću u kojoj je bila usvojena, sada joj je prolazilo kroz glavu kao san.

U susednom krevetu Ravena se još prevrtala. Tiho ju je pozvala.

"Šta je bilo? Je li ti hladno?"

"Ne." Ne u telu, pomisli Vivijen. "Htela sam da te pitam - jer ti si već neko vreme ovde - šta se desilo sa Anarom? Kako je umrla moja sestra?"

Nastupila je duga tišina, a onda se začu uzdah.

"Čule smo samo šaputanja", reče Ravena. "Ne znam zasigurno, ali... ona je završila obuku, pa su je poslali izvan magle da se sama vrati nazad. Više od toga verovatno ne zna čak ni Gospa. I ne smeš reći da sam ti kazala - pošto od tada niko više nije pomenuo Anarino ime. Čula sam da su, kad se nije vratila, pošli u potragu i da su je našli u močvari, udavljenu..."

18.

Gospa od Avalona prolazila je kroz voćnjak iznad svetog kladenca. Na granama su zelene jabuke počinjale da pokazuju prve nagoveštaje boje. Kao i devojke što sede oko Talesina, pomisli ona, male su i nezrele, ali porašće. Sada je čula njihove glasove, kao i bardov dok je odgovarao. Prizvala je oko sebe sjaj koji će joj omogućiti da ostane neprimećena, pa je prišla bliže.

"Četiri Blaga čuvaju se na Avalonu otkako su Rimljani došli u ovu zemlju", govorio je bard. "Znate li koja su to Blaga, i zašto su sveta?"

Četiri novakinje sedele su na travi, nagnuvši premu bardu ošišane glave, plavu, crvenu, crnu i smeđu. Kosu su im odsekli zbog letnjih vrućina, takav je bio običaj. Vivijen se bunila, jer je kosa bila njen najveći ponos, blistava i gusta kao konjska griva. Ali ako je i plakala, činila je to samo dok je sama.

Plava devojka, Ravena, podiže glavu. "Jedno je Mač Misterija, zar ne? Nosio ga je Gaven, jedan od drevnih kraljeva?"

"Gaven ga je nosio, ali mač je mnogo stariji; iskovan je od vatre nebeske..." Bardov glas postade još melodičniji dok im je pričao legendu.

Vivijen je sedela i pažljivo slušala. Ana je u jedan mah pomislila da joj kaže kako šišanje nije nikakva kazna. No, Gospa od Avalona ne objašnjava svoje odluke, a detetu neće ništa koristiti ako je bude mazila. Zastade joj dah kad se preko Vivijeninog lika pokaza Anarino blede lice u vodi, kose upletene u trsku. Opet je ponovila u sebi da je Anara umrla jer je bila slaba. Da se to ne bi ponovilo, Vivijen mora podneti sve što je potrebno da bi postala snažna.

"A koja su ostala Blaga?" pitao je Talesin.

"Postoji Koplje, mislim", reče Fiana, crvene kose pune sunca.

"I Tanjir", dodade Nela, visoka koliko i Vivijen, mada mlađa od nje, sa ćubom od smeđih kovrdža.

"I Pehar", šapatom reče Vivijen, "za koji kažu da je Pehar Ceridvenin, i Gral koji je Arianrod držala u svom kristalnom zamku, sav optočen biserima."

"Pehar je sve to, jer sadrži sve, jer on jeste i sadrži svetu vodu

kladenca. Pa, ipak, ako ih pogledate bez pripreme, neće vam se činiti ništa drugačiji od drugih sličnih predmeta - a to je stoga da bismo znali kako čak i svakodnevni predmeti mogu sadržati svetost. Ali ako biste ih dodirnule", on odmahnu glavom, "to bi bilo sasvim drugačije, jer dodirnuti Misterije bez pripreme, to donosi smrt. I zato ih držimo dobro skrivene."

"Gde?" upita Vivijen, napetog pogleda. Od čega, upita se njena majka - od radoznalosti, ili poštovanja, ili želje za moći?

"To je takođe Misterija", odvrati Talesin, "koju znaju samo oni koji će biti njihovi čuvari."

Vivijen se ispravi i nastavi da sluša.

"Vama je dovoljno da znate koja su to Blaga i šta ona znače. Učili smo da Simbol nije ništa, a da je Stvarnost sve - a stvarnost koju sadrže ti simboli jesu četiri elementa od kojih je sve stvoreno - Zemlja, Voda, Vazduh i Vatra."

"Ali zar nisi ranije govorio da su simboli važni?" upita Vivijen. "Pričamo o elementima, ali ne možemo da ih zaista pojмимо. Simboli su ono što naš um koristi pri stvaranju magije..."

Talesin pogleda devojkicu sa toplim osmehom, i Ana oseti neočekivani bol. Suviše je revnosna, pomisli ona. moraće da ide na probu!

Videla je kako se Vivijen stresa i okreće, i kako, uprkos sjaju, gleda pravo u nju. Ana joj hladno uzvratila pogled, i Vivijen porumene i obori oči.

Gospa se okrete i brzo pođe natrag kroz voćnjak. Imam trideset šest godina, mislila je, i još sam plodna. Mogu da rodim još kćeri. Ali dotle, ta devojkica mi je jedino dete i jedina nada za Avalon.

Vivijen je sedela na petama, trljajući krsta. Iza nje se oribano kamenje na stazi polako isparavalo; pred njom je čekalo suvo kamenje. Bolela su je i kolena, a ruke su joj bile crvene i ispucane od stalnog dodira sa vodom. Kad se osušilo, oribano kamenje je izgledalo isto kao i ono pred njom, što nije bilo nikakvo čudo, pošto ga je prala već treći put.

Prvi put je bilo sasvim logično, pošto su krave odlutale sa pašnjaka i isprljale stazu. I bilo je pravedno da Vivijen čisti za njima,

jer je u to vreme ona bila zadužena za krave.

Ali drugo i treće ribanje bili su potuno nepotrebni. Nije se bojala teškog posla - navikla je to na imanju gde je bila usvojena - ali kakvog duhovnog značaja može imati ponavljanje posla koji je pažljivo i valjano obavila? Ili od čuvanja stoke, jer to je mogla da radi i kod kuće?

Valjda da bi poverovala da joj je sada Avalon dom, pomisli ona nadureno dok je kvasila četku i bezvoljno prelazila njome preko narednog kamena. Ali dom je mesto gde te vole i gde pripadaš... Gospa joj je jasno stavila do znanja da je nije vratila na Avalon iz ljubavi, nego iz nužde. A Vivijen je zbog toga radila sve što se od nje zahtevalo, ali bez radosti i dureći se.

Možda bi bilo drugačije, razmišljala je, prelazeći na naredni kamen, da je učila magiju. Ali to je bilo za starije učenice. Novakinje su samo slušale priče za decu i radile poslove posluge. A ne može čak ni da pobegne! Ponekad bi neka od starijih devojaka pratila Gospu na putovanju, ali mlađe devojke nikada nisu napuštale Avalon. Ako bi Vivijen i pokušala da ode, samo bi se izgubila u magli, pa bi lutala sve dok se ne udavi u močvari, kao što se desilo sa njenom sestrom.

Možda bi je Talesin odveo, ako bi ga preklinjala. Verovala je da je on voli. No, on je pripadao Gospi - zar bi rizikovao njen gnev zbog kćeri koja možda i nije njegova? Za skoro dve godine otkako je došla, Vivijen je samo jednom videla svoju majku zaista besnu, kada je saznala da je Vrhovni kralj oterao svoju ženu, koja je učila na Avalonu, i uzeo drugu, kćer Saksonca Hengesta. Pošto je istinski predmet besa bio na sigurnom rastojanju, u Londiniumu, Gospa nije imala na kome da iskali bes zbog uvrede nanesene Avalonu, i atmosfera na Avalonu bila je toliko napeta da se Vivijen čudila kad god bi pogledala nebo i videla da je još plavo. Učitelji su svakako bili u pravu kada su govorili o neophodnosti kontrole nad osećanjima.

Moraću da budem strpljiva, razmišljala je dok je puzala napred. Imam vremena. A kada stignem do posvećenja i kada me pošalju kroz maglu, naprosto ću otići odavde...

Sunce je zalazilo, pozlativši oblake, i nastupila je ona prigušena tišina koja nastaje u svetu između dana i noći. Vivijen shvati da će

morati da požuri kako bi završila pre večere. A voda joj je gotovo nestala. Ona s naporom ustade i pođe niz stazu, mlatarajući kofom, kako bi donela još.

Oko bunara se nalazila drevna kamena zgradica, koja se otvarala samo za pojedine svečanosti. Voda se izlivala kanalom do Jezera Ogledala, u koje su sveštenice gledale kada su želele da vide budućnost, a odatle se izlivala kanalom između drveća, do korita odakle se mogla uzimati za piće i druge svrhe, kao što je ribanje kamenja.

Kada je prošla kraj Jezera Ogledala, ona uspori korak. Talesin ju je učio da je važna Stvarnost, a ne simbol, a stvarnost je govorila da je voda u koritu ista kao i voda u Jezeru. Ona se brzo osvrte. Vreme je odmicalo, a niko je neće videti... Vivijen brzo skrete i saže se da zagnjuri kofu.

Jezero je bilo puno vatre.

Kofa joj iskliznu iz ruke i zazveketa po kamenju, ali Vivijen je klečala kraj vode i zurila. Grčevito je stezala ivicu Jezera, jecajući od slika koje je u njemu videla, nesposobna da odvoji pogled.

Neki grad je goreo. Crveni plamen lizao je kuće, pružajući uvis zlatne jezike kad god bi zahvatio nešto novo, a ogroman stub dima dizao se u nebo. Oko njega su hitale sitne prilike, potpuno crne pred plamenom, iznoseći stvari iz zapaljenih kuća. Na trenutak je pomislila da to ljudi pokušavaju da spasu svoju imovinu; potom je ugledala blesak mača. Jedan čovek pade, dok mu je iz vrata šikljala krv, a njegov ubica se nasmeja i baci kutiju koju mu je uzeo na ćebe već puno otetih stvari.

Po ulicama su ležali leševi; na gornjem prozoru primetila je lice, usta otvorenih u nemom vrisku. No, plavokosi varvari bili su svuda, smejući se dok su ubijali. Prizor se promeni, šireći se da bi prikazao veću scenu; putevi koji su vodili iz grada bili su puni begunaca. Neki su upregli životinje u taljige na kojima su nosili svoju imovinu; drugi su taljige vukli sami, ili su teglili zavežljaje, ili su, još gore, besciljno teturali praznih ruku, a čak su im i oči bile prazne od užasa koje su videli.

Na jednom prevrnutom kamenu videla je reč 'Venta', ali predeo oko grada bio je ravan i močvaran; ovo nije bila Venta Silura. Ovo

što je videla mora da je daleko na istoku - prestonica starih zemalja Icena. Grčevito se držala te pomisli, pokušavajući da odvoji um od onoga što je gledala.

No, vizija je nije napuštala. Videla je veliki grad Amulodunum, sa kapijom u plamenu, i mnoge druge rimljanske gradove, razrušene i spaljene. Saksonci su gredama rušili kapije i zidove. Gavrani su skakutali u stranu pred bandama pljačkaša koji su lutali napuštenim ulicama, a zatim se vraćali da se dalje goste nesahranjenim telima. Neki šugavi pas, pobedonosno iskežen, pretrčao je preko trga noseći otkinutu ljudsku ruku.

U okolini gradova uništenje nije bilo toliko potpuno, ali užas je zahvatio svojim crnim krilima čitavu zemlju. Videla je stanovnike izdvojenih vila kako zakopavaju svoje srebro i upućuju se na zapad, gazeći dozrelo žito. Kao da je čitav svet bežao pred saksonskim vukovima.

Vatra i krv tekli su zajedno u purpurnim vrtlozima; jecala je, ali nije mogla da odvрати pogled. Postepeno je postala svesna da joj neko govori, da joj neko odavno govori.

"Duboko diši... Dobro je... To što vidiš je daleko, ne može ti nauditi... Udahni, izdahni, smiri se i reci mi šta vidiš..."

Vivijen grčevito izdahnu vazduh, nešto mirnije ponovo udahnu i zažmirka da se oslobodi suza. Vizija je i dalje bila tu, ali sad je više ličila na niz slika u snu. Svest joj je lebdela negde izvan tela; bila je svesna, mada nije mnogo marila, da joj neko postavlja pitanja i da njen glas odgovara na njih.

"Pretpostavljam da je devojka iskrena. Nema mogućnosti da je histerična ili da izmišlja kako bi privukla pažnju?" upita stari Nektan, Vrhovni druid i poglavar druida na Avalonu.

Ana se sarkastično nasmeši. "Nemoj se tešiti pomišlju da štiti svoju kćer. Sveštenice će ti reći da je ni po čemu nisam izdvajala i da bih je ubila sopstvenim rukama da sam mislila da je ukaljala Misterije. Ali zašto bi izmislila čitavu priču kad nije imala publiku? Vivijen je bila sama sve dok se njena drugarica nije začudila što nije došla na večeru i pošla da je traži. Kad su me pozvali, bila je u dubokom transu, a mislim da ćeš se složiti da umem da razlikujem

pravi trans od glumatanja."

"U dubokom transu", ponovi Talesin. "Ali ona još nije ni počela obuku!"

"Tačno. A meni je bilo potrebno sve što sam ikada znala da bih je izvukla!"

"A potom ste nastavili da je ispitujete?" upita bard.

"Kada Boginja pošalje viziju tako neočekivanu i snažnu, moramo da je prihvatimo. Nismo se usudili da odbijemo upozorenje", reče Gospa, suzbijajući sopstvenu nelagodnost. "U svakom slučaju, šteta je već načinjena. Mogli smo samo da saznamo što više, i da se postaramo za devojkicu posle..."

"Hoće li joj biti dobro?" upita Talesin. Lice mu je bilo potpuno belo, i Ana se namršti. Nije znala da on toliko voli devojkicu.

"Vivijen se odmara. Mislim da nema razloga za brigu - ona je dovoljno žilava", suvo reče Ana. "Kada se probudi, sve će je boleti, ali ako se ičega i bude sećala, činiće joj se daleko kao san."

Nektan se nakašlja. "Vrlo dobro. Ako je to bila prava vizija, šta treba da učinimo?"

"Najvažnije sam već učinila, poslala sam glasnika Vortigernu. Sada je sredina leta, a devojkica je videla polja spremna za žetvu. Ako je upozorenje tačno, on će imati nešto malo vremena."

"Ako prihvati upozorenje", sumnjičavo reče Julija, jedna od starijih sveštenica. "Ta saksonska veštica vrti ga oko..." Ona primeti Anin izraz lica i prekide.

"Čak i ako Vortigern sakupi sve svoje snage i pođe na Hengesta, malo šta će moći da učini", žurno reče Talesin. "Varvari su daleko brojniji. Šta si ono rekla da je Vivijen kriknula na kraju?"

"Orlovi su odleteli zauvek. Sada Beli Zmaj ustaje i proždire zemlju..." šapnu Ana, drhteći.

"To je katastrofa koje smo se plašili", reče Talenos, mlađi druid, "sudbina za koju smo se nadali da je nećemo doživeti!"

"A šta predlažeš da učinimo, osim da cvilimo i busamo se u grudi kao hrišćani?" ledeno upita Ana. Znala je da je druid potpuno u pravu, jer sećala se užasa u Vivijeninom glasu - a otkako ga je čula, nije mogla ni da jede ni da spava. Ali ne sme im pokazati koliko se plaši.

"Šta možemo da učinimo?" upita Elena, najstarija sveštenica. "Avalon je izdvojen od sveta da bi bio pribežište; još od Karausijevih vremena je tako. Moramo čekati dok plamen sam zgasne oko nas. Barem ćemo biti bezbedni..." Ostali je pogledaše sa prebacivanjem i ona, zbunjena, začuta.

"Moramo se moliti Boginji da nam pomogne", reče Julija.

"To nije dovoljno." Talesin odmahnu glavom. "Ako kralj nije sposoban, ili nije spreman da se žrtvuje za narod, onda to treba da učini Merlin od Britanije."

"Ali mi nemamo..." počeo Nektan, naglo prebledevši, i Ana, uprkos uznemirenosti što je pogodila na šta cilja Talesin, oseti gorak podsmeš što se stari sveštneik toliko prepao da će on morati da preuzme tu ulogu.

"Da, Merlin", reče Talesin. "Nijedan sveštenik nije nosio tu titulu još od prve invazije Rima na Britaniju, kada je umro kako bi Karaktakus mogao da se bori dalje."

"Merlin je jedan od Gospodara, blistava duša koja odbija da napusti svoju sferu kako bi mogla da bdi nad nama", reče Nektan, vrpoljeći se na klupi. "Novo otelotvorenje bi ga ponizilo. Možemo mu se moliti za savet, ali ne smemo tražiti da ponovo hodi među nama."

"Čak i ako bi jedino to moglo da nas spase?" upita Talesin. "Ako je toliko uzvišen, onda će znati treba li da odbije. Ali svakako neće doći ako ga ne budemo pozvali!"

Julija se nađe ka njima. "U vreme Karaktakusa nije uspelo. Kralj za koga je Merlin umro ipak je zarobljen, a Rimljani su pobili druide na Svetom ostrvu."

Nektan klimnu glavom. "I mada je to bio strašan poraz, mi upravo sada žalimo za istim tim Rimljanima koji su nam ga naneli! Je li moguće da ćemo jednog dana živeti u miru i sa Saksoncima, kao što smo živeli i sa Rimljanima?"

Ostali se zagledaše u njega, i sada on zbunjeno začuta.

Rimljani su imali i civilizaciju, a ne samo vojsku, pomisli Ana. Saksonci su jedva nešto bolji od divljih planinskih vukova.

"Čak i da se sutra rodi", glasno reče ona, "možda će biti prekasno dok odraste."

"Čuo sam za još jedan način", tiho reč Talesin. "Odrastao čovek

može da otvori svoju dušu kako bi Drugi ušao..."

"Ne!" On gotovo krinu od straha. "Zabranjujem, u ime Boginje! Ne želim Merlina - potreban si mi ti, ovde i sada!" Gledala ga je pravo u oči, prizivajući sve svoje moći, i posle trenutka strašne napetosti koji kao da je užasno dugo trajao, junački sjaj u njegovom oku polako zgasnu.

"Gospa od Avalona je govirla, i ja se pokoravam", promrmlj on. "Ali reći ću ti nešto. "Opet ju je gledao u oči. "Na kraju će morati da dođe do žrtve."

Vivijen je ležala u svom krevetu u Kući Devojaka, gledajući kako čestice prašine poigravaju u poslednjem zraku sunca koji je prodirao kroz zavese na vratima. Sve ju je bolelo, i iznutra i spolja. Starije sveštenice rekle su joj da je to stoga što nije bila pripremljena za viziju. Njeno telo reagovalo je otporom, i mišići su se opirali jedni drugima do te mere da je čudo što nema slomljenih kostiju. Um joj je bio odvučen u onu drugu stvarnost. Da njena majka nije otvorila svoj um i posegnula za njenim, možda bi bila zauvek izgubljena.

Za Vivijen je to bilo najveće čudo, što je njena majka bila spremna da toliko rizikuje, i što je njen duh prihvatio majčin dodir bez straha. Možda je Gospa samo htela da čuje viziju, govorio je onaj deo Vivijeninog uma koji je uvek u sve sumnjao. Ipak, u Aninom umu očito je bilo nečega što je um njene kćeri prepoznao. Vivijen je podozrevala da su njih dve zapravo mnogo sličnije nego što bi ijedna želela da prizna. Možda im je zato i teško da se slažu, pomislila je, smešeci se.

No, Gospa od Avalona bila je obučena za sveštenicu. Vivijen možda ima dara koliko i njena majka, ili i više, ali dok ne nauči da ga korsiti, predstavljaće opasnost i za sebe i za sve oko sebe.

Ovo iskustvo uozibiljilo ju je mnogo delotvornije od bilo kakve majčine kazne. Znala je da ga je zaslužila. Istina, zima po njenom dolasku bila je najgora koje se iko sećao; led koji je na Samen bio samo privid sredinom zime potpuno je okovao jezero, i narod iz močvare donosio im je hranu na saonicama. Neko vreme su svi bili suviše zauzeti preživljavanjem da bi mnogo mislili na obuku. Ali od tada je Vivijen sve radila uglavnom mehanički, naprosto izazivajući

majku da je naterala da uči.

Zavesa na vratima se pomeri u stranu, i ona oseti miris od koga joj pođe voda na usta. Ravena prođe između kreveta i spusti na klupu pokriveni poslužavnik, smešeći se.

"Spavala si čitavu noć i čitav dan. Mora da si gladna!"

"Jesam", odvrati Vivijen, trgavši se kad se podigla na lakat. Ravena podiže platno, otkrivajući činiju gulaša, i Vivijen navali da jede. Unutra je bilo i mesa, što ju je začudilo, jer sveštenice na obuci uglavnom su se hranile vrlo lako, kako bi pročistile telo i pojačale osetljivost. Svakako su starije sveštenice smatrale da joj je pojačana osetljivost sada najmanje potrebna.

No, ma koliko gladna bila, mogla je da pojede samo pola činije. Potom ponovo leže, uz uzdah.

"Hoćeš li da spavaš?" upita Ravena. "Moram reći da izgledaš kao premlaćena!"

"Tako se i osećam i želela bih da spavam, ali bojim se košmara."

Ravena raširi oči i naže se tik do nje. "U sali su rekli samo da si videla nekakvu nesreću. Šta je to bilo? Šta si videla?"

Vivijen je zurila u nju, drhteći, jer čak i tako obično pitanje opet je prizvalo slike užasa. Utom se začuše glasovi pred vratima, i Ravena se brzo ispravi. Vivijen odahnu od olakšanja kad se zavesa opet pomeri i u sobu uđe Gospa od Avalona.

"Vidim da se lepo staraju o tebi", hladno reče Ana dok se Ravena brzo klanjala i izlazila.

"Hvala... što si me vratila", reče Vivijen. Nastupi neprijatna tišina, ali činilo joj se da na majčinim obrazima vidi malo više boje nego maločas.

"Ja nisam... materinski nastrojena", reče Ana s naporom, "što je verovatno sasvim u redu, pošto dužnosti sveštenice moraju da mi budu važnije od roditeljskih. A kao sveštenica, učinila bih to za svakoga. Ali drago mi je što vidim da se oporavljaš."

Vivijen zatrepta. Nije bilo rečeno ništa naročito - svakako nije bilo ni nalik na govor o kome je sanjala dok je kao dete maštala o majci. Ali Ana je sada bila ljubaznija nego ikada za protekle dve godine. Da li da se usudi da zatraži još malo?

"Bolje mi je, ali bojim se da ponovo zaspim... Ako bi Talesin

mogao da svira na harfi, to bi mi pomoglo da sanjam nešto lepše."

Majka je na trenutak izgledala ljuta. A onda kao da se setila nečega, pa klimnu glavom.

Kada je, kasnije te večeri, stigao bard da sedi kraj nje, i on je delovao napet i pun strepnje. Vivijen je pitala šta ne valja, ali on se samo nasmešio i rekao da joj je za taj dan bilo dovoljno nevolja i da neće da je opterećuje svojim problemima. U muzici koja je potekla sa blistavih struna njegove harfe nije bilo nikakve tuge; kada ju je obuzeo san, bio je dubok i bez snova.

Tokom naredne godine pokazalo se da je Vivijen istinski prorok. To joj je dalo izvestan ugled među sveštenicama, ali ona bi mnogo radije trpela njihove preke poglede, jer vesti koje su počele da stižu pred žetvu, iako ublažene razdaljinom, bile su vrlo loše. Hengest Saksonac, tvrdeći da Vortigern nije poslao obećani novac, navalio je na britanske gradove ognjem i mačem. Za nekoliko kratkih meseci čitav jug i istok bili su opustošeni, i reke izbeglica slivale su se na zapad.

Ma koliko brojni bili, Saksonci nisu mogli da zauzmu čitavo ostrvo. Kantijum je bio u Hengestovim rukama; teritorije Trinovanta, severno od reke Tamesis, postale su lovište Istočnih Saksa; a zemlje Icena čvrsto su držali njihovi savreznici, Angli. Svuda drugde, pljačkaši su napadali i povlačili se. No, Britanci koji bi jednom pobešli više se nisu vraćali svojim domovima, jer kako da prežive kada nema tržnica na kojima bi prodavali svoje proizvode? Pokorene zemlje bile su kao čir na telu Britanije, a okolna teritorija postajala je neosetljiva pre nego što bi je zaraza zahvatila.

Dalje na zapadu, život se nastavljao manje-više nepromenjeno, osim straha. U Avalonu, odvojenom od sveta, sveštenicama je bilo teško da uživaju u bezbednosti. Povremeno bi mali narod iz močvare našao ponekog izbeglicu. Hrišćane su primali monasi na svom ostrvu, ali neki od ostalih došli su i na Avalon.

Vrhovni kralj, uprkos svojoj ženi Saksonki, nije dokono sedeo. Malo-pomalo, počеше da stižu glasovi kako Vortigern drži Londinium i kako njegovi sinovi pokušavaju da prikupe ljude i povrate svoju zemlju, pozivajući dobrovoljce i pomoć iz nepokorenih delova

Britanije.

U proleće naredne godine, kada je Vivijeni bilo sedamnaest, narod iz močvare doneo je kroz maglu drugačiju poruku. Sin Vrhovnog kralja došao je da traži pomoć Avalona.

U Kući Devojaka devojke su čučale pokrivenne svim ćebadima, jer bilo je rano proleće i još je vladala hladoća.

"Ali, jesi li ga videla?" šaputala je mala Mandua, koja je došla prethodnog leta. "Je li lep?"

Devojka je bila vrlo mlada, ali i vrlo razvijena, i Vivijen je smatrala da neće ostati dovoljno dugo da bi postala sveštenica. No, i ona sama ipak je bila smo novakinja, i mada nije bila najviša, bila je daleko najstarija među njima. Od devojaka koje su je dočekale kada je stigla ovamo, u Kući Devojaka ostala je samo njena prijateljica Ravena.

"Svi prinčevi su lepi, kao i sve princeze", nasmeja se Ravena. "To je deo njihovog posla."

"Zar nije ovaj bio oženjen tvojom sestrom?" upita Klaudija, izbeglica iz dobre porodice iz Kantijuma, mada ih više nikada nije pominjala.

Vivijen odmahnu glavom. "Moja sestra Idris bila je žena Kategorina, Vortigernovog starijeg sina. Ovo je mlađi sin, Vortimer." Uspela je da ga nakratko pogleda kada je stigao. Bio je mršav, crnokos kao i ona, samo viši. Ipak joj se činilo da je suviše mlad da bi nosio mač, sve dok mu nije videla oči.

Drvena zimska vrata na kraju sale se otvoriše, i one se sve okretoše. "Vivijen", začu se glas jedne starije sveštenice, "tvoja majka te zove. Hodi i obuci svečanu odeždu."

Vivijen ustade, pitajući se šta bi to moglo da znači. Pet pari iskolačenih očiju gledalo ju je dok je prebacivala ogrtač preko ramena, ali niko se nije usudio da progovori. Upitala se hoće li, kad se vrati, još biti devica. Čula je priče o magiji koja zahteva i takvu žrtvu. Stresla se od same pomisli, ali ako se to i desi, barem će morati da je proglase za sveštenicu.

Gospa je čekala sa ostalima u velikoj sali, već odevena u purpur Majke, dok je stara Elena, umotana u crno, očito bila odabrana za

ulogu Smrti. Nektan je takođe bio u crnom, a Talesin je imao skerletnu odeždu. No, niko drugi nije bio u belom. Znači, čekamo princa, shvati ona.

Iako Vivijen ništa nije rekla, njena majka se okrete i reče joj da stavi veo. Utom uđe princ Vortimer, drhteći u beloj vunenoj tunici pozajmljenoj od jednog mladog druida. Pogleda prikovanog za Gospu od Avalona, on se nakloni.

Da li se bojiš? Trebalo bi. Vivijen se nasmeši iza vela, dok ih je Gospa, bez reči, predvodila pri izlasku. Ali kada su pošli stazom uz Tor, shvatila je da se i ona boji.

Mesec je još bio mlad, i tek što je počeo put ka zapadu dok je noć odmicala ka ponoći. Liči na mene, pomisli Vivijen dok je gledala uvis. Ona se strese, jer baklje postavljene sa obe strane oltara nisu davale toplotu nego samo nejasno svetlo. Ona duboko udahnu, kao što su je učili, zahtevajući od tela da ne primećuje ledeni vazduh.

"Vortimere, sine Vortigernov", Gospa je govorila tiho, ali njen glas ispunio je krug, "zašto si došao?"

Dva sveštenika priđoše bliže, prateći princa, tako da je gledao u Gospu preko kamenog oltara. Stojeći kraj majčinog ramena, Vivijen je videla kako princ širi oči, i znala je da ne vidi sitnu tamnoputu ženu koja joj je bila majka, nego visoku i dostojanstvenu Vrhovnu sveštenicu Avalona.

Vortimer proguta knedlu, ali uspeo je da mu glas bude miran.

"Došao sam zbog Britanije. Vukovi joj komadaju telo, a hrišćanski sveštenici ne čine ništa, nego nam govore da to ispaštamo za svoje grehe. Ali nema greha u maloj deci koja živa gore u kućama, niti u bebama kojima su glave zdrobljene o kamen. Video sam to, Gospo moja, i gorim od želje da ih osvetim. Pozivam stare bogove, drevne zaštitnike mog naroda, u pomoć!"

"Dobro govoriš, ali njihovi darovi ne daju se tek tako", reče Vrhovna sveštenica. "Mi služimo Velikoj Boginji, koja nema imena, a ipak je zovu mnogima, i iako je bestelesna, ima mnogo lica. Ako si došao da posvetiš svoj život Njoj, onda će možda Ona hteti da čuje tvoj poziv."

"Moja majka je učila na ovom svetom ostrvu i vaspitala me je tako da volim i cenim stare običaje. Spreman sam da dam sve što se od

mene bude tražilo."

"Čak i život?" Elena istupi korak napred, i Vortimer proguta knedlu, ali klimnu glavom. Starica se suvo nasmeja. "Možda ću jednom zatražiti tvoju krv, ali ne danas..."

Sada je bio red na Vivijen. "Ne tražim od tebe tvoju krv", reče ona, "nego tvoju dušu."

On se okrete ka njoj, piljeći u nju kao da može da vidi kroz veo.

"Ona pripada tebi..." On iznenada zažmirka. "Oduvek ti je pripadala. Sećam se... Podnosio sam ovu žrtvu i ranije."

"Moraju se dati i telo i duh", strogo reče Ana. "Ako si zaista voljan, onda se ponudi na kamenom oltaru."

Vortimer svuče svoju belu odeću i leže na leđa, nag i drhteći, na ledeni kamen. Misli da ćemo ga ubiti, pomisli Vivijen, uprkos svojim rečima. Izgledao je još mlađi dok je tako ležao, i ona shvati da ne može biti više od godinu-dve stariji od nje.

Elena i Nektan pođoše na sever i jug, dok ona zauze mesto na istoku, a Talesin na zapadu. Tiho mrmljajući, Vrhovna sveštenica priđe ivici kruga, pa poče da pleše između kamenja, krećući se u pravcu sunca. Prošla je krug jednom, pa drugi i treći put, i pri svakom njenom prolasku Vivijen je osećala da joj se svest menja, i izmenjenim vidom videla je nagoveštaj svetla kako se probija između uspravljenog kamenja. Kada je završila, sveštenica se vratila u središte.

Vivijen se ispravi do pune visine, čvrsto se oslonivši stopalima dok je posezala ka nebesima, i krug se ispuni mirisom jabukovih pupoljaka dok je prizivala, drevnim i tajnim imenima, moći što čuvaju Istočnu Kapiju.

Glas stare Elene postade zvučan dok je krug ispunjavala toplota juga; potom Talesin prizva zapad glasom punim muzike, i Vivijen oseti da je nosi plima moći. Tek kad je Nektanov glas prizvao čuvare severa, osetila je da ponovo stoji na zemlji. No, krug u koji se vratila nije više bio sasvim na ovom svetu. Čak je i Vortimer prestao da drhti; u krugu je sada bilo sasvim prijatno toplo.

Ana je otvorila staklenu posudicu koju je nosila za pojasom, i vazduh se ispuni mirisom ulja. Elena izli malo ulja na prste i saže se do Vortimerovih stopala da ispiše na njima simbol moći.

"Vezujem te za svetu zemlju", šaputala je. "Živ ili mrtav, pripadaš ovoj zemlji."

Potom ulje uze Vrhovna sveštenica i blago mu namaza penis, a Vortimer pocrvene kada je reagovao na dodir. "Zahtevam seme života koje nosiš, kako bi služio Gospi svim svojim moćima."

Potom predade posudicu Vivijeni, koja priđe Voritmeru i poče da mu ispisuje na čelu treći simbol. Pri tom je zatreptala, jer sećanja izvan ovog života pokazala su joj plavokosog mladića s očima plavim kao more, a potom još jednog, sa tek istetoviranim kraljevskim zmajevima na rukama.

"Sve tvoje snove i nadanja, sveti duh u tebi, sada posvećujem Njoj..." tiho reče ona i začudi se kad joj se sopstveni glas učinio umilan. Pitala se da li ga je volela u tim drugim životima. Ona podiže veo, saže se i poljubi mu usne, i na trenutak ugleda u njegovim očima odraz Boginje.

Potom priđe majci i staroj Eleni kraj Vortimerovih nogu. Kadsu se uhvatile za ruke, ona oseti vrtoglavu promenu i trenutak panike kad njena dotadašnja ličnost nestade, i poče da drhti. Ranije je ovo gledala, ali ikada još nije učestvovala.

A onda njenu svest zameni Drugo, usmereno na tri prilike koje su stajale u krugu, ali ne sadržano u njima, jer to Drugo obuhvatalo je svet. Bila je svesna Svoje trostruke prirode, a ipak je bila Jedno; iako je govorila kroz troja usta, čovek koji je ležao pred njom čuo je jedan glas.

"Ti koji tražiš Boginju i veruješ da znaš šta si tražio - znaj da nikada neću biti ono što očekuješ, nego uvek nešto drugo i nešto više..."

Vortimer se dotle uspravio, i sada je klečao na kamenu. Kako je mali izgledao, i kako nežan.

"Ti očekuješ Moj glas, ali u tišini ćeš Me čuti; ti želiš Moju ljubav, ali kada je primiš, upoznaćeš strah; ti Me moliš za pobedu, ali tek ćeš u porazu upoznati Moje moći. Sad kad to znaš, da li mi se i dalje nudiš? Hoćeš li Mi se dati?"

"Ja već potičem od Tebe..." Glas mu je zadrhtao, ali je nastavio. "Mogu samo da Ti vratim ono što je već Tvoje... Ne tražim ovo zbog sebe, nego zbog naroda Britanije." Dok je Vortimer govorio, sjaj

unutar kruga je rastao.

"Ja sam Velika Majka svega živog", začu se Njen odgovor, "i imam mnogo dece. Da li misliš da bilo kojim ljudskim delom ova zemlja može biti izgubljena ili da možeš biti odvojen od Mene?"

Vortimer pognu glavu.

"Imaš veliko srce, dete moje, i zato će, neko vreme, tvoja želja biti ispunjena. Prihvatam tvoju službu, kao što sam je prihvatila i ranije. Bio si Sveti kralj, i vladar. I opet ćeš sačuvati Britaniju. Sve što jedan čovek može da učini, ti ćeš postići, ali još nije vreme da Saksonci budu pokoreni. Drugo ime će se pamtiti pokolenjima zbog tog dela. Tvoji naponi u ovom životu utrće mu put... Hoćeš li biti zadovoljan time?"

"Moraću. Gospo, prihvatam Tvoju volju..." tiho reče on.

"Počini onda, jer kao što si ti služio Meni, tako ću i Ja održati reč prema tebi, i kada budeš potreban Britaniji, vratićeš se..."

Njegovo lice sinu kad se Boginja sagla da ga zagrla, i kada se odvojila od njega, ostao je da leži sklupčan na kamenu, usnuo kao malo dete.

19.

Krajem leta, sunce je plamtelo na potpuno vedrom nebu i pretvaralo travu u zlato. Druidi su duž ivice jezera iskopali bazen, gde su se sveštenice kupale. Po tako toplom vremenu nije bilo potrebe za oblačenjem, i žene su raširile svoje haljine po travi i sušile se na suncu, ili su sedele, pričajući, na klupama u senci ogromnog hrastovog drveta.

Vivijenina kosa donekle je izrasla posle redovnog letnjeg šišanja, ali i dalje je bilo dovoljno da zatrese glavom da bi je osušila. Sada se već navikla na kratku kosu, a po ovakvom danu i prijalo joj je što ne nosi dodatnu težinu. Raširila je tuniku na travu i legla, puštajući da joj sunce podari smeđu boju i drugde, a ne samo po rukama i nogama. Njena majka sedela je na jednom panju, tako da joj je telo bilo u senci, ali glavu je zabacila da uhvati sunce dok joj je Julija češljala kosu.

Gospa je obično nosila kosu upletenu oko glave i zakačenu ukosnicama, ali kad bi je rasplela, padala joj je preko kukova. Dok je češalj podizao svaki tamni pramen, kestenjasti prelive hitali su niz njega kao plamen. Vivijen je kroz poluzatvorene kapke gledala majku kako se proteže od zadovoljstva, kao mačka. Navikla je da smatra majku za malu i ružnu, večito namrštenu i usukanu, osim, naravno, kad bi se u obredu zaogrнула lepotom Boginje. Ali Ana sada nije bila ružna.

Dok je ovako sedela, bila je Boginja u minijaturi, tela izdeljanog od stare slonovače, sa glatkim trbuhom na kome su se videle beličaste pruge od rađanja, i sa dojkama visokim i čvrstim. Čak je izgledala i srećna. Obuzeta radoznalošću, Vivijen pusti da joj pogled iziđe iz žiže, kao što su je učili, da bi videla Aninu auru. Plamtela je ružičastom svetlošću, koja je bila najjača oko trbuha. Nikakvo čudo da se čak i običnim vidom primećuje sjaj.

Odjednom naježena od iznenadne, besne sumnje, Vivijen sede. Vukući tuniku za sobom, ona ode pravo do majke.

"Kosa ti je divna", mirno reče ona. Ana otvori oči, ali i dalje se smešila. Nešto se očito promenilo. "Ali imala si puno vremena da je

puštaš. Postala si sveštenica sa petnaest godina, zar ne? A sledeće godine si rodila prvo dete", zamišljeno dodade ona. "Meni je sada devetnaest. Zar ne misliš da je vreme da položim zavete, majko, kako bih i ja mogla da puštam kosu?"

"Ne." Ana se nije ni pomerila, ali telo joj je postalo napeto.

"Zašto? Već sam najstarija u Kući Devojaka. Treba li da postanem najstarija devica u istoriji Avalona?"

Ana se ispravi sedeći, iako je još ostala donekle raspoložena. "Ja sam Gospa od Avalona i ja ću reći kada si spremna!"

"Koju veštinu nisam naučila? U kome zadatku nisam uspela?" uzviknu Vivijen.

"U poslušnosti!" Anine crne oči blesnuše, i Vivijen oseti majčinu moć, kao nalet vrelog vetra.

"Je li?" Ona posegnu za jedinim oružjem koje joj je ostalo. "Ili samo čekaš da postanem nepotrebna, kada budeš rodila dete koje sada nosiš?"

Videla je da je Ana pocrvenela, i znala je da je pogodila. Verovatno se to desilo na Dugodnevicu. Upitala se ko li je otac, i da li to čak i zna.

"Trebalo bi da se stidiš, u godinama kada bih ja trebala da ti rađam unuke, ti ponovo ostaješ trudna!"

Nije htela da zvuči optužujuće, ali i sama je čula žalostiv prizvuk u svom glasu, i sada je ona pocrvenela. Kad je Ana počela da se smeje, Vivijen se okrete, navlačeći tuniku, a majčin smeh pratio ju je kao kletva dok se trkom udaljavala.

Posle leta provedenog u radu, Vivijen je bila snažna i izdržljiva. Bilo joj je svejedno kuda ide, ali noge su joj same izabrale bezbednu stazu oko ivice jezera, sve dalje od Tora. Vrućine su isušile većinu močvara, i uskoro se našla dalje od Avalona nego što je ikada bila od dolaska. Ali trčala je i dalje.

Nije je zaustavio umor, nego magla, koja se iznenada podigla i zaklonila svetlost. Vivijen uspori, dok joj je srce ubrzano tuklo. Rekla je sebi da je to samo ovozemaljska magla, isparavanje vlažnog tla pod vrelim letnjim suncem. No, takva magla obično se pojavljuje predveče, a kad je poslednji put mogla da vidi sunce tek je počinjalo popodne. Svetlost je sada bila srebrnasta, i kao da je dopirala

odasvud.

Vivijen stade i osvrte se. Pričalo se da je Avalon premešten na mesto između ljudskog i vilinskog sveta. Oni koji znaju čaroliju mogli su da prođu kroz maglu i stignu na ljudske obale. No, povrmeno bi neko pogrešio, i tada bi se izgubio u drugom svetu.

Majci bi bilo pametnije, pomisli ona dok joj se znoj sušio na iznenada lepljivoj koži, da me je pustila da uđem u maglu sa ljudske strane.

Magla se proređivala; načinila je još jedan korak, a onda stala, jer padina pred kojom se našla bila je puna jedre trave i potuno nepoznatog cveća. Bila je divna, ali nije spadala u njoj poznati svet.

Sa druge strane brega čula se pesma. Vivijen se namršti, jer glas, mada vrlo prijatan, nikako nije uspevao da pogodi melodiju. Ona oprezno razdvoji paprat i pogleda preko ivice brega.

Pevao je neki starac, sedeći u cveću. Teme mu je bilo izbrijano kao kod druida, ali nosio je bezobličnu tuniku od tamne vune, a na grudima mu je visio drveni krst. Mora da je, onako iznenađena, ispustila neki glas, jer on je ugleda i osmehnu se.

"Blagoslovena bila, mala vilo", tiho reče on, kao da se boji da će ona nestati.

"Šta radite ovde?" upita ona, spuštajući se niz brdo.

"Mogao bih i ja tebe isto da pitam", reče on, primetivši njene izgrebane noge i oznojeno čelo. "Jer, mada zaista ličiš na vilinski narod, vidim da si smrtna devica."

"Možete da ih vidite?" uzviknu ona.

"Dat mi je taj dar, i mada me moja braća po veri upzoravaju da su ti stvorovi demoni ili privid, ne mogu da poverujem kako neko tako lep može biti zao."

"Znači da ste veoma neobičan monah, koliko ja znam o njima", reče Vivijen, sedajući kraj njega.

"Bojim se da je tako, ali ipak mi se čini da je naš Pelagije bio u pravu kada je propovedao da čovek treba da živi u miru sa svime pod kapom nebeskom. Mene je za sveštenika rukopoložio biskup Agrikola, i uzeo sam ime Fortunatus. On je Avgustinovu doktrinu, po kojoj su svi rođeni kao grešnici i mogu se nadati spasenju samo po milosti Božjoj, smatrao za jeres. Ali u Rimu misle drugačije, i zato

popreko gledaju na nas u Britaniji. Braća na Inis Vitrinu primila su me i poslala da čuvam kapelu na Ptičjem ostrvu."

On se nasmeši; potom mu pogled postade oštar, i on pokaza iza nje. "Ššš - eno je; baš je lepa, je li?"

Vivijen polako okrete glavu, baš na vreme da vidi kako se talasavi sjaj ispod drveta zgušnjava u vitku priliku sa vencem od belih pupoljaka, odevenu u tanke, plavocrne velove.

"Pozdravljam te, dobra majko", promrmlja devojka pognuvši glavu, uz drevni pokret ruku.

"Ovo je devojka od stare loze, sestrice - poželimo joj dobrodošlicu!" Na te reči, vazduh se ispuni blistavim stvorenjima, zaogrnutim stotinama boja. Nekoliko trenutaka rojila su se oko nje; koža joj je bridela od dodira nematerijalnih ruku. Potom, uz tihi kikut, svi nestadoše. "Ah, sad razumem. Ti si sa onog drugog ostrva, sa Avalona." Otac Fortunatus klimnu glavom.

I ona klimnu glavom. "Zovem se Vivijen."

"Kažu da je to vrlo blagosloveno ostrvo", mirno reče on. "Kako to da si zalutala?"

Ona ga je na trenutak sumnjičavo gledala, a on joj je uzvratio toliko nedužnim pogledom da ju je potpuno razoružao. Osetila je da nikada neće upotrebiti protiv nje ono što mu kaže, niti protiv njene majke - pitao ju je samo zato što se zabrinuo za nju.

"Bila sam ljuta. Moja majka je trudna - u njenim godinama - ali i dalje se ponaša prema meni kao da sam dete!" Vivijen odmahnu glavom; sada joj je bilo teško da se seti zašto je onoliko pobesnela.

Otac Fortunatus raširi oči. "Nemam nikakvog prava da ti delim savete, jer zaista znam vrlo malo o ženama, ali novi život je svakako razlog za radost, pogotovo što je svako rođenje neka vrsta čuda. Sigurno će joj biti potrebna tvoja pomoć oko bebe. Zar se ne bi radovala da držiš to maleno u rukama?"

Sada se Vivijen začudila; onako besna, nije ni pomislila na dete. Siroto stvorenje, koliko će moći da ostane kraj Gospe? Svakako će biti potrebna bebi, ako već nije potrebna Ani. Otac Fortunatus bio je čudan stvor, ali razgovor sa njim joj je pomogao.

Ona podiže pogled, pitajući se hoće li moći da nađe put kući, i shvati da je rasuta srebrnasta svetlost zgasnula do purpurnih

odsjaja.

"U pravu si - vreme je da se vratimo u svet", reče sveštenik.

"Kako nalazite put?"

"Vidiš li onaj kamen? Toliko je star da se nalazi i na Ptičijem ostrvu, i kada stanem na njega mogu malo da zavirim u Vilinsku Zemlju. Ima mnogo takvih mesta moći, izgleda, gde su velovi između svetova vrlo tanki. Došao sam pošto sam odslužio nedeljnu misu, da zahvalim Bogu na Njegovom delu, jer On je stvorio sve, i svakako je stvorio i ovo mesto, a ja ne znam ni za jedno lepše od ovoga. Slobodno pođi sa mnom, devojko. Na ostrvu Briga ima svetih žena koje će ti rado pružiti utočište..."

Ovo je prilika za kojom sam čeznula, pomisli Vivijen, da pobegnem i živim kako ja želim. No, ipak je odmahнула glavom.

"Moram da se vratim svojoj kući. Možda ću uspeti da nađem još koje mesto na kome su velovi tanki."

"U redu, ali zapamti ovaj kamen. Slobodno dođi ako ti zatrebam." Starac ustade i pruži ruke u blagoslovu, a Vivijen saže glavu da ga primi, kao da je pred njom druid.

Boginjo, vodi me, pomisli ona kad je starac nestao u tami. Odvažno sam govorila, ali nemam pojma kuda da pođem.

Ustala je i zatvorila oči, oslikavajući u umu ostrvo Avalon, smireno u purpurnom sumraku, sa poslednjim ružičastim sjajem na zapadnom nebu i na vodi pod njim. Dok je smirivala svoje misli, začuše se prvi tonovi muzike, nalik na srebrnu kišu. Bili su gotovo nezemaljski lepi. No, muzika je povremeno zastajala, i u tim trenucima ljudske nesavršenosti znala je da to nije vilinska muzika, nego pesma gotovo nezemaljskog harfiste.

Nebo u Vilinskoj Zemlji nikada nije bilo sasvim vedro, ali ni sasvim mračno. Mogla je da vidi put kroz purpurni sumrak i ona polako pođe ka muzici. Sada je bila glasnija i toliko žalobna da je poželela da zaplače. Nije to bilo samo zbog harmonije nego i zbog čežnje koja se osećala u njoj. Harfista je svirao o tuzi, o čežnji, i preko brda i dolina dozivao je putnika da se vrati...

Zimski snegovi beli
Potpuno su nestali,

I prazan je svet celi.
Oh, možda će ponovo biti,
Ali nikad više isti.

Vivijen pođe za muzikom i konačno se nađe na livadi gde je večernja magla tek počinjala da se diže sa vlažnog tla. U daljini se pod nebom jasno video poznati obris Tora. No, njen pogled bio je uperen u nešto bliže, u Talesina, koji je sedeo na šupljikavoj sivoj steni, svirajući harfu.

Prolećni cvetići beli
Potpuno su nestali,
I prazan je svet celi.
Oh, možda će ponovo biti,
Ali nikad više isti.

Ponekad, kad bi svirao, slike o kojima je Talesin pevao toliko su se stapale sa muzikom da je bio siguran kako bi mogao da ih dodirne, samo ako bi podigao prste sa struna. Devojka koja je dolazila ka njemu, zgusnuvši se iz vilinske magle, u prvi mah mu je izgledala kao vila, visoko podignute glave i tako lakog koraka da nije bio siguran dodiruje li uopšte tlo. No, ako je i bila prikaza, bila je prikaza iz Avalona, jer taj klizeći korak učile su samo sveštenice.

Letnje njive zlata pune...

Očarano ju je gledao, iako su njegovi prsti nastavljali muziku. Poznavao ju je, ali bila je stranac, jer njegovo srce je prizivalo dete koje je voleo, a ovo je bila žena, i to divna.

Za hleb u hladne zimske dane.

Utom ga ona pozva po imenu, i to razbi čaroliju. Imao je vremena samo koliko da spusti harfu pre nego što mu se bacila u naručje, jecajući.

"Vivijen, mila moja..." Pogladio ju je po leđima, svestan da ne drži

u zagrljaju dete. "Strepeo sam za tebe."

Ona se odmače da ga pogleda. "Bio si užasnut - čulo se po pesmi. A moja majka? Je li i ona užasnuta? Pitala sam se je li već počela potraga po močvari."

Talesin se zamisli. Gospa je malo govorila, ali video je u njenim očima mučan strah.

"Prepala se. Zašto si pobjegla?"

"Bila sam besna", reče Vivijen. "Ne boj se, neću više nikad... čak ni kada se dete rodi. Jesi li znao?" iznenada upita ona.

Zaslužuje istinu, pomisli on i klimnu glavom.

"Desilo se kraj vatri, na Dugodnevicu." Video je da je shvatila i upitao se zašto ga je pomalo stid.

"Znači, ovog puta se sećaš", reče ona tiho. "A sada više nisam potrebna ni tebi ni njoj."

"Vivijen, nije istina!" Talesin je želeo da kaže kako će joj uvek biti otac, pogotovo sada, kada njena majka nosi njegovo dete, ali ovog trenutka, kada je toliko ličila na Anu kad je bila mlada, shvatio je da njegova osećanja nisu potpuno očinska, i nije znao šta da joj kaže.

"Ona neće da me proizvede u sveštenicu! Šta da radim?"

Talesin je ipak bio druid, i ma koliko muškarac u njemu bio zbunjen, sveštenik je reagovao na taj uzvik.

"Postoji jedna stvar koju možeš da radiš baš zato što si devica", reče on, "nešto za šta postoji velika potreba. Druidima su data na čuvanje Četiri Blaga. Mač i Koplje mogu da čuvaju naši sveštenici, Tanjir čuva žena, ali Pehar može da čuva samo devica. Hoćeš li da se primiš toga?"

"Hoće li mi majka dozvoliti?"

Video je kako se bol na njenom licu pretvara u čuđenje.

"Mislim da je volja Boginje da tako učiniš, Vivijen, a to je nešto čemu se čak ni Gospa od Avalona ne može protiviti."

Ona se nasmeši, ali u Talesinovom srcu još je bilo tuge, a u mislima je još imao novu strofu koja kao da je bila deo iste pesme...

Dete što je tu trčalo,
Potpuno je nestalo
I mesto njega vidim ženu.

Oh, možda će ponovo biti,
Ali nikad više ista.

Svuda u Zapadnoj Zemlji, ljudi su hitali da prikupе letinu, jer i Saksonci su je prikupljali, svojim krvavim mačevima. Glasine su letele kao jata gavranova. Jedna banda, pod Hengestom, spalila je Kalevu; druga, koju je vodio njegov brat Horsa, nije uspela da zauzme Ventu Belgarum, ali je otišla da uništi Sorviodunum. Ako budu želeli da nastave, svakako će poći na sever, ka bogatom plenu u Akve Sulis i Mendipu. Ali postojao je još jedan put, manje korišćen, koji je vodio pravo na zapad, ka Lindinisu.

Mada Saksonci nisu bili dovoljno brojni da nasele ovu zemlju, imali su dovoljno ratnika da je do te mere obogalje da postane plen nekog kasnijeg napada. Pričalo se da varvari ne mare za gradove i radionice. Kada popiju svo oteto vino, vraćaju se svom lošem pivu. Oni su hteli samo zemlju - plodnu zemlju, visoku zemlju, koju neće progutati, kao u njihovoj domovini, slani morski talasi.

Narod Letnje Zemlje klimao je glavom i govorio da će oni u svojim močvarma ostati bezbedni, ali u ovako sušnoj godini trava sa viših livada mogla se kositi za seno, a mesta gotovo uvek sakrivena vodom sada su bila pokrivena blistavo zelenim tepihom.

No, Vivijen nije obraćala mnogo pažnje na to. Šta god varvari mogli da unište, na Avalon svakako neće doći. Nije se uznemirila ni kada je majčina trudnoća postala očigledna, jer Talesin je održao reč, i ona je konačno imala svoj cilj. Učila je o Četiri Blaga zajedno sa ostalim novakinjama, ali sada je shvatala da je to bio samo početak, iako je već bilo više nego što je znala većina drugih ljudi. Ono što joj je sada bilo potrebno nije bilo novo znanje - za rukovanje svetim predmetima nije potrebna samo mudrost uma, nego i mudrost srca. Da bi postala Čuvar Grala, morala je da se izmeni.

Obuka je, na neki način, bila naporna koliko i obuka novakinja, ali daleko usmerenija. Svakog dana se kupala u vodi svetog kladenca. Sveštenice su uvek pile tu vodu, ali ona se sada mnogo lakše hranila, uglavnom voćem i povrćem uz tek nešto malo žitarica, a izbegavala je i mleko i sir. Smršala je i ponekad joj se vrtelo u glavi; kretala se kroz svet kao da korača pod vodom, ali pod tim nejasnom

svetlom sve stvari postajale su joj prozirne, i mogla je mnogo jasnije da vidi između svetova.

Kako je napredovala sa obukom, počela je da shvata zašto je bilo teško naći devicu za tu dužnost. Sasvim mlada devojka ne bi imala dovoljno snažan um i snažno telo, a obično bi, kada dospe u njene godine, već postajala sveštenica i koristila pravo da prilazi Beltanskim vatrama. Nije joj nimalo smetalo što je mlađe devojke, koje su se dosad pitale šta je zgrešila, pa da nikako ne postaje sveštenica, sada posmatraju sa nekom vrstom divljenja.

Dok je gledala kako majčino telo bubri od trudnoće, Vivijen je ostajala smirena i ljupka, uživajući u svom devičanstvu. Bila je svesna da Gral, kao i Boginja, ima mnogo obličja, ali činilo joj se jasno da je najvažnije ono obličje u kome ga čuvaju druidi, kao blistavi sud besprekorne čistote.

Veče pred jesenju ravnodnevicu, kada se godina nalazi na granici između sunca i senke, druidi su došli po nju. Obukli su je u haljinu još besprekornije belu od njihovih, i u nemoj procesiji povelili je ka podzemnoj odaji. Tu je ležao mač na kamenom oltaru, u kanijama ispucalim od starosti. Kraj zida je stajalo oslonjeno koplje. Pored njega su se u zidu nalazile dve niše. U nižoj je, na belom platnu, počivao tanjir. U gornjoj - Vivijeni zastade dah kada je prvi put ugledala Gral.

Nije znala kako bi izgledao neposvećenom oku - možda kao glinena šolja, ili kao srebrni pehar, ili kao staklena činija sa mozaikom žućkastog cveća. Vivijen je videla sud toliko čist da kao da nije bio načinjen od kristala nego od čiste vode, koja je pristala da se uobliči u polukuglu. Bila je sigurna da će njeni smrtni prsti naprosto proći kroz njega. Ali rekli su joj da mora da ga uzme, i ona pođe napred.

Približavajući se, osetila je prvo pritisak, a onda plimu protiv koje se probijala kao da ide kroz potok. Ili je to možda vibracija, nejasno pomisli ona, jer sada kao da je čula blago brujanje, ako joj to nije zvonilo u ušima. Bilo je tiho, ali brzo je nadjačalo sve ostale zvuke. Kad se još primakla, upitala se hoće li joj se kosti rastočiti.

Na tu pomisao Vivijen oseti drhtaj straha. Osvrnula se - druidi su je posmatrali sa iščekivanjem, jer očito su želeli da nastavi. Rekla je

sebi da su strahovi koji su je obuzeli potpuno iracionalni, ali i dalje ih je osećala.

Šta ako su se Talesin i njena majka zaverili da je se ovako otarase? Bila to istina ili ne, dobro je znala da bi joj donelo smrt ukoliko dodirne Gral dok je uplašena. Rekla je sebi da ne mora to da učini. Može da se okrene i ode, i da živi u sramoti. Ali ako može da bira između smrti i života kakav je dosada vodila, nema šta da izgubi.

Ona ponovo pogleda Gral, i ovog puta ugleda posudu punu mora prostora, punu zvezda. Iz te tame dopirao je glas, toliko tih da ga je jedva čula, a ipak ga je osećala i u kostima.

"Ja sam poništenje svega što je prošlo; iz Mene potiče sve što će doći. Obujmi Me, i Moje tamne vode će te poneti, jer Ja sam Pehar Žrtve.

Ali ja sam i sud Rođenja, i iz Mojih dubina možeš se ponovo roditi. Kćeri, hoćeš li Mi prići i izneti Moju moć u svet?"

Vivijen je osećala da joj niz obraze teku suze, jer u tom glasu nije čula Anu, nego pravu Majku za kojom je oduvek čeznula. Zastala je na tački ravnoteže između Tame i Svetlosti, i uzela Gral.

Odaju zahvati talas zračenja, oboje i nijedno. Jedan druid kriknu i istrča napolje; drugi pade u nesvest. Ali ostala lica bila su otvorena i puna divljenja, i kada je Devica, sada svesna da je nešto više nego samo Vivijen, podigla Gral, ona sinuše od radosti.

Prošla je između njih i popela se stepeništem, noseći između dlanova sveti sud. Odmerenim korakom, pošla je stazom koja je vodila ka svetom kladencu, gde je voda neprekidno izvirala iz svojih tajnih izvorišta, i tu je kleknula i napunila posudu. Iz udubljenja u kućici oko kladenca javi se sjaj, sa mesta gde je ležala skrivena bočica sa svetom krvlju koju je otac Josif prepustio na staranje sveštenicama. Voda je iz svetog izvora tekla bistra i čista, ali na kamenu je ostavljala krvave mrlje. Dok ga je Vivijen podizala, Gral poče da sija ružičastom svetlošću.

Taj divni sjaj sijao je kao zora u ponoć dok je nastavljala nizbrdo, stazom ka jezeru. Tu je ponovo podigla Gral i izlila njegov sadržaj u blistavom mlazu, pavo u vodeno prostranstvo. Pred njenim izmenjenim vidom, voda kladenca nosila je u sebi sjaj koji se širio u

blistavim česticama, sve dok nije zablistalo čitavo jezero. Sve što bi voda dodirnula, znala je, primiće delić blagoslova, ne samo u Avalonu, nego u svim svetovima.

Vivijeni je ceremonija Grala donela ogroman mir. No, u spoljašnjem svetu još su harali Saksonci.

Jedno veče, nekoliko sedmica kasnije, kada su dani počinjali da kraćaju sa dolaskom Samena, jedna od devojaka dotrča sa jezera sa veću da stiže barka. Veslao je Heron, jedan od retkih iz naroda močvare koji je znao čaroliju kojom se prolazi kroz magle Avalona, ali putnik je, sudeći po odeći, bio jedan od sveštenika sa ostrva Inis Vitrin. Pre nego što bi Vrhovna sveštenica stigla išta da kaže, svi koji su to čuli pohitaše nih stazu.

Barka se nasuka na blato; ostavivši unutra monaha vezanih očiju, vozar iziđe na obalu, gacajući kroz plićak.

"Otac Fortunatus!" uzviknu Vivijen, požurivši napred. Ana je zapanjeno pogleda, ali nije bilo vremena za pitanja.

"Herone, zašto si doveo ovog stranca bez moje dozvole?"

Na glas Vrhovne sveštenice, vozar pade na kolena. Pognuo se dok nije čelom dodirnuo blato, a monah je okrenuo glavu kao da može da je vidi ušima. Ruke mu nisu bile vezane, ali Vivijen je primetila da nije ni pokušao da ukloni povez sa očiju.

"Gospo, doveo sam ga da govori za mene! Vučji narod..." On zatrese glavom i učuta, drhteći.

"On misli na Saksonce", reče na to Fortunatus. "Opljačkali su Lindinis i došli dovde. Heronovo selo, koje leži na južnoj obali jezera, već je u plamenu. Njegov narod našao je utočište u našoj opatiji, ali ako Saksonci stignu i tamo, kao što će najverovatnije biti, mi se ne možemo boriti. Ne krivite ovog čoveka, jer bila je moja zamisao da dođemo. Mi iz opatije spremni smo da postanemo mučenici vere, ali čini mi se bezdušno da nedužni muškarci, žene i deca umru sa nama. Trudili smo se da ih pokrstimo, ali oni i dalje više veruju u stare bogove nego u nove. Meni nije poznata moć koja bi ih zaštitila, osim moći Avalona."

"Ti si vrlo čudan monah ako tako veruješ!" uzviknu Vrhovna sveštenica.

"On može da vidi vilinski narod i uživa njihovo poštovanje", reče

Vivijen.

On okrete glavu ka njoj i nasmeši se. "Jesi li to ti, vilinska device? Drago mi je što znam da si se bezbedno vratila kući."

"Čula sam tvoju molbu, ali takvu odluku ne mogu smesta da donesem", reče Ana. "Moraš sačekati dok se posavetujem sa ostalima. Još bolje, neka te Heron vrati na tvoje ostrvo. Ako odlučimo da vam pritekemo u pomoć, neće nam biti potreban vodič!"

Rasrpava u velikoj sali trajala je sve do mraka.

"Avalon je tajno mesto još od Karausijevih vremena", tvrdila je Elena. "Pre toga, koliko sam čula, Vrhovne sveštenice ponekad su se uplitala u poslove sveta, i to je uvek ispadalo loše. Mislim da ne treba da menjamo politiku koja nam je tako dobro služila."

Jedan druid odlučno je klimao glavom. "Tako je, i meni se čini da ovaj napad, pogotovo tako strašan, samo potvrđuje vrednost naše izolacije."

"Saksonci su pagani", reče Nektan. "Možda nam čine uslugu što oslobađaju zemlju od hrišćana, koji nazivaju našu Boginju demonom i ubijaju nas kao da smo sledbenici tog njihovog đavola."

"Ali oni ne ubijaju samo hrišćane!" pobuni se Julija. "Ako pobiju narod iz močvare, ko će upravljati barkama koje nas prevoze jezerom kada moramo da putujemo u Britaniju?"

"Bilo bi stramno da ih napustimo, njih koji su nam služili tako dugo i tako dobro", dobaci jedan od mlađih druida.

"A hrišćani u opatiji su drugačiji", stidljivo reče Mandua. "Zar se nije i sama Majka Kaileja sprijateljila sa njihovim osnivačem?"

"Kada ćete koristiti svoje moći, ako ne sada?" upita mladi druid. "Zašto uopšte učite magiju ako je ne koristite onda kada je potrebna?"

"Moramo da čekamo Spasioca koga su obećali bogovi", reče Elena. "On će uzeti Mač i oterati ovo zlo iz zemlje!"

"Neka samo što pre dođe!" šapnu Mandua.

Još su raspravljali kada je Vivijen izišla iz sale, jer više nije mogla da ih sluša. Otac Fortunatus nije joj uputio samo lepe želje, jer nikako nije mogla da ga zaboravi. Svakako nisu baš svi hrišćani

fanatici, ako među njima ima i takvih ljudi. A znala je da još postoji veza između Avalona i Inis Vitrina. Uprkos zaštiti kojom su se sveštenice toliko ponosile, stalno se pitala hoće li uništenje Inis Vitrina ipak imati uticaja i na Avalon.

Kao što joj se često dešavalo u poslednje vreme, Vivijen vide da je i nehotice pošla ka svetilištu gde su čuvana Blaga. Imala je pravo da ulazi i izlazi kad god poželi, i druid koji je stajao na straži mirno joj se ukloni s puta.

Zašto ih čuva? - upita se ona, posmatrajući avetinjski sjaj moći što je dopirao kroz platno kojim su predmeti bili pokriveni. Istina, ona je upotrebila Gral da blagoslovi zemlju, ali Avalon je ionako već bio sveto mesto. Zemlja kojoj je blagoslov potreban leži u spoljašnjem svetu. Još od Gavena niko nije koristio mač; nije ni znala kada su poslednji put upotrebljeni Tanjir i Koplje. Za koga ih onda čuvaju?

Kao da je osetio njene misli, Gral jače zasija. On želi ovo, pomisli Vivijen u čudu. On želi da deluje u svetu!

Ona se priseti proteklih nekoliko dana. Iako više nije bila obavezna na sva uzdržavanja kao u sedmicama pred ravnodnevicu, ona se navikla na takvu ishranu, a danas, zbog silnih uzbuđenja, nije jela ništa još od podneva. Umirena, ona duboko uzdahnu i pođe ka Gralu.

"Šta to radiš?" Na vratima je stajao Talesin, očiju punih straha. "Nije bilo priprema, nije bilo ceremonije..."

"Radim ono što treba. Svi ste suviše nesložni da biste preduzeli nešto, ali ja vidim samo potrebu i osećam da Gral želi da odgovori. Hoćeš li mi odreći to pravo?"

"Imaš pravo. Ti si Čuvar." Jedva je uspeo da joj odgovori. "Ali ako si pogrešno razumela njegove želje, Gral će te uništiti..."

"Rizikujem samo svoj život i imam pravo i na to..." blago reče ona i vide kako se njegovo lice menja, iz običnog ljudskog u nešto veće, kao što je videla da se povremeno dešavalo tokom obreda.

"Kako ćeš preći na drugo ostrvo?"

"Ako treba da budem tamo, onda Gral svakako ima moć da mi pokaže put."

On pognu glavu. "Tako je. Idi do kladenca i obiđi oko njega tri puta, držeći u umu mesto na koje želiš da odeš, i kada završiš treći

krug, bićeš tamo. Ne mogu da ti zabranim, ali pratiću te, ako pristaješ, da te pazim..."

Vivijen klimnu glavom, a onda sjaj izbrisa sva ljudska čula dok je podizala Gral.

Talesinu je bilo jasno da su Moći Avalona sačuvale svoje tajne, jer Devica koja je nosila Gral više nije bila Vivijen. No, on je sačuvao dovoljno svesti o sebi da oseti i strah i divljenje dok su prolazili između svetova. A onda slatku tamu Avalona zameni miris dima, a noćnu pesmu cvrčaka krici samrtnika.

Ljudi Belog Zmaja napadali su Inis Vitrin. Neke zgrade već su bile u plamenu. Tamnopusi narod iz močvare pokušavao je da se brani, ali izgledali su kao deca pred snažnim Saksoncima. Borba se proširila od isposnica skupljenih oko stare crkve, po čitavom monaškom voćnjaku i oko pomoćnih zgrada sagrađenih oko kladenca.

Devica stade pred njim, gledajući prizor. Gral, još zaklonjen velom, držala je prigrljen na grudi, i od njega joj je blistalo čitavo telo. U dubini kuće oko kladenca, kao u odgovor, pojavi se crvenkasti sjaj. Utom je neko ugleda i uzviknu. Narod močvare zastade, ali Saksonci, koji su čuli reč 'blago', potrčaše ka njoj, urlajući kao vukovi na tragu.

Saksonci su napadali vatrom. Pravo je, pomisli Talesin, da im se suprotstavi moć Vode. Iako ga je njihovo urlikanje nerviralo, ostao je da stoji odmah iza Device ka kojoj su hitali, a ona ih je posmatrala potpuno smireno. A onda, kada je već video odsjaj vatre na iskeženim zubima najbližeg Saksonca, onda podiže platno sa Grala.

"Oh, ljudi krvi, gledajte krv svoje Majke!" uzviknu ona jasnim glasom, i poče da izliva vodu koju je zagrabila sa kladenca u Avalonu. "Ljudi pohlepe, primite blago koje ste želeli i hodite Meni!"

Talesinu se činilo da se ka njima izliva reka svetlosti, toliko blistava da je jedva mogao da gleda u nju. No, Saksonci počeše da se teturaju kao da su oslepele, urlajući nešto o tami. A onda ih voda proguta, i oni se podaviše.

U narednim danima čuli su onoliko verzija čitavog događaja koliko

očiju ga je videlo. Neki monasi zaklinjali su se da se pojavio lično sveti Josif, držeći u ruci usplamtelu bočicu sa krvlju Hristovom, koju je on doneo u Britaniju. Preživeli Saksonci zaklinjali su se da su videli veliku kraljicu Donjeg Sveta lično, pre nego što je reka koja okružava svet nabujala da ih proguta. Ljudi iz močvare, tajanstveno se smešeći, govorili su među sobom o boginji kladenca koja im je još jednom pomogla u nevolji.

Možda je Talesin bio najbliži istini kada je opisivao Vrhovnoj sveštenici šta se dogodilo, jer on je bio dovoljno mudar i znao je da ljudske reči mogu samo da izopače stvarnost kada se između svetova dešava nešto natprirodno.

Sama Vivijen nije umela ništa da kaže. Njoj je ostalo samo sećanje na sjaj, i ostao joj je poklon oca Fortunatusa, koji joj je poslao preko ljudi iz močvare: buketić vilinskog cveća.

20.

Zima je mirno odmicala. Prve hladnoće oterale su razbojnice natrag u njihove jazbine na istoku, a žrtve su previle svoje rane i dale se na posao da obnove domove. Stigle su vesti da su Vortigernovi sinovi potisnuli Hengesta natrag na ostrvo Tanatus i da ga tamo opsedaju. Svet je strpljivo čekao proleće; a u Avalonu su svi iščekivali rođenje Gospinog deteta.

Posle napada, Vivijen je još jednom zatražila da postane sveštenica, ali nije se iznenadila kada ju je majka ponovo odbila. Kao što je Ana rekla, morala je naučiti da ne uzima stvari u svoje ruke. Jedino ju je opravdavalo to što je uspela. Veće nikada ne bi odobrilo tako nešto, ali neuspeh bi bio kazna sam po sebi. Ono što je sGm Gral odobrio, Vrhovna sveštenica nije mogla da zabranjuje. Ipak, nije morala ni da nagrađuje nepromišljenost svoje kćeri.

No, Vivijen se ovoga puta nije žalila. I ona i njena majka znale su da može da ode kad god poželi. Kada se rodi beba, odluka će svakako doći, jer svejedno da li će biti dečak ili devojica koja bi mogla da je nasledi, njeno rođenje sve će izmeniti. I tako je Vivijen, kao i Ana, čekala proleće sa sve većim nestrpljenjem.

Prošla je Brigina svečanost, i sa jabukovog drveća počеше da opadaju pupoljci. Kako je proleće odmicalo ka ravnodnevicu, na livadama, jedro zelenim posle zimskih poplava, počеше da niču maslačci, male purpurne orhideje i prve bele rade. U močvari su se mogli naći konjski bosiljak i poneki barski ljutić; na obalama je počela da se pojavljuje mlečika, a prvi nezaboravci ležali su u travi kao delići palog neba. Vreme je ostalo promenljivo, u jednom trenutku ledeno zimsko, a u narednom nasmevano obećanje leta. Bezbedno u majčinoj materici, Anino dete nastavljalo je da raste.

Ana se podiže sa klupe, oslanjajući se o štap, i nastavi da se penje. Sve do sada nije ni pomislila da nazove penjanjem ono što su mlađe sveštenice činile desetak puta dnevno, ali u ovakvom stanju, klupa postavljena na pola puta od obale jezera, zbog starijih članova zajednice, bila joj je više nego korisna. Štap nije uzela za oslanjanje

nego da održava ravnotežu, kako ne bi pala ako joj se noga oklizne na kamenu koji nije mogla da vidi.

Pogledala je svoj ogromni trbuh sa mešavinom očajanja i ponosa. Mora da izgleda kao konj kad gura taljige. Možda visoke žene mogu da izgledaju dostojanstveno u poodmakloj trudnoći, ali ona je delovala smešno. Talesin jeste mršav, ali je i visok, i izgleda da se ovo dete umetnulo na njega. Podsetila je sebe da je prve dve kćeri rodila bez mnogo problema, a obe su bile krupne i plave. Vivijen je posebno lako rodila, jer je i tada bila sitna.

Ali onda mi nije bilo četrdeset godina, mračno pomisli ona. Kad joj je bilo šesnaest, čak i na dan porođaja trčala je uz i niz Tor, a da se nije ni zadihala. Ovog puta, iako joj je oduševljenje zbog trudnoće učinilo prve dve trećine čekanja vrlo lakim, tokom poslednja tri meseca postalo joj je jasno da njeno telo više nema mladalačku izdržljivost. Ovo treba da mi bude poslednje dete...

Neko osećanje, mnogo istančanije od sluha, navede je da zastane. Podigla je pogled i ugledala kćer kako je posmatra. Kao i uvek, pri pogledu na Vivijen osetila je i bol i ponos. Devojčine oštre crte lica nisu pokazivale nikakva osećanja, ali Ana je osećala u njoj istu onu mešavinu zavisti i prezira kao i kada je tek saznala za bebu. No, kako je Anin trbuh rastao, zavist kao da je nestajala.

Sada počinje da shvata. Kad bi samo shvatila da sve ostalo - rad sveštenice, pogotovo uloga Gospe od Avalona - donosi isto toliko bola koliko i radosti! Moram je nekako navesti da to uvidi!

Zadubljena u razmišljanje o kćeri, Ana je obraćala manje pažnje na stazu, i kada se okliznula o blatnjavu baricu šak ni štap joj nije pomogao. Pokušala je da izvije telo u stranu dok je padala, i osetila je bol istegnutih mišića u ruci na koju se dočekala. No, istureni trbuh neizbežno je primio ostatak težine pri padu. Ona glasno jeknu pri udaru, i na trenutak izgubi svest.

Kada je mogla ponovo da gleda, kraj nje je klečala Vivijen.

"Jesi li dobro?"

Ana se ugrize za usnu kada joj utrobu zahvatiše sitni drhtaji koje je povremeno osećala čitave sedmice. No, ovog puta oni prerastoše u čvrst, bolan pritisak u materici. Ona polako ispusti vazduh. "Biće mi dobro", reče šapatom. "Pomozi mi da ustanem."

Uz pomoć Vivijeninih snažnih ruku, uspela je da se podigne na noge. Pri tome oseti mlaz toplote na butinama; kad je spustila pogled, ugledala je prve kapi vode iz materice kako nestaju u suvom tlu.

"Šta je bilo?" povika Vivijen. "Da li krvariš? Oh..." Povezala je ono što vidi sa onim što su učile sve novakinje, pripremajući se da budu i babice. Sada je gledala majku, nešto bleđa nego do maločas.

Ana se nasmeši devojčinoj zbunjenosti. "Tako je. Počelo je."

Vivijen je zadivljeno gledala kako se trbuh njene majke grči pri novoj kontrakciji. Ana je prestala da korača i šćepala je ivicu stola, polako udišući vazduh. Nije mogla da podnese dodir odeće, pa su u njenoj kućici potpalili vatru, kako joj ne bi bilo hladno. Vivijen se znojila i u tankoj haljini, ali Juliji, koja je bila najiskusnija babica među njima, i staroj Eleni izgleda da je bilo sasvim prijatno dok su pričale kraj vatre.

Poslednjih sati, otkako je porođaj počeo, Vivijeni se više puta učinilo da je ovo vrlo čudan način da ljudska bića dođu na svet. Bilo je gotovo lakše verovati u rimljanske priče o rađanju iz labudovog jajeta i sličnim čudnim počecima. Kao dete, na Netenovom imanju, gledala je kako se rađaju životinje, ali to je bilo veoma davno, i mada se sećala mladunaca kako izlaze, mokri i koprcavi, sGm postupak nije joj bio uočljiv kao sada, kada je videla kako se pod majčinom golom kožom grče mišići.

Ana uzdahnu i ispravi se, istežući leđa.

"Hoćeš li da te izmasiram?" upita Julija. Ana klimnu glavom i osloni se o sto dok joj je babica gladila leđa.

"Kako možeš i dalje da hodaš?" upita Vivijen. "Mislila sam da si se umorila. Zar ti ne bi bilo lakše da legneš?" Ona pokaza ka krevetu, gde je preko sveže slame ležalo čisto platno.

"Da", odgovori joj majka, "jesam umorna, i ne", ona naglo zaškripa zubima i dade Juliji znak da prekine masažu dok ne umine nova kontrakcija, "nije lakše ležati, brem meni nije. Kada stojim, bebina težina joj pomaže da iziđe... moja devojčica."

"Tako si uverena da će biti devojčica!" uzviknu Vivijen. "Šta ako nosiš dečaka? Možda upravo rađaš Branitelja Britanije."

"U ovom trenutku", zastenja porodilja, "bilo bi mi milo da vidim i

hermafrodita."

Julija načini znak protiv zla, a Vivijen zažmirka. Ova kontrakcija bila je jača i kada se završila, Anino lice bilo je vlažno od znoja.

"Ali možda si u pravu. Mislim... da ću sad malo leći." Pustila je sto, a Vivijen joj je pomogla da legne. Jasno se videlo da su u tom položaju kontrakcije bolnije, ali u ovom trenutku bilo je veliko olakšanje što više ne stoji.

"Postoji trenutak u svakom porođaju... kada bi žena najradije odustala od svega..." Ana zatvori oči, pažljivo dišući za vreme sledeće kontrakcije. "Devojke vrište za majkom... čak i sveštenice. Često sam to čula. I ja sam je zvala, prvi put."

Vivijen priđe bliže, i pri sledećoj kontrakciji Ana je zgrabi za ruku. Po snazi stiska bilo je jasno koliki napor ulaže da ne vrišti.

"Jesi li stigla dotle?"

Ana klimnu glavom. Vivijen je pogleda i ugrize se za usnu kada joj se majčini prsti ponovo zariše u šaku. Prošla je kroz ovo i da bi mene donela na svet... To ju je uozbiljilo. Proteklih pet godina borila se bez ikakve griže savesti protiv majke i jedino čemu se mogla nadati bilo je da će umeti da izdrži u tome. Ali sada je Ana ležala u rukama Boginje, nesposobna da sadrži Njenu moć. Devojka je od svega najmanje očekivala da će joj biti dozvoljeno da vidi majku u ovakvim trenucima ranjivosti.

Kontrakcija uminu, i Ana je ležala dahćući. Vreme je promicalo, a naredna kontrakcija nije dolazila. Možda i one nailaze u talasima, kao oblaci nošeni olujnim vetrom.

Vivijen se nakašlja. "Zašto si me pozvala ovamo?"

"Tvoja obuka zahteva da vidiš rađanje deteta..."

"Tvog deteta? Mogla sam to videti i pomažući nekoj od žena iz močvare..."

Ana odmahnu glavom. "Njima bebe same ispadaju, kao mačići. I sa mnom je tako bilo, prva tri puta. Kažu da se docnija deca rađaju sve brže, ali mislim da je moja materica zaboravila kako se to radi..." Ona uzdahnu. "Htela sam da vidiš... da nekim stvarima ne može da zapoveda čak ni Gospa od Avalona."

"Nećeš ni da me položiš za sveštenicu. Zašto bi meni ovo bilo važno?" Vivijenin glas postade oštar.

"Zar misliš da nisam želela da te vidim zavetovanu? Da, sad vidim, mogla si i tako da shvatiš. Pravi razlog..." ona prekide, odmahujući glavom. "Teško je pomiriti želje majke i sveštenice. Ovo dete možda će biti dečak, ili devojčica bez i malo dara. Kao Vrhovnoj sveštenici, dužnost mi je da pripremim naslednicu. Nisam smela da rizikujem tvoj život dok ne saznam..." ona izgubi dah od novog bola.

A kao majka? Vivijen se ipak nije usudila da pita.

"Pomozi mi da ustanem", promuklo reče Ana. "Duže će trajati ako i dalje budem ležala."

Ona pusti da je Vivijen povuče za ruku, a onda joj se osloni o rame. Vivijen je, zbog male visine, mogla da je pridržava zgodnije od ostalih. Ana je uvek delovala tako zapovednički da njena kćer dosada nije ni shvatila koliko su njih dve zapravo slične.

"Pričaj mi..." reče Ana dok su išle tamo-amo po sobi, zastajući pri svakoj kontrakciji. "Pričaj mi... o... Moni.. i farmi."

Vivijen je iznenađeno pogleda. Ana je nikada ranije nije pitala o detinjstvu. No, žena koja joj se oslanjala o rame, dahćući, nije bila majka koju je mrzela, a sažaljenje joj otvori srce, pa uspomene same potekoše. Pričala je o zelenom, vetrovitom ostrvu sa drvećem poređanim duž obala prema kopnu, i o goloj obali prema prostranom, sivom moru. Pričala joj je o razubacanom kamenju koje je nekada bilo druidski hram, i o obredima koje su tamo još izvodile porodice čiji su preci preživeli pokolj pod Paulinusom. I pričala je o Netenovoj farmi i o teletu koje je spasla.

"Sad je to sigurno matora krava, s mnogo svoje teladi."

"Izgleda kao zdrav i srećan život... Nadala sam se da će tako biti, kada sam te dala Netenu." Kada je bol uminuo, ona se ispravi i nastavi da hoda, ali sada sporije.

"Hoćeš li i ovo dete dati na usvojenje?" upita Vivijen.

"Trebalo bi... čak i ako bude bilo jasno da je rođena za sveštenicu", žurno reče Ana. "Ali u poslednje vreme pitam se postoji li mesto gde bi mogla da bezbedno raste."

"Zašto onda ne bi ostala? Svi su mi govorili da sam suviše velika za početak obuke."

"Ja mislim..." počne Ana. "Bolje da legnem." Niz nogu joj je klizio mlaz krvi. Julija priđe da je pregleda, pa objavi da joj je materica

otvorena za četiri prsta, što su svi, izgleda, smatrali za dobar napredak, mada je Vivijeni sve i dalje delovalo nestvarno.

"Najbolje je... da dete ima iskustva sa životom napolju. Anara je odrasla ovde. Mislim da ju je to, na neki način, učinilo slabijom." Njen pogled iziđe iz žiže i vilice se ukočiše od naleta novog bola.

"Šta joj se desilo?" upita Vivijen, nagnuvši se tik do nje. "Zašto je umrla moja sestra?"

U prvi mah pomislila je da joj majka neće odgovoriti. A onda primeti suzu kako joj klizi ispod spuštenih kapaka.

"Bila je tako lepa, moja Anara... nije bila kao mi", šaputala je Ana. "Kosa joj je bila sjajna kao žitno polje pod suncem. Toliko je pokušavala da udovolji..."

Stvarno nije bila kao mi! - smrknuto pomisli Vivijen, ali oćutala je.

"Rekla je da je spremna za probu, i ja sam želela da joj verujem... želela sam da bude tako. I pustila sam je. Molim se, Vivijen", ona je steže za ruku, "da nikada ne držiš u narućju mrtvo telo rođene kćeri!"

"Jesi li zato odlagala moje proglašenje?" zapanjeno upita Vivijen. "Zato što si se bojala?"

"Za ostale mogu da procenim, ali ne i za tebe..." Ona tiho zacvile od narednog bola, a onda se malo opusti. "Mislila sam da ću znati kada je Anara spremna... Mislila sam da ću znati!"

"Gospo, moraš da se opustiš!" Julija se naže nad njom, ljutito pogledavši Vivijen. "Pusti sada devojkju, a ja ću sedeti kraj tebe."

"Ne..." šapnu Ana. "Mora i Vivijen da ostane."

Julija se namršti, ali nije se protivila, nego uze da masira Anin napeti trbuh. U tišini što je usledila, Vivijen začu tiho talasanje muzike i postade svesna da se to čuje već prilično dugo. Nijedan muškarac ne sme da uđe u sobu gde se rađa, ali Talesin možda sedi tik pred vratima.

Volela bih da je i on ovde! ljutito pomisli Vivijen. Volela bih da svaki muškarac vidi kroz šta žena prolazi da bi mu podarila dete.

Kontraksije su postajale sve učestalije. Izgledalo je da Ana jedva ima vremena da udahne pre nego što joj se telo ponovo zgrči. Elena ju je držala za jednu ruku, a Vivijen za drugu, dok joj se Julija ponovo premestila niže nogu da je pregleda.

"Hoće li još dugo?" šapnu deovjka dok je porodilja ječala.

Julija sleže ramenima. "Ne preterano. Ovo je razdoblje kada telo završava otvaranje materice i priprema se da istisne dete. Budi mirna, Gospo moja", reče ona Ani, nastavljajući da joj blago masira trbuh.

"Oh, Boginjo..." šapnu Ana. "Boginjo, molim te!"

Ovo je nepodnošljivo, pomisli Vivijen. Ona se naže napred, mrmljajući ko zna kakve reči, samo da je ohrabri i umiri. Majčine oči, izbuljene od bola, uperiše se u njene, a onda iznenada kao da se izmeniše. Na trenutak je izgledala mlada; njena dugačka, znojem natopljena kosa postade kratka i kovržava.

"Izarma!" šapnu ona. "Pomozi mi, i detetu!"

A kao odjek začuše se reči: "Neka plod naših života bude vezan i priklonjen Tebi, Majko, Večita Ženo, koja poseduješ srž života Tvojih kćeri i držiš ga na dlanu i na srcu..." Dok je gledala blede lice pod sobom, znala je da je i ona čula isto. Tog trenutka nisu bile majka i kćer, nego dve žene, sestrinske duše vezane jedna za drugu i za Veliku Majku iz života u život, još od kako su Mudri došli preko mora.

A sa tim sećanjem dođoše i druga znanja, naučena u nekom drugom životu, u hramu čije su veštine porađanja daleko prevazilazile sve što je ikada bilo poznato ženama Avalona. Ona slobodnom rukom iscrta nad matericom porodilje simbol Boginje.

Ana leže uz dubok uzdah, a Vivijen, iznenada ponovo pretvorena u sebe samu, oseti ogroman strah. A onda njena majka opet otvori oči, sada odlučne i mirne.

"Podig... nite... me!" zasikta ona. "Vreme je!"

Julija poče da izdaje uputstva. Pomogle su Ani da prebaci stopala preko ivice kreveta, tako da je sada gotovo čučala, dok su Elena i Vivijen klečale u slami da bi je pridržavale. Julija žurno razastre novo, čisto platno pod nju i stade da čeka dok je Ana stenjala i napinjala se. To je trajalo i trajalo; držati je, delovalo je kao da pokušavaš da uhvatiš neku ogromnu silu prirode. No, Julija ju je podsticala, govoreći da već vidi bebinu glavu - još samo jedno, jako napinanje i sasvim će izići.

Vivijen, osećajući drhtaje u čitavom majčinom telu, poče da priziva Boginju u najgrozničavoj molitvi koju je ikad izgovorila. Ona naglo udahnu i oseti kako u njoj izvire vrešina kao da je udahnula

vatru. Svetlost joj suknu kroz sve udove, sila suviše jaka da bi se zadržala u jednom ljudskom telu; ali tog časa ona je bila Velika Majka i rađala je svet.

Kada je izdahnula, moć pokulja iz nje, silinom munje, pravo u telo žene koju je držala, a ova se zgrči i nape svom snagom. Julija uzviknu da glava izlazi, i Ana se nape ponovo, uz krik koji se svakako čuo sve do Inis Vitrina, i nešto mokro, crveno i koprcavo skliznu pravo u babičine ispružene ruke.

Devojčica... U iznenadnoj, vrtoglavoj tišini, svi su zurili u novi život koji se upravo pojavio na svetu. Potom beba pokrete glavu i začu se slab, piskav krik.

"A, ovo će biti fina cura", mrmljala je Julija, brišući maleno lišće mekom krpom i podižući bebu kako bi krv izišla iz pupčanika. "Elena, pridrži Gospu dok mi Vivijen ovde pomogne."

Vivijeni su rekli šta treba da radi, ali ruke su joj drhtale dok je podvezivala pupčanik na dva mesta, a potom, kada se između dva podveza olabavio, uze nož i preseče ga.

"Dobro je. Sad drži malenu dok ja pomognem oko posteljice. Tamo na stolu imaš platno da je poviješ."

Vivijen se jedva usuđivala da diše kad joj je babica spustila u ruke novorođenče. Ispod slojeva porođajne krvi bebina koža bila je ružičasta, a paperjasta kosa, kako se sušila, obećavala je da će biti plava. Ovo neće biti vilinsko dete, nego zlatno, od rase kraljeva.

Elena je pitala kako će se beba zvati.

"Igreña..." promrmlja Ana. "Ime joj je Igreña..."

Kao u odgovor, beba otvori oči, i Vivijenino srce bilo je izgubljeno. No, dok je gledala u to lišće, iznenada je zahvati Vid. Videla je lepu plavu ženu, u koju je znala da će izrasti to dete, i videla je da i ona ima svoju bebu. Ali to je bio jedar dečak, i u sledećem trenutku videla ga je odraslog, kako jaše u boj sa junačkim sjajem u očima i sa Mačem Avalona o boku.

"Ime joj je Igreña", sopstveni glas čula je kao iz velike daljine, "i iz njene materice će poteći Branitelj Britanije..."

Talesin je sedeo kraj ognjišta u glavnoj sali, svirajući harfu. Ovog proleća često je svirao. Sveštenici i sveštenice smešili su se kada bi

ga čuli i govorili su da njihov bard daje glas njihovoj radosti, ravan snazi radosti barskih ptica koje su sa toplijim vremenom zaposele močvare oko Avalona. Talesin bi se samo nasmešio, klimnuo glavom i nastavio da svira, u nadi da niko neće primetiti kako mu se oči ne smeše.

Trebalo bi da bude srećan. Iako nije mogao da je prizna, bio je otac lepe kćeri, i Ana se lepo oporavljala.

Ali opravljala se sporo. Iako tokom porođaja nije vrištala, kao neke žene, on je sedeo dovoljno blizu njenih vrata da bi čuo zvuke koje je proizvodila dok je porođaj trajao i trajao. Tada je svirao i da ne bi čuo, koliko i da bi razvedrio one unutra. Kako to trpe ljudi koji začnu po jedno dete svake godine? Kako muškarac da nosi svest da voljena žena rizikuje smrt kako bi istisnula iz materice dete koje je on tamo usadio?

Možda oni ne vole svoje žene toliko koliko on voli Gospu od Avalona. Ili možda oni nisu ukleti druidskim izoštenim čulima koja su omogućila Talesinu da deli njenu agoniju. Vrhovi prstiju raskrvarili su mu se dok je pokušavao da snagom svoje muzike stvori ogradu pred tolikim bolom.

A sada je imao novu tugu. Njegova sećanja na Vivijenino rođenje bila su nejasna - tada je bio zauzet ubičajenim poslovima, a porođaj je protekao lakše, i nije znao da je to dete njegovo. Ali, ko god da ju je začeo, Vivijen je sada bila njegova kćer. A Ana je konačno dala dozvolu za njeno posvećenje. Sada je razumeo zašto je Vrhovna sveštenica tako dugo otezala. I on će živeti u strahu sve dok se devojka ne vrati bezbedno iz magle.

I zato je svirao, puštajući veliku harfu da nariče za svime što prolazi i što, ako se ikada vrati, više nikad neće biti isto. A u takvoj muzici, njegov bol i strah pretvarali su se u harmoniju.

Vivijen je išla obalom jezera i gledala preko vode, ka oštrom vrhu Tora, prikupljajući hrabrost za probu koja će je pretvoriti u sveštenicu Avalona. Ako je išta moglo da je ubedi kako se više ne nalazi u svetu u kome je provela poslednjih pet godina, onda je to bilo ovo, jer umesto dobro poznatog kamenog prstena, na vrhu je videla dopola izgrađenu kulu. Bila je posvećena bogu po imenu Mihajlo, tako su joj

rekli, mada su ga umesto bog zvali angelos. On je bio Gospodar Svetlosti, koga hirišćani prizivaju da se bori sa zmajskim moćima boginje zemlje koja je nekada obitavala u brdu.

I još obitava, pomisli ona, mršteći se, u Avalonu. No, kakve god bile namere graditelja, ta falusoidna kula izgledala je manje pretnja po zemlju, a više izazov nebesima, svetionik koji označava protok moći. I ti hirišćani su mnogo nasledili od starijih religija, a tako malo razumeju njihovo pravo značenje. Pretpostavljala je da bi trebalo da joj bude milo što, čak i ovako izobličene, Misterije delom ipak opstaju u svetu.

A to je bila jedina misterija koju će ikada više videti ako ne bude uspela da se vrati u Avalon. Proba i posvećivanje bili su jedno isto, jer sveštenica će postati upravo činom pretvaranja stvarnosti Inis Vitrina, koji leži u ljudskom svetu, u stvarnost Avalona.

Vivijen se okreće da pogleda zemlju iza sebe, gde se delta reke Bru širila kroz splet močvara i livada, prema ušću Sabine. Ako bi duboko udahнула, možda bi mogla da oseti nagoveštaj slanog mirisa dalekog mora.

Nastavila je da se kreće, pa je videla bledu traku puta koji je vijugao tamo-amo između sivih grebena planine Mendip i, sa druge strane, naizgled prijatnijih visina Poldensa. Negde iza njih leže Lindinis i rimski putevi. Činilo joj se da bi mogla da krene u ma kom pravcu i da nađe sebi novi život. To je već jednom uradila. Ali sada bi mogla da odabere i da se vrati. Nije imala ništa sem košulje na sebi i malog, srpastog noža za pojasom, ali majka ju je konačno oslobodila.

Vivijen sede na neko staro deblo i zagleda se u vodomara kako leti prostranstvom neba. Sunce je blistalo na vodi i odbijalo se od uglačanog drveta male barke koju su joj ostavili - zapravo, više splava pokretanog motkom, kakvog koristi narod iz močvare. Vazduh je još zadržao podnevnu toplotu, ali sa zapada je stizao laki povetarac, noseći sa sobom sveži dah mora. Za nju je bila pobeda čak i što može da bira hoće li izići u spoljašnji svet ili će se vratiti u Avalon; ali već je znala kakvu će odluku doneti.

Suviše često je sanjala ovu probu, zamišljala svaki trenutak, smišljala šta će učiniti. Bila bi šteta da protraći toliko planiranje. Ali

nije to uticalo na njenu odluku. Više joj nije bilo važno hoće li jednog dana ona ili mala Igrena postati Vrhovna sveštenica, niti je morala da dokazuje svojoj majci da u njoj teče istinska drevna krv. Oduševljenje uspešnim porođajem polako je bledele, i Vivijen je znala da će se ona i Ana i dalje svađati - bile su suviše slične. Ali sada su se barem bolje razumele.

Iako se Vivijenin cilj nije izmenio, rođenje male sestre izmenilo je njene motive. Da bi održala tu novu svest, morala je da se dokaže kao sveštenica. A želela je da se vrati, da se prepire sa majkom, da gleda kako Igrena raste i da sluša Talesinovu muziku.

Što je sve divno i krasno, pomisli ona, ustajući da ponovo pođe duž obale. Ali i dalje to tek treba da učini.

Magija, tako su je učili, predstavlja usmeravanje disciplinovane volje. Ali ponekad se volja mora zanemariti. Tajna leži u svesti kada treba primeniti kontrolu, a kada odustati. Nebo je sada bilo vedro, ali kako je morski vetar jačao, neizbežno će doneti maglu, koja će stići kotrljajući se sa reke Sabrine u vlažnom talasu, neizbežna kao plima.

Nije trebalo da promeni maglu, nego sebe.

"Gospo od Života, pomози mi, jer bez Tebe, ne mogu da pređem na Avalon. Pokaži mi put... Pomoži mi da razumem", šaputala je, a onda uz svest da to nije razmena nego samo saopštavanje činjenice, nastavi: "Ja sam žrtva za tebe..."

Vivijen se namesti udobnije na deblu i ukrsti članke na nogama kako bi imala bolju ravnotežu, spustivši šake na kolena, otvorenim dlanovima naviše. Prvi korak je da pronađe svoje središte. Ona udahnu, zadrža dah, pa da polako ispusti, a sa njime i sve uznemirujuće misli koje bi joj sada smetale. Udahni, izdahni, ponavljala je pokret, brojeći, a svest se u njoj pomerala ka unutra i dopirala u bezvremeni mir.

A onda joj je u umu ostala sam jedna misao. Vivijen ponovo udahnu i spusti svoju svest naniže, duboko u tlo. Ovde, u močvari, to je ličilo na traganje za vodom, a ne za čvrstim temeljima kakvi se nalaze pod Torom; ovde je morala da lebdi na varljivoj, tečnoj podlozi. Vivijen ju je usisavala kroz korenje, koje je njen duh širio, i uvlačila, naviše, u peckavom talasu koji joj je izviraao iz temena i šikljao u nebo.

U prvom oduševljenju, učinilo joj se da će njena duša napustiti telo; ali sada već nagonskom reakcijom, ona ponovo povuče energiju naniže, duž kičme, pa opet nazad u zemlju. Energija ponovo pođe naviše, i ovog puta Vivijen ustade, podižući ruke dok je moć pulsirala kroz nju. Strujanje postepeno postade vibracija, stub energije od zemlje do nebesa, a ona je bila provodnik.

Potom spusti ruke i pruži ih pred sebe, i tim pokretom njen duh se otvori da primi sve u vodoravnoj ravni. Osećala je sve oko sebe, jezero, močvare i livade, skroz do bregova i do mora, kao senke svetlosti u viziji. Magla je bila pokretni veo preko njenih čula, hladna na koži, ali peckava od moći. Još zatvorenih čiju, ona se polako okrete ka njoj i usmeri svu svoju potrebu u nemi poziv.

I magla stiže kao ogromni sivi talas, zaklonivši livadu i močvaru i samo jezero, sve dok Vivijen nije ostala jedino živo biće na svetu. Kada je i otvorila oči, nije bilo neke razlike. Tlo je bilo samo tamnija senka oko njenih nogu, a voda senka pokreta pred njom. Napipavala je put dok nije stigla do splava - delovao je nekako krhko, kao da mu je magla isisala i srž, a ne samo boju.

Ali na dodir je bio sasvim čvrst, čak i pred ovako izmenjenim čulima, i kada je ušla u njega i otisnula se, osetila je poznati trzaj kad se odsukao. Tamna masa obale začas iščeze. Sada nije imala ni uporište na čvrstom tlu, ni odredište pred smrtnim očima. Imala je dve mogućnosti - ili da sedi tu gde jeste do svitanja, kada će kopneni vetar razduvati maglu, ili da pokuša da nađe kroz maglu put do Avalona.

Iz dubine sećanja ona poče da priziva čaroliju. Rekli su joj da je čarolija pomalo drugačija za svakog ko je korsiti - ponekad je treba izmeniti pri svakoj upotrebi. Nisu bile bitne same reči, nego stvarnosti na koje se odnose. A nije bilo dovoljno samo izgovoriti čaroliju - reči su samo pokretač, mnemonički podsetnik koji podstiče promenu u duhu.

Vivijen pomisli na planinu koju je videla kako se, pod izvesnom svetlošću, pretvara u priliku usnule Boginje. Pomislila je na Gral, koji je sGm po sebi samo jednostavna posuda, sve dok ga ne pogledaš duhovnim okom. Šta je magla kada nije magla? Šta je, zapravo, prepreka između svetova?

Nema prepreke... Ta pomisao naprosto joj se pojavila u svesti.
"Šta je magla?"

Nema ni magle... Postoji samo privid.

Vivijen razmisli o tome. Ako je magla privid, šta je onda sa zemljom koju krije? Da li je Avalon fatamorgana ili, zapravo, hrišćansko ostrvo nije stvarno? Možda nijedno od tog dvoga ne postoji izvan njenog uma, ali u tom slučaju, šta je ličnost koja ih zamišlja? Njene misli pratile su opsenu naniže, u beskonačnoj spirali nelogičnosti, i pri svakom okretu gubile su određenost jer su stalno nestajale granice kojima ljudi definišu postojanje.

Nema Ličnosti...

Pomisao koja je bila Vivijen zadrhta od dodira rastakanja. Iskra svesti govorila joj je da je ovo tama u kojoj se utopila Anara. Je li to odgovor, da uopšte ništa ne postoji?

Ništa.... i Sve...

"Ko si Ti?" kriknu Vivijenin duh.

Tvoja Ličnost...

Njena Ličnost nije bila ništa, svetlucava tačkica na ivici nestanka; a onda - istog časa, ili pre, ili posle, jer tu nije bilo Vremena - postade Jedno, sjaj koji ispunjava sve stvarnosti. U jednom beskonačnom trenutku, učestvovala je u toj ekstazi.

A onda, kao list koji ipak nije dovoljno lak da bi leteo na vetru, ona pade, naniže, ka unutra, ponovo nastajući i stičući sve ono što je bila izgubila. Ali Vivijen koja se vratila u svoje telo nije bila sasvim ista Vivijen koja ga je napustila. I dok je preispitivala sebe, glas joj se vrati i ona zapeva talasave slogove magije za prelazak, i njime povratu svet.

Znala je šta je učinila, čak i pre nego što su magle počele da se razdvajaju. To je bilo kao onaj trenutak kada se jednom pojavila između prepletenog drveća, sigurna da ide u pogrešnom pravcu, a onda, između dva koraka, osetila je promenu u svesti i znala je put.

Kasnije, kada se Vivijen pitala kako to da je uspela tamo gde Anara nije, pomislila je da je to verovatno bilo baš zbog pet godina duge bitke kojom ju je majka naterala da izgradi ličnost koja može da podnese čak i dodir Ponora. Ali umesto da pridaje sebi preveliku važnost, znala je da je bilo onih koje su se izgubile tokom probe zato

što su im duše već bile suviše blizu Jednog, pa su se duše stopile sa Njime bez razlike, kao što kap vode postaje jedno sa morem.

Ushićenje tog spajanja još joj je bilo dovoljno blisko, i dok je nestajalo, Vivijen je brisala suze. Iznenada se setila koliko je plakala kada ju je majka poslala sa Netenom. Sve do sada nije dozvoljavala sebi da se seti tog dana.

"Gospo... ne ostavljaj me samu!" šaputala je, i kao odjek javi joj se unutrašnja svest. "Nikada te nisam ostavila; nikada te neću ostaviti. Dok život traje, i duže, Ja sam tu..."

Ali kako je unutrašnja svetlost bledela, magla se pretvarala u talasanje sjaja i rastakala se, i sledećeg trenutka Vivijen je stajala, ošamućena, pod punim sunčevim svetlom.

Zažmirkala je od bleska svetlosti na vodi i bledom kamenu kuća i zelenoj travi Tora, i znala je da na svim svetovima nema lepšeg prizora od tog. Neko povika; ona zakloni oči rukom i prepoznade Talesinovu svetlu kosu. Pretržaivala je pogledom padinu, tražeći majku, i ukočila se očekujući stari bol. Talesin ju je čekao, verovatno još od trenutka kada je otišla. Zar njenoj majci nije stalo, čak ni sada, hoće li Vivijen uspeti ili neće?

A onda joj srce poskoči; iznenada je znala da se njena majka krije jer ne može da prizna, ni sebi ni bilo kom drugom, koliko joj je stalo da njena najstarija živa kćer stigne bezbedno kući.

21.

"Dig'i! Vivi, dig'i me!" Igrana je poružala punačke ručice, i Vivijen je, smejući se, podiže na ramena. Igrale su se po čitavoj bašti; dete bi prvo poželelo da siđe i istražuje, a onda da bude podignuto, pa da sve vidi.

"Auh - muslim da je vreme da te Vivi spusti, mila, dok još imam leđa!" Sa četiri godine, Igrana je imala već gotovo pola Vivijenine visine, i nesumnjivo je bila Talesinova kćer; iako je imala crvenkastiju kosu, oči su im oboma bile istvetno, duboko plave.

Igrana se veselo zakikota i otapka stazom, goneći leptira.

Mila Boginjo, pomisli Vivijen dok je gledala odsjaje sunca u tim kovrdžama, kako će lepo biti to dete!

"Ne, mila", povika ona kada Igrana iznenada skrenu ka živici, "to cveće ne voli da ga bereš!" Ali bilo je prekasno. Igrana je pokušala da dograbi cveće, i iz ogrebotine na dlanu već su joj izvirale crvene kapljice. Lice joj postade purpurno i već je uzimala vazduh za novi vrisak. Vivijen pohita da je podigne u naručje.

"Mir, mir, lepa moja, je li te nevaljali cvet gricnuo? Vidiš, moraš da paziš. Hajde, daj da poljubim, pa će proći!" Vriska poče da jenjava dok ju je Vivijen njihala u rukama.

Na nesreću, devojčica je imala pluća jednako razvijena kao i sve ostalo, i svi koji su je čuli, a to je bio gotovo čitav Avalon, već su joj jurili u pomoć.

"Samo se ogrebala..." poče Vivijen, ali prva među onima što su pristizali bila je njena majka, i pred njom se osetila kao najmlađa novakinja, uprkos plavom polumesecu na čelu.

"Mislila sam da tebi mogu da je poverim!"

"Nije joj ništa!" uzviknu Vivijen. "Neka se nauči opreznosti na stvarima koje joj ne mogu ozbiljno nauditi. Ne možeš je zauvek držati pod staklenim zvonom!"

Ana pruži ruke, i Vivijen, oklevajući, pusti devojčicu.

"Svoju decu podiži onako kako ti želiš, kad ih budeš imala, ali nemoj mene učiti kako da podižem svoju!" dobaci Ana preko ramena dok je odnosila Igranu.

Ako si stvarno tako mudra mati, kako to da su prve dve kćeri koje si podizala sada mrtve, a da je u životu ostala sam ona koju si dala drugim ljudima? Sva crvena od stida, jer okupila se prilična publika, Vivijen uspe da se savlada i oćuti. Nije bila toliko besna da bi rekla jedinu stvar za koju je znala da joj majka nikada ne bi oprostila, i to baš zato što je možda istina.

Otresla je prašinu sa suknje i strogo se zagledala u Eliju i Silviju, dve najmlađe novakinje. "Je li ona ovćija koža koju ste strugale potpuno čista? Onda, hajde", nastavi ona, proćitavši odgovor u njihovim oborenim oćima, "koža neće mirisati ništa lepše od dugog stajanja, i mora se što pre oćistiti i usoliti."

Vivijen odlučno poće ka štavionici, koja je bila postavljena niz vetar u odnosu na ostale zgrade, a devojke za njom. U ovakvim trenucima pitala se zašto je uopšte želela da bude sveštenica. I dalje je radila iste stvari. Jedina razlika bila je u tome što sada ima mnogo više odgovornosti.

Kada su se približile jezeru, ona ugleda kako neko iz naroda moćvare žurno hita splavom ka njima.

"To je Heron!" uzviknu Elija. "Šta li hoće? Izgleda da mu se užasno žuri!"

Vivijen zastade kao ukopana, setivši se saksonskog napada. Ali sigurno nije to - Vortimer je pre dve godine drugi put potisnuo Hengesta nazad na Tanatus. Devojke su već trćale ka obali. Ona poće za njima, ali sporije.

"Gospo!" Čak i u oćajnićkoj žurbi, Heron ju je svećano pozdravio. Otkako je donela Gral da ih spase, narod iz moćvare poštovao ju je isto koliko i Gospu od Avalona, a ona nikako nije mogla da ih ubedi da prestanu.

"Šta se desilo, Herone? Je li neka nesreća? Jesu li došli Saksonci?"

"Nije opasnost po nas!" On se ispravi. "Odveli su dobrog sveštenika - oca Srećnog - ljudi su došli i odveli ga!"

"Neko je odveo oca Fortunatusa?" Vivijen se namršti. "Ali, zašto?"

"Kažu da ima loše misli koje se njihovom bogu ne dopadaju." Heron odmahnu glavom, oćito nesposoban da razume u ćemu je problem.

Vivijen je bila jednako zbunjena, iako se sećala kako je Fortunatus rekao da neki hrišćani smatraju njegove ideje za jeres.

"Hodi, Gospo! Tebe će slušati!"

Vivijen je sumnjala u to. Njegova vera bila je dirljiva, ali izgledalo joj se mnogo lakše da poplaši saksonsku bandu nego da se snađe u svađama dve hrišćanske sekte. Činilo joj se da svedok sa Avalona neće ostaviti neki naročito povoljan utisak na Fortunatusove nadređene.

"Pokušaću da pomognem, Herone. Ti se vrati, a ja ću govoriti sa Gospom od Avalona. Samo to mogu da ti obećam..."

Vivijen je očekivala da njena majka odbaci Heronovu priču s učtivim žaljenjem, ali, začudo, izgledalo je da se ipak zabrinula.

"Mi jesmo odvojeni od Inis Vitrina, ali i dalje postoji veza između nas", govorila je Ana, mršteći se. "Čujem da nas oni ponekad sanjaju, a kada kod njih vladaju nevolje, i naš posao trpi. Ako hrišćanski fanatici ispune ostrvo mržnjom i strahom, posledice ćemo osetiti i mi u Avalonu."

"Ali šta možemo da učinimo?"

"Već neko vreme se mislim da bi Avalon trebalo više da zna o vođama u spoljašnjem svetu i o njihovoj politici. U ranija vremena, Gospa od Avalona često je putovala i savetovala prinčeve. Otkako su došli Saksonci, to je postalo nepreporučljivo. Ali zemlja je sada mnogo sigurnija nego proteklih godina."

"Hoćeš li ići, Gospo?" zaprepašćeno upita Julilja.

Ana odmahnu glavom. "Mislila sam da pošaljem Vivijen. A uz put će moći da se raspita za tog Fortunatusa. Takvo iskustvo biće joj od koristi."

Vivijen je piljila u nju. "Ali ja ne znam ništa o politici i prinčevima..."

"Neću te poslati samu. Sa tobom će poći i Talesin. Rimljanima ćete reći da si njegova kćer - to će moći da razumeju."

Vivijen brzo pogleda majku. Je li to bio odgovor na pitanje koje se ni ona ni Talesin nikada nisu usudili da postave? Ili joj je Gospa govorila kako treba da se ponaša? No, ma kakav razlog bio, razmišljala je devojka dok se spremala za putovanje, odabrala joj je

jedinog saputnika sa kojim bi Vivijen uopšte pristala da napusti Avalon.

Fortunatusov trag odveo ih je u Ventu Belgarum, čiji su čvrsti zidovi nosili tragove varvarskih napada, ali su i dalje stajali. Rekli su im da je glavni magistrat, čovek po imenu Elafije, trenutno domaćin biskupu koji im je došao u posetu, istom onom Germaniju koji im je bio toliko koristan protiv Pikta, pre deset godina. No, ovom prilikom njegova poseta bila je usmerena protiv njegovih, hrišćana. Dvojica britanskih biskupa bila su smenjena, a jedan broj sveštenika zatvoren, dok ne uvide u čemu su grešili.

"Fortunatus je nesumnjivo među njima", reče Talesin dok su jahali kroz utvrđenu kapiju. "Podigni šal da pokriješ kosu, mila. Ti si čedna devica iz dobre porodice, sećaš se?"

Vivijen ga pobunjenički pogleda, ali ga je ipak poslušala. Već je izgubila raspravu o putovanju u muškoj odeći, ali zarekla se da će, ako ikada postane Gospa od Avalona, uvek nositi odeću koja joj odgovara.

"Pričaj mi o tom Germaniju", reče ona. "Verovatno neće hteti da razgovara sa mnom, ali dobro je poznavati neprijatelja."

"On je sledbenik Martina, biskupa u Galiji, u Cezarodunumu, koga tamo sada poštuju kao sveca. Sveti Martin bio je imućan čovek koji je razdelio svu svoju imovinu, i čak je i ogrtač prepолоvio da ga podeli sa nekim siromahom. Germanije propoveda protiv nejednakosti u bogatstvu, i zato je omiljen u narodu."

"To mi se ne čini tako loše", primeti Vivijen, priterujući svog ponija tik kraj njegove mule. Posle Lindinisa i Durnovarije, počinjala je da se privikava na gradove, ali Venta je bila daleko najveći grad koji je ikada videla. Njen poni nervozno se trzao od mase sveta, baš kao i ona.

"Da, ali masu brže ponese strah nego logika. Zato im on govori da će goreti u paklu ako ne budu imali dovoljno vere da bi im njihov bog oprostio, a, naravno, samo sveštenici rimske crkve imaju prava da određuju ko je dovoljno veran. On propoveda da je vandalska okupacija Rima, kao i naše nevolje sa Saksoncima, samo kazna božija zbog grehova bogataša. U ovako nesigurnim vremenima,

takva filozofija veoma je privlačna."

Vivijen klimnu glavom. "Da... svi želimo da okrivimo nekoga. A pretpostavljam da se Pelagije, i njegovi sledbenici, baš ne slažu s tim?"

Upravo su prolazili širokom ulicom što je vodila ka forumu. Stražar na kapiji rekao je da se jereticima sudi u bazilici.

"Sam Pelagije je mrtav već mnogo godina. Njegovi sledbenici uglavnom su ljudi iz stare rimljanske kulture, dobro obrazovani i navikli da misle svojom glavom. Njima se čini logičnije da će bog pre nagraditi dobronamernost i pravedno delovanje nego slepu veru."

"Drugim rečima, oni misle da je važnije šta čovek čini nego u šta veruje, dok rimljanski sveštenici misle obrnuto..." zaključio Vivijen, i Talesin joj se nasmeši sa odobravanjem.

Dvojica ljudi protrčaše kraj njih i poplašiše joj ponija. Talesin pruži ruku da preuzme uzde, a onda pogleda napred, pošto je zbog svoje i muline visine mogao da vidi dalje.

"Nekakav nered - možda bi trebalo da ostanemo..."

"Ne", reče Vivijen, "želim da vidim." Nastavili su, polako, dok nisu stigli do trga.

Pred bazilikom se skupljala masa sveta. Čulo se mrmljanje nalik na prvo mumlanje grmljavine pred oluju. Mnogi od okupljenih nosili su jednostavnu radničku odeću, ali ali videla se i fino tkana nošnja, mada sada iznošena i prljava. Najverovantije izbeglice, kojima je takođe stalo da nađu žrtvenog jarca na kome će iskaliti sve svoje jade. Talesin se saže sa mule da upita šta se dešava.

"Jeretici!" Upitani čovek pljunu na kaldrmu. "Ali biskup Germanije će ih srediti, svakako, i spašće ovu grešnu zemlju!"

"Izgleda da smo stigli na pravo mesto", mirno reče Talesin, ali lice mu je bilo mračno.

U pogrešno vreme... pomisli Vivijen, suviše zgrožena da bi išta rekla.

Vrata bazilike se otvoriše, i dva čoveka u stražarskim uniformama iziđoše i postaviše se sa obe strane. Mrmljanje u masi se pojača. Ugledaše blesak zlata kada je izišao sveštenik, noseći vezeni plašt preko bele tunike. To je svakako biskup lično, zaključio Vivijen, jer imao je nekakav čudan šešir i nosio je ukrašen i pozlaćen štap nalik

na pastirski.

"Narode Vente!" povika on, i žamor se pretvori u prigušeno mrmljanje. "Bolno ste patili od paganskih mačeva. Razbojnici su harali ovom zemljom ka vukovi. obraćali ste se Bogu - na kolenima ste ga pitali zašto vas kažnjava."

Biskup mahnu štapom iznad glava i svi se pognuše, cvileći. Germanije ih na trenutak odmeri, a onda nastavi nešto mirnije.

"Dobro ste pitali, deco moja, ali nije trebalo da molite Gospoda sa nebesa za milost, jer On čini po Svojoj volji, i samo Njegovom milošću možemo izbeći prokletstvo."

"Moli se za nas, Germanije!" povika neka žena.

"Još bolje - očistiću ovu zemlju. Svako od vas je rođen u grehu, i samo vera vas može spasti. A što se tiče Britanije, ovu pošast doneli su vam grehovi vaših vladara. Ali ko visoko leti, nisko pada. Pagani su bili srp u ruci Božjoj. Oni koji su jeli za bogatom trpezom, sada prose za korice hleba, a oni koji su nosili svilene haljine, sada hode u ritama." On istupi, ponovo zamahnuvši onim savijenim štapom.

"Tako je! Tačno! Bože, smiluj nam se!" Ljudi su se busali u grudi, bacajući se ničice na kamen.

"Razmetali su se da će ih spasti njihova dela i govorili su da njihovo bogatstvo dokazuje ljubav Božju. Gde im je sad ljubav Božja? Pogani Pelagijevi jeretici su vas zaveli, ali milošću našeg Oca Nebeskog mi ćemo ih pročistiti!"

Izgleda kao da je upravo i sam uzeo sredstvo za čišćenje, pomisli Vivijen; oči su mu bile iskočalene, i sa usana mu je prskala pljuvačka. Kako iko može da veruje u takve stvatri? No, ljudi su urlali u zanosu odobravanja. Njen poni pribijao se uz Talesinovu mulu, kao da čak i on želi da ga neko zaštiti.

Vika se pojača kada su kroz vrata izišli novi stražari, gurajući pred sobom tri čoveka. Vivijen se ukoči, ne želeći da poveruje kako je jedan od tih okovanih nesrećnika Fortunatus. No, kao da je osetio njemu misao, prvi zatvorenik se ispravi i pogleda masu uz žalostan osmeh. Lice mu je bilo puno modrica i kosa raščupana, ali prepoznala je monaha sa kojim se sprijateljila. Potom stražari počеше da ih guraju niz stepenice.

"Jeretici!" urlali su ljudi. "Đavoli! Vi ste navukli pagane na nas!"

Da bar jesu, pomisli Vivijen. Kad bi sada naišla vojska pagana, mogla bi da rasturi ovaj poludeli skup.

"Kamenujte ih!" povika neko, i sledećeg trenutka čitav forum prihvati taj uzvik. Ljudi su se saginjali da iščupaju kamenje iz kaldrme. Vivijen je videla kako ga bacaju; primetila je da je Fortunatusu glava okrvavljena; potom se masa sklopi oko njega.

Biskup je dugo stajao i gledao, sa izrazom zgroženog zadovoljstva. Potom, kao da se prekasno setio kako bi hrišćani trebalo da budu ljubitelji mira, on se obrati jednom stržaru, i vojnici upadoše u gužvu, zamahujući drškama koplja.

Čim je počela da prima udarce umesto da ih zadaje, masa poče da se rastače, i ubrzo se pretvori u nekoliko nemirnih grupa pod kontrolom stražara. Kada je borba počela, sveštenici su se povukli u baziliku. Čim je Vivijen mogla da vidi šta se dešava pred vratima, ona podbode svog ponija.

"Vivijen, šta to radiš?" Talesinova mula odmah pođe za njom. No, ona je već stigla do skljkanih prilika koje su ostale u srcu borbe. Neki su već ječali i pokušavali da ustanu, ali tri čoveka ležala su potpuno nepomično, okruženi rasutim kamenjem.

Vivijen skoči sa konja i naže se nad Fortunatusom. Preko starih rana sada mu je ponovo tekla krv. Jedno oko bilo mu je zatvoreno od otoka. Ona uplašeno potraži puls, i čim ga je dodirnula, drugo oko se otvori. Ona mu blago okrete glavu tako da može da je vidi.

"Ljupka gospo..." On zbunjeno zatrepta. "Ali ovo nije Vilinska zemlja."

"Oče Fortunatuse, kako se osećate?" On je još trenutak piljio u nju, a onda se nasmešio.

"Pa, to si ti... moja devica sa brega. Ali kosa ti je porasla... šta ti radiš ovde?"

"Došla sam da vam pomognem. Da sam samo stigla ranije! Ali sada ćemo vas odneti i ponegovaćemo vas i sve će biti dobro!"

Fortunatus pokuša da odmahne glavom, ali se trže i ostade da nepomično leži. "Mogao sam da pobegnem od biskupovih ljudi", šapnu on. "Mislio sam da naprosto pređem u Vilinsku zemlju. Ali dugujem mu pokornost."

"Ne dam da se vratite, pa da ponovo pokušaju da vas ubiju!"

povika Vivijen.

U njegovom osmehu bilo je ogromnog mira. "Ne... sada mi je ostalo još samo malo da pređem."

Ponekad je neki bolesnik koga bi narod iz močvare doneo u Avalon i umirao, i sada, ispod krvi, prepoznala je slično bledilo i modre prelive na nosu i slepoočnicama. Neko mlađi možda bi i preživeo ove povrede, ali Fortunatusa je upravo izdavalo srce.

"Hoćeš li se moliti za mene?"

Sada je Vivijen piljila u njega. "Ali ja sam paganka... sveštenica!" Pokazala je polumesec na čelu.

"Bojim se da sam zapravo veći jeretik nego što Germanije čak i sluti", šapnu Fortunatus, "jer ne mislim da se Bog može zatvoriti u kutijice u koje ljudi pokušavaju da Ga smeste. Ako je On Otac, onda može svakako da bude i Majka, i ako je tako, zar nije Boginja kojoj služiš samo još jedno Njegovo obličje?"

Vivijenina prva reakcija bila je gnev; onda se setila trenutka Jedinstva kada se vratila kroz maglu u Avalon. Moć koju je tada osetila nije bila ni muška ni ženska.

"Možda je tako..." promrmlja ona. "Moliću se Jednom koje je iznad svih razlika da te privede Svetlu." Primetila je grč bola na njegovom licu; potom poče pliće da diše.

"Često sam mislio... da će smrt biti... kao kad pređeš među vile. Korak ka unutra i u stranu... izvan ovog sveta."

Vivijen su oči pekle od suza, ali klimnula je glavom i uhvatila ga za ruku. Usne mu se pokretoše kao da pokušava da se nasmeši. Potom osmeh poče da bleđi.

Vivijen je sedela kraj njega, osećajući kako život kaplje iz starca kao voda iz napukle činije. Činilo joj se vrlo dugo, ali kada je podigla pogled sa ispražnjenog tela, Talesin je tek zaustavljao mulu kraj nje. Ona odmahnu glavom, pokušavajući da ne plače.

"Mrtav je, ali neću im dati njegovo telo. Pomozi mi da ga odnesem."

Bard se okrete u sedlu i načini prstima znak, mrmljajući čaroliju zbrke. Shvativši njegovu nameru, Vivijen mu se pridruži. "Vi nas ne vidite... Vi nas ne čujete... Ovde nije bilo nikoga..." Neka hrišćani misle kako su Fortunatusa odneli demoni, ako tako žele, samo neka

ih ne vide.

Talesin podiže starog sveštenika sebi preko sedla i pomože Vivijeni da uzjaše ponija, a potom raširi svoj ogrtač preko tela, uze obe uzde i polako pođe preko trga. Opsena ih je štitila dok nisu izišli iz grada. Vivijen bi najradije sahranila starca na njegovom svetom ostrvu, kraj kamena sa koga je prelazio u Vilinsku zemlju, ali Talesin je znao za jednu hrišćansku kapelu, sada napuštenu, ali i dalje svetu. Tu su ga položili, uz druidske obrede, a Vivijen, setivši se onog trenutka u magli kada se sjedinila sa Svetlošću i dokučila da su sve istine Jedno, pomislila je da Fortunatusu to svakako ne bi smetalo.

Iako je prvi deo putovanja završen promašajem, ostatak je bio mnogo uspešniji, mada Vivijen uopšte nije marila za to. Otputovali su u Londinium, gde se Vrhovni kralj, sa svojim snažnim sinovima, trudio da održi privid vladavine. Vivijen je prepoznala Vortimera, onoga koji je došao u Avalon, iako je sada izgledao stariji. U prvi mah pobrkao ju je sa Anom; nije mu rekla da je ona bila sveštenica koja je pod velovima predstavljala Devicu u njegovom obredu. On je bio tiho ponosan na svoje uspehe protiv varvara, i ona nije nimalo sumnjala u njegovu odanost Avalonu.

Njegov otac, Vortigern, bio je sasvim drugačiji: matori lisac, sada oženjen riđokosom Saksonkom. Dugo je vladao i mnogo preturio preko glave, i Vivijen je procenila da bi rado prihvatio svaki savez koji bi mu pomogao da održi moć. Ispričala mu je kako biskup Germanije svojim fanatizmom deli zemlju, iako se nije mnogo nadala da Vrhovni kralj želi ili može da preduzme nešto protiv njega. Ali poruku koju mu je donela od Gospe od Avalona, to je saslušao; Britanije radi, bio je spreman da se susretne sa svojim starim suparnikom Ambrozijem i da razgovara o saradnji, ukoliko se susret organizuje na neutralnom tlu.

Potom ih je put vodio na zapad, ka uporištima u koja Saksonci još nisu stigli. U Glevumu je Ambrozije Aurelijanus, čiji se otac proglasio za imperatora i nadmetao se sa Vortigernom ko će dobiti suverenu vlast, prikupljao ljude. Sa zanimanjem je saslušao Gospinu poruku, jer iako je bio hrišćanin, od one razumne vrste, poštovao je druide i

filzofe, i ranije se već sretao sa Talesinom.

Bio je to visok čovek četrdesetih godina, crnokos i sa orlovskim, rimljanskim izgledom, ali većina njegovih ratnika bili su mladi. Jedan od njih, mršavi, plavokosi momak po imenu Uter, bio je gotovo njenih godina. Talesin ju je bockao da je stekla obožavaoca, ali ona ih je bojicu ignorisala. U poređenju sa princom Vortimerom, taj Uter je bio dete.

Ambrozije je saslušao njenu žalbu na Germanija sa nešto saosećanja, jer i sGm je poticao iz klase koju je galski biskup tako rado napadao. No, Venta Belgarum nalazila se na delu ostrva koje više nije bilo saveznik ni njemu ni Vortigernu, a u svakom slučaju, svetovni vladar nije imao nikakvu vlast nad crkvenim licima. Njegov odgovor bio je mnogo učtiviji od odgovora Vrhovnog kralja, ali Vivijen je osećala da ni njegovo delanje u tom smislu neće biti ništa korisnije.

Kada su ona i Talesin pošli putem ka Avalonu, smrknuto je razmišljala da li da prokune Fortunatusove ubice; zaustavilo ju je samo nejasno uverenje da im je sGm stari sveštenik verovatno oprostio.

Ubedivši Vortigerna i Ambrozija da razmisle o savezu, Vivijen je posejala seme jedinstva Britanije, ali prvi izdanci pojavili su se tek naredne godine. Stigla je vest da Saksonci ponovo okupljaju snage istočno od Kantijuma, i Vortimer, rešen da ih ovog puta uništi, obratio se Avalonu. I tako je ispalo da je, tik pred Beltan, Gospa od Avalona otišla sa svetog ostrva i oputovala na istok, sa svojom starijom kćeri, sveštenicama i bardom, kako bi se sastala sa prinčevima Britanije.

Za većanje je bio određen Sorviodunum, gradić na obali reke, gde se put sa severa ukrštao sa glavnim drumom iz Vente Belgarum. Raskrsnica je bila prijatno mesto, u senci drveća, otvoreno prema prostranoj ravnici na severu. Kada su putnici iz Avalona stigli, okolne livade bile su prošarane šatorima, nalik na nekakvo neobično prolećno cveće.

"Mi sa istoka prolivili smo krv za odbranu Britanije", rekao je Vortigern sa svoje klupe pod hrastovim stablom. On nije bio krupan rastom, ali i dalje je bio snažan, a u kosi je imao više sedih nego što

je Vivijen pamtila. "U poslednjem pohodu, moj sin Kategirn kupio je svojim životom život Hengestovog brata, na ušću Ritergabela. Tela naših ljudi pretvorila su se u zid koji je sprečio Saksonce da stignu do vas." On pokaza krovove Sorviodunuma koji su mirno počivali na suncu.

"I čitava Britanija vam je zahvalna", mirno reče Ambrozije sa druge strane kruga.

"Stvarno?" odvrati Vortimer. "Lako je govoriti, ali reči neće zaustaviti Saksonce." I on je izgledao stariji, više nije bio blistavi mladić koji se posvetio Boginji, nego dokazani ratnik. No, lice mu je i dalje ostalo isto, sa istim divljim ponosom sokola u zelenim očima.

Heroj, pomisli Vivijen dok ga je posmatrala, sedeći kraj majke. Sada je on Branitelj. Svi su znali da su ovaj sastanak udesile sveštenice, ali nije bilo politički zgodno da se to javno prizna. Izaslanstvo Avalona bilo je smešteno u senci živice, dovoljno blizu da sve vide i čuju.

"Može li išta da ih zaustavi?" upita jedan stariji čovek. "Koliko god da ih pobijemo, iz Germanije stižu novi i novi..."

"Možda, ali ako budemo snažni, potražiće sebi lakši plen. Neka se obruše na Galiju, kao što su učinili Franci. Možemo ih oterati! Dovoljan bi bio još samo jedan pohod. Mene više brine kako da ih sprečimo da ponovo dođu."

"Tako je", reče Ambrozije. Izgledao je na oprezu, kao da traga za dubljim značenjem u Vortimerovim rečima. Vortigern se glasno nasmeja. Pričalo se da je došao samo zato što ga je sin nagovorio, i da se ne nada da će išta postići.

"Dobro znaš šta je za to potrebno", reče Vrhovni kralj. "Godinama sam se oko toga gložio sa tvojim ocem. Svejedno da li će biti imperator ili kralj, mora postojati jedan vladar kome će se pokravati čitava Britanija. I Rim je tako uspevao da stolecima zadržava varvare."

"A ti bi theo da se pokoravamo tebi?" uzviknu jedan od Ambrozijevih ljudi. "Da predamo ovce na čuvanje onom ko je pozvao vukove?"

Vortigern se okrete ka njemu, i Vivijen je tog časa shvatila kako je uspeo da tolike godine zadrži moć.

"Poslao sam vukove da se bore protiv vukova, kao što su činili i Rimljani. Ali pre nego što sam se nagodio sa Hengestom, izgubio sam glas preklinjući svoje ljude da uzmu mač u svoje ruke i sami se brane - preklinjao sam ih, kao što sada preklinjem vas!"

"Nismo mogli da isplatimo Hengesta, i zato se okrenuo protiv nas", reče Vortimer, mnogo mirnije. "Od tada je ono malo što su njegove horde ostavile bilo potrošeno na borbu protiv njih. A šta ste vi učinili, tamo u vašim mirnim planinama? Moramo da imamo ljude i sredstva za njih - ne samo za ovaj pohod, nego svake godine, kako bismo zaštitili ono što smo povratili."

"Naše zemlje su opustošene, ali kroz nekoliko godina mira mogle bi da se iscele", preuze reč Vortigern. "A onda bi naše snage, ujedinjene, bile dovoljno jake da se probijemo kroz močvare i šume, koje štite Angle, i da opet zauzmemo zemlje Icena."

Ambrozije je ćutke sedeo, ali nije skidao pogled sa Vortimera. Po prirodi stvari, mogao je očekivati da će nadživeti starca; ovaj mladić biće mu pravi suparnik, ili saveznik.

"Odavno svi poštujemo tvoju odvažnost i pobede", polako reče on, "i svakako ti je na tome zahvalna čitava Britanija. Da nije bilo vas, vukovi bi nam odavno skočili za grlo. Ali ljudi žele da učestvuju u odlučivanju ko će trošiti njihov novac i koga će slediti. Tvoj narod ti duguje odanost. Ljudi sa zapada ne."

"Ali tebe će pratiti!" uzviknu Vortimer. "Tražim samo da se borite, ti i tvoj narod, uz nas!"

"Možda ti tražiš samo to, ali tvoj otac, čini mi se, želi da ga priznamo za vođu", odvrati Ambrozije. Nastupi teška tišina. "Evo šta pristajem", nastavi on. "Otvoriću svoja skladišta i poslaću vam sve što vam je potrebno za rat. Ali neću jahati pod Vortigernovom zastavom."

Skup se rasturi u opštoj raspravi. Vivijeni su oči bile pune suza razočaranja, ali dok je žmirkala da ih otera, shvatila je da je Vortimer gleda sa nekakvom očajničkom nadom. Muška mudrost ga je izneverila. Šta je ostalo do da zatraži savet Avalona? Nije se začudila kada je okrenuo leđa ostalima i pošao ka njima.

Vivijen je čitavog života slušala o Plesu Divova, ali nikada nije bila

tamo. Jašući duž reke ka severu, željno je iščekivala da ugleda prvu mrlju tamnog kamena u ravnici. No, prvi ju je video Talesin, ionako najviši od njih, i pokazao je Vortimeru, a zatim Vivijen i Ani. Vivijeni je bilo milo što im je princ ovo omogućio. Kada je zamolio Gospu od Avalona da predskaže budućnost, ona mu je odvratila da se to najbolje može učiniti tako što bi iskoristili moć iz jednog obližnjeg drevnog mesta. Vivijen se pitala je li to bila istina, ili samo Ana nije želela da se bavi magijom pred mnogim radoznalim očima.

Tročasovno jahanje svakako je bilo dovoljno da obeshrabri dokone radoznalce. Iako je popodneвно sunce bilo toplo, Vivijen uzdrhta. Ravnica se činila beskonačna, pod beskonačnim nebom; osećala se neobično ranjivo, kao mrav što gamiže po kamenom putu. Ali tamne tačkice postepeno su rasle. Sada je mogla da razabere pojedinačno kamenje.

Dobro je poznavala kameni krug na vrhu Tora, ali ovaj je bio veći, okružen velikim rovom, a kamenje je bilo tačno uobličeno; većina onog koje je još stajalo imala je poprečne kamene grede, tako da je sve zajedno odavalo utisak pre zgrade nego svetog gaja. Neko kamenje je popadalo, ali to je tek neznatno umanjilo njihovu moć. Mada je trava oko kruga bila zelena i gusta, unutra je rasla tek poneka bledunjava vlat. Čula je da unutar kruga sneg nikada ne pada, niti se zadržava na kamenju.

Kad su se još primakli, primetila je deliće okolnog kamenja kako vire iz tla. Unutar prstena nalazio se manji krug stubova, kao i četiri visoka, u polukrugu oko kamena-oltara. Pitala se u kakve stvarnosti se može proći kroz te tamne kapije. Sjahali su i sapeli konje - u ravnici nije bilo drveća za koje bi mogli da ih privežu. Vivijen, obuzeta radoznalošću, obiđe oko spoljašnjeg rova.

"Pa, šta misliš?" upita je Talesin kada se vratila.

"Čudno, ali stalno mislim na Avalon - ili pre na Inis Vitrin, gde obitavaju monasi. Teško da dva mesta mogu više da se razlikuju, ali unutrašnji krug gotovo je iste veličine kao krug koliba oko njihove crkve."

"Tako je", reče Talesin žurno, gotovo sa strepnjom. Od prethodne večeri je postio, kako bi se pripremi za svoj udeo u predstojećoj magiji. "Prema našim predanjima, ovo mesto sagradili su mudraci

koji su došli preko mora, iz Atlantide, u pradavna vremena, a verujemo da je svetac koji je zasnovao monašku zajednicu na Inis Vitrinu bio jedan od njih, ponovo rođen. Svakako je bio gospodar drevnog znanja i poznao je načela razmera i broja. A postoji i još jedan razlog što se ovde oseća prisustvo Avalona." On pokaza preko ravnice, ka zapadu. "Jedna od linija moći pruža se odavde pravo do svetog kladenca."

Vivijen klimnu glavom i ponovo se okrete da razgleda okolni predeo. Na istoku se video niz humki, koje su označavale grobove drevnih kraljeva, ali iza toga jedva da je bilo ljudskog traga, i talasavo prostranstvo trave bilo je samo ponegde prekinuto skupinicama kvrgavog drveća. Ovo je bilo pusto mesto, i mada su se u drugim delovima Britanije ljudi pripremali za veselu proslavu Beltana, ovde je bilo neke strogosti koja će uvek poricati vedrinu proleća.

A niko od nas neće otići odavde neizmenjen... Ona se ponovo strese.

Sunce je zalazilo, i kamenje je bacalo preko trave dugačke senke. Vivijen se nagonski odmače od njih, ali to ju je približilo usamljenom stubu koji je stajao kao stražar na severoistoku, čuvajući prilaz kamenom krugu. Talesin je prešao preko rova, do dugačkog kamena koji je ležao pljoštimize. Kleknuo je kraj njega, držeći u rukama rumeno prase koje su doneli sa sobom, vezano i koprcavo, i dok ga je ona gledala, on izvuče nož i precizno ga ubode odmah ispod vilice. Prase se trže, prodorno zaskičavši, a onda se zvuk pretvori u krkljanje. Bard ga je držao, i videlo se kako pomera usne u molitvi dok je crvena krv prskala šupljikavu površinu kamena.

"Prvo ćemo pokušati na druidski način", tiho reče Ana Vortimeru. "On sada hrani njihove duhove i duhove ove zemlje."

Kada je životinja iskrvarila, Talesin joj zguli traku kože i iseče ispod nje komadić mesa. Potom je ustao, već odsutnog pogleda, držeći u ruci crveno tkivo, natopljeno i crvenom svetlošću umirućeg sunca.

"Hodi", tiho reče Ana kada je Talesin, hodajući kao u snu, pošao ka kamenom krugu. Vivijen se trgla dok je prelazila preko rova i preko mesta gde je žrtvovano prase, jer se osećala, mada ne tako

snažno, isto kao kada je razdvojila maglu da bi se vratila na Avalon.

Druid se ponovo zaustavio tik pred krugom. Stezao je i opuštao vilice, i sledećeg časa izvadio je iz usta komadić mesa i položio ga u podnožje jednog kamena, mrmljajući molitvu.

"Gospodaru moj, došli smo na mesto moći", reče Ana princu. "Moraš ponovo reći zašto si nas doveo ovamo."

Vortimer proguta knedlu, ali odgovorio je sigurnim glasom. "Gospo, želim da znam ko će vladati Britanijom i ko će povesti njene ratnike u pobedu."

"Druidu, čuo si pitanje - možeš li da odgovoriš?"

Talesinovo lice okrete se ka njima, ali oči ih nisu gledale. Istim pokretima kao u snu, on pođe ispod kamene grede i uđe u krug. Sunce je bilo gotovo na horizontu, i crni obrisi kamenja bili su oivičeni plamenom. Dok je išla za njim, Vivijen opet oseti trenutak vrtoglavice. Kada je ponovo mogla da usmeri svest, činilo joj se da je vazduh pun plamsavih čestica svetlosti. Druid podiže ruke ka zamirućem svetlu, okrete ih i promrmlja prema dlanovima nove reči prizivanja.

Potom duboko uzdahnu, a zatim se sklopča kraj pljosnatog kamena u središtu, pokrivši lice dlanovima.

"Šta sada?" šapnu Vortimer.

"Sad čekamo", odgovori Vrhovna sveštenica. "Ovo je san transa, iz koga će izići prorok."

Čekali su dok je nebo tamnelo, ali iako je padao mrak, sve unutar kruga ostajalo je nejasno vidljivo, kao da svetlost dopire odnekud iznutra. Blistave zvezde počinjale su svoj nebeski put. No, vreme nije imalo značaja. Vivijen nije imala predstavu koliko je prošlo dok Talesin nije počeo da mrmlja i meškolji se.

"Spavaču, probudi se; u ime One koja rađa zvezde, pozivam te. Govori jezikom ljudi i reci nam šta si video." Ana kleče pred njega dok je pokušavao da ustane, oslanjajući se o kamen.

"Tri kralja će biti, i boriće se za moć; Lisac, koji vlada sada, a posle njega Orao i Crveni Zmaj, koji će želeći da drži zemlju." Talesinov glas bio je dubok i spor, kao da još spava.

"Hoće li uništiti Saksonce?" upita Vortimer.

"Soko će poslati Belog Zmaja u beg, ali tek Crveni Zmaj će

ostaviti za sobom sina; njega će zvati pobednik Belog Zmaja."

"A taj Soko..." počeo Vortimer, ali Talesin ga prekide:

"Soko u životu neće vladati; u smrti će čuvati Britaniju zauvek..."
Druidu glava pade na grudi i glas mu se pretvori u šapat. "Ne traži da znaš više..."

"Ne razumem." Vortimer sede na pete. "Već sam se posvetio Boginji. Šta još Ona želi od mene? Ovo je suviše znanja, ili nedovoljno. Pozovite Boginju, da čujem Njenu volju."

Vivijen ga uznemireno pogleda, upozoravajući ga da pazi šta govori, jer reči izgovorene na tom mestu, u toj noći, imale su posebnu moć.

Talesin je s mukom ustajao, otresajući glavom i žmirkajući kao da izranja iz duboke vode.

"Pozovi Boginju!" Vortimer je sada govorio kao princ, navikao da naređuje, a druid je i dalje bio dovoljno blizu transa da se povinuje bez pitanja.

Vivijen se trže čitavim telom kada svetlucava energija unutar kruga odgovori na poziv. No, usmerila se u njenu majku. Vortimer zapanjeno jeknu kada se sićušna prilika Vrhovne sveštenice iznenada povećala do stasa većeg od svakog smrtnog. Od kamenja odjeknu duboki smeh. Stajala je tako nekoliko trenutaka, šireći ruke i pokrećući prste kao da ih isprobava; potom se umirila, gledajući Vivijenino zapanjeno lice, pa Talesina, čiji je izraz jasno pokazivao da je tak sad shvatio šta je učinio, bez priprema i bez savetovanja sa ostalima.

No, Vortimer, sa plamenom nade u očima, baci Joj se pred noge. "Gospo, pomози nam!" povika on.

"Šta ćeš Mi dati?" Njen glas bio je spor, i kao da se zabavljala.

"Svoj život..."

"To si Mi već ponudio, i zaista, to ću ti i tražiti. Ali ne još. Ovo što tražim ove noći..." Ona se osvrte i ponovo se nasmeja, "biće žrtva device..."

Užasnuti tišina koja je usledila kao da je bila veoma duga. Talesin je stezao dršku noža kao da se boji da bi mogao da mu pobegne, i odmahivao je glavom.

"Neka Ti bude dovoljna krv praseta, Gospo. Devojku Ti nećemo

dati."

Boginja se zagleda u njega. Dok Ju je gledala, Vivijen kao da je naslutila obličja senki gavrana u letu, i shvatila je da im je noćas došla kao Tamna Majka od pehara.

"Zarekli ste se - svi vi - da ćete Mi služiti", strogo reče Ona, "a ipak mi ne dajete ono što tražim."

Vivijen poče da govori pre nego što je znala šta će reći. Samojoj sebi je zvučala drhtavo. "Ako to dobiješ, čemu će ti koristiti?"

"Meni neće uopšte koristiti. Ja već imam sve." Kao da je ponovo počela da se zabavlja. "Vi ćete naučiti... da život može doći samo kroz smrt i da ponekad poraz donosi pobedu."

Ovo je proba, pomisli Vivijen, setivši se Glasa u magli. Ona otkopča svoj ogrtač i pusti ga da padne.

"Druidu, ko zarečena sveštenica Avalona naređujem ti, u ime moći kojima smo se zakleli da služimo. Veži me, jer je telo slabo, učini kako Boginja nalaže." Ona priđe kamenu.

Dok je Talesin, drhteći, uzimao pojas koji mu je pružila i vezivao joj ruke sa strane, Vortimer konačno dođe do glasa.

"Ne! Ne smete!"

"Prinče, da li bi poslušao da sam te molila da ne ideš u rat? Ovo je moj izbor i moja žrtva." Vivijenin glas bio je jasan, ali činilo joj se da dopire odnekud izdaleka.

Mora da sam poludela, mislila je dok ju je Talesin podizao na kamen. Zaveo me je mračni duh ovog mesta. Ali bar će čisto umreti; videla ga je kako to vešto čini. Žena koja joj je bila i nije bila majka mirno ih je posmatrala iz podnožja kamena. Majko, ako je ovo zaista tvoje delo, biću osvećena, jer ću biti slobodna, ali kada se vratiš sebi, moraćeš da nosiš ovo sećanje.

Kamen joj je u prvi mah bio hladan; potom postade topao i prijatan. Talesin je bio crni obris pod zvezdama. Izvukao je nož; svetlo se odbijalo od oštrice, jer se njegovo drhtanje prenosilo na metal. Oče, nemoj me izneveriti... pomisli ona i sklopi oči.

I u toj tami ona ponovo začu smeh Boginje.

"Druidu, skloni taj nož. Ne zahtevam tu vrstu krvi, i princ je taj koji treba da je pusti..."

Vivijen u prvi mah nije imala pojma na šta Boginja misli. A onda

začu zveket noža ispuštenog na kamen. Otvorila je oči i videla Talesina zgrčenog kraj jednog od spoljašnjih kamenova; plakao je. Vortimer je stajao kao okamenjen.

"Uzmi je..." blago reče Boginja. "Zar si mislio da ću čak i ja zahtevati žrtvu na veče Beltana? Njen zagrljaj će te učiniti kraljem." Ona polako priđe princu i poljubi ga u čelo. Potom iziđe iz kruga, i ubrzo i Talesin ode za Njom.

Vivijen sede na kamen. "Možeš da me odvežeš", reče Vortimeru koji se još nije micao. "Neću pobeći od tebe."

On se drhtavo nasmeja i kleče pred nju, petljajući oko čvora. Vivijen pogleda njegovu pognutu glavu s iznenadnom nežnošću, za koju je znala da je početak želje. Kada je pojas konačno skliznuo sa nje, on joj položi glavu u krilo, grleći joj butine. Između njih ona oseti vrelo pulsiranje; iznenada zadihana, provlačila mu je prste kroz crnu kosu.

"Hodi, voljeni moj, kralju moj..." konačno je šapnula, i on je ustao i legao na kamen kraj nje.

Vortimerove ruke postajale su sve odvažnije, sve dok nije osetila kako se rastače. Potom oseti kako je njegova težina pritiska na kamenu oltar, i njena svest se rasu duž linija moći koje su se razilazile od ovog kamenja. Ovo je smrt... Nagoveštaj pomisli brzo uminu. Ovo je život... Njegov tihi krik ponovo je vrati.

Te noći su umirali mnogo puta, i ponovo se rađali u zagrljajima.

22.

Kada se princ Vortimer vratio na istok, Vivijen je pošla sa njim. Ana je sedela na svom poniju, kraj Talesina na muli, i gledala ih kako se udaljavaju.

"I posle toliko godina, još me iznenađuješ", reče bard. "Nisi se čak ni protivila kada je rekla da želi da ode."

"Izgubila sam pravo na to", promuklo reče Vrhovna svšetenica. "Vivijeni je bolje da ode nekuda gde će biti bezbedna od mene."

"Reč je o Boginji, a ne o tebi..." poče Talesin, ali brzo ućuta.

"Jesi li toliko siguran? Sećam se..."

"Čega se sećaš?" On se okrete ka njoj i primeti na njenom licu nove bore.

"Čula sam sebe da izgovaram te reči i osetila sam zadovoljstvo što te vidim kako stojiš nad njom sa onim nožem, i što ste svi bili tako preplašeni. Sve ove godine bila sam potpuno sigurna da vršim Gospinu volju, ali šta ako sam se zavaravala, i šta ako je iz mene govorio samo moj sopstveni ponos?"

"Misliš li da si i mene varala?" upita Talesin.

"Otkuda da znam?" uzviknu ona, stresavši se kao da sunce više nema snage da je zgreje.

"Pa..." počako poče on, "reći ću ti isitnu. One noći nisam mogao da prosuđujem, zbog straha. Od svih nas, mislim da je samo Vivijen mogla jasno da vidi, i na kraju se pokazalo da je bila u pravu što je ponudila žrtvu."

"A na mene nisi mislio?" uzviknu Ana. "Zar misliš da bih preživela pomisao na to da je moja reč osudila na smrt moje rođeno dete?"

"A ja", vrlo tiho reče on, "da je umrla od moje ruke?"

Na trenutak su se gledali u oči, i Ana je shvatila pitanje u njegovom pogledu. Opet je odbila da odgovori. Bolje je da veruje da je to njegova kćer, čak i sada.

On uzdahnu. "Svejedno je da li si to ti želela da je spaseš, ili se Boginja predomislila; treba da nam bude milo što je Vivijen dobro i što će imati priliku za sreću." Uspeo je čak i da se nasmeši.

Ana se ujede za usnu, pitajući se čime je zaslužila da je taj čovek

toliko voli. Više nije bila mlada i nikada nije bila lepa. A sada su joj mesečnice postale toliko nepravilne da nije znala je li još plodna. "Moja kćer je postala žena, a ja sam postala Smrt. Vodi me na Avalon, Talesine. Vodi me kući..."

Durovernum je bio vreo i pretrpan, kao da je pola Kantijuma našlo utočište unutar njegovih čvrstih zidova. Saksonci su ga napadali nekoliko puta - ali grad nikada nije pao. Danas, dok se probijala kroz masu sveta držeći Vortimera pod ruku, Vivijen je pomislila kako će se grad naprosto raspasti ako u njega uđe još ljudi.

Prolaznici su se gurali laktovima i pokazivali Vortimera. Po onome što je od njih čula, znala je da vole što ga vide. Vivijen ga steže za ruku, i on je pogleda uz osmeh. Kada ostanu sami, moći će da opusti zaštitu i da zna šta on oseća prema njoj. No, u ovakvoj masi sveta morala je da podigne mentalni štit, čvrst koliko i zidine Durovernuma, ili bi od žamora misli naprosto poludela; zato je sada mogla da procenjuje samo po njegovom glasu i pogledu. Nikakvo čudo da se ljudi u spoljašnjem svetu tako često pogrešno razumeju. Pitala se hoće li ikada više upoznati mir Avalona.

Kuća u koju su se uputili ležala je u južnom delu grada, blizu pozorišta. Pripadala je Eniju Klaudijanusu, jednom od Vortimerovih zapovednika, koji je priređivao prijem. Vivijeni je bilo čudno što Vortimer i njegovi oficiri traće vreme na zabavu, bukvalno veče pred bitku, ali on joj je objasnio kako je važno pokazati pred svetom da su smireni i uvereni da se život nastavlja.

Padala je noć, i pred njima su trčali robovi s bakljama. Oblaci na nebu plamteli su kao da gore. Vivijen pomisli da je ta blistava boja možda odraz požara u daljini, jer Saksonci su napredovali ka Londinijumu, ali u svakom slučaju izgledalo je fantastično. Setila se mnogih napuštenih imanja kraj kojih su prošli na putu dovede; čudilo ju je što u poljima ima ičega što bi gorelo.

Zašto je došla? Da li zaista voli Vortimera, ili ju je samo zaneo telesni dodir? Da li ju je oteralo majčino nepoverenje? Nije znala, ali kad su ušli u atrijum i kad je videla rimljanski elegantne žene oko sebe, Vivijen se osetila kao dete koje je obuklo majčinu haljinu. Ovi ljudi jesu poreklom Britanci, ali su se očajnički držali sna o Imperiji. U

bašti su svirali flautisti, a u atrijumu su akrobate skakale i prevrtale se u ritmu bubnjanja. Posluženje je, kako su joj rekli, bilo oskudno u poređenju sa onim što bi bilo srevirano u bolja vremena, ali i ovo je bilo izvrsno pripremljeno. Ma koliko se trudila da umrtvi unutrašnja čula, Vivijen požele da zaplače.

"Šta je bilo?" Vortimerova ruka na ramenu trže je iz mračnog raspoloženja. "Je li ti loše?"

Vivijen podiže pogled, osmehnu se i odmahnu glavom. Pitali su se je li zatrudnela onomad, na kamenom oltaru, ali za dva meseca, koliko su ona i princ bili zajedno, mesečnice su joj bile redovne. Vortimer nije imao dete; pretpostavljala je da je tu reč o nagonu. Čovek koji se sprema da se suoči sa smrću želi da ostavi za sobom nešto. I ona se nadala detetu.

"Samo sam umorna. Nisam navikla na ovakvu vrućinu."

"Možemo brzo da odemo", odvrati joj on, uz osmeh od koga srce poče brže da joj udara.

On se osvrte oko sebe sa opreznim izrazom lica. Vivijen je primetila da je čitavog dana nešto iščekivao; kada ostanu nasamo, nateraće ga da joj kaže o čemu je reč. Kada su prvi put vodili ljubav, unutar Plesa Divova, potpuno su poznavali jedno drugo. Kasnije, kada bi legala sa njim na mestima koja nisu bila tako zaštićena, njena nagoniska zaštita sprečavala ih je da se potpuno spoje. Vortimer se nije žalio; možda njemu, koji ipak ima više iskustva, to ne smeta; možda su odnosi između muškaraca i žena obično takvi, pomisli ona kao krivac; možda je njen prvi put bio nešto posebno.

Iznenada obuzeta nestrpljenjem, ona mu položi dlanove na mišice i svesno spusti barijeru. Prvo je osetila toplinu njegovih osećanja prema sebi, mešavinu strasti, ljubavi i pomalo čuđenja. Potom je zapljusnu sva svest koju je dotle odbijala, i videla je...

Vortimer je stajao pred njom kao utvara. Dlanovi su joj govorili da je njegovo telo još čvrsto, da je to samo privid, ali pred njenim Vidom on je nestajao. Ona jeknu i jedva uspe da odvrati pogled, ali ni to joj nije mnogo koristilo. Od svih muškaraca koji su se nalazili u sobi tek poneki se nije pretvorio u duha. Pogledala je ka gradu, i Videla je napuštene ulice, porušene kuće, bašte pune korova.

Nije mogla to da podnese, nije htela to da vidi! Poslednjim

naporom, ona sklopi čiji i isključi Vid. Kada je ponovo mogla da razmišlja, nalazili su se napolju i Vortimer ju je držao u zagrljaju.

"Rekao sam da ti je pozlilo i da ću te odvesti kući..."

Vivijen klimnu glavom. Objašnjenje je bilo sasvim u redu. Ne sme mu dopustiti da nasluti šta je upravo Videla.

Te noći ležali su zagrljeni, kraj otvorenih kapaka, tako da su mogli da gledaju mesec kako se penje nebom.

"Vivijen, Vivijen..." Vortimer ju je gladio po gustoj kosi. "Kad sam te prvi put video, bila si Boginja, isto kao i kada si mi se prvi put podala. Kada sam te zamolio da pođeš u Kantijum, još sam bio ošamućen, bio sam siguran da ćeš biti moja amajlija za pobedu. Ali sada volim u tebi smrtnu ženu." Podigao joj je pramen kose i poljubio je. "Udaj se za mene - želim da budeš zaštićena."

Vivijen se strese. On je bio osuđen na smrt, ako ne u narednom boju, onda u nekom drugom. "Ja sam sveštenica." Posegnula je za starim odgovorom, mada više nije znala je li to istina. "Ne mogu da se udam za muškarca, već samo da se spojim sa njim u Velikom Obredu, pred licem bogova."

"Ali u očima sveta..." počeo on, ali ona mu položi prst na usne.

"...ja sam ti ljubavnica. Znam šta govore. I drago mi je što se brineš za mene. Da bi me svi prihvatili, morali bismo da se venčamo u crkvi, a ja pripadam Gospi. Ne, ljubavi, dok god si živ, nije mi potrebna druga zaštita do Njena, i tvoja..."

On je neko vreme ćutao. Potom uzdahnu. "Jutros je stigla vest da je Hengest krenuo na Londinium. Mislim da neće moći da ga zauzme, i u tom slučaju povlačiće se preko Kantijuma, a ja ću ga čekati. To je ona velika bitka za koju sam se spremao. Verujem da ću odneti pobedu, ali čovek rizikuje život kad god pođe u rat."

Vivijeni stado dah. Znala je da mora biti još bitaka, ali nije očekivala jednu tako brzo! Ipak, uspela je da joj glas bude miran.

"Ako ikada padneš u boju, zar misliš da će me tvoje ime štiti? Ako te izgubim, vratiću se u Avalon."

"Avalon..." On duboko uzdahnu. "Sećam ga se, ali sada mi se čini kao san." Njegov dlan skliznu sa njene kose na obraz i čelo, potom na glatku kožu grla i najzad nad srce. "Liči na tebe - kosti su ti kao u ptice, mogao bih da te zdrobim jednom rukom, ali iznutra si snažna."

Oh, Vivijen, da li me imalo voliš?"

Ona mu se bez reči okrete i poljubi ga; shvatila je da plače tek kad je on uzeo da joj briše suze. Dotle je i njemu ponestalo reči, ali njihova tela umela su rečito da govore i bez toga.

Te noći sanjala je da se vratila na Avalon i da gleda svoju majku kako tka. No, krov tkaonice sada je bio viši; prečke razboja su se pružale u duboke senke, noseći tkaninu tapiserije. Pogledala je uvis i ugledala vojsku u maršu, jezero i Tor i sebe, kao dete, na putu sa Talesinom, kroz kišu; ali kako je tkalja radila dalje, dovršeni delovi tapiserije nestajali su ispred njenog pogleda i gubili se u tami zaboravljenih godina. Bliže tlu, slike su bile jasnije. Videla je Ples Divova i sebe sa Vortimerom, i vojske, uvek još vojski, kako marširaju preko zemlje u krvi i vatri.

"Majko!" uzviknu ona. "Šta to činiš?" Žena se okrete i Vivijen vide da to tka ona sama; tkala je i gledala.

"Bogovi su pripremili razboj, ali mi stvaramo slike", reče ta Druga. "Tkaj mudro, tkaj dobro..."

Potom se začu tutnjava, i razboj poče da se raspada. Vivijen je pokušavala da pohvata delove, ali klizili su joj iz prstiju. Neko ju je tresao. Otvorila je oči i ugledala Vortimera, i čula da neko je udara o vrata.

"Saksonci... Saksonci su odbijeni od Londiniuma i sada se povlače! Gospodaru, morate doći..."

Vivijen zatvori oči dok je Vortimer otvarao vrata. Znala je da je čekao tu vest, i sada je očajnički poželela da vest nije stigla. U sećanju je još videla tkalju i čula njeno upozorenje. Tkaj dobro...

Šta je to značilo? Vortimer odlazi u rat i ona ne može da ga spreči. Šta drugo da uradi?

Vortimer se već oblačio. Ona ga zagrlila i naslonila mu glavu na grudi; osetila je da mu srce ubrzano bije kada je spustio tuniku i zagrlila je. Buka pred vratima je rasla. Vortimer se trže, a ona ga još čvršće zagrlila. On uzdahnu i poljubi je u kosu. Potom se, vrlo nežno, izvuce iz njenog zagrljaja.

"Vortimere..." Ponovo je pružila ruke ka njemu, i on je uzeo za šake. Kad je pružio ruku da joj obriše suze, shvatila je da opet plače.

"Tako, znači..." glas mu je drhtao. "Ti me voliš... kao što i ja volim

tebe. Zbogom, voljena!" On se odmače od nje, uze tuniku i pojas i pođe ka vratima.

Vivijen je zurila za njim, čekajući sve dok nije čula zvuk reze. Potom se sruči na krevet koji je još nosio otisak njihovih prepletenih tela, plačući kao da mora da potroši sve suze za ceo život.

No, na kraju više nije imala suza.

Dok je ležala i osluškivala tišinu, shvatila je da je ipak i dalje sveštenica. Zašto je provela silno vreme učeći magiju ako ne može da je iskoristi kako bi zaštitila čoveka koga voli?

Sunce još nije odskočilo na nebu kada je pošla na put. Nije bilo nikakvih teškoća. Put kojim je prošla vojska što maršira u boj jedno je od najsigurnijih mesta na svetu, ukoliko nosiš dovoljno hrane. Osim toga, iz opreznosti se obukla kao dečak, u tuniku koju je dobila od jednog baštovana, i odsekla je kosu. Posle toliko godina privikla se na kratku kosu, a ako kasnije bude bilo potrebe da izgleda dostojanstveno, uvek će moći da je sakrije pod veo.

Čak ni konj joj nije bio problem - uzela je ružnu i trapavu životinju koja je bila prespora za ratovanje. No, kada ga je ubedila da se pokrene, napredovao je, ma kako trapavo. Te noći je spavala na mestu odakle je videla Vortimerove logorske vatre, a sutradan se, bez ikakvih problema, priključila logorskim kuvarima kao kuhinjski potrčko.

Trećeg dana, britanska izvidnica naišla je na grupu Saksonaca. Hengest se vraćao u staro uporište na Tanatusu. Vortimer se nadao da će mu preseći put i uništiti ga pre nego što ovaj uspe da pređe kanal prema ostrvu. Sada su skrenuli na istok, krećući se punom brzinom.

Te noći su se ulogorili oklevajući, svesni da će neprijatelj možda nastaviti marš. No, samo ljudi mogu da snagom volje savladaju umor i daljinu; konji se moraju odmoriti ako Britanci žele da sačuvaju prednost konjice. Vivijen je drhtala na vlažnom morskom vazduhu, jer put ih je vodio blizu ušća Tamesisa, i poželela je da se nađe u Vortimerovom zagrljaju. No, bolje neka on veruje kako je bezbedna u Durovernumu. Namestila je sebi ležaj na maloj uzvišici, odakle je mogla da vidi njegov kožni šator. Tu je, u tami, prizvala stare bogove Britanije da čuvaju njegovo telo i daju mu snagu.

Britanci su ustali u praskozorje, i kada je sunce izišlo, već su bili spremni, ostavljajući komoru da ih prati što najbrže ume. Sada je Vivijen proklinjala svog sporog konja; njena veza sa Vortimerom postala je dovoljno snažna, i tačno je osetila kada je on naišao na neprijatelje.

Čuli su bitku pre nego što su je videli. Konji su ćulili uši kada je promenljivi vetar donosio nalete buke, nalik na tutnjavu dalekog mora. No, najbliža voda bio je kanal koji je odvajao ostrvo Tanatus od ostatka Kantijuma, a on je bio suviše plitak za moćne talase. To što su čuli bila je tutnjava bitke.

Vojske su se susrele na ravnici kraj kanala. Iza njih se podizala tvrđava Rutupije, leđima okrenuta moru. U ovo doba godine slane livade bile su suve. I vazduh je bio pun lake izmaglice od prašine. Vrane su kružile nebom, grakćući u ushićenju iščekivanja.

Kola se zaustaviše. Vozači su zadržano posmatrali bitku, pokazujući jedni drugima kad bi im se činilo da razumeju neki manevar; glasovi su im bili prigušeni i napeti. Vivijen je poterala konj malo dalje, napinjući se da bolje vidi. Prvi juriš izgleda da se razbio o zid saksonskih štitova, i bitka se pretvorila u klupka boraca. Povremeno bi se skupila grupa konjanika da jurne na neprijateljske pešake, ili bi se rasuti Saksonci udružili i pokušali da ponovo stvore formaciju. U opštoj zbrci bilo je nemoguće čak i nagađati koja strana nadvladava.

Toliko se unela u posmatranje da nije ni čula viku iza sebe; trgla se tek kada je neka bradata prilika zgrabila uzde njenog konja; grupa Saksonaca pobegla je iz glavne bitke i odlučila da za besktvo iskoristi konje iz komore. Spasla ju je tvrdoglavost njenog konja, i njegovi oštri, žuti zubi. Ratnik je zaključio da je konj opasniji od jahača, pa se povukao. To je bila kobna greška, jer mu je Vivijen, obuzeta besom, zarila bodež u vrat. Dok je padao, sopstvenom težinom je stvorio ogramnu ranu.

Ka njima je jurio još neko. Vivijen zgrabi grivu dok se konj propinjao i ritao. Ispustila je uzde, ali to nije ni bilo bitno, jer se slagala sa odlukom svog konja da beži. Kada se konačno zaustavio, zadihan i oznojen, dovoljno se pribrala da ponovo razmisli. U ruci je još držala okrvavljeni bodež. Stresla se i zamahnula da ga baci; ali

onda se predomisli.

Imala je krv, nešto što pripada neprijatelju, a bodež joj je dao sam Vortimer, jer imao ga je od detinjstva. Ona se osvrte ka sada dalekom boju, položi krvavu oštricu preko dlanova i poče da peva čaroliju.

Prizivala je oštre mačeve Britanaca, neka kao ovaj bodež ubijaju neprijatelje; prizivala je krv Saksonaca da se proliva kao što se prolila krv njenog napadača. Prizivala je duhove zemlje, da bi se trava zaplitala oko nogu napadača, da bi ih vazduh gušio u grlu, da bi ih voda davila i da bi im plamen u trbuhu zgasnuo, kako više ne bi imali volje da se bore.

Nije znala šta peva, jer je zapala u trans, i duh joj je lebdeo ko gavran nad bojnim poljem. Videla je Vortimera kako se probija ka krupnom Saksoncu sa zlatnom trakom na čelu i kosom upletenom u kike, koji je mahao ogromnom ratnom sekirom kao da je igračka. Ona vrisnu, prelete preko Vortimerove glave i obruši se na njegovog neprijatelja.

Taj mora da je bio osetljiviji od ostalih, ili je možda zaista projektovala deo sebe u bitku, jer se trgao, promašio, a u njegovom pogledu krvožednost ustupi mesto sumnji.

"Osuđen si, poginućeš, beži!" kriknu ona. Tri puta mu je obletela oko glave, a onda pođe ka moru.

Vortimer se obruši na njega. Razmenjivali su udarce, ali veliki Saksonac uglavnom se samo branio. Konjanik skrete, zamahnuvši mačem. Sekira mu polete u susret i dočeka udarac, a potom skrete, dokači pancir na Vortimerovoj nozi i zari se konju u bok. Životinja strašno znajišta i zatetura se; sledećeg trenutka pade, priklještivši Vortimera u blatu, ali umesto da iskoristi stečenu prednost, varvarin povika nešto na svom jeziku i poče da trči ka vodi.

Na obali je bilo nasukano desetak saksonskih lađa. Kada videše vođu da se povlači, ostali ratnici pođoše za njim. Jedan brod je brzo bio napunjen i porinut; oni koji nisu stigli do njega na vreme bespomoćno su pljuskali po vodi. Britanci se stuštiše na njih, urlajući kao vukovi, i voda postade crvena. Drugi brod, gotovo pretovaren, poče polako da se odvaja od obale. Saksonski vođa stajao je pred trećim, sam odbijajući napadače dok su njegovi ratnici hitali kraj

njega. Brod se pokrete, i vojnici zagrajaše i povukoše vođu na palubu.

Samo su tri saksonska broda pobegla sa bojišta, a šačica vojnika uspela je da prepliva kanal do druge obale. Među onima koji su ostali, britanski ratnici su žnjeli krvavu žetvu. Vivijen je lebdela nd vodom, gledajući kako skidaju konja sa tela svog zapovednika, i videla je Vortimera uspravljenog na noge, kako mu se na licu iznurenost smenjuje sa oduševljenjem kada je shvatio da je pobedio.

Kada se Vivijen pribrala, ležala je na zemlji. Konj je mirno štrpkao travu kraj nje. Trgla se, jer sve ju je bolelo baš kao da se borila i telom, a ne samo duhom; uspela je da ustane, zarije bodež u zemlju kako bi obrisala krv, a potom ga je vratila u kanije. Tiho mrmljajući umirenja, pošto je konj počeo sumnjičavo da je gleda, uspela je da uhvati uzde i da ponovo uzjaše.

Među malobrojnim stvarima koje je ponela iz Durovernuma bila je i torbica sa isceliteljskom opremom, jer znala je da će joj posle bitke biti i te kako potrebna. Vortimer je sigurno povređen kada je konj pao na njega. Žureći da ga nađe, ona potera konja niz brdo.

Kada ih je stigla, pobednici su već ušli u tvrđavu Rutupije. Vortimer je bio toliko zauzet izdavanjem naređenja da nije uspevala da mu se približi, i zato je počela da pomaže drugima, mnogo teže ranjenim od njega.

Činilo joj se da je i sGm vazduh pun osećanja istorije. Hengest nije tek tako odabrao Tanatus za svoje uporište. To je bio ulaz u Britaniju. Sama Rutupija bile je podignuta na temeljima male tvrđave, sagrađene kada se Cezar tek iskrcao na ovim obalama. Neko vreme tu se nalazila glavna britanska luka, i svetionik je bio podignut na ruševinama spomenika koji je nekada davno podignut u tu čast. Ono malo trgovine što je još opstajalo sada je išlo preko Klauzentuma i Dubrisa, ali zidovi i opkopi Rutupije obnovljeni su u prošlom veku, kada su i sve ostale tvrđave na Saksonskoj obali bile ojačane, i još su bili u odličnom stanju.

Već je pala noć kada se Vortimer konačno smirio, pa je Vivijen mogla da mu se približi. Skinuo je oklop, ali ranu nije ni pogledao. Neko je u tvrđavi našao vinski podrum, i britanski zapovednici već su

počeli da nazdravljaju pobedi.

"Jeste li videli kako su bežali? Plakali su kao žene, što i jesu, i davili su se u pokušaju da se popnu u lađe..."

"Da, ali ubili su previše naših valjanih momaka", reče neko drugi. "Spevaćemo im pesmu, eto šta ćemo, da se ovaj dan zapamti!"

Vivijen se namršti. Već je saznala da je Vortimer izgubio dvanaest visokih i još više nižih oficira. Možda mu je zato lice, okrenuto vatri, bilo tako mračno. Ipak, sGm Hengest je pobegao i prepustio mu pobedu. To je bio značajan uspeh. Ona mu tiho priđe i stade mu kraj ramena.

"Gospodar se postarao za sve ostale. Vreme je da se i njegova rana previje."

"Ma, to je samo ogrebotina - ima mnogo težih ranjenika."

Nije se začudila što je nije poznao, jer svetlo je bilo slabo, a sigurno nije delovala upadljivo u baštovanskoj tunici i pantalonama, prljava i poprskana krvlju ranjenika.

"Oni su već previjeni. Sada je red na zapovednika. Daj da vidim." Kleknula je pred njega, pognuvši očištanu glavu, i položila mu ruku na koleno.

Možda je njegovo telo prepoznalo dodir, jer se ukoči, zbunjeno se mršteći.

"Tako si mlad - imaš li dovoljno iskustva da..." on prekide kada je podigla lice i nasmešila mu se.

"Zar sumnjaš u moje iskustvo... gospodaru?"

"Blagi Bože! Vivijen!" Trgao se kada je počela da pregleda ružnu zasektinu na butini.

"Blaga Boginjo, svakako!" Ustala je i više se nije smejala. "U Njeno ime ti kažem: ako ne nađeš zasebnu sobu gde ću moći na miru da ti obradim ranu, skinuću ti pantalone ovde, pred svima."

"Ima drugih stvari koje bih radije radio s tobom u toj zasebnoj sobi... ali neka bude po tvome", odvrati on poluglasno, kao što je i ona govorila. "Imam i ja tebi ponešto da kažem." Iskrivio je lice kada je ustao, jer rana se ohladila, ali uspeo je da ne hramlje dok ju je vodio u odaje tribuna, koji je ostao među poginulima.

Vivijen je pažljivo natopila tkaninu pantalona, kako bi se osušena krv dovoljno rastvorila da bi ih svukla, a onda je počela da čisti ranu.

Vortimer je ležao na boku, trudeći se da zaboravi bol od njenog staranja u veličanstvenoj analizi svih razloga zbog kojih nije smela da pođe za njim. Da mu je vojnik, pomislila je, morala bi da bude užasnuta. No, dovoljno dugo je živela sa majkom i razvila je odličnu odbranu od gundanja koje je, u njenom slučaju, bilo toliko mentalno moćno da je zasta moglo da uništi volju, dok same reči nisu imale mnogo uticaja na nju. Pogotovo kada iza njih ne stoji bes, nego ljubav.

"Zaista, da sam ti žena, mogao si mi narediti da ostanem kod kuće", konačno reče ona. "Zar nije bolje ovako? Malo ko je u prilici da ga neguje sveštenica Avalona."

Sama rana nije bila preterano ozbiljna, ali bilo je nezgodno što je konj pao baš na tu stranu, i trebalo je izvaditi mnogo prljavštine koja je pri tom dospela unutra. On je i dalje gundao.

"I odsekla si tu divnu kosu!" završio je kada je ona spustila platno za pranje.

"Da sam je ostavila, ne bih mogla da prođem kao dečko", odvrati ona. "Ti si Rimljanin; zar ti se ne sviđam ovakva?"

"To su Grci voleli de..." on ljupko porumene. "Nadam se da sam ti već pokazao šta se meni dopada..."

Ona mu se nasmeši i dodade mu komad kože. "Zagrizi ovo - sipaću ti vino na ranu." Trgao se od vrelog dodira alkohola, i čelo mu orosiše graške znoja. "Grizi i dalje, dok budem šila ranu. Imaćeš zanimljiv ožiljak..."

Kada je završila, on je bio bleđ i drhtao je, ali nije dao ni glasa od sebe. Ona mu obujmi lice dlanovima i poljubi ga, i nije ga pustila sve dok mu se koža nije ugrejala. Potom ga je nežno celog oprala i obukla mu čistu tuniku. Kada je Enije Klaudijanus došao da ga potraži, Vortimer je već spavao, a ona je među stvarima poginulog tribuna našla tuniku dovoljno dugačku da joj posluži kao haljina, i iskoristila je ostatak vode da se i sama upristoji do stanja kada će svi moći da je poznaju i prihvate njeno naređenje da princa niko ne sme da uznemirava.

Bitka kod Rutiupije skupo ih je koštala, ali nesumnjivo je predstavljala pobedu. Čak ni mračni posao brojanja mrtvih i njihovog sahranjivanja nije im pokvario oduševljenje. Hengest je bio oteran -

ne samo sa kopna, nego i iz Britanije. Njegove tri lađe pobile su preko mora - u Germaniju ili u germanski pakao, Britancima je bilo potpuno svejedno. Kuda god je otišao, najverovatnije će tamo i ostati, jer posle takvog poraza, gde će naći ljude dovoljno glupe da pođu za njim?

"Znači, gotovo je? Pobili smo?" Vivijen je u neverici odmahivala glavom. Saksonci su tako dugo bili pretnja.

Vortimer je uzdahnuo i promeškoltio se na klupi, jer noga ga je još bolela. "Pobili smo Hengesta, a on nam je bio najopasniji protivnik. Ali u Germaniji se varvari množe kao crvi na lešini, i još su gladni. Jednog dana će doći ponovo, a ako i ne dođu, još imamo Pikte i Irce. Nije gotovo, malena, ali izborili smo se za predah." On pokaza ka svežim grobovima. "Njihova krv dala nam je vremena za obnovu. Na zapadu i jugu još ima bogatstva. Sada će nam sigurno pomoći!"

Ona ga radoznalo pogleda. "Šta tačno nameravaš?"

"Hoću da pođem kod Ambrozija. Tako mi svih bogova, spasio sam Britaniju - sada će i on i moj otac morati da me saslušaju. Mogu da se mimo obojice proglasim za cara, ali ne želim da još više podelim zemlju. Ipak, sada imam na osnovu čega da pregovaram. Moj otac je star. Ako obećam Ambroziju da ću ga podržati kada otac umre, možda će me podržati sada."

Vivijen mu se osmehnu, uzbuđena njegovom vizijom. Činilo joj se da je sve što se desilo posle njihovog spajanja u Plesu Divova bila sudbina, i konačno je razumela šta ju je navelo na to da pođe sa njim. Čula je da je Karausije, prvi koji se proglasio vladarem Britanije, bio oženjen ženom sa Avalona. Šta bi bilo prikladnije za Spasioca Britanije do da ima uz sebe sveštenicu, koja će ga savetovati i štiti?

Vortimer joj je ponudio za putovanje drugog konja, ali Vivijen je zavolela svojeglavu ragu i nije želela da se rastaje od nje. Uprkos neravnomernom hodu, činilo joj se da jaše udobnije na svom matorom konju nego on na svom divnom sivom pastuvu. Zahtevala je da ostanu u Rutupiji dok mu se rana ne zaceli, ali on je bio uveren da mora da se sastane sa Ambrozijem odmah, dok još čitava

Britanija odzvanja od vesti o njegovoj pobedi.

Boravak u Londiniumu pokvario im je duboki jaz što se pojavio između Vortimera i njegovog oca, koji je, pošto se pripremio da pozdravi sina kao naslednika, bio razumljivo pogođen kada je saznao za Vortimerovu nameru da, kako se otac izrazio, odbaci svoju pobedu. Vivijeni se činilo da bi Vortigern i njena majka mogli lako da se žale jedno drugom na neposlušnu decu, ali nije mu to i rekla. Vortimer je još više patio zato što je razumeo očevo gledište. Često je govorio koliko se Vortigern trudio da popravi grešku koju je počinio pozvavši Saksonce u Britaniju. Iako je bio svestan očevih mana, duboko ga je poštovao, i bolelo ga je što su se sukobili. Kada su konačno krenuli ka Kalevi, bio je bleđ i ćutljiv.

No, tek kad su stigli u srazmernu udobnost Kaleve, Vivijen je saznala da ga ne muči samo duševni bol. Kada su se svukli za kupanje, videla je da mu je tkivo oko rane pocrvenelo i oteklo. Tvrdio je da ga ne boli, a ona je tvrdila da laže, i naterala ga je da pristane na lečenje vrelim oblozima.

Te noći mu je, izgleda, bilo mnogo lakše, i kada su pošli u krevet, prišao joj je prvi put posle bitke.

"Ne bismo smeli", šapnula je kada ju je poljubio u grlo. "Boleće te..."

"Neću ni primetiti..." njegove usne joj dodirnuše grudi, i ona tiho jeknu.

"Ne verujem ti", rekla je drhtavim glasom, zapanjena saznanjem koliko se navikla na vođenje ljubavi sa njim i koliko joj je to nedostajalo.

"Onda ćemo morati da se snalazimo..." On se podiže na lakat, a potom se pruži na leđa, ali i dalje ju je mazio jednom rukom. "Tako si sićušna - ako si mogla da jašeš onu kljusinu čitavim putem, svakako ćeš moći da jašeš i na meni!"

Vivijen je osetila da crveni čak i u mraku, ali njegova ruka budila je u njoj želju kojoj nije mogla da se odupre. Ubrzo je strast vođenja ljubavi prevazišla njihovu kontrolu. Bilo je kao onaj prvi put, kada je njihovo spajanje postalo kanal za moći daleko iznad ljudskih, i te noći je spavaća soba u Kalevi takođe bila sveto tle.

"Oh, Vivijen..." šapnu on kada se oreol razišao i kada su počeli da

se ponovo prisećaju kako su ipak obični ljudi. "Tako te volim. Nemoj me ostaviti, najdraža. Nemoj me pustiti da odem..."

"Nikada", silovito reče ona, poljubivši ga još jednom. I tek se mnogo kasnije upitala zašto mu nije rekla da i ona njega voli.

Ujutro su krenuli ka Glevumu, ali oko podneva, drugog dana putovanja, Vortimera uhvati groznica. Odbio je da se zaustave, i nije joj dao ni da mu pogleda ranu. Kako je popodne odmicalo, i ljudi iz pratnje su počeli da se brinu, a kada je naredila da skrenu ka Kunetiji umesto da pođu severnim ogrankom puta, niko se nije bunio.

Te noći njegova noga bila je vrela i veoma tvrda. Vivijeni je bilo jasno da je, uprkos nezi, unutra svakako ostalo još prljavštine; pošto ju je dobro oprala, rasekla je konce, i iz rane pokulja gnoj. Smeštaj u Kunetiji bio je skroman, ali učinila je sve što je mogla da Vortimeru bude što udobnije. Ipak, nemirno je spavao, kao i ona, zabirnutu oko toga koliko će joj trajati zalihe trava i šta da učini kada joj nestanu.

Jačinu Vortimerovih bolova shvatila je tek kada nije odbio da ostanu još jedan dan. Iz rane se još cedio gnoj, i mada se stanje nije poboljšavalo, barem se nije ni pogoršavalo. Sledećeg jutra ona sede kraj njegove postelje i uze ga za ruku.

"Ne možeš da jašeš, a u takvom si stanju da ne možeš stići do Glevuma", ozbiljno reče ona. "A ovo nije dobro mesto za lečenje. Ali nismo daleko od Avalona. Oni imaju ogromne količine lekovitog bilja, i mnogo su veštiji u vidanju od mene. Ako bi pustio da napravimo konjsku nosiljku i prenesemo te na Avalon, sigurna sam da bi te oni izlečili."

On joj je dugo gledao u oči. "Kada smo otišli u Ples Divova", konačno je rekao, "znao sam da će jedno od nas biti žrtvovano. Čini mi se da sam ranije već umirao za Britaniju." Nasmehio se na njeno uzburvano lice. "Neka bude po tvome. Oduvek sam želeo da se vratim u Avalon..."

Posle dva dana putovanja stigli su u Sorviodunum. Vivijeni je bilo zlo od pomisli koliko su blizu onog kruga od kamenja gde je počeo njen život sa Vortimerom, ali poslednja tri dana već je bila bolesna od straha. Znala je da mu truckanje nosiljke svakako nanosi bol, ali

sva njena veština jedva je uspevala da sprečava napredovanje infekcije. Vortimer je bio snažan čovek; ako stignu do Avalona, tamo će ga svakako izlečiti. I tako su nastavili dalje, i ubrzo po izlasku iz grada skrenuli su na drevnu stazu koja je vodila na zapad, preko bregova.

Druge noći ulogorili su se na vrhu brda, nedaleko od puta. Brdo je bilo gusto obraslo šikarom, ali dok je tragala za drvima za loženje, Vivijen je shvatila da je vrh nekada bio izravnat i okružen jarcima i zemljanim zidovima, čineći tvrđavu kakve su se gradile u drevna vremena. Nije ništa rekla - poznavala je čini kojima će umiriti ovdašnje duhove, i nije želela da uzbunjuje muškarce.

Ionako su bili uznemireni, jer dok nje nije bilo, Vortimer je zapao u bunilo i mrmljao je nešto o bitkama. Mislili su da se priseća bitke kod Rutupije, gde je bio ranjen, ali kada je oslušnula, čula je druga imena - pominjao je Brigante, oca Pavla, Gesoriakum i Maksimijana.

Pod svetlošću vatre videla je koliko je smršao za tih par dana, i kada mu je otkrila butinu, zgrozila se od jasnih crnih pruga koje su se od rane širile ka slabinama. Ali očistila ju je i previla kao i obično i nije ničim pomenula svoj strah.

Te noći dugo je ostala budna, hladeći Vortimerovo vrelo telo svežom izvorskom vodom. Da je voda bila iz svetog kladenca, možda bi ga izlečila. Nehotice je zaspala, još držeći krpu.

Probudio ju je Vortimerov krik. Sedeo je i buncao o kopljima i neprijateljima na kapiji, ali ovog puta govorio je drevnim narečjem koje koristi narod iz močvare. Uplašena, počela je da ga doziva, prvo tim jezikom, a onda svojim. Tek tada mu se u pogled vratila svest, i sručio se nazad u ćebad, teško dišući. Vivijen dodade nova drva na žar, i plamen se ponovo javi.

"Video sam ih..." šaputao je on. "Obojene ljude sa zlatnim ogrlicama i bronzanim kopljima. Ličili su na tebe..."

"Da", tiho reče ona. "Ovo je mesto drevnih."

On je pogleda, obuzet strahom. "Kažu da sa ovakvih mesta mogu da te odnesu vile."

"Volela bih da mogu. Tako bismo mnogo brže stigli u Avalon."

Vortimer sklopi oči. "Mislim da neću stići donde. Vrati me u Kantijum, Vivijen. Ako me sahraniš na obali gde sam dobio bitku,

moći ću da je čuvam, i Saksonci se više nikada neće tamo naseliti, ma koju drugu britansku luku zauzeli. Hoćeš li mi to obećati, mila?"

"Ali nećeš umreti, ne možeš umreti!" panično povika ona, stežući ga za ruku. Ali ruka mu je bila vrela i toliko mršava da je osećala sve kosti u njoj.

"Ti si Boginja... ali ni ti ne bi bila toliko okrutna da me držiš u životu sa tolikim bolom..."

Vivijen je zurila u njega, sećajući se onog prvog obreda. Gospa mu je podarila pobedu, a sada, kako je i obećala, prihvata njegovu žrtvu. A Vivijen, kao sveštenica Boginje, bila je sredstvo kojim je to obećanje dato. Želela je da pomogne Vortimeru i da pobjegne od magije za koju je rođena; a jedino je uspela da ga dovede do ove samotne smrti, u brdima koja pohode duhovi drevnih ratnika.

"Izdala sam te..." šapnu ona, "ali nisam tako htela..." Uхватила ga je za doručje i osetila kako mu se puls nepravilno menja.

Vortimer otvori oči, potamnele od bola. "Zar je onda sve bilo uzalud? Je li svo ono ubijanje bilo bemsisleno? Drži me, Vivijen, inače ću ponovo poludeti. Daj mi da makar umrem priseban!"

Smesta je shvatila da joj se obraća kao sveštenici, i da će ga, ako sada ne uspe, zaista izdati. Videla je kako život u njemu trne kao plamen. Iako je želela da mu se baci na grudi, naričući, ona samo klimnu glavom i primora sebe da se seti lekcija za koje se nadala da nikada neće biti zadovoljna što ih je zapamtila.

Uzela ga je za ruke i zagledala mu se u oči, dok nisu počeli da dišu kao jedno. "Budi miran..." šaputala je. "Sve će biti dobro. Kad god izdahneš, izdahnućeš bol..." Njegova energija se smirivala, ali bila je mala, tako mala. Neko vreme su ćutke sedeli: potom on raširi oči.

"Nema bola... kraljice moja..." Uperio je pogled u nju, ali Vivijen je znala da ne vidi nju. "Neka bogovi bdiju nad tobom... dok se ne sretnemo... ponovo."

Njene usne automatski počеше da se kreću u melodiji koju je pevala nekada, u Atlantidi, pri smrti kralja. Ovog puta sam barem tu da ti olakšam prelazak! govorila je u sebi, a onda se upitala iz koga prethodnog života joj je došla ta misao. Osetila je da joj on steže prste. Potom ju je pustio i ispustio poslednji uzdah, kao da je, pošto

se beskrajno dugo borio, konačno, mimo svake nade, dočekaó pobeđu.

23.

"Jedan je za Boginju, koja je sve..." Igrenin osmeh blistao je kao sunce. Prošla je žetva, i godina je tekla ka Samenu, ali ovde, na obali jezera, svetlo je bilo zaslepljujuće jako, jer odbijalo se od talasića i od njene blistave kose.

"Tako je, lepa moja", reče Talesin, gledajući je. "A umeš li da mi kažeš šta je dva?" Iza plavih voda, kopno je dozrevalo u svim bojama jeseni pod bledim nebom.

"Dva je... nešto, ono u šta s Ona pretvara, kao Gospodar i Gospa, ili Svetlost i Tama."

"To je vrlo dobro, Igrema!" On je zagrlji. Barem je ovo dete smeo da voli.

On potraži pogledom onu drugu kćer, koja je hodala obalom, pognute podšišane glave, povremeno zastajući da pogleda ka Stražarskom brdu gde su sahranili Vortimera. Prošla su već dva meseca otkako ju je narod močvare našao sa njegovim telom na staroj brdskoj tvrđavi i dovezao ih u Avalon, a ona je još žalila. Preklinjala ih je da joj dozvole da ga vrati u Rutupiju, ali to je bilo suviše opasno, pošto su tom obalom još lutali ostaci saksonske bande. Je li joj zato lice toliko smršalo? Začudo, mršavost se nije videla i na telu. Kada se okrenula, njena prilika ocrta se na pozadini tamne vode, i on vide ljupki oblik njenih grudi...

"A tri je kada Dvoje dobiju bebu!" pobedonosno uzviknu Igrema.

Talesin duboko uzdahnu. Vivijen, koja je oduvek imala grudi ravne gotovo kao u dečaka, sada je imala telo žene. Zašto im nije rekla da nosi dete?

"Jesam dobro rekla?" Igrema ga je nestrpljivo cimala za rukav.

"Potpuno..." Sa pet godina, bila je bistrija od bilo kog drugog petogodišnjeg deteta koje je ikada video, ali u poslednje vreme izgledalo je da su joj pohvale važnije nego ranije.

"Hoćeš li kazati mami, molim te? Hoće li ona biti zadovoljna?" Reči su se jasno pronosile kroz vazduh bez vetra, i Vivijen se okrete. Pogled joj se sreo sa Talesinovima, i video je kako se tuga u njenim očima pretvara u bes, kao da se seća svog detinjstva. Potom joj

pogled postade nežan, i ona pohita da im priđe i zagrlji dete.

"Ja sam zadovoljna, Igrena. Kada sam bila tolika kao ti, nisam znala ni pola svega toga!"

To baš i nije istina, pomisli bard, ali kada je Vivijeni bilo šest godina, otišla je kod Netena. Potom je počela da zaboravlja, i kada se vratila u Avalon, sve je morala da uči iz početka.

"Sad možeš da trčiš po obali i skupljaš kamenčiće." Talesin se saže da poljubi dete. "Ali nemoj ići daleko i ne ulazi u vodu."

"Nikakvo čudo što je Igrena zbunjena", reče Vivijen, gledajući za njom. U ovo doba godine nije bilo mnogo opasnosti; nivo jezera je opao jer davno nije bilo kiše, pa se gotovo moglo preći i pešice. "Ana više nema vremena za nju, zar ne? Sećam se kako mi je bilo kada je počela da mi okreće leđa..."

Talesin odmahnu glavom od gorčine u njenom glasu. "Ali bila je tako puna ljubavi dok je Igrena bila beba..."

"Kažu da ima takvih žena. Uživaju u trudnoći i obožavaju decu dok su mala, ali kao da ne znaju šta da rade sa njima kada počnu da misle svojom glavom."

"Mudro rečeno", odvrati on, prihvatajući njeno opažanje. "Siguran sam da ti, sa svojim detetom, nećeš ponoviti takvu grešku..."

Vivijen se naglo ispravi, i toliko je prebledela da se uplašio da će pasti. "Moje dete?" Ona nagonski posegnu rukom da zaštiti trbuh.

"Rodićeš ga, čini mi se, oko Beltana - mila moja, pa svakako si znala!" Ne, nije znala. Talesin ju je gledao kako crveni i blede, i to mu je bilo jasno. Brzo ju je stegao za ruku. "Hajde, pa to je razlog za radost! Pretpostavljam da je Vortimerovo?"

Vivijen klimnu glavom, ali sada je plakala - prvi put, shvati on, otkako je donela kući mrtvo telo svog voljenog.

Na Samen, kada se mrtvi vraćaju da se goste sa živima i kada se završava pola godine vladavine Boginje i njena vlast prenosi na Boga, narod Britanije išao je u procesijama od sela do sela, pevajući i plešući u kostimima od slame. Narod iz močvare putovao je u čamcima sa bakljama, čija se svetlost prostirala preko vode kao tečni plamen. Na hrišćanskom ostrvu, monasi su pevali da odagnaju zle sile koje su hodile zemljom u toj noći, kada se otvaraju vrata

između svetova. Povremeno bi neki bezazleni monah, hitajući između crkve i svoje ćelije, video svetlost na vodi, kako ulazi u maglu i nestaje. Oni koji bi to videli nisu smeli o tome da govore. No, za narod iz močvare to je bilo vreme radosti: u ovoj noći, kao i na veče Beltana, oni su dovršavali svoj ciklus na ostrvu Avalon.

Gospa od Jezera je sedela na prestolu od prepletenih grana, pokrivenih belom konjskom kožom, zagledana u vatru koju su zapalili na velikoj livadi ispod svetog kladenca. Uskoro će ponoć, i svi su plesali; zemlja je tutnjala od udara bosih nogu i lupe bubnjeva. Imala je na grudima belu kobilu, a između obrva polumesec Boginje, i to je bilo sve od ukrasa. Ove noći ona je za sve bila sveštenica Velike Majke.

Nije još bilo vreme za gozbu, ali vresovo pivo naveliko se točilo. U njemu je bilo vrlo malo alkohola, mada bi se, od dovoljne količine, pojavila prijatna vrtoglavica; no, Ana je pila samo izvorsku vodu iz roga okovanog srebrom. Kao i ukrasi na njoj, rog je bio veoma star. Možda ju je ritam bubnjanja golicao po tabanima, pa je zato želela da se smeje. Dok je gledala svoju kćer kako blista lepotom rane trudnoće, osećala se prastara, ali noćas je ponovo bila mlada.

Pogledala je ka vrhu Tora, gde su baklje treperile pod tamnim nebom kao vilinska svetla. To su, u neku ruku, i bile, jer rečeno je da duh onih koji niti su izišli izvan krugova sveta niti su ponovo rođeni mogu neko vreme da obitavaju u Vilinskoj zemlji. U ovoj noći sveštenici i sveštenice Avalona daju žrtvu svojim telom, puštajući drevne duhove da ih ispune, kako bi mogli da se vesele sa živima, a oni koji bi se u bilo koje drugo vreme jednako plašili i duhova i vilinskog naroda sada su ih rado primali.

Vivijen je takođe gledala Tor, toliko napeto da se njena majka uznemirila. Zar misli da će joj se vratiti ljubavnik? Ana bi je lako razuverila - godinu i jedan dan mrtvi ostaju u Letozemlji, da bi im se iscelila duša. Čak i previše tuge može da im naudi, i stoga se ne smeju prizivati nazad dok ne protekne određeno vreme. Ali duša koja je u svetu ostavila nedovršeni posao mogla bi da lebdi u blizini. Da li Vivijen muči tuga, ili krivica što je nešto ostalo nedovršeno?

Neko baci još drva na vatru, i Ana pođe pogledom za eksplozijom

iskri, sve dok se nisu izgubile među hladnim svetlima na nebu. Bližila se ponoć, a sa njom i njeno iščekivanje. Utom sa kladenca dopre treperavi uzvik čuvarke, probivši se kroz vrevu plesa. Baklje su se kretale, vijugajući niz Put Procesije oko Tora. Bubnjari podigoše ruke i raširi se tišina, nalik na čaroliju.

Potom bubnjanje ponovo poče, sada vrlo tiho, nalik na uporne otkucaje srca koji su treperili i u telu i u zemlji. Ljudi su se povlačili, čučnuvši kraj hrane koju su doneli za gozbu, a avetinjska procesija se približavala. Lica sveštenika bila su obojena belo, a po telu su nosili iscrtane znake koji su bili drevni i kada su sveštenici Atlantide došli preko mora na ovo ostrvo, jer ovo je bila veoma stara magija. Ana nije među njima prepoznala Talesina, mada je bilo teško da se sasvim uveri. Niko nije unapred znao ko će biti kockom odabran za Rogatog, ali osetila je da joj se puls ubrzava od iščekivanja.

Preci pođoše oko vatre, u korak. Ljudi počeše da uzvikuju imena, i pri svakom imenu neko bezlično belo lice bi se izmenilo, preuzimajući ličnost. Sada jedna starija žena radosno kriknu, a jedan od plesača, hramljući i mrmljajući kao starac, napusti kolonu i sede kraj nje. Devojka, možda njihova kćer, kleče pred njega, gladeći svoj trbuh kao da ga moli da se ponovo otelotvori u njenoj materici.

Jedan po jedan, preci su se pridruživali gozbi. Vivijen, koja ih je posmatrala sa očajničkom nadom u očima, okrete lice, plačući. Ana odmahnu glavom. Možda će sledeće godine, ako Vivijen to bude zaista želela, moći da vidi Vortimera i da mu pokaže njihovo dete.

Ana steže usne. Ona je svoju prvu bebu rodila mnogo mlađa, ali i dalje joj se činilo da nije pravedno što joj je kćer trudna. Kod Plesa Divova osećala se prastara; mesečnice su joj potpuno izostale nekoliko meseci i već je bila spremna da se proglasi za Smrt. No, potom su se vratile. Ana je sada smatrala da su bile prestale zbog brige. Još je bila plodna.

Žena iz močvare kleče pred nju sa tanjirom, nudeći joj komadiće govedine, još zadimljene od vatre. Ani zakrča stomak, jer je zbog obreda postila, ali samo mahnu rukom da ih ne želi. Gozba je oko nje trajala i trajala. Neki preci, zadovoljeni, napustili su tela koja su ih primila, i sveštenici su se povlačili da operu boju sa sebe i pojedu nešto. Ana oseti kako joj koža bridi i znala je da se zvezdane plime

okreću. Uskoro će se otvoriti putevi između prošlosti i budućnosti, povezujući svetove.

Iz torbice o pojasu ona izvadi tri sićušne pečurke, koje joj je donela žena-mudrac iz Heronovog plemena. Još su bile jedre i sveže; usta joj se skupiše od gorkog ukusa, ali pažljivo ih je žvakala. Već je polako zapadala u stanje vrtoglavice kada joj priđe Nektan, klanjajući se.

"Vreme je; kladenac čeka. Hajde da vidimo kakvu nam sudbinu pokazuje..."

Ana ustade i malo se zanjaha, smešeći se zbog žamora nestrpljenja i radoznalosti koji se proneo kroz okupljene; stari druid brzo je pridrža. Potom pođoše uz brdo. Jezero Ogledala bilo je potpuno mirno pod svetlošću zvezda, i u njemu se nalazila obrnuta slika Lovca Svetova, koji je kročio njegovim dubinama isto kao i po nebu. Odrazi vatre vrtoglavo su poigrali po površini. Vrhovna sveštenica mahnu da se baklje sklone, i ljudi nemo zauzeše mesta oko jezera.

Vivijen priđe da pogleda u vodu, kao i svakog Samena od one prve vizije u jezercu, ali Ana je zgrabi za ruku.

"Glupačo, ne možeš da Vidiš dok nosiš dete!"

To nije bilo sasvim tačno - bilo je samo teško, jer je trudna žena mnogo čvršće vezana za svoje telo nego inače, a kanalisana energija može da bude opasna po bebu. No, dok se gurala kraj kćeri, Ana je znala da je nije zato sprečila.

Zatreptala je, pustivši oči da još trenutak normalno gledaju. Vreme je da im svima pokaže da je ona još Vrhovna sveštenica Avalona.

Na ivici jezera bila je postavljena ovčija koža. Nektan joj je pomogao da klekne, i Ana vrlo polako, pošto su sada pečurke razvile punu snagu, dohvati hladnu kamenu ivicu. Disciplina i dugo iskustvo smesta joj ukočiše mišiće u mestu. Dugačka kosa padala joj je sa obe strane lica, zaklanjajući bočni vid. Zurila je naniže, u tamu, i oči joj iziđoše iz žiže. Jedan duboki udah ju je umirio; pri sledećem se sva stresla; pri trećem, njena svest, oslobođena, poče da lebdi.

Talasići u jezeru postadoše bregovi i doline. Izukršteni zraci svetlosti osvetljavali su čitavu zemlju. U ovoj noći zraci su pulsirali od

duhova koji su hitali ka treperavim vatrama Samena.

"Bela Kobilu, molim te, govori nam." Nektanov glas dopro je odnekud iz sveta koji je ostavila za sobom. "Kaži nam šta vidiš."

"Zemlja je u miru i putevi su otvoreni; mrtvi se vraćaju svojim kućama..."

"A naredna godina? Hoće li kiše i sunce blagosloviti naše njive?"

Ani se oči ispuniše sivilom i ona se zakašlja kao da se davi. "Napunite ambare i popravite kuće, jer dolazi vlažna zima, i poplave će zahvatiti sve ravnice Britanije..." Negde u onom drugom svetu ljudi su žalosno mrmljali, ali Vid je hitao dalje. "U proleće vidim oluje, i reke koje se izlivaju preko obala. Biće vam ovo teška godina, i slaba žetva..."

Potom nastupi pauza. Ana je lebdela na mestu izvan vremena, gledajući šare u duginim bojama kako nastaju i nestaju.

"Ali hoćemo li imati mir?" Nektanov glas pozva je natrag u svet. "Hoće li Britanija biti bezbedna od ljudi?"

Ona se zatrese od iznenadnog smeha. "Ljudi žive i u ovoj zemlji - kako može da bude bezbedna od njih?"

Utom se javi novi glas, glas njene kćeri. "Hoće li se Saksonci vratiti?"

Prizor se spiralno izvi, vrtoglavo, pokazavši joj sivo more i zemlje iza njega, gde su se smeđe poplavne vode širile po njivama u ravnici. Ana pokrete usne, ali, obuzeta vizijom, nije čula svoj glas. Videla je udavljene ljude i stoku, i žetvu još goru od one koju je prorekla Britaniji. Prolazile su nove godine, jednako vlažne, mada ne i toliko hladne. Posle nekog vremena, ljudi počеше da rastavljaju svoje kuće i da od te građe prave ratne brodove. Videla je okupljanje vojski, videla je one tri lađe na kojima je Hengest pobegao, stotinu puta umnožene.

"Ne..." Čula je sebe kako poriče viziju, ali nije mogla da pobegne. "Ne želim da..."

"Šta vidiš?" Vivijenin glas bio je neumoljiv.

"Pet zima je prošlo, i Saksonci se okupljaju, hitajući preko mora kao divlje guske. A ima ih mnogo - nikada ih nije bilo tako mnogo - i stižu, urlajući, na naše obale..."

Ona zajeca, želeći da pobegne, da porekne znanje koje joj je

nametnuto. Morala je da zaustavi katastrofu! Dovoljno su propatili; učiniće bilo šta, samo da spreči da se ovo desi...

"Ana, dovoljno je!" oštro reče Nektan. "Neka vizija prođe; neka je tama odnese!"

Zajecala je, a njegov glas postade blaži, pozivajući je po imenu, umirujući je, vodeći je kući. Na kraju je otvorila oči i srušila se, drhteći, pravo njemu u ruke.

"Nije trebalo da postavljaš takvo pitanje", reče neko.

"Stvarno?" začu se Vivijenin odgovor. "To je manje nego što je ona učinila za mene..."

Kada su ostali pošli sa njenom majkom ka vatri, Vivijen je ostala kraj Jezera Ogledala. Bila je u iskušenju da i sama pogleda u njega, ali Jezero je retko davalo dve vizije uzastopno, a u svakom slučaju nije htela da izlaže opasnosti svoje dete. Vortimerovo dete. U kakvom li će se svetu ono roditi?

Preklinjao ju je da ga sahrani na Saksonskoj obali, ali nisu joj dozvolili da ga odnese donde. A Vortimer čak ni u bunilu nije verovao da bi njegov duh mogao da čuva više od delića Britanije. Na Stažarskom brdu njegove moći svakako su višestruko uvećane, pa možda i može da čuva sve. Ali ako nije tako, onda ga je izdala čak i pri sahrani.

Pet godina... Ako je Ana tačno videla, Vortimerova velika pobeda dala im je samo toliko vremena da obnove Britaniju. No, Vivijen više nije imala snage za borbu; želela je samo da se zavuče na neko toplo mesto i sačeka da rodi dete.

Kada se vratila do vatre, videla je da je Ana počela da se oporavlja od transa i da ponovo sedi na prestolu. Trebalo bi da je u krevetu, smrknuto pomisli Vivijen. Ana je delovala iznureno, ali narod močvare motao se oko nje kao roj pčela, i svakog trenutka bilo joj je sve bolje. Zašto joj je potrebno dokazivanje? upita se Vivijen. Ona je matica ove košnice već više od dvadeset godina... Ali barem ja mogu da idem u krevet ako poželim. Niko neće ni primetiti da me nema!

Okrenula se da pođe stazom kroz voćnjak i zastala kao ukopana. Neko, ili Nešto, stajalo je među drvećem, na samoj granici između

svetlosti i tame. To je senka, pomisli ona, ali promene svetlosti nisu je menjale. To je drvo... Ali poznavala je svako drvo u voćnjaku, a tamo ne bi trebalo da bude nijedno. Srce joj je udaralo sve jače dok je pružala čula sveštenice ka tom mestu, i osetila je: Vatra... tama... pohlepa grabljivca i užas njegove žrtve...

Vivijen zacvile, i kao da ju je čuo, Drugi se pomeri. Između granja pojaviše se razgranati rogovi, okićeni purpurnim jesenjim lišćem. Ispod rogovlja, vatra je poigravala na odelu od komadića kože i na ukrasima od bakra i kostiju, a potom na mišićavim nogama, jer On je izišao iz senke među drvećem. Rogata glava se okrete; iz duboko usađenih očnih duplji zapljusnu je crveni sjaj. Vivijen se ukoči, raširivši oči, i neko drevno znanje reče joj da ne treba da beži.

Neko ju je primetio i pokazao ostalima. Čitav veliki skup opet utonu u tišinu. Rogati pođe napred, opasan i spretan, noseći koplje koje je poslednji put videla oslonjeno o zid kraj Grala. Zastao je pred Vivijen, i Njegovi svetlucavi ukrasi zvecnuše i umiriše se.

"Da li Me se plašiš?" Glas mu je bio grub i hladan. Taj glas nije pipadao nikome poznatom.

"Da..." šapnu ona. Vrh koplja polako pođe od njenog grla ka materici.

"Nema potrebe da se plašiš... zasad." Koplje se spusti. On prestade da se zanima za nju i pođe dalje.

Vivijen oseti da je napušta snaga, i klonu na tlo, drhteći. Rogati je prolazio između ljudi, neke ni ne gledajući, druge dodirujući kopljem. Videla je da i snažni muškarci drhte; jedna žena se onesvestila. No, neki bi se još više ispravili kad bi im se On obratio, a u očima su imali borbeni sjaj. Konačno On stade pred Gospinim prestolom.

Dok je sunce sijalo visoko,
Zemlja, naša Majka, radila je mnogo;
Dušom i telom neka je blažena,
Došlo je vreme da malo počiva.

"Gospo Leta", nastavi On, "doba Svetlosti se okončava. Predaj mi Svoju vlast." Vatra je sada gotovo zgasla; njegova senka, čudovišno uvećana zbog malog ugla, dopirala je tačno do Gospinog sedišta.

Sveštenica ga mirno pogleda, bleđa i ponosna. "Šest meseci je sve što živi uživalo u mom sjaju; moja moć je donela plodove zemlji i stadima."

Leto vlada ponosito:
Požnjeveno sad je žito,
Voće zrelo sakupljeno,
Za zimu je sve spremljeno.

I ona je govorila obredne reči, ali govorila je kao sveštenica, dok je Biće ispod maske Rogatoga bilo nešto više. Njegov odgovor nije bio grub, nego samo neumoljiv.

Otresli su lišće jesenji vetrovi,
Njive i polja pusti su, jalovi.
Poslednje sunce nikoga ne vara,
Promenila si se i postala stara.
Sve na svetu sprema se da spava,
Livade i šume i jezera plava.
Kada gladni vetar počinje da duva,
Zemlju će neko drugi da čuva."

"Letina je požnjevena, tvoja deca su odrasla. Vreme je da pobedi tama, i da svetom vlada Zima."

"Neću ti ga dati..."

"Sam ću ga uzeti..."

Ana je ustala, i ako i nije bila Boginja, ipak se zaogrнула veličanstvenim sjajem svštenice i izgledala je jednako visoka kao On.

"Tamni Lovče, hajde da se Ti i ja nagodimo..." Među okupljenima se začu iznenađeni žamor. "Sada vlada mir, ali Videla sam da će Britaniju ponovo napasti neprijatelji. Nudim Ti sebe, sada, u ovom svetom času kada su nam moći jednake, kako bismo napravili dete koje će spasti Britaniju..."

On ju je na trenutak odmeravao, a onda zabaci glavu i grohotom se nasmeja.

"Ženo, Ja sam neizbežan kao poslednjne lišće na granama i poslednji dah samrtnika. Ne možeš se pogađati sa Mnom. Uzeću ono što mi daješ, ali ishod toga je već zapisan u zvezdama i ne može se izmeniti." On pruži koplje tik ispred njenih grudi.

Kada se Rogati pokrenuo, svetlost vatre obasja Anino telo, i Vivijen sa sažaljenjem vide da su joj nekada pune dojke sada mlitave, i da joj je trbuh prošaran beličastim prugama od rađanja.

"Majko", uspela je da progovori kroz stegnuto grlo, "zašto to činiš? Ovo nije deo obreda..."

Ana je na trenutak pogleda, i Vivijen začu, kao u magli sećanja, njen glas: "Nikada ne objašnjavam ono što činim..." Ana podmešljivo izvi usne i ponovo se okrete ka Rogatom Bogu.

"Proleće u Leto", reče ona i koraknu ka njemu. "Leto u Jesen - mojom moći Život je donesen..."

Koplje se zanjiha i zari se u zemlju. "Jesen u Zimu", odvrati on, i ljudi oko njih počеше lakše da dišu, prepoznavši uobičajene reči, "Zima u Proleće - moja vlast odmor doneće."

"Tvoj uspon je moje opadanje", nastaviše oboje u glas, "sve što Ti izgubiš pripašće meni. Uvek željni, uvek se vraćamo, u Velikom Plesu uvek smo Jedno..." On pruži ruke i zagri je. Kada su se razdvojili, odeća mu se pomerila i videlo se da je ispod nje vrlo muževan.

Potom Rogati podiže Gospu u obe ruke i odnese je, a noćni vazduh je podrhtavao od Njegovog dubokog smeha. Sledećeg trenutka tamo gde su stajali ostalo je samo koplje, pobedonosno uspravno pred praznim prestolom.

Nektan pogleda zapanjena lica oko sebe i nakašlja se, pokušavajući da povрати ritam obreda.

Kraj je letnjeg zlatnog sjaja,
Sunce se polako sklanja;
Posle zimskog belog snega,
Vratiće se snaga leta!
Sve se stvari obnavljaju,
Dok ciklusi sunca traju.
Promene su sveta moćne,

Ona čini sve što hoće!

Da, ali šta je Ana htela? Vivijen se to uzalud pitala dok je gledala ka senkama u kojima je par nestao. I šta tu može da se učini?

Kako je godina tekla ka kratkodnevici, osećanje užasa koje je na Samen obuzelo čitav Avalon počelo je da jenjava, jer vreme je ostalo blago i vedro. Ljudi su šaputali da je Gospina žrtva bila prihvaćena i da su nesreće koje je prorekla odložene, jer uskoro je postalo jasno da je Ana trudna.

Među sveštenicima i sveštenicama mnogo se nagađalo. Bilo je sasvim uobičajeno da se deca rađaju posle sparivanja na Beltan i na Dugodnevicu, ali Samen, uprkos prizivanju predaka, nije bio svečanost plodnosti. Neki su se smejali i govorili da nema obrednog razloga koji bi se tome protivio, nego je samo u to doba godine potreban zaista dubok trans da paru ne bi smetalo ledeno tlo na kome leže.

Samo je Vivijen još brinula. Suviše jasno se sećala koliko se Ana mučila rađajući Igrenu, a to je bilo pre pet godina. Hoće li preživeti još jedan prođaj? Otišla je toliko daleko da je predložila majci da upotrebi bilje za koje su sveštenice znale da podstiče pobačaj, ali kada ju je Ana optužila da želi svu pažnju za sebe i svoje dete, posvađale su se žešće nego ikada, i Vivijen je otada ćutala.

Nešto pre proslave Brige, kada bi svet trebalo da pokazuje prve znake proleća, naišle su prve oluje. Tri dana vetrovi su urlali oko krovova, goneći pred sobom oblake kao vojsku, a kada su vetrovi uminuli, zemlja je ostala bespomoćna pod kišom.

Kiše su se nastavile tokom većeg dela meseca Brige, a potom i Marsa, ponekad kao pljusak, a ponekad tek kapajući, ali retko su kada mogli da vide sunce. Jezero je polako raslo iz dana u dan, sve dok nije doprlo do najviših tragova vode, zaostalih od drevnih poplava.

Krovovi su bili natopljeni vodom, koja je nezadrživo kapala po podovima. Bilo je nemoguće sačuvati suhu odeću. Vazduh je bio toliko vlažan da je mahovina rasla na kamenju čak i unutar kamenog kruga. Oblaci su najčešće bili toliko niski da nije mogla da se vidi ni

druga obala jezera. Kada bi se ponekad malo podigli, sa vrha Tora videli su samo blatnjavu vodu kako se pruža sve do ušća Sabine u more. Samo su sveta ostrva još izvirivala iznad vode, a u daljini su se nazirale čudno smanjene planine Mendip.

Na ostrvu Inis Vitrin, monasi su se sigurno pitali je li njihov Bog odlučio da pošalje novi Potop kako bi uništio čovečanstvo. Čak se i na Avalonu šaputalo o tome. No, dotle je prošlo vreme kada je Gospa mogla da se lako oslobodi deteta, a uostalom, iako su svi ostali bili bleđi i mršavi, Gospa od Avalona je cvetala, kao da joj je ova trudnoća vratila mladost.

Vivijen je najviše patila tog vlažnog i smrtonosnog proleća. Kao i uvek, na ravnodnevicu su im ambari i skladišta bili gotovo prazni, a ove godine bilo im je još gore, jer je deo hrane uništen visokom vodom. Jela je svoj deo hrane, misleći na dete, ali iako joj je trbuh rastao, ruke i noge bili su joj mršavi kao štapovi, i večito joj je bilo hladno.

Govorilo se da će posle Beltana biti bolje. Vivijen je, preko svog ogromnog trbuha, mogla samo da se od srca složi sa time, jer izračunala je da će tog meseca roditi dete. Ali pre nego što je nastupilo otopljenje došla je bolest, uporna groznica sa mučninom i bolovima u mišićima, koji su se kod starih i slabih - a takvih je bilo mnogo - lako pretvarali u zapaljenje pluća i odnosili ih.

Umro je i Nektan, i druidi su na njegovo mesto izabrali Talesina. Otišla je i stara Elena, i to nije bilo neočekivano, ali svi su se potresli kada je posle nje umrla i Julija. Mala Igrena takođe se razbolela i nije htela da je neguje niko sem starije sestre, i tek što se izvukla iz opasnosti, kada je i Vivijen počela da oseća prve znake bolesti.

Sedela je kraj vatre koja kao da nije imala snage da je zagreje, pitajući se koje bi biljne lekove mogla da uzme, a da ne ugrozi dete u sebi, kada se otvoriše vrata i uđe njena majka, sa kapima kiše na kosi i ogrtaču. Sada je u kosi imala mnogo sedih, ali na Ani su i one izgledale kao ukras, a ne kao znak starosti. Stresla je vodu sa ogrtača i okačila ga o kuku, i tek potom se okrenula ka kćeri.

"Kako ti je, dete moje?"

"Boli me glava", mračno reče Vivijen, "a i da ima neke jestive hrane, mislim da mi ne bi dugo ostala u stomaku."

Primetila je da joj majka izgleda dobro uhranjena. Omlitavele dojke ponovo su joj narasle zbog trudnoće, i mada joj se trbuh zaoblio, još nije izgledala trapavo kao Vivijen, koja se osećala kao kazan na dve noge.

"Treba da vidimo kako da ti olakšamo..." poče Ana, ali Vivijen odmahnu glavom.

"Nisi imala vremena dok je Igrena болоvala. Zašto bi se gnjavila oko mene?"

Anino lice planu, ali glas joj je bio miran. "Tražila je da je ti paziš, a ja sam negovala Juliju. Boginja zna da je bilo dovoljno posla za sve, ovog strašnog proleća."

"Pa, ne možemo se požaliti da nismo upozoreni. Kako mora da je prijatno znati da si pravi prorok..." Vivijen naglo prekide, zapanjena sopstvenom gorčinom, ali bolest ju je oslabila i nije mogla da se kontroliše.

"To je užasno osećanje", obrecnu se njena majka, "i ti bi to trebalo da znaš! Ali bolesna si i svakako ne znaš šta govoriš."

"Ili sam možda samo suviše umorna da bih marila", odvrati Vivijen. "Odlazi, majko, ili ćemo možda obe zažaliti."

Ana je na trenutak zurila u nju; potom sede. "Vivijen, šta ne valja između nas dve? Obe nosimo u sebi novi život - trebalo bi da se radujemo zajedno, a ne da se čupamo za kose."

Vivijen sede, trljajući leđa. Znala je da se trudne žene lako iznerviraju, ali samo je njena majka umela da je potpuno izvede iz takta.

"Zajedno? Ja sam ti kćer, a ne sestra. Trebalo bi da očekuješ dan kad ćeš postati baka, a ne da rodiš sebi još jednu bebu. Optužila si me da sam ljubomorna, ali da nije možda obrnuto? Čim si saznala da sam trudna, smesta si i ti zatrudnela, što si pre mogla!"

"Nisam zato..." poče Ana.

"Ne verujem ti!"

"Ja sam Gospa od Avalona, i niko ne sumnja u moju reč! Oduvek si bila neposlušna i nije uopšte trebalo da postaneš sveštenica." Anine oči kao da su potamnele i raširile se dok se prepuštala besu. "Zašto misliš da ćeš biti valjana majka? Pogledaj se samo! Čak i u ovim godinama, ja sam u boljem stanju nego ti. Kako očekuješ da

rodiš zdravo dete?"

"Ne možeš to da kažeš! Ne smeš!" vrisnu Vivijen, jer upravo od toga je i sama strepela. "Hoćeš li da me urekneš, sad kad sam tako blizu porođaja? Ili si to možda već učinila. Zar ti nije dovoljno što ti svi posvećuju svu svoju snagu i brigu? Zar si izvukla snagu i iz mog deteta da bi mogla da rodiš svoje?"

"Ti si luda! Kako bih..."

"Ti si Gospa od Avalona - ko zna kakve čarolije znaš! Ali od trenutka kada si začela, počela sam da slabim. Ti si se podala Lovcu. Kakve moći On daje onoj koja nosi u materici Njegovo dete?"

"Optužuješ me da sam pogazila svoje zavete?" Anino lice postade potpuno belo.

"Oh, sigurna sam da si to učinila u najplemenitije svrhe. Žrtvovaćeš svakoga ako zamisliš da to odgovara bogovima! Ali ovo je moj zavet, majko. Nećeš žrtvovati mene i nećeš nauditi mom detetu!"

Od besa je zaboravila sve muke i bolove. Ana je nešto odgovarala, ali nije je čula. Drhteći od besa, Vivijen zgrabi ogrtač i zalupi vrata za sobom.

Jednom je već pobegla, ali sada je Avalon zaista bio ostrvo. Vivijen se otisnula u prvom čamcu na koji je naišla i motkom ga je poterala kroz vodu. Onako okrupnjala od trudnoće, začudila se što joj je teško da održava ravnotežu i vesla, ali bila je uporna. Dovoljno često je negovala bolesnike iz Heronovog sela - sigurno će je sada primiti kod sebe.

Nije baš padala kiša, ali magla je ležala nisko nad močvarom, a vetar je bio vlažan i hladan. Znoj na čelu kao da joj se ledio, jer zaista nije imala snage za ovakve napore, i uskoro su je leđa zbolela jače nego ikada ranije. Bes koji ju je naterao na bekstvo postepeno je izbledeo, pretvorivši se prvo u nestrpljenje da što pre stigne do druge obale, a onda u strah. Već mesecima se nije bavila nikakvom magijom. Hoće li se magla pokoriti njenom pozivu?

Pažljivo je ustala, jer tu je voda bila preduboka za motku, pa je prešla na vesla i podigla je ruke. Bilo je teško napustiti ličnost koja se toliko trudila da zadrži dete, bilo je teško zaboraviti da je besna na majku, ali Vivijen je to začas postigla; spustila je ruke svom snagom i

povikala Reč Moći.

Osetila je kako se oko nje menja ranvoteža svetova, i sledećeg časa pade. Čamac se divlje ljuljao pod njom i ušlo je i dosta vode, ali srećom se nije prevrnuo. Vivijen je jasno osećala razliku - ovde je vazduh bio nekako teži, i u vetru se osećao zadrž blata i truleži. Pre nego što je sigla da ustane, osetila je grč u trbuhu, kratak, ali snažan. Presamitila se, stežući ivicu čamca, i tako sačekala da prođe. No, čim je sela, naišao je novi. Nije osećala mučninu, i to ju je začudilo, ali kada ju je zahvatio i treći grč, umesto iznenađenja osetila je strepnju. Nemoguće da je porođaj! Zar mesec dana pre roka?

Bebe se ne rađaju čas posla, a znala je da je posebno prvom detetu potrebno duže vreme. U daljini se naziralo nekoliko stabala; zastajkujući pri svakoj kontrakciji, veslala je ka obali. Konačno, pomislila je kad se čamac nasukao; barem se neće poroditi nasred jezera. No, bolovi su bili vrlo jaki, i tek sad je pomislila da su bolovi u leđima, za koje je mislila da su početak bolesti, zapravo bili prvi znak predstojećeg porođaja.

Sad se setila kako žene iz močvare lako rađaju svoje bebe, a znala je da likom podseća na njih. Očajnički je poželela da se sada nalazi u njihovom selu. Postala je svesna da je urekla sebe mnogo gore nego što je optužila majku da čini, jer ova glupost bi je mogla koštati života, a i deteta.

Nikada, pomislila je, jeknuvši kad ju je zahvatila nova kontrakcija, nikada više neću pustiti da mi bes pomrači razum! Niz nogu joj je klizila topla tečnost; tek sad je shvatila da to traje već neko vreme.

Uspela je da se ispenra preko blatnjave obale, mada nigde nije bilo ni komadića suvog tla. Kada je stigla do drveća, znala je da neće moći dalje. Srećom, usred grmlja nalazilo se donekle zaklonjeno mesto. Raširila je ogrtač i umotala se u njega.

I tu je, negde između podneva i sumraka, rodila Vortimervo dete. Bila je devčica, gotovo suviše krhka da preživi, ali sićušna i savršena, sa kosom crnom kao i njena, i tiho je zacvilela kada je osetila ledeni vetar. Vivijen je podvezala pupčanik trakom koju je otkinula od svoje haljine i presekla ga malim srpastim nožem koji sveštenice uvek nose sa sobom. Imala je još toliko snage da stavi

dete na grudi, pažljivo ga smestivši pod haljinu, i da ih oboje pokrije ogrtačem. Potom više nije mogla ništa.

Zapala je u iznureni san, zaštićena starim drvetom. Tu ju je, kada je sumrak počeo da zaogrće močvaru senkama, našao lovac iz Heronovog sela i odneo je svojoj kući.

24.

Vivijen je sedela na ostrvu Svetog Andrije, kraj svežeg groba pod leskovim drvećem. Zemlja je bila vlažna, ali ne i natopljena. Posle svečanosti kratkodnevice, oluje su postajale sve ređe. To joj je pružalo nekakvu utehu. Nije volela da misli kako mala Eilanta mora da leži pod hladnom kišom.

Odavde je videla preko čitave doline, sve do Inis Vitrina. Bila je sigurna da je tačno našla mesto, da je upravo to tačka u stvarnom svetu koja odgovara mestu na kome je sahranila Vortimera, na Stražarskom brdu Avalona. Boginja je rekla da će Veliki Obred proizvesti Vortimera u kralja - ali to kraljevstvo bilo mu je dato tek na Drugom svetu. Možda će Eilanti otac moći tamo da pruži bezbednost, pošto u ovom svetu njema majka u tome nije uspela. Samo tri meseca je poživela Vivijenina kćerkica, a na samom kraju nije bila ništa krupnija od Igrene na dan kad se rodila.

Vivijen je osećala prodoran bol u još prepunim grudima, iz kojih je kapalo mleko kao što su joj suze kapale iz očiju. Prekrstila je ruke, uzaludno zagrlivši samu sebe. Nije se potrudila da nađe bilje koje bi prekinulo priliv mleka. Vremenom će se prekinuti sam, opet suviše brzo; dotle je rado dočekivala bol. Pitala se hoće li joj vremenom presušiti i suze.

Začula je korake po stazi i podigla pogled, očekujući da vidi pustinjaka koji je održavao kapelu na ovom brdu. Nije bio ni nalik na oca Fortunatusa, ali nije spadao ni među one koji misle kako su sve žene oruđe đavolovo; prema tome, bio je sasvim ljubazan prema njoj. Sunce je bilo iza njega, i u prvi mah je razabrala samo visoku priliku okruženu svetlom. Nešto u njenom držanju podsetilo ju je na Rogatog, i ona se ukoči. Potom se prilika pomeri, i ona prepozna Talesina.

Duboko je uzdahnula; nije ni znala da je zadržavala dah.

"Žao mi je što je nikada nisam video", tiho reče on. Vivijen pogleda njegovo upalo lice i znala je da govori istinu, pa se na vreme uzdržala da ga ne zapita zašto bi mu to bilo važno.

"Kažu da je bila vilinsko nahoće", reče ona umesto toga. "Kada je

Eilanta počela da kopni, jedna žena iz Heronovog sela rekla je da je to zato što je neka vila zamenila moju bebu svojom, bolesnom, dok sam spavala posle porođaja."

"Misliš li da je to tačno?" blago upita on.

"Vilinski narod se retko množi. Ne verujem da imaju dovoljno dece, ni zdrave ni bolesne, da zamene sve one koji umru u zemljama ljudi. Ali moguće je. Vilinska Gospa je znala za moje dete - rekla je lovcu koji me je spasao gde da nas potraži. Bila sam suviše izmorena da izgovorim i najsitniju čaroliju zaštite, a bile smo sasvim same."

Sopstveni glas zvučao joj je šuplje, a Talesin ju je čudno gledao. Narod iz močvare plašio se da pominje njenu bebu, ali zašto bi to bilo važno? Uostalom, otkako je Eilanta umrla, više joj ništa nije bilo važno.

"Nemoj se mučiti takvim mislima, Vivijen. U ovakvim godinama umiru i mnoge bebe koje su rođene u toploti kuće."

"A šta je sa mojim novim bratom, Braniteljem Britanije?" gorko upita ona. "Piju li na Avalonu u njegovo zdravlje? Ili se rodila nova devojčica, da zameni Igrenu?"

Talesin se trže, ali izraz lica mu je ostao isti. "Beba se još nije rodila."

Vivijen se namršti, brzo računajući unazad do Samena. Ako se njena beba i rodila prerano, Anina je svakako kasnila. "Trebalo bi da budeš uz nju, da je držiš za ruku. Meni ničim ne možeš pomoći..."

On se zagleda u nju. "Došao bih kod tebe, kćeri moja, ali Heron nam je donosio poruke da želiš da budeš sama."

Ona sleže ramenima, jer stvarno je bilo tako, mada joj je često bio potreban baš on; da su druidi stvarno toliko mudri koliko veruju, Talesin je to trebalo da oseti.

"Tvoja majka poslala je po tebe, Vivijen..."

"Šta, opet?" Ona počne da se smeje. "Sada sam odrasla žena. Možeš joj reći da više nikada neću igrati kako ona svira."

Talesin odmahnu glaovm. "Loše sam se izrazio. To nije bilo naređenje, nego molba da te dovedem. Vivijen" - on se iznenada slomi - "ona se porađa već puna dva dana!"

Tako joj i treba! pomisli Vivijen na to, ali sledećeg časa je obuze

nalet straha. Njena majka ne može da umre. Ana je Gospa od Avalona, najmoćnija žena u Britaniji; ona je kao sam Tor, vole je ili je mrze, ali ona je oslonac, temelj na kome je Vivijen izgradila svoje osećanje ličnosti.

Tako je govorio onaj deo nje za koji je Vivijen mislila da je sahranjen u malenom Eilantinom grobu. No, drugi deo nje, tako bolno naučen da misli kao sveštenica, govorio joj je da je to sasvim moguće. A jasno se videla da je Talesin uplašen.

"Nisam mogla da održim u životu ni svoju bebu", kruto reče ona. "Šta očekujete da učinim?"

"Samo da odeš kod nje. Potrebna si joj. Meni si potrebna, Vivijen." Prizvuk užasa u njegovom glasu dopre i do nje, i ona ga ponovo pogleda.

"Ti si bi Rogati, zar ne?" tiho upita ona. "Ona rađa tvoje dete." Iznenada se setila kako je On dodirnuo kopljem njen trbuh.

Talesin pokri lice rukama. "Ne sećam se... ne bih nikada pristao, samo da sam znao."

"Nijedan muškarac ne može tvrditi da je začeo dete u Gospi..." tiho reče ona. "Nije to tvoje delo, Talesine. Videla sam Boga, i nisam znala da je ušao u tvoje telo. Hajde, ustani i vodi me kući."

"Oh, Vivijen, tako mi je milo što si došla!" Roveni žurno iziđe iz Gospine kućice i očajnički zagrlji Vivijen. "Julija nije stigla da me obuči do kraja, i ne znam više šta da radim!"

Vivijen odmahnu glavom i zagleda joj se u oči. "Draga moja, ja imam još manje obuke nego ti..."

"Ali bila si tu i prošli put, i ti si joj kćer..." Roveni ju je gledala sa gotovo opipljivim iščekivanjem, kao što su ljudi ponekada gledali Gospu od Avalona. Vivijeni je od toga bilo neprijatno. "Čula sam za tvoju bebu, Vivijen, Zaista mi je žao", dodade Roveni sa zakašnjenjem.

Vivijen oseti da joj lice postaje bezizražajno. Ona kruto klimnu glavom, obiđe devojkicu i pohita kroz vrata.

U senovitoj sobi lebdeo je težak miris znoja i krvi. Ali još ne i smrti - Vivijen je suviše dobro poznavala zadah smrtnosti. Kad su joj se oči privikle na polumrak, zastade joj dah, jer je ugledala majku kako

leži na slami. Klaudija, jedina od sveštenica koja je rodila više od jednog deteta, sedela je kraj nje.

"Zar ne hoda?"

"Hodala je prvog dana i veći deo drugog", odvrati Rovena šapatom, "ali sada više ne može. Kontraksije su se usporile, a materica je otvorena manje nego ranije...."

"Vivijen..." Ma koliko majčin glas bio slab, i dalje je imao onaj večiti prizvuk naredbe.

"Tu sam." Vivijen je uspela da zvuči mirno, uprkos šoku koji je osetila pred majčinim izmoždenim licem i izobličnim telom. "Šta želiš od mene?"

Začudo, umesto odgovora začu se tihi smeh. Potom Ana uzdahnu. "Za početak, možda da mi oprostiš..."

Otkuda je samo znala kako se Vivijen zarekla da joj nikada neće oprostiti? Kraj kreveta je stajala niska klupa; Vivijen sede, iznenada svesna sopstvenog umora.

"Ja sam ponosna žena, kćeri moja. Mislim da si to nasledila od mene... Sve ono što mi se kod mene nije sviđalo, pokušala sam da kod tebe izbrišem. Sa vrlo malo uspeha." Ana iskrivi usne. "Da sam se ja savladavala, verovatno bi i ti. Nikako nisam želela da te oteram."

Oči joj izgubiše usmerenost kad joj se trbuhom pronela nova kontrakcija, ali Vivijen je videla da je sasvim slaba. Kada se Ana ponovo opusitla, Vivijen se naže ka njoj.

"Majko, pitaću te samo jednom. Da li si upotrebila magiju da oduzmeš snagu meni ili mom detetu?"

Ana je poglea u oči, i Vivijen se zapanji kada vide da su pune suza. "Kunem se Boginjom da nisam."

Vivijen klimnu glavom. Anin porođaj mora da je počeo baš u vreme kada je njena mala Eilanta umrla, ali ako tu i postoji nekakva veza, svakako nije nastala majčinom voljom. A ovo nije bilo ni vreme ni mesto da okrivljuje Boginju. Možda će još moći da se nekako nagode sa njom.

"Onda ti opraštam. Ako sam ti zaista toliko slična, možda će i meni jednom trebati opraštaj." Želela je da plače, da vrišti, ali nije mogla da tako traći snagu. Videla je da joj je majka suviše iznurena

da bi podnela neka snažna osećanja.

Ana pokrenu usne, ali utom naiđe nova kontrakcija. Dobro ju je podnela, ali kada se završila, bila je primetno umornija.

"Pitaš se kako možeš da mi pomogneš? Nemaš ti to znanje; sumnjam da bi i Julija sada mogla da mi pomogne."

"Pre tri dana gledala sam svoju kćer kako umire i nisam mogla ništa da učinim..." tiho reče Vivijen. "Neću te pustiti da odeš bez borbe, Gospo od Avalona!"

Nastupi tišina. "Spremna sam da saslušam svaki predlog", reče Ana sa bledim osmehom. "Uvek sam bila stroga prema tebi, i red je da sada malo ti vladaš nada mnom. Ali ovde se nije reč samo o mom životu. Ako ništa drugo ne uspe, morate me raseći i izvaditi dete."

"Čula sam da Rimljani rade takve stvari, ali to znači smrt za majku!" uzviknu Vivijen.

Ana sleže ramenima. "Kažu da Vrhovna sveštenica zna kada joj dođe vreme, ali možda smo tu veštinu izgubili. Razum mi govori da ćemo i ja i dete svakako umreti ako ne uspem da ga rodim. Još je živo - osećam pokrete u sebi - ali neće opstati ako ovo bude dugo trajalo."

Vivijen bespomoćno odmahnu glavom. "Ovoga sam se plašila kad sam te molila da se oslobodiš de..."

"Kćeri moja, zar još ne razumeš? Znala sam šta rizikujem, kao što si znala i ti kada si legla na oltar, u Plesu Divova. Da nisam bila svesna opasnosti, to ne bi bila prava žrtva."

Vivijen pognu glavu, setivši se šta joj je Vortimer rekao pre nego što je pošao u boj. Na trenutak je naslutila značenje svih ovih muka. Potom je slika žene koja je ležla pred njom vrati u sadašnjost. No, razmišljanje o Vortimeru dalo joj je ideju. Ona obujmi Anino lice dlanovima i zagleda joj se u oči.

"U redu. Ali ako umreš, umrećeš boreći se, čuješ li me?"

"Da... Gospo." Ana iskrivi lice kada joj se trbuh ponovo zgrčio.

Vivijen ustade i priđe vratima. "Hoću da vrata budu otvorena, kao i prozori, da nam ulazi vazduh. A ti", ona mahnu ka Talesinu, "donesi harfu i reci ostalima da donesu bubnjeve. Videla sam kako muzika daje ljudima snagu u boju. Videćemo može li da pomogne i ovde."

Borile su se čitavo popodne, nošene ritmom bubnjeva. Nešto pre

zalaska sunca, porodilja izvi leđa i nape se, i Vivijen vide kako se porođajni otvor širi oko krivine bebinog temena. Klaudija je držala Anu koja se napinjala, izobličena lica, ponovo i ponovo.

"Glava je suviše velika!" Roveni ih je uplašeno gledala.

"Ne mogu više." Ana klonu na krevet.

"Možeš!" smrknuto reče Vivijen. "U ime Brige, ova beba će se roditi!" Ona položi dlan na napeti trbuh i oseti kako mišići počinju da se pokreću. "Sad!"

Ana naglo udahnu i kada je počela da se napinje, Vivijen joj iscrta na trbuhu drevni simbol, a potom ga pritisnu svom snagom. Moć joj je kuljala kroz dlanove, a porodilja se uvijala pod njom. Osetila je da nešto popušta, i Ana vrisnu.

"Glava je izišla!" povika Roveni.

"Drži je!" Anin trbuh se opet zgrči, sada nešto slabije, i Vivijen ga ponovo pritisnu. Krajičkom oka videla je da izlazi čitavo dete, ali svu pažnju je obratila na Anu, koja je zastejala i pala na leđa.

"Gotovo je! Uspela si!" Pogledala je preko ramena. "Devojčica!" Beba besno dreknu.

"Nije... Branitelj", zastejala Ana. "Ali ipak će... igrati... svoju ulogu." Potom naglo udahnu, sa izrazom iznenađenja. Roveni ispusti prigušeni uzvik koji naterala Vivijen da se okrene. Još držeći bebu, devojka je zurila u svetlu krv koja je kuljala iz Anine materice.

Vivijen opsova, dograbi krpu i gurnu je Ani među noge. Sledećeg časa krpa je bila potpuno natopljena. Beba je besno plakala dok su se trudile da zaustave krvarenje, ali žena na krevetu nije davala ni zvuka od sebe.

Posle nekog vremena krvarenje se uspori. Vivijen se ispravi i pogleda majčino blede lice. Anine oči još su bile otvorene, ali nije više ništa videla. Vivijen oseti da će zajecati.

"Majko..." šapnula je i nije znala obraća li se Boginji ili ženi koja je tako nepomično ležala pred njom. "Zašto? Uspela smo!" Ali odgovora nije bilo, i trenutak kasnije ona se saže da joj sklopi oči.

Beba je još vrištala. Kruto se krećući, Vivijen podveza pupčanik i preseče ga. "Operi je i povij", reče Roveni. "Nju pokrij", dodade, pokazavši telo, a onda naglo sede.

"Blaga Boginjo", mrmljala je Roveni, "kako ćemo je hraniti?"

Vivijen shvati da joj je prednji deo haljine mokar i da joj grudi pulsiraju, kao da reaguju na bebin plač. Ona uzdahnu, otkopča haljinu i pruži ruke.

Beba se smesta privi uz njene grudi, zijajući, i Vivijen jeknu kada joj je našla bradavicu i povukla mleko. Njena kćer, ni sa puna tri meseca, nije tako željno sisala. Dete se zagrcnu, izgubi dojkicu i zinu da vrisne, ali Vivijen mu brzo ponovo primače bradavicu.

"Šššš! Nisi ti kriva, malena", šaputala je, iako se pitala kakva li je duša odlučila da se otelotvori na Samen. Novorođenče je ličilo na Igrenu, ali bilo je mnogo krupnije, svakako preveliko da bi ga rodila žena sitnog stasa, čak i da je bila mlada.

Zašto bi ovo dete živelo, a njeno umrlo? Ona nehotice steže ruke, i beba zacvile, ali nije puštala bradavicu. To je verovatno odgovor, pomisli Vivijen. Naterala je sebe da opusti ruke. Ovo detence pohlepno je za životom i uvek će biti takvo.

Počеше da ulaze drugi. Ona je gotovo nesvesno odgovarala na pitanja i izdavalala naređenja. Neko umota Anino telo i iznese ga napolje. Vivijen je i dalje sedela, držeći u naručju usnulu bebu. Nije se ni pomerila dok nije ušao Talesin. Strašno je ostario od jutros, odsutno pomisli Vivijen. Izgledao je kao starac. No, pustila je da je izvede iz senovite sobe na blistavo dnevno svetlo.

"Ali Vivijen mora da se složi", reče Klaudija. "Mogli smo izabrati Juliju za Vrhovnu sveštenicu, ali i ona je mrtva. Nikada nismo razgovarali o nasleđivanju. Ani nije bilo ni pedeset godina!"

"Možemo li da verujemo Vivijen? Jednom je pobjegla..." reče jedan od mlađih druida.

"Ali i vratila se", ozbiljno odvrati Talesin. Pitao se zašto raspravlja, zašto pokušava da nametne svojoj kćeri, ako mu je uopšte kćer, ulogu koja je ubila njenu majku. U ušima mu je još odzvanjao njen poslednji, užasnuti krik.

"Vivijen potiče od kraljevske loze Avalona i obučena je za sveštenicu", reče Talesin. "Naravno da ćemo odabrati nju. Ona veoma liči na Anu, i već joj je dvadeset šest godina. Dobro će služiti Avalonu."

Blaga Boginjo, pa to je tačno, pomisli Talesin, setivši se koliko je

lepa bila Ana kad je nosila Igrenu, i koliko je Vivijen ličila na nju držeći u naručju novu bebu, kojoj su dali ime Morgoza. Barem je bila u stanju da se bori za majčin život, a on je mogao samo da sedi i čeka. A Vivijen je smela i da pokaže tugu. On nije mogao žaliti Anu ni kao voljenu ni kao ljubavnicu, nego samo kao Vrhovnu sveštenicu. Ana, kriknu on u srcu, zašto si me tako brzo ostavila?

"Talesine", reče Roveni, i on podiže pogled i pokuša da se se osmehne. Svima su se na licu videli šok i tuga; nisu samo Anine kćeri plakale što su izgubile majku. "Moraš reći Vivijen koliko nam je potrebna. Tebe će svakako poslušati."

Zašto? upita se on. Zato da bi teret ubio i nju?

Našao je Vivijen u voćnjaku, kako doji bebu. Pretpostavio je da joj nije bio potreban Vid da bi znala šta ima da joj kaže.

"Staraću se o ovoj malenoj", umorno reče ona, "ali morate odabrati drugu Vrhovnu sveštenicu za Avalon."

"Zar misliš da nisi dostojna? Meni taj razlog nije bio dovoljan kada su me druidi odabrali..."

Ona ga pogleda i gotovo da se nasmejala. "Talesine, ti si najplemenitiji čovek koga sam ikad znala, a ja sam samo nezrela devojka. Nisam spremna za toliku odgovornost; nisam prikladna za to; ne želim to. Je li to dovoljno razloga?" Beba je zadremala i pustila dojkicu, i Vivijen je brzo pokri velom.

"Nije... i ti to znaš. Tvoja majka obučavala te je za ovo, iako nije ni pomišljala da će tako brzo umreti. Ti veoma ličiš na svoju majku, Vivijen..."

"Ali ja nisam Ana... oče. Razmisli!" naglo reče ona. "Čak i da nema nijednog drugog razloga, obred kojim Vrhovni druid priznaje Vrhovnu sveštenicu ti i ja ne možemo da izvedemo..."

Talesin je piljio u nju, jer zaista je zaboravio. Ana mu nikada nije rekla je li on začeo Vivijen, ali u svakom drugom pogledu bio joj je otac još od njene četrnaeste godine. Mada se ovog trenutka nije tako osećao. Ona toliko liči na majku - zašto ne može da bude njena majka, sada, kada mu je toliko potrebna?

On nehotice zaječa i ustade, drhteći. Konačno je shvatio zašto je Vivijen onomad bežala.

"Oče, šta ti je?"

On pruži ruku kao da se brani od udarca i pri tom joj dodirnu meku kosu. Potom pođe, hitajući dugim koracima između drveća.

"Oče, moram li i tebe da izgubim?" Čuo je njen krik, a i beba se probudila i počela da plače.

Da, divlje pomisli on, a i ja moram da izgubim sebe, pre nego što nas sve osramotim. Ana mi nije dozvolila da prepustim svoje telo Merlinu, ali sada moram da ga pozovem. Nema drugog načina...

Talesin nikada nije uspeo da se priseti događaja u satima između tog trenutka i sumraka. Mora da je u nekom času ušao u svoju sobu i uzeo harfu, jer, kada je posle dugog letnjeg sumraka nastupila noć, našao se, sa kutijom od fokine kože u ruci, u podnožju Tora.

Zurio je u taj oštri vrh, načičkan kamenim zubima, crn pod sjajem izlazećeg meseca, i posvetio je svoj duh brizi bogova. Toliko puta se penjao na njega da su mu noge same nalazile put. Kada bude stigao do vrha, ako bude stigao, mesec će već biti na nebu. A kad se bude vratio, ako se bude vratio, neće biti isti. Kada je postajao sveštenik, staza nije vodila na Tor nego unutar njega, na ono mesto izvan ljudskog poimanja koje leži u srcu svih stvarnosti. Tada mu je pomogao dim svetog bilja. Ali od tada je posvetio dušu muzici. Ako mu moć harfe ne bude pomogla da dospe na mesto koje traži, onda ni ne treba tamo da dospe.

Talesin pruži desnu ruku i izvuče iz nižih struna prve tonove, odabrašvi harmoniju koja se koristi za najdrevniju magiju, akord koji, ako se produži, ima moć da otvara puteve između svetova. Potom je levom rukom pošao ka višim strunama, oslobađajući tonove u svetlucanju umilnog zvuka. Ponavljao je to, opet i opet, polako se krećući napred, sve dok iznenada nije ugledao, kao u odgovor, sjaj u travi.

Osećao je da mu je staza pod nogama čvrsta, ali kada je pogledao naniže, avetinjske vlati trave njihale su mu se oko listova, a potom oko kolena. Harfa je odgovorila nizom pobedonosnih akorda dok je Talesin zalazio u Tor.

Sveto ostrvo postojalo je u stvarnosti koja je bila možda za jedan stepen udaljena od ljudske. Oni koji žive na njemu skloni su da zaborave kako iza Avalona postoje drugi stepeni, čudniji nivoi.

Talesin je hodio svetom putanjom oko brega, okolo i ka unutra. I onog prvog puta je ovako hodio, i to ga je dovelo do kristalne pećine skrivene u srcu planine, ali sada je osećao da se staza izdiže. Srce mu ispuni nada, i prsti su mu leteli po harfi sve brže.

Utoliko se više iznenadio kada je naišao na prepreku. Muzika mu zastade kada je svetlo oko njega počelo da jača. Prepreka je svetlucala; pred njom je stajala jedna prilika. Talesin pođe korak unazad, i isto učini i Čuvar; on pođe napred, i Drugi mu pođe u susret; on pogleda priliku u oči i vide da to i jeste i nije on sam.

Talesin je učinio isto ovo i jednom ranije, kada je proglašen za sveštenika, sa simbolima ogledala i plamena sveće. Ovo je bila Stvarnost. Nepomično je stajao, tragajući za smirenošću.

"Zašto si došao ovamo?"

"Želim da znam kako mogu da služim..."

"Zašto? Time nećeš postati bolji od drugih ljudi. U životu za životom, svaki muškarac i svaka žena na kraju stižu do savršenstva. Ne zavaravaj se da ćeš, napredujući, biti oslobođen svojih problema. Ako preuzmeš teret znanja, put će ti biti teži. Zar ne bi radije čekao prosvetljenje u vremenu, kao drugi ljudi?"

Je li to njegov Glas? Ove stvari svakako je već znao. Ali sada je postao svestan da ih ranije nije shvatao.

"Zakon je da onom ko iskreno želi ne sme da se odbije pristup Misterijama... Nudim se Merlinu Britanije, kako bi preko mene moga da spase ovu zemlju."

"Znaj da samo ti možeš da otvoriš kapiju između onoga što je napolju i onoga što je unutra. Ali pre nego što se vežeš za Njega, moraš da se suočiš sa Mnom..."

Talesin zažmirka kada mu se nad glavom pojavi bleđi plamen. Goreo je i u ogledalu. Zurio je u ogledalo, zgrožen onim što je u njemu video, jer lice pred njim blistalo je užasnom lepotom, i sada je znao šta će izgubiti ako ostane pri cilju koji ga je doveo ovamo.

"Pusti me da prođem..."

"Tri puta si tražio, i ne mogu da te odbijem... Jesi li spreman da patiš kako bi doneo svetu prosvetljenje?"

"Jesam..."

"Onda neka ti svetlost Duha pokaže put..."

Talesin pođe napred. Sjaj se iskrio i svetlucao oko njega kada se stopio sa prilikom u ogledalu, i tada prepreke nestade.

Ali nije se iznenadio kada mu je, iza naredne krivine, put ponovo bio preprečen. Ovog puta stajao je pred hrpom stena i zemlje, koja je drhtala kao da će se svakog trenutka srušiti.

"Stoj..." Na taj siktav glas, nešto malo zemlje poče da se osipa. "Ne možeš da prođeš. Moja zemlja pokriće tvoju vatru."

"Vatra gori u srcu zemlje; ona neće ugaziti moju svetlost."

"Onda prođi, sa nedirnutom vatrom." Ono što je do maločas bilo čvrsto sada se pretvori u senku i nestade. Talesin duboko udahnu i pođe dalje.

Obilazio je oko brda, ponovo i ponovo. Ledeni vetar koji je uvek duvao u ovim hodnicima jačao je, sve dok se nije pretvorio u orkan kome se jedva odupirao.

"Stoj! Vetar će ti ugaziti vatru!"

"Bez njega nijedan plamen ne može da opstane; tvoj vetar samo podstiče moj plamen!" I zaista, još dok je govorio nad njime planu ogromna svetlost; potom se ponovo smiri kada je vetar oslabio.

Nastavljao je dalje, drhteći, jer je vazduh postajao hladan i vlažan. Sada je čuo kako negde kaplje voda, istom onom večitom snagom koja je gotovo potopila svet. U zimi što se tek završila naučio je da se plaši kiše. Vazduh je postajao sve vlažniji, i njegov plamen poče da gasne.

"Stoj..." Glas je sada bio dubok i grgotav. "Voda će ti ugaziti plamen, kao što će Veliko More Smrti progutati život kakav poznaješ."

Talesin se trudio da diše u vazduhu koji se oko njega pretvorio u maglu. Sledećeg trenutka njegove svetlosti nestade.

"Neka bude tako", reče on, kašljući. "Voda gasi vatru, a smrt će svesti ovo telo na njegove sastojke. Ali u vodi je skriven vazduh, i ti elementi se mogu spojiti i stvoriti novi plamen..." To je znao, ali bilo mu je teško da poveruje. S mukom je disao u tami, voda ga je ispunila, i potonuo je u mračno more bez snova.

Nije očekivao da će biti tako.

Iskra svesti koja je nekada bila Talesin pitala se šta se desilo sa

njegovom harfom. Više nije osećao čak ni svoje telo. Nije uspeo. Možda će ujutro neko naći njegovo napušteno telo na Toru, pa će se svi pitati kako čovek može da se udavi na suvom. Pa, neka se pitaju. Razmišljao je o tome bez ikakvih osećanja. Lebdeo je, i postepeno, na tom mestu koje je bez ikakvih oblićja, on oseti da se volja, sećanja i sama ličnost rastvaraju, i tu je upoznao mir.

Mogao bi da ostane tako do kraja večnosti, da nije bilo glasova.

"Sine zemlje i zvezdanog neba, ustani..."

"Zašto uznemiravaš onoga ko je završio sa svetom i njegovim mukama? Neka počiva, bezbedan u Mom peharu. On pripada Meni..."

Činilo mu se da je takav razgovor jednom već čuo, ali tada je tamu doveo muški glas.

"Zavetovao je sebe Životu; preuzeo je da ponese sveti plamen u svet..."

I ovo je već ranije čuo. Ali o kome to razgovaraju?

"Talesine, Merlin od Britanije te poziva..." Glas je odzvnajao kao gong.

"Talesin je mrtav", odvrati na to ženski glas. "Ja sam ga progutala."

"Njegovo telo je živo, i potreban je svetu."

Slušao je sa sve više zanimanja, jer sada se setio da je on bio Talesin, nekada davno.

"Nema ga", reče on. "Bilo im je potrebno više nego što je mogao da im pruži. Uzmite telo koje je za sobom ostavio i upotrebite ga po svojoj volji." Nastupila je duga tišina, a onda, začudo, začu se muški smeh.

"I ti moraš da se vratiš, jer će Mi biti potrebna tvoja sećanja. Pusti Me u sebe, sine, i ne strahuj..."

Praznina oko njega poče da se ispunjava Prisustvom, ogromnim i zlatnim. Talesin se udavio u Tami; sada je goreo u Svetlosti. Tama ga je optočila, ali ovaj sjaj je polako ali sigurno prodirao do samog njegovog središta. Iako se bojao, shvatio je da se nudio upravo za ovo zaposedanje, i da je u konačnom činu samožrtvovanja otvorio vrata da Drugi uđe.

Na trenutak je video Merlinovo lice, a onda Dvoje postaje Jedno.

Prolaz oko njega blistao je od svetlosti. Merlin pogleda uvis i vide, nejasno i razmazano kao da gleda kroz vodu, prvi sjaj praskozorja.

Tragali su još od zalaska sunca, kada Talesin nije došao na obrok. Nije nedostajao nijedan čamac, prema tome svakako je bio na ostrvu, osim ako, možda, pluta negde u jezeru. Vivijen, naizмениčno plačući i proklinjući, sada je shvatila kako se on osećao kada je ona pobjegla. Da je imala imalo veštine na harfi, pokušala bi da ga pesmom prizove kući, jer, čak i ako je tragao za svojom smrću, on svakako ne bi pozeleo da i njegov instrument propadne.

Kada se vratila iz kuće, gde je nahranila Morgozu, baklje tragača još su se kretale kroz voćnjak, blede trepereći pod prvim jutarnjim svetlom. Uskoro će izići sunce, pomisli ona. Okrenula se ka Toru da pogleda istočno nebo... i stala kao ukopana.

Breg je postao proziran kao staklo, i svetlo koje je kroz njega sijalo nije poticalo od sunca. Pred njenim zapanjenim pogledom svetlo je jačalo, dižući se sve dok nije zablistalo sa vrha Tora.

Brdo pod njim postepeno je postalo manje prozirno, i kako je jutarnje nebo dobijalo boju, tako se sjaj na vrhu Tora menjao, pa je mogla da vidi; prvo samo obris prilike, a onda je to postala Talesinova prilika. Ali sav je sijao...

Ona povika i potrča ka Toru. Nije bilo vremena za dostojanstveno kruženje Putem Procesije. Vivijen se verala naviše, hvatajući se za busenje kad bi joj se bose noge okliznule na vlažnoj travi. Kada je stigla do vrha, isprekidano je disala. A na vrhu se zaustavila, držeći se za jedan od uspravljenih kamenova.

Čovek koga je videla stajao je u središtu kruga, ruku podignutih u pozdravu rađanju sunca. Zurila mu je u leđa, jedva se uzdržavši da ne dovikne pozdrav. Ovo nije bio čovek koga je zvala ocem. Odeća i visina bili su Talesinovi, ali držanje, pa čak i aura bili su drugačiji. Sjaj na istočnom nebu je rastao, šireći ružičaste i zlatne pruge. Ona odvratila pogled, ošamućena, kada je novorođeno sunce provirilo preko ivice sveta.

Kada je Vivijen mogla ponovo da usmeri pogled, čovek se okrenuo ka njoj. Zatreptala je, jer u prvi mah je videla samo siluetu ocrtanu plamenom. Potom joj se oči privikoše i ona prvi put jasno vide šta je postao.

"Gde je Talesin?"

"Ovde..." I glas je bio dublji. "Dok se privikava na moje prisustvo i dok se ja privikavam da ponovo budem zaogrnut telom, on će češće dominirati. Ali u ovom času Znaka, Ja moram da vladam."

"A za šta je ovaj čas najbolji?" upita ona.

"Za posvećenje Gospe od Avalona..."

"Ne." Vivijen odmahnu glavom i pusti kamen. "To sam već odbila."

"Ali ja to zahtevam u ime bogova..."

"Ako su bogovi toliko moćni, zašto moja majka leži mrtva, i čovek koga sam volela, i moje dete?"

"Mrtvi?" On podiže jednu obrvu. "Oni više nisu unutar tela, ali svakako znaš da ćeš ih ponovo videti... kao što si ih poznavala i ranije. Zar se ne sećaš... Izarma?"

Čitavo njeno krhko telo se strese kada je čula ime koje je Ana prizivala dok je rađala Igrenu. Istog časa je ugledala, kratko, ali jasno kao odlomak iz sna, sve one živote u kojima su bili povezani, svaki put se trudeći da ponesu Svetlo još malo dalje...

"U ovom životu Talesin ti je bio otac, ali nije uvek bilo tako, Vivijen. No, to nije važno. Sada nije najvažnije jedinstvo tela, nego duha. I zato te ponovo pitam - kćeri Avalona, hoćeš li dati smisao svoj patnji koju si videla, i prihvatiti svoju sudbinu?"

Vivijen je zurila u njega, grozničavo razmišljajući. Nudio joj je moć veću od moći kraljeva. Njena majka proživela je čitav život na ovom ostrvu, i nikada je nije zaista upotrebila. Ali Vivijen je videla neprijatelje. U svetu kojim je vladao Rim, Avalon je mogao da bude tek nešto više od legende, mogao je da čuva drevnu mudrost, ali samo retko posežući da vodi poslove ljudi. Sada se sve menja. Legije su otišle, a Saksonci su uništili sav stari poredak. Iz ovog haosa može se pojaviti nova država, i zašto je ne bi predvodio Avalon?

"Ako pristanem", polako reče ona, "moraš mi obećati da ćemo zajedno utirati put Branitelju - Svetom Kralju koji će zgaziti Saksonce i zauvek vladati iz Avalona!" Sad joj se činilo da joj je to oduvek bio zadatak, sa Vortimerom, i pre njega, dok je bila Vrhovna sveštenica Avalona u drugim životima, i kada je duh Branitelja živeo u drugim muškarcima. "Tom cilju zaričem ovaj život i kunem se da ću činiti sve

što je potrebno da to ispunim."

Merlin klimnu glavom, i u očima mu se videla drevna tuga i bezvremena radost. "Kralj će doći", reče on, "i vladace zauvek iz Avalona..."

Vivijen duboko odahnu i priđe mu.

On je jedan trenutak stajao i gledao naniže u nju, smešeći se; potom kleče pred nju i ona oseti kako joj usnama dotiče stopala.

"Blagoslovena bila stopala koja su te dovela ovamo - neka bi ostala ukorenjena u ovom svetom tlu!" On joj položi dlanove odozgo na stopala i čvrsto ih pritisnu, i Vivijen oseti kako njena duša poseže naniže, kroz tabane, pružajući se duboko u Tor. Kada je uspela da opet udahne, moć pokulja ponovo naviše, i ona se zanjihla kao drvo na vetru.

"Blagoslovena bila tvoja materica; Sveti Gral i posuda života", glas Mu je drhtao, "iz koje se svi ponovo rađamo. Neka bi prenela blagoslov dalje." Kada joj je dodirnuo trbuh, ona oseti njegov poljubac kako gori, čak i kroz haljinu. Pomislila je na Gral, i videla ga kako purpurno blista, kao krv koja je kuljala iz materice njene majke, a onda je ona bila Gral, i iz nje se život izlivao, uvek dalje, u bolu i zanosu.

Još je drhtala kad joj je poljubio dojke, tvrde i vrele od mleka za dete.

"Blagoslovene bile tvoje grudi, koje će hraniti svu tvoju decu..."

Kako je moć navirala naviše, grudi počеше da joj pulsiraju od slatkog bola. Sada su bile pune, za dete koje nije njeno, i znala je da, mada će ubuduće možda rađati drugu decu, uvek će, u neku ruku, hraniti one koji joj nisu deca po telu, već po duhu.

Merlin je uze za ruke i poljubi joj oba dlana.

"Neka su blagoslovene tvoje ruke, kojima će Boginja činiti Svoju volju..."

Vivijen pomisli na Vortimerov stisak, kako popušta u smrti. Za njega je tada bila Boginja, ali želela je da daje život, a ne smrt. Čeznula je da dodirne Igreninu blistavu kosu i Morgozinu svilastu kožu. A ipak, kada je povila prste i osetila njihovu snagu, znala je da, šta god bili pozvani da donose - život ili smrt - moći će to da učine.

"Blagoslovene bile tvoje usne koje će govoriti Reč Avalona

svetu..." On je vrlo nežno poljubi. To nije bio poljubac ljubavnika, ali bio je pun plamena. Ona se zanjiha, mada je bila suviše čvrsto ukorenjena da bi pala. "Voljena moja, ovim te proizvodim za Vrhovnu sveštenicu i Gospu od Avalona, kako bi tvoje odluke imale vlast i nad kraljevima." On joj obujmi glavu dlanovima i poljubi tetovirani polumesec na njenom čelu.

Na to joj je u lobanji eksplodirala svetlost, i otvorio joj se Vid; zajedno su živeli hiljade života, u hiljadu svetova. Bila je Vivijen, i bila je Ana. Bila je Kaileja, koja je prizvala magle da sakriju Avalon; bila je Dierna, koja je sahranila Karausija na svetom brdu; bila je svaka Vrhovna sveštenica koja je ikada stupila nogom na ovaj Tor. Njihova sećanja se probudiše u njoj, i znala je da od tog časa nikada više neće biti potpuno sama.

A onda se svest smiri unutar njene lobanje. Vivijen je bila svesna svog tela, i otkrila je da ponovo može da pokreće stopala. A ipak je čoveka pred sobom videla dvostrukim vidom, uspravljeno kamenje je blistalo, i svaka vlat trave iza njih izgledala je oivičena svetlošću. Sada je znala da se, kao i Talesin, zauvek izmenila.

Dotle se sunce već podiglo iznad bregova na istoku. Vivijen je mogla da pogleda jezero i sveta ostrva i da vidi, još bliže, narod Avalona, kako gleda uvis sa čuđenjem u očima. Talesin pruži ruku i ona je primi.

Potom Merlin od Britanije i Gospa od Avalona pođoše niz Tor da počnu novi dan.

VILINSKA KRALJICA GOVORI

U Avalonu sada vlada žena-dete sa mojim licem. Trenutak ranije, bila je to njena majka; trenutak kasnije, možda će biti kćer Igrene, koja liči na moju kćer Sianu. Bilo je mnogo Vrhovnih sveštenica otkako je umrla Gospa Kaileja i moja kćer preuzela oznake Gospe od Avalona. Neke od njih nasleđivale su pravo po krvi, a neke zato što se u njima ponovo rodio drevni duh.

Bila sveštenica ili kraljica, bio sveštenik ili mag, sistem se stalno smenjuje i ponavlja. Oni misle da je važna krv, i sanjaju o dinastijama, ali ja gledam razvoj duha koji prevazilazi smrtnost. U tome je razlika - iz života u život i iz doba u doba, oni rastu i menjaju se, a ja sam zauvek ista.

Slično je i sa svetim ostrvom. Kako sveštenici one nove vere, koji poriču postojanje svih bogova sem jednog, stežu šape oko Britanije, tako Avalon sveštenica odlazi sve dalje iz svesti čovečanstva. A ipak ne mogu da se sasvim razdvoje, što smo mi iz Vilinske Zemlje već utvrdili. Duh zemlje prevazilazi sve dimenzije, i tako je i sa Duhom koji stoji iza svih njihovih bogova.

Dolazi novo doba, kada će im se Avalon činiti dalek kao sada Vilinska Zemlja. Ova devojka što sada vlada na Toru upotrebiće svoje moći kako bi promenila svoju sudbinu, a ona koja dolazi za njom učiniće isto to. Neće uspeti - čak ni Branitelj, kada dođe, vladaće vrlo kratko. Kako bi i bilo drugačije, kada su njihovi životi samo trenutak u životu sveta?

Preživeće njihovi snovi, jer san je besmrtn - kao i ja. A mada će se svet potpuno izmeniti, a ti događaji će imati odjeka i ovde, opstaće mesta gde će nešto malo svetlosti Drugog sveta sijati i na svet ljudi. A ta svetlost neće biti izgubljena za čovečanstvo, dok god muškarci i žene budu tražili utehu na ovom svetom tlu po imenu Avalon.

Sadržaj

Prvi deo: ŽENA-MUDRAC

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

KAILEJA GOVORI

Drugi deo: VRHOVNA SVEŠTENICA

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

DIERNA GOVORI

Treći deo: KĆER AVALONA

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

VILINSKA KRALJICA GOVORI